

SIKLÓS VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

Projekt azonosító: TOP_Plusz-1.2.1-21-BA1-2022-00031

MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt.

5T ÉPÍTÉSZETI ÉS VÁROSFEJLESZTÉSI KFT.
7635 PÉCS, DONÁTUSI ÚT 61. TEL.: 30-271-5010.
EMAIL: IRODA@5TERVKFT.HU

Jóváhagyó KT határozat száma: 47/2024. (III.28.)

2024. március

Megbízó:

Siklós Város Önkormányzata

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia

megalapozó munkarészét készítették:

MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt.

Vadász Krisztina

Papp Zsófia

Cseke Bence

Pásztor Zsanett

5T Építészeti és Városfejlesztési Kft.

Településtervezés:

dr. Kovács Péter

TT 02 -0656

Fodor Éva

TT 02-1535

Közlekedés:

Borbás László

Tkő-02-51288

KA, KÉ-K, KÉ-KK, ME-KÉ-02-51288

Közművek (vízellátás, csapadék, szennyvízelvezetés)

Blázsovics Attila

VZ-TEL, TER, VGK-02-1169

Közművek (villamos energia)

Dlusztus Alajos

TE – 02-0010, 02-50266

Közművek (gáz energia)

Szinyei Bence

GO-02-01427

Táj, zöldfelületek:

Bognárné Tóth Réka

K,TK 02-0608

Környezetvédelem:

Productus Bt.

Lovasi Katalin

SZVV-3.1. SZKV-1.1. - VZ- SZKV-1.3. –

SZVV-3.10. - SZVV-3.9. - SZÉM3 - 02-0675

Hírközlés:

dr. Kovács Péter

TT 02 -0656

Régészet:

dr. Szabó Máté

TARTALOM

1	Helyzetfeltáró munkarész	9
1.1	Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	9
1.1.1	A város helye a településhálózatban.....	9
1.1.2	Térségi és települési kapcsolatok	9
1.1.3	Területi lehatárolás, a várostérség lehatárolása, bemutatása	11
1.2	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések	13
1.2.1	EU 2027 stratégia	13
1.2.2	Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	14
1.2.3	Baranya Vármegyei Területfejlesztési Program	15
1.2.4	Baranya Vármegyei Előzetes Integrált Területi Program 2021-2027	15
1.2.5	Pécs Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája	16
1.3	Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	16
1.3.1	Országos tervhierarchia és összefüggései	16
1.3.2	Siklós az Országos Területrendezési Tervben.....	17
1.3.3	Siklós Baranya vármegye Területrendezési Tervében.....	31
1.4	Szomszédos települések hatályos szerkezeti/rendezési terveinek - Siklós fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	49
1.5	Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	58
1.5.1	A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai.....	58
1.5.2	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	59
1.6	A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	60
1.6.1	A hatályosban lévő településrendezési eszközök.....	60
1.6.2	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	60
1.7	A település társadalma.....	63
1.7.1	Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel	63
1.7.2	Képzettség	67
1.7.3	Foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	68
1.7.4	Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	73
1.7.5	Települési identitást erősítő tényezők	73
1.8	A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások	75

1.8.1	Nevelés, oktatás	75
1.8.2	Szociális ellátások	81
1.8.3	Egészségügy.....	85
1.8.4	Kultúra, sport.....	87
1.8.5	Esélyegyenlőség biztosítása	90
1.9	A település gazdasága	93
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	93
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	97
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzeléseik	101
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	102
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok.....	106
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	107
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	107
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, eszköz- és intézményrendszere (működési modell).....	112
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység, foglalkoztatáspolitiká	118
1.10.4	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	120
1.10.5	Intézményfenntartás, működtetés.....	121
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások	122
1.11.1	Energiagazdálkodás	122
1.11.2	Okos város települési szolgáltatások.....	123
1.12	A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat	124
1.12.1	Természeti adottságok	124
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet.....	125
1.12.3	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	126
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	127
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	128
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	128
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	129
1.14	Az épített környezet vizsgálata.....	130
1.14.1	Területfelhasználás vizsgálata	130
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata	141
1.14.3	Önkormányzati tulajdon kataszter	144

1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	145
1.14.5	Az építmények vizsgálata	145
1.14.6	Az épített környezet értékei	149
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	171
1.15	Közlekedés	171
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	171
1.15.2	Közúti közlekedés	172
1.15.3	Közösségi közlekedés	178
1.15.4	Kerékpáros- és gyalogos közlekedés	180
1.15.5	Parkolás	183
1.15.6	Fenntartható mobilitás	185
1.16	Közművesítés	187
1.16.1	Víziközművek	187
1.16.2	Energia	192
1.16.3	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	198
1.17	Környezetvédelem	201
1.17.1	Talaj	202
1.17.2	Felszíni és a felszín alatti vizek	202
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	204
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés	204
1.17.5	Sugárzás védelem	205
1.17.6	Hulladékkezelés	206
1.17.7	Vizuális környezetterhelés	207
1.17.8	Árvízvédelem	207
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	207
1.18	Katasztrófavédelem (a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	208
1.18.1	Építésföldtani korlátok	208
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	212
1.18.3	Egyéb	213
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely	214
1.20	Városi klíma	214
2	Helyzetelemző munkarész	219
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	219

3	Helyzetértékelő munkarész.....	225
3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	225
3.1.1	A folyamatok értékelése.....	225
3.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	226
3.1.3	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	233
3.2	Vizsgálati térképek: problématérkép/értéktérkép.....	235
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	235
3.3.1	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	235
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	238
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	244
4	Mellékletek.....	247
4.1	A GINOP keretében finanszírozott siklói projektek	247
4.2	A VP keretében támogatott 15 legnagyobb összköltségű siklói projekt listája	249
4.3	A város értékeit bemutató fotódokumentáció	250
4.4	Siklós régészeti lelőhelyei.....	258
4.5	Problématérkép és értéktérkép	284
4.6	Főépítési záróvélemény és jóváhagyó határozat.....	285

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra	Siklós elhelyezkedése a Siklói járásban.....	9
2. ábra	Siklós város	10
3. ábra:	Kivonat az Ország Szerkezeti Tervéből, Forrás: Saját szerkesztés.....	18
4. ábra:	Ökológiai hálózat magterületének övezete, Forrás: Saját szerkesztés	19
5. ábra:	Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, Forrás: Saját szerkesztés	21
6. ábra:	Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, Forrás: Saját szerkesztés	22
7. ábra:	Erdők övezete, Forrás: Saját szerkesztés	23
8. ábra:	Honvédelmi és katonai célú terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés	24
9. ábra:	Jó termőhelyi adottságú szántók övezete, Forrás: Saját szerkesztés	26
10. ábra:	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés	27
11. ábra:	Tájképvédelmi terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés	29
12. ábra:	Vízminőség-védelmi terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés	30
13. ábra:	Baranya Megye Szerkezeti Terve, Forrás: Saját szerkesztés	33
14. ábra:	3/13. melléklet szerinti ásványi nyersanyagvagyon övezete, Forrás: Saját szerkesztés	34
15. ábra:	3/15. melléklet szerinti földtani veszélyforrás terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés	35

16. ábra: 3/16. melléklet szerinti gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete , Forrás: Saját szerkesztés	36
17. ábra: 3/17. melléklet szerinti turizmusfejlesztés célterületeinek övezete, Forrás: Saját szerkesztés	37
18. ábra: 3/18. mell.: építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezete, Forrás: saját szerkesztés	38
19. ábra: 3/19. melléklet szerinti együtt tervezésre javasolt térségek övezete, Forrás: Saját szerkesztés	39
20. ábra: Nagytótfalu, Kisharsány településszerkezeti terve	49
21. ábra: Vokány szabályozási terve.....	50
22. ábra: Vokány szabályozási terve.....	51
23. ábra: Kistótfalu szabályozási terve	52
24. ábra: Bisse szerkezeti terve	53
25. ábra: Harkány szerkezeti terve.....	54
26. ábra: Gordisa szerkezeti terve.....	55
27. ábra: Matty szerkezeti terve	56
28. ábra: Egyházasharaszti településszerkezeti terve	57
29. ábra: Siklós hatályos településszerkezeti terve.....	61
30. ábra: Tartalékterületek és tervezett közúti nyomvonalak Siklós szerkezeti tervén, Forrás: Saját szerkesztés.....	62
31. ábra: Siklós népességének alakulása 2011-2022 között	63
32. ábra: Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék) alakulása	64
33. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék) alakulása	65
34. ábra: Siklós lakónépességének korösszetétel szerinti megoszlása (fő).....	66
35. ábra: Öregedési mutató alakulása Siklóson - Állandó népességből a 100 0-14 évesre jutó 60-x évesek száma.....	66
36. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma Siklóson	69
37. ábra: Nyilvántartott állás keresők megoszlása a foglalkozás típusa szerint.....	70
38. ábra: Siklóson nyilvántartott állás keresők száma korcsoportonként	71
39. ábra: Egy adózóra jutó SZJA alapot képző jövedelem (ezer Ft-ban)	72
40. ábra: Óvodába beíratott gyermekek száma Siklóson (fő)	76
41. ábra: Siklóson végzett tanulók száma	80
42. ábra: Ellátott esetek száma	86
43. ábra: A települési könyvtárak személyes (helybeni) használata (db).....	88
44. ábra: A siklósi önkormányzat egy lakosra jutó iparüzési adóbevételeinek alakulása (1000 Ft/fő). 93	
45. ábra: A településen regisztrált vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéje (Ft).....	94
46. ábra: A magas presztízsű foglalkoztatottak aránya Siklóson (%)	95
47. ábra: Száz lakosra jutó SZJA fizető Siklóson (fő).....	96
48. ábra: Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem alakulása (1000 Ft)	96
49. ábra: A Siklóson regisztrált vállalatok ágazati megoszlása (db, %, 2022).....	97
50. ábra: A Siklóson regisztrált vállalatok megoszlása a foglalkoztatottak száma alapján (db, 2022)..	98
51. ábra: Siklós fontosabb turisztikai mutatóinak időbeli alakulása	100
52. ábra: A családi agrárgazdaságokat vezetőik életkora Baranya vármegyében (2020, fő, %)	104
53. ábra: Az állás keresők megoszlása korcsoporti besorolásuk szerint (fő, %, 2021).....	105
54. ábra: Az állás keresők megoszlása legmagasabb iskolai végzettségük szerint (fő, %, 2021)	106

55. ábra: Siklós Önkormányzatának 2021-es költségvetési bevételei (1000 Ft, %)	108
56. ábra: Siklós Önkormányzatának 2021-es költségvetési kiadásai (1000 Ft, %)	110
57. ábra: Siklós irányítás modelljének sematikus ábrája.....	115
58. ábra: Siklós működési modelljének sematikus ábrája.....	117
59. ábra: Első katonai felmérés (1782-1785), Forrás: arcanum.com	130
60. ábra: Második katonai felmérés (1819-1869), Forrás: arcanum.com	131
61. ábra: Siklós 1866-ban, Forrás: Arcanum.com, Kataszteri térkép	132
62. ábra: Siklós fejlődésének fontosabb mozzanatai a XX. században.....	133
63. ábra: Siklós ingatlan-nyilvántartási térképe	135
64. ábra: Művelési ágak megoszlása	136
65. ábra: Szőlő és gyümölcskataszter Siklós közigazgatási területén, Forrás: Saját szerkesztés	137
66. ábra: Siklós településrendezési tervében ábrázolt beépítésre nem szánt területei, Forrás: Saját szerkesztés.....	139
67. ábra: Siklós településrendezési tervében ábrázolt beépítésre szánt területei, Forrás: Saját szerkesztés.....	140
68. ábra: Telekméret eloszlások Siklós közigazgatási területén, Forrás: Saját szerkesztés	142
69. ábra: Telektulajdoni viszonyok, Forrás: Saját szerkesztés.....	143
70. ábra: Önkormányzati tulajdonú telkek, Forrás: Saját szerkesztés	144
71. ábra: Siklós épületeinek funkcióvizsgálata, Forrás: Saját szerkesztés.....	146
72. ábra: Siklós közigazgatási területének domborzati térképe a tájhatárok jelölésével. 1.5.13 – Nyárád-Harkányi-sík; 4.4.33 – Villányi-hegység; 4.4.34 – Dél-Baranyai-dombság (Készítette: Szabó Máté) ..	150
73. ábra: A térség fő közlekedési folyosóit mutató térkép (Készítette: Szabó Máté).....	151
74. ábra: A Siklós – Eszék útvonalvariációk a történeti adatok tükrében (Készítette: Szabó Máté)...	152
75. ábra: Mamutcsontok feltárása Máriagyúdon 2022-ben (Forrás: bama.hu)	152
76. ábra: A nyilvántartott régészeti lelőhelyek elterjedését mutató térkép a domborzati viszonyok összevetésével (Készítette: Szabó Máté)	156
77. ábra: Egykori út nyoma a gabonátáblán Siklós délkeleti előterében, az 52734 – Rákóczi-dűlő lelőhely területén (Forrás: MEPAR 2023)	157
78. ábra: Siklós műemlékei és műemléki környezete, Forrás: Saját szerkesztés	164
79. ábra: Helyi területi és egyedi védelem, forrás: saját szerkesztés.....	167
80. ábra: Siklós – Belváros és környékének védett épületei, Forrás: Saját szerkesztés.....	169
81. ábra: Siklós – Máriagyúd védett épületei, Forrás: Saját szerkesztés.....	170
82. ábra: A város térségi közúti kapcsolatai	172
83. ábra: A város úthálózatának szerkezete	174
84. ábra: Az úthálózat forgalmi terhelése	176
85. ábra: A balesetek helyszínei és típusai	177
86. ábra: Az autóbusz-megállóhelyek gyalogos elérhetősége	179
87. ábra: A város meglévő kerékpárforgalmi létesítményei	182
88. ábra: A városközponti parkolók elhelyezkedése és szabályozása	184
89. ábra: Siklós csapadékvíz elvezető hálózat, Forrás: Siklós vízkárelhárítási terve	190
90. ábra: Siklós közműhálózata, Forrás: Saját szerkesztés	191
91. ábra: Siklós elektromos hálózata, Forrás: E.ON	197
92. ábra: Mobil hálózati lefedettségek.....	199
93. ábra: Átjátszó tornyok térképe Siklós környékén, Forrás: openstreetmap.hu	201
94. ábra: A városi klíma kialakulásának tényezői	215

95. ábra: Településfejlesztés- és rendezés, a korábbi és az új tervi rendszer összevetése.....	233
96. ábra: Korábbi OTÉK és ElJR. időállapotok által szabályozott tervek módosításának lehetőségei, valamint a településtervek készítése az Étv. átmeneti rendelkezései alapján	235
97. ábra: Siklós eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészei.....	237
98. ábra: Siklós szegregátumai - Szegregációs mutató 35% feletti	242
99. ábra: .Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása.....	245

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Siklós várostérségi lehatárolása az egyes települési funkciók mentén.....	11
2. táblázat: Siklós országos és megyei övezetekkel való érintettsége	25
3. táblázat: A népesség száma és a népességszám változásának tényezői (ezer fő)	64
4. táblázat: A népesség iskolai végzettség szerint, 2011.....	67
5. táblázat: Nyilvántartott álláskereső száma Siklóson	69
6. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevő, érintett személyek létszáma 2022. decemberében (fő).....	71
7. táblázat: Siklósi általános iskolai tanulók száma	78
8. táblázat: Szociális ellátásban részesülők száma	84
9. táblázat: Siklósi Térségi Könyvtár és Ismeretközpont látogatóinak száma	88
10. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedései.....	91
11. táblázat: A 10 legnagyobb éves árbevétellel rendelkező Siklósi vállalat (2021)	99
12. táblázat: Siklós Város Önkormányzatának közhatalmi bevételei (1000 Ft, 2021)	100
13. táblázat: A GINOP Plusz keretében támogatott siklósi projektek listája.....	101
14. táblázat: Az álláskereső besorolása a fontosabb munkaerőpiaci szempontok szerint (fő, 2021).....	104
15. táblázat: Siklós közhatalmi bevételeinek megoszlása 2021-ben (ezer Ft)	108
16. táblázat: Siklós IPA és IFA adóbevételeinek alakulása 2012-2022 között (Ft)	109
17. táblázat: A TOP keretében (2014-2020) megvalósított siklósi településfejlesztési projektek.....	118
18. táblázat: A TOP Plusz keretében elindított siklósi településfejlesztési projektek.....	119
19. táblázat: A Siklóson létesített fotovoltaiikus energiatermelő rendszerek (napelemek) száma és összes beépített kapacitása.....	123
20. táblázat: Helyi jelentőségű védett területek Siklóson.....	127
21. táblázat: Siklós nyilvántartott régészeti lelőhelyei.....	159
22. táblázat: Siklós város műemlékei	163
23. táblázat: Helyi egyedi védelem alatt álló építészeti elemek	167
24. táblázat: Gyűjtőutak és főbb jellemzőik összefoglaló táblázata	173
25. táblázat: A forgalomszámlálási helyek adatai	175
26. táblázat: A forgalomszámlálás adatai az OKA adatbázis alapján járműkategóriánként.....	175
27. táblázat: A város kerékpárforgalmi létesítményei és jellemző adatai	181
28. táblázat: Városmagterületi parkolóhelyek és férőhelyeik	183
29. táblázat SWOT analízis	227
30. táblázat: Szegregátumok adatai – szegregációs mutató 30% feletti, Forrás: KSH 2015 évi adatszolgáltatás.....	241
31. táblázat: Szegregátumok adatai – szegregációs mutató 35% feletti.....	243

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

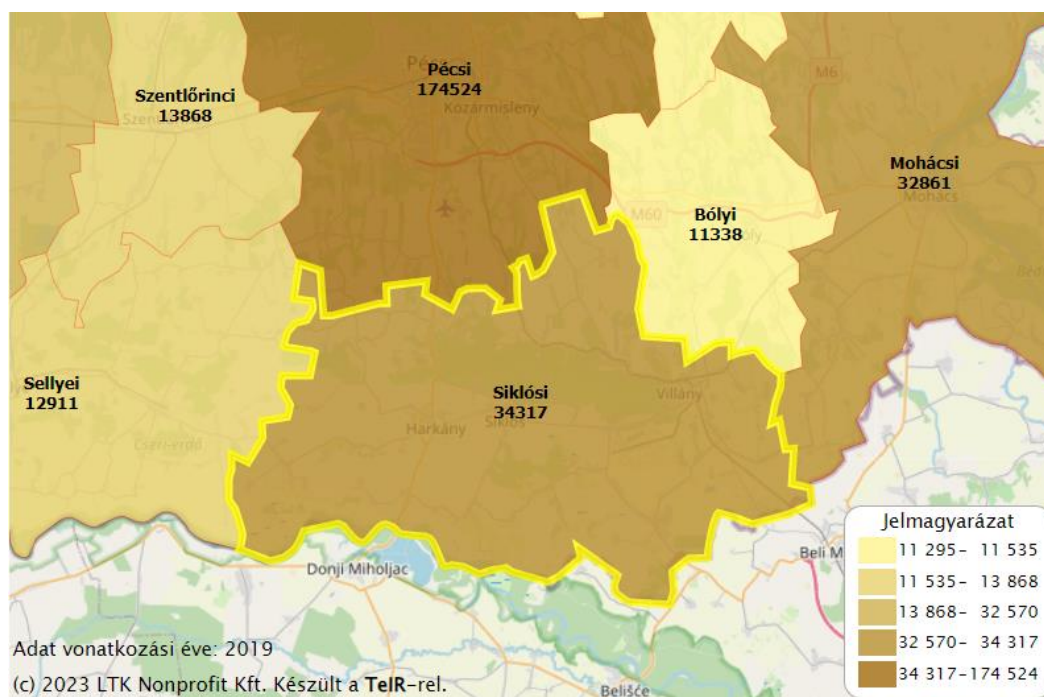
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

1.1.1 A város helye a településhálózatban

Siklós a Dél-Dunántúli Régióban, a déli országhatár közelében, Baranya vármegyében helyezkedik el Pécs-től mintegy 30 km-re. A település a Siklósi járás központja, melyhez az alábbi 53 település tartozik: Siklós, Harkány, Villány, Beremend, Alsószentmárton, Babarcszőlős, Bisse, Cún, Csarnóta, Diósvizsló, Drávacsehi, Drávacsepe, Dráwapalkonya, Dráwapiski, Drávaszabolcs, Drávaszerdahely, Egyházasharaszti, Garé, Gordisa, Illocska, Ipacsfa, Ivánbattyán, Kásád, Kémes, Kisdér, Kisharsány, Kisjakabfalva, Kiskassa, Kislippó, Kistapolca, Kistótfalu, Kovácsida, Lapáncsa, Magyarbóly, Márfa, Márok, Matty, Nagyharsány, Nagytótfalu, Old, Palkonya, Pécsdevecser, Peterd, Rádfalva, Siklósbodony, Siklósnagyfalu, Szaporca, Szava, Tésenfa, Túrony, Újpetre, Villánykövesd, Vokány.

A járás a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint kedvezményezett járásnak minősül. A járás területe 653 km², lakónépessége 34.317 fő. Siklós térszerkezeti szempontból országosan nem tekinthető jelentős városnak, de járási székhelyként igazgatási szerepköre erősödő. Siklós lakosságszáma 8.826 fő, területe 51 km², a város népsűrűsége 173,06 fő/km².

1. ábra Siklós elhelyezkedése a Siklósi járásban

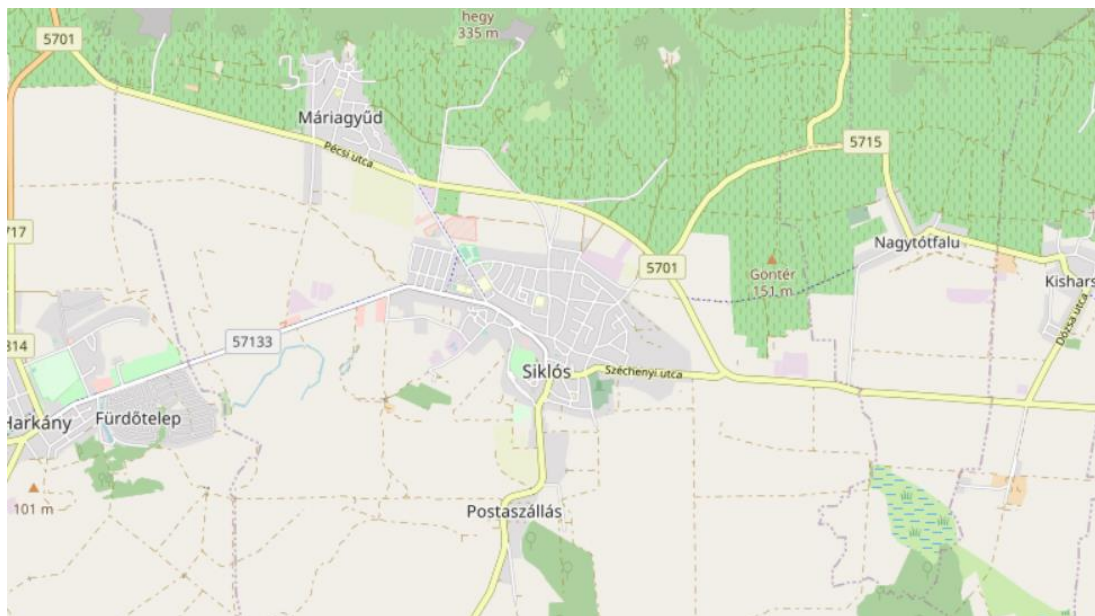
Forrás: telR.hu, Letöltés ideje: 2023.március

1.1.2 Térségi és települési kapcsolatok

A település a Villányi hegység lábánál, a vármegye déli részén található, nyugatról Harkány, Keletről Nagytótfalu, délről Matty települések szomszédságában fekszik. A városhoz tartozik 1977 óta a korábban önálló Máriagyúd is. Siklós közigazgatási területét országos főút és gyorsforgalmi út nem érinti.

Ezzel szemben viszont maga a siklói járás közúti megközelíthetősége sokat javult az M6/M60-as autópályák megépülésével. A város közúton több irányból is megközelíthető. Északról és kelet felől az 5711. sz. összekötő út biztosítja a közúti elérést. Pécsről Harkányon át az 58. számú főútról nyugati irányból az 5701 számú összekötő út, valamint az 57133 sz. bekötőút vezet a településre. A település területén található közutak állapota megfelelő, a városvezetés folyamatosan törekszik arra, hogy az úthálózat és járdák felújítása fokozatosan megtörténjen a szükséges szakaszokon.

2. ábra Siklós város

Forrás: OpenStreetMap, Letöltés ideje: 2023. május

A közösségi közlekedést tekintve a távolsági autóbuszközlekedés szolgáltatási kínálata jól alkalmazkodik a lakossági igényekhez. Pécsre és a környező települések irányába és irányából megfelelő gyakorisággal indulnak a járatok. A helyi buszhálózat egyetlen viszonylattal rendelkezik, amely az autóbusz állomásról indul Máriagyűd felé, majd onnan tér vissza napi 3 alkalommal. Máriagyűd emellett néhány pécsi buszjáratral is megközelíthető.

A tömegközlekedés keretében a buszközlekedés elégíti ki alapvetően a járás igényeit, ugyanis vasúti közlekedés már csak néhány települést érint. A járást kelet-nyugati irányban szeli keresztül a 62. sz. Barcs – Villány vasútvonal, azonban a vonalon a személyszállítás 2007 óta szünetel. A térség keleti határa mellett észak-déli irányban halad a 65. számú Pécs – Mohács vasútvonal, melyen menetrend szerinti járatok közlekednek napi több alkalommal mindkét irányba.

Siklós és környezete viszonylag jól kiépített kerékpárút-hálózattal rendelkezik, így az aktív turizmus kedvelőinek is kedveznek a település ilyen jellegű adottságai. A hálózat a közeljövőben jelentősen bővül majd, ugyanis már tervezési szakaszába lépett a Pécs – Siklós (Máriagyűd) kerékpárút kialakítása. Tervezett fejlesztés továbbá a Villány-Siklós kerékpárútvonal hiányzó körülbelül 3 km-es szakaszának megépítése TOP Plusz forrásból. A fejlesztés megvalósítási helyszíne a Siklói szőlőhegy lábánál haladó 5701 sz. közút mellett, a közúti forgalomtól elválasztott kerékpárút építése, mely nyugati irányban csatlakozik a meglévő kerékpárúthoz, ami felvezet a szőlőhegyre, keleti irányban pedig csatlakozik az EuroVelo13 kerékpárút nyomvonalaként megépített Nagyarsány irányába haladó kerékpárúthoz. A nyomvonal a kerékpáros forgalom számára megfelelő szolgáltatási szintű összeköttetést nyújt az EuroVelo13-as útvonalon elérhető Villányi és a Siklói borvidékek között.

A Három Folyó kerékpáros túraútvonal a fürdő területe előtt halad el, melynek kijelölt túraútvonal Siklós és Matty közötti szakasza mentén egy fejlesztés keretében kerékpáros pihenőhely kerül majd kialakításra. A Barcs és Mohács között lévő kerékpárút az országos „Dunántúli Határmenti” kerékpárút része.

A járásra jellemző a többközpontúság, a nagyobb városok/települések (Siklós Harkány, Villány, Beremend) között funkciómegosztás alakult ki, vagyis a térségben található települések igényeit együttesen elégítik ki. Siklós számos közszolgáltató intézményi funkcióval rendelkezik, jelentős az oktatásban, nevelésben, egészségügyben és szociális ellátásban betöltött szerep. Ezen felül piaci és foglalkoztatási vonzaskörzet funkcióval is rendelkezik. Siklós határmenti elhelyezkedése kedvező lehetőségeket teremt a turizmus fellendítésére, azonban a járás határmenti településeinek jelentős leszakadás figyelhető meg. A OFTK szerint jó mezőgazdasági adottságú, turisztikai funkciójú terület, hasonlóan Harkány és Villány térségéhez.

1.1.3 Területi lehatárolás, a várostérség lehatárolása, bemutatása

Egy-egy funkció szempontjából egy adott város eltérő nagyságú vonzaskörzettel rendelkezhet. Siklós funkcionális várostérségének meghatározásakor arra fókuszáltunk, hogy azoknak a településeknek a körét azonosítsuk, amelyekre Siklós a legtöbb funkció szempontjából érdemi vonzóhatást gyakorol.

A város vonzaskörzetének megállapításához elsősorban a különböző, főként (köz)szolgáltatások által ellátandó települések körét, a járáson belül a Siklóson elérhető szolgáltatásokat, illetve az ingázási adatokat vettük figyelembe. Mindezek alapján megállapítható, hogy Siklós, mint járásszékhely, különböző funkciói révén a környező településekre vonzerőt gyakorol. Összességében kijelenthető, hogy Siklós a térségben közigazgatási szempontból jelentős térszervező erővel bír, ezen felül pedig az oktatás, egészségügy és foglalkoztatás területén is vonzó hatással rendelkezik. A város különböző funkciójához kapcsolódó területi lehatárolásokat az alábbi táblázatban szemléltettük:

1. táblázat: Siklós várostérségi lehatárolása az egyes települési funkciók mentén

Tényező	Város szerepe	Települések köre	Települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	vármegye-székhely	Nem releváns.
		járasközpont	A Siklósi járás központja.
	közös önkormányzati hivatal léte	közös önkormányzati hivatal központja	Siklósi Közös Önkormányzati Hivatal Siklóson kívül Matty település polgármesteri hivatali teendőit is ellátja.
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	Agglomerálódás kevésbé jellemző a településre, a városból elvándorló lakosság jellemzően a vármegyeszékhelyre, vagy külföldre költözik.

Tényező	Város szerepe	Települések köre	Települések száma és/vagy felsorolása
foglalkoztatás	vonzásközpont ¹	Az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre. Siklós település esetében kizárólag a környező kistelepülések esetében jellemző a városba történő napi ingázás. A városban található intézményhálózat és vállalkozások révén a térség foglalkoztatási központjaként funkcionál.	Harkány, Matty, Nagytótfalu
funkcionális	szolgáltató központ	Siklós térségében a közoktatás alapfokú intézményei teljeskörűen megtalálhatóak, az óvodai, az általános iskolai, valamint a középiskolai nevelésben is központi szerepet tölt be a település. Intézményeiben az alábbiak szerint fogad a környező településekről gyerekeket/diákokat: Bölcsődei és óvodai nevelés: az intézmény kötelező ellátási területe Siklós, de amennyiben a szülő siklósi munkavállaló, a településen kívülről is fogadhat gyerekeket. Alap- és középfokú oktatás és nevelés: Az iskola felvételi körzete Siklós város közigazgatási területe, valamint Kisharsány, Nagytótfalu és Matty községek közigazgatási területe, de a járás többi településéről is fogadnak diákokat. Felsőoktatási intézmény a városban nem működik.	Elsősorban: Siklós, Kisharsány, Nagytótfalu, Matty, másodsorban a járás többi települése
	szolgáltatói hálózati központok	Siklós székhellyel működő fontosabb szolgáltatói hálózati központok lefedettségét az alábbiakban részletezzük: Háziorvosi ügyelet: a járás 37 települése. Kórházi ellátás: az ellátás formájától, valamint szakrendeléstől függően változik az ellátási területhez tartozó települések listája. Család és Gyermekejóléti Szolgálat: Siklós, Matty	Elsősorban a járás 53 települése

¹ Javasolt forrás: KSH Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon c. tanulmány (2017)

Tényező	Város szerepe	Települések köre	Települések száma és/vagy felsorolása
		Család és Gyermekegészségügyi Központ: a járás 53 települése Házi segítségnyújtás: Siklós, Matty A háziorvosi, gyermekorvosi, fogászati, valamint védőnői ellátás területe kizárólag Siklós településre terjed ki.	
fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat	Siklós Város Önkormányzata térségi fejlesztéseket koordináló szerepet nem tölt be a térségben.	-

Forrás: saját szerkesztés, 2023. május

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

A Településterv elkészítésének meghatározó keretét adja számos fejlesztéspolitikai dokumentum, melyekhez való illeszkedés vizsgálata elengedhetetlen.

1.2.1 EU 2027 stratégia

Az Európai Unió 2020-2027-es időszakra vonatkozó stratégiája a közösségi szakpolitikákat és költségvetést, valamint a tagállamok kapcsolódó eszközeit az alábbi célok megvalósulásának veti alá:

- **Versenyképesebb és intelligensebb Európa:** Az intervenciós tervek az Intelligens Szakosodási Stratégiára épülnek, amely meghatározza a kis- és középvállalkozások (kkv) fejlesztését, a kutatást, fejlesztést és innovációt (K+F+I), a digitalizációt és az ezekhez kapcsolódó képzési területek fejlesztési irányait.
- **Zöldebb Európa:** A környezetvédelmi és klímacélok elérését a gazdaságilag és környezetileg fenntartható energiatermelés, biztonságos hálózatok, intelligens megoldások, megújuló és bővülő közmű kapacitások és tisztább városi közlekedés elősegítésével támogatja.
- **Jobban összekapcsolt Európa:** A tervezett beavatkozások összhangban állnak a Nemzeti Közlekedési Stratégiával és az EU Fenntartható és Intelligens Mobilitási Stratégiájával.
- **Szociálisabb és befogadóbb Európa:** Célja a gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes társadalom alapjainak erősítése.
- **A polgárokhoz közelebb álló Európa:** Prioritásként kezeli a területi különbségek csökkentését és a térségek és települések fejlesztését, ezen belül is a helyi adottságokra és vonzerőkre építő, tematikusan és térben integrált, összehangolt turisztikai fejlesztések támogatását.
- **Igazságos átmenet:** azokra a térségekre és ágazatokra összpontosít, amelyeket a leginkább érint a klímavédelmi célú gazdasági átmenet, tekintettel szénalapú energiahordozóktól való függőségükre. A stratégia főként azon területekre és ágazatokra összpontosít, amelyeket a leginkább érint a klímavédelmi célú gazdasági átmenet, figyelembe véve szénalapú energiaforrásoktól való függőségüket.

A városok hozzájárulása a fentiekben megfogalmazott fejlesztési célokhoz elsődlegesen szimbolikus lehet. Ugyanakkor az EU szélesebb fejlesztési irányvonalait az egyes tagállamok, benne a városok és települések, valamint minden állampolgár egyéni és helyi teljesítményei alapján kell megvalósítani.

Az EU stratégia optimális és valószínűsíthető megvalósulása érdekében minden szereplőnek saját képességei és adottságai szerint kell hozzájárulnia a legmegfelelőbb területeken.

1.2.2 Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

„Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait.” A nemzeti jövőkép értelmében Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. A jövőkép szerint 2030-ra az ország közel két évtizede fenntarthatóan fejlődik, a gazdasági teljesítményünk és a foglalkoztatás jelentősen bővül. Patrióta gazdaságpolitika mellett az ország gazdasági teljesítménye és GDP-je jelentősen nő, ami helyi és térségi szinten is fokozatos, mérhető életminőség javulást eredményez.

Az Országgyűlés nemzeti jövőkép elérése érdekében a Konceptióban foglalt négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelöl ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalom és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- a) értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- b) népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- c) természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- d) térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az OFTK vármegyei szinten a következő fejlesztési irányokat jelöli ki Baranya vármegyére nézve, melyek Siklós számára is iránymutatást adnak:

- A kedvező mező-és agrárgazdálkodásban rejlő potenciál jobb kihasználása.
- A rugalmasan reagálni képes szak- és felnőttképzési rendszer fejlesztése.
- A foglalkoztatottak létszámának és arányának növelése, a képzetlen vagy alacsonyan képzett munkaerő foglalkoztatásának segítése a munkaigényes mezőgazdasági kultúrák és az erre épülő feldolgozó-ipar kialakításával, fejlesztésével, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.
- A vármegye közlekedési zártságának oldása.
- A helyi természeti, környezeti és gazdasági erőforrásokon alapuló komplex önfenntartó fejlesztési programok megvalósítása (pl. Ós-Dráva program).
- Turisztikai fejlesztések: világörökségi helyszín/helyszínek, bor, kulturális, gyógy- és termálturizmus. Az építészeti értékek védelme, az épített örökség megőrzése²

² Forrás: az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával elfogadott, a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, link: <https://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/download/9/5f/d0000/MK14001.pdf>

1.2.3 Baranya Vármegyei Területfejlesztési Program

A 2021-ben készült Baranya Vármegyei Területfejlesztési Program 7-10 éves időtávban fogalmazza meg a vármegye terület- és vidékfejlesztéshez kapcsolódó vállalásait, határozza meg a koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulását elősegítő intézkedéseket.

A Programban foglalt átfogó célok az alábbiak:

- I. Magas hozzáadott értéket teremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása
- II. Fenntartható, egészséges és megújuló társadalom
- III. Környezet- és energiatudatos vármegye

Az átfogó célok elérése érdekében megfogalmazott stratégiai célkitűzések közül az alábbiak közvetlenül, vagy közvetett módon hatással lehetnek a Siklói járás, illetve Siklós fejlődésére is:

1. Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása (A periféria városai iparfejlesztési programjának fókuszában elsősorban a helyben már működő vállalkozások foglalkoztatási potenciálja fejlesztésének kell állnia)
2. Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése
3. A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrás fejlesztés
4. Társadalmi felzárkózás elősegítése
5. Stratégiai erőforrások fenntartható használata
6. Elérhetőség és mobilitás javítása

Az egyes térségek eltérő fejlettségi szintje, ill. területi sajátosságai okán a tématerületi, szakterületi célkitűzések mellett területi célokat is megfogalmaztak. A területi lehatárolások között szerepel a Dél-baranyai drávamenti határtérség fejlesztése indokoltá tették a területi célok megfogalmazását. A dokumentumban foglaltak szerint Villány, Siklós és Harkány turisztikai potenciálja révén lehet a vármegye, illetve a térség gazdasági növekedésének centrumtérsége.

A Területfejlesztési Programban megfogalmazott prioritások közül az „1. A helyi termelésen alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével” prioritás keretében finanszírozandó programcsomagok közül az alábbiak esetében nevesítésre került Siklós is:

- Komplex iparterület fejlesztés és hozzá tartozó szolgáltatások létrehozása, fejlesztése

A „2. Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében” prioritás keretében az alábbi projektcsomagok specifikus területei között szerepel Siklós:

- Önkormányzati háttérű üzleti infrastruktúra fejlesztés és komplex térségi foglalkoztatásbővítő programok Baranya vármegyében
- Központi foglalkoztatási programok Baranya vármegyében

1.2.4 Baranya Vármegyei Előzetes Integrált Területi Program 2021-2027

A Baranya Vármegyei Területfejlesztési Programban azonosításra kerültek az átfogó és stratégiai célok, másrészt a vármegye középtávú céljait szolgáló prioritások és annak intézkedésrendszere. Az ITP keretében pedig kijelölésre kerültek azon vármegyei területfejlesztési program célok, melyek elérése a TOP Plusz eszközrendszerével biztosítható.

A dokumentum értelmében a Siklói járás területének harmonikus fejlesztése komplex megközelítésmódot igényel. A térség városi rangú településeinek lokális kapacitását meg kell erősíteni, emellett támogatni kell a helyben működő KKV-k fejlesztéseit. Hangsúlyt kell helyezni a helyi gazdaság, a lokális szolgáltatások fejlesztésére. A gazdaság megerősítésének fontos pillére lehet a horvát területek felé történő nyitás a közlekedési feltételek javításával, a határtérség rugalmas átjárhatóságának megteremtésével.

A 429/2020. (XI. 14.) számú kormányrendelet Pécs-Villány turisztikai térség néven a 11 hazai turisztikai térség között nevesíti a vármegye turisztikai szempontból fontos településeit, mely települések fele a Siklói járásban található, ezért a turizmust lehetséges kitörési pontként kell kezelni. A turizmus a térségben jelentős foglalkoztatási lehetőséggel bír, emiatt a jövőbeni megélhetés kulcsa a turisztikai potenciál erősítése a természeti, szellemi és épített örökségi értékek és szolgáltatások fejlesztésével, turisztikai útvonalak és programcsomagok összeállításával.³

1.2.5 Pécs Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája

Pécs Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának célja egy olyan fenntarthatósági, reziliencia fókuszú feltételrendszer létrehozása, ahol a célok elérését szolgáló aktivitások rendszeresítését új megközelítésben, dimenziók szerint végzik el. A város stratégiai céljai közül a vonzáskörzetre (így többek között Siklósra) megfogalmazott átfogó célnak, valamint a foglalkoztatottsági szint növelését, a gazdasági ökoszisztéma fejlesztését célzó „Város gazdasági alapjainak újjáépítése” célnak lehet a legnagyobb közvetett hatása Siklósra. A dokumentumban megfogalmazott átfogó cél a következő:

„PÉCS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSRE KÉPES TÉRSÉGI VONZÁSKÖZPONT

Hosszú távon a természeti és épített környezet, a gazdaság és a társadalom egyensúlyos, a regionális környezethez harmonikusan kapcsolódó fejlődésére van szükség.

Az egyensúly hiánya a fenntarthatóság ellen hat. A fenntarthatóság és a fejlődés elválaszthatatlan követelmények, mivel fejlődés hiányában a fenntarthatóság megkérdőjeleződik, a fenntarthatósági követelmények figyelmen kívül hagyása mellett pedig a fejlődés ütközik korlátokba. A városnak meg kell erősítenie történelmi távlatokban kialakult regionális vonzerejét, integratív és fejlődés-ösztönző szerepét, mert a város és környezete az erőforrások tekintetében erősen egymásra utalt, s Pécs a régió legnagyobb városaként felelősséggel is rendelkezik a térségi fejlődés segítése, ösztönzése terén.”⁴

1.3 Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései

Az ország és kiemelt térségeinek területrendezési terveit Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénye (a továbbiakban: MATrT) tartalmazza. A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (a továbbiakban: MvM rendelet) pedig az egyes országos és kiemelt térségi övezetekre vonatkozó előírásokat határozza meg.

³ Baranya vármegye előzetes Integrált Területi Programja 2021-27 Letöltve: <http://www.baranya.hu/dokumentum/1450> Letöltés ideje: 2023.03

⁴ Pécs Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2021-2027 Letöltve: <http://www.baranya.hu/dokumentum/1754> Letöltés ideje: 2023.03

Siklós Város területét az Országos Területrendezési Terv, valamint Baranya Megye Területrendezési Terve (a továbbiakban: BMTrT) érinti.

1.3.2 Siklós az Országos Területrendezési Tervben

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény

A törvény 2. melléklete tartalmazza az Ország Szerkezeti Tervét, 3. melléklete pedig rögzíti az Országos Övezeti Terv tervlapjait az alábbiak szerint:

- 3/1. melléklet az ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét és az ökológiai hálózat puffertérületének övezetét (Siklós érintett az ökológiai folyosó és magterület övezete által),
- 3/2. melléklet a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetét (Siklós érintett),
- 3/3. melléklet az erdők övezetét (Siklós érintett),
- 3/4. melléklet a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett településeket (Siklós nem érintett),
- 3/5. melléklet a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett településeket (Siklós érintett).

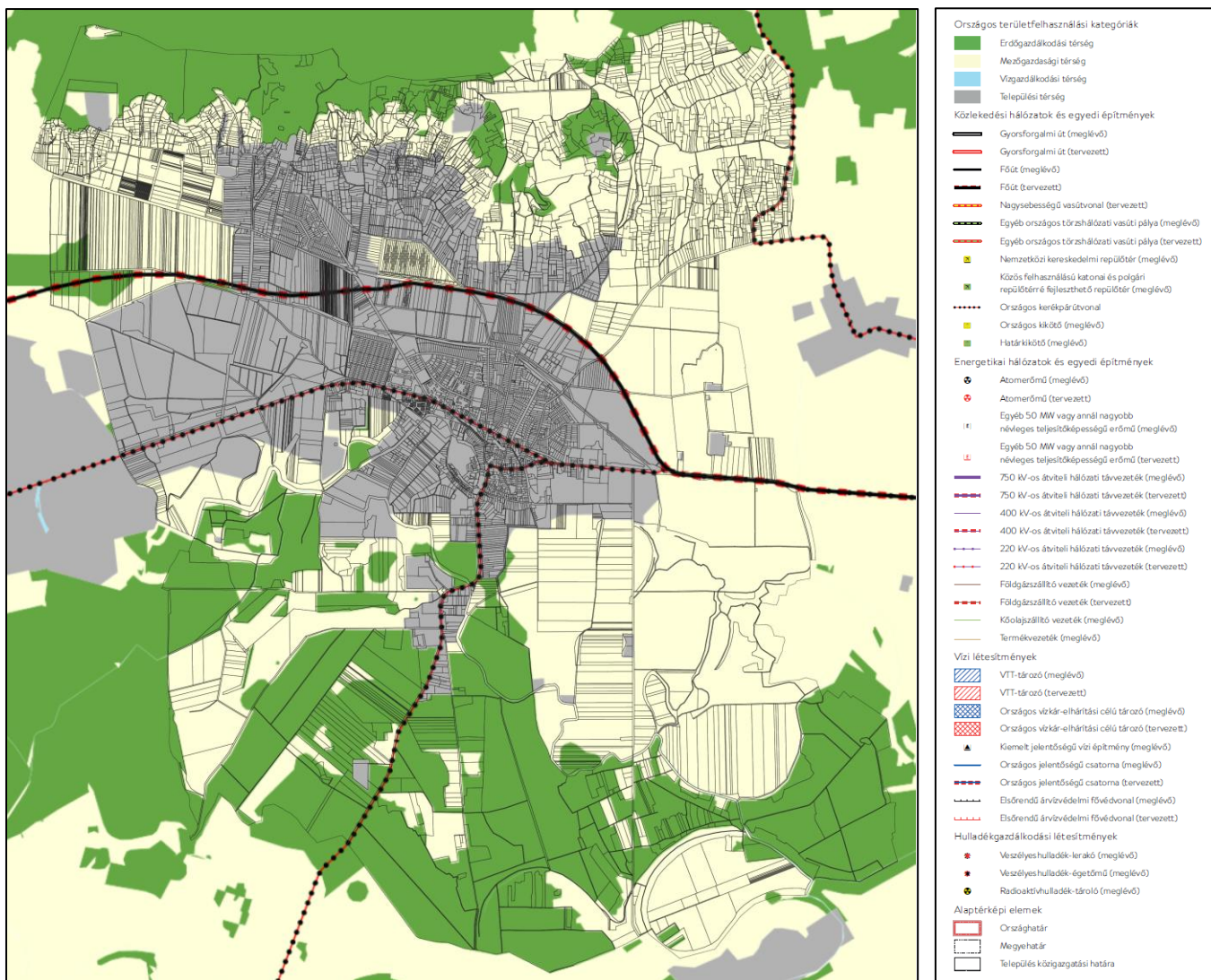
Siklóst érintően az **Országos szerkezeti terv** mezőgazdasági, erdőterületeket, valamint települési térséget jelöl ki. Települési térségként jelölt a már beépített vagy beépítésre tervezett területek, a külterületi beépítésre szánt területek, a szőlőhegyi különleges területek, és a bányaterületek.

Az MATrT előírásai az egyes térségi területfelhasználási kategóriák lehatorlásait illetően:

11. § A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével

- a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetét a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;
- b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;
- c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;
- d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;
- e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési övezetbe kell sorolni.

3. ábra: Kivonat az Ország Szerkezeti Tervéből, Forrás: Saját szerkesztés

Az országos ökológiai hálózat magterületének övezete a település északi, Tenkes-hegy alapvetően szőlőműveléssel nem érintett területét, a Lanka csatornától délre eső Aranyos dűlői mocsár területét, valamint Siklós déli erdőterületeit érinti.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MaTrT alapján:

25. § (1) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

- a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá
- a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

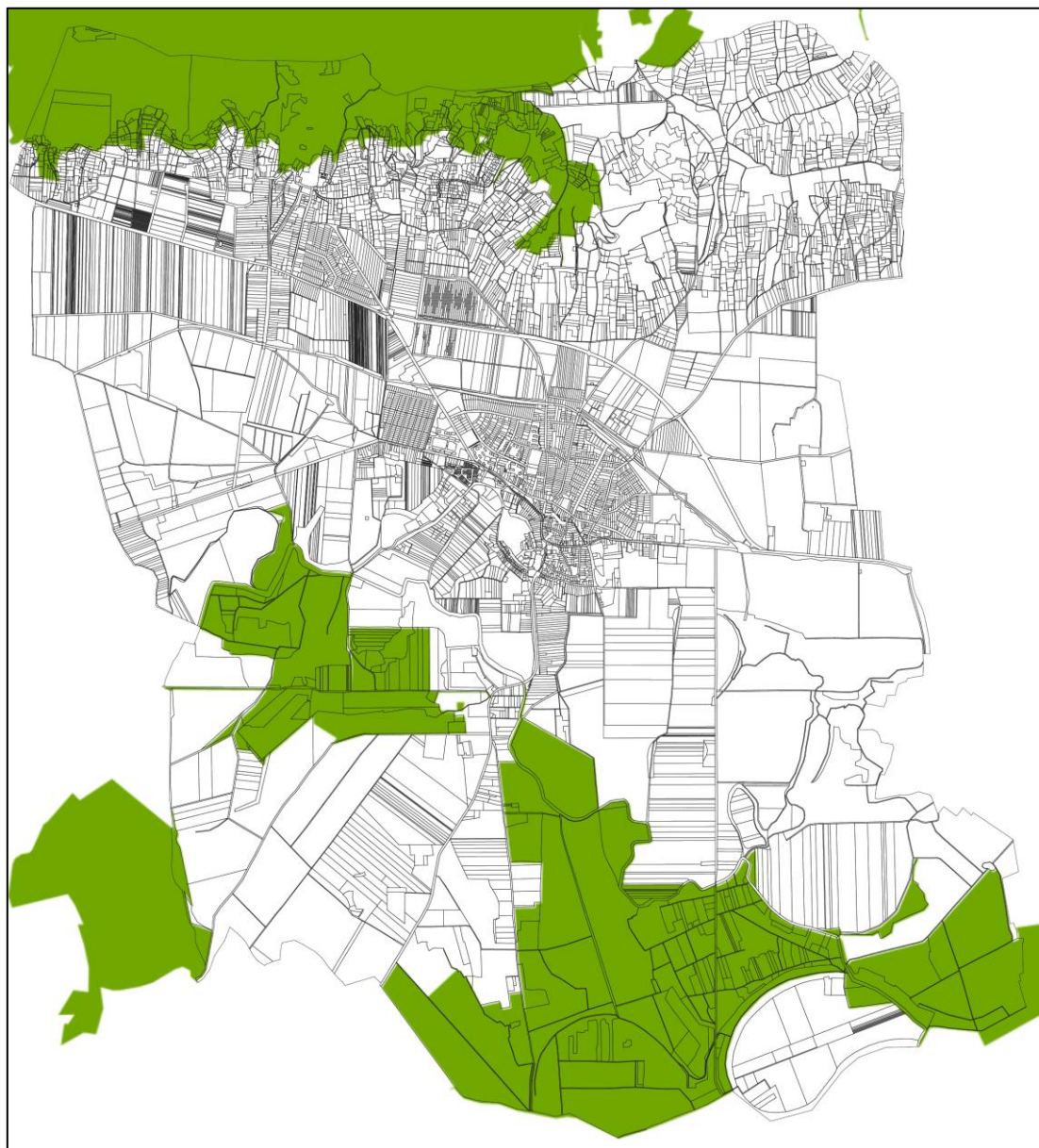
(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.

4. ábra: Ökológiai hálózat magterületének övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Az **ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete** Siklóst kisebb foltokban a Vokány menti erdőterületek, az Akoli pusztai mocsár és Uraság és Kerektó helységnevű erdőterületek környezetében érinti.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MaTrT alapján:

26. § (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető. *

(6) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezete Siklóst kis területen, az Alsó kövesföld mezőgazdasági területén érinti.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MaTrT alapján:

28. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg - csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.

(2) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(3) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.

5. ábra: Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, Forrás: Saját szerkesztés

6. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Az **erdők övezete** nagyrészt a megegyezik a nyilvántartott erdőterületek lehatárolásával, mely a Tenkes hegy északi erdőterületeit, valamint a déli és nyugati gazdasági erdőterületeket fedi le.

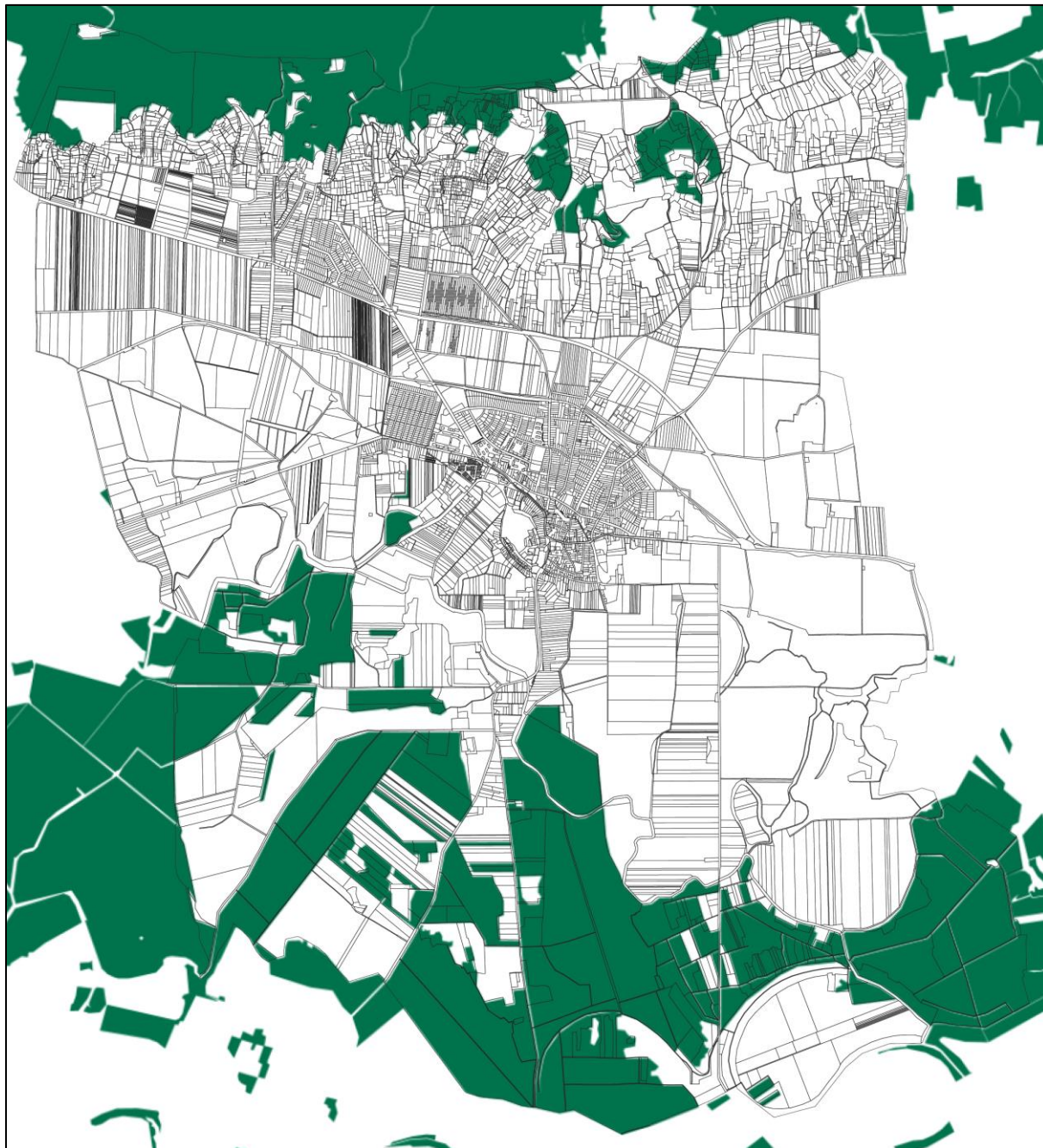
Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MaTrT alapján:

29.§ Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

30.§ Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

30/A.§ Az erdők övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.

7. ábra: Erdők övezete, Forrás: Saját szerkesztés

A **honvédelmi és katonai célú területek** övezete a Tenkes hegy lokátorának honvédelmi érintettsége miatt került megállapításra.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MaTrT alapján:

32. § (1) A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az övezet (1) bekezdés alapján lehatárolt területét a településrendezési tervben *

a) a b) pontban megfogalmazottak kivételével - minden területfelhasználási kategóriában - beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló építési övezetbe vagy övezetbe kell sorolni;

b) a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett.

(3) A (2) bekezdésben foglalt építési övezet, övezet módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges.

8. ábra: Honvédelmi és katonai célú terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet.

Az Országos Övezeti Terv részét képező, e rendeletben megállapított országos övezetek a következők:

1. melléklet szerinti jó termőhelyi adottságú szántók övezete (Siklós érintett),
2. melléklet szerinti erdőtelepítésre javasolt terület övezete (Siklós érintett),
3. melléklet szerinti tájképvédelmi terület övezete (Siklós érintett),
4. melléklet szerinti vízminőség-védelmi terület övezete (Siklós érintett),
5. melléklet szerinti nagyvízi meder övezete (Siklós nem érintett),
6. melléklet szerinti VTT-tározók övezete (Siklós nem érintett).

2. táblázat: Siklós országos és megyei övezetekkel való érintettsége

A MATrT-ben meghatározott országos övezetek	Siklós város érintettség
1. Ökológiai hálózat magterületének övezete	érinti
2. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	érinti
3. Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	nem érinti
4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	érinti
5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	érinti
6. Erdők övezete	érinti
7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	érinti
8. Tájképvédelmi terület övezete	érinti
9. Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	érinti
10. Vízminőség-védelmi terület övezete	érinti
11. Nagyvízi meder övezete	nem érinti
12. Honvédelmi és katonai célú terület övezete	érinti
13. VVT tározók övezete	nem érinti
Az MATrT-ben meghatározott és a BMTrT-ben lehatárolt megyei övezetek és a BMTrT által egyedileg meghatározott megyei övezetek	Siklós város érintettség
14. Ásványi nyersanyagvagyon övezete	érinti
15. Rendszeresen belvízjárta terület övezete	nem érinti
16. Földtani veszélyforrás terület övezete	érinti
17. Gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete	érinti
18. Turizmusfejlesztés célterületeinek övezete	érinti
19. Építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezete	érinti
20. Együtt tervezésre javasolt térségek övezete	érinti

Siklós érintettségét az alábbi kivonatok mutatják be:

Jó termőhelyi adottságú szántók övezete öt kisebb foltban érinti Siklóst, mely az Alsó kövesföldi szántóterületeken felül a település keleti részén Sömlény és Göntér területeken határol le kisebb részeket.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MvM alapján:

2. § (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban - a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett - a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.

(2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(3) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a jó termőhelyi adottságú szántók övezete területén, az (1) és a (2) bekezdésben foglaltakon túl, új beépítésre szánt terület csak abban az esetben jelölhető ki, ha a település közigazgatási területén a kijelölés máshol már nem lehetséges.

9. ábra: Jó termőhelyi adottságú szántók övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Az erdőtelepítésre javasolt terület övezete kisebb foltokban, jellemzően az erdők övezetéhez kapcsolódó területeken érinti Siklóst.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MvM alapján:

3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

(2) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén az (1) bekezdésben foglaltak mellett beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, és erdőterület területfelhasználási egységbe sorolás esetén

a) az erdőtelepítés megvalósulásáig csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható, valamint

b) erdőtelepítést elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.

10. ábra: Erdőtelepítésre javasolt terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Siklós közigazgatási területének jelentős részét érinti a **tájképvédelmi terület övezete**. Ez alól kivételt a Harkány felőli keskeny határmenti terület, valamint a keleti szántóterületek jelentenek.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MvM alapján:

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

A **vízminőség-védelmi terület** a település nyugati részét leszámítva Siklós közigazgatási területének nagy részét lefedi.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MvM alapján:

5. § (1) * A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a vármegye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédellemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó területen a vízminőség-védelmi terület övezet területén, az (1)-(3) bekezdésben foglaltak mellett

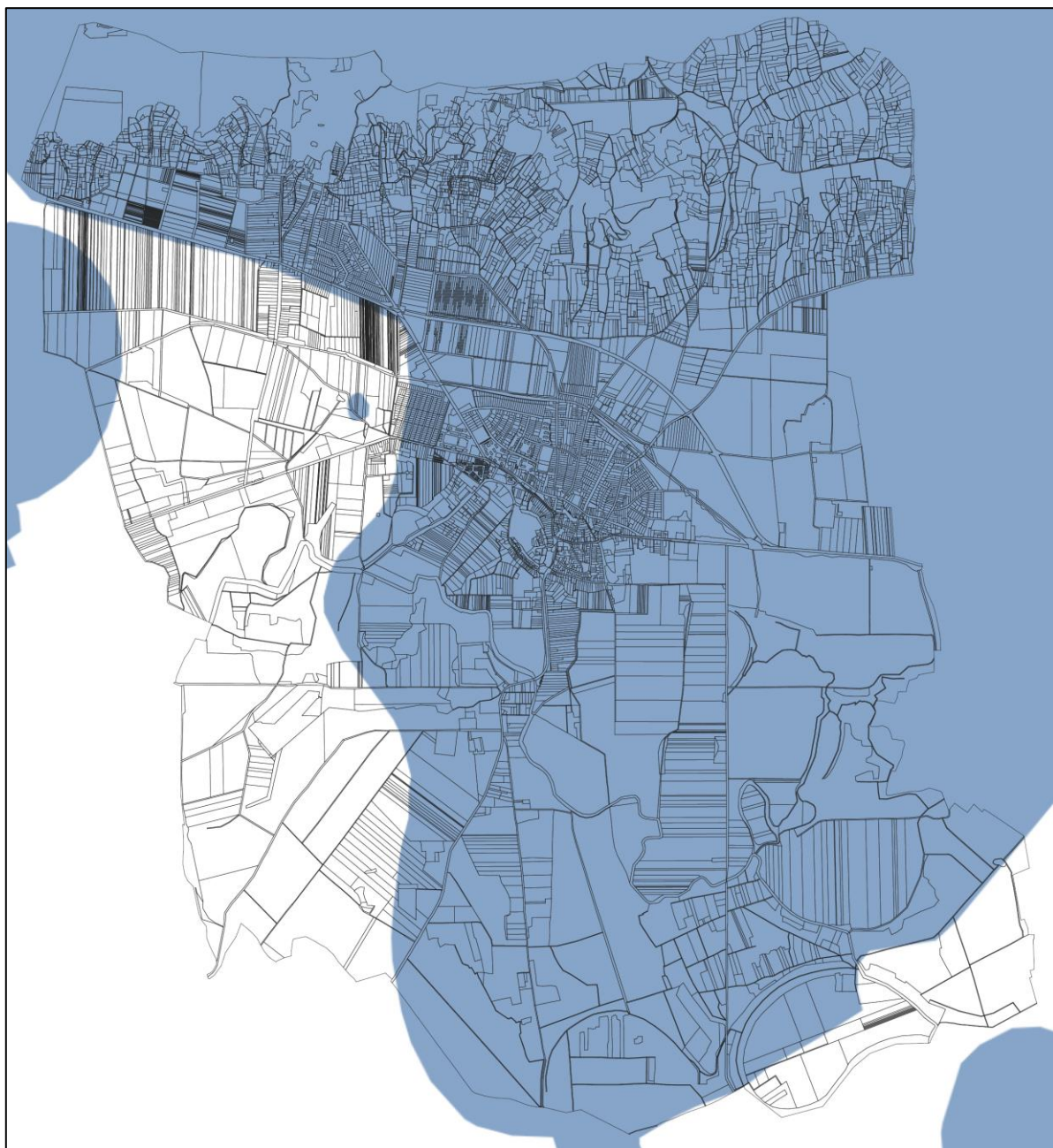
a) korlátozott vegyszer- és műtrágya-használatú, környezetkímélő vagy extenzív mezőgazdasági termelés folytatható;

b) új vegyszertároló, hulladékkezelő létesítmény - a komposztáló telepet és az átrakóállomást kivéve - nem létesíthető.

11. ábra: Tájképvédelmi terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés

12. ábra: Vízminőség-védelmi terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés

1.3.3 Siklós Baranya vármegye Területrendezési Tervében

A 2020-ban készült megyei területrendezési terv összhangban van a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénnyel, és a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelettel. A megyei területrendezési terv jelen felülvizsgálat készítése közben, Baranya Megye Területrendezési terve a 4/2020. (IV.22.) rendeletszámmal elfogadásra került.

Baranya Megye Szerkezeti Terve alapján Siklós közigazgatási területén a használatnak, illetve az érdekeltek nyilvántartása alapján lehatárolt a települési térség, a mezőgazdasági térség, az erdőgazdálkodási térség, a vízgazdálkodási térség és a sajátos térség. Infrastruktúra tekintetében rögzítettek a meglévő és tervezett fő-és mellékutak:

Tervezett főútként jelenik meg a 67. számú (Darány (6. sz. főút) – Sellye - Harkány – Siklós – Villány – Udvar térsége (56. sz. főút) tervezett összekötő szakasza.

Meglévő mellékutak:

- 5712. j. út: Siklós (tervezett főút) – Matty – Drávaszabolcs között
- 57133. j. út: Harkány (5814. j. út) – Siklós (5712. j. út)
- Siklós (5711. j. út) – Siklós (57133. j. út)

Tervezett mellékutak:

- Siklós – Egyházasharaszti (5709. j. főút)
- Siklós (57133. j. út) – Siklós (5712. j. út)
- Siklós (tervezett főút) – Siklós (5712. j. út)
- Siklós (tervezett főút) – Siklós (57133. j. út)

Meglévő országos kerékpárútvonal

- Siklós – Harkány

Meglévő térségi kerékpárútvonal

- Siklós – Nagytótfalu

Tervezett országos kerékpárút

- Kölked – Sátorhely – Majs – Lippó – Kislippó – Magyarbóly – Villány – Villánykövesd – Palkonya – Újpetre – Vokány – Nagytótfalu – Kisharsány – Siklós – Matty – Kisszentmárton – Vejti – Piskó – Zaláta – Drávasztára – Felsőszentmárton – (Szentborbás – Tótújfalu – Potony – Dravagárdony – Drávatamási – Barcs – Péterhida – Babócsa – Bolhó – Heresznye – Vízvár – Somogyudvarhely – Berzence – Gyékényes – Zákány – Őrtilos – Murakeresztúr – Molnári – Letenye – Bázakerettye – Tormafölde – Szécsisziget – Lenti – Rédcics – Resznek – Nemesnép – Szentgyörgyvölgy – Velemér – Magyarszombatfa – Bajánsenye – Őriszentpéter – Szalafő – Apátistvánfalva – Magyarlak – Rábagyarmat – Rátót – Csákánydoroszló – Pinkamindszent – Szentpéterfa – Pornóapáti – Felsőcsatár – Narda – Bucsú – Bozsok – Velem – Kőszeg – Horvátzsidány – Csepreg – Szakony – Zsira – Sopronhorpács – Egyházaskövesd – Lövé – Röjtökmuzsaj – Nagylózs – Fertőhomok – Fertőd – Sarród – Jánossomorja – Várbalog – Hegyeshalom – (Ausztria))
- Siklós – Harkány – Márfa – Diósvizsló – Rádfalva – Kőrös – Sámod – Kisszentmárton

Tervezett térségi kerékpárútvonal

- Siklós – Nagytótfalu

Siklóst érintő közművezetékek:

- Meglévő átvitelt befolyásoló 132 kV-os elosztó hálózat Kisharsány – Siklós – (Horvátország) között
- Tervezett térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat Pécs [Basamalom] – Pécs [Siklósi külváros] eleme
- Meglévő földgázelosztó vezeték Pécs gázátadó II:
Pécs Dél – Pogány – Kökény – Szalánta – Túrony – Garé – Csarnóta – Szava – Harkány – Siklós – Villány – Beremend – Magyarbóly
Nagyharsány – Kistapolca – Beremend – Siklósnagyfalu

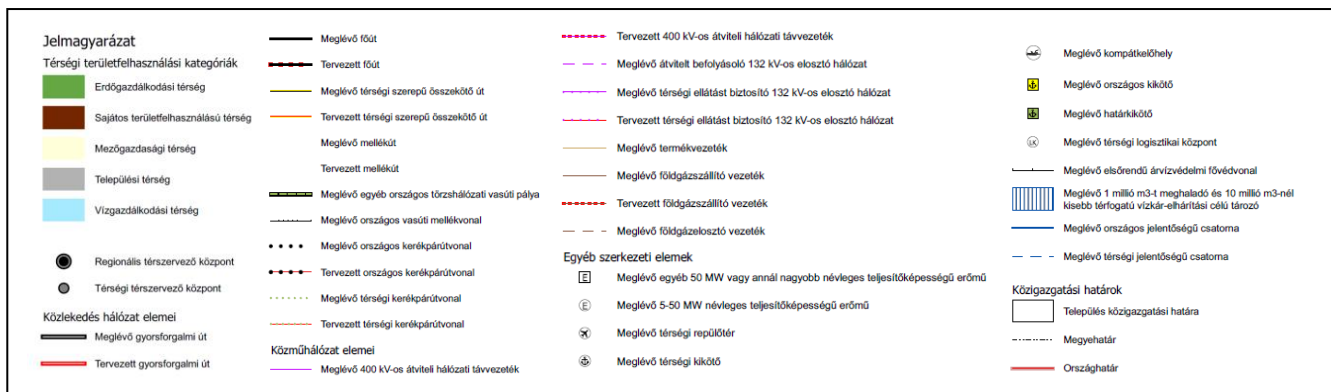
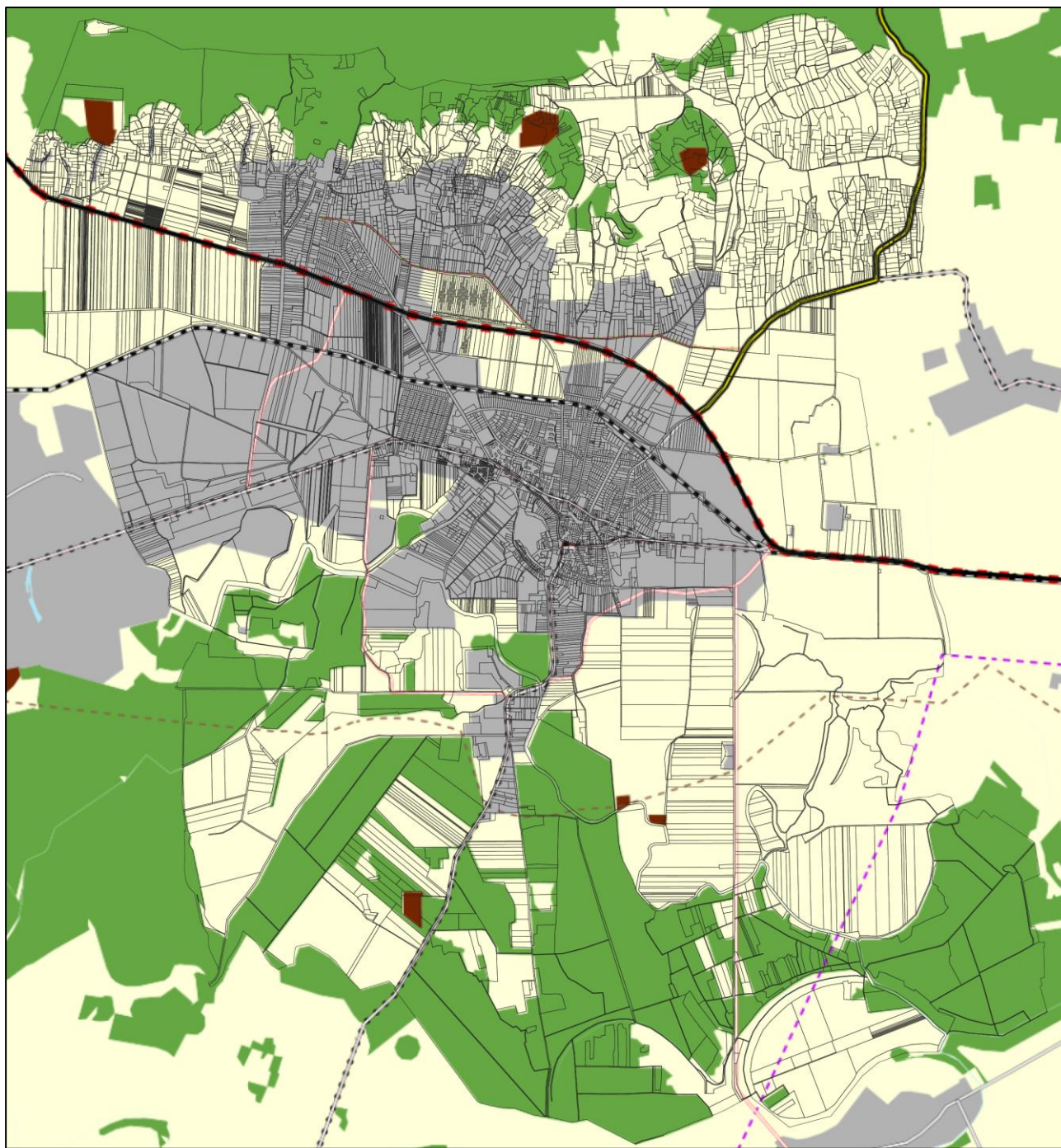
Baranya Megye Területrendezési Terve a szerkezeti terven kívül az alábbi országos övezeteket tartalmazza:

- 3/1. melléklet szerinti ökológiai hálózat magterületének övezete (Siklós érintett),
- 3/2. melléklet szerinti ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete (Siklós érintett),
- 3/3. melléklet szerinti ökológiai hálózat puffterületének övezete (Siklós nem érintett),
- 3/4. melléklet szerinti kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete (Siklós érintett),
- 3/5. melléklet szerinti jó termőhelyi adottságú szántók övezete (Siklós érintett),
- 3/6. melléklet szerinti erdők övezete (Siklós érintett),
- 3/7. melléklet szerinti erdőtelepítésre javasolt terület övezete (Siklós érintett),
- 3/8. melléklet szerinti tájképvédelmi terület övezete (Siklós érintett),
- 3/9. melléklet szerinti világörökségi és világörökségi várományos területek övezete (Siklós nem érintett),
- 3/10. melléklet szerinti vízminőség-védelmi terület övezete (Siklós érintett),
- 3/11. melléklet szerinti nagyvízi meder övezete (Siklós nem érintett),
- 3/12. melléklet szerinti honvédelmi és katonai célú terület övezete (Siklós érintett).

A megyei övezetek a következők:

- 3/13. melléklet szerinti ásványi nyersanyagvagyon övezete (Siklós érintett),
- 3/14. melléklet szerinti rendszeresen belvízjárta terület övezete (Siklós nem érintett),,
- 3/15. melléklet szerinti földtani veszélyforrás terület övezete (Siklós érintett).
- 3/16. melléklet szerinti gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete (Siklós érintett),
- 3/17. melléklet szerinti turizmusfejlesztés célterületeinek övezete (Siklós érintett),
- 3/18. melléklet szerinti építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezete (Siklós érintett),
- 3/19. melléklet szerinti együtt tervezésre javasolt térségek övezete (Siklós érintett).

13. ábra: Baranya Megye Szerkezeti Terve, Forrás: Saját szerkesztés

14. ábra: 3/13. melléklet szerinti ásványi nyersanyagvagyon övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Az **ásványi nyersanyagvagyon területek** a hatályos településrendezési eszközökben lehatárolásra kerültek, mely az új tervek készítése során a Bányakapitányság adatszolgáltatása alapján felülvizsgálatra kerül.

Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MvM rendelet alapján:

„8.5 (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.”

15. ábra: 3/15. melléklet szerinti földtani veszélyforrás terület övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Földtani veszélyforrás területei a szabályozási terven lehatárolásra kerültek, mely határok az új tervek készítése során felülvizsgálatra kerülnek.

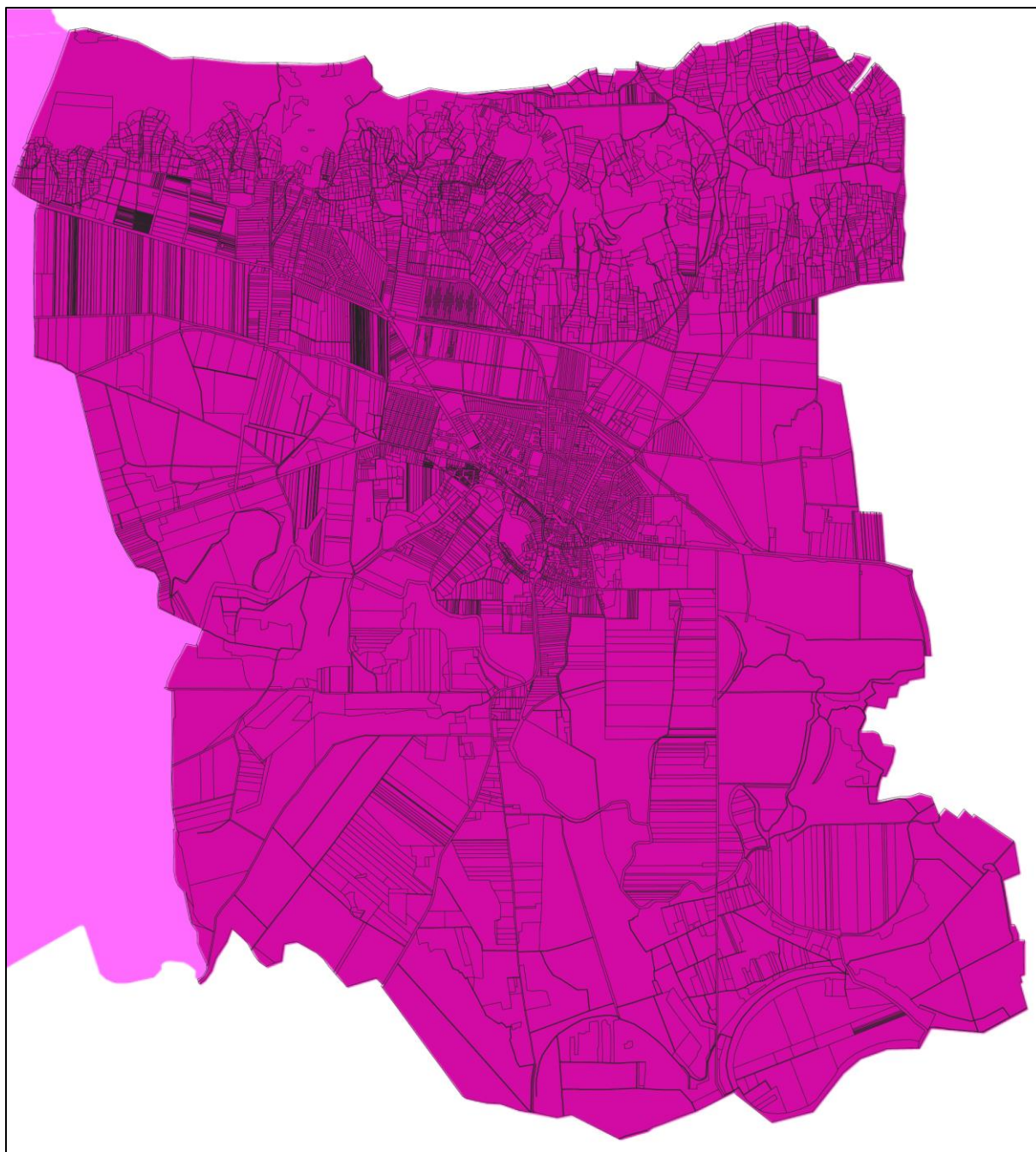
Az övezetre a következő előírások vonatkoznak az MvM rendelet alapján:

„11. § (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

(3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni. (...)”

16. ábra: 3/16. melléklet szerinti gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete , Forrás: Saját szerkesztés

Siklós a **gazdaságfejlesztés célterületeinek övezetébe** sorolt. A megengedett előírások érvényesítésének lehetősége új terv készítése során vizsgálandó.

7.§ (1) A gazdaságfejlesztés célterületeinek övezetébe tartozó település településrendezési eszközei készítése során, azokon a kereskedelmi- szolgáltató valamint ipari- gazdasági besorolású területeken, amelyeket a helyi önkormányzat rendeletével kiemelt fejlesztési területté minősít, az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10%-kal lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5%-kal lehet alacsonyabb, mint az OTÉK 2. számú mellékletében meghatározott érték.

17. ábra: 3/17. melléklet szerinti turizmusfejlesztés célterületeinek övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Siklós a **turizmusfejlesztés célterületeinek övezetébe** sorolt. A város a térség turizmusának egyik meghatározó szereplője. Az idegenforgalom fejlesztése a település célkitűzési között is meghatározó, mely összhangban van a térség és a megye fejlesztési céljaival.

8.5 A turizmusfejlesztés célterületeinek övezetébe tartozó település településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája, valamint településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a megalapozó és az alátámasztó munkarészekben be kell mutatni a térség turisztikai rendszeréhez, célpontjaihoz való illeszkedést.

18. ábra: 3/18. mell.: építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezete, Forrás: saját szerkesztés

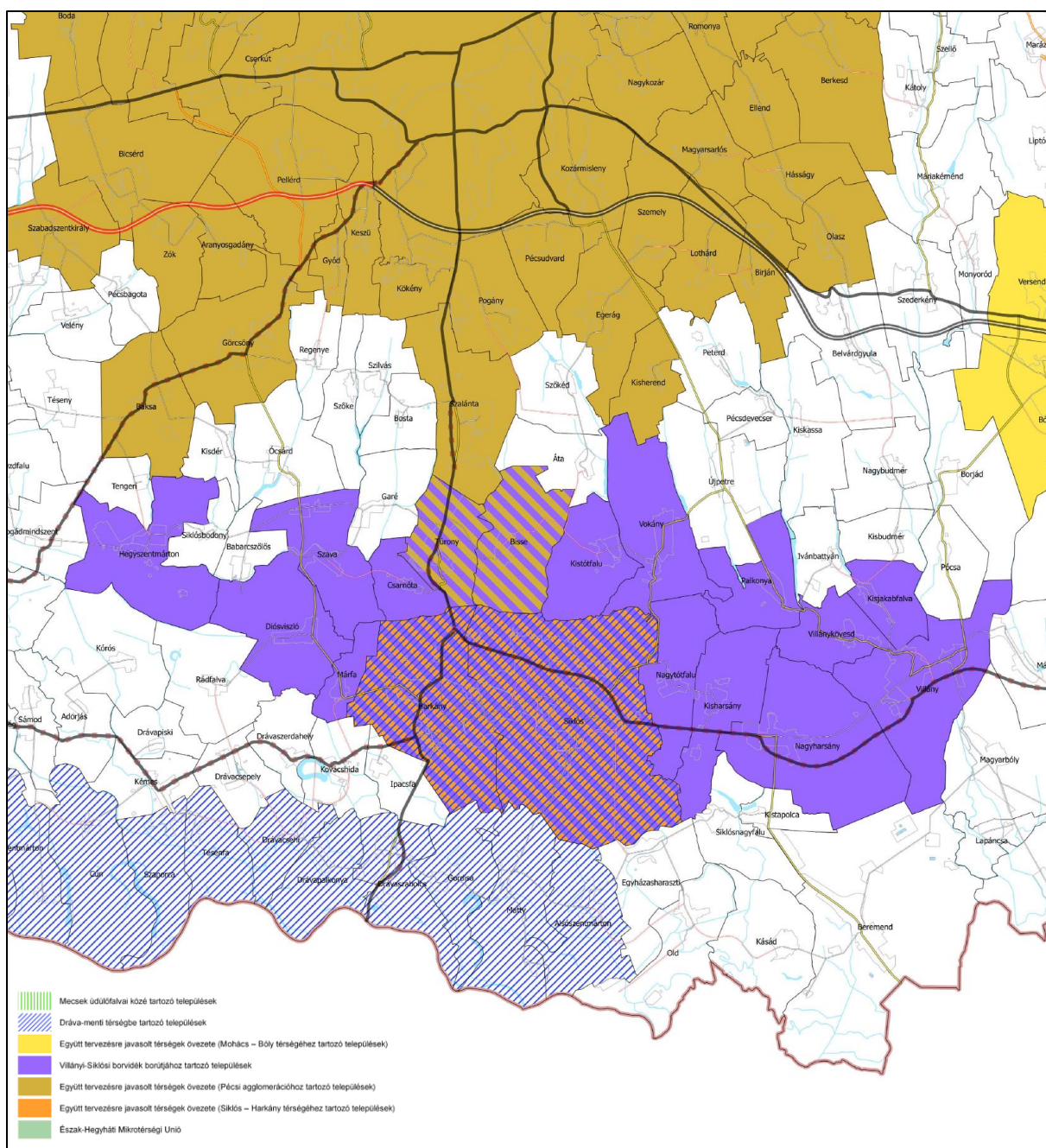

Siklós az építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezetébe tartozó település, a meglévő jelentős építészeti örökséges alapján.

9.5 (1) Az építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezetébe tartozó település településképi rendeletében ki kell jelölni az építészeti örökség megőrzése érdekében védendő terület egységeket – különösen a történeti településközpontot, a történeti kertet, az országos és helyi védelem alatt álló területeket, valamint ezek védőövezetét – a településképi szempontból meghatározó területek részeként.

(2) Az építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezetébe tartozó település településképi rendeletében elő kell írni, hogy a történeti településképi érvényesülését befolyásoló, a kialakult településszerkezetet, településkaraktert megváltoztatató, nagy kiterjedésű építmény elhelyezése esetén a településképi véleményezési- és településképi bejelentési eljárásokhoz benyújtandó építészeti-műszaki tervdokumentáció részeként tájba- és településszövetbe illesztést igazoló munkarészt kell készíteni.

19. ábra: 3/19. melléklet szerinti együtt tervezésre javasolt térségek övezete, Forrás: Saját szerkesztés

Siklós a szűkebb, és tágabb kapcsolatai alapján is **az együtt tervezésre javasolt térségek övezetébe tartozik.**

10.5 Az együtt tervezésre javasolt térségek övezetébe tartozó település önkormányzata

- új településfejlesztési koncepció,
- új integrált településfejlesztési stratégia, vagy
- új településrendezési eszköz

készítésének elhatározásáról szóló döntés meghozatala során mérlegeli a dokumentum – az övezetbe tartozó – további egy vagy több településsel közösen történő elkészítését.

A Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 4/2020. (IV.22.) önkormányzati rendeletének 8.§-a kimondja, hogy a turizmusfejlesztés célterületeinek övezetébe tartozó település településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája, valamint településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a megalapozó és az alátámasztó munkarészekben be kell mutatni a térség turisztikai rendszeréhez, célpontjaihoz való illeszkedést.

Siklós településfejlesztési koncepciója részletesen foglalkozik a település turizmusfejlesztési céljaival. A térségben a komparatív előnyök tekintetében kiemelt jelentősége van a turizmusnak, a kulturális és örökség-, a bor- és termálturisztikai kínálatnak. Tovább lépés e téren a környékbeli településekkel, elsősorban Harkánnyal és Villánnal való szoros együttműködésben, közös turisztikai termékcsomagók kialakításában, valamint Siklós attrakcióit tekintve a meglévő kínálatot kiegészítő vonzerőfejlesztésben, ezen belül a vallási turizmus erősítésében körvonalazható.

A település átfogó céljai között megjelenik a versenyképes, fenntartható helyi gazdaság kialakítás, melyen belül kiemelt jelentősége van a turizmusnak, a kulturális és örökség-, a bor- és termálturisztikai kínálatnak. Tovább lépés e téren a meglévő kínálatot kiegészítő vonzerőfejlesztésben ezen belül a vallási turizmus erősítésében körvonalazható. Az átfogó célon belül a horvát térségekkel történő szorosabb együttműködés az ipar és a turizmus területén is fontos, melyet a tervezett új határátkelők nyitása és az M6-os meghosszabbítása nagyban segíthet.

A koncepció 2. számú rész céljaként az idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés került megfogalmazásra. *„Siklóson és térségében kiemelt jelentősége van a turizmusnak, a kulturális és örökség-, a bor- és termálturisztikai kínálatnak. A meglévő kínálati elemek és kiegészítő vonzerőfejlesztésben ezen belül a vallási turizmus erősítése jelent egyedi fejlesztési célt. A közterületek minőségi fejlesztésének folytatása, a meglévő építészeti örökségek megújítása, hasznosítása Siklós esetében elengedhetetlen a fenti cél szempontjából, de mindezekhez a turizmus területén is fontos a horvát térségekkel történő szorosabb együttműködés, a határon túli célközönség megszólítása.”* (Forrás: korábbi ITS)

„A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- *Mediterrán városközpont rekonstrukciójának, felújításának folytatása (IV. ütem)*
- *Váralja utca rehabilitációja, komplex turisztikai célú hasznosítása*
- *Rendezvényter kialakítása a várkertben*
- *Siklósi Vár felújítás IV. üteme (szálloda és étterem felújítása)*
- *Siklósi Termálfürdő szolgáltatásainak bővítése (25 m-es sportmedence, kültéri csúszdapark)*
- *I. Siklósi Várfeszt gasztronómiai és kulturális fesztivál*
- *Harkányi út melletti Ifjúsági tábor felújítása/átalakítása/a terület hasznosítása*
- *Marketing és kommunikációs akciók kidolgozása (kiadványok horvát nyelven is, utazási irodákkal együttműködés)*
- *Volt laktanya területének fejlesztése*
- *Turisztikai Iroda vagy TDM szervezet létrehozása”* (Forrás: korábbi ITS)

A Baranya Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése a Területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 23/B. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján Baranya Vármegye Területrendezési Tervéhez kapcsolódóan a következő szabályozási ajánlásokat fogalmazza meg:

Az ökológiai hálózat magterület övezetére vonatkozó ajánlások

Ökológiai folyosó területén csak természet- és környezetkímélő területfelhasználás, ill. tevékenység fenntartása javasolható. Az övezet területén fontos a meglévő természetszerű művelési ágak (erdő, gyepek, nádas, stb.) megtartása, művelési ág-váltás csak abban az esetben javasolható, ha az a termőhelyi viszonyokhoz igazodva, a természetközeli gazdálkodás irányába (intenzív gazdálkodási módból az extenzív irányba) történik.

Minden építéssel járó műszaki beavatkozás (pl. műszaki infrastruktúrahálózat és építményeinek elhelyezése, fejlesztése), vagy bármilyen környezetterhelő tevékenység megvalósítása, folytatása csak a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával, a természetvédelmi szempontok sérelme nélkül lehetséges. Az ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetre - a vonatkozó törvényi övezeti előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:

- a természetvédelmi hatóság hozzájárulása nélkül a területhasználati, környezeti és funkcionális változtatások nem hajthatók végre;
- a településrendezési tervek készítése során az ökológiai folyosók folytonosságát és folyamatossá tételét ökológiai vizsgálatokra alapozva kell tervezni és biztosítani;
- a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;
- a kialakult tájhasználat csak a természeti értékek sérelme nélkül változtatható meg, a meglévő természetszerű művelési ágak (gyepek, nádas, erdők, mocsár) megtartandók, művelési ág váltása csak intenzívebb művelésűből a természetszerű irányában javasolható;
- a beépítésre szánt területek növelése és fejlesztése az ökológiai folyosó funkció biztosítása mellett a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;
- szántó művelési ágú területen új beépítés nem helyezhető el, kertgazdasági övezetbe sorolt területen a 2000 m²-nél kisebb telek nem építhető be;
- az övezetbe tartozó mezőgazdasági – elsősorban a gyepek /rétek és legelők/ művelési ágú - területek minél nagyobb arányú természetközeli területi átszervezése javasolható;
- közlekedési építmények abban az esetben és olyan módon helyezhetők el, ha a magterület, a természetes és természetközeli élőhelyek fenntartása, valamint az ökológiai kapcsolatok működése biztosítható;
- közlekedési építmények tájba illesztve, a terepi adottságokhoz alkalmazkodva helyezhetők el, új építmény elhelyezése, műszaki infrastruktúra telepítése csak tájba illesztve és a természetvédelmi hatóság és kezelő hozzájárulása alapján történhet;
- magasépítmény – kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével – nem létesíthető, csarnok jellegű épület, reklámcélú építmény elhelyezése nem javasolható;
- a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, csak természetes és környezetkímélő tájfenntartó módszerek és gazdálkodás alkalmazható;
- energetikai célú növénytelepítés nem javasolható. Az ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetére vonatkozó ajánlások:

Ökológiai folyosó területén csak természet- és környezetkímélő területfelhasználás, ill. tevékenység fenntartása javasolható. Az övezet területén fontos a meglévő természetszerű művelési ágak (erdők, gyepek, nádas, stb.) megtartása, művelési ág-váltás csak abban az esetben javasolható, ha az a termőhelyi viszonyokhoz igazodva, a természetközeli gazdálkodás irányába történik.

Minden építéssel járó műszaki beavatkozás (pl. műszaki infrastruktúrahálózat és építményeinek elhelyezése, fejlesztése), vagy bármilyen környezetterhelő tevékenység megvalósítása, folytatása csak a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával, a természetvédelmi szempontok sérelme nélkül lehetséges.

- a természetvédelmi hatóság hozzájárulása nélkül a területhasználati, környezeti és funkcionális változtatások nem hajthatók végre;
- a településrendezési tervek készítése során az ökológiai folyosók folytonosságát és folyamatossá tételét ökológiai vizsgálatokra alapozva kell tervezni és biztosítani;
- a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;
- a kialakult tájhasználat csak a természeti értékek sérelme nélkül változtatható meg, a meglévő természetszerű művelési ágak (gyep, nádas, erdő, mocsár) megtartandók, művelési ág váltása csak intenzívebb művelésűből a természetszerű irányában javasolható;
- a beépítésre szánt területek növelése és fejlesztése az ökológiai folyosó funkció biztosítása mellett a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;
- szántó művelési ágú területen új beépítés nem helyezhető el, kertgazdasági övezetbe sorolt területen a 2000 m²-nél kisebb telek nem építhető be;
- az övezetbe tartozó mezőgazdasági – elsősorban a gyep /rét és legelő/ művelési ágú - területek minél nagyobb arányú természetközeli területi átszervezése javasolható;
- közlekedési építmények abban az esetben és olyan módon helyezhetők el, ha a magterület, a természetes és természetközeli élőhelyek fenntartása, valamint az ökológiai kapcsolatok működése biztosítható;
- közlekedési építmények tájba illesztve, a terepi adottságokhoz alkalmazkodva helyezhetők el, új építmény elhelyezése, műszaki infrastruktúra telepítése csak tájba illesztve és a természetvédelmi hatóság és kezelő hozzájárulása alapján történhet;
- magasépítmény – kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével – nem létesíthető, csarnok jellegű épület, reklámcélú építmény elhelyezése nem javasolható;
- a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, csak természetes és környezetkímélő tájfenntartó módszerek és gazdálkodás alkalmazható;
- energetikai célú növénytelepítés nem javasolható.

Az ökológiai hálózat a pufferterület övezetére vonatkozó ajánlások

Magterület és ökológiai folyosó kijelölt védőövezetében az azt veszélyeztető vagy zavaró tevékenység nem, vagy csak a természetvédelmi hatóság előírásainak megfelelően folytatható.

Az övezetben a területet szennyező vagy veszélyeztető létesítmény nem helyezhető el. Az övezetbe tartozó területeken a meglévő és nyilvántartott ásványvagyon területeivel összhangban kell meghozni és érvényesíteni a térségi szabályozás bányaművelésre vonatkozó előírásait. Az övezetbe tartozó természeti területen beépítésre szánt terület csak a gazdálkodással összefüggésben, a szennyvíz- és hulladékkezelés megfelelő infrastrukturális feltételeinek biztosítása esetén jelölhető ki, és minden építéssel járó tevékenység folytatásához a természetvédelmi hatóság hozzájárulása szükséges. Az övezetben csak extenzív természetközeli, természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszereket célszerű alkalmazni. A kialakult tájhasználatot megváltoztatni csak a természetes állapothoz közelítés érdekében szabad. Ezen irányelvek érvényesítése érdekében az ökológia hálózat pufferterületének övezete tekintetében – az övezetre vonatkozó törvényi előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:

- kiemelten kell érvényesíteni a látvány- és tájképvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során;

- művelési ág váltásához, termőföld más célú hasznosításához és a művelés alól kivett terület újrahhasznosításához a természetvédelmi hatóság hozzájárulása szükséges;
- energetikai célú növénytelepítés nem javasolható;
- kertgazdasági övezetbe sorolt területeken 1500 m²-nél kisebb telkek nem építhetők be;
- új külszíni bányatelek nem állapítható meg;
- közlekedési építmények, új villamosenergia-ellátási, táv- és hírközlő vezetékek, egyéb közművezetékek, építmények tájba illesztve, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételekkel létesíthetők;
- csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem javasolható;
- a területen – a magterület és az ökológiai folyosó természeti értékeit veszélyeztető - környezetszennyező tevékenység nem folytatható, új hulladéklerakó, hulladéktároló, hulladékkezelő telep – a biológiailag lebomló szerves anyagok lebontását és további felhasználásra alkalmassá tételét végző létesítmény (komposzt telep) kivételével – valamint hulladékátrakó állomás és vegyszertároló nem létesíthető;
- csak extenzív jellegű, természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazhatók, a kialakult tájhasználatot csak a természeti értékek sérelme nélkül szabad megváltoztatni.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetére vonatkozó ajánlások

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület belterületbe vonása csak indokolt esetben a jelenlegi belterülethez kapcsolódva, beépítésre szánt területté minősítése elsősorban mezőgazdasági termeléssel, feldolgozással, szolgáltatással és kereskedelemmel összefüggő céllal javasolható, egyéb céllal csak kivételes esetben kezdeményezhető.

Az övezetben javasolt elősegíteni az agrár-tér szerkezetet előnyösen formáló mozaikos tájszerkezet kialakítását, a nagy összefüggő szántók tagolását, a védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.

Kiváló termőhelyi adottságú területeken támogatandó a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációjának megakadályozása.

Az övezetbe tartozó területeket a településrendezési tervekben mezőgazdasági területfelhasználásba, ezen belül általános övezetbe (Má) kell sorolni. Az általános mezőgazdasági területen a gazdasági épülettel beépíthető telek - földrészlet minimális területét legalább 10,0 ha-ban javasolt meghatározni.

Az övezetbe tartozó területeken csak a fenntartható minőségi termelést szolgáló – a talaj fizikai, kémiai, biológiai védelmét biztosító – agrotechnikai módszerek alkalmazhatók.

Az övezetbe tartozó területeken csak a termőhelyi adottságokat megőrző területhasználat folytatható.

Az övezetben – az MATrT-ről és a termőföld védelméről szóló törvénnyel összhangban – beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolható, ha az:

- mezőgazdasági birtokközpont kialakítását, vagy helyi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja,
- a mezőgazdaságra épülő turizmus (agroturizmus) fejlesztése érdekében feltétlenül szükséges,
- a településfejlesztés más módon nem, csak a kiváló termőhelyi adottságú termőföldek igénybevételével oldható meg.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken erdősítés csak abban az esetben javasolható, ha az erdőterületi átsorolás:

- a termőföldek védelmét vagy más mezőgazdálkodási érdekeket,
- környezetszennyezés elhárítását, környezeti kárenyhítést;
- az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.

Az övezet területén beépítésre szánt területként kell biztosítani a rendeltetésszerűen működő mezőgazdasági üzemek, majorok fejlesztési lehetőségét.

A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi dűlőutak, vízelvezető árkok és meliorációs létesítmények fenntartását biztosítani kell.

A jó termőhelyi adottságú szántók övezetére vonatkozó ajánlások

A jó termőhelyi adottságú szántóterület belterületbe vonása csak kivételesen kezdeményezhető.

Az övezetben a művelési ágak alakítását, valamint a szántóföldi növénytermesztés szerkezetét a termőhelyi adottságok és racionális földhasználat követelményei figyelembevételével javasolt alakítani. Az övezetbe tartozó területeken csak a fenntartható minőségi termelést szolgáló – a talaj fizikai, kémiai, biológiai védelmét biztosító – agrotechnikai módszerek alkalmazhatók.

Javasolt elősegíteni az agrártáj képének javítását, az agrár-térszerkezet mozaikos kialakítását eredményező és a nagy összefüggő szántók tagolását biztosító védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.

A jó termőhelyi adottságú területeken is támogatandó a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációjának megakadályozása.

Az övezetben – a termőföld védelméről szóló törvénnyel összhangban – beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolható, ha az:

- nélkülözhetetlen a településfejlesztési célkitűzések megvalósításához,
- mezőgazdasági birtokközpont kialakítását, fejlesztését, vagy helyi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja,
- a mezőgazdaságra épülő turizmus (agroturizmus) fejlesztése érdekében feltétlenül szükséges,
- a fejlesztés más módon nem, csak a jó termőhelyi adottságú termőföldek igénybevételével oldható meg.

Jó termőhelyi adottságú szántóterületeken erdősítés csak abban az esetben javasolható, ha az erdőterületi átsorolás:

- a termőföldek védelmét vagy más mezőgazdálkodási érdekeket,
- környezetszennyezés elhárítását, környezeti kárenyhítést;
- az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.

A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi dűlőutak, vízelvezető árkok és meliorációs létesítmények fenntartását biztosítani kell.

Az erdők övezetére vonatkozó ajánlások

A megye kedvező erdőterületi adottságainak védelme érdekében kerülendő az övezettel érintett területeken úgy a beépítésre szánt területek kialakítása, mint a külszíni bányászat.

Erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó ajánlások

Az erdőtelepítés megvalósulásáig az övezetben csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható.

Erdőtelepítést az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével, illetve őshonos és tájba illeszthető, tehát az adott élőhelynek, társulásnak megfelelő, inváziós tulajdonságokkal nem rendelkező növényfajok alkalmazásával kell végezni. Cél a minél inkább természetközeli új erdőállományok létrehozása.

A tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó ajánlások

Új beépítésre szánt területek csak feltételekkel, a tájképvédelmi szempontok érvényesítésével jelölhetők ki.

Csak a meglévő beépített területhez kapcsolódva, valamint külterületen a megyei területrendezési terv elfogadását megelőzően művelés alól kivett területen javasolható új beépítésre szánt terület kijelölése.

A művelési ág váltás, illetve a más célú hasznosítás csak az adottságoknak megfelelő termelési szerkezet, tájhasználat kialakítása, illetve a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében az illetékes természetvédelmi hatóság hozzájárulásával lehetséges. A tájképvédelmi szempontból érzékeny mezőgazdasági területeken a településrendezési eszközök készítése során célszerű támogatni a természetközeli területi átszervezést, elsődlegesen a vízparti, vízközei, illetve a gyepek művelési ágú területeken, valamint az erdőterületi zárványban elhelyezkedő területeken. A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni. Országos jelentőségű védett természeti területen a kertgazdasági terület övezetbe sorolt területeken a 2000 m²-nél kisebb telek nem építhető be, szántóművelési ágú területen építmény nem helyezhető el. Új épület vagy építmény elhelyezése tájba illesztve, a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet. A közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából – a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével – a terepszint alatti elhelyezést kell előnybe részesíteni. Csarnok jellegű épület és reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem javasolható, a település helyi településképvédelmi rendeletében rendelkezni kell a meglévő tájékoztató táblák, köztárgyak, hirdető-berendezések lebontásáról, újak elhelyezésének feltételeiről.

Az övezet részét képező erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatás-oktatást szolgáló épületek helyezhetők el, a természeti értékek sérelme nélkül.

Az övezet mezőgazdasági területein törekedni kell a művelési ágak kialakult arányainak megtartására, a hagyományos tájkarakter megőrzésére, a tájhagyományt képező művelési ágak és módok megtartására, a tájidegen hasznosítási formák kizárására.

A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, természetes állapot visszaállítása, valamint közmű és közút építése érdekében javasolható.

Az övezeten belül a településrendezési tervekben kell lehatárolni a kertes mezőgazdasági területeket, ezeken a (volt zártkerti) területeken tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokkal gyümölcs- és szőlőtermesztést, feldolgozást szolgáló épületek helyezhetők el, - telekrendezés során legkisebb teleknagysággként min.1500 m² ajánlott, új telekalakításkor kívánatos az átlag 3000-6000 m²-es kertgazdasági telekméretek biztosítása.

Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, városközei területeken figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, a szabályozás a nagyobb telekméretek kialakulását segítse, illetve beépítettségük ne növekedjen, a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen.

A tájban megjelenő település-sziluetet megváltoztató bel-, vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell, a településrendezési tervekben a kialakult településképnek megfelelően meg kell határozni az épületek magassági korlátozását, toronyszerű építmények elhelyezésére az övezeten kívül kell területet kijelölni.

A települések beépítésre szánt területén a településkép és a tájkarakter védelme érdekében csarnok jellegű épület építése - látványtervvel igazoltan - tájba illesztve, illetve növényzettel takartan javasolható.

A települések beépítésre nem szánt területén a tájkarakter védelme érdekében:

- terepszint alatti építmény alapterülete a telek 10%-át lehetőség szerint ne haladja meg;

- a magasépítményeket a környezethez (domborzati és növényzeti adottságokhoz) illeszkedően lehet elhelyezni; Településrendezési, szabályozási eszközök alkalmazásával is elő kell segíteni a hullámterek eredeti, illetve eredetihez közeli állapotának visszaállítását, és a védelem fokozását.

A kiépítendő közlekedési utakat a tájbaillesztés követelményei szerint a domborzati és ökológiai adottságokhoz igazodó közlekedési folyosóban indokolt vezetni.

Elő kell segíteni a megye területén működő kavicsbányák rekultivációját és az ehhez kapcsolódó tájrehabilitációs feladatok elvégzését.

A különböző művelési ágú területeket, mezőgazdasági táblákat elválasztó gyepűk, zöldsávok megtartása, illetve kialakítása szükséges, a mezőgazdasági tájfasítás meglévő elemei megtartandók, hiányzó elemei pótlandók.

A több települést is érintő, egybefüggő térségi jelentőségű tájképvédelmi területek esetében területfelhasználási egységek kijelölésénél a kilátás-rálátás adottságait figyelembe vevő térségi szintű egyeztetés javasolt.

Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közi területeken figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, és a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen. A tájképet károsító építkezések megakadályozása érdekében tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokra kell törekedni.

A tervezett gyorsforgalmi utak és főutak elkerülő szakaszainak területének biztosítása során ezek tájba illesztése, a környezetvédelem szempontjainak és követelményeinek érvényesítésére különös gondot kell fordítani.

A vízminőség-védelmi terület övezetére vonatkozó ajánlások

A vízminőség-védelmi terület övezet pontos kiterjedését – az ágazattól beszerzett adatszolgáltatás figyelembevételével – a településrendezési tervekben kell rögzíteni.

Az eltérő környezeti érzékenységű – lehatárolt – területekre meghatározott területhasználati szabályokat a településrendezési tervek övezeti szabályai meghatározásánál érvényesíteni kell.

Az övezet területén el kell érni a szennyvízcsatorna hálózat mielőbbi teljes kiépítését, a szennyvízelvezetés, tisztítás és kezelés teljeskörű megvalósítását.

Törekedni kell az ivóvízbázisokat, sérülékeny vízbázisokat veszélyeztető szennyező tevékenységek mielőbbi felszámolására.

Országos vízminőség védelmi területen fekvő csatornázatlan településeken, csatornázatlan településrészekben létesítendő építményekben keletkező szennyvíz környezet károsítása nélküli kezeléséhez, ha:

A szennyvíz közcsontra hálózat 200 m távolságban rendelkezésre áll, akkor a közhálózati csatlakozást ki kell építeni a keletkező szennyvíz mennyiségétől függetlenül.

A települési és térségi szintű csatornahálózattal csak nehezen ellátható külterületi lakott helyeken, a kis laksűrűségű településrészekben, valamint az üzemi telephelyeken költség- és környezetkímélő szakszerű egyedi szennyvízkezelési megoldásokat kell kialakítani.

A vízbázisokat veszélyeztető, szakszerűtlenül kialakított üzemelő és felhagyott hulladéklerakók lezárásáról és ártalommentesítéséről gondoskodni kell.

Az övezet területén a mezőgazdasági művelés során a kemikáliák használata csak szigorú ellenőrzés mellett lehetséges, indokolt esetben a teljes tiltás is javasolt.

Országos vízminőség védelmi területre nyers, tisztítatlan szennyvizet kívülről bevezetni nem lehet, tisztított vizek átvezetésére ugyan azok a feltételek vonatkoznak, mint a területen belüli tisztított vizekre.

Közműpótlóként a zárt tároló medence csak akkor alkalmazható, ha a telek állandó megközelíthetőségére a megfelelő (paraméterű és kiépítettségű) közhálózati útkapcsolat biztosított.

Szennyvíztisztító telep kijelölt védőtávolságán belül új területhasznosításra, területhasznosítás módosítására területet igény bevenni csak környezetvédelmi hatástanulmány alapján lehet, az abban előírtak betartásával.

A honvédelmi és katonai célú terület övezetére vonatkozó ajánlás

A más jogszabályokban rögzítettek kivül a megyei területrendezési terv keretei között nem szükséges további ajánlások megfogalmazása.

A honvédelmi területek korlátozásmentes fenntartása nemzeti érdek, továbbá ezen területekre a vonatkozó jogszabályok szerint: a környező, nem katonai területeken folytatott tevékenységek és területhasználatok biztosítása érdekében az érintett települések településrendezési eszközeiben a honvédelmi érdeket szolgáló területek korlátozásmentes működését szolgáló védőterületeket a Honvédelmi Minisztérium adatszolgáltatása alapján kell kijelölni.

A honvédelmi területekre építési tilalom, korlátozás nem jelölhető ki.

A honvédelmi rendeltetésű területek és az azokon elhelyezett, elhelyezhető építmények rendeltetésük miatt jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetükre, vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek, ezért a honvédelmi terület övezettel érintett település, vagy annak környezetében található településeken az esetleges védőterületi korlátozásokat a településrendezési eszközök készítése, felülvizsgálata során a Honvédelmi Minisztérium illetékes szervének adatszolgáltatása alapján pontosítani kell.

A honvédelmi rendeltetésű területek és az azokon elhelyezett, elhelyezhető építmények rendeltetésük miatt jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetükre, vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek, ezért a honvédelmi terület övezettel érintett település, vagy annak környezetében található településeken az esetleges védőterületi korlátozásokat a településrendezési eszközök készítése, felülvizsgálata során a Honvédelmi Minisztérium illetékes szervének adatszolgáltatása alapján pontosítani kell.

Ásványi nyersanyagvagyon övezetére vonatkozó ajánlások

Az ásványi nyersanyagvagyon övezetében figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak a magterületen, ökológiai folyosón, világörökségi és világörökség várományos területen kívül jelölhető ki.

Az ásványi nyersanyagok kitermelése és hasznosítása során a környezetterhelés csökkentése és a környezeti károk megelőzése érdekében, az erőforrás-kímélő, innovatív, elérhető legjobb technológiák alkalmazza javasolt.

A földtani veszélyforrás terület övezetére vonatkozó ajánlások

Az érintett településrendezési tervekben – a földtani és ásványvagyon-gazdálkodási szakterületért felelős szerv aktualizált adataira alapozott – részletes vizsgálattal meg kell határozni a földtani veszélyforrással érintett területek határait, és mérnökgeológiai és geotechnikai szakvéleményt kell készíteni.

A ténylegesen veszélyeztetett területeket – az illetékes szakhatóság bevonásával, szakvéleménye eredményeinek figyelembevételével, a megyei terv övezeti lehatárolásának pontosításával – kell lehatárolni.

A földtani veszélyforrás övezetén belül közvetlenül érintett (igazoltan aktív), vagy csak mozgásra alkalmas (közvetetten érintett) helyszíneket el kell különíteni egymástól.

Az övezetbe tartozó települések igazgatási területén építési tilalmat vagy épített környezethez kapcsolódó bármilyen mértékű tiltást, korlátozást földtani veszélyforrásokra hivatkozva ésszerűen csak akkor lehet érvényesíteni a későbbiekben, ha megtörtént a részletes terepi felvételezés és annak eredményeként aktív mozgás, vagy a jelenlegi területhasználat során ok-okozati kapcsolattal kiváltásra kerülő mozgásra való hajlam fokozódásának megállapítása történt.

Az övezeten belüli önálló területegységeken külön meghatározott sajátos feltételek betartása esetén (pl. védősáv kialakítása, telekméret növelése, beépítés mértékének csökkentése, felszíni vízrendezések, művelési ágak váltása, stb.) viszont csak akkor lehetnek megvalósíthatók a jelenlegitől eltérő területhasználatok, ha a tervezett és a meglévő épített környezet jelenlegi stabilitása és jövőbeni tartós fennmaradása (pl. szabályozási elemekkel, műszaki védelemmel, stb.) biztosított.

Az övezet területén fontos feladat a felszín növényborítottságának megőrzése és növelése, valamint a lejtős tömegmozgásokkal való veszélyeztetettség fokozódásával járó beavatkozások korlátozása.

A felszínmozgásos és földtani veszélyforrásokkal érintett területeken az épületek szennyvízelvezetését minden esetben be kell kötni a közcsatornába, zárt tároló, illetve szikkasztó létesítése kerülendő.

Pinceveszéllyel sújtott területen épületet, terepszint alatti építményt, pincét létesíteni, bővíteni, felújítani, illetőleg megszüntetni csak részleges talajmechanikai és geotechnikai szakvélemény és üregkutatói szakvélemény alapján, építési engedély birtokában javasolt.

Gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete

A térségi övezetben a gazdasági terület kialakítását és a gazdasági vállalkozások fejlesztését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel is támogatni kell.

A térségi övezetben új innovációs-technológiai fejlesztési célú gazdasági terület kialakítását és az innovációs-technológiai vállalkozások és intézmények fejlesztését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel is támogatni kell.

Lehetőleg kerülni kell a zöldmezős beépítéseket és helyette a települések barnamezős területeit lenne célszerű felhasználni.

Építészeti örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezete

A műemléki értékek és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken kerülni kell a település hagyományos szerkezetének, jellegének megváltoztatását, a települések belterületének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok, raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását és minden olyan beavatkozást, amely az ember által művelt táj, a falvak és a város egyensúlyi helyzetét megbontja.

A települések beépítésre szánt területe csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként növelendő a feltétlenül szükséges mértékig. Fontos a helyi beépítési és építészeti karaktert mutató elemek megőrzése, a környezet alakításának szabályozásában a helyi karakter érvényesítése a helyi településképvédelmi rendeletekkel és településképi arculati kézikönyvek tartalmával összhangban.

A tájban megjelenő, település-sziluettet megváltoztató bel- és külterületi magas-építmények elhelyezését kerülni kell.

Az egyes települések településrendezési terveiben a történetileg önálló települések, településrészek között beépítetlenül maradó zöldsávokat vagy egyéb eltérő városképi karaktert elősegítő szabályozást kell előírni.

A településrendezési tervekben az építési övezetek paramétereinek, az egyes övezetekhez tartozó építménymagasságok meghatározásakor figyelemmel kell lenni a település-sziluettek megőrzésére.

A helyi építési szabályzatokban rögzíteni kell, hogy a történeti településrészek területén új közművek építése vagy a közművek rekonstrukciója rejtett (felszín alatti) vonalvezetéssel ajánlott.

A népi építészeti értékeinek megmentése kiemelt helyi feladat.

A helyi védelem kiterjesztendő a sajátos épületekre, ill. építményekre, mint a majorok épületei, a pajták és a vallási kisemlékek (keresztek, kálváriák), szobrok, temetők és sírjelek.

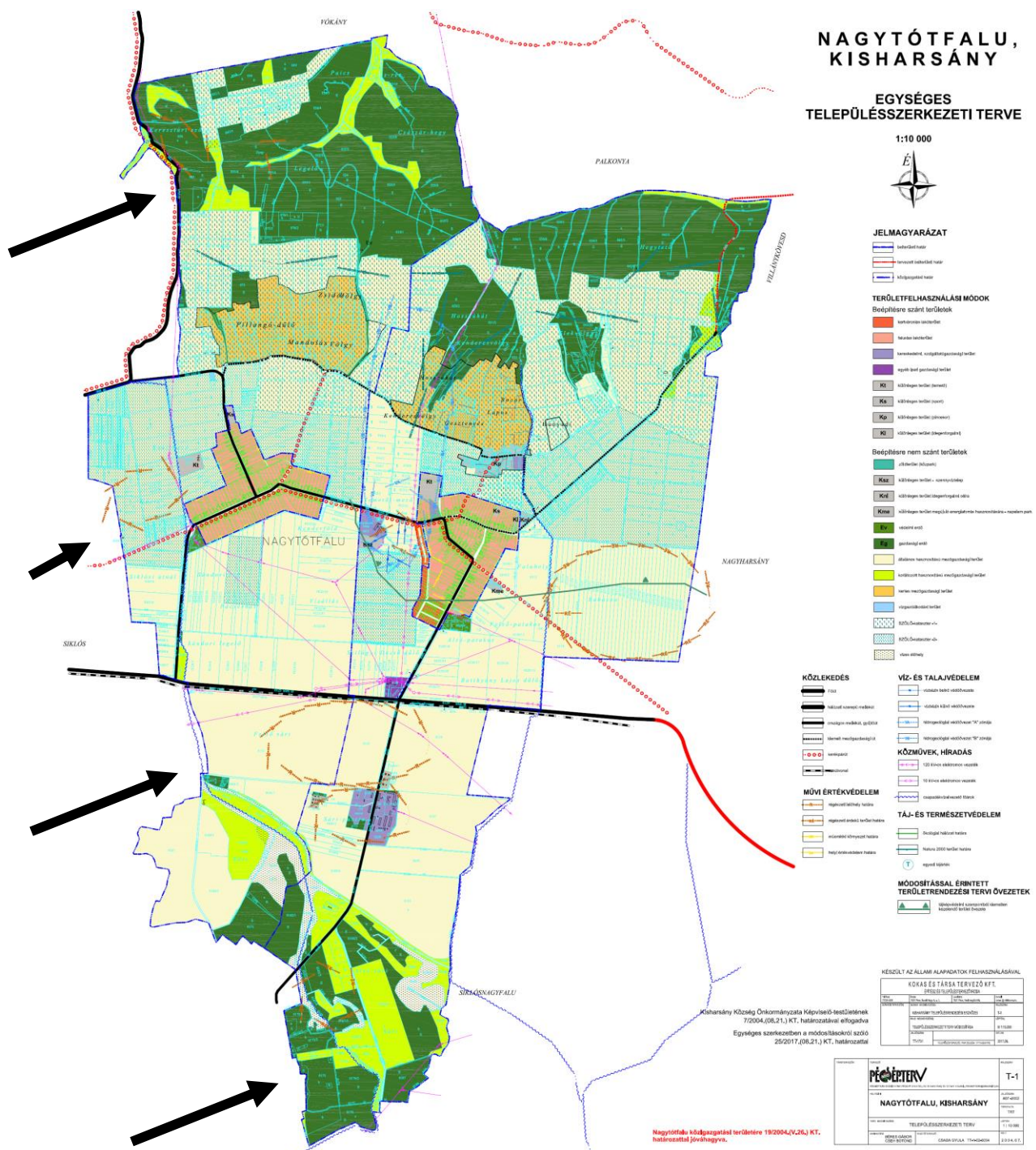
1.4 Szomszédos települések hatályos szerkezeti/rendezési terveinek - Siklós fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Siklós a Siklósi járás székhelye 2013 óta, melyhez összesen 53 település tartozik. Ezek közül mindössze három város, Harkány, Siklós és Villány. A legjelentősebb települési kapcsolat a borászat és turizmus.

Siklós közigazgatási határa Nagytótfalu, Kisharsány, Vokány, Kistótfalu, Bisse, Túrony, Harkány, Gordisa, Matty, Alsószentmárton és Egyházasharaszti településekkel határos.

Nagytótfalu, Kisharsány

20. ábra: Nagytótfalu, Kisharsány településszerkezeti terve

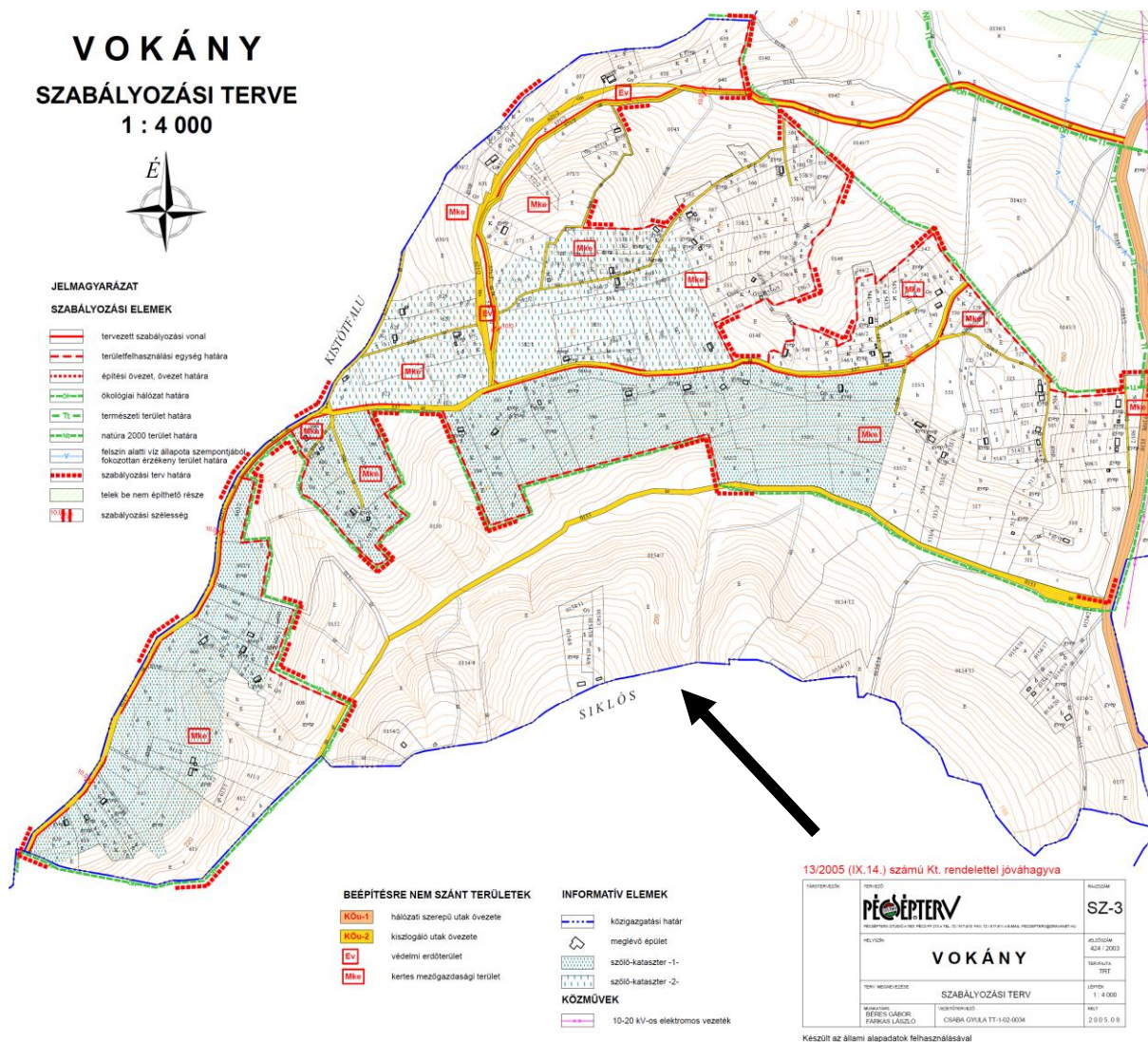
Nagytótfalu és Kisharsány szerkezeti terve egy tervlapon jelenik meg.

Mind Nagytótfalu, mind Kisharsány érintett a Kölked-Hegyeshalom (9.A) között tervezett országos kerékpárút nyomvonalával. A települések szerkezeti tervében nem szerepel olyan elem, mely érdemi hatása lenne a siklósi fejlesztésekre.

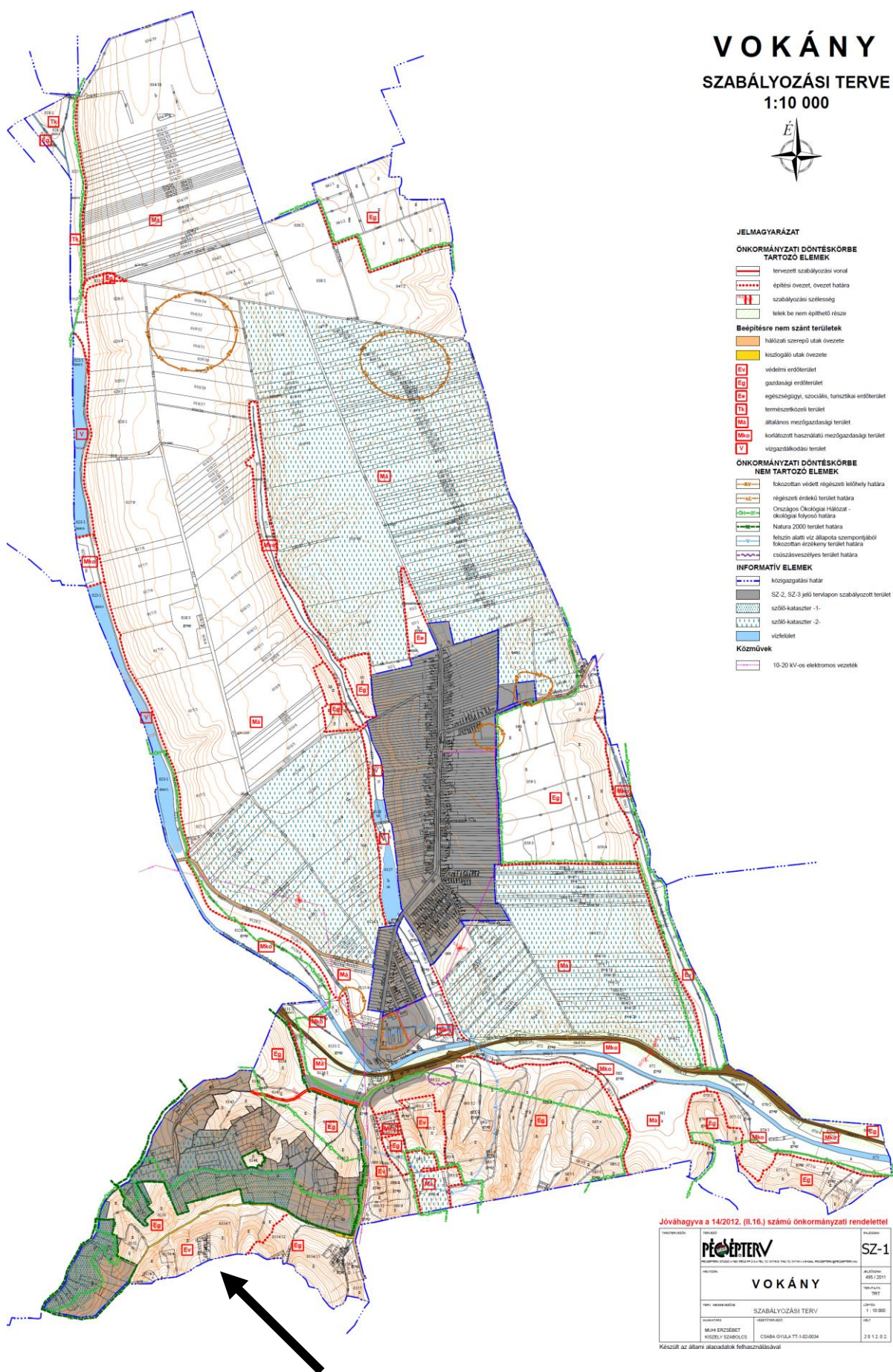
Vokány

Vokány Siklóssal határos területén főként védelmi erdőterület, gazdasági erdőterület, valamint kis részben kertes mezőgazdasági terület található, mely magába foglalja a Natura 2000 egy területét és az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosójának elemét is.

21. ábra: Vokány szabályozási terve

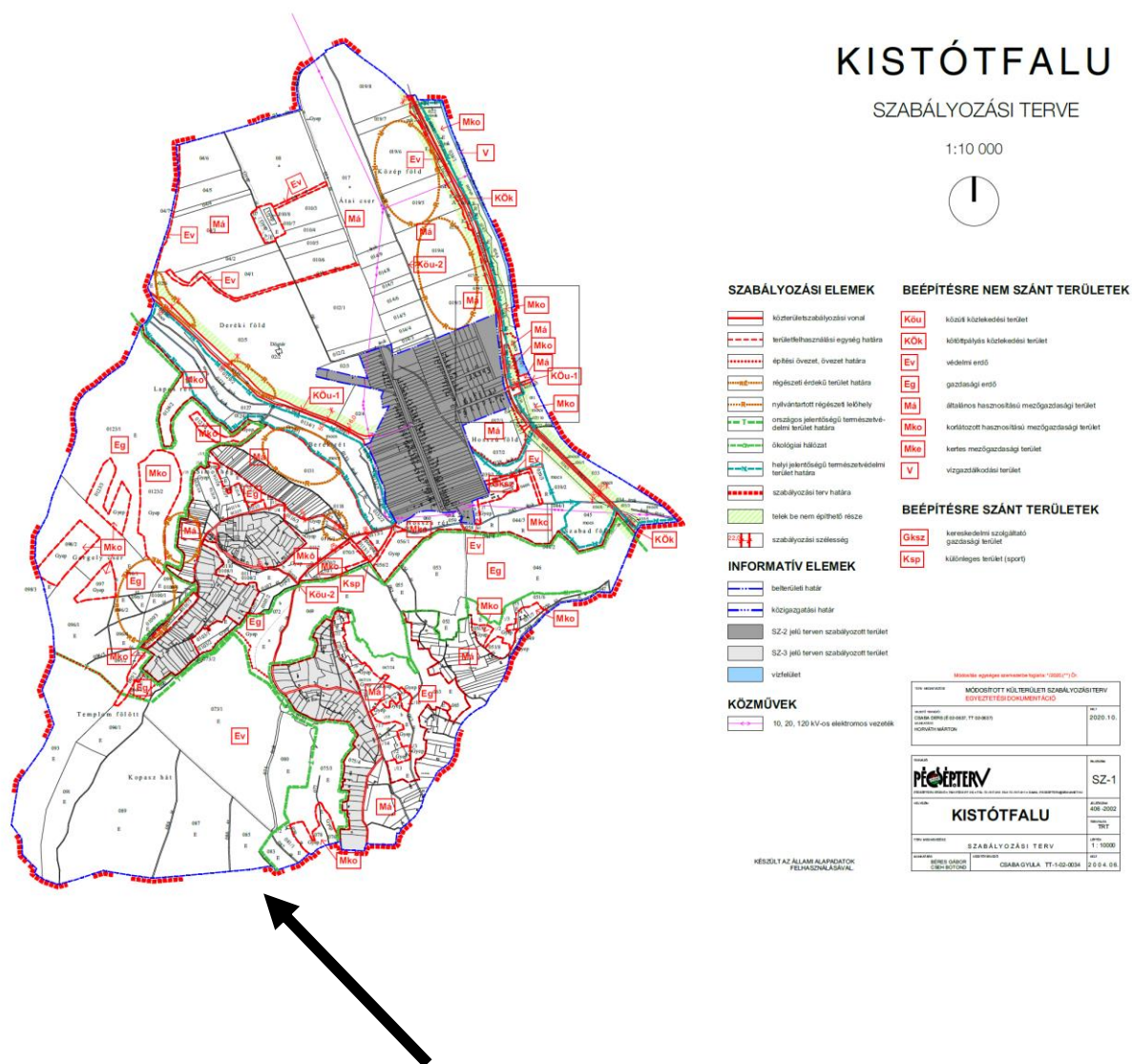
22. ábra: Vokány szabályozási terve

Kistótfalu

Kistótfalu Siklós északi részén határos település, mely határszakaszon Natura 2000 területtel (Tenkes kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület) és az ökológiai hálózat magterületével érintett védelmi erdőterülettel csatlakozik Siklóshoz. Kis részen általános és korlátozott használatú mezőgazdasági területtel is szomszédos.

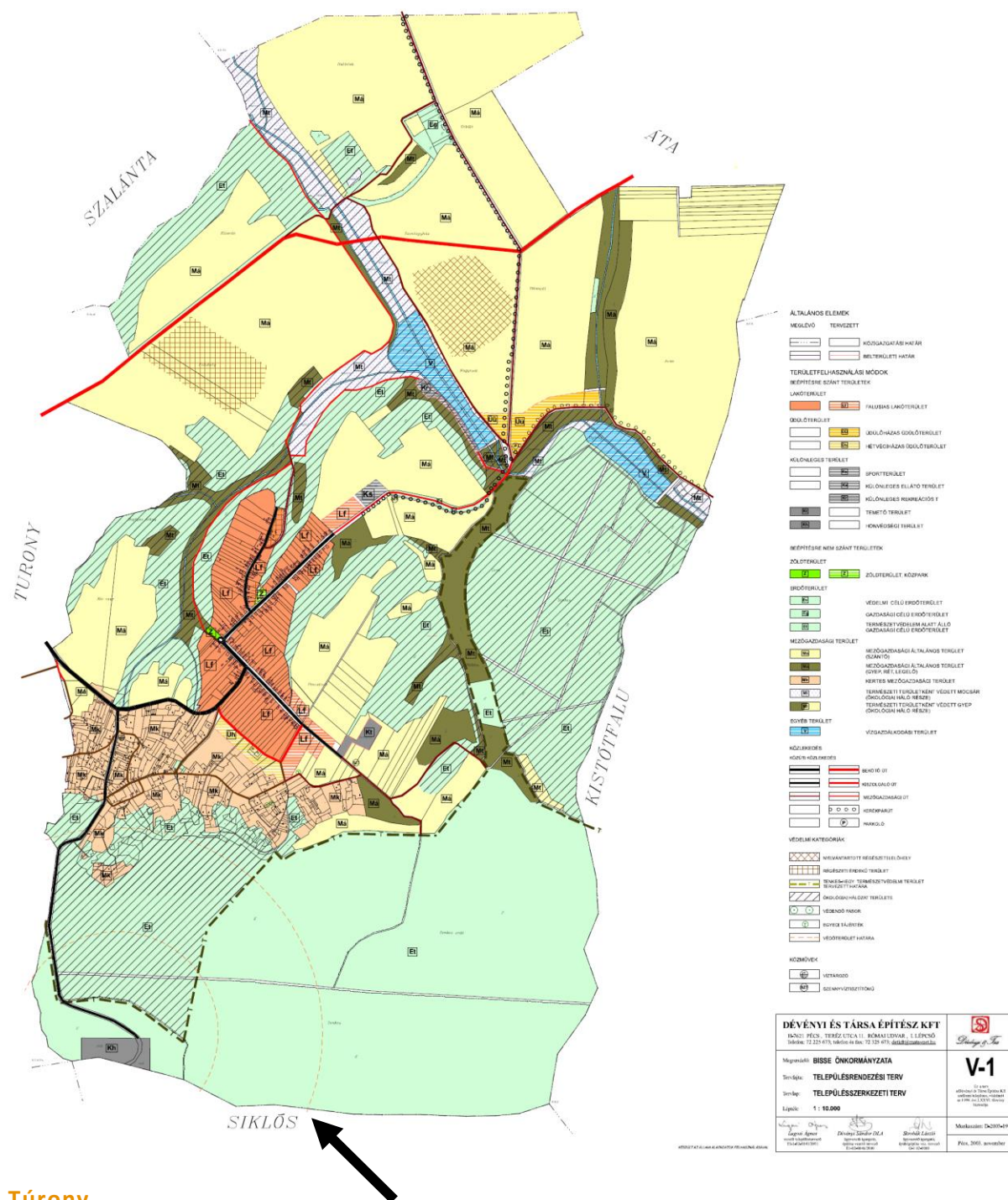
23. ábra: Kistótfalu szabályozási terve

Bisse

Bisse Kistótfaluhoz hasonlóan magterülettel és Naura 2000 területtel érintett turisztikai erdőterülettel határos Siklóssal. A Tenkes lokátor állomásnak helyet adó honvédségi terület a Bisse-Siklós közigazgatási határ mentén található. Bissét több olyan turista útvonal is érinti, mely a Siklós-Máriagyűdi kegytemplom irányába halad.

24. ábra: Bisse szerkezeti terve

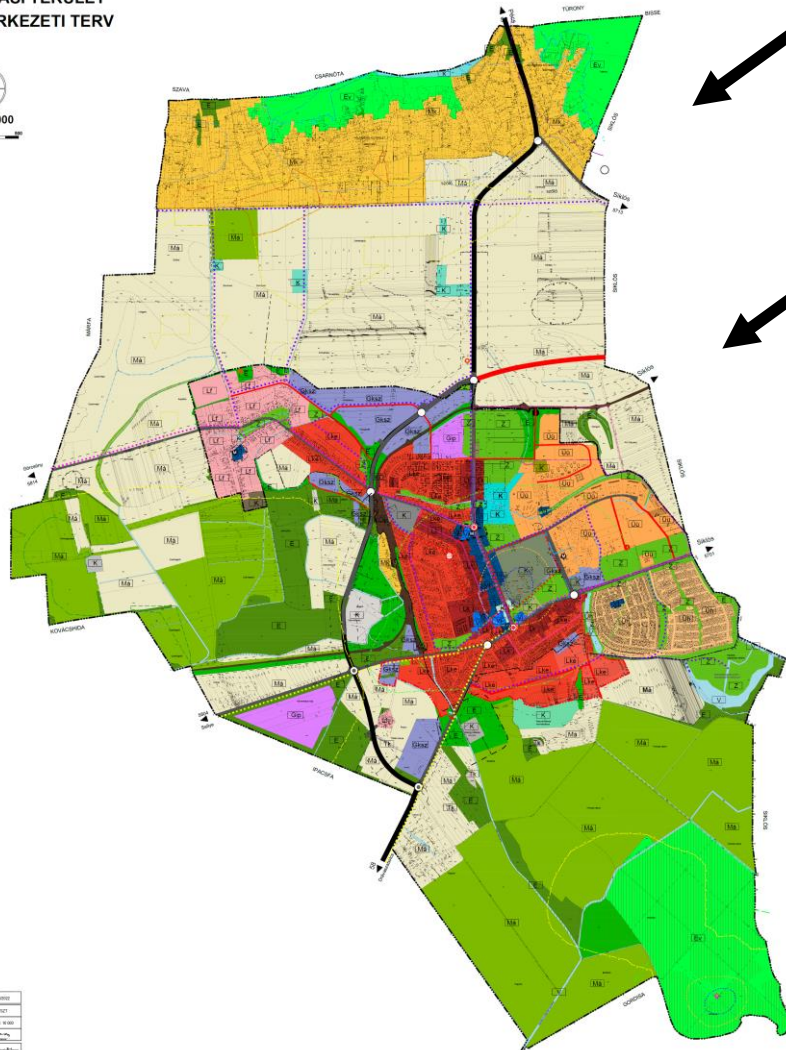
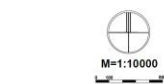
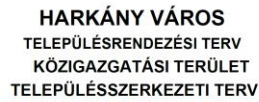
Túrony

Túrony község Siklós északnyugati sarkával határos, rövid szakaszon. Mivel a határterület mind a két településen Natura 2000 hatálya tartozik, ezért Túronynak nincs érdemi hatása a siklósi fejlesztésekre.

Harkány

Harkány és Siklós nem csak közigazgatási területeket érintően határos települések, de gazdasági, turisztikai és logisztikai szempontból funkcionálisan összetartozó települések.

25. ábra: Harkány szerkezeti terve

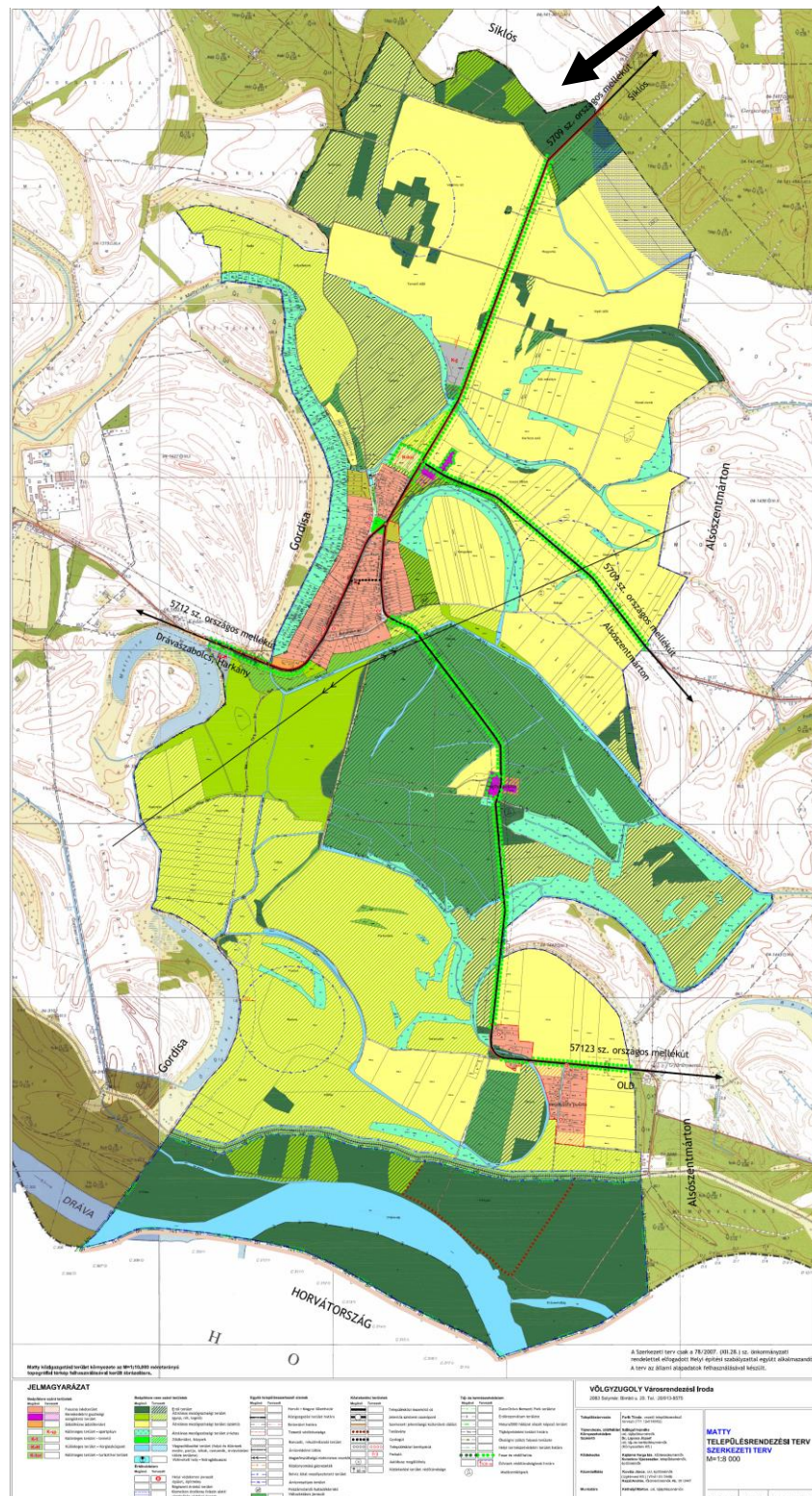

Területhasználat tekintetében a két település érintkező részei összehangoltan kerültek kijelölésre (védelmi erdő- általános és kertes mezőgazdasági területfelhasználású területek). Mindkét település rendezési tervén megjelenik a 6. sz. főút – Sellye - Harkány – Siklós – Villány – Udvar tervezett főút nyomvonala, a Kölked-Hegyeshalom (9.A) között tervezett országos kerékpárút nyomvonala. A Tenkes hegy Harkánnyal határos területe Siklóson mezőgazdasági területként szabályozott, melynek felülvizsgálata szükséges (Erdőtérkép nyilvántartása szerint is erdőterület). Harkány Siklóssal határos üdülőterületei mentén Siklós különleges gyógyszálló-és üdülő-, valamint ligetes vásárok, kiállítások, növény- és állatkertek területet jelöl. A harkányi rendezési terv az üdülőterületek mentén véderdőt, valamint zöldterületet jelölt ki. Harkány településszerkezeti terve, a nyugati elkerülőútjának folytatásában rögzít egy útkapcsolatot Siklós felé. Siklós rendezési tervei és a megyei területrendezési tervek e kapcsolatot nem tartalmazzák.

Matty

Matty település Siklós déli területe mentén határos a várossal, mely részen ökológiai folyosóval érintett erdőterületekkel és mezőgazdasági területekkel kapcsolódik Siklóshoz. A két település közlekedési szempontból a Kölked-Hegyeshalom között tervezett országos kerékpárút érintettsége miatt kapcsolódik, mely azonban a rendezési terveken nem jelenik meg.

27. ábra: Matty szerkezeti terve

Alsószentmárton

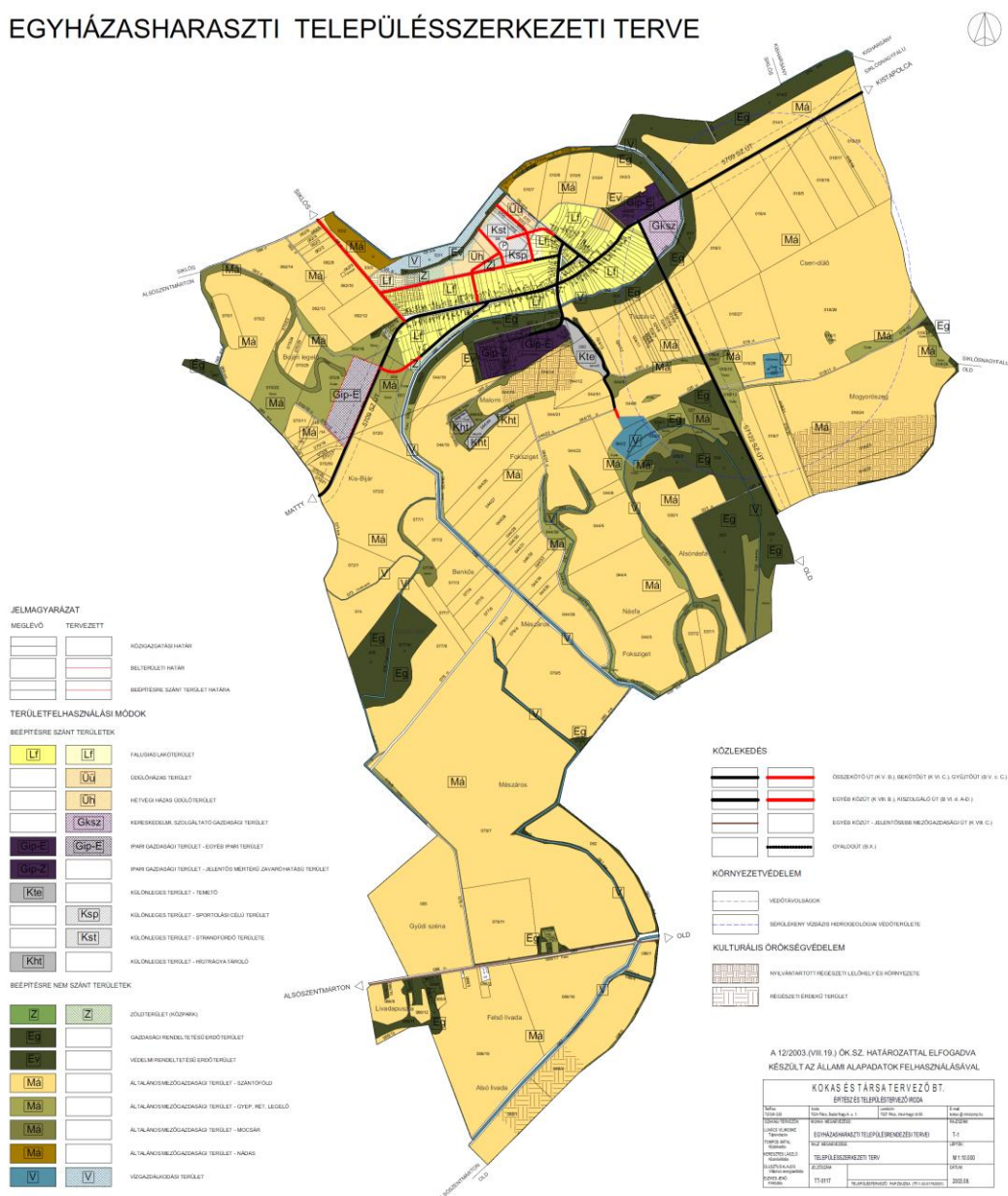
Alsószentmárton mentén mezőgazdasági területek, míg a siklósi oldalon ökológiai hálózat által érintett nyilvántartott erdőterület található. Alsószentmárton településszerkezeti terve nem tartalmaz olyan fejlesztési elképzelést, területfelhasználást, amely közvetlenül befolyásolná Siklós területét.

Egyházasharaszti

Siklós Egyházasbajai községi területével határos szakaszán található az Akoli pusztai mocsár, mely helyi jelentőségű természeti terület. Ezen felül erdő-és mezőgazdasági területekkel határos a két település. Egyházasbajai és Siklós közlekedési kapcsolatát az 5709. jelű főút biztosítja. Ezen felül Egyházasbajai K-3 kataszteri számú kút hidrogeológiai védőidom B zóna lehatárolása átnyúlik Siklós délkeleti részére. A területfelhasználások kijelölése illetve az azokon folytatott tevékenység során figyelemmel kell lenni a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet előírásaira.

28. ábra: Egyházasharaszti településszerkezeti terve

EGYHÁZASHARASZTI TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Siklós város 2016-2030 közötti időszakra vonatkozó Településfejlesztési Koncepciójában megfogalmazott jövőkép értelmében 2030-ra kitűzendő célként az alábbiakat fogalmazták meg:

„Siklós Baranya megye déli kapuja, a Harkány-Siklós- Villány turisztikai tengely földrajzi középpontja, kulturális valamint örökség-, bor- és termálturisztikai kínálatával vonzó utazási célpontot jelentő, a huszadik századelő hangulatát idéző, esztétikus külsejű kisváros, mely az európai normáknak megfelelő, javuló életminőséget, megőrzött és fenntartható, rendezett és egészséges környezetet biztosít lakói számára, a helyi és a betelepülni szándékozó vállalkozásoknak pedig vonzó, vállalkozásbarát feltételeket teremt. A város társadalmát áthatja a helyi identitástudat, valamint az egymásért, a város és a környezet fejlesztéséért tenni akaró közösségi szellemiség, a társadalmigazdasági kapcsolatok a környező településekkel és a határ horvát oldalával is erősek.”

A koncepcióban megfogalmazott átfogó célok az alábbiak:

- I. Gazdaság: Versenyképes, fenntartható helyi gazdaság kialakítása
- II. Életminőség: Lakosság életminőségének javítása
- III. Társadalom: Települési identitás, társadalmi kohézió javítása

Siklós város Integrált Településfejlesztési Stratégiáját a Belügyminisztérium BM/132-253/2015. számon, Siklós Város Önkormányzatának képviselő-testülete 225/2015. (IX.24) számú határozatával fogadta el.

A településfejlesztési stratégia a város 2014-2023-as időszakra vonatkozó fejlesztési céljait és beavatkozásait határozza meg. Az ITS-ben megfogalmazott jövőkép a dokumentum elkészültekor hatályos településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott jövőképhez igazodik:

„Siklós Baranya megye déli kapuja, a Siklós-Harkány-Villány turisztikai körzet központja, a turisták számára vonzó utazási célpontot jelentő, a századelő hangulatát idéző, esztétikus külsejű kisváros, mely az európai normáknak megfelelő, javuló életminőséget, megőrzött és fenntartható, rendezett és egészséges környezetet biztosít lakói számára, a mind teljesebb foglalkoztatottság elérése érdekében pedig az itt lévő és a betelepülő vállalkozások számára vonzó, vállalkozásbarát feltételeket teremt.”

A jövőkép elérése érdekében három hosszú távú stratégiai célt jelöltek ki:

1. stratégiai cél: Vonzó lakóhelyi környezet megteremtése
2. stratégiai cél: Város Déli Kapu szerepének visszaszerzése, újbóli kialakítása az ország turizmusában
3. stratégiai cél: Siklós gazdasági versenyképességének fokozása

A hosszútávú célokkal összhangban három átfogó cél rajzolódik ki, melyekhez az alábbi tematikus célok kerültek meghatározásra. Ezek főbb beavatkozási területei a gazdaság, társadalom és életminőség javítása:

- I. **Gazdaság: Versenyképes, fenntartható helyi gazdaság kialakítása**
 - T1. Gazdaságfejlesztés, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése
 - T2. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés

II. Életminőség: Lakosság életminőségének javítása

- T1. Gazdaságfejlesztés, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése
- T2. Idegénforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés
- T3. Alapszolgáltatás (oktatás, szociális ellátás) minőségi fejlesztése
- T4. Minőségi bérletállomány növelése
- T5. Közműrendszerek fejlesztése, környezet és klímavédelem
- T6. Közlekedésfejlesztés

III. Társadalom: Települési identitás, társadalmi kohézió javítása

- T7. Sport és szabadidős funkciók, zöldfelületek fejlesztése
- T8. Kulturális fejlesztések, közösségfejlesztés, esélyegyenlőség biztosítása

A városrészek céljaival összhangban az alábbi területi célok kerültek megfogalmazásra:

1. Déli városrész:

V1 Cél: Széles szolgáltatási kínálatot nyújtó, építészeti értékeiben megújuló, turisztikai attrakcióit kihasználó városközpont

2. Északi városrész:

V2 Cél: Fejlődő iparterülettel, minőségi intézményi, lakó- és rekreációs területekkel rendelkező településrész

3. Máriagyűd városrész:

V3 Cél: A vallási turizmusban rejlő lehetőségeivel élő, intézményeit fejlesztő, minőségi lakóterülettel rendelkező településrész

4. Külterület:

V4 cél: Siklós külterülete a táji és természeti értékeket és hagyományokat megőrzi, a város turisztikai irányultságával nem összeegyeztethetetlen gazdálkodási formákat megtartja és lakófunkcióban nem bővül⁵

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A városfejlesztéssel összefüggő szerződések létrejöttének elsődleges célja az egyes, településrendezési eszközökben (településszerkezeti tervben, építési szabályzatban) rögzített célok megvalósítására irányuló településfejlesztési törekvések jogi, pénzügyi, időbeli és műszaki részleteinek külön megállapodásban történő rögzítése és összehangolása, a településrendezési eszközök megfelelő előkészítésének és a közterületek, utak és közművek kiépítésének érdekében.

A megváltozott országos jogszabályokkal összhangban Siklós Város Önkormányzata a Településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő Partnerségi egyeztetési szabályzatát hatályon kívül helyezte, amely részletesen szabályozta az előkészítésére és lebonyolítására vonatkozó feladatokat.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény (Étv.) lehetőségét biztosít az egyes területek fejlesztésében érdekelt beruházó és az önkormányzat közötti jogviszony szerződéses rendezésére. A településrendezési szerződés megfelelő biztosítékkal szolgálhat a szerződő felek számára a fejlesztési cél megvalósíthatóságának körülményeinek meghatározásánál, a fejlesztési irányvonalak kijelölésénél, és a nyújtandó biztosítékok, garanciák rögzítésénél is.

⁵ Siklós Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2015.

Az Étv. meghatározza, hogy a településrendezési szerződést telepítési tanulmánytervvel kell megalapozni (ennek részletes tartalmi követelményeit a 419/2021. (VII.15.) Korm. rendelet határozza meg). A szabályozási terven jelölt helyeken, illetve ahol ez szükséges (pl. a településrendezési szerződés pontos tartalmának meghatározásához) közterület alakítási terv készíthető összhangban a településrendezési eszközökkel.

1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1 A hatályosban lévő településrendezési eszközök

Siklós településrendezési eszközei 2004-ben kerültek jóváhagyásra, az azóta eltelt időszakban több alkalommal módosultak (2009, 2012, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 és 2023-ban). A település hatályos településrendezési eszközei a 170/2012. (VII.5.) számú határozattal jóváhagyott Szerkezeti Terv, és Siklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének 30/2004 (XI.26.) önkormányzati rendelete város közigazgatási területének helyi építési szabályzata.

A településrendezési eszközök egységes szerkezetbe foglalt tervlapjai (településszerkezeti terv, külterületi szabályozási terv és a szelvényezett belterületi szabályozási terv), valamint a szintén egységes szerkezetű építési szabályzat a város honlapján, valamint a Nemzeti Jogszabálytár online felületén elérhetők.

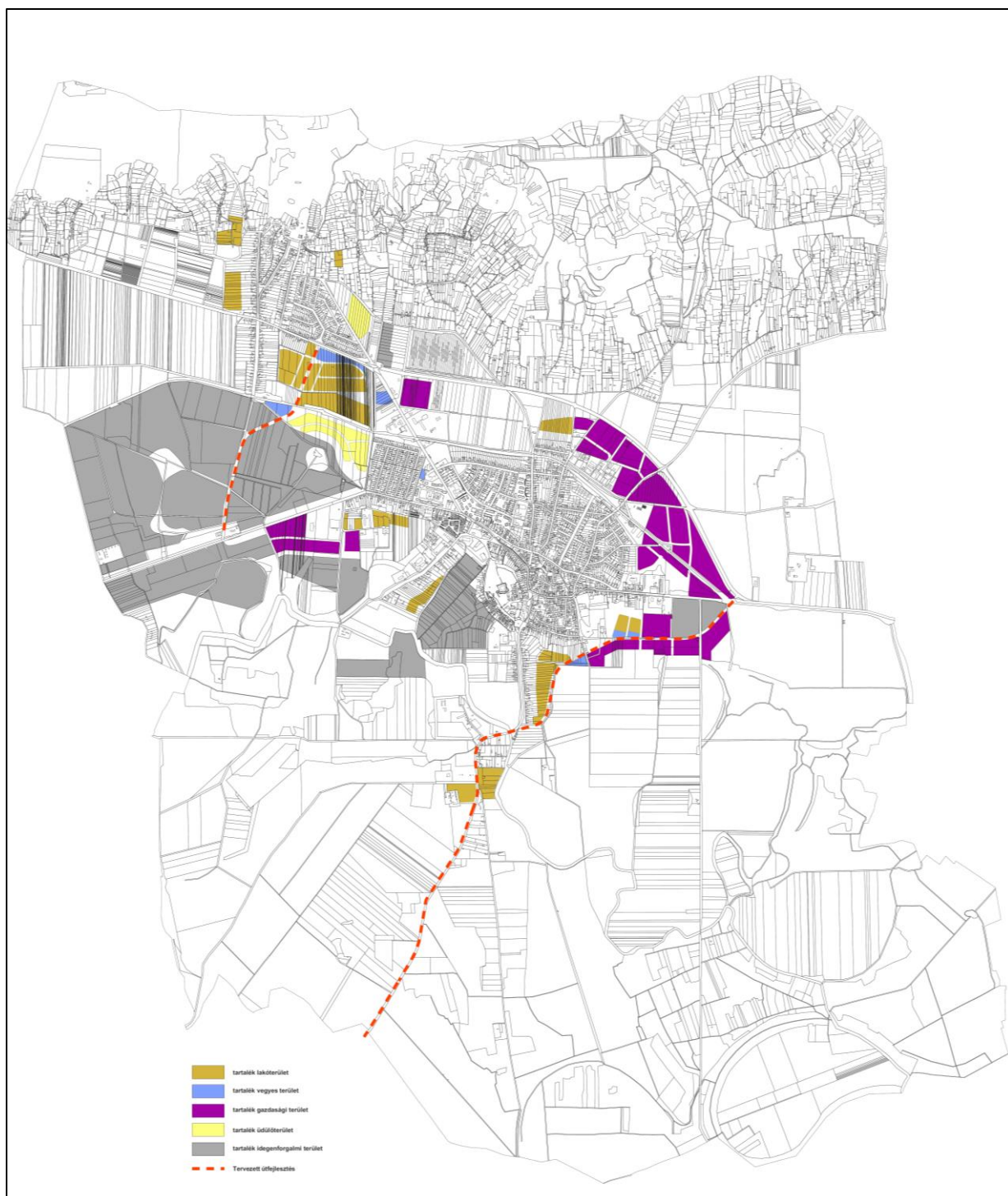
Az elmúlt években jelentősebb városfejlesztési akcióhoz kapcsolható, infrastruktúra kiépítésre vonatkozó településrendezési szerződés nem jött létre. Jelenleg is folyamatban van egy a HÉSZ módosításához kapcsolódó tevékenység, a kapcsolódó tervmódosítások elfogadása a 2023-as év folyamán várható.

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos településszerkezeti terv a település történeti szerkezetét és területhasználatát alapvetően megtartva tesz javaslatokat annak megújulására, egyes esetekben ahhoz kapcsolódóan új területek igénybevitelével azok fejlesztésére. A hatályos településszerkezeti terv a beépült területek megújítását támogató területhasználat mellett, mind lakóterület, mind gazdasági terület, mind idegenforgalmi fejlesztési terület tekintetében kijelöl még igénybevehető területeket. Az elmúlt évtized Siklós esetében meghatározóbban szólt a meglévőségek megőrzéséről, illetve azok megújulásáról, fejlesztéséről, mint új területek igénybeviteléről. A megújulásban szép eredmények születtek és a kijelölt tartélekterületek, fejlesztési területek továbbra is rendelkezésre állnak. Napjainkban indul jelentős lépésként az iparterület infrastrukturális fejlesztése az Önkormányzat kezdeményezésével, melynek során közművesített, elérhető, hasznosítható telkek alakulnak ki. Mindez a hatályos szerkezeti terv elhatározásaival összhangban történik.

A fejlesztési területek volumene, elhelyezkedése ma is reálisnak tűnik és hosszútávon biztosít lehetőségeket. Egyes nagyívű turisztikai fejlesztési terület mai indokoltásának vizsgálata indokolt lehet.

30. ábra: Tartalékterületek és tervezett közúti nyomvonalak Siklós szerkezeti tervén, Forrás: Saját szerkesztés

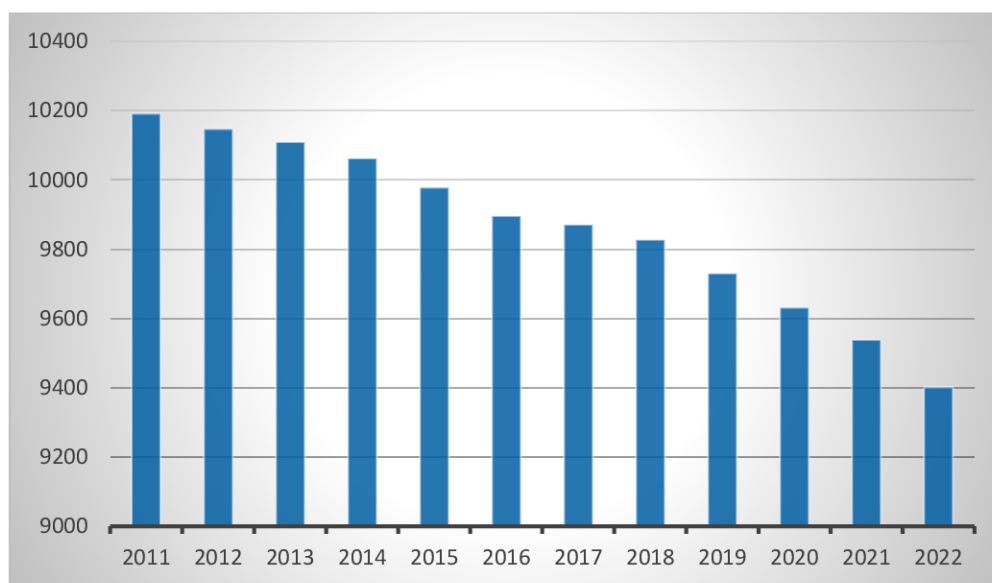
1.7 A település társadalma

1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel

Siklós demográfiai elemzése során elsősorban a népesség, lakónépesség, élve születés, halálozás, természetes szaporodás, vándorlási egyenleg, nemzetiségi összetétel, valamint öregedési index mutatók alakulását vizsgáljuk meg.

Siklós város területe 5 092 ha, teljes lakossága a Belügyminisztérium 2022. január 1-ei nyilvántartása szerint 9401 fő volt, melyből 5002 személy nő, 4399 fő pedig férfi. A nemek aránya az előző évhez viszonyítva csak minimálisan változott a nők javára. A város állandó népességének száma az 1970-es értékhez képest 2011-re 22%-kal nőtt, ellenben a rendszerváltás óta folyamatos csökkenés figyelhető meg. Amennyiben csak az elmúlt évtizedet vizsgáljuk megállapítható, hogy a település lélekszáma igazodva az országos és vármegyei általános trendekhez, folyamatos csökkenést mutatott. Ennek a folyamatnak a hátterében a születések és halálozások között megborult egyensúly és a negatív értékű természetes szaporodás, illetve a negatív vándorlási mérleg/egyenleg áll. A 2022-es népszámlálás adatai alapján Baranya vármegye népesség számának változása -8,6% a 2011-es népszámlálás adataihoz viszonyítva. Baranya vármegye népsűrűsége 2022-ben 80 fő/km².

31. ábra: Siklós népességének alakulása 2011-2022 között

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A fentiekben leírt tendencia Baranya vármegye egészében jellemző, ahogy a siklósi járásra is azonos mértékű változásokat tapasztalhatunk. A csökkenés hátterében a természetes szaporodás és fogyás, valamint a belföldi és nemzetközi vándorlás áll. A Dél-Dunántúli régióban Baranya vármegyében volt tapasztalható a legnagyobb visszaesés a természetes szaporodás és fogyás egyenlege tekintetében, mely mutató 24.000 fővel csökkentette a vármegye népességét. Emellett a vándorlási egyenleg is negatív értéket vesz fel.

3. táblázat: A népesség száma és a népességszám változásának tényezői (ezer fő)

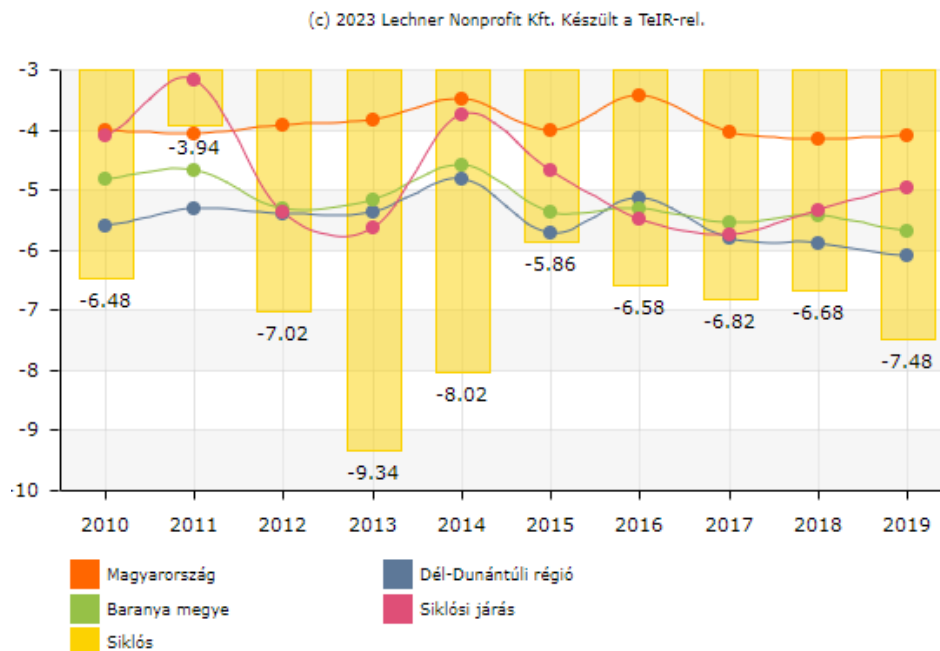
Budapest, vármegye, régió	2011. október 1. – 2022. szeptember 30.			2022
	2011	természetes szaporodás, illetve fogyás	belföldi és nemzetközi vándorlás	
Baranya	386	-24	-9	353
Somogy	317	-22	-1	294
Tolna	230	-15	-9	207
Dél-Dunántúl együtt	934	-61	-19	854
Ország összesen	9 938	-464	131	9 604

Forrás: https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes_adatok/#/tovabbi-adatok, 2023. március

A népesség alakulásában a természetes fogyás az országban valamennyi vármegye esetében jellemző volt, ugyanakkor a vándorlási különbözet tekintetében eltérések mutatkoztak, hiszen az országos tendenciával ellentétesen alakult például Baranya vármegye vándorlási egyenlege is 2011. október 1. - 2022.09.30. között.

Az adatok vizsgálata során kirajzolódott tendencia háttérben álló tényezőket megvizsgálva látható, hogy az elveszületések száma 84, míg a halálozások száma 155 fő volt 2021-ben. Ennek értelmében 1,85 halálozás jut egy születésre, mely a népességszám nagy mértékű csökkenését eredményezi. Ez az arány a Baranya vármegyei átlag (2,03) alatti érték.

32. ábra: Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék) alakulása

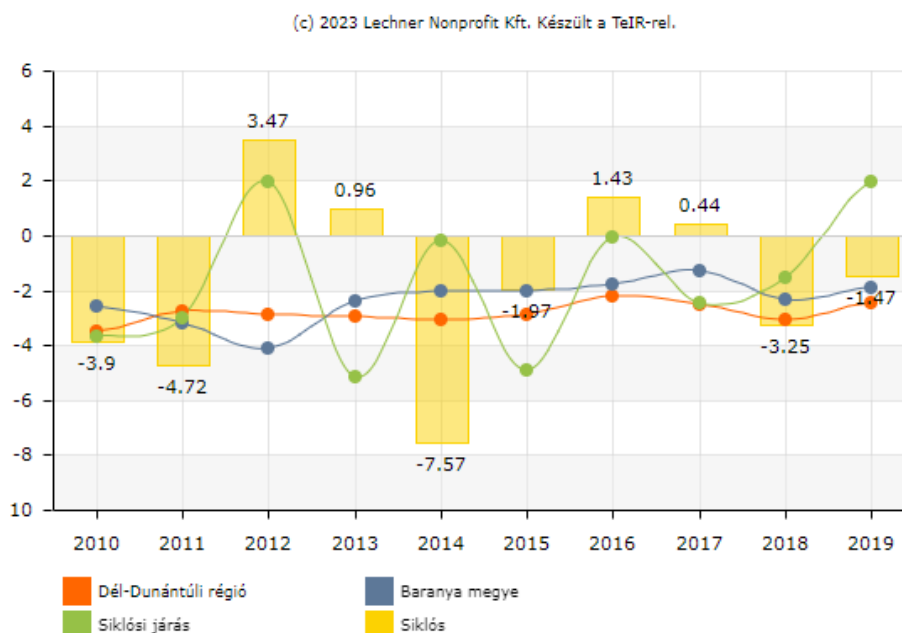
Forrás: TeIR, 2023. március

A természetes szaporodás/fogyás mutatója 2010 és 2019 között az országos, a régió, a vármegyei és a járási szint tendenciáival is párhuzamosan negatív értékeket mutat.

Emellett megemlítenő az is, hogy a vizsgált területi szintekhez képest a siklói értékek - 2011 kivételével - minden évben a legrosszabb adatokat produkálták, tehát jellemzően az elveszületések száma a halálozások számától itt maradt el a legnagyobb mértékben.

A vándorlási mérleg tükrében az tapasztalható, hogy az elmúlt időszakban kevesebbszer volt a vándorlási különbözet pozitív, így a települést negatív irányú vándorlási egyenleg jellemzi, tehát a legtöbb évben magasabb volt az elvándorlások száma, mint a településre bevándorlók száma. A bevándorlás általában Siklós közvetlen környezetéből, a járás kisebb településeiből történik, az elvándorlás pedig inkább a nagyobb városok, illetve külföld irányába jellemzők (pl.: Pécs, Budapest, Győr). Az elvándorlás oka főként a felsőbb fokú tanulmányok elvégzése, valamint munkahelyváltás, hiszen az emberek célja a pozitívabb jövőkép megvalósítása.

33. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék) alakulása

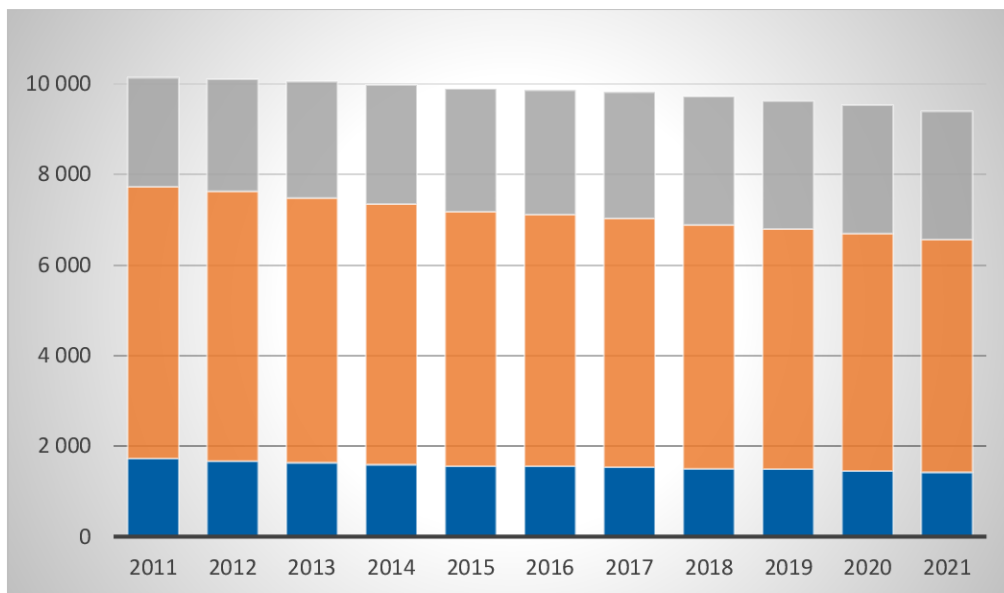
Forrás: TeIR, 2023. március

A teljes vármegyét vizsgálva a vándorlási egyenleg a lakónépesség csökkenés 32 százalékaért felel, míg a 2011-es lakónépesség adatahoz viszonyítva csupán 2 százalékot tesz ki.

A születési és halálozási statisztikák mellett a lakosság korcsoportok szerinti összetételére vonatkozó adatok is magyarázatul szolgálhatnak a település lakosságszámának alakulását meghatározó tendenciákat illetően. Siklós lakosságának korosztályonkénti megoszlása azt mutatja, hogy az aktív korú, munkaképes korú lakosság aránya a legmagasabb a településen (6. ábra). Ezen túl az idősebb, nyugdíjkorú és nyugdíjas kor meghaladó korú lakosság száma is magas, mely szintén potenciális munkaerőt jelent a mai gazdaságpolitikai intézkedéseknek megfelelően. A nyugdíjas kor elérése, de nyugdíj mellett dolgozó munkavállalók járulékmentességet élveznek. Az állandó népesség korösszetétele alapján tehát legnagyobb arányban a településen a 18-59 évesek élnek, majd őket követik a 60 és annál idősebb személyek aránya, végül pedig a 18 év alatti gyermekek száma. Szám szerint 2021-ben Siklós lakónépességének 15,09%-a 18 évét be nem töltött személy, 54,72%-a aktívkorú (18-59 éves) és 30,19%-a időskorú (60 év feletti) személy volt.

Összességében elmondható, hogy a legnagyobb mértékű csökkenés az előző évekhez képest a 18-59 évesek arányában érzékelhető, mely visszavezethető a negatív vándorlási egyenlegre is. A város korszerkezetére jellemző az előregedés is.

34. ábra: Siklós lakónépességének korösszetétel szerinti megoszlása (fő)

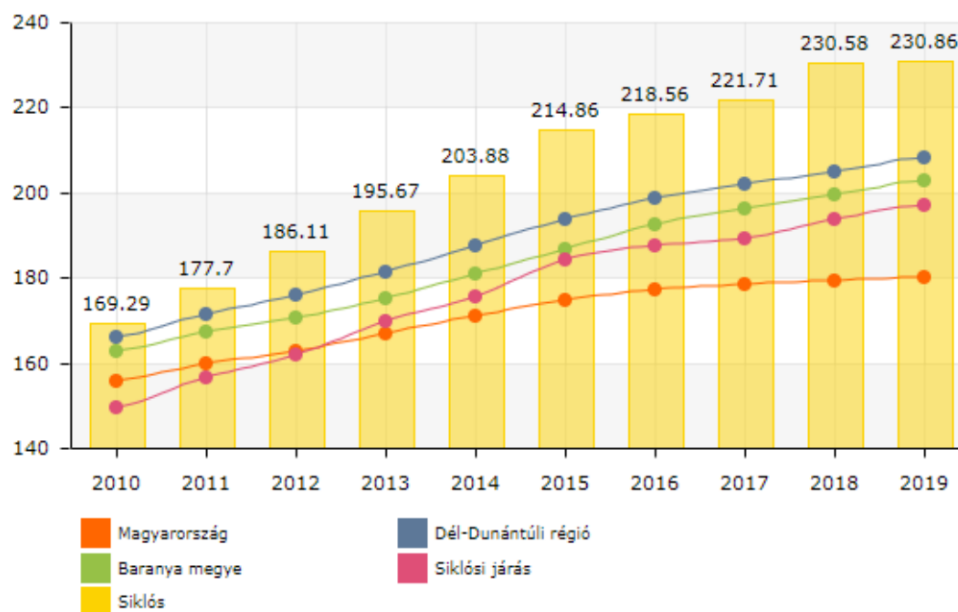

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

Az ábrán is jól látható csökkenés elsősorban a már korábban is említett természetes fogyásra és a negatív vándorlási egyenlegre vezethető vissza. A város korszerkezetére a lassú folyamatú előregedés jellemző: a fiatal lakosság aránya egy monoton csökkenő tendenciát követ, ezzel együtt az idős népesség aránya lassan és kis mértékben növekszik. Az öregedési index értéke is a vizsgált időszakban egyre kedvezőtlenebbül alakul, az utóbbi években pedig még az országos átlagot is meghaladta.

35. ábra: Öregedési mutató alakulása Siklósán - Állandó népességből a 100 0-14 évesre jutó 60-x évesek száma

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR, 2023. március

A helyi lakosság több, mint egy ötöd része öregségi nyugdíjban részesül, 28%-uk pedig nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülnek.

Megyei és járási tekintetben a lakónépesség nemzetisége szerinti megoszlás vizsgálatát a 2011-es népszámlálás adataira alapozható, melyek alapján megállapítható, hogy ezen területen a német, horvát és roma nemzetiség a legelterjedtebb. A siklói járáson belül látható, hogy a német és horvát népesség jelenléte a járás keleti részén a leginkább koncentráltabb, cigány nemzetiség jelenléte pedig elsősorban Siklóstól délre és nyugatra jellemző nagyobb számban. A 2011-es népszámlálás adatainak megfelelően Siklós lakosságának a 84,1%-a mondta magát magyar nemzetiségűnek, 2,5%-uk pedig horvátnak, 3,2%-uk németnek, 2,5%-uk cigánynak és 0,6%-uk pedig szerbnek vallotta magát, a lakosság fennmaradó része viszont nem nyilatkozott. A nemzetiségi megoszlás a vármegyei szinthez konvergál.

A településen élők vallási megoszlása ugyanezen időszakra vonatkozóan (2011-es népszámlálás éve) a következőképpen alakult: római katolikus 42,7%, református 12,1%, evangélikus 0,6%, görögkatolikus 0,3%, felekezeten kívüli 14,4%, 28,9% pedig nem nyilatkozott.

Összegzésképp elmondható Siklós városára, hogy a járás egyéb településeihez mérten ugyan enyhébb mértékben, de – a Baranya vármegyét érintő, kedvezőtlen demográfiai folyamatok fokozott intenzitással jelentkeznek. A város lakónépességének alakulását csökkenő tendencia jellemzi, melyben a lakosság elöregedése és az ebből következő természetes fogyás mellett az elvándorlás is kiemelt szerepet játszik.

1.7.2 Képzettség

Siklós demográfiai elemzése tükrében a lakosság képzettségi szintjének felmérése, illetve annak időbeni alakulása nem elhanyagolható szempont. Ezen adatok vizsgálatára a 2011-es népszámlálás, illetve a 2016-os mikrocenzus adatsorai állnak rendelkezésre. A 2011-es népszámlálás adatainak megfelelően látható, hogy a magasabb területi szintekkel (megyei, járási szint) összehasonlítva Siklós lakosságának képzettségi mutatói kedvezőnek mondhatók. A mutatók az oktatási intézményrendszer megfelelő kiépültségére és a magasabb végzettségűek növekvő arányára utal, de jelzi a magasabb végzettségűek elhelyezkedési nehézségeit is, hiszen a siklói lakosság többsége ingázik a munkába járás miatt, sok esetben pedig épp ezért elköltöznék a településről, mert nem találnak munkát.

4. táblázat: A népesség iskolai végzettség szerint, 2011

Terület	Általános iskola			Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	Összesen
	Általános iskola első évfolyamát sem végezte el	1-7.	8.				
		évfolyam					
Baranya vármegye	4 517	38 641	96 795	77 243	94 670	49 560	361 426
Siklói járás	493	4 324	11 095	7 961	7 133	2 556	33 562
Siklós	115	954	2 267	2 057	2 531	1 070	8 994

Forrás KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

Siklóson 2011-ben a teljes lakosság legnagyobb része (28,14%) érettségivel rendelkezett, a népesség 22,87%-a középfokú iskolai érettségi nélkül, szakmai oklevelet szerzett.

Egyetem, főiskola és egyéb oklevéllel a teljes lakónépesség 11,9%-a rendelkezett, a fennmaradó 37,09% pedig általános iskola vagy az alatti végzettségű személy volt. Az iskolázottság arányai nagyjából megegyeznek a járási értékekkel.

Jelenleg a 2016-os mikrocenzus adatai települési szinten nem érhetőek el, így a Siklóstra vonatkozó pontos adatokat nem ismerjük, csupán a Siklósi járás teljes területére vonatkozó adatokból vonhatunk le következtetéseket a lakosság iskolázottságának alakulását illetően. A 2016-os statisztikából egy pozitív tendencia rajzolódik ki, ugyanis a felső és középfokú végzettségűek aránya nőtt, a legfeljebb általános iskolai végzettségű lakosság aránya pedig ennek megfelelően csökkent. Ezek alapján azt feltételezhetjük, hogy Siklós esetében is hasonlóan pozitív tendenciát tapasztalhatunk.

1.7.3 Foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Fontos vizsgálati terület Siklós foglalkoztatottsági helyzetének megismertetése is. Az alábbiakban a KSH és a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat statisztikáin keresztül tekintjük át a munkaképes korú lakosság alakulását, a munkanélküliek és foglalkoztatottak számát. Mindezt követően a város jövedelmi helyzetére és egyéb, a helyi életminőséget alapjaiban meghatározó tényezőkre térünk ki.

A korábbiakban említett lakónépesség alakulása során azonosított csökkenő tendencia értelemszerűen a gazdaságilag aktív korú (15-64 év közötti) lakosság számát is meghatározza. A munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma 5367 fő volt 2021-ben.

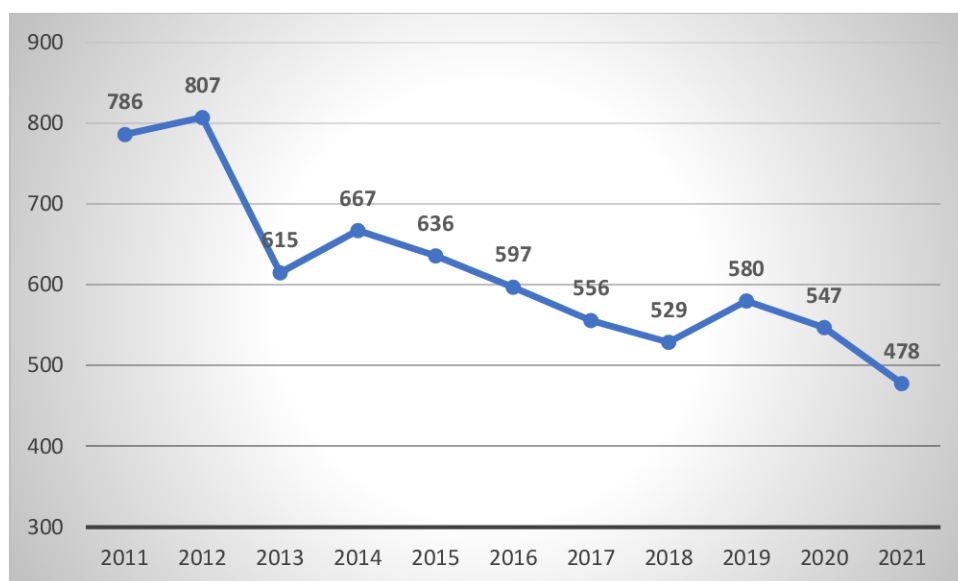
Siklós foglalkoztatáshoz kapcsolódó adatai a 2021-es évre vonatkozóan:

- Foglalkoztatottak aránya a népességen belül: 94,99%
- Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta): 5,01%
- Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya): 2,52%
- Közfoglalkoztatási mutató: 1,14%

A munkanélküliek száma Magyarországon 2022 januárjában 201 ezer fő, a munkanélküliségi ráta pedig 4,2% volt. A 2021. november és 2022. január közötti időszakban a munkanélküliek átlagos létszáma 183 ezer főre csökkent, ezáltal a munkanélküliségi ráta is kismértékű visszaesést mutatott (3,8%). Azt tapasztalhatjuk tehát, hogy az elmúlt időszakban országos szinten visszaesett a munkanélküli személyek száma.

Baranya vármegyében összesen 11.925 nyilvántartott álláskeresőt regisztráltak a tartózkodási helyük szerint 2023. januárjában, mely a munkavállalási korú népesség 5,23%-át jelenti. Az álláskeresők aránya a KSH szerint jellemzően Baranya, Somogy és az északi vármegyék településein a legmagasabb, több településen minden ötödik aktív korú nem dolgozik. A siklósi adatok a vármegyei arányoknál minimálisan kedvezőtlenebb értékeket mutatnak. Azonban látható, hogy a munkanélküliek száma csökkenő tendenciát követ az elmúlt évekre vonatkozóan.

36. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma Siklóson

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés, 2023. március

5. táblázat: Nyilvántartott állás keresők száma Siklóson

Év	2011.	2012.	2013.	2014	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Nyilvántartott állás keresők száma, férfi (fő)	406	421	312	339	326	315	292	266	282	246	234
Nyilvántartott állás keresők száma, nő (fő)	380	386	303	328	310	282	264	263	298	301	244
Nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő)	786	807	615	667	636	597	556	529	580	547	478

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés, 2023. március

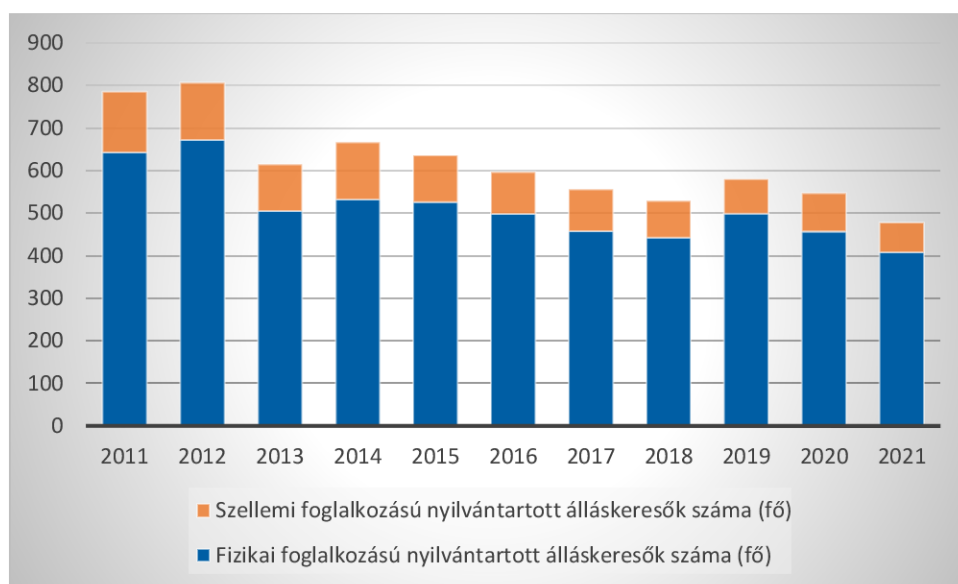
Megállapítható, hogy 2019-es évtől megfordult a munkanélküliek nemek szerinti aránya Siklóson, ugyanis ettől az évtől kezdve magasabb számban voltak a nők nyilvántartott állás keresők. A 180 napon túli nyilvántartott állás keresők jellemzően 2/3-os arányban fordultak elő a településen és esetükben is jellemző az előbb említett nemek közti tendencia.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat weboldalán elérhető, legfrissebb, 2023.01.20-i állapot szerint Siklós városában jelenleg 433 nyilvántartott állás kereső van az 5216 munkaképes személy közül, melyből tartósan, 365 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás kereső 158 fő. Erre vonatkozóan a relatív mutató mértéke 8,30%, ami a nyilvántartott állás keresők és a munkavállalási korú népesség %-os arányát mutatja meg. A tartósan 1 éven túl nyilvántartott állás keresők aránya 3,03%. A városban tehát az aktív korú lakosságot tekintve rendelkezésre áll olyan állás keresői bázis, mely a betelepülő vállalkozások számára is munkaerőt biztosíthat. Látható a pozitív eredmény, hogy az elmúlt években egy folyamatos csökkenés megy végbe a regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma tekintetében.

Végzettségi, képzettségi eltérések esetén a Kormányhivatal és a munkaügyi kirendeltségek képzési, átképzési, foglalkoztatást segítő pályázatai hozzájárulnak a megfelelő munkaerő rendelkezésre állásának biztosításához. A 2016-os mikrocenzus alkalmával csupán járási szinten keletkeztek adatok, így ezek alapján vonhatunk le a gazdasági aktivitás alakulására vonatkozó következtetéseket.

A nyilvántartott álláskeresőket tekintetében a rendelkezésre álló adatok alapján az előző évek trendjeinek megfelelően általánosan elmondható, hogy a legtöbb álláskereső általános iskolai végzettségű, őket követik szorosan azonos arányokkal a szakmunkás végzettséggel rendelkező és szakközépiskolai, technikumi, gimnáziumi végzettségű személyek. Legkisebb számban a főiskolai, valamint az egyetemi végzettségű nyilvántartott álláskeresőket fordulnak elő Siklós városában.

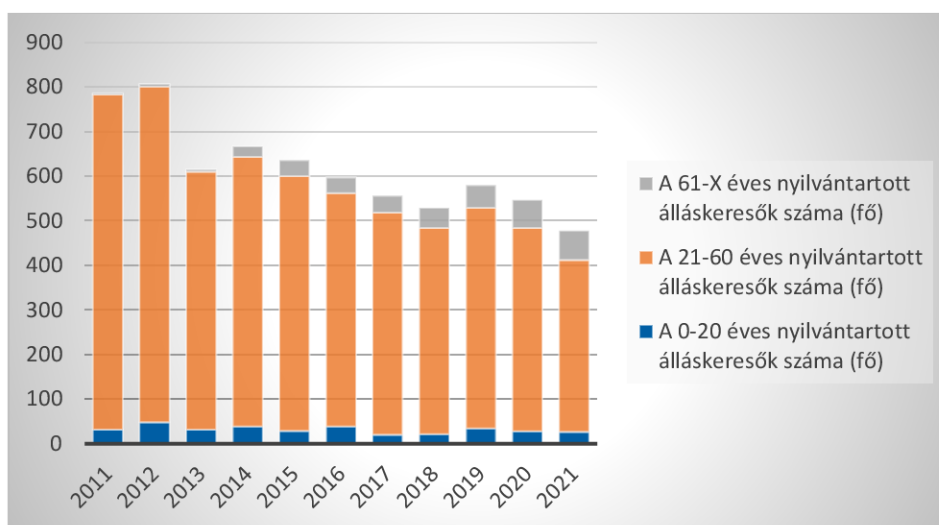
37. ábra: Nyilvántartott álláskeresőket megoszlása a foglalkozás típusa szerint

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés, 2023. március

Fizikai foglalkozású személyek mindig nagyobb számban voltak jelen Siklóson, ez az arány pedig megmutatkozik a munkanélküliség tekintetében is. 2021-ben például a nyilvántartott álláskeresőket 85,4%-a volt fizikai foglalkozású és csak 14,6%-os arányban voltak jelen a szellemi foglalkozású álláskeresőket. Pályakezdők tekintetében is összességében csökkenő tendenciát tapasztalhatunk, 2021-ben 44 pályakezdő álláskereső volt nyilvántartva, mely 12%-kal alacsonyabb érték az előző év adatához képest.

38. ábra: Siklóson nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportonként

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés, 2023. március

Legnagyobb számban a 21-60 év közötti lakosság keres állást a településen, őket követik a nyugdíjkorhatár előtt álló és a már nyugdíjkorhatárt betöltő álláskereső személyek (60 éven felüliek). A településen a legkisebb számban a 20 év alatti álláskeresők fordulnak elő. A 2021-es évben az álláskeresők 80,54%-a 21-60 éves, 13,81%-a 61 éven felüli, 5,64%-a pedig 0-20 év közötti személy volt. 2021-ben a nyilvántartott álláskeresők 41,84%-a részesült valamilyen ellátásban. Közülük legtöbbször szociális támogatásban részesültek és csak 35,5%-uk részesült álláskeresési ellátásban. Emellett a regisztrált álláskeresők negyede aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatott személy volt.

A közfoglalkoztatás segítségével az önkormányzat elősegíti a településen élők szociális helyzetének javítását. A településen működő közmunkaprogram jó lehetőséget biztosít a városban élő munkanélküliek számára. A közmunkaprogramban a Belügyminisztérium közfoglalkoztatással kapcsolatos adatközlése szerint 2021-ben 61 fő volt a közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos havi létszáma. Az elmúlt évek statisztikáit vizsgálva azonban látható, hogy a közfoglalkoztatásban résztvevők száma csökken az országos trendnek megfelelően. Természetesen a közfoglalkoztatási mutató, azaz a közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszámának, munkavállaló korú népességhez viszonyított aránya is ezzel párhuzamosan csökkent. A közfoglalkoztatási mutató 2021-ben 1,14% volt. Mindezen adatok azt mutatják meg, hogy a közmunkaprogram segítségével több személy sikeresen helyt állt a munkaerőpiacon, tehát foglalkoztatottá váltak. Ezzel szemben az is elmondható, hogy nem minden esetben történik meg a munka világába való visszaintegrálódás.

6. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevő, érintett személyek létszáma 2022. decemberében (fő)

Közfoglalkoztatásban részt vevő, érintett személyek létszáma 2022. decemberében (fő)	
Baranya vármegye	4 057
Somogy vármegye	2 393
Tolna vármegye	1 207
Dél-Dunántúl	7 657
Magyarország összesen	71 895

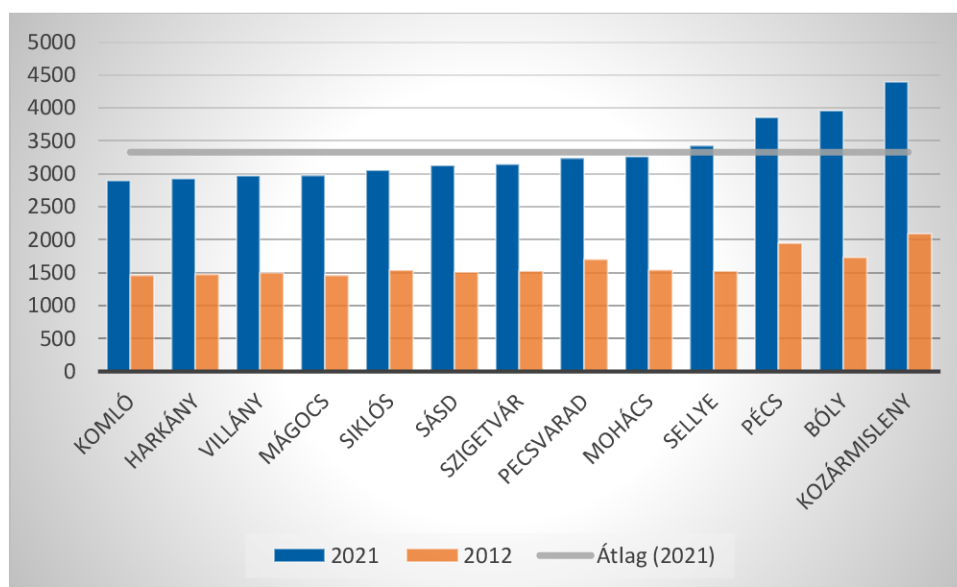
Forrás: Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási portál adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A város foglalkoztatási helyzetének feltárása során nem elhanyagolható a térbeli mobilitás megfigyelése, tehát megvizsgálásra kerül a településre munkavégzés céljából érkezők és azt elhagyók aránya. Ezen adatok feltárására ugyancsak a 2011-es népszámlálás statisztikai állnak rendelkezésre, viszont számszerű adat nem tekinthető relevánsnak a jelenlegi helyzetre vonatkozóan. Siklós városára alapvetően nagy mértékben jellemző a munkavégzés céljából történő ingázás. A település lakosainak jelentős része napi szinten beutazik a vármegyeszékhelyre Pécsre a munkavégzés végett. Ezt jellemzően saját gépjárművel vagy közösségi tömegközlekedést használva teszik meg. Ezzel szemben a környező kisebb falvakból a dolgozók Siklóstra utaznak be minden nap a munkavégzés céljából. Az ingázások költségeit általában a munkahelyek megtérítik bizonyos mértékben. A munkavégzés céljából ingázók száma növekszik.

A fenti mutatókból kedvezőnek tekinthető, hogy a foglalkoztatottság növekedést mutat, ellenben az ingázók számának emelkedése azt jelzi, hogy ez nem teljes mértékben a helyi foglalkoztatás bővülésének tudható be, hanem a környező nagyobb települések munkaerőelszívó erejének és szélesebb munkakínálatának köszönhető.

A lakossági jövedelmi viszonyairól a KSH által közzétett, egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadóalapot képző jövedelem statisztikák segítségével kaphatunk pontosabb képet. Siklóson a lakossági jövedelem átlag alatti értéket vesz fel. A 2021-es évben ez Siklóson 3.057 ezer forint volt, mely a 2012-es adat majdnem kétszerese. A vizsgált adatsor alapján a Baranya vármegyei járásközpontok közül csupán Pécs, Bóly és Kozármisleny rendelkezik kedvezőbb jövedelmi viszonyokkal.

39. ábra: Egy adózóra jutó SZIA alapot képző jövedelem (ezer Ft-ban)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A lakosság életminőségének egyik tényezője a lakásállomány mennyisége és minősége. Ennek fényében a 2011-es népszámlálás során fény derült arra, hogy a település lakásállománya 4007 db-ból állt, ebből épített lakás pedig 3 db volt. A lakásállomány több mint negyede távfűtéses. A lakosság nagyrésze jelenleg is saját tulajdonban lévő ingatlanban él, az albérletben lakók aránya alacsonynak mondható. Ehhez képest a legfrissebb KSH adatok szerint 2021-ben már 4053 darabból állt Siklós lakásállománya. Ez a változás 1,15%-os emelkedést jelent 10 év viszonylatában.

Ha az elmúlt éveket vizsgáljuk, akkor látható, hogy 2020-ban 4 db lakást építettek, 2021-ben pedig 1-et. A 2021-es lakásállomány nagy része kétszobás (39%) és háromszobás (31%) lakás, és csak kisebb számban fordulnak elő az egyszobás, illetve a 4 és annál több szobás lakások.

1.7.4 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A KSH 2011-es népszámlálás adatai alapján olyan területek is kimutathatók, melyek a szegregációs mutató alapján megfelelnek a tényleges szegregátum feltételeinek. A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló „Siklós-Váralja szegregátum rehabilitációja” elnevezésű projekt keretében 18 önkormányzati tulajdonú szociális bérlakás kerül felújításra Siklós szegregált városrészében, a rehabilitációt célzó beruházási elemek részeként. A pályázat megvalósulásával csökkentették a terület lakósűrűségét és rendezettebbé tették az érintett környéket. Megújultak többek között a Váralja utca zöldfelületei is, közösségi tér mellett játszóteret is létesítettek, térfigyelő kamerákat telepítettek, ezen kívül az utcában gyalogos sétány és pihenőtér is létrejött. A város integrált fejlődését nagy mértékben elősegítette ez a komplex fejlesztési program, hiszen elkezdődött a szegregátum egyes problémáinak megoldása, mellyel az ott élők integrációs folyamatai javultak, valamint erősödött a helyi társadalmi kohézió is.

Ahogy a hatályos ITS is megfogalmazza: a szegregáció mellett sajátos térbeli elkülönülést és érdekviszonyokat jelent a szőlőhegyi részen megfigyelhető folyamatok. Ennek tekintetében látható, hogy a hegyre történő kiköltözésnek több oka is van. Egyrészt számos borászattal foglalkozó személy költözik ki, akik érdekeltek a város turizmusában. Mellettük ott vannak azok a lakosok, akik pl. adósság, hitelek miatt elvesztik saját lakásukat, vagy kénytelenek eladni azt, ennek hatására pedig egy szőlőben lévő ingatlanba költöznek. Ezeket az ingatlanokat jóval alacsonyabb áron lehet megvásárolni. Vidékfejlesztési Program segítségével felújításra került számos szőlőhegyi út (10 km). Ez a beruházás 2023-ban is folytatódni fog 6 km hosszon, 7 nyomvonalon.

1.7.5 Települési identitást erősítő tényezők

Siklós történelmi múltja meghatározó a város életét, identitását tekintve. A Siklósi vár és annak történelme erős köteléket jelentenek, emellett pedig a településhez csatolt zárandokhely, Siklós-Máriagyűd vallási szempontból nagy jelentőséggel bír. Siklóson jelenleg 75 civil szervezet működik, melyek közül a legtöbb kifejezetten kulturális célzatú szervezet (28 db), a többi tevékenységi köre jellemzően sport, szabadidő, szociális, oktatási, természetvédelem, művészeti, hagyományörző stb.

A civil szervezetek közül az alábbiak vállalnak jelentősebb szerepet Siklós életében:

- Siklósi Vár- és Múzeumbaráti Kör
- Tenkes Mountain Bike Egyesület
- Siklósi Polgárőr Egyesület
- Damashi Küzdősport Egyesület
- Művelődési Központ Pelikán-Siklós Kézilabda Club
- Siklós Sportegyesület
- Siklósi Futball Club
- Siklósi Autó Motor Sport Egyesület
- Siklósi Sakk Kör
- Pelikán Kulturális És Táncegyesület
- Siklós és Vidéke Horgászegyesület
- Tenkesalja Állatvédő Egyesület

- Siklósi Lóbarátkör Hagyományőrző és Sportegyesület
- Siklósi Vállalkozók Egyesülete
- Tenkes Lovas Sport Hagyományőrző és Polgárőr Egyesület
- Tenkes Természetbarát Egyesület
- Siklósi Turisztikai Egyesület
- Tűz és Kard Rendje Hagyományőrző Egyesület
- Siklósi "Dolce" Hegedűegyesület
- Kanizsai Dorottya Fúvószenekar Egyesület
- Siklósi Szalon Alapítvány
- Tenkes Vegyeskari Egyesület
- Siklósi Hagyományőrző Egyesület
- Siklósi Gasztro-és Borbarátnők Egyesülete
- Siklósi Borbarátnők Borrendi Egyesülete
- "Fontos Vagy Nekünk" Egyesület
- Apró Paták Lovas Sport Egyesület
- Várunkért És Városunkért Egyesület
- Nők Együtt Sikeresen Egyesület

A meglévő civil szervezetek közötti együttműködés nehézkes a koordináció hiányában, hiszen alig ismerik egymás programjait a szervezetek, de mindenki igyekszik folyamatosan felzárkózni és együttműködni. Az önkormányzat lehetősége szerint segíti és támogatja a működő helyi civil szervezeteket, de az anyagi jellegű támogatások kerethiány végett csak korlátozott módon valósulnak meg.

A településen a helyi nemzeti kisebbségek szerepe jelentős. Kisebbségi/nemzetiségi önkormányzatok a következők:

- Szerbek Siklósi Önkormányzata (Srpska Samouprava Siklos)
- Siklósi Horvát Önkormányzat (Hrvatska Samouprava Siklos)
- Siklósi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat
- Siklósi Német Nemzetiségi Önkormányzat (Deutsche Selbstverwaltung Siklós)

Egyházak tekintetében a településen a római katolikus, református, szerb ortodox, valamint az evangélikus egyház van jelen. Ezek közül általános iskolát tart fenn a katolikus és a református egyház is, utóbbi pedig még óvodát is üzemeltet Siklóson. Mindezen felül Máriagyúdhoz kapcsolódva a vallási emlékek ápolásában és az ünnepek, rendezvények lebonyolításában is közreműködik a település.

Siklósnak több határon túli testvérvárosa is van, melyek mindegyikével szoros kapcsolatot ápol az önkormányzat. A Horvátországban található Donji Miholjaccal való kapcsolat már az 1990-es évekre is visszavezethető. Ez a kis település Siklóshoz és a horvát határhoz nagyon közel helyezkedik el. Azonban a legelső testvérvárosa Siklósnak az ausztriai Feldbach volt, amely Stájerországban található, Graztól mintegy 50 kilométerre. Az olasz Fornovo di Taro településsel 2014. februárjában kötött testvérvárosi szerződést Siklós városa. Továbbá testvéri kapcsolatban állnak a Romániában található Nagyenyeddel, illetve a Szlovákiában Kassától délnyugatra fellelhető Szepsi településsel is, melyek bortermelő vidéken fekszenek és a kultúra szempontjából hasonlóan meghatározó szerepet töltenek be.

1.8 A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

A helyi lakosság életminőségét nagyban befolyásolja a településen elérhető humán közszolgáltatások minősége és mennyisége, különösen a nevelés és az oktatás, a szociális ellátások, az egészségügy, a kultúra, illetve a sport. Ezen tényezők mind nagy hatással vannak Siklós város lakosságának és a közvetlen környezetében lévő településeken élők mindennapjaira, továbbá hozzájárulhatnak a település hatékony fejlődéséhez, innovációjához is.

1.8.1 Nevelés, oktatás

Siklós az oktatás, köznevelés területén fejlettnak mondható, hiszen a városban – felsőoktatási intézmény kivételével - minden oktatási és nevelési intézmény elérhető.

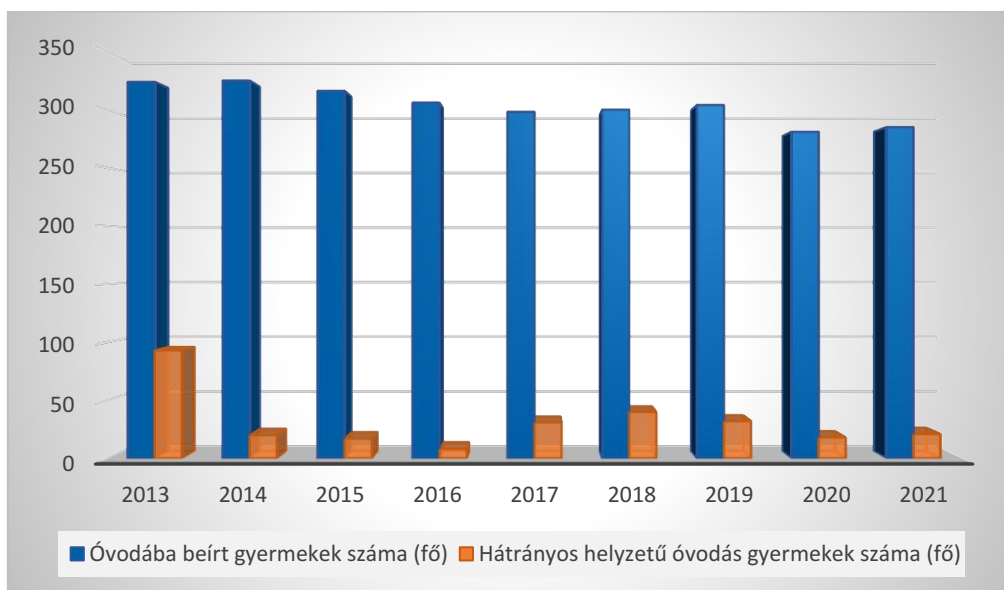
Siklós városában jelenleg egy bölcsőde és két óvoda működik. Utóbbiak közül az egyik a város fenntartásában működő Siklói Óvoda és Bölcsőde 2 telephellyel, a másik pedig a Sztárai Mihály Református Iskola és Óvoda. A Siklói Óvoda és Bölcsőde Székhely Óvoda 7 csoporttal, Köztársaság Térei Tagóvoda 5 csoporttal, Bölcsődei Intézményegység pedig 2 csoporttal működik. Ezen intézmények elhelyezkedése a városrészek tagoltságához igazodik. Az intézmény tárgyi és humán erőforrása biztosított. Az óvodák férőhelyeinek száma 355 fő, a csoportok száma 14, a bölcsődei férőhelyek száma pedig 26.

A településen működő óvodák alapvető feladatnak érzik az esélyegyenlőség biztosítását a hátrányos helyzetben lévő gyermekek tekintetében. A pedagógiai munka során ennek megfelelően törekednek a kirekesztés megszüntetésére, az egyenlőtlenségek felszámolására, a családi nevelés esetleges hiányainak kompenzálására, az identitástudat megalapozására, a szociokulturális hátrányok csökkentésére. Az óvodák nevelési tevékenységének sajátossága, hogy valamennyi csoportban lehetőség adódik az integrált nevelésre/fejlesztésre. Az óvodai és bölcsődei nevelés alapértékének tekintik a gyermekek tiszteletét, szeretetét, elfogadását. Nagy hangsúlyt fektetnek a környezettudatosság kialakítására, a valódi értékek felismerésére, a természeti környezethez való pozitív viszonyulásra, valamint a természet, az épített környezet, a hagyományok, a múlt iránti tisztelet kialakítására. Működésük során töreksenek arra, hogy a kisgyermeket megfelelő minőségű környezetben fogadják. Ennek megvalósítására Siklós Város Önkormányzata pályázatot nyújtott be a TOP_PLUSZ-3.3.1-21-BA1 azonosítójú, Gyermekeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése című felhívásra, melynek célja a Köztársaság téri óvoda és bölcsőde felújítása. A 400 millió forint támogatásban részesülő projekt során megújításra kerülnek a kisgyermek által használt külső és belső terek, a szülők fogadására alkalmas és a személyzeti előírásoknak megfelelő helyiségek, kiegészülve az épület gépészeti fejlesztésével, szigeteléssel, nyílászárócserével és energetikai hatékonyságot javító napelemes beruházás megvalósításával. Emellett felújítással érintett a tornaszoba, a logopédiai és gyógypedagógiai fejlesztő, valamint a kiszolgáló tárolókonyha, mosó és szárító helyiség, és a dolgozói öltözők is az óvodai nevelés színvonalának emelése érdekében. A közeljövőben szükség lenne a székhely intézmény felújítására is (szennyvízhálózat, vízvezeték hálózat, elektromos hálózat felújítása, napelem felhelyezése, új bútorok beszerzése lenne indokolt). A jövőbeni tervek között szerepel a Siklói Óvoda és Bölcsőde Székhely óvodájának teljeskörű felújítása és bővítése pályázati források felhasználásával.

Az óvodába beíratott gyermekek, illetve a hátrányos helyzetű óvodás gyermekek számának alakulását a lenti ábra szemlélteti. Az utóbbi években a férőhelyek kihasználása és az óvodába beíratott gyermekek száma is kis mértékben ingadozó volt. 2021-ben például az óvodai férőhely kihasználtsága 80%-os volt, mely az azt megelőző évhez képest 1%-os emelkedést jelent.

A hátrányos helyzetű óvodások száma viszont az elmúlt 10 évben egy kedvező képet mutat, ugyanis számuk ezen időszakban mintegy ötödére esett vissza. Az óvodapedagógusok számát megvizsgálva az tapasztalható, hogy 1 óvodapedagógusra 10 gyermek jut.

40. ábra: Óvodába beíratott gyermekek száma Siklóson (fő)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A város nagy vonzáskörzetének köszönhetően a szomszédos kisebb településekből, falvakból is bejárnak gyermekek és diákok Siklóra az óvodai, bölcsődei vagy iskolai ellátások okán. A Siklósi Óvoda és Bölcsődében jelenleg 261 fő óvodást látnak el, 87%-os kihasználtsággal működik. A bölcsőde ezzel szemben 26 fővel, 100%-os kihasználtsággal működik. Bár várólista van a bölcsődében, de férőhelybővítés sajnos nem lehetséges. 146 fő a székhely óvodába járó gyermekek száma, melyek közül 9 fő HH, vagy HHH gyermek. A Köztársaság téri Tagintézménybe jelenleg 117 gyermek jár, melyek közül 7 fő a hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, ez 6%-os arányt jelent. Az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket is ellát, a szakértői bizottság gyakran jelöli ki őket SNI-s gyermekek integrálására.

A siklósi állami fenntartású köznevelési intézmények 2017 óta működnek a Mohácsi Tankerületi Központ fenntartásában, ezek az intézmények a következők:

- Siklósi Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (székhely: 7800 Siklós, Gyúdi út 2)
 - o Gimnáziumi nevelés – oktatás:
 - a felnőttoktatás – levelező munkarend
 - nappali rendszerű oktatás (485 fő a maximális felvehető létszám)
 - összesen 4 évfolyam
 - saját tornaterem
 - nemzetiségi nevelés-oktatás: német

- alapfokú művészetoktatás
 - nappali rendszerű oktatás (felvehető maximális tanulói létszám: 40 fő)
 - képző- és iparművészeti ág (előképző: 1-2 évfolyam, alapfok: 1-6 évfolyam)
- Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Alapfokú Művészeti Iskolája (7800 Siklós, Iskola utca 25.)
 - alapfokú művészetoktatás
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 100 fő)
 - zeneművészeti ág, táncművészeti ág, képző- és iparművészeti ág
- Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Kanizsai Dorottya Általános Iskolája (7800 Siklós, Hajdú u. 13.)
 - általános iskolai nevelés-oktatás
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 384 fő)
 - alsó tagozat, felső tagozat (1 – 8. évfolyam)
 - nemzetiségi nevelés-oktatás: német + horvát
 - alapfokú művészetoktatás
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 100 fő)
 - táncművészeti, képző- és iparművészeti ág
 - egész napos iskolai képzés (1-4. évfolyam)
 - egyéb foglalkozások: napközi, tanulószoba
 - iskolai könyvtár
 - saját tornaterem
 - úszásoktatás a Gyúdi út 2. feladatellátási helyen saját tanuszodában
 - ének-zene emelt óraszámú képzés
 - angol emelt óraszámú képzés.
- Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Batthyány Kázmér Általános Iskolája (7800 Siklós, Köztársaság tér 6.)
 - általános iskolai nevelés-oktatás
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 88 fő)
 - alsó tagozat, felső tagozat (1 – 8. évfolyam)
 - képességkibontakoztató felkészítés
 - nemzetiséghez tartozók általános iskolai nevelése-oktatása
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 360 fő)
 - alsó tagozat, felső tagozat (1 – 8. évfolyam)
 - nemzetiségi nevelés-oktatás - német
 - képességkibontakoztató felkészítés
 - alapfokú művészetoktatás
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 540 fő)
 - táncművészeti, képző- és iparművészeti, szín- és bábművészeti, ág
 - egész napos iskolai képzés (1-4. évfolyam)
 - egyéb foglalkozások: tanulószoba
 - iskolai könyvtár
 - saját tornaterem
 - úszásoktatás a Gyúdi út 2. feladatellátási helyen saját tanuszodában

A településen az alábbi egyházi oktatási intézmények működnek:

- Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola (7800 Siklós, Kossuth tér 8.),
Fenntartó: Magyar Katolikus Egyház Pécsi Egyházmegye,
- Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda (7800 Siklós, Vörösmarty utca 13.),
Fenntartó: Siklós-Máriagyűd Református-Társegyházközség.

A Mohácsi Tankerületi Központ 2017-ben támogatást nyert az EFOP-4.1.2-17 kódszámú, Iskola 2020: Köznevelési intézmények infrastrukturális fejlesztése a hátránykompenzáció elősegítése és a minőségi oktatás megteremtése című pályázati felhívás keretében a Siklósi Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola infrastrukturális fejlesztésére a hátránykompenzáció elősegítése és a minőségi oktatás megteremtése céljából. A fejlesztés keretében a Batthyány Kázmér tagiskola tornatermének bővítése, számítástechnika szaktanterem létrehozása, táncterem kialakítása, valamint két fejlesztő szoba létrehozása valósult meg. Továbbá a projekt során a Kanizsai Dorottya tagiskolában a következő fejlesztéseket hajtották végre: a tantermek padozatának felújítása, a folyosói tanulói beépített szekrények felújítása, iskolai könyvtár létrehozása, két fejlesztő szoba létrehozása, kisebb táncterem, képzőművészeti terem, tanári közösségi szoba, természettudományos szaktanterem, nyelvoktató szaktanterem kialakítása, udvarfejlesztés, mozgásfejlesztő eszközök beszerzése.

Siklós általános iskolai nappali ellátásban részesülő tanulóinak száma 2021-ben 860 fő volt. Ebből a nemzetiségi oktatásban tanulók száma 356 fő volt. A működő oktatási intézmények célja az iskolában tanuló diákok testi, szellemi fejlődésének segítése, a megkülönböztetés kiszorítása, az esélyegyenlőség és a mindenki számára elérhető oktatás biztosítása. Az oktatás lehetővé teszi a tanulók számára a személyiség jellemzőinek fejlesztését, ide beleértve a problémamegoldó készségeket, kulturális érzékenységet, és segíti a szociális kapcsolatok kialakítását. Az általános iskolák életének szerves részét képezi a művészeti oktatás. A gyermekek választhatnak a különböző foglalkozások közül. A vidéki tanulók létszámának emelkedése miatt az elmúlt években jelentős fejlesztéseket, bővítéseket hajtottak végre az oktatás színvonalának növelése és az iskola vonzóbbá tételének érdekében. Megújult többek között a táncterem, kerámiaterem, sőt egy új rajzterem is kialakításra került, az informatikai szaktermet és nyelvi labort pedig új elektronikai eszközökkel korszerűsítették.

7. táblázat: Siklósi általános iskolai tanulók száma

	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	Nemzetiségi oktatásban tanulók száma a nappali oktatásban az általános iskolában (fő)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)
2015	869	308	272	184
2016	890	343	275	217
2017	879	387	277	240
2018	857	352	270	199
2019	875	355	287	73
2020	894	374	299	90
2021	860	356	289	76

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

Siklóson egy gimnáziumi feladatellátási hely működik, a Siklósi Táncsics Mihály Gimnázium. Emellett a Baranya Megyei SZC Garai Miklós Technikum és Szakképző Iskola fogadja még a diákokat. A diákok a gimnáziumban a következő képzéseket választhatják: általános képzés, angol emelt óraszámú képzés, német nemzetiségi nyelvi képzés, humán emelt óraszámú képzés, általános gimnáziumi képzésre épülő honvéd kadét közismereti képzés. 2021-ben a gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban 241 fő volt, ami 2020-hoz képest egy 15%-os növekedést mutat a létszámban. A gimnázium 2021-ben 22 főállású pedagógust foglalkoztatott, 2 fővel többet, mint a megelőző évben.

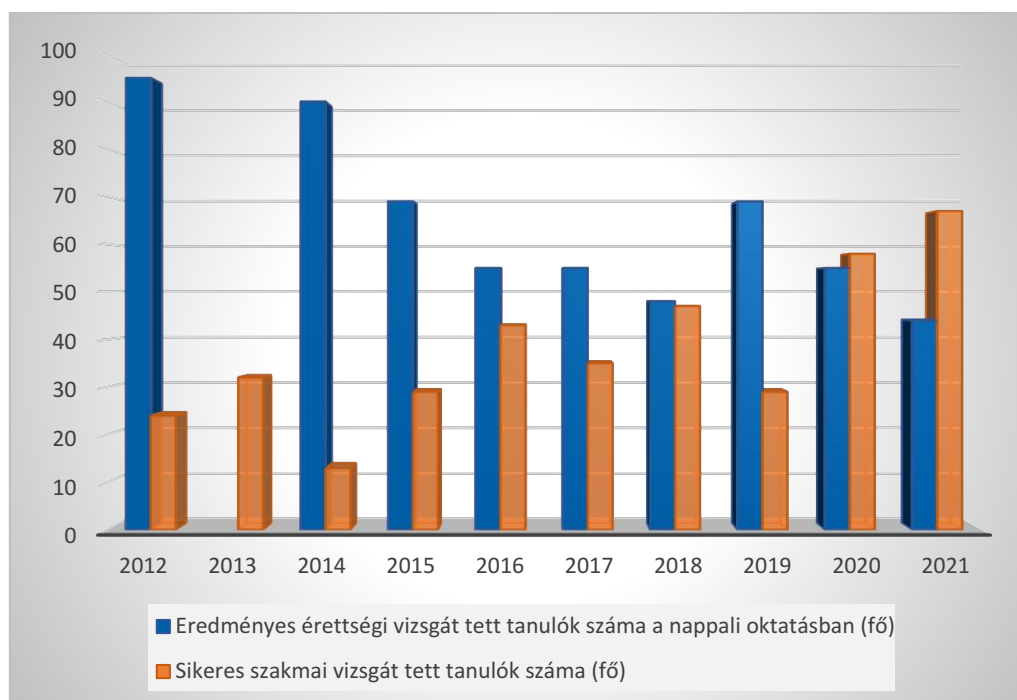
A szakképző iskola egy igen meghatározó oktatási intézmény Baranya vármegyében, a Siklósi járáson kívül Pécsről és a Bólyi járásból is nagy számban érkeznek diákok. Vármegyei és régió szinten is jelentős munkaerőpiaci és oktatási szerepet játszik az iskola. A 2022-2023-as tanévben a következő szakok indultak az intézményben:

- Technikum: ezek a képzések 5 évig tartanak, érettségit és technikumi oklevelet lehet szerezni a képzés során.
 - o turizmus vendéglátás ágazat (pincér szaktechnikus, szakács szaktechnikus)
 - o kereskedelem (kereskedő és webáruházi technikus)
- Szakképző iskola: ez esetben a képzési idő 3 év. A kilencedik év végén ágazati alapvizsgát kell tenni és itt kell szakmát is választani, ez a szakosodás.
 - o hegesztő
 - o kereskedelmi értékesítő
 - o pincér-vendégtéri szakember
 - o szakács
 - o pék

A szakképző iskolai tanulók száma a nappali oktatásban 189 fő volt, melyből 14 diák volt hátrányos helyzetű. A technikumi tanulók számáról nem áll rendelkezésre adat a nappali oktatásra vonatkozóan, de nem nappali oktatásban 31 diák minősíthető technikumi tanulónak a 2021-es évben. Ez 3,4-szerese az előző év adatához képest. Az önkormányzat tervezi a saját tulajdonában lévő területeinek felújítását: térkövezés, épülethőszigetelés, esővíz elvezetés kialakítása, napelem telepítés.

A gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban 2021-ben 241 fő volt. A gimnazisták több, mint a fele más településről bejáró hallgató. Ez az arány a szakképző iskolai tanulók esetében jóval magasabb, esetükben ugyanis a tanulók 87%-a más településről jár be és vesz részt a nappali oktatásban.

41. ábra: Siklóson végzett tanulók száma

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

Látható, hogy 2019-től az érettségi vizsgát tett tanulók száma csökken, ezzel ellentétesen pedig szakmai vizsgát évről évre egyre több tanuló tesz. Megállapítható, hogy a több különböző szakképzés iránti igény megnövekedett a településen. Az is elmondható, hogy ez a korosztály nagy része beutazik Pécsre gimnáziumokba, szakközépiskolákba a szélesebb képzési kínálat miatt.

A településen élő diákok számára alapfokú művészetoktatást nyújtó intézmények is elérhetőek. Az 1997-ben alapított Táltos Tehetséggondozó Általános Iskola, Középiskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola egyik telephelye 7800 Siklós, Kossuth tér 8. szám alatt található Táltos Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda néven. Az intézmény fenntartója a 4 School Iskolafenntartó Nonprofit Kft. Az iskolában alapvetően alapfokú művészetoktatás zajlik képző- és iparművészeti, szín- és bábművészeti, táncművészeti, zeneművészeti ágon.

A „Táncművészetért” Alapítvány által alapított és fenntartott Kapronczai Alapfokú Művészeti Iskola siklósi intézménye által felvehető maximális tanulólétszáma 170 fő. A szervezet a Magyar Táncsport Szakszövetség tagjaként az országos versenyszabályzat keretei között végzi tagjainak felkészítését és versenyeztetését a hazai és a nemzetközi szintereken.

A Symphonia Alapfokú Művészeti Iskola SAMI Siklósi Feladatellátási helyén elsősorban hátrányos helyzetű, szélsőséges körülmények között élő gyerekeket mentorálnak, oktatnak nappali képzési rendszerben alapfokú művészetoktatás zeneművészeti ágon. Olyan értékek, készségek, szokások elsajátításához járulnak hozzá az oktatók, melyek együttműködést és felelősséget tanítanak, javítják a figyelmi készségeket, az iskolai teljesítményeket és a társas készségeket is. Az intézményben tanulók réz- és fafúvós, húros és vonós hangszereken tanulnak, majd a későbbiekben zenekarba is bekerülhetnek. Jelenleg 5 tanterem áll a hallgatók rendelkezésére, a felvehető maximális létszám pedig 75 fő.

Felsőoktatási intézmény a településen nem található, legközelebb a vármegyeszékhelyen, Pécsen érhető el. A Pécs Tudományegyetem széles spektrumú képzési kínálatával, tíz karon működő mintegy 300 képzés érhető el a felsőoktatásban továbbtanulók számára. A felsőoktatási szakképzéstől, az alap és mesterképzésen át a doktori szintig választhatnak a jelentkezők. Összeségében azonban elmondható, hogy Siklós intézményi ellátottsága jó, hiszen a bölcsődétől egészen a gimnáziumig minden nevelési intézmény elérhető. A hátrányos helyzetű gyermekek integrálása jól működik a településen (volt, hogy gyűjtést szerveztek, karácsonyi ajándékról gondoskodtak, ruhát gyűjtenek stb.). Megpróbálják a hátrányokat a gyermekek számára észrevétlenül kompenzálni, partnerként tudnak az intézmények együttműködni a hátrányos helyzetű családokkal.

1.8.2 Szociális ellátások

Siklós városában minden szociális alap- és szakszolgáltatás elérhető. A jelenleg is hatályos jogszabályok pénzügyi, természetbeni és szociális szolgáltatások formájában határozzák meg a szociális ellátási módszereket. Siklós Város Önkormányzata 2013-ban Matty Község Önkormányzatával együtt létrehozta a **Siklói Mikrotérségi Szociális Intézményfenntartó Társulást**. A társulás működteti a siklói Központi háziorvosi Ügyeletet, mely Siklóson kívül további 36 települést is ellát, illetve a **Siklói Szociális és Gyermejjóléti Szolgáltatási Központot** (rövidítve: SZGYSZK). Az SZGYSZK szociális alapszolgáltatásokat és gyermejjóléti alapellátást egy szervezeti keretben történő megszervezésével működő integrált intézmény.

A különböző szakmai egységek segítik a városban élők mindennapjait, a család- és gyermejjóléti szolgáltatás (család-és gyermejjóléti központ, család és gyermejjóléti szolgálat) mellett idősek, demens betegek nappali ellátását, szociális étkeztetést, házi segítségnyújtást is biztosít az intézmény.

A **Család-és Gyermejjóléti Központ** elnevezésű szakmai egység a siklói járás 53 települését látja el. Az ellátás igénybevehető önkéntes kérés folyamán, más intézmények jelzését követően, belső jelzőrendszer által, illetve hatóság által kötelezett formában. A szolgáltatás keretében a szociálisan hátrányos helyzetű, egészségügyi, mentálhigiénés állapotuk miatt rászorult emberek ellátása történik. Támogatást nyújtanak a gyermekek ellátására, gondozására, testi, szellemi fejlődésére, szocializációjára vonatkozó szülői, gondozói, támogatói tevékenység ellátásához különböző szolgáltatások nyújtása útján. A gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében utcai és lakótelepi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet, kórházi szociális munkát, gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot, jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást, családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát, óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít. Emellett gyermekvédelmi gondoskodás keretében tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, továbbá szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermejjóléti szolgálatok számára, és elkészíti a szociális diagnózist az Szt. 64/A. §-a szerint.

A **Család- és Gyermejjóléti Szolgálat** szolgáltatásait elsősorban az ellátási körzet (Siklós, Matty) közigazgatási területén lakhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező lakos, egyén, család, valamint a településeken tartózkodó hajléktalan személy veheti igénybe, krízishelyzet esetén bárki (más illetékességi területre tartozó személy is) felkeresheti segítségért az intézményt.

A gyermekjóléti szolgáltatás elsődleges célcsoportja a településeken élő fiatalkorúak, valamint azok a felnőttek, akik a gyermekek sorsának alakulásában meghatározó szerepet vállalnak, tehát a szülők, egyéb családtagok, a családokat körülvevő személyek, közösségek, szervezetek. A gyermekjóléti szolgáltatás általános preventív szolgáltatásokat biztosít a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének a családban történő nevelésének elősegítése, a veszélyeztetettségük megelőzése érdekében. A Család és Gyermekjóléti Szolgálat a család, valamint a gyermekek védelmét, egészséges testi, lelki fejlődésének elősegítését tartja legfontosabb feladatának, de nem hagyja figyelmen kívül az olyan társadalmi problémákat (iskolázatlanság, munkanélküliség, szenvedélybetegségek, mentális betegségek), amelyek a családon keresztül hatnak a gyermekekre.

A **gyermekjóléti szolgáltatás** olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekkel és családjával végzett segítő munka célja a gyermek problémáinak rendezése, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása, szülők nevelési, gondozási, életvezetési problémáinak megoldásában segítségnyújtás, a család élet- és lakáskörülményeinek pozitív irányú változásának előremozdítása.

Cél és feladat továbbá, a gyermekek érdekeinek és jogainak érvényesítése. Annak elősegítése, hogy a gyermekek családjuk körében nevelkedjenek, megfelelő testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésük, családjuk körében biztosított legyen. Feladatunk a veszélyeztetettség megelőzése, feltárása, megszüntetése.

A **családsegítés**, mint professzionális segítő tevékenység elméleti alapelvekre támaszkodik. Így alapvető célja az egyének, családok működőképességének megőrzése, helyreállítása. A segítő célzatú intervenció a család egységén alapul. Szemléletében a komplex, szociális és mentálhigiénés családgondozás jelenik meg. A családsegítés szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. A családsegítés keretében végzett tevékenység – a szolgáltatást igénybe vevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül – a szükséges mértékig kiterjed az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira. A családsegítés a személyes gondoskodást végző és a szolgáltatást igénybe vevő személy közötti együttes munkafolyamat, melynek tartalma és menete írásbeli együttműködési megállapodásban kerül rögzítésre. A megállapodás tartalmazza a szolgáltatást igénybe vevő személy problémáit, az elérendő cél érdekében megvalósítandó feladatokat, az együttműködés módját, a folyamatba bevonandó szolgáltatókat, intézményeket, a találkozások rendszerességét, a segítő folyamat várható eredményét és a lezárás időpontját. A családsegítés célcsoportját az ellátási területen élő szociális és/vagy mentális, egészségügyi problémával küzdő családok, személyek alkotják.

A **családsegítő szolgáltatásban** nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok, különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

Ezen szolgáltatások keretében segítséget nyújt a szociális és mentálhigiénés problémái vagy krízishelyzete miatt segítséget igénylő személynek vagy családnak az okok megszüntetése valamint az életvezetési képességek megőrzése céljából.

A családok segítése érdekében az intézmény veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működtet. Feladat feltérképezni a járás területén élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családokat illetve személyeket és személyesen felkeresve tájékoztatni őket a feladatunkról, szolgáltatásunk céljáról, tartalmáról.

A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait tájékoztatás nyújtásával, szociális segítőmunkával, valamint más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítésével látja el.

Az idősek nappali ellátása a Siklói Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ egyik szakmai egységeként működő **Idősek Klubja** útján valósul meg. Az idősek klubja a saját otthonukban élők számára biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra és az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. A nappali ellátás igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője szóbeli vagy írásbeli kérelmére történik. Az önkormányzat 2022-ben pályázatot nyújtott be a TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BA1 kódszámú, Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése című pályázati című pályázati konstrukcióra. A nyertes projekt keretében sor kerül az Idősek Klubja épületének külső és belső felújítására, energetikai korszerűsítésére, épületvillamossági és épületgépészeti fejlesztésére, illetve az épület mögötti parkos rész rendezése mellett az épület szabályos akadálymentes megközelítésére és akadálymentes vizesblokk kialakítására is.

A **szociális étkeztetés** keretében legalább napi egyszeri meleg étkezést biztosítanak azoknak a szociálisan rászorultaknak, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk. Az ellátás igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére történik. A szolgáltatást térítési díj ellenében vehetik igénybe. A szociális étkezés biztosítására az intézmény szolgáltatási szerződést kötött egy helyi közétkeztetési feladatokat is ellátó szolgáltatóval. Az egyszeri meleg ételt helyben fogyasztással az idősek nappali ellátásának épületében, elvitellel, vagy házi segítségnyújtás esetén kiszállítással lehet igénybe venni.

A **házi segítségnyújtás** keretében a gondozók a lakásukon, lakókörnyezetükben nyújtanak szükség szerinti segítséget a rászorulóknak, elősegítve önálló életvitelük minél hosszabb ideig tartó fenntartását az alábbi területeken:

- Személyi higiénia biztosításában (fürdetés, mosdatás, tisztázás, kisebb sebellátás)
- Bevásárlásban
- Orvossal való kapcsolattartásban, gyógyszeríratása, beszerzése, adagolása
- Vérnyomás és vércukor ellenőrzésében
- Hivatalos ügyintézésben (postai, önkormányzati stb.)
- Szűkebb lakókörnyezet rendben tartásában
- Krízis intervencióban
- Alapvető mentális gondozásban (meghallgatás, beszélgetés)
- Szociális szolgáltatások igénybevételehez való hozzájutásban

A házi segítségnyújtás igénylését írásos vagy szóbeli kérelemben terjesztheti elő az ellátást igénybe vevő vagy a törvényes képviselője. A szolgáltatás ellátási területe Siklós városon kívül Matty település lakosságára is kiterjed.

Az SZGYSZK működésének a **Szolgáltatóház** ad otthont, mely vegyes funkciót lát. Itt működik az önkormányzat közterület felügyeletének parkolási irodája, a Kolping Támogató Szolgálat, az Új Esély Egyesület, Tenkes-Térségi Foglalkoztató Kft., Tenkes Fejlesztő és Tanácsadó Alapítvány, Pártfogó Felügyelői Szolgálat, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara siklói ügyfélszolgálat, a Dél-Baranya Határmenti Települések Egyesülete Leader Helyi Akciócsoport, továbbá egy vállalkozás is. Az épület energetikai korszerűsítésére a közeljövőben kerül sor a TOP_PLUSZ-2.1.1-21-BA1-2022-00003 kódszámú, Siklós, Szolgáltatóház energetikai korszerűsítése című projekt keretében, melynek során utólagos hőszigetelésre, nyílászárócsere és napelem telepítésére kerül sor, azonban szükség lenne az épület teljes belső felújítására is.

A **Máriagyűdi Idősek Otthona** (7818 Máriagyűd, Járó Péter utca 14.) fenntartója és üzemeltetője 2019. január 1-től a Centomilla Nonprofit Kft., mely szervezet az épület tulajdonjogát is megvásárolta Siklós Város Önkormányzatától. A bentlakásos intézmény teljes kapacitáskihasználással összesen 160 idős ember számára nyújt teljeskörű egészségügyi és mentális ellátást. Az intézmény olyan idős emberek számára nyújt szolgáltatást, akik saját környezetükben már koruk, egészségi állapotuk és/vagy rossz szociális helyzetük miatt nem képesek az önálló életvitelre, tehát az intézményben olyan idős emberek ellátása folyik, akik részben vagy teljesen ápolásra szorulnak. A gondozottak egy-, két-, háromágyas szobában kapnak elhelyezést. Az ellátás során a gondozott személyek szociális, testi és szellemi állapotának megfelelően egyéni bánásmódban való részesítése keretében, a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglévő testi – szellemi funkciójának helyre állítására kerül sor. Feladatuknak és céljuknak tekintik, hogy segítsenek és támogassák az idős embereket, hogy elfogadja az életkorral járó változásokat, a társadalmi szerep és státusz megváltozásait, a kortól függő alak és funkciók változását, valamint a társadalmi értékek változásait.

Az intézményben az időskorúak ápolása, gondozása az egyének szükségleteinek, igényeiknek megfelelően, egyénre szabottan történik. Minden évben több közösségi rendezvény kerül megszervezésre, melyek általában az ünnepekhez kötődnek (karácsony, húsvét, farsang stb.). A Siklói HEP-ben megfogalmazták, hogy az Idősek Otthonát működtető cég szerződésben rögzített vállalásai között szerepel, hogy 5 éven belül 130 Mft-os felújítást hajt végre a megvásárolt ingatlanon az idősek ellátásának javítása érdekében.

A szociális ellátásban részesülők számának alakulását a következő táblázat foglalja össze:

8. táblázat: Szociális ellátásban részesülők száma

	Időskorúak otthonaiban ellátottak száma (fő)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)
2010	158	92	31	56
2011	162	63	30	63
2012	160	86	33	106
2013	164	102	22	118
2014	161	107	20	117
2015	165	96	21	113
2016	161	102	45	88

	Időskorúak otthonaiban ellátottak száma (fő)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)
2017	161	109	46	95
2018	168	102	45	100
2019	156	99	46	91
2020	149	83	46	96
2021	158	86	44	94

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

1.8.3 Egészségügy

A helyi önkormányzatokról szóló 1990.évi LXV. törvény az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatai közé sorolja az egészségügyi alapellátás biztosítását. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerint a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi, a fogászati alapellátásról, az ezekhez kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői és az iskola-egészségügyi szolgálatról.

Siklós városában és járási viszonylatban a legmeghatározóbb egészségügyi központ a **Siklói Kórház Nonprofit Kft.**, ahol számos szakrendelés elérhető, például Fül-orr-gégészeti rendelés, Addiktológiai gondozó, Belgyógyászat, Diabetológia és endokrinológia, Fizioterápia, Gasztroenterológia, Gyógymasszázs, Gyógytorna, Kardiológia, Laboratórium, Nappali ellátás, Neurológia, Nőgyógyászat és terhesgondozás, Onkológia, Reumatológia, Röntgen és Ultrahang – Mammográfia, Sebészet, Szemészet és gyermekszemészet, Tüdőgyógyászat és tüdőgondozó, Urológia. Ezen felül különböző osztályok állnak a betegek rendelkezésére. A 60 ágygal rendelkező krónikus osztály például aktív belgyógyászati ellátást nem igénylő betegeket lát el, akiknek gyógyszereléssel és fizioterápiával állapotuk javítható vagy részben rehabilitálható krónikus állapotuk. Járó betegellátás keretében nem, vagy nehezen kivitelezhető egészségügyi ellátásokra is sor kerül (pl. fizioterápia, antikoaguláns terápia beállítás, hipertónia, diabetes mellitus). A mozgásszervi rehabilitációs osztály 65 ágygal működik, ahol neurológiai, mozgásszervi betegségekben szenvedő, baleseti sérülést szenvedett, gerinc-, csont-ízületi műtéten, amputáción átesett betegek korai orvosi rehabilitációját, komplex kezelését végzik. A jövőben szeretnék elindítani a bőrgyógyászati szakrendelést és az ortopédiai szakrendelést, valamint az egynapos sebészeti ellátásra többletkapacitási kérelmet nyújtottak be.

Összesen működő kórházi ágyak száma jelenleg 125. A KSH szerint a megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat) 2021-ben 93.480 eset volt. Ez 8,2%-os emelkedést jelent a vizsgált évet megelőző évhez viszonyítva. A kórházban az elmúlt egy évben a járóbeteg szakellátó szolgáltatások fejlesztésére irányuló projektet valósítottak meg. Az EFOP-2.2.19-17-2017-00005 kódszámú projekt megvalósítása hozzájárult a kórház járóbeteg szakellátásának javításához. Az orvostechikai eszközök beszerzése elősegítette a lakosság esélyegyenlőségének csökkentését, a területi egyenlőtlenségek csökkenését a komplexebb, magas színvonalú ellátás biztosításával. A fejlesztés következtében lerövidültek a beteg utak, erősödött az alapellátás és szakellátás közötti összhang. Az eszközök beszerzésével tehermentesítve lett az aktív- és rehabilitációs fekvőbeteg ellátás.

Siklóson négy háziorvosi, két gyermekorvosi, valamint három fogorvosi körzet érhető el, melyek ellátási területe kizárólag Siklós város lakosaira terjed ki.

Siklói háziorvosi rendelők:

- Dr. Fülöp Erzsébet
- Dr. Pál Attila
- Dr. Tölgyesi Éva Mária
- Dr. Torbó Márta

Siklói gyermekorvosok:

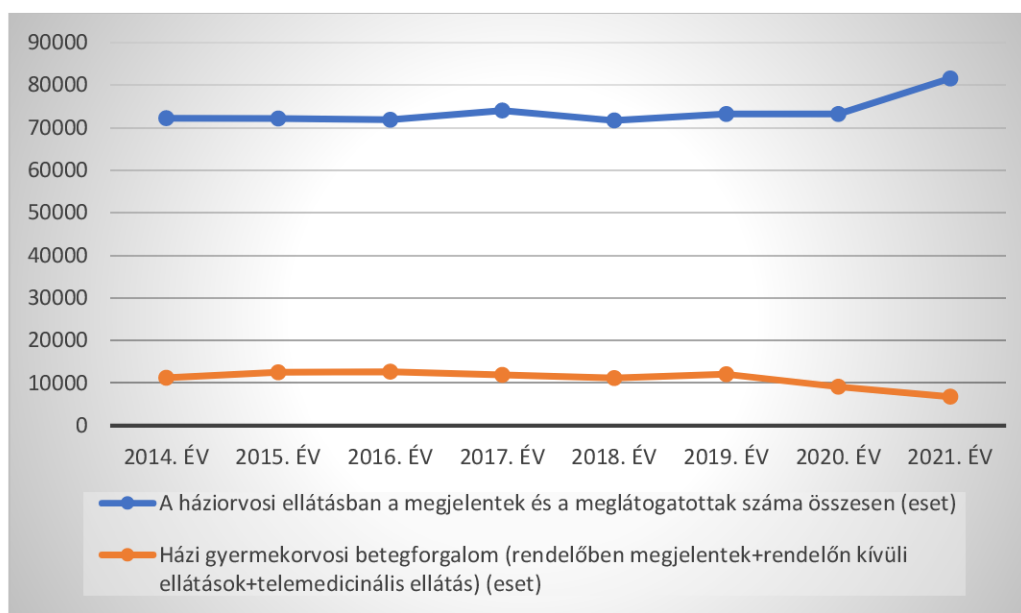
- Dr. Tiszperger Zsuzsanna
- Dr. Máthé Katalin

Siklóson a következő **fogorvosok** látják el a betegeket:

- Dr. Koncz Emese fogorvos
- Dr. Krabóth Zoltán fogorvos
- Dr. Szemerédi Katalin fogorvos

A háziorvosi ellátásban és házi gyermekorvosi ellátásban részesülők számát a következő ábra jól szemlélteti. A gyermekorvos által ellátott esetek száma csökkenő tendenciát követ az utóbbi évekre vonatkozóan, ezzel szemben viszont 2018-tól kezdve megemelkedett a házi orvos által ellátott betegek száma. Ez utóbbi köszönhető a covid-19 és az újtípusú megbetegedések, vírusok, influenzák megjelenésének.

42. ábra: Ellátott esetek száma

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A Siklói Mikrotérségi Szociális és Gyermekejóléti Intézményfenntartó Társulás által szervezett **Központi Orvosi Ügyelet** a 7800 Siklós, Dózsa György utca 5. cím alatt érhető el. Az ügyelet ellátási köre kiterjed minden korosztályra. Ez Társadalombiztosító által finanszírozott szolgáltatnak minősül.

A **Siklói Védőnői Szolgálat** látja el a településen élő várandós nőket, illetve a várandósságtól kezdve 6 éves korig gondozzák a gyermekeket, majd az iskolába kerülve az iskola védőnők veszik át a tanulók egészségi állapotának nyomon követését. A védőnők elvégzik az életkorhoz kötött szűrővizsgálatokat újszülött kortól kezdve, a növekedés/fejlődés nyomonkövetése, valamint az elváltozások felismerése miatt. Emellett a védőnők együttműködnek társszakmákkal, pedagógusokkal és intézményekkel az egészségnevelés érdekében.

Gyakran tartanak az iskolákban előadásokat, tájékoztatásokat olyan témákban, mint például a családtervezés és a fogamzásgátlás, dohányzás megelőzés, alkoholfogyasztás következményei, a serdülőkori testi-lelki változások, elsősegélynyújtás, csecsemőgondozás. Siklós városában 3 területi védőnői körzet, valamint 2 iskola védőnői körzet működik.

Területi védőnői körzetek: I. (szakmai szervezeti egység azonosítója: 020097685), II. (azonosítója: 020097682) és III. (azonosítója: 020097679) területi védőnői körzet.

A város folyamatosan tesz azért, hogy a település egészségügyi ellátásának színvonala emelkedjen. Ennek fényében pályázatot nyújtottak be a TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BA1 kódszámú Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése című pályázati felhívásra, melynek keretében 149.808.172 Ft támogatást ítéltek meg. A pályázat elsődleges célja, hogy a védőnői szolgálat, a fogorvosi alapellátás és az orvosi ügyelet egy olyan épületben kapjon helyet, mely akadálymentes, energiahatékony és fenntartása költséghatékony, továbbá a hely központi és könnyen megközelíthető. A fejlesztés eredményeképp létrejön Siklós város központjában egy olyan épület, mely három alapellátásnak ad helyet, így a szolgáltatások egy helyre integrálásával azok elérhetőségét javul az ellátással érintett lakosság számára. Az épülethez tartozó telekterületen parkolóhelyek és akadálymentes parkoló kerülnek kialakításra, valamint a mentő számára külön parkolót létesítenek.

A hazai egészségügy piacán 1994-ben, a vármegyében az elsők között jelent meg magánkézben lévő szolgáltatásaival a településen működő **Medi-Home Centrum**. Az aprófalvas régióban járóbetegellátás szintjén olyan szakmai igényeket elégít ki, mely a régi állami intézményből átvett feladatok mellett új profilokkal is tovább bővült. Jelenlegi szolgáltatások: háziorvosi/üzemorvosi rendelés, nőgyógyászat, urológia, neurológia, pszichológia, pszichiátria, reumatológia, gyógytorna, fizioterápia.

Siklóson 3 gyógyszertár működik jelenleg: a Hollós Patika Gyógyszertár, a Kígyó Gyógyszertár és a PatikaPlus Gyógyszertár. Egyéb egészségügyi szolgáltatásnak tekinthető az ÁgiFon Halláspont, ahol a cél a személyre szabott hallásrehabilitáció, a hallásvédelem, illetve természetesen az egyén igényeit figyelembe vevő utógondozás. Siklós városában megtalálható az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) egyik Mentőállomása is.

1.8.4 Kultúra, sport

Siklós kulturális élete igen meghatározó történelméből és kulturális értékeiből kifolyólag. A város közművelődési feladatellátó helye elsősorban a **Siklói Térségi Könyvtár és Ismeretközpont (STKI)** (7800 Siklós, Köztársaság tér 8.), mely a könyvtári szolgáltatások mellett különböző kiállításoknak és rendezvényeknek is helyet ad. Az STKI állandó jelleggel szervez kulturális műsorokat, programokat, emellett pedig kiemelt feladatnak tekinti az önképzést, melyek segítik a civil szervezetek működését, a szabadidő tartalmas, hasznos és egészséges eltöltését, a város természeti értékeinek megismerését.

A könyvtári szolgáltatás célja Siklós és vonzáskörzetének szakszerű könyvtári ellátása. Mint a város nyilvános és egyetlen könyvtára arra törekszik, hogy az olvasók számára biztosítsa a magyar és az egyetemes kultúrakincset, a hazai és nemzetközi információhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést. Fontos, hogy az iskolai követelményeknek megfelelően biztosítva legyenek az oktatás különböző szinterein folyó tanuláshoz kapcsolódó könyvek, elérhetőek legyenek önfejlesztő könyvek, tudást adjon a gazdaság, a kultúra, a tudomány és egyéb művészeti ágazatokra irányuló kérdésekre, kutatásokra. A könyvtárlátogatók számát, továbbá a beiratkozók és az épületet használók számát jól szemlélteti a következő táblázat.

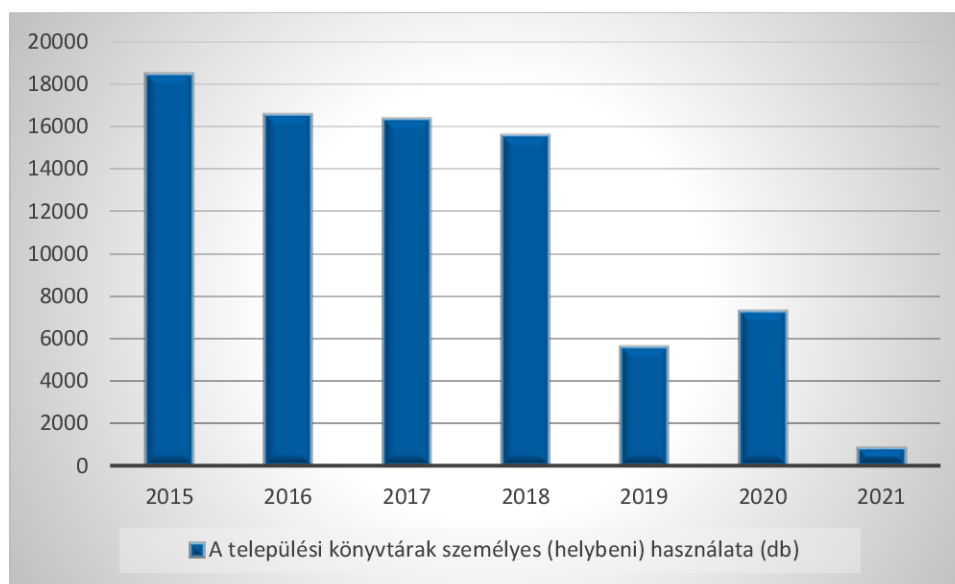
9. táblázat: Siklói Térségi Könyvtár és Ismeretközpont látogatóinak száma

	A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)	A települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egységek száma (db)	A települési könyvtárak személyes (helybeni) használata (db)
2013	1641	29647	-
2014	1769	27936	-
2015	1535	27020	18453
2016	1624	27220	16547
2017	1527	25775	16330
2018	1406	24899	15574
2019	1564	23707	5601
2020	1366	14044	7271
2021	1107	10504	831

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A könyvtár nyilvános, közösségi Internet-hozzáférést biztosít az odalátogatók számára. A települési könyvtár távhasználata (telefon, fax, e-mail és OPAC, honlap) jelentős ugrásszerű mértékben megemelkedett 2020-ra. Ilyen irányból 2021-ben 92.440 darab megkeresés érkezett. Ezzel szemben viszont a személyes, helybeni könyvtárhasználat csökkenő tendenciát követ. Ennek oka főként az koronavírus járványnak, valamint a digitalizáció fejlődésének köszönhető.

43. ábra: A települési könyvtárak személyes (helybeni) használata (db)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A Siklói Térségi Könyvtár és Ismeretközponthoz tartozott néhány éven keresztül az **Örsi Ferenc Művelődési Központ** üzemeltetése is. A könyvtár jelenlegi épületében 2010 óta működik, akkor került sor a Szolgáltatóház egy részének átalakítására, új épületrész megépítésére. Az épület jó állapotban van, azonban szükség lenne a nagyterem homlokzati nyílászáróinak cseréjére és homlokzatának felújítására. Az Örsi Ferenc Művelődési Központ az önkormányzat által benyújtott TOP-PLUSZ-1.2.1-21-BA1-2022-00030 azonosító számú, Községi célú- és fenntartható közlekedésfejlesztés Siklós városában elnevezésű pályázat keretein belül részben megújul, azonban további, belső tereket érintő felújításra és fűtőkorszerűsítésre is szükség van.

Közművelődési viszonylatban mindenképp meg kell említenünk az önkormányzati tulajdonban álló **Siklói Várszínház Kulturális és Idegenforgalmi Központ Nonprofit Közhasznú Kft.** Számos történelmi, kulturális, néprajzi hagyományok bemutatásában közreműködnek, a város fontosnak tartja a közösséget építő programok megszervezését és az ilyen magatartásformák kialakítását. A gazdasági társaság üzemelteti a siklói várat és rendszerint múzeumi tevékenységeket is folytatnak. Emellett koncertek, előadóestek, esküvők, családi rendezvények, konferenciák szervezése is jellemző. A vár már több, mint 30 éve könnyű- és komolyzenei koncertek, fesztiválok, színházi előadások nívós helyszínének mondható. Tárlatvezetés keretében pedig a siklói vár történetének megismertetésére, teljes épületének bejárására, a Vármúzeum állandó és időszakos kiállításainak ismertetésére kerül sor.

2021-ben 17 múzeumi kiállítás valósult meg összesen a településen a KSH nyilvántartása szerint, mely látogatóinak száma 75.609 fő volt. Ezek a számok majdnem megegyeznek az előző év adataival. Ugyanebben az évben a 336 szervezett tárlatvezetésen 15.793 személy vett részt.

Baranya vármegyében éves szinten százas nagyságrendben kerülnek megrendezésre különböző tematikájú rendezvények, melyek nem csupán a területen élőket mozgósítják, hanem országos, esetenként nemzetközi szinten is vonzzák a területre a turistákat. 2021-ben Siklóson 42 darab kulturális rendezvény valósult meg, közülük a legnépszerűbb a minden évben megrendezett Siklói Várfesztivál és a Gördülő dűlők programsorozat. 2022-től tradíciónak tekinthetjük a Siklói városnapokat is, ugyanis sikerének köszönhetően az önkormányzat úgy döntött, hogy minden évben megrendezi azt. Kulturális szempontból fontos kiemelni a már említett testvérvárosi kapcsolatokat, melyek ápolása és fenntartása kölcsönös előnyökkel jár (utazások szervezése, település turisztikai értékesítése).

Az önkormányzat rendkívül fontosnak tartja a sporttevékenységekkel kapcsolatos közszolgáltatások biztosítását, ezért gondoskodik a sportéletnek helyet adó infrastruktúra (épületek és pályák) karbantartásáról, támogatja a település sportegyesületének munkáját, segíti annak pályázati tevékenységét. Az intézmények működésének célja a helyi sportélet feltételeinek megteremtése, működésének folyamatos biztosítása, a városi sportéletben érintettek összefogása és képviselése. Az EU-s fejlesztések mellett önkormányzati segítséggel kültéri sportjátszóterek is kialakításra kerültek a településen az utóbbi években, amely elősegíti a fiatalok és idősebbek mozgásszervi fejlődését egyaránt. Siklós városában két konditerem működik (Vida Power Gym, Fitness World), ezek mellett pedig a szabadtéri kondipark is jó egészségmegtartó lehetőség a településen élők számára.

Siklós városában két sportcsarnok található, a **Táncsics Mihály Gimnázium Sportcsarnok**, valamint a **Hajdu Imre Sportcsarnok**. Ezeken felül a Batthyány Kázmér Általános Iskolában található 1 db tornaterem, illetve az egyházi fenntartású Szent Imre Katolikus Iskola is rendelkezik tornateremmel. Siklóson a Táncsics Mihály Gimnáziumban található egy úszás-oktatásra alkalmas medence, illetve a Thermal Spa Siklós úszómedencéjét veszi a város igénybe alkalmanként tanulók oktatására, versenyek megtartására. A Thermal Spa Siklós Siklós Város Önkormányzat tulajdonában áll, a fürdő különleges természeti és történelmi környezetben található. A belső medencetér jelképezi a siklói vár bástyáit. Számos wellness-szolgáltatás elérhető a komplexumban beltéri és kültéri medencék mellett.

A meglévő sportlétesítményeket elsősorban az iskolákban tanuló diákok használják a testnevelés órákon, egyéb sportszakkörök keretében, egyébként pedig tanítási időn kívül szabadidősportra is igénybevehetőek mind az önkormányzati sportpálya, mind a tornatermek.

A Táncsics Mihály Gimnázium Sportcsarnoka lehetőséget nyújt a városban működő sportegyesületek edzéseinek, versenyeknek megtartására, valamint helyszíne a térség sporteseményeinek, kulturális és közösségi események lebonyolításának. A sportcsarnokhoz szertár, öltözők és vizesblokkok is tartoznak. Siklóson számos sportág jelen van, közülük is kiemelkedő múltra tekinthet vissza a judo, a kézilabda és a futball.

Siklós Város Önkormányzat tulajdonában áll a 2,5 ha területű **Mehring Lajos Sportpálya** (cím: 7800 Siklós, Gyúdi út 18/A.), melyet főként a Siklósi Futball Club (továbbiakban: Siklósi FC) és az oktatási intézmények használnak. Befogadóképessége 1500 fő. A sportpályán lévő épületet és magát az ingatlant a Siklósi FC üzemelteti és gondoskodik a fenntartásról, illetve az állagmegóvásról. A sporttelep épületében öltözők, zuhanyzó, szertár, valamint klubhelyiség is megtalálható. A sportpálya megfelelő állapotú, azonban a közeljövőben szükség lenne a vizesblokkok felújítására.

A településen lehetőség nyílik a Tenkes Kapitánya Lovastanyán és az Apró Paták Lovas Sport Egyesület telephelyein lovaglásra, valamint lovasoktatáson való részvételre. Ezeknek a szervezeteknek fontos célkitűzésük a hagyományőrzés és azok terjesztése, a lovassport utánpótlásának nevelése, továbbá cél a fiatalok helyes állattartásra, állatgondozásra való nevelése is.

Több hagyományörző rendezvény és különféle esemény is megvalósításra kerül ezeken a helyszíneken. Emellett Siklós SE Úszószakosztály nyújt sportolási lehetőséget a fiatalok számára.

1.8.5 Esélyegyenlőség biztosítása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján Siklós is rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (továbbiakban: HEP). Siklós Város Önkormányzata a HEP-ben megfogalmazza az érvényesíteni kívánt irányokat:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
- A köznevelési intézményeket –az óvoda kivételével –érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

„A HEP átfogó célja a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése. A szegénység, szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása és hátrányos helyzetű csoportok a társadalmi-gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáféréseinek javítása, valamint a társadalmi összetartozás erősítése.”⁶

10. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedései

Esélyegyenlőségi feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az intézkedés megnevezése
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége	
A szegregátumokban és a szegregációval veszélyeztetett területeken nincsenek közösségi szerveződések, civil szervezetek. A helyi erőforrásokat, lehetőségeket kutatva és alapul véve még mindig a helyi közösség a fejlődés alapja és záloga. Fontos, hogy az itt élők identitás-, és „siklósiasság” tudata erősödjön, így kialakulhatnak az integráció feltételei.	A közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése
A szegregált területeken az alacsony státuszú lakosság aránya 40% közeli. A lakások közel negyede alacsony komfortfokozatú, a komfort nélküli, félkomfortos, vagy szükséglakások aránya pedig 18,8-28,1% közé esik, egyszobás lakások aránya 3,1-9,4% közötti.	Lakhatási integráció megteremtése
A szegregátumokban élő alacsony státuszú lakosság alapvetően motiválatlan a saját sorsának javítása érdekében. A settlement típusú szociális munka eszköztárával segítségével hozzájárul a szegregátumban élők szociális, közösségi, kulturális, oktatási, képzési, egészségügyi, munkaerőpiaci szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javításához.	Settlement típusú szociális munka megteremtése a szegregátumokban és a szegregációval veszélyeztetett területeken
Az iskolai végzettség és a munkanélküliség közvetlen kapcsolatban vannak egymással. Minél magasabb végzettséggel rendelkezik valaki, annál nagyobb a munkaerő-piaci mozgástere és a potenciálja. Az alacsony iskolai végzettség a mélyszegénységben élők és a roma lakosság körében igen jellemző, nehezíti a helyzetüket, hogy a hagyományos képzési rendszerbe nehezen motiválhatóak.	A mélyszegénységben élők képzettségi szintjének növelése
A mélyszegénységben élők egészségi állapota rosszabb a város egészéhez viszonyítva, kevesebben járnak szűrőprogramokra, ritkábban sportolnak.	Egészségfejlesztő programok a szegregátumban élők részére
A szegregátumokban a bűnelkövetések száma, alacsony, azonban a bűnkibocsátó képesség magas.	Közbiztonság javítását elősegítő, antidiszkriminációs programok
II. A gyermekek esélyegyenlősége	
Folyamatosan nő a HH és HHH helyzetű gyermekek száma, felzárkóztatásuk, beilleszkedésük biztosítása folyamatos feladatot ró a köznevelési és közoktatási intézményekre.	Kora-gyermekkori, gyermekkorai és formális oktatáson kívüli fejlesztés
Hátrányos helyzetű és különlegesbánásmódot igénylő gyermekek száma folyamatosan nő.	Az óvodai SNI gyermekek fejlesztésének biztosítása
A szülők problémáinak transzgenerációs volta beavatkozás nélkül, diszfunkcionális családi minták generációról –generációra történő átöröklését, a minták rögzülését eredményezi, mely tendencia hatása a segítő tevékenység folytatása során már jelenleg is tapasztalható. A gyermekek fizikai, egészségügyi, értelmi, érzelmi és szocializációs fejlődéséhez szükséges feltételeket a szülők nem képesek biztosítani, melynek következményeként a gyermekek hátrányai behozhatatlanná válnak. Egyre több a magatartási-beilleszkedési-tanulási zavar már óvodáskortól, a kamaszokkörében egyre gyakrabban jelenik meg az alkohol-és szerfogyasztás, a kortárs csoport negatív hatása. A szülői kompetenciák fejlesztése elmarad.	Szülői kompetenciák fejlesztése
III. A nők esélyegyenlősége	
Vizsgáltuk, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e. Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket. Siklós város képviselő-testületének csupán egy női tagja van, a nők alulreprezentáltak a helyi döntéshozatalban. A városban kimondottan női célcsoporttal foglalkozó, a nők érdekeit-, jogait képviselő civil szervezet nincs.	A nők szerepének növelése a helyi közéletben

Hiányoznak az atipikus foglalkoztatási formák a településen. A helyi munkavállalói és munkáltatói szemlélet kevésbé családbarát. Gyermekes anyák elhelyezkedése nehézségekbe ütközik a klasszikus foglalkoztatási formák esetében. A családon belüli erőszak gyakran látens marad, az esetek számáról nincsenek adatok, mégis egyre több bántalmazásos esetről van nem hivatalos információ.	A tipikus foglalkoztatási formák népszerűsítése a nők munkavállalási esélyeinek növelése érdekében Kampány indítása a nők védelméért, a családon belüli erőszak visszaszorításáért
IV. Az idősek esélyegyenlősége	
A helyi idősellátást áttekintve az idősek számához és elsősorban az alapellátás terén minimális a civil, az egyházi és társadalmi szervezetek jelenléte. Hiányzik az aktív idősokor tevékenységeit, a szellemi, fizikai, mentális frissességet biztosító szervezetek széles köre az idősek szolgáltatásában. Az idősokorúak többsége –egészségi állapotától függően –ragaszkodik otthonához, az otthoni gondozásához szükség esetén. Fokozott hangsúlyt kell kapnia az állandó, megszokott életér megtartásának, a családon belüli ellátás támogatásának. A Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió 2005-ben készült. A szociálpolitikai kerekasztal tagjai, akkor a dokumentum tartalmát megtárgyalták, kiegészítették, de azóta írásos dokumentum nem készült a koncepció felülvizsgálatáról, illetve a kerekasztal munkájáról. A településen a szociális alap-és szakellátások rendszere jelentős átalakuláson ment keresztül. Fontos, hogy a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok és irányokrögzítésre kerüljenek.	A civil, egyházi, társadalmi szervezetek szerepvállalásának erősítése az idősek ellátásában Az otthoni ellátás erősítése az idősek gondozásában. Siklói Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata, átdolgozása
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége	
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségeihez az akadálymentesítés csak részben megoldott. Összességében elmondható, hogy az önkormányzat a középületeit kb. 80%-át akadálymentesítette, hiszen az európai uniós beruházások megkövetelik a fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítést, minden esetben rehabilitációs szakmérnök bevonására volt szükség. A helyzetelemzéshez szükséges adatgyűjtés alapján megállapítható, hogy a fogyatékkal élőkre vonatkozó statisztikai adatok csak részben állnak rendelkezésre a településen. Így a szolgáltatásokhoz való hozzájárulásról is kevés az információ, sérül az esélyegyenlőség biztosítása számukra. A rendelkezésre álló statisztikai adatok szerint a fogyatékos lakosság száma drasztikusan csökkent az elmúlt népszámláláskor, de a csökkenésében több ok között feltételezhetően meghatározó szerepet játszik, hogy az egészségi állapothoz kapcsolódó szociális ellátások rendszere a vizsgált időszakban jelentős mértékben átalakult, megszűnt a rokkantsági nyugdíj, felülvizsgálták az érintettek visszahelyezhetőségét a munkaerőpiacra, az idősebbek ellátását öregségi nyugdíjra váltották, valamint átalakultak az ellátórendszer jogszabályi feltételei.	A fogyatékkal élők esélyegyenlősége érdekében szükséges komplex akadálymentesítési terv elkészítése az állami/önkormányzati tulajdonú épületekben A fogyatékkal élők helyzetével összefüggésben, statisztikai adatok és szakmai anyagok egységes szempontrendszer szerinti összegyűjtése.

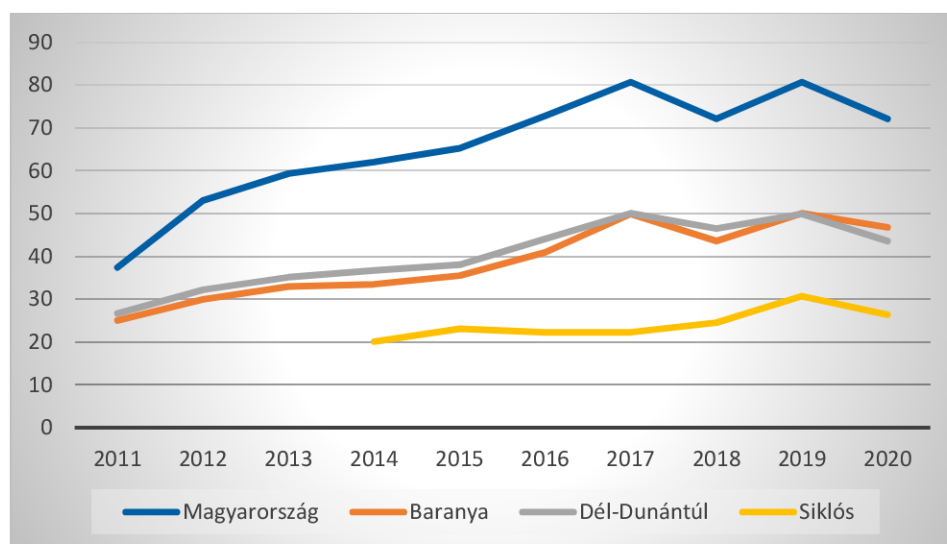
Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program alapján saját szerkesztés, 2023. március

1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Siklós gazdasági pozícióját, a város jelenlegi gazdasági erejét elsősorban a helyi vállalatok által fizetett iparűzési adó fajlagos mértékével, illetve ennek időbeli változásával értékelhetjük, mely egyszerre mutatja meg Siklós gazdasági szereplőinek jövedelemtermelő képességét és hozzáadott-érték előállítási potenciálját. Az ide vonatkozó nyilvános adatokból látható, hogy az önkormányzat iparűzési adóból származó bevételeinek egy lakosra jutó értéke 2014 és 2020 között csupán mérsékelt növekedést mutatott; míg 2014-ben az iparűzési adóbevétel fajlagos értéke 20 ezer Ft körül alakult, addig 2019-ben ez az érték 30 ezer forintot ért el, mely a koronavírus járvány hatására 2020-ban 26 ezer forintra mérséklődött (16. ábra). Siklós ezzel az bevételszerzési teljesítménnyel jócskán a 2020-ban mért, 43-46 ezer forintos vármegyei és régiós, továbbá a 72 ezer forintos országos átlag szintje alatt helyezkedik el, növekedési üteme pedig szintén elmarad mindhárom területi szint trendjétől. Mindez egyértelműen jelzi a település és a térség mérsékelt gazdasági teljesítőképességét, valamint a vállalati bázisát alkotó gazdasági szereplők korlátozott méreteit és termelékenységét.

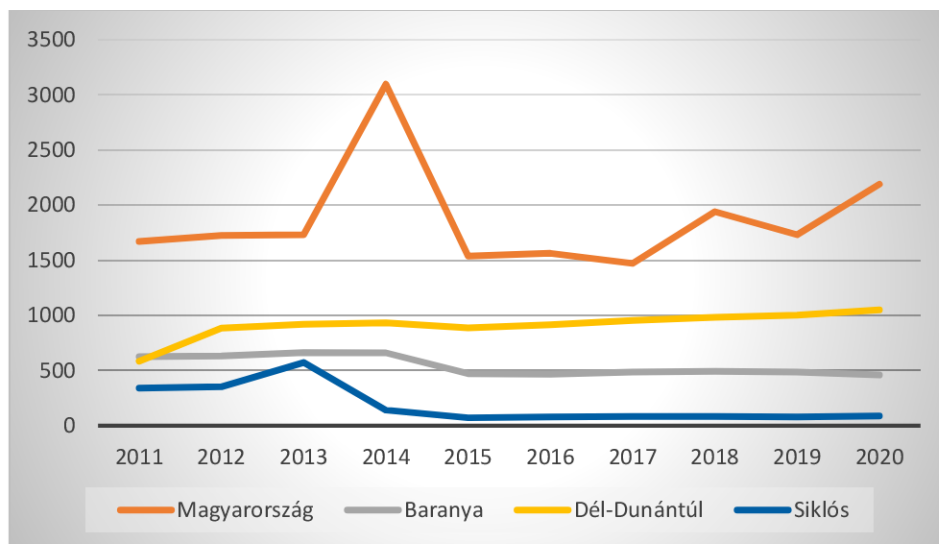
44. ábra: A siklói önkormányzat egy lakosra jutó iparűzési adóbevételeinek alakulása (1000 Ft/fő)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Hasonló helyzetértékelést fogalmazhatunk meg, ha a helyi gazdaság működésére vonatkozó releváns statisztikák vizsgálati körét kiterjesztjük. Mindebben elsőként a Siklós területén működő vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéjének összegét érdemes értékelni, mivel a mutató alapján egyértelmű következtetés tehető a város gazdasági bázisát alkotó vállalkozások tőkeerejét illetően. Ebben a tekintetben, a rendelkezésünkre álló TEIR adatok alapján kijelenthető, hogy Siklóson 2015 óta a helyi vállalatok jegyzett tőkéjének egy lakosra vetített értéke 70-90 ezer forint körül alakul, érdemi növekedési tendencia pedig a mutató kapcsán nem azonosítható (17. ábra). Igaz, jelentősebb növekedési tendencia sem a vármegyei sem pedig a regionális átlag esetében sem mutatható ki, de Baranya vármegye 500 ezer forintos, Dél-Dunántúl 1 millió forintos fajlagos átlaga azonban jócskán meghaladja a siklósi gazdasági szereplők együttes eredményét (nem beszélve a 2017-óta növekedő, 2020-ban 2,2 millió forintot megközelítő országos átlagról). Így következésképpen elmondható, hogy Siklós gazdasági környezete rendkívül korlátozott relatív tőkebázissal rendelkezik, mely a helyi gazdaság fejlesztési törekvéseit alapjaiban befolyásolják.

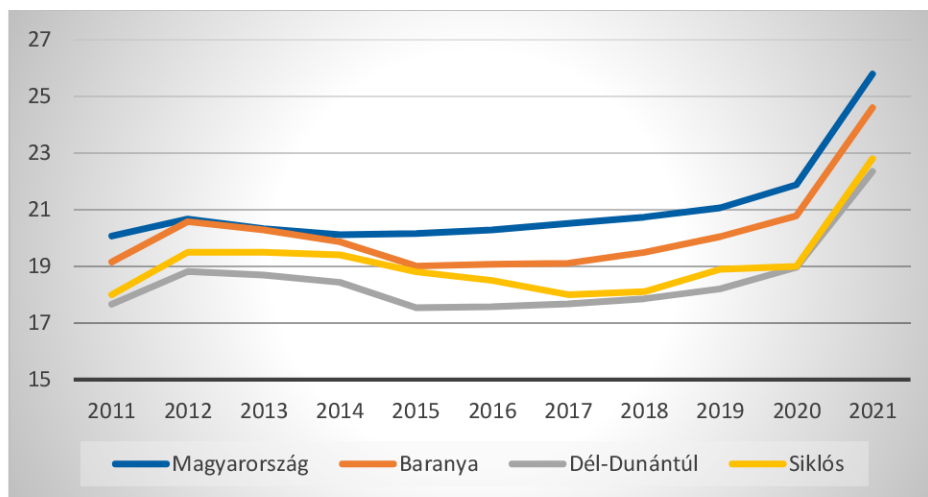
45. ábra: A településen regisztrált vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéje (Ft)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Egy adott terület, település gazdasági fejlettségének egy másik jelentős fokmérője a magas presztízsű (diplomás végzettséghez kötött, magas jövedelmi kategóriába tartozó) foglalkoztatottak aránya, mely a minőségi foglalkoztatás és a hozzá párosuló magasabb színvonalú gazdasági aktivitás egyik legfontosabb mérőszáma. Az ide vonatkozó adatokból pozitívként elmondható, hogy Siklóson 2018-óta folyamatosan növekszik a magas presztízsű besorolásba eső foglalkoztatottak aránya, melynek köszönhetően részesedésük a siklósi munkaerőpiacból 18 százalékról 23 százalék környékére növekedett, akárcsak a regionális trend esetében (18. ábra). Baranya vármegye és az országos átlag tekintetében azonban hasonló trendek mentén a magas presztízsű foglalkoztatottak aránya 2021-re 24,6, illetve 25,8 százalékra emelkedett, mely így csak mérsékelten, 2-3 százalékponttal múlja felül Siklós teljesítményét. Ennek megfelelően Siklós magas presztízsű foglalkoztatási aránya nem tanúskodik számottevő lemaradásról, így ez a szegmens – a térségre általánosan elmondható strukturális munkaerőhiányon túlmenően – nem okozhat a város gazdaságfejlesztésében érdemleges kihívásokat.

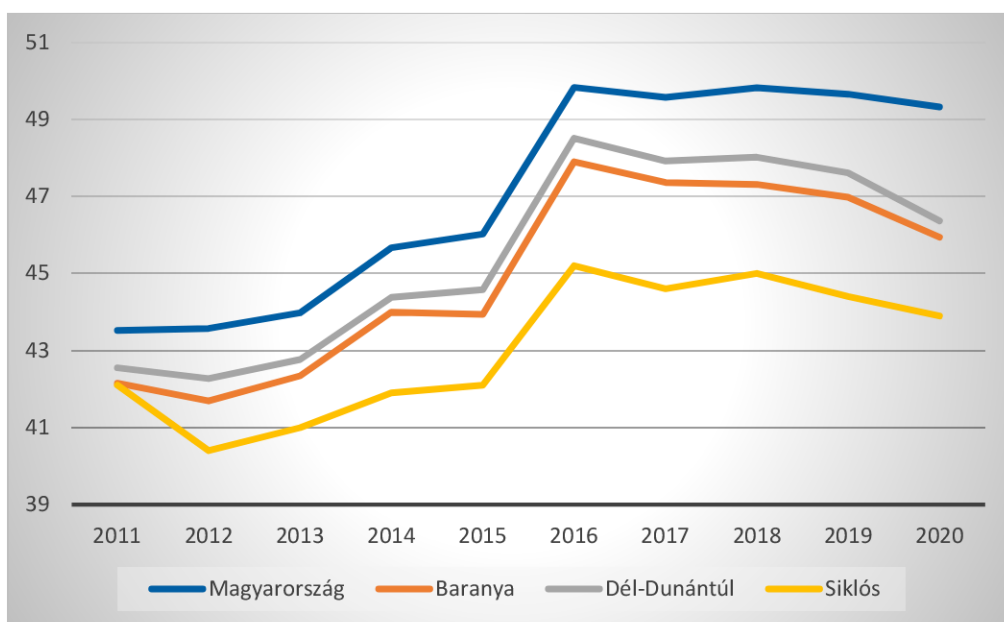
46. ábra: A magas presztízsű foglalkoztatottak aránya Siklóson (%)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Egy település gazdasági potenciáljának szintén fontos mutatója a személyi jövedelemadó (SZJA) fizetők aránya, mely pontosan megmutatja, hogy a helyi gazdaság a lakosság hány százalékának képes valamilyen formában jövedelemszerzési lehetőséget nyújtani. Az ezt ábrázoló adatsorokból egyértelműen látszik, hogy a 100 lakosra jutó SZJA fizetők számának változása Siklós, valamint a vármegyei, régiós és országos átlagokkal hasonló időbeli tendenciát követ (19. ábra). Ennek eredményeként a 2012-es 40,5 fős szinthez képest Siklóson 2016 és 2020 között 100 lakosra már 44-45 SZJA fizető jutott, mely bővítette az adózók körét (igaz, állami adóbevételként ez az önkormányzat saját adóbevételeit nem gyarapítja, ugyanakkor a helyi gazdaság foglalkoztatási képességéről egyértelműen tanúskodik). Ugyanakkor negatívként megállapítható, hogy Siklós eredménye a vármegye és a régió átlagához képest 2, az országos átlaghoz mérve pedig 5 százalékpontos elmaradást mutat, mely egyértelműen jelzi Siklós lemaradását a lakosság gazdasági aktivitása, munkaerőpiaci integrációja terén.

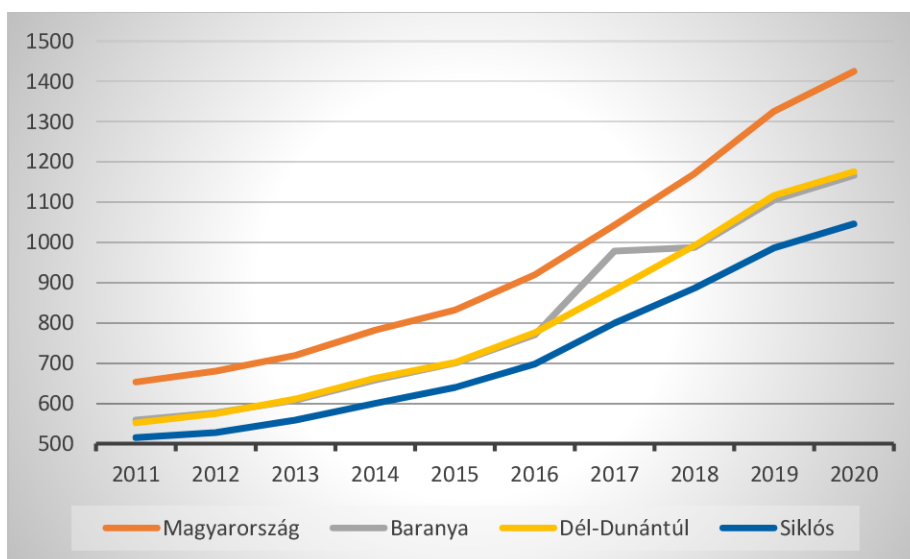
47. ábra: Száz lakosra jutó SZJA fizető Siklóson (fő)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Ugyanezt a megállapítást támasztja alá az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem fajlagos értékének alakulása. Az adatokból egyértelműen látszik, hogy a 2010-es évek eleje óta tartó konstans pozitív trend ellenére Siklós nem tudott a vármegyei/regionális/országos átlagok irányába felzárkózni. Ennek folyományaként az egy lakosra jutó jövedelem 2020-ban Siklóson nagyságrendileg 1,05 millió forintot tett ki, mely a vármegyei és regionális átlagoktól 120 ezer, az országos átlaghoz viszonyítva pedig 350 ezer forintos éves elmaradást mutat. Mindez a fenti megállapításokkal összhangban egyértelműen jelzi a siklói gazdaság elmaradását a helyi lakosság gazdasági aktivizálása, illetve jövedelemtermelő képességének növelése terén, mely alapvetően a következő alfejezetben taglalandó, mikró- és kisvállalatok, illetve egyéni vállalkozók és agrárgazdaságok által dominált települési vállalati ökoszisztéma sajátosságaira vezethető vissza (nagy foglalkoztatók hiánya).

48. ábra: Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem alakulása (1000 Ft)

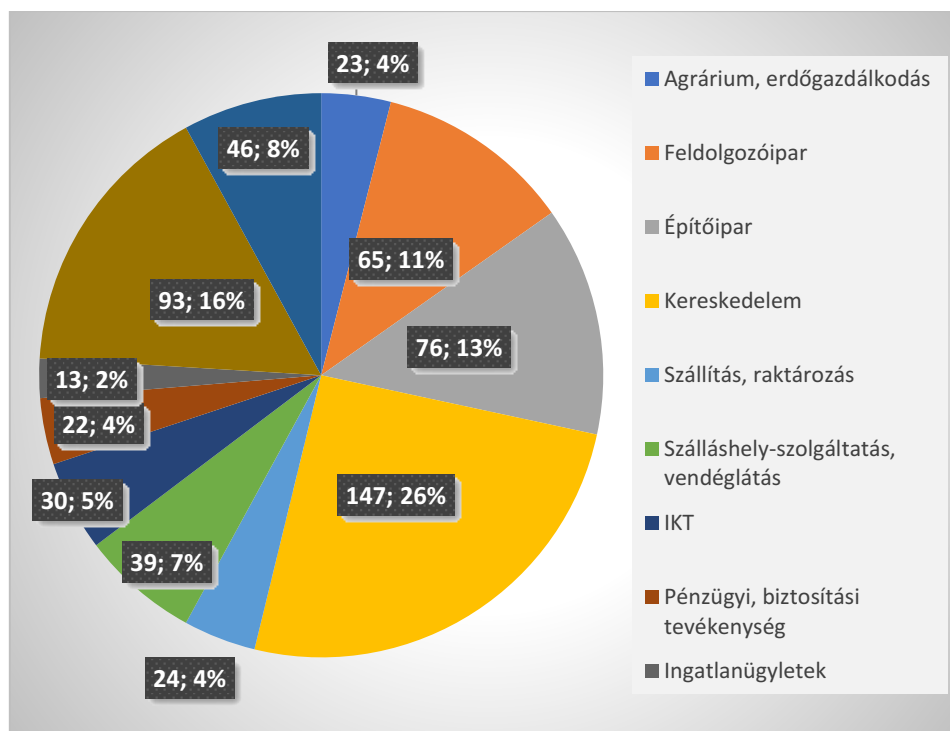

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A siklói vállalati bázis főbb jellemzői kapcsán elmondható, hogy a városban 2020-ban 579 vállalat volt bejegyezve, köztük 70 nonprofit kategóriába sorolandó cég. Legnagyobb, 26 százalékos részaránnyal a kereskedelmi tevékenységet folytató gazdasági szereplők rendelkeznek, míg az agrár, az építőipari és a feldolgozóipari vállalatok 4, 11 és 13 százalékos arányt tesznek ki. Így a termelőtevékenységet végző ágazatok a település vállalati bázisának 54 százalékát alkotják, mely elsősorban a bér munka típusú foglalkoztatási formák hangsúlyos szerepét bizonyítják Siklós gazdasági életében.

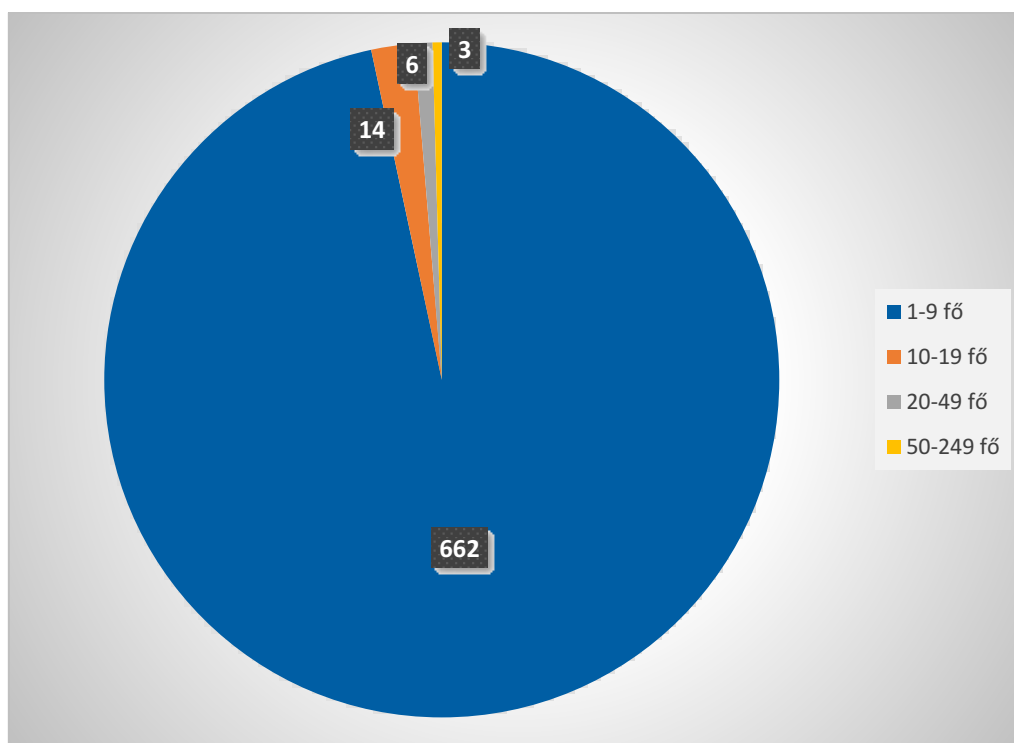
49. ábra: A Siklóson regisztrált vállalatok ágazati megoszlása (db, %, 2022)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Ha a Siklóson regisztrált vállalatokat foglalkoztatási méreteik alapján kategorizáljuk település vállalkozási térképét egyértelműen az egyéni vállalkozások (önfoglalkoztatók) és a 10 fő alatt foglalkoztatói mikrovállalkozások dominálják, akik együttesen a siklói vállalkozások 97 százalékát alkotják. 10-19 fő között foglalkoztató vállalkozásból Siklóson összesen 14 vállalat található, míg a 20-49 fős foglalkoztatotti kategóriába további 6 vállalat sorolandó. 50 fő feletti foglalkoztatást a településen összesen 3 gazdasági szereplő végez, közülük azonban csak egy tekinthető tisztán piaci alapokon működő vállalatnak (DJ & K Sütőipari Bt.), míg a másik kettő a város kórházát üzemeltető nonprofit kft. (Siklói Kórház Nonprofit Kft.), valamint a helyi szociális foglalkoztató vállalat (Tenkes-Térségi Foglalkoztató Kft.). Mindebből egyértelműen látszik, hogy foglalkoztatási szempontból a város elsődleges bázisát az egyéni vállalkozások/gazdaságok, illetve a 10 fő alatt foglalkoztató mikrovállalkozások (sok esetben családi vállalkozások) alkotják. Éppen ezért ez a vállalati szegmens szükségszerűen Siklós gazdaságfejlesztési törekvéseinek egyik legfontosabb pilléréként azonosítható, mivel a munkaerőhiányos gazdasági környezetben a magasabb számú foglalkoztatást megvalósító vállalatok előtérbe kerülése kevésbé valószínű.

50. ábra: A Siklóson regisztrált vállalatok megoszlása a foglalkoztatottak száma alapján (db, 2022)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Az ágazati és foglalkoztatási besorolások mellett ugyanakkor azt is fontos áttekinteni, hogy Siklóson mely gazdasági szereplők realizálják a legnagyobb éves árbevételeket, így adózói szempontból a legmeghatározóbb vállalatok körét tudjuk meghatározni. Az OPTEN cégbázis 2021-es évre vonatkozó adatai szerint elmondható, hogy a 10 legmagasabb éves árbevétellel rendelkező vállalat összesített értelemben 13 milliárd forintos éves árbevételt realizált, foglalkoztatási tekintetben pedig 371 munkavállalónak biztosított munkát. Közülük a legnagyobb árbevételt, 3,3 milliárd forint értékben az építőipari VivaPalazzo Zrt érte el, míg a második helyen 2,8 milliárd forintos árbevétellel a szintén építőipari Duro Dakovic Montaza Kft. áll. 1 milliárd forint feletti éves árbevételt további két gazdasági szereplő, a műanyag termékek előállításával foglalkozó Bonus Kft., valamint bútorgyártást végző Roland-Holz Kft. realizált 1,9 és 1,02 milliárd forint értékben. Ezen vállalatok mellett ugyanakkor szintén hangsúlyozandó, hogy a lista 7. helyén 750 millió forintos éves árbevétellel a helyi termálfürdőt és szállodát üzemeltető Siklósi Thermal Kft. is megtalálható, mely az általa elért gazdasági eredménnyel egyértelműen jelzi a város turisztikai fejlesztéseinek potenciálját és létjogosultságát, ezzel is alátámasztva a turisztikai ágazat fejlesztésének indokoltságát.

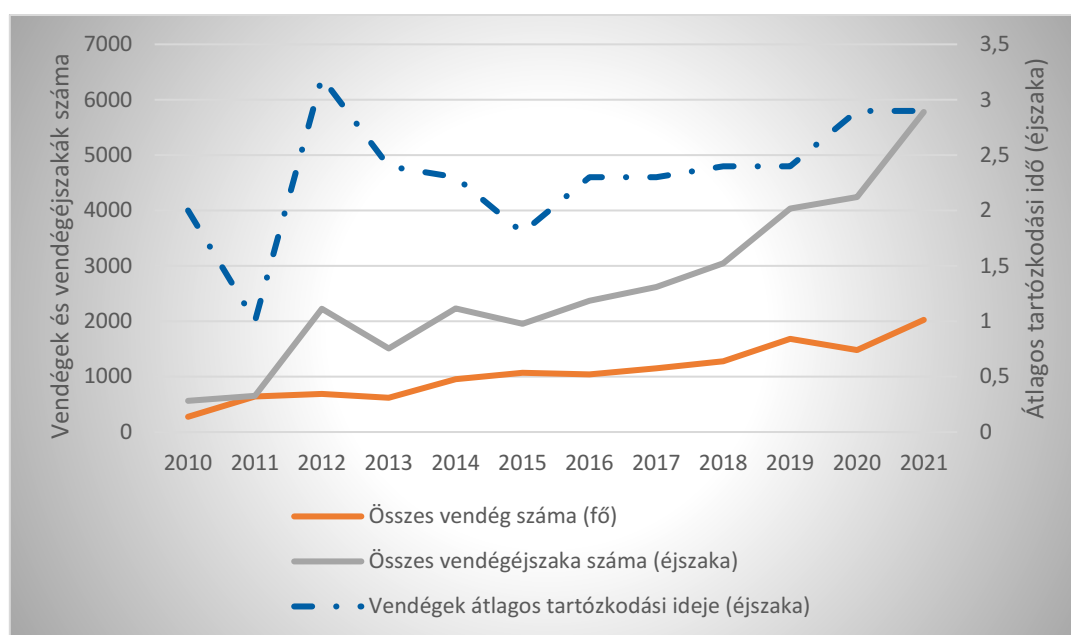
11. táblázat: A 10 legnagyobb éves árbevétellel rendelkező Siklói vállalat (2021)

Rangsor	Név	Éves nettó árbevétel (e Ft)	Adózás előtti eredmény (e Ft)	Foglalkoztatottak száma (fő)	Főtevékenység
1	VivaPalazzo Zrt.	3 331 134	542 633	22	Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás
2	Duro Dakovic Montaza d.o.o. Dél-Dunántúli Fióktelepe	2 782 438	336 929	1	Lakó- és nem lakó épület építése
3	BONUS Kft.	1 924 219	155 594	26	Egyéb műanyag termék gyártása
4	ROLAND-HOLZ Kft.	1 020 849	7 674	13	Egyéb bútor gyártása
5	Siklói Kórház Nonprofit Kft.	949 360	-62 518	159	Fekvőbeteg-ellátás
6	DJ & K Bt.	749 501	87 974	56	Kenyér; friss pékáru gyártása
7	SIKLÓSI THERMAL Kft.	743 202	73 921	38	Szállodai szolgáltatás
8	TORNYOS PÉKSÉG Kft.	612 118	-7 464	29	Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem
9	Ádám és Társa-Ker Kft.	497 166	31 786	18	Iparcikk jellegű bolti vegyes kiskereskedelem
10	Hollós Patika Bt.	411 927	3 862	9	Gyógyszer-kiskereskedelem
Össz.:		13 021 914		371	

Forrás: Opten adatai alapján saját szerkesztés, 2023. május

Ami a település turizmusát illeti, elmondható, hogy a közelmúlt fejlesztéseinek köszönhetően Siklós egyre nagyobb turisztikai vonzerővel rendelkezik, mely az ide vonatkozó kimutatásokban egyértelműen azonosítható. Mindezek tükrében kijelenthető, hogy 2011 és 2021 között a Siklóson megszálló vendégek száma 10 év alatt hét és félszeres, a településen eltöltött vendégéjszakák száma pedig több mint tízszeres növekedést ért el. Mindez a településen végzett turisztikai beruházások (várfejlesztés, termál beruházás, szálláshelyfejlesztés) sikerét támasztja alá, melyek a Villány-Harkány tengelyen megteremtették Siklós turisztikai kibontakozásának lehetőségét.

51. ábra: Siklós fontosabb turisztikai mutatóinak időbeli alakulása

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

A turizmus kapcsán ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy az ágazatból származó adóbevétel (idegenforgalmi adó) éves értéke 2019-ben, a koronavírus járvány előtt, nagyságrendileg 15 millió forint, 2021-ben pedig hozzávetőlegesen 7 millió forintos forrástételként jelent meg az önkormányzat költségvetésében, mely ezzel a többi közhatalmi bevételhez viszonyítva a legalacsonyabb mértékű adóbevételként értelmezhető.

12. táblázat: Siklós Város Önkormányzatának közhatalmi bevételei (1000 Ft, 2021)

Adótípus	ezer Ft
Építményadó	53 728,29
Magánszemélyek kommunális adója	73 563,97
Telekadó	46 076,67
Helyi iparűzési adó	212 093,23
Jövedelemadók	81,775
Idegenforgalmi adó	6 944,85
Összesen	392 488,78

Forrás: Siklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2022. (V. 27.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2021. évi költségvetésének végrehajtásáról

Pénzügyi és költségvetési tekintetben a turizmus tehát még kevésbé fajsúlyos ágazatként azonosítható, ugyanakkor az ágazat támogatásában, kibontakoztatásában rejlő településfejlesztési potenciálok Siklós imázsát és gazdaságát érdemben erősíthetik, így a turizmus és vendéglátás tudatos, térségi szinten összehangolt fejlesztése a város alapvető érdekének minősül. Az ágazat szerepkörének erősítése ráadásul könnyen összefüggésbe hozható Siklós másik két meghatározó ágazatának, a borászat és az agrárium fejlesztésével, melyek az általuk képviselt unikális értékeken keresztül a turizmusfejlesztésben rejlő szinergikus hatásokat tovább élénkíthetik.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzeléseik

Általános jelleggel elmondható, hogy az elmúlt évek során a siklói vállalatok gazdaságfejlesztési törekvéseiket szinte kizárólag uniós források felhasználásával tudták megvalósítani, melyre a 2014-2020 között futó Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP), illetve az agrárvállalkozásokat támogató Vidékfejlesztési Operatív Program (VP) keretében kiírt források biztosítottak lehetőséget. A siklói vállalatok fejlesztési igényeit jól szemlélteti, hogy a GINOP keretében összesen 25 települési projekt részesült támogatásban, melynek eredményekén 1,8 milliárd összértékű projektcsomag valósulhatott meg Siklóson (1. számú melléklet). Az ide vonatkozó kimutatásból látható, hogy a beruházások – az operatív program pályázati felhívásainak megfelelően – technológiafejlesztési, telephelyfejlesztési, valamint foglalkoztatásbővítési cézzal szolgált a helyi gazdaság erősítését, melynek köszönhetően a legmeghatározóbb szereplők sikeresen növelhették versenyképességüket.

A 2023 eleji helyzetkép alapján pedig megállapítható, hogy az uniós finanszírozás iránti fokozott igény, illetve a vele szembeni vállalati kitettség (a magas hitelkörnyezet és az uniós források kedvező pénzügyi konstrukciója miatt) a 2021-2027-es uniós fejlesztési ciklus eddigi pályázati elbírálásában ugyancsak fokozott mértékben tetten érhető. Mindez azt jelenti, hogy a az új forrásokat nyújtó GINOP Plusz operatív program támogatói szerepe alapjaiban fogja befolyásolni a siklói gazdasági szereplők beruházásainak alakulását és a város gazdaságfejlesztési jövőképét. Ezt egyértelműen példázza, hogy a GINOP Plusz keretében már 2021-2022 során 1,07 milliárd forint összértékű vállalatfejlesztési projektcsomag indult el Siklóson, mely a 2014-2020-as ciklus során megvalósult beruházási összértéknek a felét meghaladja (12. táblázat). Mindez egyfelől a helyi vállalatok sikeresebb időarányos pályázati teljesítményét, másrészt pedig a továbbra is magas forrásszerzési motivációt támasztja alá.

13. táblázat: A GINOP Plusz keretében támogatott siklói projektek listája

Projekt azonosítója	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Projekt összköltsége
GINOP_PLUSZ-1.2.1-21-2021-04781	Tenkes-Térségi Foglalkoztató Kft.	A Tenkes-Térségi Foglalkoztató Kft. modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztése	324 994 279
GINOP_PLUSZ-1.2.1-21-2021-00631	BONUS Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A BONUS Kft. modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztése	298 964 221
GINOP_PLUSZ-2.1.1-21-2022-00179	BERN Expert Kft.	A víz energiájának az elfogadott hagyományos technológiáktól eltérő hasznosítása	115 438 333
GINOP_PLUSZ-1.2.1-21-2021-02424	GITTA NYOMDA Kft.	Modernizációs fejlesztések a Gitta Nyomda Kft.-nél	97 783 512
GINOP_PLUSZ-1.2.3-21-2022-00406	Alfa Gázgépész Kft.	Alfa Gázgépész Kft. technológiai fejlesztése	87 034 168
GINOP_PLUSZ-1.2.3-21-2022-02567	ROLAND-HOLZ Kereskedelmi Kft.	Vállalkozás fejlesztés a ROLAND-HOLZ Kft.-nél	75 144 231
GINOP_PLUSZ-1.2.3-21-2022-03037	DJ & K Sütőipari Bt.	DJ&K Bt fejlesztése	74 005 966
Összesen			1 073 364 710

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. április

Tekintettel arra, hogy Siklós jelentős agrárgazdasági, s ezen belül is történelmi szőlőtermesztési-borászati háttérrel rendelkezik, ezért a település gazdaságfejlesztését a GINOP források mellett az agráriumot támogató Vidékfejlesztési Operatív Program (VP) finanszírozási háttere is érdemben segítheti. Ezt példázza a VP keretében 2014-2020 között finanszírozott projektek listája, melyek 146 agrárgazda/agrárgazdaság fejlesztései támogatták a GINOP mértékéhez hasonlóan, mintegy 1,8 milliárd forint összértékben. Az elnyert pályázatok között arányokat jól szemlélteti, hogy a 15 legnagyobb támogatást elnyerő pályázata összesen 1,2 milliárd Ft fejlesztési tömeget képvisel, mely Siklós teljes VP finanszírozásának kétharmadát fedi le, ahogy az az 5.2. mellékletben látható. Mindez nem meglepő, mivel a 146 nyertes pályázat közül 118 kedvezményezett 15 millió forint alatti kisüzemfejlesztési projektet valósított meg, így pozitívként elmondható, hogy a VP keretében egyszerre tudtak a nagyobb méretet képviselő gazdaságok, valamint a kisüzemi termelést képviselő agrárvállalkozók is forrást szerezni. A 15 legnagyobb siklói VP projekt tekintetében emellett megállapítható, hogy a listán a meghatározó siklói borászatok (pl. Riczu, Rejji, Kalmár, Fontányi, Ipacs-Szabó) mindegyike képviseltette magát különböző mértékű üzemfejlesztési és eszközbeszerzési projekttel, így elmondható, hogy a VP finanszírozása érdemben tudott a siklói borászat, mint a helyi gazdaság számára meghatározó ágazat pozícióját erősíteni.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Egy település gazdasági versenyképességét, illetve gazdaságfejlesztési jövőképét az adott térség tényezőellátottsága, az általa nyújtott befektetési környezete alapjaiban determinálja. Ebben a tekintetben hangsúlyozandó, hogy Siklós gazdasági versenyképessége jelentősen javult az M6-os autópálya elkészültével, ugyanis idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza kilométerben a legközelebbi autópálya csomópontig 27 km-re csökkent. Várhatóan pedig tovább javítja majd az elérhetőséget és feltételezhetően jelentős gazdaságélénkítő szerepe lesz a tervezett M56-os útnak, ami része az EU. V/C folyosónak. Az út a tervek szerint 20 km-re lévő Illocska településnél lépi majd át a magyar határt és csatlakozik a horvát autópályához. Ugyancsak kedvező hatása lesz az M60 és M9 autópálya tervezett térségi kiépítésének, melyek Siklós nyugati irányú megközelíthetőségben eredményezhetnek valódi korszakváltást.

Szintén pozitívként értékelendő, hogy a gazdasági beruházások ösztönzése érdekében az önkormányzat az elmúlt 20-25 év során számos erőfeszítést tett iparterület kialakítására és bővítésére. Ennek köszönhetően jött létre a Siklói Ipari Park, mely a város északi elkerülő útja mellett helyezkedik el. A már betelepült törzsterületének infrastrukturális adottságai jók (csatorna-, víz-, villamos energia-, gáz-, út-, telefon- és vezetékes internethálózat, parkolók, közvilágítás rendelkezésre áll), területe 16 hektár, 23 vállalkozás működik benne. Ugyancsak kedvező fejlemény, hogy 2023 tavaszán az önkormányzat 700 millió forintnyi TOP Plusz forrásban részesült, melyből újabb 8,5 hektáron alakíthat ki iparterületet a hozzá szükséges alpinfrastruktúrával, így a közeli jövőben újabb zöldmezős területek kialakításával tudja élnékíteni a helyi beruházásokat, illetve a város térségformáló gazdasági szerepét.

Ugyanakkor a versenyképességnövelés, gazdaságélénkítés tekintetében Siklós esetében több kihívás azonosítható, melyek az alábbi aspektusok mentén a település gazdaságfejlesztését nehezítik:

Uniós forrásoknak való kitétség: A koronavírus járványt, illetve az orosz-ukrán háborút követően a magyarországi önkormányzatok pénzügyi mozgástere általánosságban beszűkült, forrásszűkös helyzet állt elő, melyet a 2021-2027-es uniós fejlesztési források folyósításában kialakult késedelem csak tovább nehezít.

Mindez Siklós Város Önkormányzatának finansziális kitettségét növelte (az önkormányzati hitelfelvétel szigorú szabályaival együtt), így a város fejlesztésének jövőbeni dinamikáját az uniós források bizonytalan folyósítási menetrendje kedvezőtlen irányba befolyásolja.

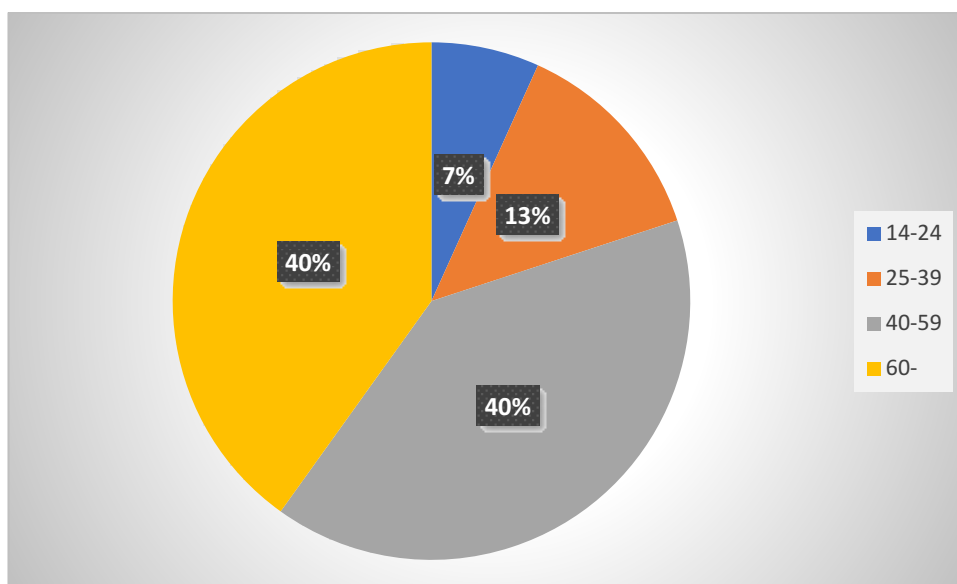
Alacsony szintű vállalati tőkekoncentráció és jövedelemtermelési potenciál: Mint ahogy azt az előző alfejezetek is megfogalmazzák, Siklós gazdasági bázisát relatíve tőkeszegény, alacsony jövedelemtermelő potenciállal és sok esetben gyenge likviditással rendelkező vállalkozások alkotják, melyek beruházásaikat szinte kizárólag uniós forrásoknak köszönhetően tudják megvalósítani. Mindennek megfelelően a település gazdasági szereplői rendkívül korlátozott lehetőségekkel és súlyos kitettséggel rendelkeznek tevékenységük intenzitásának erősítése, vagy a foglalkoztatotti létszámuk növelése terén, mely Siklós lokális gazdaságfejlesztésében alapvető nehézségeket okoz. (Ezt a helyzetet az 1.9.1. alfejezetben szereplő statisztikák – iparűzési adó, vállalati tőkekoncentráció – kézzelfogható módon szemléltetik).

Új fejlesztési területek bevonási nehézségei: Siklós területén jelenleg csak kevés olyan önkormányzati tulajdonú terület azonosítható, mely érdemben bevonható lenne új iparterület létrehozására, zöld- vagy barnamezős beruházások megvalósítására, mely a település gazdaságfejlesztésének kibontakoztatását fékezi. A város közigazgatási határain belül azonban több nagyobb kiterjedésű, jelenleg kihasználatlan állami tulajdonú ingatlan található (pl. volt laktanya területe), melyek önkormányzati tulajdonba vétele és gazdasági hasznosítása kedvezőbb feltételeket nyújthatna új beruházások, infrastrukturális fejlesztések megvalósításához. A helyi intézményi tapasztalatok alapján ugyanakkor elmondható, hogy az önkormányzat törekvései ellenére az állami tulajdonú ingatlanok tulajdonjogi átruházása túlbürokratizált, túlságos hosszasan tartó folyamat, mely az érintett területek gazdasági célú hasznosítását tervezhetetlenné teszi, ezzel addicionális kihívásokat okozva a helyi gazdaságfejlesztési törekvések sikerre juttatásában.

A helyi KKV-k generációváltási problémái: Siklós térségében – ahogy sok más vidéki területen egyaránt – a KKV-k egyik legnagyobb középtávú kihívását a generációváltás problémája okozza. Számos kutatási eredmény támasztja alá, hogy a vidéki KKV-k számottevő hányada (nagyságrendileg fele) felkészületlennek érzi magát a generációváltás megvalósítására, így ez a folyamat külső szakmai és pénzügyi támogatást, mentorálást igényel, enélkül ugyanis KKV-k által alkotott vállalati háttér rövid- és középtávon egzisztenciális válságba kerülhet.

A legkritikusabb helyzet a mezőgazdaságban működő családi gazdaságokat jellemzi. Ahogy a KSH 2020-as adataiból kiderül, hogy Baranya vármegyén belül a családi agrárgazdaságok vezetőinek 7 százaléka volt 24 évnél fiatalabb (vagyis pályakezdő), illetve további 13 százalékuk a 25-39 éves korcsoportból került ki (24. ábra). Igaz, a karrierfejlődési szempontból teljes mértékben érthető, ha a pályájuk elején álló fiatal agrárvállalkozók közül kevesebben jelennek meg a családi gazdaságok vezetőjeként, ugyanakkor az egyértelműen a szakma elöregedését mutatja, hogy a gazdaságvezetők 80 százaléka 40 év fölötti, a 60 év feletti vezetők pedig csak önmagukban 40 százalékos részarányt alkotnak. Mindez egyértelműen szemlélteti az agráriumban működő KKV-k elöregedését, mely az elmaradó vagy kudarcos generációváltás esetén a családi gazdaságoknál dolgozó 14 ezer baranyai munkavállaló jelentős részét sodorhatja egzisztenciális veszélybe. Ez pedig, ha nem is feltétlenül ugyanilyen mértékben, de a más ágazatokban működő baranyai KKV-k, családi vállalkozások esetében is elmondható tendencia, így Siklós gazdasági versenyképességének jövőbeli alakulását a KKV-k átörökítésének sikere alapjaiban fogja befolyásolni.

52. ábra: A családi agrárgazdaságokat vezetőik életkora Baranya vármegyében (2020, fő, %)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Munkaerőkínálati problémák: Siklós gazdaságfejlesztését és versenyképességének növelését a térségben azonosítható strukturális munkaerőhiány, vagyis az álláskeresők relatíve alacsony, a munkaerőpiaci igényekhez nem idomuló képzettségi színvonala nagymértékben nehezíti, mely általánosságban számos más vidéki térség felzárkózásában, fejlesztésében szintén jelentős gondokat okoz. Ahogyan azt a KSH 2021-es kimutatásai is szemléltetik, a településen 478 főt tartottak nyilván álláskeresőként, akiknek kétharmada (316 fő) 180 napon, fele (240 fő) pedig egy éven túli álláskeresőnek minősült, miközben döntő hányaduk (408 fő) fizikai foglalkozású szakmákból érkezett (13. táblázat). Mindez azt jelenti, hogy Siklóson az álláskeresők mérvadó hányada még hosszabb távon is nehezen tud a munkaerőpiacon reintegrálódni (többnyire hiányos képzettség okán), s mivel többségük vagy nem szellemi foglalkozási irányban orientált, vagy nem rendelkezik a kereslethez idomuló készségekkel, ezért az álláskeresők nagyrésze az elsődleges munkaerőpiac helyett a közfoglalkoztatás nyújt egyedül reális jövedelemszerzési alternatívát (2021-ben Siklóson 56 közfoglalkoztatottat regisztráltak). Következésképpen, az alacsony színvonalú munkaerőtartalék okán a helyi gazdasági szereplők korlátozott mozgástérrel rendelkeznek a magasabb minőségi színvonalat és nagyobb hozzáadott értéket biztosító beruházások és komplexebb termelési folyamatok megvalósításában, az ezekhez szükséges humán erőforrás ugyanis számos esetben helyi szinten megfelelő számban nem elérhető.

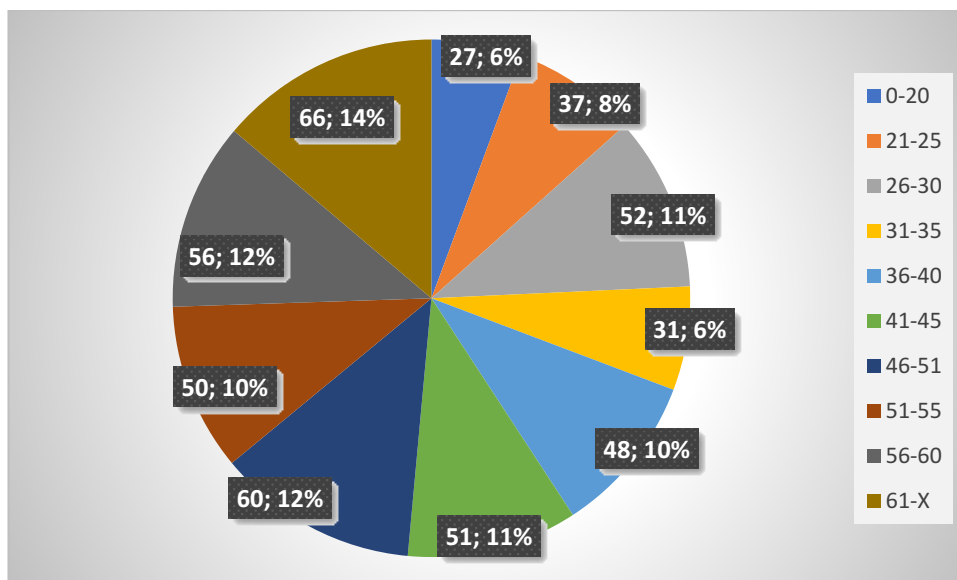
14. táblázat: Az álláskeresők besorolása a fontosabb munkaerőpiaci szempontok szerint (fő, 2021)

Nyilvántartott álláskeresők	478
180 napon túli nyilvántartott álláskeresők	316
Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők	240
Fizikai foglalkozású nyilvántartott álláskeresők	408
Szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskeresők	70
Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők	44
Nyilvántartott megváltozott munkaképességű álláskeresők	9
Közfoglalkoztatottak	56

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Az álláskeresőik korösszetételéről elmondható, hogy 59 százalékuk 40 évnél idősebb, legnagyobb részarányban pedig a 61 évnél idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály képviselteti magát 14 százalékkal (25. ábra). Ezek alapján megállapítható, hogy Siklóson elsősorban az idősebb, vagyis a legnehezebben átképezhető álláskeresőik munkaerőpiaci integrációja ütközik nehézségekbe, mely a tapasztalatok szerint összefüggésben áll a hiányos vagy nem megfelelő végzettséggel rendelkező munkaerőkínálat problematikájával.

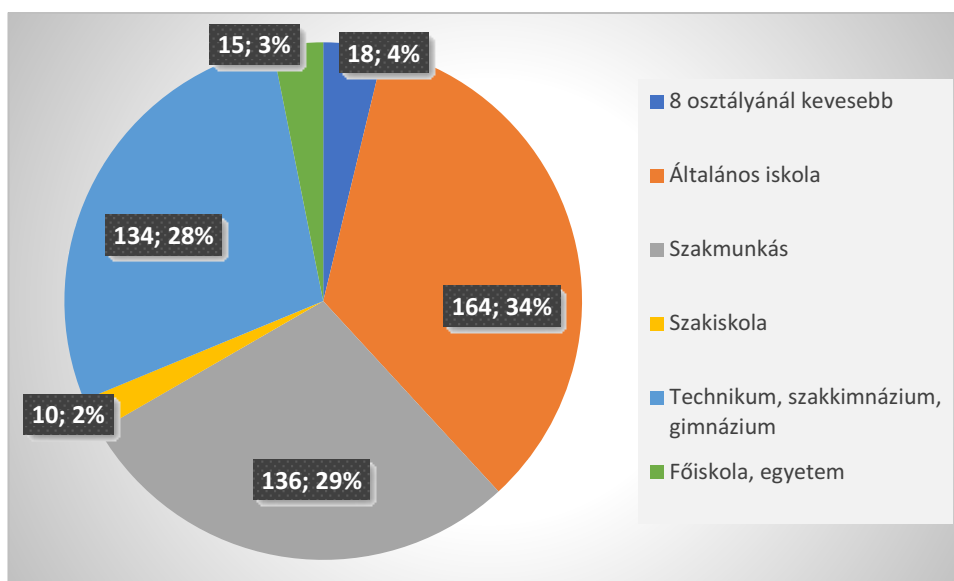
53. ábra: Az álláskeresőik megoszlása korcsoporti besorolásuk szerint (fő, %, 2021)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Ezt a megállapítást szintén alátámaszthatjuk, ha az álláskeresőik csoportját legmagasabb iskolai végzettség szerint is megvizsgáljuk. Az adatokból ugyanis kiderül, hogy az álláskeresőik szinte kizárólag alap- vagy középfokú (gimnáziumi vagy szakmai) végzettséggel rendelkeznek, miközben Siklós gazdasági szerkezete elsősorban ezen a munkavállalói csoporton alapul. Ez a helyzet pedig arról árulkodik, hogy a középfokú végzettségű álláskeresőik, mint munkaerőtartalék, nem tudnak beépülni a leginkább bértől alapuló lokális foglalkoztatási struktúrába, mivel képzettségük nem illeszkedik a foglalkoztatók keresleti igényeihez. Következésképpen a lokális munkaerőtartalék foglalkoztathatósága érdekében az átképzésre, az új készségek elsajátítására Siklós gazdaságfejlesztésében célszerű kitüntetett figyelmet fordítani, mely feltételezhetően utat nyithat a gazdasági szereplők foglalkoztatási szerepvállalásának erősítése előtt.

54. ábra: Az álláskeresők megoszlása legmagasabb iskolai végzettségük szerint (fő, %, 2021)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Összességében tehát, a Siklós versenyképességet befolyásoló tényezők terén adott egy relatíve tökeszegény, többségében alacsony hozzáadott értéket előállító vállalkozói bázis, egy rossz kínálati mutatókkal rendelkező lokális munkaerőtartalék, egy többnyire alacsony presztízsű foglalkoztatáson alapuló munkaerőpiac, valamint egy földrajzi szempontból perifériális település és környezete. Mindezen tényezők Siklóst és térségét gazdaságfejlesztési szempontból kihívásos helyzettel szembesítik, melynek leküzdése, vagyis a település gazdaságfejlesztésének erősítése csakis komplex, egymással összefüggő beavatkozások implementálásával válik lehetővé.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok

Siklós területén jelentős ingatlanforgalom nem azonosítható, a városban relatíve kevés az eladó ingatlanok száma. Az ingatlantulajdonban munkalehetőségek és a családalapítás függvényében történnek változások, de 1-2 kivételtől eltekintve (főként a bérlakásokat illetően) meghatározó mértékű újabb építkezések és ezzel a kínálat növekedése vagy új nagyszámú foglalkoztató miatti ingatlankereslet – elsősorban a rendelkezésre álló építési területek hiánya miatt – nem jellemző a városra. Ez alól egy jelentősebb magánberuházás jelent kivételt, melynek eredményeként Siklóson egy 24 lakásból álló modern társasház épül meg, korszerűbb lakhatási körülményeket teremtve az itt letelepedni vágyó személyek számára.

A helyi lakhatási viszonyokat érdemben befolyásoló önkormányzati bérlakások a bennük bérleti jogviszonnyal rendelkezők számára évről évre felajánlásra kerülnek, de az elmúlt években mindössze pár ingatlant sikerült értékesíteni. Az egyéb típusú önkormányzati tulajdonú ingatlanok közül az üzleti típusú ingatlanok száma elenyésző, míg a külterületi és zártkerti önkormányzati földterületből több magán és vállalkozói megkeresést követően a város saját ingatlanjaiból több adásvétel is eszközölt.

A települési ingatanállomány fejlesztése kapcsán az önkormányzat kiemelt hangsúlyt fektet az épített örökség és a városkép megőrzésére. Éppen ezért, a belvárosban elhelyezkedő, történelmi és építészeti relevanciával rendelkező „polgári” lakóépületek felújításhoz, homlokzatának rekonstrukciójához az önkormányzat az ingatlanok tulajdonosainak pénzügyi támogatást nyújt, ezzel elősegítve rendezett és esztétikailag vonzó épített környezet ápolását.

Az ingatlanpiaci viszonyok tekintetében a beruházásra alkalmas területek kialakítása és bővítése a város gazdaságfejlesztésének körülményeit alapjaiban befolyásolja, így az ipari ingatlanok fejlesztésére a településnek szükségszerűen fokozott hangsúlyt kell helyeznie. Siklós területén – az Ipartelepi út mentén – 2001-től ipari park működik, ahol jelenleg A fejleszteni kívánt ipari park területen 23 vállalkozás működik, melyek mind a KKV szektor vállalkozásai és már több mint 5 éve működő cégek Siklós városában. Ezeknek a cégeknek a leggyakoribb fő tevékenységük a szőlőtermesztés; a gépjárműjavítás-, karbantartás; a bányászati, építőipari gép gyártása; a szőlőbor termelése; valamint az élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem. A legfrissebb adatok szerint összesen 515 főt foglalkoztatnak a siklósi ipari park vállalatai.

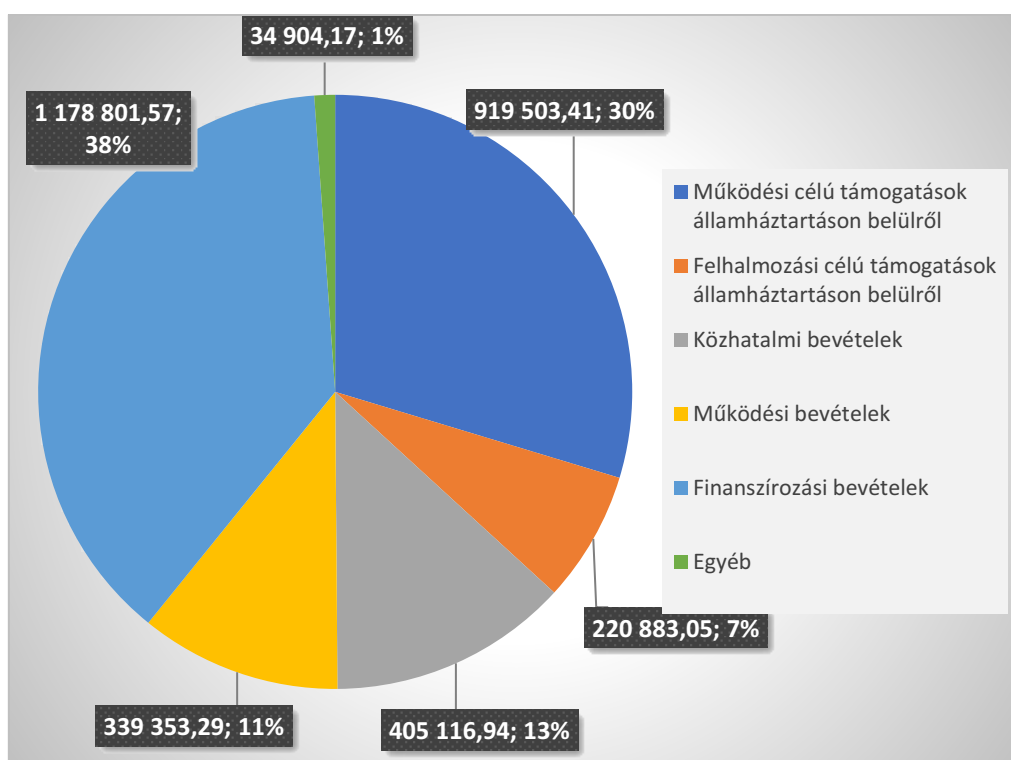
Fontos fejlesztési előrelépésként értékelhető, hogy az önkormányzat az elmúlt években 8,5 ha nagyságú fejlesztési területet vásárolt az ipari park területi bővítése céljából, melynek eredményeként az ipari park összterülete 29,5 hektárra növekedett (beleértve az 5,44 ha területű tartalékterületet is). Siklós Város Önkormányzata 2020. decemberében elkészítette a Siklósi Ipari Park fejlesztési koncepcióját és a frissen kialakuló 8,5 ha fejlesztési terület hasznosítására tervet dolgozott ki. Ennek eredményeként az önkormányzat sikeres pályázatot nyújtott be a TOP Plusz 1.1.1-21 kódszámú Helyi gazdaságfejlesztés c. felhívásra, melynek keretében az önkormányzat 700 millió forint támogatást nyert, hogy az ipari park fejlesztési területén, az igényeknek megfelelően, a telekalakítását és művelési ágból történő kivonását követően feltáró út épüljön, az elérhetőséget biztosító utak, csomópontok jölessenek létre, továbbá a feltáró út nyomvonalán közművesítés valósulhasson meg, mely révén 5 telek válik közművesítetté, beköltözhetővé, gazdasági tevékenység folytatására alkalmassá. Mindez Siklós, mint befektetésre alkalmas célhelyszín vonzerejét már rövidtávon jelentős mértékben fogja felértékelni a befektetők között.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Siklós költségvetési helyzetét, mozgásterét elsősorban a települést irányító önkormányzat legutolsó lezárt, 2021-es költségvetési évre vonatkozó adatokkal szemléltethetjük kézzelfogható módon. A 2021-es önkormányzati költségvetés végrehajtására vonatkozó önkormányzati rendelet adatainak tükrében megállapítható, hogy a település tárgyévi bevételeinek 37 százaléka – nagyságrendileg 1,14 milliárd forint – központi költségvetésből érkező támogatásnak (állami normatíva), további 38 százaléka pedig finanszírozási bevételnek (melyek az előző költségvetési év pénzügyi maradványai) minősül. Ezzel ellentétben helyi adókból (közhatalmi bevételek) az önkormányzat költségvetési forrásainak 13 százaléka, mintegy 405,1 millió forint érkezik, további 11 százalék, hozzávetőlegesen 340 millió forint pedig vagyongazdálkodási szolgáltatásokhoz kapcsolódó működési bevételekből származik (27. ábra). Mindez Siklós települési költségvetésének bevételi struktúrájában, a hasonló méretű településekhez viszonyítva, mérsékelt/közepes intenzitású helyi forrásszerzési képességről tanúskodik.

55. ábra: Siklós Önkormányzatának 2021-es költségvetési bevételei (1000 Ft, %)

Forrás: Siklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2022. (V. 27.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2021. évi költségvetésének végrehajtásáról

Ha az önkormányzat 2021-es saját közhatalmi bevételeinek struktúráját megvizsgáljuk, jól látható, hogy a 392,5 millió forint összértékű bevételi kategória döntő hányadát az iparüzési adóból származó bevételi kategória teszi ki, mely 212,1 millió forintnyi forrást biztosított (14. táblázat). Ehhez képest a turizmus, mint a város gazdaságában egyre inkább meghatározóbb ágazat nagyságrendileg 7 millió forintos idegenforgalmi adóbevétellel járult hozzá az önkormányzati bevételekhez, mely első ránézésre marginálisnak nevezhető.

15. táblázat: Siklós közhatalmi bevételeinek megoszlása 2021-ben (ezer Ft)

Építményadó	53 728,29
Magánszemélyek kommunális adója	73 563,97
Telekadó	46 076,67
Helyi iparüzési adó	212 093,23
Jövedelemadók	81,775
Idegenforgalmi adó	6 944,85
Összesen	392 488,78

Forrás: Siklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2022. (V. 27.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2021. évi költségvetésének végrehajtásáról

Ha azonban az adóbevételek alakulásának tendenciáját megnézzük, akkor megállapítható, hogy az iparüzési adó éves értéke 2012 és 2022 között 150,3 millió forintról 236,6 millió forintra növekedett, mely közel másfélszeres bevételnövekményt jelent. Mindezzel párhuzamosan az idegenforgalmi adó éves értéke a 2012-ben regisztrált 1,2 millió forintról 2019-ben 14,8 millió forintra nőtt, majd a koronavírus-járvány okozta visszaesést követően 2022-re ismételtén 12,2 millió forintra emelkedett.

Mindebből megállapítható, hogy a helyi gazdaságfejlesztési törekvések sikeresnek tekinthetők, melyek hatására az iparűzési adóbevételek tendenciózusan növekednek, illetve ehhez hasonlóan a turizmus is folyamatosan bővülő forgalmi tendenciát követ, így ez az ágazat is egyre nagyobb részt tesz ki az önkormányzat adóbevételeinek struktúrájában.

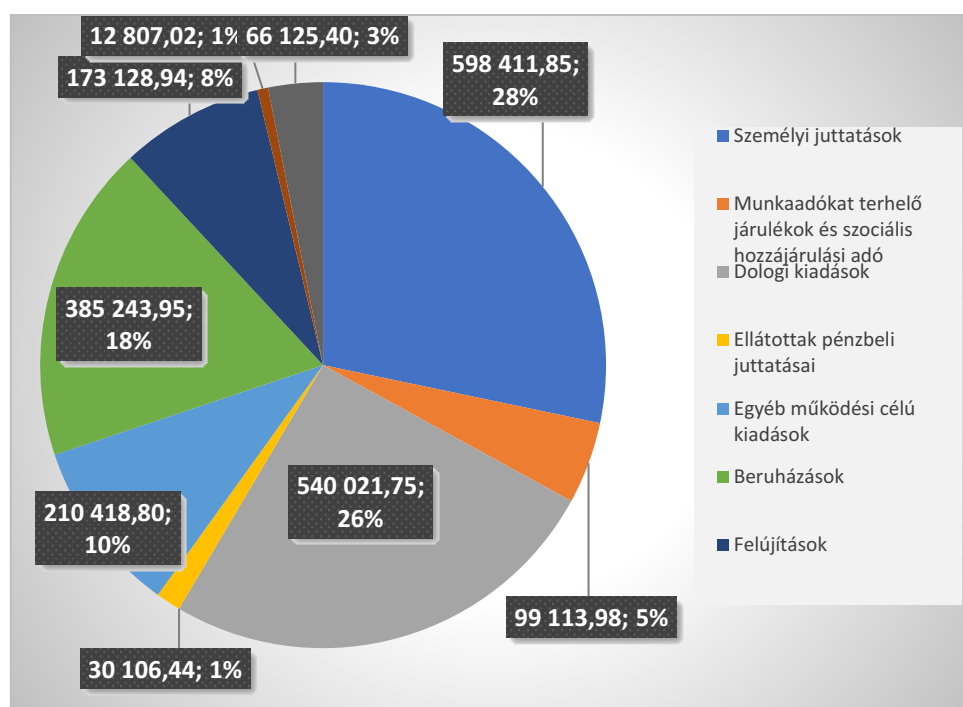
16. táblázat: Siklós IPA és IFA adóbevételeinek alakulása 2012-2022 között (Ft)

Év	Iparűzési adó (Ft)	Idegenforgalmi adó (Ft)
2012	150 372 000	1 194 000
2013	179 943 000	4 928 000
2014	187 650 000	7 701 000
2015	212 628 000	9 572 000
2016	203 213 000	13 623 000
2017	201 277 000	14 037 000
2018	219 473 000	14 196 000
2019	272 546 000	14 827 000
2020	231 806 000	3 575 000
2021	212 093 229	6 944 850
2022	236 639 274	12 293 550

Forrás: Saját szerkesztés önkormányzati adatszolgáltatás alapján, 2023. május

A siklói önkormányzati költségvetés 2021-es, 2,1 milliárd forint összértékű kiadási oldalát illetően megállapítható, hogy az önkormányzat kiadásainak 33 százaléka, mintegy 697,5 millió forint – az önkormányzat saját béreinek, illetményeinek, és a foglalkoztatáshoz kapcsolódó járulékaiknak kifizetésére fordítódik, míg a klasszikus önkormányzati vagyongazdálkodási feladatok ellátását fedező dologi kiadásokat (beleértve a közüzemi díjakat is) a költségvetés 26 százaléka, hozzávetőlegesen 540 millió forint fedezte (28. ábra). Az önkormányzat beruházási célra a költségvetés 18 százalékát, mintegy 385 millió forintot allokált, mely főként az európai uniós fejlesztési forrásokból finanszírozott projektek fedezetét biztosította, infrastrukturális felújításokra pedig a költségvetés 8 százalékát, hozzávetőlegesen 173 millió forintot fordított.

56. ábra: Siklós Önkormányzatának 2021-es költségvetési kiadásai (1000 Ft, %)

Forrás: Siklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2022. (V. 27.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2021. évi költségvetésének végrehajtásáról

Mindezen költségvetési kimutatások kapcsán, a település gazdaságfejlesztésének perspektívájából két megállapítás fogalmazható meg. Egyrészt a település saját jogcímen egyre növekvő adóbevételekre tesz szert, melyekben a koronavírus-járvány ellenére a turizmusból származó idegenforgalmi adóbevételek is egyre jelentősebb szereppel rendelkeznek. Így elmondható, hogy pénzügyi helyzetének köszönhetően Siklós gazdaságfejlesztésének alakításában a növekvő saját költségvetési bevételek egyre kedvezőbb feltételeket teremtenek újabb kezdeményezések felkarolásához, beruházásokhoz szükséges fedezet képzéséhez, mely a növekvő energiaszámlák ellenére is relatíve stabil pénzügyi háttérrel biztosít az önkormányzat számára.

Siklós vagyongazdálkodását az önkormányzat vagyonáról és a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 3/1997 (II.21.) önkormányzati rendelet szabályozza. A jogszabály értelmében a tulajdonról való rendelkezési jogot a képviselő-testület gyakorolja. Az önkormányzat tulajdonában lévő vagyontárgyak állagának megőrzéséről, üzemeltetéséről a képviselő-testület Siklói Közös Önkormányzati Hivatala, önkormányzati intézményei és gazdasági társaságai útján gondoskodik.

A jelenleg hatályos vagyonrendelet értelmében az önkormányzat tulajdonában az alábbi vagyontárgyak állnak:

- köztemető
- bel- és külterületi vízfolyások
- bel- és külterületi utak
- járdák
- nem lakás célú helyiségek (üzletek)
- közparkok
- városháza
- fürdő és strand
- lőtér

- orvosi rendelők (gyermekorvosi, fogorvosi és védőnői rendelő)
- vásártér
- szilárd hulladék és folyékony szennyvíz tárolók
- önkormányzati tulajdonú lakások
- Szolgáltatóház
- piactér, vásárcsarnok (608 hrsz.)
- gimnázium és szakképző iskola (Gyúdi út 2.)
- általános iskola (Köztársaság tér 6.)
- általános iskola (Hajdú I. u. 13.)
- zeneiskola (Iskola u. 25.)

Az önkormányzat gazdálkodási tevékenységét többéves gazdasági program keretében végzi. A 2020-ban elfogadott, jelenleg hatályos program az önkormányzat részére helyi szinten határozza meg mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok figyelembevételével – a vármegyei, térségi koncepciókhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják. A dokumentum az alábbi stratégiai célkitűzéseket fogalmazza meg a városvezetés számára:

1. Életminőséget javító közszolgáltatások fejlesztése – egészségügyi-, oktatási-, szociális szolgáltatások fejlesztése, valamint az aktív szabadidős fejlesztések.
2. Megújuló városkép – az épített környezet, a város tereinek-parkjainak fejlesztése, középpontban a várkert fejlesztésével.
3. Közlekedésfejlesztési beavatkozások – a biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése, a településrészek megközelíthetőségének a javítása, valamint az elektromos közösségi közlekedés feltételeinek a megteremtése
4. Munkahelyteremtés az ipari park fejlesztése bázisán – új cégek városba telepítése
5. Gazdaságfejlesztés turisztikai projektek megvalósításával, vonzerőfejlesztés-szálláshelyfejlesztés hazai, uniós és magántőke bevonásával. Kiemelt projekt: a Siklósi Vár fejlesztése
6. A helyi gazdaság fejlesztése
7. Energetikai fejlesztések – a karbonmentes Siklós programja
8. A lakhatási feltételek fejlesztése – bérlakásprogram, kedvezményes telekprogram a Siklóson jövőjüket tervező családok számára, a szociális városrehabilitációs program folytatása.
9. Községi programok fejlesztése – részben a korábbi hagyományok újjáélesztésével, részben újak megteremtésével a város közösségi életének fejlesztése, valamint a turisztikai vonzerő fejlesztése érdekében
10. Nemzetközi együttműködési programok Siklós és térsége fejlődése érdekében

Ahogy arra a gazdasági program is külön kitér, a város kivételes adottságainak köszönhetően a legjelentősebb potenciális kitörési pont a turizmus, és annak erőteljes fejlesztése. Éppen ezért Siklós legnagyobb gazdasági potenciálja a turisztikai fejlesztések megvalósításában rejlik, így a gazdasági program kiemelt eleme azon turisztikai szolgáltatások és vonzerők fejlesztése, melyek egyrészt a látogatószám növelésén keresztül járulnak hozzá a város bevételeinek a növekedéséhez, másrészt az attrakciók fejlesztésével megteremtik a szálláshely kapacitások bővítését és a kínálat szélesítését, amelyek úgyszintén új munkahelyeket és helyi adóbevételt generálnak.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, eszköz- és intézményrendszere (működési modell)

Siklós Város Önkormányzatának irányítását és működését a szervezeti és működési szabályzatát lefektető 21/1998 (XII.2.) önkormányzati rendelet szabályozza. Eszerint az önkormányzat jogalkotó szerve a képviselő-testület, melynek feladatait a testület szervei (a polgármester, a képviselő-testület és bizottságai, az Önkormányzati Hivatal, a jegyző, továbbá a társulások) látják el. Jelenlegi felépítését tekintve Siklós képviselő-testülete az alábbi bizottságokat hozta létre:

- **Pénzügyi-Gazdasági és Településfejlesztési Bizottság:** A Bizottság tevékenységének célja a városfejlesztési koncepció és a gazdasági program végrehajtása, a költségvetés egyensúlyban tartása, az önkormányzati vagyongazdálkodás hatékony működtetése, az önkormányzati intézmények működési feltételeinek biztosítása, az önkormányzat gazdasági társaságaival való együttműködés, a városban zajló fejlesztések előkészítése, ellenőrzése, a település koncepcionális fejlesztési stratégiájának előkészítése, végrehajtásának ellenőrzése. Célja a település rendezettségének biztosítása, a város problémamentes, a városlakók elégedettségét szolgáló üzemeltetésének figyelemmel kísérése és javítása érdekében javaslatok megfogalmazása.
- **Jogi-Ügyrendi és Humánerőforrás Bizottság:** A bizottság célja a települések közötti együttműködés elősegítése, a térségi összefogás kezdeményezése, fenntartása programok, kiadványok létrejöttének szorgalmazásával. A képviselő-testület ügyrendjével és működésével kapcsolatos munka javítása. A Bizottság segíti a város oktatási, egészségügyi és szociális ellátásának, valamint sport tevékenységének fejlesztését, a lakosság egészségi állapotának javítását, az önkormányzat által fenntartott egészségügyi és szociális ellátást biztosító intézmények működését. Segíti a városi oktatáspolitikai érvényesülését és céljainak minél hatékonyabb megvalósulását. A bizottság folyamatos kapcsolatot tart az önkormányzatok törvényességi felügyeletéért, működéséért felelős felettes szervvel.

Az önkormányzati SZMSZ értelmében a képviselő-testület a rendes ülések tervszerű megtartása érdekében munkaterv alapján végzi éves munkáját. A többszintű kormányzás biztosítása érdekében a munkaterv előkészítése során a polgármester beszerzi a települési képviselők, a bizottságok elnökeinek, az alpolgármester, a jegyző, a nemzetiségi önkormányzatok elnökeinek és a tanácsnokok javaslatát; véleményt kérhet a helyben működő pártoktól, társadalmi szervektől, a város területén lévő érdekképviselőktől, az önkormányzati intézmények vezetőitől.

Mindemellett, a döntéselőkészítésben történő civil részvétel, valamint a lakossággal fenntartott kapcsolatok rendszeres biztosítása érdekében a képviselő-testület szükség szerint, de legalább évente egy esetben közmeghallgatást tart. A közmeghallgatás alkalmával az állampolgárok és a településen működő társadalmi szervezetek, civil szerveződések képviselői, közérdekű ügyben a képviselő-testülethez, az egyes települési képviselőkhöz, a polgármesterhez, alpolgármesterhez vagy a jegyzőhöz kérdéseket intézhetnek, illetve közérdekű javaslatokat tehetnek.

Mindez jól mutatja, hogy a helyi lakosok és civil szervezetek involválását elősegítendő, a képviselő-testület folyamatosan együttműködik a lakosság önszerveződő közösségeivel, ezzel teret engedve a lakossági vélemények és érdekek döntéshozatali becsatornázása előtt. Mindebben, a település vezetése az alábbi, kiemelkedő szereppel rendelkező társadalmi szervezetekre támaszkodhat:

- **Siklósi Vár és Múzeumbaráti Kör:** Fő küldetésük közösségi programok szervezése pl. Március 15-i megemlékezés és a Siklós-Nagytótfalu közötti emlékfutás, október 6-án megemlékezés és koszorúzás a várkapornában.
- **Apró Paták Lovas Sport Egyesület:** Postaszállási telephelyen működő egyesület tevékenysége Baranya-szerte ismert (oktató, nevelő intézményekkel együttműködés, határon túli kapcsolat, íjászversenyek, rendezvények).
- **Siklósi Hagyományőrző Egyesület:** Magyarországi katonai hagyományokat ápolása, helyi és országos rendezvényeken fellépés bemutatók tartásával (bajvívó szakosztály, lovas szakosztály).
- **Tenkes Természetbarát Egyesület:** Tevékenységének része turisztikai, természetjáró események (teljesítménytúrák, túraversenyek, táborok, találkozók, nyílt túrák) szervezése, lebonyolítása, ezeken való részvétel során a térség képviselője; a jelzett turistaút-hálózat, és más turisztikai berendezések létrehozása (például pihenőhelyek, élménypontok kialakítása, tájékoztató táblák elhelyezése, kulcsosház létesítése stb.), ezek fejlesztése, fenntartása, üzemeltetése. Közreműködnek új, jelzett turistautak létrehozásában; meglévő turistaútvonalak gondozásában.

Ezen szervezetek mellett továbbá az alábbi civil egyesületek játszanak fontosabb szerepet Siklós közéletének formálásában:

- Siklós és Vidéke Cigányokért Érdekvédelmi Szervezet
- Dr. Horváth Béla Környezetvédő és Érdekvédő Egyesület
- Siklós és Környéke Ipartestület
- Siklós Kistérségi Egyesület
- Siklós Város-Városkörnyék Egészségügyi Szakszervezete
- Siklós, Dél-Baranyai Orvos Club
- Siklósi Romák Egyesülete
- Tenkes Szak-Lo Sportegyesület
- Villányi Borvidék Hegyközségi Tanácsa

Ugyanakkor kihívásként azonosítható, hogy az önkormányzat szűkös anyagi erőforrásainak köszönhetően a civil szervezeteket csupán korlátozott mértékű és körű pénzügyi támogatásban tudja részesíteni, mely a forráshiány és az ebből adódó gyenge koordináció okán a civil közélet kibontakoztatásában számottevő gátakat szab.

Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy az önkormányzat döntéselőkészítésében az egyházak és a helyi nemzeti kisebbségek is szerepet játszanak. A történelmi egyházak közül a római katolikus, református, szerb ortodox és evangélikus egyház van jelen. Közülük a katolikus és a református egyház általános iskolát tart fenn, sőt utóbbi óvodát is működtet a városban. Mindezek mellett az egyházi ünnepeken, ill. Máriagyúdhöz kapcsolódva a vallási emlékek ápolásában, vagy éppen kulturális programok szervezésében is aktívak. A helyi nemzetiségek közül a szerb és horvát a legaktívabb, próbálják saját rendezvényeikkel óvni és életben tartani kultúrájukat (iskolai nyelvoktatás bevezetésére vannak tárgyalások).

Ami az önkormányzat hivatali struktúráját, mint a település irányítási modelljének központi elemét illeti, a polgármestert feladatainak ellátásában az önkormányzati hivatal munkáját koordináló jegyző, valamint a Polgármesteri Kabinet támogatja. Az önkormányzati SZMSZ értelmében a polgármester az alábbi irányítói feladatokat látja el:

- segíti a képviselők munkáját,
- összehívja és vezeti a testület üléseit,
- képviseli az önkormányzatot, ill. a képviseletre meghatalmazást ad,
- ha a képviselő-testület döntését, az önkormányzat érdekeit sértőnek tartja, ugyanazon ügyben, egy alkalommal kezdeményezheti a döntés ismételt megtárgyalását,
- szervezi a településfejlesztést és a közszolgáltatásokat,
- biztosítja a demokratikus helyi hatalomgyakorlást, a közakarat érvényesülését, gondoskodik a testület működésének nyilvánosságáról, helyi fórumok szervezéséről, támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit,
- rendszeres időközönként fogadóórát tart,
- ápolja az önkormányzat hazai és nemzetközi kapcsolatait,
- elősegíti a lakosság önkormányzati feladatokban való közreműködését,
- fogadja az önkormányzattal kapcsolatban álló külföldi partnerek képviselőit és a velük való tárgyalás során előzetes megállapodásokat köthet,
- nyilatkozik a sajtónak, hírközlő szervezeteknek,
- véleményt nyilvánít a település egészét érintő kérdésekben, továbbá
- a polgármester dönt átruházott hatáskörben:
 - a közút nem közlekedési célú igénybevételeivel kapcsolatos ügyekben a közútkezelői hozzájárulásokról,
 - közvilágítási, hulladékszállítási, víziközmű szolgáltatási közszolgáltatási szerződés megkötéséről,
 - a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényben meghatározott önkormányzati településkép-érvényesítési eszközökhöz kapcsolódó kérdésekről

Ezzel párhuzamosan, a képviselő-testület, mint Siklós fő irányító szerve a Magyarország Helyi Önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény 13. paragrafusa által meghatározott alapfeladatokon túlmenően az alábbi járulékos jogosultságokkal rendelkezik:

- a képviselő-testület hatáskörébe utalt választás és kinevezés alkalmával a személyi alapház meghatározása,
- a helyi közügy megoldásának önkéntes vállalása, illetve az arról történő lemondás,
- bármilyen összegű hitelfelvétel,
- az önkormányzati ingatlan és egyéb, az önkormányzat vagyonát érintő, tulajdonváltozással járó jogügylet, melyet az önkormányzati rendelet a képviselő-testület hatáskörébe utal,
- az önkormányzat képviseletében, megbízásából az önkormányzat költségére teljesítendő külföldi kiküldetés,
- gazdasági társaságba való belépés, kilépés, társaság alapítása, megszüntetése.

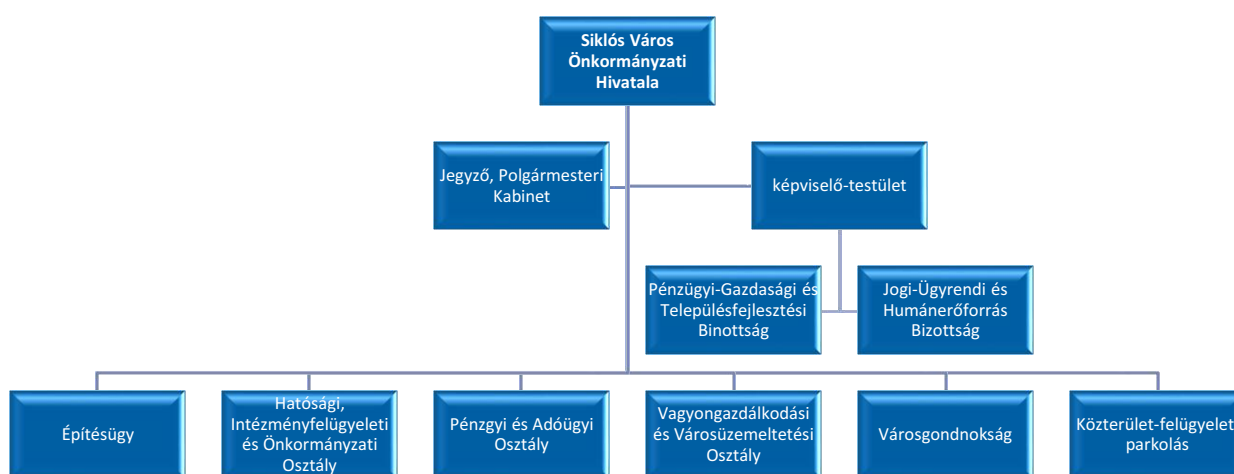
Végül szintén megemlítendő, hogy Máriagyúdon, mint településrészen, Siklós-Máriagyúdi Településrészi Önkormányzat névvel egy évente legalább hatszor ülésező és egyszer közmeghallgatást tartó településrészi önkormányzat (TRÖ) funkcionál, melynek hatásköreit Siklós Város önkormányzatának SZMSZ-e az alábbiak szerint rögzíti:

- A TRÖ képviseli a településrészen lakók érdekeit, megvitathat minden olyan önkormányzati hatáskörbe tartozó kérdést, amely a településrészt érinti.
- A TRÖ-t véleményezési, javaslattételi jog illeti meg:
 - az önkormányzati rendeletek megalkotásával,

- a helyi önkormányzat által alapított kitüntetések odaítélésével,
- a településrészt érintő fejlesztésekkel, beruházásokkal, felújításokkal kapcsolatos előterjesztések tárgyalásakor,
- önkormányzat éves munkaterve elkészítésekor,
- a településrészt illető pályázati lehetőségekkel kapcsolatban. A TRÖ-t a pályázati lehetőségekről az önkormányzat, vagy a képviselő-testület hivatala pályázatokkal foglalkozó szervezeti egysége tájékoztatja.

Siklós Város Önkormányzata a TRÖ számára az önkormányzat éves költségvetési rendeletében meghatározott összegű támogatást biztosít. Siklós Város Önkormányzata az éves költségvetése elkészítésekor biztosítja a Máriagyúdi Községi Ház működésének fenntartását. Lehetőséget biztosít arra, hogy a TRÖ működéséről, tevékenységéről időközönként tájékoztassa a lakosságot.

57. ábra: Siklós irányítás modelljének sematikus ábrája

Forrás: Saját szerkesztés SZMSZ alapján, 2023. május

Működési modell

Ami Siklós működési modelljének operatív tartalmát illeti, a Magyarország Helyi Önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény 13. paragrafusa által meghatározott alapfeladatok (pl. településfejlesztés, településüzemeltetés, kulturális szolgáltatás, lakás- és helyiséggazdálkodás stb.) mellett, ezekkel összhangban az önkormányzat SZMSZ-e az alábbi önként vállalt feladatokat nevesíti:

- a lakosság széles körű tájékoztatása, rendszeres információszolgáltatás a média részére,
- a siklói várnak, Magyarország kizárólagos állami tulajdonban lévő kiemelkedő műemlékének megőrzése, hasznosítása, közművelődési, tudományos, turisztikai, kulturális és művészeti tevékenységek céljára, valamint közösségi térként való felhasználása

A törvényileg szabályozott működtetési feladatokat az önkormányzat saját hivatali struktúráján keresztül látja el, mivel az egyes célfeladatok ellátására külön önkormányzati gazdasági szervezetek nem jöttek létre. Éppen ezért a települési működési modell legmeghatározóbb, városüzemeltetési/városfejlesztési kompetenciákat magába foglaló része az Önkormányzat hivatali struktúráján belül koncentrálódik az alábbi adminisztratív egységek keretében:

- Hatósági, Intézményfelügyeleti és Önkormányzati Osztály
- Pénzügyi és Adóügyi Osztály
- Vagyongazdálkodási és Városüzemeltetési Osztály

- Városgondnokság
- Közterület-felügyelet, parkolás

Mindemellett, a hivatal szervezeti egységein túlmenően, a város működési modelljében az alábbi szervezetek játszanak kitüntetett szerepet, az egyes szervezettípusok bontásában:

Humán és kulturális közszolgáltatások:

- Mohácsi Tankerületi Központ
 - Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
 - Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Alapfokú Művészeti Iskolája
 - Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Kanizsai Dorottya Általános Iskolája
 - Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Batthyány Kázmér Általános IskolaSztárai Mihály Általános Iskola, Óvoda és A.M.I.
- Szent Imre Katolikus Iskola
- Baranya Megyei SZC
 - Garai Miklós Technikum és Szakképző Iskola
- Siklós Térségi Könyvtár és Ismeretközpont
- Örsi Ferenc Művelődési Központ
- Siklói Óvoda és Bölcsőde
- Siklói Mikrotérségi Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás
 - Siklói Központi Háziorvosi Ügyelet ellátási területe (37 csatlakozó önkormányzat)
- Siklói Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ
 - Család-és Gyermekjóléti Szolgálat
 - Család-és Gyermekjóléti Központ
 - Idősek Klubja
- Siklói Kórház Nonprofit Kft.
- Siklói Védőnői Szolgálat
- Siklói Várszínház Nonprofit Közhasznú Kft. (önkormányzati tulajdonú cég)
- Máltai Szeretetszolgálat

Közösségi közlekedés:

- Volánbusz (helyközi közlekedés)
- helyi közlekedés Siklós városközpont és Máriagyűd között menetrendszerű önkormányzati kisbuszjárat segítségével

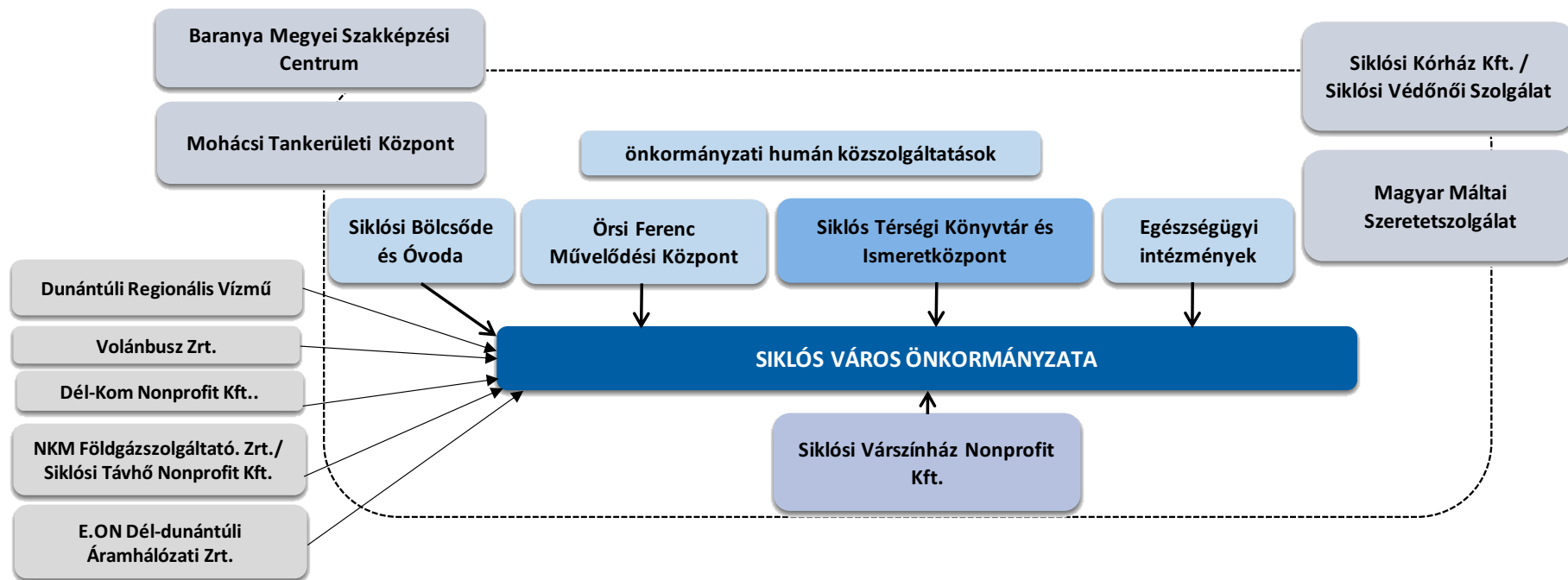
Hulladékgazdálkodás

- DÉL-KOM Nonprofit Kft.

Közműszolgáltatás

- NKM Földgázszolgáltató Zrt.
- E-ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.
- Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.
- Siklói Távhő Nonprofit. Kft.
- Siklói Vízmű Társulat

58. ábra: Siklós működési modelljének sematikus ábrája

Forrás: Saját szerkesztés, 2023. május

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység, foglalkoztatáspolitikai

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége leginkább az Európai Unió által folyósított támogatással megvalósult fejlesztéseinek révén érvényesült (kivéve a fürdőépítést, melyet az önkormányzat kötvénykibocsátással finanszírozott). Mindezek kapcsán elmondható, hogy az önkormányzati fejlesztések egyértelmű gazdaságélénkítő hatással jártak, mely közvetlenül vagy közvetve számos helyi vállalkozás számára teremtett kedvezőbb feltételeket, illetve kiváltképpen a turizmus ágazatában vezetett számottevő gazdasági fellendüléshez.

Éppen ezért a 2014-2020-as uniós fejlesztési ciklus során, valamint a közelmúltban elindult 2021-2027-es fejlesztési ciklusban az önkormányzat a korábbi fejlesztések (szennyvízkezelő korszerűsítése, közvilágítás rekonstrukciója, városközpont megújítása, ipari park fejlesztése stb.) által kijelölt út továbbvitelére törekedett/törekszik, melyet a Siklós által megvalósított TOP, illetve elindított TOP Plusz projektek példáznak. Ebben a tekintetben elmondható, hogy 2014-2020 során TOP forrásokból az önkormányzat több mint 1,8 milliárd forintot fordított településfejlesztési projektek megvalósítására (16. táblázat), valamint a 2021-ben elinduló TOP Plusz forrásaiból már közel 2,9 milliárd forint összértékű projektcsomag (17. táblázat) megvalósítását kezdte el az önkormányzat. Mindebből látható, hogy 2014-2020 között a települési közterületi és szociális infrastruktúra fejlesztése került fókuszpontba, 2021-től pedig az önkormányzati intézmények kapacitásfejlesztése vált a fejlesztések fő célkitűzésévé.

17. táblázat: A TOP keretében (2014-2020) megvalósított siklói településfejlesztési projektek

Projekt azonosítója	Projekt címe	Projekt összköltsége
TOP-4.3.1-15-BA1-2016-00004	Siklós - Váralja szegregátum rehabilitációja	756 545 058
TOP-2.1.3-16-BA1-2021-00069	Csapadékvíz-hálózat fejlesztése Siklós városában	399 917 791
TOP-2.1.2-16-BA1-2017-00001	Zöldváras Zöldváros – A siklói Várkert környezettudatos és fenntartható fejlesztése	379 000 000
TOP-5.2.1-15-BA1-2016-00003	Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló komplex program Siklós – Váralja szegregátum társadalmi, gazdasági integrációja érdekében	189 702 462
TOP-3.1.1-15-BA1-2016-00001	Kerékpárút fejlesztés és körforgalom építés Siklós városában.	89 261 290
Összesen		1 814 426 601

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. május

18. táblázat: A TOP Plusz keretében elindított siklói településfejlesztési projektek

Projekt azonosítója	Projekt címe	Projekt összköltsége
TOP_PLUSZ-3.3.1-21-BA1-2022-00006	Siklós, Köztársaság tér – Meglévő óvoda és bölcsőde felújítása és energetikai korszerűsítése	400 000 000
TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BA1-2022-00011	A Thermal Spa Siklós szolgáltatásfejlesztése	360 000 000
TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BA1-2022-00008	Siklós (Máriagyűd) - 5701 és 5711 j. utak körforgalmi csomópontja közötti külterületi kerékpárút	350 000 000
TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BA1-2022-00030	Közösségi célú fejlesztést és közlekedést érintő komplex program megvalósítása Siklós városában	300 000 000
TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BA1-2022-00031	Szolgáltatóház előtti térrekonstrukció és parkolókialakítás Siklós városában	300 000 000
TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BA1-2022-00015	Siklós, Idősek Klubja épületének korszerűsítése	150 000 000
TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BA1-2022-00005	Siklós egészségügyi alapellátásának fejlesztése	149 808 172
TOP_PLUSZ-2.1.1-21-BA1-2022-00003	Siklós, Szolgáltatóház energetikai korszerűsítése	137 519 999
TOP_PLUSZ-2.1.1-21-BA1-2022-00028	Önkormányzati épület energetikai korszerűsítése – Siklós, Kossuth tér 3.	28 125 000
TOP_PLUSZ-1.1.1-21-BA1-2022-00007	A Siklói Ipari Park fejlesztése	699.999.999
Összesen		2 875 453 170

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. május

Foglalkoztatáspolitikai

Az elmúlt időszakban a romló gazdasági környezet (COVID, energiaválság) kihatással volt a helyi gazdaság teljesítményére és fejlesztéseire is. A 2010-es évek elején megvalósult fürdő- és szállodafejlesztés, valamint a siklói vár felújítása jelentős turisztikai többletforgalmat és gazdasági nyereséget (2021-ben a fürdő esetében 73,5 millió Ft adózás utáni eredmény) generált, mely a város számára költségvetési, foglalkoztatási téren előrelépést eredményezett. Ezen fejlesztések mellett a szolgáltatói, vállalati szektorban szintén több új kezdeményezés, fejlesztés, beruházás valósult, valósul meg (elsősorban uniós források felhasználásával) melyeket az 1.7.3. alfejezet foglalja össze. Ezekből ugyan kisebb lépétékű mértékű, de mégis fontos gazdasági teljesítménynövekedés és többletfoglalkoztatás várható. A szálloda és a termálfürdő együtt nagyságrendileg 50-55 főt állandó jelleggel és 40 főt ideiglenes munkaként foglalkoztat. A rekonstrukció után átadott, részben felújított vár éves átlagban 20 fő foglalkoztatását biztosítja. Mindemellett a parkolási rendszer működtetése, illetve a belváros rendezettségének javítása céljából a városüzemeltetés 9 főt foglalkoztat az ide vonatkozó feladatok ellátása érdekében. Az önkormányzat beruházásainál, fejlesztéseinél helyi vállalkozások részvételét próbálja elősegíteni, és a foglalkoztatás növelése érdekében minden rendelkezésére álló közmunka és közfoglalkoztatási lehetőséggel is él/él (Start Munkaprogram, kulturális közfoglalkoztatás – Siklóson 2021-ben 56 közfoglalkoztatottat tartottak nyilván).

1.10.4 Lakás- és helyiséggazdálkodás

A lakás és helyiséggazdálkodáshoz kapcsolódó feladatokat Siklói Közös Önkormányzati Hivatal látja el. A települési ingatlanvagyon gazdasági célú hasznosításánál fontos és érvényesített szempont, hogy az ingatlan új beruházás, vállalkozás indulását segítse, ezzel új munkahelyek jöjjenek létre. Város érdekeinek megfelelően kell az egyes területeket a befektetők számára értékesíteni, bérbe adni, valamennyi kezdeményezést ösztönzően fogadva és figyelmet fordítva a városfejlesztés szempontjaira és az önkormányzati célokra.

Az önkormányzat lakás és helyiséggazdálkodásra alkalmas ingatlanait Siklós Város Önkormányzatának az önkormányzat vagyonáról és a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 3/1997. (II. 21.) rendelete szabályozza. A vagyontárgyakat (ingatlanokat) a vagyonleltár tartja nyilván.

A jegyző köteles a vagyonleltár folyamatos karbantartásáról gondoskodni, s a vagyonleltárt a költségvetésről szóló beszámolóhoz csatolva a képviselő-testületnek bemutatni.

Az önkormányzati bérlakásokra, mint az önkormányzati helyiséggazdálkodás központi elemeire vonatkozó szabályozást a szociális ellátásokról szóló 24/2020 (VIII.31.) önkormányzati rendelet tartalmazza. A képviselő-testület az e rendeletben meghatározottak szerint lakásfenntartási települési támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek és családoknak az általuk életvitelszerűen lakott lakás fenntartásával összefüggő rendszeres kiadásaihoz. Lakásfenntartási települési támogatást ugyanazon lakás vonatkozásában csak egy jogosult részére állapítható meg függetlenül a lakásban élő személyek számától.

A lakásfenntartási települési támogatás, melynek összege 5.000-10.000 Ft/hó, a következő tartozások megtérítéséhez nyújtható, legfeljebb 12 hónapos időtartamra:

- helyi adó
- talajterhelési díj
- Siklói Szennyvízközmű Építő Víziközmű Társulat érdekeltségi hozzájárulás
- Siklói Távhő Nonprofit Kft.-nél keletkezett, önkormányzatra engedményezett tartozás
- önkormányzati lakás bérleti díj
- víz- és csatornadíj
- áram és gázdíj
- szemétszállítási díjak

A rendelet emellett a TOP-4.3.1-15-BA1-2016-00004 önkormányzati, szegregátum felszámolására irányuló projekt keretében felújított bérlakások bérlőinek lakbértámogatását is szabályozza. A jogszabály értelmében a felújított önkormányzati lakás bérlőjének az általa bérelt és lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadása – lakbér – viseléséhez települési támogatás nyújtható lakbértámogatás formájában az alábbi feltételek szerint:

- lakbértámogatásra jogosult az a bérlő, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap 400 %-át
- a lakbértámogatás havi összege a lakbér mindenkor összegének 75%-a, a támogatásban részesülő bérlő a lakbértámogatás összegével csökkentett bérleti díjat köteles az önkormányzatnak havonta megfizetni
- lakbértámogatás iránti kérelem bármikor benyújtható.
- a lakbértámogatást 1 évre kell megállapítani, a támogatási idő letelte után a bérlőnek ismételt kezdeményezni kell a támogatás megállapítását

- lakbértámogatás ugyanazon bérlemény tekintetében csak egy jogosultnak, bérlőnek állapítható meg
- a kérelmek elbírálásával kapcsolatos hatáskört a polgármester gyakorolja

Ami az önkormányzat ingatlanfejlesztési, bérlakásépítési törekvéseit illeti, megállapítható, hogy az elmúlt években a városvezetés erre a területre kiemelt hangsúlyt helyezett. Ennek köszönhetően, a fentiekben említett, 756 millió forintos TOP-4.3.1-15-BA1-2016-00004 önkormányzati projekt keretében 18 önkormányzati bérlakás újult meg és infrastrukturális beruházások valósultak meg Siklós szegregált városrészében (Váralja). Egy másik beruházás keretében pedig az önkormányzat a Gyúdi út 20/A telken szintén ingatlanfejlesztést indított, melynek köszönhetően egy modern, 7 lakásból álló társasház épült meg 2023 elejére.

Emellett a közeljövőben realizálható ingatlanfejlesztési projektek között szerepel egy 24 bérlakásból álló lakópark fejlesztése, mely a Dózsa György utcában valósulhat meg magánberuházás útján. Mindebből látható, hogy az önkormányzat költségvetési kapacitásainak függvényében törekszik a bérlakásállomány felújítására és bővítésére, mely a helyi szociális szolgáltatások minőségi fejlődését eredményezik.

1.10.5 Intézményfenntartás, működtetés

A fentiekben bemutatott irányítási és működési modellhez kapcsolódó települési szervezetek közül, működtetési szempontból a Siklói Óvoda és Bölcsőde tekinthető kiemelt jelentőségűnek, melynek esetében a szakmai tevékenység irányítása/ellenőrzése és az adott intézmény működtetése az önkormányzat feladata. Emellett, a humáninfrastruktúra másik meghatározó eleme a Siklós Térségi Könyvtár és Ismeretközpont, melynek fenntartója szintén Siklós Város Önkormányzata.

A szociális alap- és szakszolgáltatáshoz kapcsolódó intézmények fenntartója a Matty községgel közösen létrehozott Siklói Mikrotérségi Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás, mely elsősorban a háziorvosi ügyeleti ellátás működtetését garantálja Siklóson és további 36 településen, illetve koordinálja a Siklói Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ munkáját. A településen működő oktatási intézmények a kormány kijelölése alapján a KLIK fenntartása alá kerültek 2013. január 1-jétől, így az SKI általános iskolai nevelési oktatási feladatot ellátó intézményegységei, a gimnázium és szakiskolai oktatás, valamint az alapfokú művészeti oktatás kikerült az önkormányzat adminisztratív hatásköréből. Az átvett intézmények helyi szintű fenntartási, működtetési feladatainak irányítását, koordinálását 2017-től a Mohácsi Tankerületi Központ vette át.

Az önkormányzati intézmények működtetésében a 2022-ben elhatalmasodó energiaárak által gerjesztett gazdasági válság az önkormányzat likviditásában súlyos költségvetési nehézségeket eredményezett, de mindennek ellenére – részleges és időszaki bezárásoktól eltekintve – egyetlen önkormányzati intézmény működése sem került veszélybe. Az energiaválság a legsúlyosabb költségvetési problémákat a városi termálfürdő téli üzemeltetésében okozta. Az itt kialakult helyzetre az önkormányzat szezonális leállással reagált, ez alatt azonban számos karbantartási munkát végeztek el a tavaszi újrainyításig, így működtetési szempontból a fürdő, mint Siklós kiemelkedő turisztikai attrakciója, stabil fenntartói háttérrel rendelkezik.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

1.11.1 Energiagazdálkodás

Siklós Város Önkormányzata az energiagazdálkodás területén kiemelt figyelmet fordít a település zöldítésére, a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására, az energiahatékonyság növelésére, valamint a CO₂ emisszió csökkentésére. Az ide kapcsolódó célokat a 2021-ben elkészült települési klímastratégia tartalmazza. A dokumentum szerint Siklós 2050-re olyan, a kellemes környezete érdekében klímatudatos, közel nulla energiamérlegű kisvárossá válik, ahol a lakosság saját és utódai életkörülményei iránti felelősségtől vezetve törekszik a klímatudatos életmódra.

Ennek érdekében az épületállomány és a városon belüli közlekedés energiafelhasználása a 2010-es szint 25%-ára csökken, az energiafogyasztás legalább 50%-át helyben megtermelt megújuló energiával fedezik és a település zöldfelületei legalább 10%-kal növekednek.

Ennek eléréséhez 2030-ra a város a lakosság, a gazdasági szervezetek és az önkormányzat tudatos, tervezett és szervezett együttműködésével, az elérhető források széles körének felhasználásával a jelenleginél 40%-kal alacsonyabb összes üvegházhatású gáz (ÜHG) kibocsátása révén csökkenti a klímaváltozás negatív hatásait (mitigáció), miközben ezekhez a kedvezőtlen hatásokhoz sikerrel alkalmazkodik (adaptáció), így a jelenleginél magasabb szinten biztosítja a lakosság, a gazdasági szereplők és a közsféra számára az élet-, működés-és vagyonbiztonságot, a társadalmi-kulturális, természeti és épített értékeinek pedig a megfelelő védelmet.

Ahogy arra a klímastratégia rámutat, Siklós teljes CO₂ kibocsátása – az alkalmazott módszertan alapján –2012-ben 28.834 ezer, míg 2019-ben 29.846 ezer tonnát tett ki, amely Magyarország összes kibocsátásának mintegy 0,1%-ának felel meg. Figyelembe véve, hogy a város az ország népességéből ehhez hasonló arányban részesedik, megállapítható, hogy Siklós egy lakosra vetítve nagyjából az országos átlagnak megfelelő szerepet játszik a CO₂ emisszió előidézésben. A teljes ÜHG kibocsátáson belül meghatározó jelentősége van az épületek, létesítmények, és az azokban zajló tevékenységek energiafogyasztásából származó emisszióknak, ami a teljes fogyasztás 54-55%-át teszi ki. Lényegesen elmarad ettől a második helyen lévő közlekedési kibocsátás, ami azonban így is a város terhelésének mintegy negyedét (22-29%) adta, túlnyomó többségében a Siklóson áthaladó utakból származó, valamint a térségközponti szereppel összefüggő célforgalom nagysága miatt.

A stratégiában vázolt energiahatékonysági célok elérését a 2021-2027-es fejlesztési ciklusban, a TOP Plusz keretében már több nyertes pályázat is támogatja, melyekből az önkormányzat fontosabb közintézmények (óvoda, idősek klubja, önkormányzati hivatal, szolgáltatóház) épületenergetikai korszerűsítését tudja megvalósítani. Mindennek köszönhetően a közintézmények emissziós hozzájárulása a fejlesztések nyomán nagymértékben csökkenni fog, mely a település emissziós lábnyomát is kedvező irányban befolyásolja.

Az önkormányzati projektek mellett ugyanakkor fontos figyelembe venni a település területén telepített napelemrendszereket, melyek háztartási méretű kiserőműként (HMKE) a lakosság által eszközölt beruházásokon keresztül is kiépülhetnek. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal által közölt adatok alapján elmondható, hogy míg 2016-ban összesen 20 helyszínen, 0,1 MW beépített teljesítménnyel (BT) volt HKME kapacitás detektálható Siklós területén, addig 2022-re 122 HMKE telepítési helyszín, illetve összesen 0,8 MW beépített teljesítmény vált azonosíthatóvá (18. táblázat). Mindez a megújuló energiatermelés (áramtermelés) iránti fokozott felhasználói igényről tanúskodik, mely a helyben előállított megújuló energia szélesebb körű kiaknázását teszi lehetővé.

Ebben a folyamatban az egyik legnagyobb jelentőségű beruházként a városi strand területén létesített napelempark értékelhető, mely a fürdő számára biztosít megújuló áramellátást.

19. táblázat: A Siklósön létesített fotovoltaikus energiatermelő rendszerek (napelemek) száma és összes beépített kapacitása

2016	HMKE db	20
	HMKE BT (MW)	0,10226
2017	HMKE db	28
	HMKE BT (MW)	0,15546
2018	HMKE db	38
	HMKE BT (MW)	0,20846
2019	HMKE db	50
	HMKE BT (MW)	0,30604
2020	HMKE db	73
	HMKE BT (MW)	0,47694
2021	HMKE db	108
	HMKE BT (MW)	0,68624
2022	HMKE db	122
	HMKE BT (MW)	0,79024

Forrás: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, 2023. április

1.11.2 Okos város települési szolgáltatások

Siklós a smart települési szolgáltatások terén – vidéki összevetésben – átlagos fejlettségi szintet képvisel. A város területén összesen 10 helyszínen működik ingyenes wifi hotspot (többek között a Siklói Várban), mely a lakosság és az ide látogató turisták igényeihez szabottan biztosít stabil internetelérést a köztereken. A Kossuth téren és a Várkert parkolóban emellett 1-1 db okospad is funkcionál, mely napenergia segítségével biztosít töltési lehetőséget az elektromos eszközök számára.

Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény értelmében Siklós Önkormányzati Hivatala elektronikus ügyintézés keretében is folytat hatósági eljárásokat, mely az adminisztratív ügyintézést rugalmasabbá és felhasználóbaráttá teszi.

A jövőbeli fejlesztési tervek tekintetében elmondható, hogy az önkormányzat elektromos autótöltők telepítését és okos parkolási rendszer bevezetését tűzte ki célul, mely elsősorban a város turisztikai forgalmának kiszolgálásában eredményezhet előrelépést. Szintén turisztikai érdekeket képvisel a Vár kiállításának digitális fejlesztésére vonatkozó városvezetési törekvés, mely a Vármúzeum interaktív élménykínálatában és turisztikai vonzerejében vezethet színvonalnövekedéshez.

1.12 A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

1.12.1 Természeti adottságok

Geológia és domborzat, talaj

Siklós területének a Villányi-hegység szigetszerűen kiemelkedő, alacsony rögcsoportjának meredek lejtője előtt elhelyezkedő része Dél-Baranyai-dombság, míg déli fele a Nyárad-harkányi-sík kistájhoz tartozik természeti földrajzi tájbeosztás szerint. A Villányi-hegység déli előterében, a lösszel borított pleisztocén hegylábi félsík és a Dráva holocén ártér határán lévő terület 95-132 m-es tengerszint feletti magasságban fekszik.

Az északi rész lösz borította lejtőkkel határolt, lapos tetejű, keskeny hát hegység triász-jura, kis részben kréta kőzetekből felépülő, zsindeyszerű rögökből áll, amelyek jól vezetnek és tárolják a vizet. A Várhegytől dél és délnyugati irányban a Dráva egykori morotvakkal, lápos területekkel borított holocén ártere, ma belvízveszélyes területek helyezkednek el. Az északi rész lejtői az égtáji kitértségük és a lejtőszög nagysága szerint lényeges eltérést mutatnak.

Siklós közigazgatási területe tehát geológiailag nagyon változatos térségben helyezkedik el, így földtani képződmények is sokfélék. Északi részen meghatározó a lösz, de finomszemű lejtőképződményeket is találni. A siklósi Várhegy tömegét triász dolomit (Csukmai Dolomit Formáció) és tőle északabbra jura mészkő (Templomhegyi Mészkő Formáció) alkotja. Máriagyúd-Várhegy vonaltól délre többnyire folyóvízi agyag, homok, kavics földtani képződmények vannak. A környékben bányászott agyagra évszázadokon keresztül nagyszámú fazekas, majd téglagyár települt. Mindezek a kialakult talajok is változatosak: északon csernozjom barna erdőtalaj, majd délebbre egymás utáni sávban lejtőhordalék talaj, Ramann-féle barna erdőtalaj és réti talaj a jellemző. A talajadottságok igen kedvezőek a különféle mezőgazdasági tevékenység (szőlőművelés, gyümölcsstermesztés, szántóföldi növénytermesztés, legeltetés) számára.

Vízrajz

Siklós város területén található **felszíni vízfolyás** a Lanka csatorna, a településen más felszíni víz nem található. A csatornát tervezői a felszíni vízelvezetés biztosítására, az erdők és a mezőgazdasági területek lecsapolására, illetve az elöntésének megakadályozására építették a 1920-as években, befogadója a Dráva, ill. közvetve a Duna. A Lanka-csatorna a Dráva-Tenkes Vízitársulat kezelésében van, a fenntartási költségekhez a város tagdíj címén évente hozzájárul. Löszös lejtőkön jellegzetesek az erősen fejlődő, 5 m-nél is mélyebb árkos vízmosások. Bennük, csapadékos időszakban híg iszap- és sárfolyások alakulnak ki.

A **felszín alatti vízkészletek** tekintetében az adottságok kedvezőek. Talajvíz, rétegvíz, karsztvíz mind jelen van. Siklóson a 60-80 m-ben megnyitott, mészkőből termelő kutak fajlagos vízhozama 500-1000 l/p/m, de Máriagyúdon hasonló mélységből már kevesebb víz aknázható ki.

Termálvizekben a megye az ország egyik leggazdagabb területe Siklós és környéke. A Várhegy déli oldalán feltörő meleg, kénes vizű Tapolca-forrás is a Villányi-hegység előterében húzódó „termál vonalak” egyik tagja. Máriagyúdnál és a siklósi Várhegyen is a Harkányon, Kistapolcán és Beremenden feltörő kénes hévforrások vannak jelen, amelyek kéntartalma és hőmérséklete a termál vonal keleti oldala felé csökken.

Klimatikus viszonyok

Az éghajlat mérsékelt meleg – mérsékelt nedves, amely már közel esik a meleg típusúhoz. A délies lejtők, valamint a dombvidék egyes részei kedvező kitettségük miatt gazdagok napsütésben. Klímájában erőteljesen érvényesülnek a mediterrán hatások. A napsütés évi összege 2060 óra körüli, nyáron kb. 830 óra, télen pedig kb. 215 a napsütéses órák száma. Az évi középhőmérséklet 10,6 – 10,8 °C, vegetációs időszakban az átlaghőmérséklet 17°C. Az évi csapadékösszeg 650 mm körüli. A legcsapadékosabb hónap a június (80-90 mm; ebben az időszakban az évi csapadékmennyiség 10,5-11 %-a le hull), mediterrán hatásra egy másodmaximum is jelentkezik novemberben 60-70 mm közötti értékével. Az uralkodó szélirány ÉNy-i, az átlagos szélesség 3,0 m/s alatt marad.

Élővilág

A településre is igaz, hogy a mezőgazdaság (szőlőtermelés, földművelés) és az erdőgazdálkodás a természetes növénytársulásokban alapvető változást idéztek elő. A Siklós környéki erdők ezüsthársas cseres-tölgyes társulások, melyek az alacsonyabb talajvízű területeken gyertyános-kocsányos tölgyes összetételűek, ugyan utóbbiak egy része el van cseresítve és akácosítva. Egy részéből pedig kiszedték a gyertyánt, és tiszta kocsányos tölgyes monokultúrává lettek. Általában az erdők szárazabbakká lettek a vizek elvezetése folytán. Mindemellett egyéb a flórajárára jellemző, délies flóraelemeket tartalmazó társulások is előfordul(hat)nak, ami az állatvilágra is igaz. Napjainkban azonban a területek több mint 80%-án már nem a természetes, hanem a társadalom által létrehozott és fenntartott mesterséges ökológiai rendszerek foglalnak helyet.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Táj történeti vizsgálat

A siklós környéki tájhasználatról már a római kori időkről van írásos emlék. Az egyszerre kedvező táji és hadászati adottságok miatt a római korban az itt elhaladó hadiút mentén Serena néven katonai tábor létesült. E korhoz köthető a nagyobb tájalakító tevékenységek megjelenése is a szőlő és gyümölcsstermesztés által.

A tatárjárást követően a védelmi szempontok erősödése miatt 1270-től elkezdődött a vár építése, amit az oszmán hódoltság alatt a törökök erődnek használtak, és amely ma is meghatározó táji karakterelem.

A település kb. a 17. századig a külső várfal határain belül maradt, azaz kiterjedése nem lépte túl a Várhegyet. A 18. századi katonai felméréseken már megfigyelhető egy keleti, illetve északi terjeszkedés, kialakult a mai történelmi városmag. A siklósi temető a mai temető helyén volt. A térkép nyugati és keleti irányba egyaránt fasort jelöl. A nyugati feltehetően a ma is megtalálható máriagyúdi eperfasor és a siklósi vadgesztenye fasor elődjét jelöli. A Máriagyúdi városrész ekkor még csak kis különálló falu, a térkép alapján a templom környezete még nem bírta a maihoz hasonló jelentőséggel. A térképen is jól látszik a táj kettőssége: a Villányi-hegység D-i oldala végig szőlő és gyümölcsstermesztés színtere volt, míg a D-i területeken mocsaras vidék húzódott, melynek mentén ligetes erdők álltak. A vártól D-re Szállás néven jelöli a térképkészítő azt a területet, melyet később vásártérként használtak. Ebben az időben ez a terület feltehetően az állattartás fontos helyszíne volt.

A II. katonai felmérés idejére a település további utcákkal bővült, fontos szerkezeti elemként megjelenik a Harkánnyal összekötő út. A táj arculatát jelentősen átalakították a déli, délnyugati területek lecsapolása és azok legelő, ill. szántóföldi művelésű használata.

A Lanka-csatorna elődje már ebben az időben is a mocsaras területek részleges vízelvezetését végezte, bár ekkor még a maihoz képest sokkal kisebb szakaszon. Ez a térkép már részletesebben foglalkozik a máriagyúdi kegyhely környezetével, jelöli a kálváriát és a mellette álló temetőt is. Az Arany János utcai temető szintén mai helyén szerepel a térképen. A szőlőhegyen részletesen ábrázolják a pincék és dűlőutak elrendezését. A fentiek alapján kialakult tájszerkezetben a 20. század elejéig nagyobb változás nem történt.

A táj arculata a 20. században alakult tovább a vasútvonal megépülésével, valamint a Lanka-csatorna '20-as években történt kiépítésével (ez lecsapolta a város körüli mocsarakat és megnövelte a művelhető föld területét). Mindeközben a belterület tovább növekedett, és megnyitották a mészkő- és márványbányákat a hegyoldalon, melyek jelentős tájsebek kialakulásához vezettek.

1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

A tájegység éghajlati, domborzati, vízrajzi viszonyai általi meghatározott természetes állapotokat az emberi jelenlét fokozatosan alakította, változtatta. A település fejlődése, gazdasági hasznosítás mára már szinte teljes egészében átformálta a vidéket. A város terjeszkedése, illetve az ember megváltozott életvitele, gondolkodása, gazdálkodási módja alakította ki a táj mai arculatát.

Az Országos Területrendezési Terv (továbbiakban OTRT) által kijelölt Kiváló és Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezeteibe (3/2, 3/3 sz. mellékletek) tartozó terület nincs sok, ezek egy része belterületen, illetve annak keleti határán találhatóak. A megyei és országos terveknel a Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete összhangban van, ill. a megyei terv melléklete (3.3) az erdőtelepítésre alkalmas területeket is jelöli.

A Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságának előzetes adatszolgáltatásában a kiváló minőségű erdőterületek elhelyezkedése a fentiekkel nagyrészt egyező. Az elsődleges rendeltetési megosztásban az északi részen talajvédelmi erők, míg a déli területeken faanyagtermelő erdő az uralkodó. Minimális területi részarányal mezővédő, településvédelmi és műtárgyvédelmi erdők is találhatóak.

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek közé azok a megyei területrendezési tervekben lehatárolt tájképvédelmi terület övezetei tartoznak, ahol a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján, a kilátás – rálátás szempontjából védendő tájképi területek találhatóak. Siklós területének jelentős része tájképvédelmi övezetbe tartozik a Villányi-hegység, a gazdag kulturális örökség, valamint az erdőterületek egyedi látképének köszönhetően.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi jelentőségű természetvédelmi területek az úgynevezett Natura2000 területek, melyek egy európai szintű összefüggő ökológiai hálózatot jelölnek. A hálózat elemeinek kijelölése az egyes tagországok feladata. A Tenkes-hegy (HUDD20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési Natura2000 területként van nyilvántartva. Ennek egy része Siklós közigazgatási területére esik.

Siklós közigazgatási határa a Duna-Dráva Nemzeti Park igazgatóságához tartozik. **Országos** jelentőségű védett terület nem található.

Siklós közigazgatási területét érintő országos jelentőségű, a törvény erejénél fogva ("ex lege") védett természeti **területek** a források (Máriagyúdon Sid vagy Felső forrás; Szentkút, Büdöstapolca, Siklói forrás) és védett természeti **értékek** a barlangok: Máriagyúdi-barlang, Rózsabányai 2. sz. barlang, Siklós vár kútjának 1, 2, 3 sz. barlangja, Váraljai-barlang, Zuhánya-völgyi-barlang.

20. táblázat: Helyi jelentőségű védett területek Siklóson

Megnevezés	Törzskönyvi szám	Helyrajzi szám	Védelmi kategória
Máriagyúdi barlang felszíne	1/5/TT/42	0607	természetvédelmi terület
Hársfa sor	1/58/TE/79	2055	természeti emlék
Vadgesztenye fasor	1/57/TE/79	1456	természeti emlék

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat a természetes, természetközeli és mesterséges élőhelyek összefüggő rendszere. Egy település ökológia hálózata soha nem önálló egység, mindig egy magasabb szintű hálózat részeként kell rá tekinteni. A hálózaton belül a magterületek jelentik a természetes életközösségek számára a stabil környezetet, melyeket az ökológiai folyosók kötnek össze, ahol létrejön a különböző populációk közötti kapcsolat. Mindezeket puffterületek veszik körül, ahol szükséges.

A nemzeti ökológiai hálózat területeit szintén a vármegyei területrendezési tervek határolják le. Siklós közigazgatási területén magterületek kerültek kijelölésre a Villányi-hegység D-i oldalán, valamint a déli erdők területén. Ez utóbbiak összeköttetését természetvédelmi szempontból a kijelölt ökológiai folyosó területek biztosítják.

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Tájhasználati konfliktuson az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérő, a táj potenciális (ökológiai, ökonomiai és tájképi) értékeit rontó tevékenységet értjük. Elsődleges jellegük szerint funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai csoportokba lehet őket sorolni.

Vizuális-esztétikai konfliktusként jelentkezik a Villányi-hegység déli oldalán található mészkőbánya és a márványbánya. Ezek a tájsebek Siklós több pontjáról (természetesen a környező településekről is) szembeötlőek, jelentős mértékben rontják a Villányi-hegység látványát.

Szintén vizuális konfliktust okoz az ipari parktól északra és a Nagyharsányi út menti napelemparkok látványa. Takaró cserjesáv hiányában erőteljesen módosítják a Villányi-hegység évszázados hagyományokat tükröző látképét.

Funkcionális és tájökológia konfliktusként értelmezhető a szőlőhegy karakterének kismértékű változása. Ezt a változást részben a kiköltözés jelensége, bizonyos fejlesztési igények megjelenése, valamint a gondozatlan parcellák megjelenésének együttese okozza. Mindezek olyan folyamatokat indítanak be, melyek hosszútávon a szőlőterületek jelentős átalakulásához ezzel együtt a tájkép jelentős megváltozásához vezethet.

Szintén a zártkerti részeken okoz problémát a vízerózió, amely a csapadékvíz nem megfelelő kezeléséből ered. Az erózió számos rongálást okoz a talajban, valamint az építményekben, ezen kívül a csapadék gyors lefolyása rontja a terület vízháztartását. Mindez együttesen hozzájárul a komoly múlttal rendelkező zártkerti rész állapotának romlásához.

A meredekebb hegyoldali lejtőkön az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani a csapadékvíz megfelelő elvezetésére, illetve egy részének helybentartására. Az egyre gyakoribb heves, hirtelen lezúduló nagy csapadékmennyiséggel járó zivatarok komoly problémát jelentenek azokon a felszíneken, ahol a szőlőművelés miatt nincs aljnövényzet, így az üres felszínen felgyorsul a víz lefolyása, és mély barázdákat, akár horhosokat vés magának. Ez a telkeken megnehezíti a művelést, az utak állapotát rontja, ezzel újabb telkeket tesz nehezen megközelíthetővé. A problémát az időjáráshoz alkalmazkodó olyan művelési kialakításokkal lehet enyhíteni (pl: teraszos művelés, gyepesítés a szőlőültetvény alatt), melyek a lezúduló víz lassítására, megfogására irányulnak.

A szántóföldi mezőgazdasági területeken kiépített vízelvezető rendszerek karbantartásának elmaradása és az árkok beszántása szintén tájökológiai konfliktushoz vezet. Amint ezek a rendszereknek nem tudják tökéletesen ellátni feladatukat, az a mezőgazdaság termelékenységében is vissza fog tükröződni.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Zöldfelületnek nevezünk minden biológiailag aktív területet, amely időszakosan vagy tartósan növényzettel fedett. Alapvető rendeltetésük szerint termesztési vagy kondicionáló célúak lehetnek. Az elsősorban kondicionáló hatású zöldfelületek szerkezeti és funkcionális kapcsolatban álló összessége a zöldfelületi rendszer. Ez egy települési szintű kategória, amely minden irányból kapcsolatban áll a táji rendszerekkel. Elemei lehetnek magántulajdonú, korlátozottan közhasználatú vagy teljesen a közhasználat számára nyitott területek.

Siklós belterülete a sűrűn beépített történelmi városmagnak köszönhetően leginkább a vár és a máriagyúdi kegyhely környezetében rendelkezik jelentős közterületi zöldfelülettel. A város egyéb részein csak kisebb pontszerű zöldfelületi elemeket találunk, melyek szigetszerűen helyezkednek el a városi szövetben, ezek a következők:

- Arany János u-i Hősök emlékmű körüli zöldterület (Máriagyúd)
- Református templom körüli park (Máriagyúd)
- Iskola u. és Asztalos J. u. közti KRESZ park
- Flórián tér
- Malkocs bej dzsámi körüli terület
- lakótelepi részek közparkjai

A fentiekén kívül az intézmények, valamint a lakóingatlanok zöldfelületei (magánkertek) alkotják a település zöldfelületi hálózatát. Intézmények közül a temetők, az iskolák és sportpálya környezete jelentős kiterjedésűek. A temetők zömében fásítottak, ezáltal intenzív zöldfelületként vannak jelen. Az iskolaudvaroknál számos idős fa áll, ami az árnyékolásban fontos szerepet játszik, az egyéb zöldfelületi vonatkozások még fejleszthetőek. A KRESZ park és sportpálya környezetében az utóbbi évek fásítási programjának köszönhetően számos facsemetét ültettek, melyek hosszú távon biztosítják az előregedett fák leváltását.

Siklóson külön említést érdemelnek a fasorok és az intenzíven fásított terek, melyek fontos összekötő elemek a pontszerű zöldfelületek között, mindemellett esztétikai és ökológiai értelemben is fontos elemei a zöldfelület hálózatnak. A fasorok között kettő helyi védelem alatt áll, de több olyan szakasz is található, amely érdemes lenne a védelemre (pl.: Táncsics Mihály utca platán fasor, eperfasor Máriagyúdon, jegenyenyár fasor Máriagyúd és Siklós között). A fásított terek közül a Vásárcsarnok parkolója, a fürdő parkolója és a Mária utca kiemelkedő jelentőségűek.

A Harkányi út mellett húzódó „Arborétum” sűrű fás állományával potenciális zöldfelülete a városnak, amely számos szabadidős lehetőséget rejt magában.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A zöldfelületek eloszlásában eltérés mutatkozik a különböző településrészek között. Jelentős zöldfelület inkább a vár környezetében és Máriagyúdon jelenik meg, itt tud összefüggő zöldfelületi rendszerként működni. Ez ökológiai és klimatikus szempontból is fontos, kedvező körülményeket teremt az élőhelyek közti kapcsolatok kialakulásában, mindeközben tompítja az időjárás szélsőséges értékeit elsősorban a nyári forróságban. Mindezek a turisztikai környezet miatt különösen nagy jelentőséggel bírnak.

A település egyéb részein a zöldfelületi ellátottság inkább átlagosnak mondható, itt is kialakult egy laza, zöldfelületi rendszer a magánkertek és az egyes utcaszakaszok zöldterületiből, itt azonban ez a rendszer kevésbé összefüggő, több szigetszerű elemet tartalmaz és a zöldfelületek aránya a beépített, burkolt területekhez képest alulmarad a fent említett területekhez képest.

A zöldfelületek fenntartását a Siklói Városgondnokság végzi. A település egészén meglátszik, hogy a zöldterületeket rendszeresen gondozzák, kaszálják, a növényzetet karbantartják. Az üdülési szempontból frekvenciált helyeken kimagasló figyelmet fordítanak a változatos növényzetre és a magas minőségű fenntartásra. A fejlesztések során régóta külön figyelmet fordítanak a klímaváltozáshoz alkalmazkodó, várostűrő fajok alkalmazására mind a fás szárú, mind a lágyszárú növények tekintetében.

A meglévő koros faállomány jelentős mértékben hozzájárul a klímaváltozáshoz való alkalmazkodáshoz. Ennek jelentőségét a város felismerte és elkészítette a fakataszttert. Ez a tudatos zöldfelületfenntartás egyik alapja, ami segíti az értékek megőrzését, szakszerű fenntartását. A fasorok kezelését és új szakaszok telepítését klímaadaptív felfogásban végzik, ami a fásítás mellett megmutatkozik a cserje- és évelőfajok tudatos kiválasztásában is.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

- Az arborétum jelentős területe ellenére csak nagyon csekély szerepet tölt be a városi szintű zöldfelület-használatban. Az erdőszerűen összenőtt park hiába játszik fontos ökológiai szerepet, ha a rekreációnak, kikapcsolódásnak nem tud igazán színtere lenni.
- Az ipari park fejlesztése megfelelő növénytelepítés nélkül kedvezőtlen folyamatokat indít el mind a település klímája, mind a Villányi-hegység látványa szempontjából.
- A vár parkolójában a tuják a klímaváltozás miatt hosszútávon nem fenntarthatók. A fajok fokozatos leváltása megoldást adhat ezen a területen.
- Sok utcában még hiányos a faállomány, ezek fejlesztése a jövő feladata.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Siklós dél-dunántúli kisváros, a Siklósi járás központja, Péctől való távolsága (légvonalban) körülbelül 35 km, míg a Dráva folyótól – és így a magyar-horvát határtól – mintegy 15 km-re található. 1977-től viseli a városi rangot.

A város a Villányi hegység déli előterében, a Tenkes hegy lábánál, lösszel borított pleisztocén hegylábi fennsík és a Dráva holocén árterének határán fekszik, 92-132 m tengerszint feletti magasságon.⁷ Telepítő tényezőkként a terület kedvező domborzati, klimatikus és vízrajzi viszonyait, gazdag vadállományát, majd a tatárjárás után egyre fontosabbá váló, harcászati és védelmi szempontból kedvező adottságait említhetjük.

59. ábra: Első katonai felmérés (1782-1785), Forrás: arcanum.com

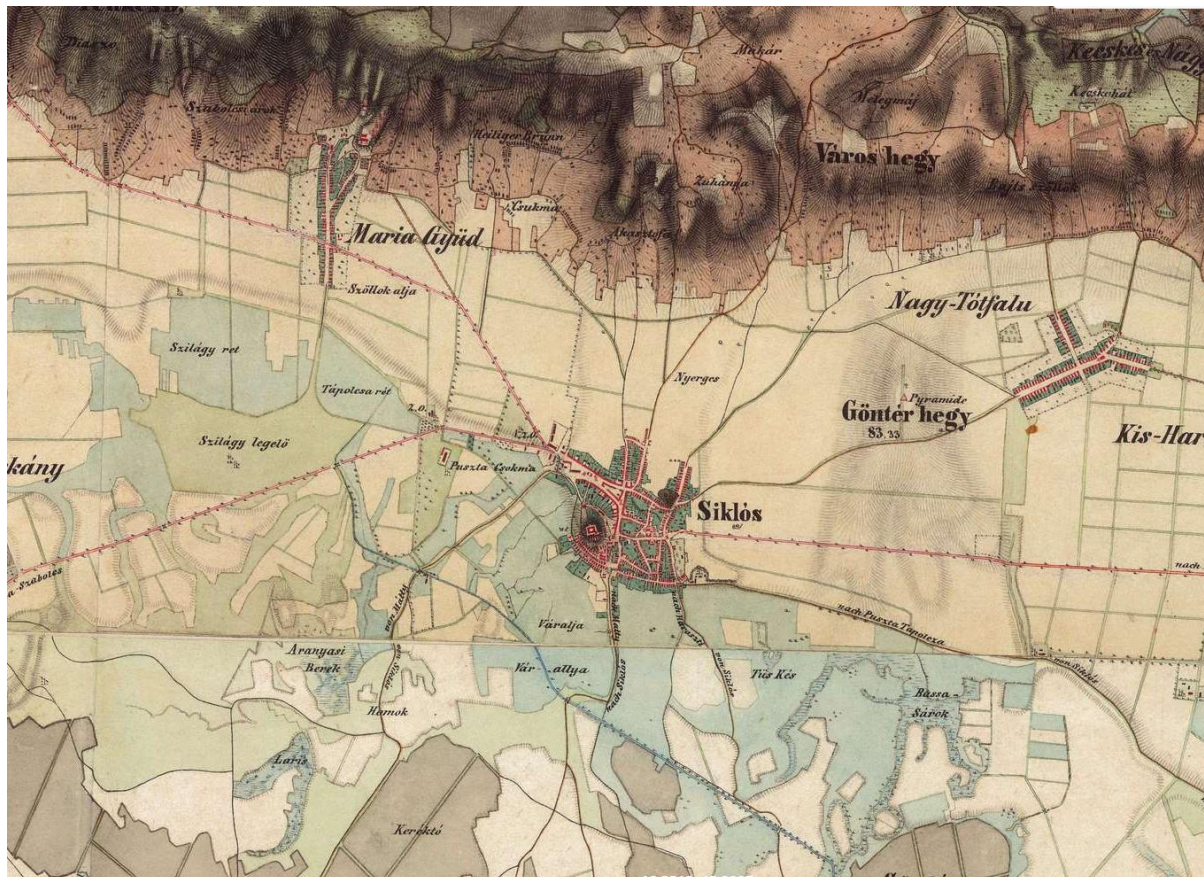
A település magvát képező vár a hegység déli előteréből 35-40 m-rel kiemelkedő mészkőrögön („sasbércen”) épült fel a XIII. században. A Várhegynek a Dráva felé eső oldala 30-40%-os meredekségű, jól védhető, azonban a hegylábi lejtő felé kevésbé meredek, így alkalmas a letelepedésre és a település későbbi terjeszkedésére. A Várhegy déli oldalán meleg vizű forrás tör fel, ami a Villányi- hegység előterében húzódó „termálvonal” tagja⁸, évszázadok óta használják ivásra, fürdésre, léte már az ókori telepek létrejöttében is szerepet játszott.

7 GYENIZSE PÉTER-LOVÁSZ GYÖRGY: A természeti környezettípusok és a települési alaprajz kapcsolata Baranya megye déli részén. Földrajzi Értesítő 1996. XLV. évf. 3-4. füzet. 198. o.

8 GYENIZSE PÉTER: A természeti adottságok hatása a délkelet-dunántúli települések fejlődésére. Intézet. Pécs, 2010, PTE-TTK Földrajzi Intézet. 198. o.

A belváros középkorban kialakult településszerkezetében jelentős változás mind a mai napig nem történt. Ha egy 1856-ban készült, a belvárosi utcahálózatot és telekhatárokat ábrázoló rajzot összevetünk a ma aktuális alaptérképpel, látható, hogy az utcák nyomvonalai, sőt, néhol még a telekhatárok is közel változatlan formában élnek tovább napjainkban is.

60. ábra: Második katonai felmérés (1819-1869), Forrás: arcanum.com

Siklós műemlékeinek és helyi védettség alatt álló épületeinek többsége a XIX. századi időszaknak az emlékét őrzi. A XIX. század közepe és a XX. század eleje között épített historizáló, romantikus, eklektikus vagy szecessziós stílust követő, védettséget élvező épületek jelentős része a Felszabadulás úton és a Kossuth téren, továbbá az Ady Endre, Mária, Szabadság és Széchenyi utcákban áll.⁹ Ebből következtethető, hogy a századforduló virágzó időszakában ezeken a területeken volt a legjelentősebb a városias fejlődés. A várfalon belüli, a Várhegy domborzata által meghatározott területeket és a belváros keleti részét azonban kevésbé érintették a XIX. századi építkezések. Ezeken a területeken (Vajda tér, Berzsényi u., Kálvin u., Deák Ferenc u., Hunyadi u.) idősebb, barokkos jellegű, valamint földszintes, népies jegyeket viselő lakóházakat találunk nagy számban, számos épület védettség alatt áll. Míg a település központi és észak-északnyugati része jelentős fejlődésen ment keresztül, az egykori palánk déli, délkeleti, keleti oldalán megőrződött a mezővárosi jelleg és a falusiasabb beépítési mód.

⁹ Siklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének a város közigazgatási területének helyi építési szabályzatáról szóló 30/2004. (XI.26.) számú önkormányzati rendelete (HÉSZ) 4. számú melléklete: Építészeti értékek Siklós belvárosában, 2004.

61. ábra: Siklós 1866-ban, Forrás: Arcanum.com, Kataszteri térkép

A város XX. századi növekedésére, fejlődésére elsőként a vasút megépülése volt hatással. Ekkor épült meg a Táncsics Mihály utca folytatása a településtől északkeleti irányban található vasútállomásig. Az egyenes, tervezett utca mentén fasort telepítettek. Szintén a vasútfejlesztésekhez kapcsolódik a vasútállomástól északkeletre megnyitott Petőfi Sándor utca beépítése is 1926-ban. A 2-3 szintes téglalapú épületekből álló vasutas „lakótelepet” építéskor modernitása miatt „Amerikának” keresztelték el a város lakók.¹⁰

1935-ben megépítették a Gyúdi sétányt, ami mentén sportpályát létesítettek. Az utat szegélyező gesztenyefasor ma védelem alatt áll. A hosszú, egyenes utca a Flórián térről indul, amely a belváros Pécs felőli kapuja. Bár elvesztette egykori kereskedelmi funkcióját és piactér jellegét, rendezésére és parkosítására nagy gondot fordított a város. 1944-ben itt épült fel a postapalota Hidegkuti Andor tervei alapján, így ma is fontos szolgáltatásoknak ad otthont a tér.

A városfejlesztés legfőbb kérdése általában az, hogy milyen irányban határozza meg a település további fejlődését. Siklóson a két világháború között két fő irányzat vetélkedett egymással: az egyik a vasútállomás és a Horthy utca közötti területnek, a város északi-északkeleti részének a beépítését szorgalmazta, míg a másik fejlesztési irány képviselői nyugatra kívántak terjeszkedni.¹¹ 1943-ban a Gyúdi úttól nyugatra megépítették a szabályos négyzethálós utcarendszerű „Pengő-negyedet”, aminek az utcáit a történelmi Magyarország városairól nevezték el Zombori, Kassai, Pozsonyi és Aradi utcának. Végül azonban az első irány képviselőinek javaslata mutatkozott előnyösebbnek, és a század folyamán a Gyúdi út és a Táncsics Mihály utca közötti terület épült be, kialakítva a ma is látható utcaszerkezetet.

A század második felére jellemző lakásépítési láz Siklóst sem kerülte el. A szocializmus lakótelepei itt is megjelentek, sokszor rosszul elvarrt településszövetet hagyva maguk körül, mint például a Felszabadulás út és a Gyúdi út között lévő terület szűk, elszakadó útjai, zsákutcai, bizonytalan telekvégei.¹²

10 NAGY I, G.: Siklós története... 286. o.

11 NAGY I, G.: Siklós története... 285. o.

12 KOLLER: Siklós város szabályozási terve. 10. o.

További úszótelkes panelépületeket és a hozzájuk tartozó „garázsutcákat” találhatunk a Vértanúk útja és az Iskola utca környékén, amik – mint sok más településünkön – a hagyományos utcaszerkezetbe és városi szövetbe való durva beavatkozás példáiként jelennek meg Siklóson is.

Összességében elmondható, hogy a XX. század első felének beépítései már élesen eltérnek a történelmi városmag utcahálózatának organikusságától, tervezettek, szabályosak, merevek és kevésbé alkalmazkodnak a meglévő településrészek morfológiájához és a mikrodomborzati adottságokhoz.

Siklós az elmúlt évszázadok során mindig a környék közigazgatási, gazdasági és kulturális központja volt, ezt a szerepét ma is őrzi. Az I. világháborút lezáró trianoni békeszerződés következményeként határmenti pozícióba került város azonban „egy helyben toporog”. A Siklósi kistérség mikroközpontokat tartalmazó policentrikus kistérségnek minősül, Siklós szempontjából meghatározó a szomszédos idegenforgalmi központ, Harkány lendületes fejlődése. A településre bejáró foglalkoztatottak nagy száma Siklós foglalkoztatási mutatóit rontja.¹³ Emellett a vármegyeszékhely, Pécs elszívó hatása is jelentős.

62. ábra: Siklós fejlődésének fontosabb mozzanatai a XX. században

Forrás: Kiss Eszter – Siklós város fejlődésének és településszerkezetének vizsgálata

13 PIRISI GÁBOR-TRÓCSÁNYI ANDRÁS: Átalakuló kisvárosok a Dél-Dunántúlon. Földrajzi Értesítő 2006. LV. évf. 1-2. füzet, 100. o.

Siklós fejlesztésében elsősorban a turizmusra helyezhető hangsúly, a város ebből a szempontból kedvező adottságokkal rendelkezik. Több épülete, utcája a várostörténet szempontjából jelentős emlékeket őriz. Elsődleges idegenforgalmi célpont az 1929-ben műemlékké nyilvánított (2022-ben történelmi emlékhellyé nyilvánított) és 2010-2011 folyamán minőségi felújításon átesett, modern látogatóközponttal bővült vár és annak műemléki környezete, amibe a Kossuth tér, valamint a Felszabadulás út és a Táncsics utca egy része is bele tartozik. Már az 1999-ben készült szabályozási tervben felmerült az a probléma, hogy a Felszabadulás út nyugati, majd északra forduló utcasora, ahol a házak még nem tapadnak közvetlenül a várfalra, rendezetlen kertvégekkel néz a Várhegy felé.¹⁴ Ennek rendezése (pl. a beépítés keretessé történő bővítése) során egy új, akár búcsúk, vásárok céljára használható utca lenne kialakítható, így hasznosíthatóvá válna ez a jelenleg elhanyagolt terület is. A várfallal közvetlen határos telkek esetében azonban a városhatár védelme érdekében a keretes beépítést kerülni kell, ennek megfelelően Siklós város építési szabályzata ezeken a telkeken az épületek hátsó traktusának telken belüli határát is szabályozza, és legalább 8,5 méteres hátsókertet ír elő. A szabályozásokat betartó építkezésekkel elősegíthető a terepadottságokhoz illeszkedő beépítettség, megőrizve a XX. századig Siklóstra jellemző organikus fejlődést, továbbá a Várhegy és a Felszabadulás út közötti terület is kihasználható értékévé válhat a városszerkezetnek.

Mind a turisták, mind a városlakók számára fontos helyszín a város fő útőre, a Felszabadulás utca, amely épületeiben Siklós XIX. századi lendületes fejlődésének emlékét őrzi. Megújítása – az út- és járdaburkolatok javítása, egységes kialakítása, a zöldfelületek és parkolási viszonyok rendezése, új utcabútorok kihelyezése, valamint a gyalogosok számára minél nagyobb terület biztosítása – több ütemben zajlott, melyet 2005-ben már megelőzött a Mária utca sétáló utcává alakítása, ezt követte a Dózsa György utca felújítása, a körforgalom kialakítása a Felszabadulás utca egy jelentős szakaszának felújítása, melyet később az utca további szakasza követett, egészen a városházáig. Ugyanígy a Várhegy déli oldalához tapadó hangulatos, ám leromlott műszaki állapotú városrész (Váralja) fejlesztése is indokoltá vált, mely 2022-ben „Siklós Váralja szegregátum rehabilitációja” című projekt keretében került felújításra. Ennek során a 18 önkormányzati tulajdonú szociális bérlakás került helyreállításra, valamint a Váralja utcában megújultak a közterületek és új közösségi terek létesültek. A vár mellett a másik kiemelkedő építészeti látványosság a szintén műemlékké nyilvánított Malkocs bej dzsámi, ami 1993-ban a műemléki helyreállítás kiemelkedő minőségét elismerő Europa Nostra díjban részesült.

1977-ben a közeli Máriagyűdöt a frissen várossá nyilvánított Siklóshoz csatolták. A korábban önálló község fontos búcsújáró hely, Mária-kegyhely, évente több ezer zarándok fordul meg itt.

Mindemellett a térség hévforrásainak vonalába Siklós is beleesik, így a városban is működik gyógy- és termálfürdő, amelynek fejlesztése jelenleg is folyik.

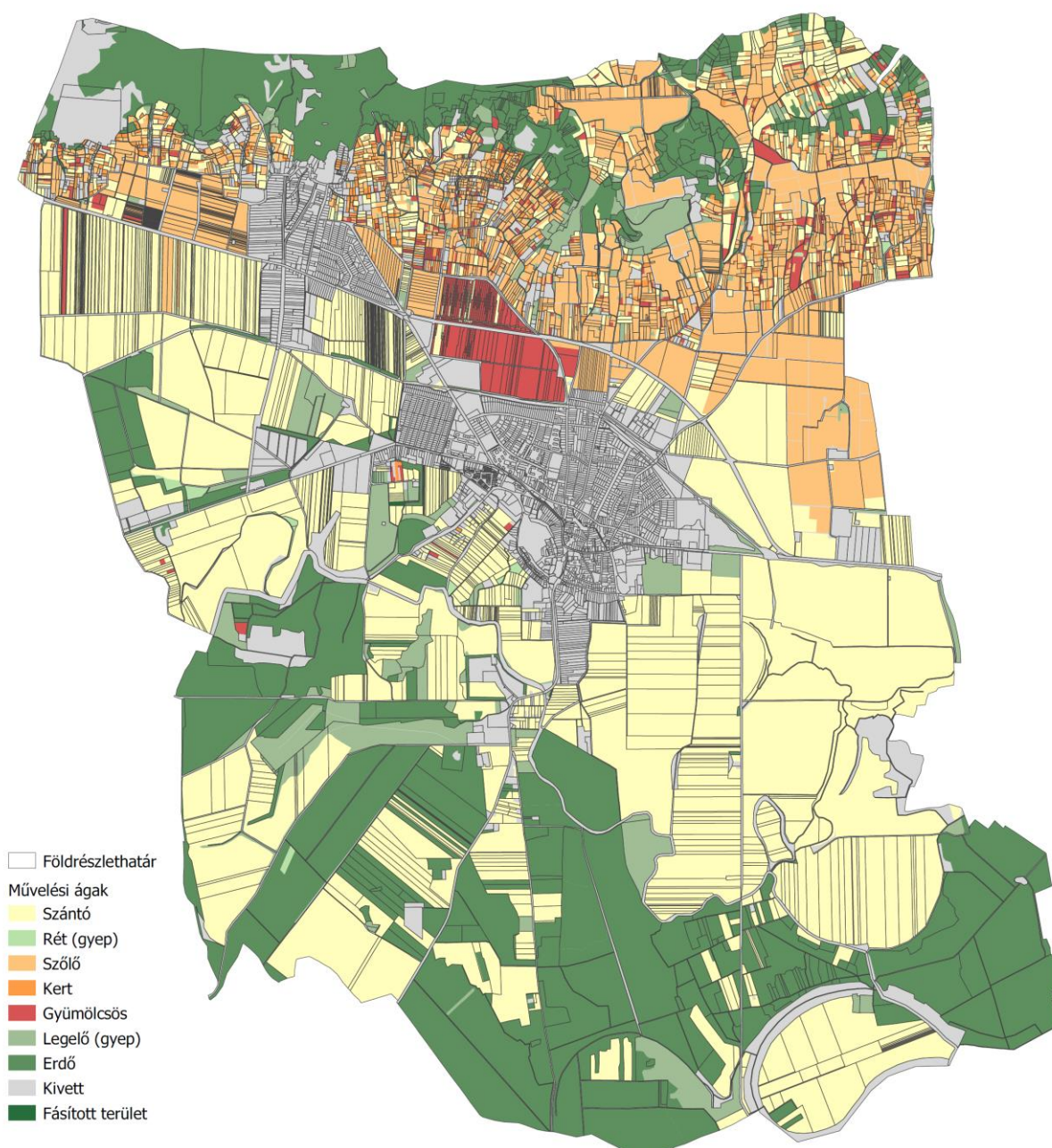
A meglévő, történelmiségen alapuló vonzerők megőrzésével és folyamatos fejlesztésükkel Siklós turisztikai ereje és a lakókörnyezetének minősége növekszik.

¹⁴ KOLLER: *Siklós városszabályozási terve*. 50. o.

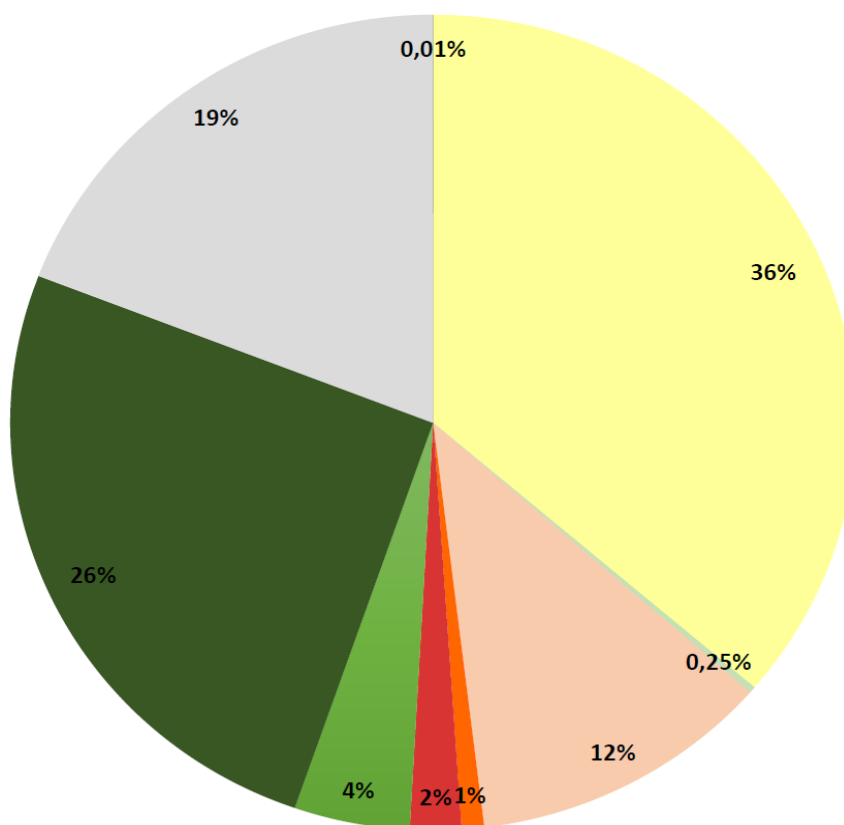
1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Siklós közigazgatási területén a szántók, erdők és kivett területek a legdominánsabb művelési ágak. Ezen felül jelentős területet foglalnak el a szőlő területek. Az erdőterületek jellemzően a déli településrészre koncentrálnak, de elszórtan megjelennek a Tenkes-hegy mentén az északi közigazgatási határ mentén is. A szőlő és kertes területek a Tenkes-hegy lankás területeire jellemző, mely Siklóson hagyományos szőlőtermesztési területként jelenik meg. A sík területeken a szántóterületek dominálnak leginkább, egy-egy foltban gyepterületekkel beékelődve. Jelentős összefüggő gyümölcsös található a Pécsi út mentén a Cukma dűlőben. A teljes közigazgatási terület 19%-át teszik ki a művelés alól kivont területek, mely az elmúlt 8 évhez képest majdnem 2%-os növekedést mutat.

63. ábra: Siklós ingatlan-nyilvántartási térképe

64. ábra: Művelési ágak megoszlása

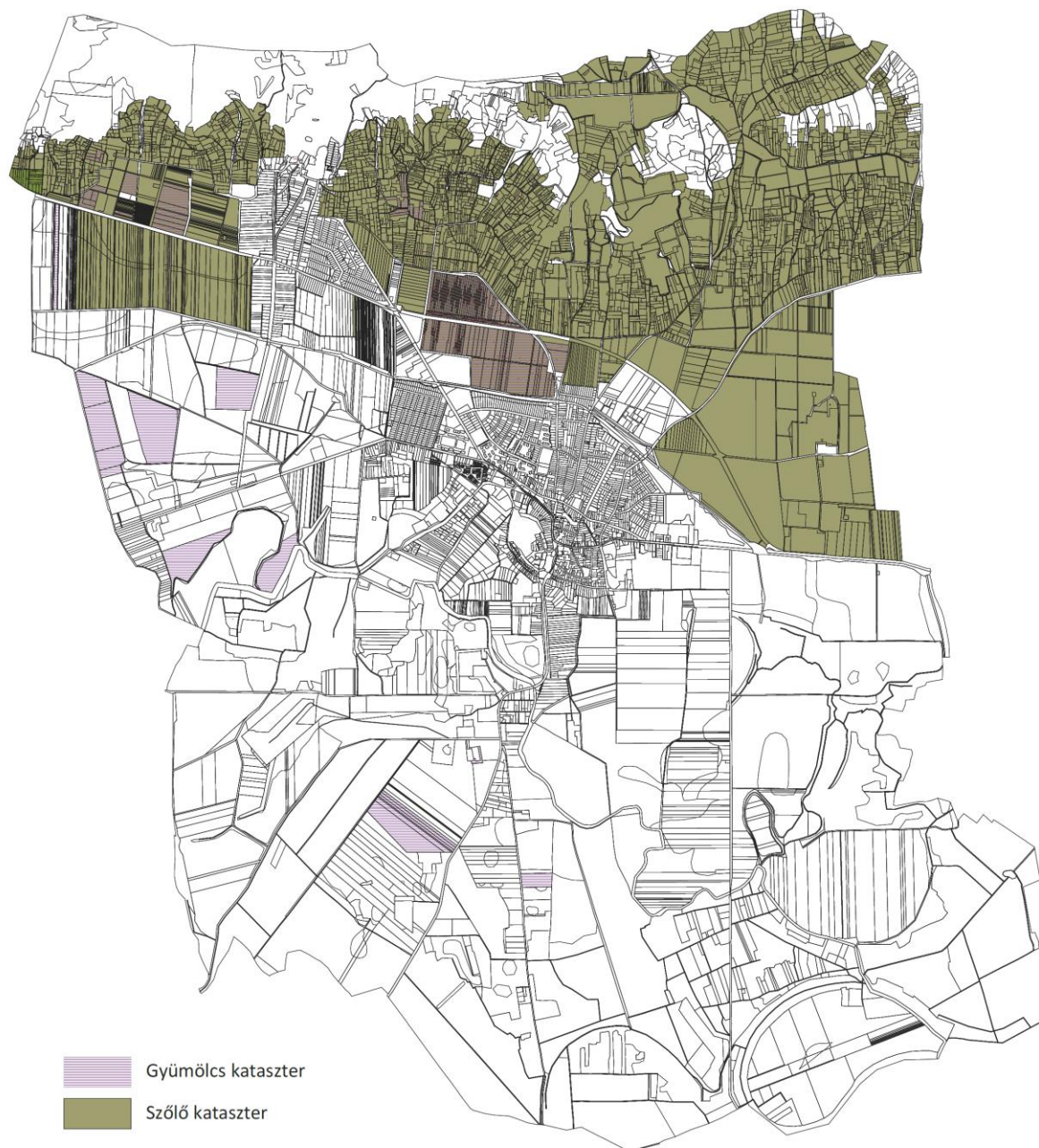

Színkód	Megnevezés	Terület (ha)	Arány (%)	2015 évi adat (%)
	Szántó	1827,24	36,24	39,80
	Rét (gyep)	12,50	0,25	0,20
	Szőlő	583,06	11,57	11,30
	Kert	43,66	0,87	1,10
	Gyümölcsös	98,59	1,96	2,60
	Legelő (gyep)	223,50	4,43	3,40
	Erdő	1287,85	25,55	24,00
	Kivett	964,63	19,13	17,60
	Fásított terület	0,47	0,01	-

Forrás: Saját szerkesztés

A a szőlő- és bortermelés részletes szabályairól szóló 26/2021. (VII. 29.) AM rendelet alapján lehatárolásra került az oltalom alatt álló eredet megjelölésű és földrajzi jelzésű borok termőhelyei. Siklós a Villányi-borvidékhez tartozik.

65. ábra: Szőlő és gyümölcskataszter Siklós közigazgatási területén, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A MATrT a 12-13.§ rendelkezik az új beépítésre szánt területek kijelölésének szabályairól. Az új beépítésre szánt terület kijelölése során a következő szempontok mérlegelése szükséges:

- terület csatlakozik a meglévő települési területhez,
- nem okozza a különböző települések beépítésre szánt területeinek összenövését,
- nincs a tervezett rendeltetésnek megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen földrészlet.

Az új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legalább 10%-ának megfelelő nagyságú zöldterület – gazdasági terület kijelölése esetén zöldterület vagy véderdő kijelölése szükséges. A zöldterület legalább 50%-át az új beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő területen szükséges kialakítani.

Az MATrT 13. § (1) bekezdése alapján Borvidéki település borszőlő termőhelyi katasztere I-II. osztályú területeihez tartozó földrészlet - a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével - nem minősíthető beépítésre szánt területté. Ennek megfelelően a kataszteri területen nem került kijelölésre új beépítésre szánt terület (lásd. 3.3.5. Kiemelt térségi övezetek ismertetése fejezet).

13.§ (2) Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – nem minősíthető beépítésre szánt területté.

A szerkezeti terv nagy gondot fektet a város egyedi adottságainak, értékeinek (mind a táji, mind az épített környezeti értékek) gondos kezelésére, megóvására az egyedi területfelhasználási kategóriák és előírások alkalmazásával.

A város igazgatási területe építésügyi szempontból beépítésre szánt területre és beépítésre nem szánt területre osztott.

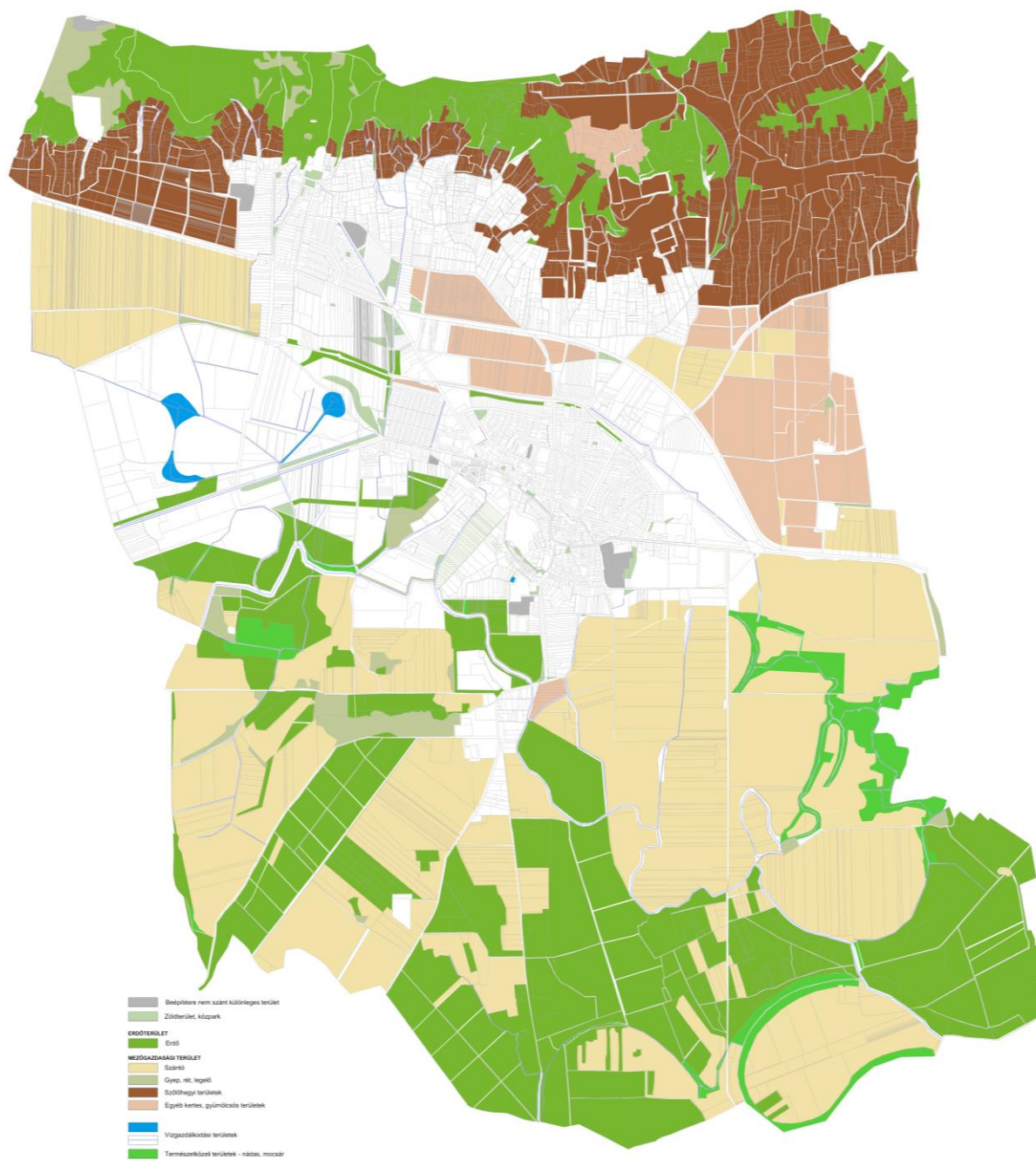
A beépítésre szánt területek övezetei

- Lakóterületek (Nagyvárosias, kisvárosias, kertvárosias, falusias)
- Vegyes területek (Településközponti vegyes, központi vegyes terület)
- Gazdasági területek (Kereskedelmi és szolgáltató gazdasági terület, ipari gazdasági terület)
- Üdülőtérületek (Üdülőházas terület)
- Különleges területek (Nagykiterjedésű sportolási területek; strand; nagytelkes gyógyszálló, gyógyüdülő, konferencia központ; Ligetes vásárok, kiállítások, növény-és állatkertek; Borút hagyományos szőlőművelésű területe pincékkel, pincesorokkal; Települési szintű szolgáltató, karbantartó, városüzemeltetési terület; Központi belterülettől leszakadó egyéb beépítésre szánt területek (tanya, major); Bányák

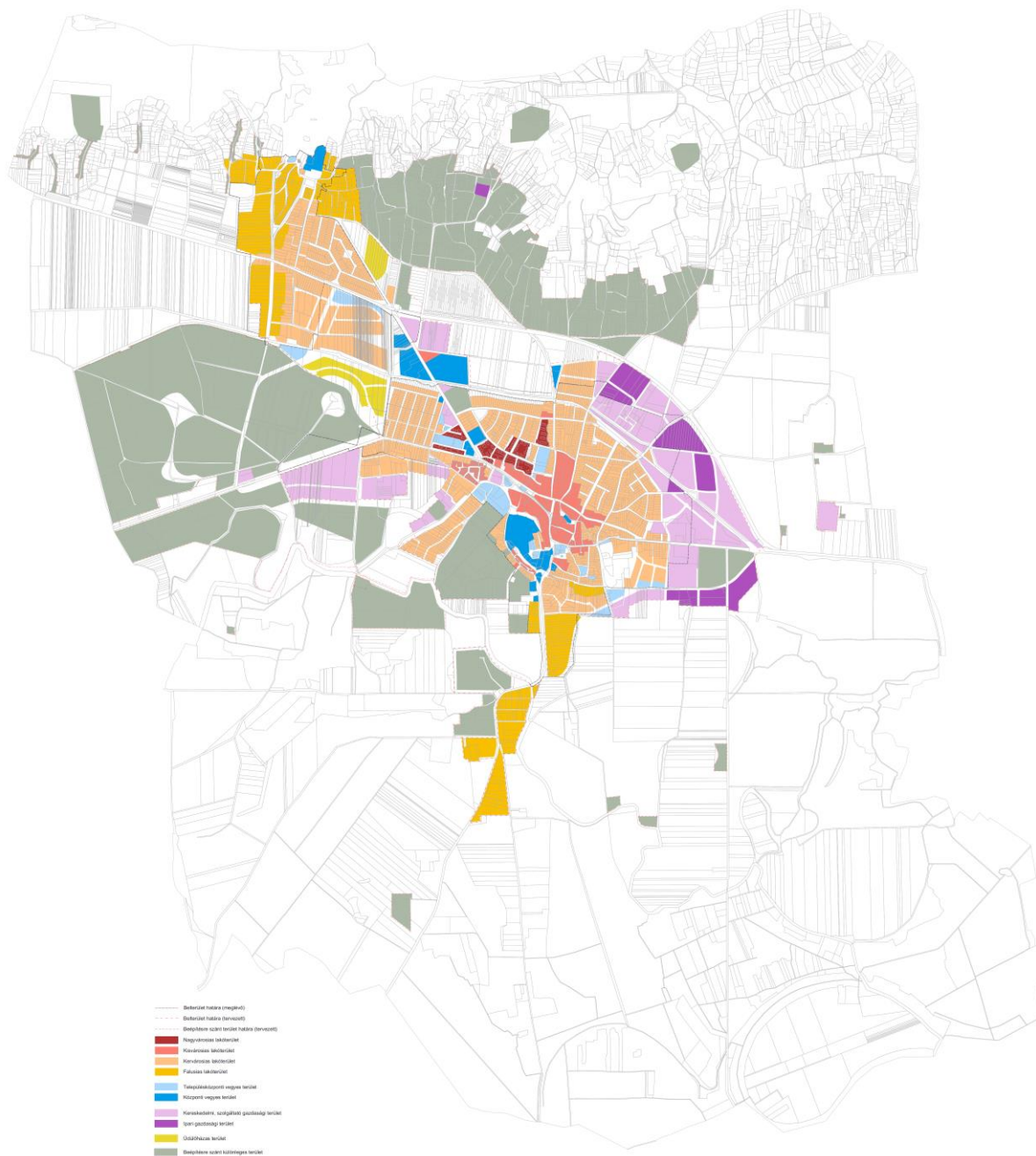
A beépítésre nem szánt területek övezetei

- Közlekedési területek
- Zöldterületek, közparkok
- Erdőterületek
- Mezőgazdasági területek (Szántó; Gyep, rét, legelő; Szőlőhegyi területek; Egyéb keres, gyümölcsös területek)
- Vízgazdálkodási területek
- Természetközeli területek
- Beépítésre nem szánt különleges területek (Temető; Honvédségi terület; Fásított parkolók)

66. ábra: Siklós településrendezési tervében ábrázolt beépítésre nem szánt területei, Forrás: Saját szerkesztés

67. ábra: Siklós településrendezési tervében ábrázolt beépítésre szánt területei, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.1.4 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

Az intézmények a különböző típusú lakóterületekkel, illetve egyéb (egyházi, turisztikai, kereskedelmi stb.) funkciójú épületekkel körülvéve alkotják a városi szövetet. A városközpontban csoportosulnak az igazgatási, egészségügyi intézmények, de az állami iskolák is területileg koncentráltan helyezkednek el (Köztársaság tér és környéke). Máriagyúdon található az idősek otthona, két temető, míg a többi, más-más felekezethez tartozó temető Siklóson egy területi egységben helyezkedik el.

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

Történelmileg nem jellemző a nagyipar a településre, ezért a rendszerváltás utáni időszakban tipikus barnamezős területek nem alakultak ki. Egyedüli nagyobb funkcióváltásra alkalmas területnek a volt laktanya 6 hektáros területe számít. Itt a régi elhanyagolt épületeket lebontották, csak a főépület szerkezeti váza áll. A terület hasznosítása és integrálása fontos cél a településrészt érintően.

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Habár a településen belül jelentős konfliktust nem generál, társadalmilag problémás területek elkülöníthetők a városban (pl. a KSH által kijelölt szegregátumok: Váralja, „régi vásártér”, külterületen: Postaszállás). A „Siklós – Váralja szegregátum rehabilitációja” című projekt keretében 2022. év végére a város központjában lévő szegregátumban és veszélyeztetett területen felújításra kerültek a közterületek és önkormányzati bérlakások, mely beruházás nagymértékben csökkenti a szegregációt. A „régi vásártér” területén a lakhatási körülmények javítása és az utcák állapotának kedvezőbbé tétele a cél. A terület a Harkány felé vezető út mentén, a település szélén helyezkedik el.

A KSH adatszolgáltatás a külterületi szegregátumokat nem jeleníti meg, ettől függetlenül a városfejlesztés során Postaszállással foglalkozni szükséges (pl. hiányzó szennyvízhálózat kiépítése). Ugyancsak nem azonosítja szegregátumként a KSH azon bizonyos további településrészeket, ahol az állandó lakosság nem éri el az 50 főt: Siklós-Máriagyúd ÉNy-i része, Siklós ÉK vasút melletti terület, Siklós DK (temető alatt, Deák utca).

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

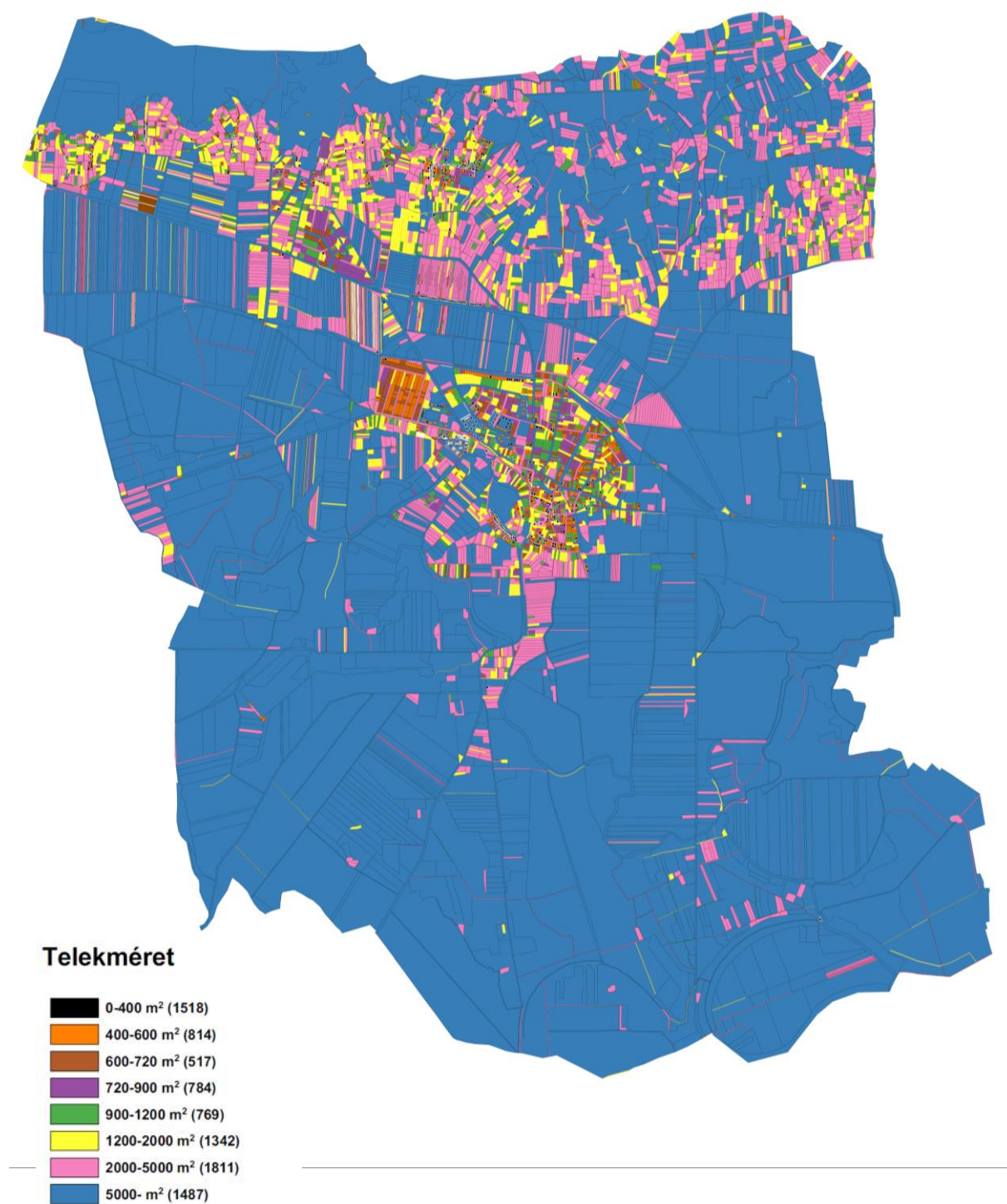
1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A történelmi belvárosra aprótelkes, organikusan kialakult utcaszerkezethez igazodó telkek a jellemzőek. Kifejezetten aprótelkes szerkezet jellemző a Váralja utcai városrészre. A legjellemzőbb telekméret 500-1000 m² közötti nagyságú, melyek mind a belváros és peremkerületein, mind a szőlőhegyi mezőgazdasági területeken megjelenik. A jellemzően szabályos telekosztású kertvárosias lakóterületi telkek jellemzően szabályos alakúak.

A nagyvárosias többszintes épületekkel beépült lakótelepkeztetést őrzelkes telekosztással valósították meg. A településközponti vegyes területekre az 1000-3000 m² a jellemző telekméret.

A gazdasági területek 3-5000 m² nagyságú, nagytelkes kiosztásúak, de nem ritka a 10.000 m²-nél nagyobb telekméret. A 10.000 m²-nél nagyobb telekosztás a mezőgazdasági-és erdőterületeken alakult ki, mely területileg a legnagyobb lefedettséget mutatja a közigazgatási területen belül. A keskeny, szalagtelkes szerkezet csak az Alsó kövesföld, valamint Sömlény és Vinis dűlők mentén terjedt el. A hegyoldali szőlő-és kertes területek 1000-3000 m² nagyságúak, szabályos téglalap alakú kisbirtokok.

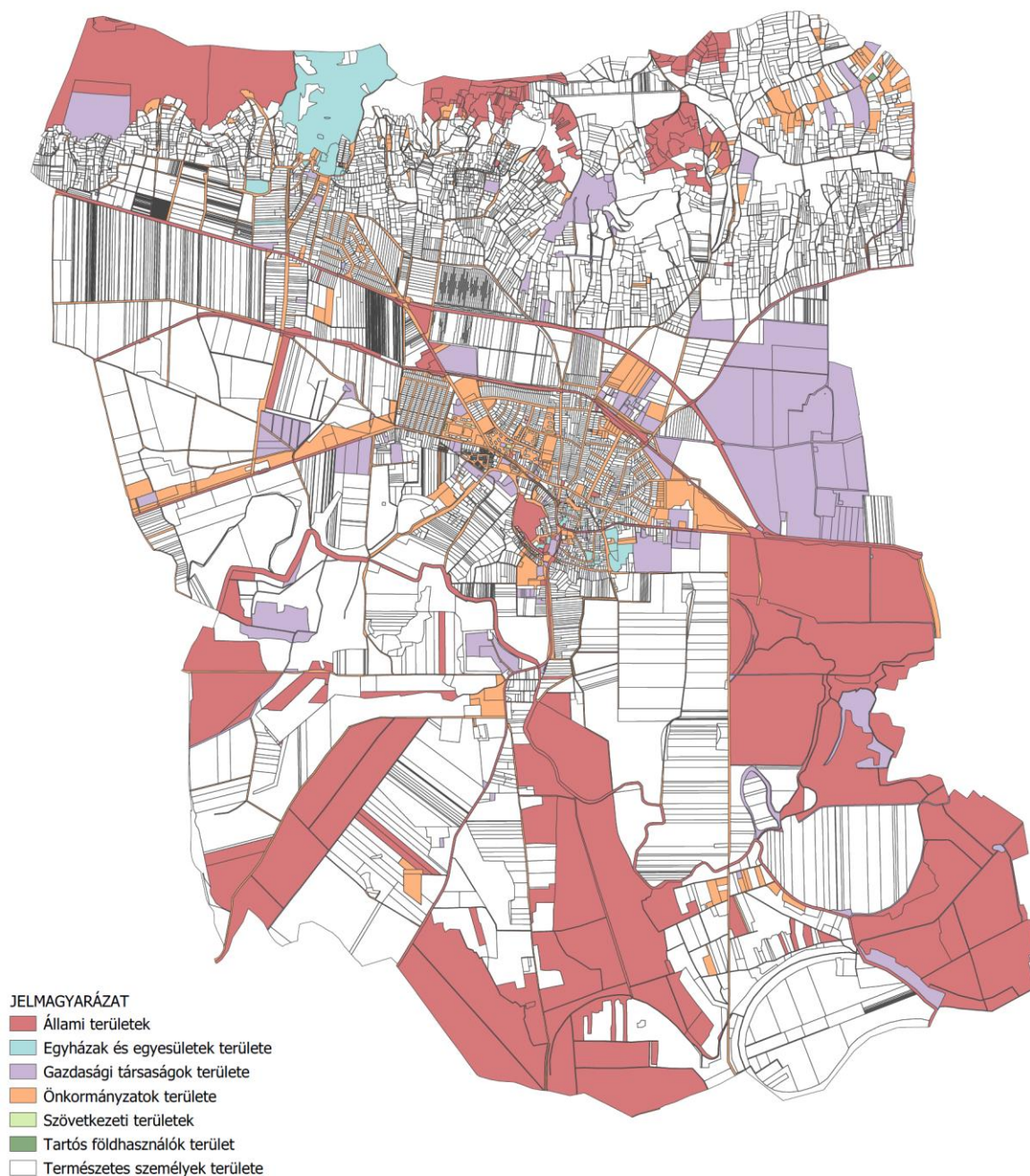
68. ábra: Telekméret eloszlások Siklós közigazgatási területén, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

Siklós közigazgatási területének legnagyobb része magántulajdonban van. Az országos jelentőségű főút vonal (Pécsi út, Széchenyi u.), vasútterületek, az erdőterületek jelentős része, mezőgazdasági területek a keleti városrészben, valamint a siklósi vár és környezete mind állami érdekeltségűek. Önkormányzati területek a belterületi kiszolgáló utak, a Harkányi úttól északra eső különleges-, zöld-, és erdőterületek, tartalék gazdasági területek, a Vásártér és környezete, valamint jellemzően a belterületi vegyes övezetek telkei (egészségügyi, szociális, oktatási, városüzemeltetési intézmények). A mezőgazdasági nagybirtokok, valamint a bányaterületek gazdasági társaságok törzsvagyonát képezik. Legjellemzőbb egyházi terület a Máriagyúdi templom és zarándokhely környezete, valamint a temetők területe.

69. ábra: Telektulajdoni viszonyok, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

A város a könyvviteli mérlegben értékkel szereplő eszközeinek vagyonkimutatásának vizsgálatából megállapítható, hogy a könyv szerinti értéken számolva döntő részét (több mint 64%-át) a tárgyi eszközök alkotják, amelynek legjelentősebb elemét az ingatlanok teszik ki (ezek részesedése a teljes tulajdon 63%-a). Az ingatlanokon belül a legnagyobb értéket a törzsvagyon, ezen belül is a forgalomképtelen vagyon – közutak, közterületek, zöldterületek, árkok, csatornák állománya – alkotja (ennek aránya 36%), a törzsvagyonon belül a korlátozottan forgalomképes törzsvagyon 21%, míg forgalomképes/üzleti vagyon mindössze 6%.

70. ábra: Önkormányzati tulajdonú telkek, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A földhivatal rendelkezik az épületállomány és a környezet geodéziai adataival. A tervezési munkához adatszolgáltatásként ezen adatokat használjuk. A településrendezési eszközök térképi állománya digitalizált adatállományra építve készül. A város településszerkezeti és szabályozási terve a város épületállományát és a környezetét a településtervezéshez szükséges léptékben tartalmazza.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

1.14.5.1 Funkció, kapacitás

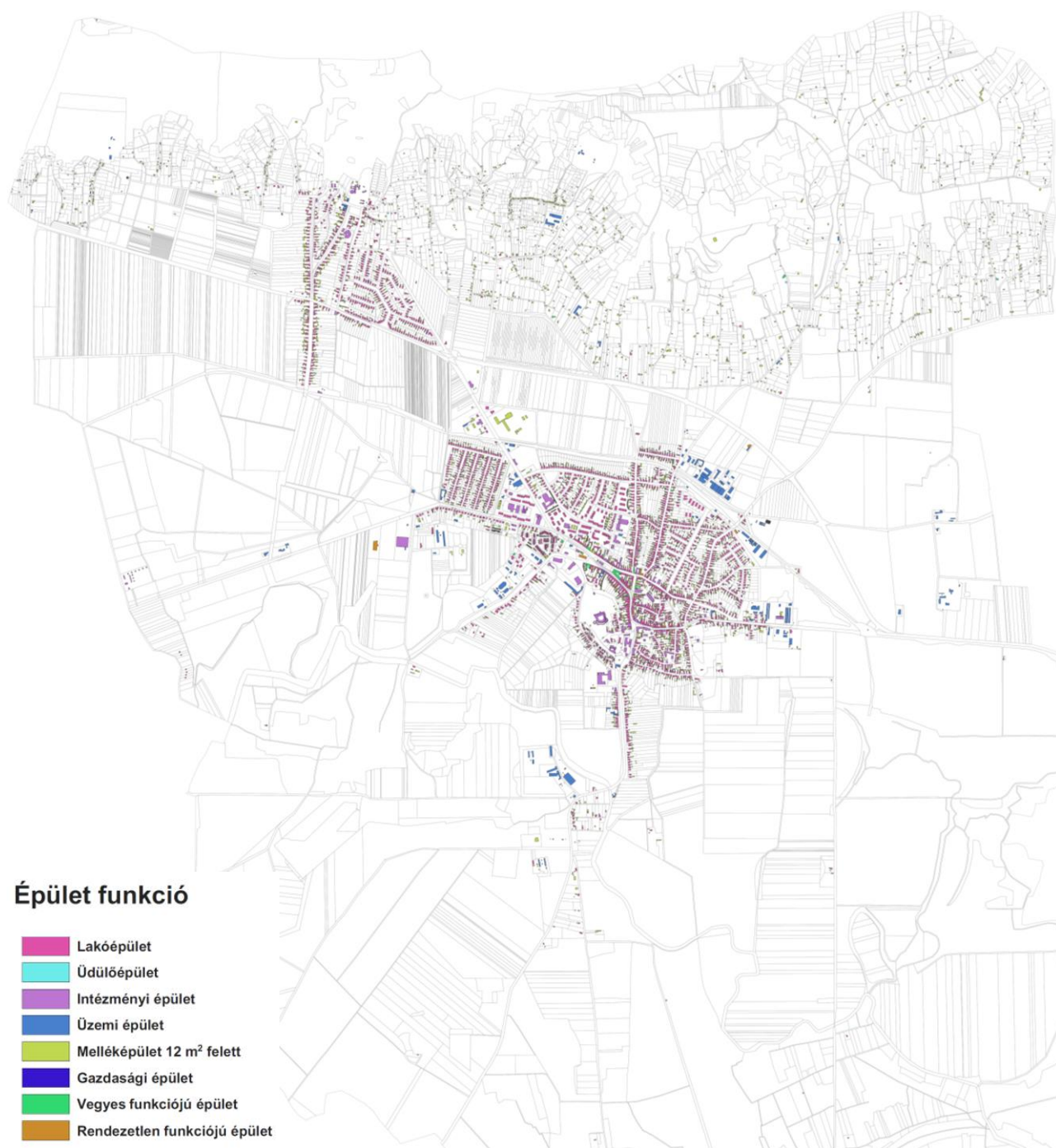
A város mai építészeti/építmény arculatára alapvetően vegyes, bár az egyes övezetek, ill. építési időszakok szerint karakteres vonásokat hordoznak:

- A történelmi belvárosban a beépítés zártos, az építmények jellemzően többszintesek.
- Házgyári, iparosított technológiával épült lakóépületek jellemzője: többszintes, többalakú, lapos tetejű.
- A családi házas beépítésű területeken a régi épületek földszintesek, az újabbak nyeregtetős, földszint + tetőtér beépítésűek. A házak megjelenése a régiénél falusias, míg az új épületeknél kertvárosias jelleget mutat.
- Az új intézményi, rekreációs épületek (könyvtár, fürdő) modern stílusúak, általában díszítés nélküliek, a tömeg és az anyaghasználat a formáló elem.

A város lakóházainak vizsgálata során az alábbi fontosabb megállapítások tehetők. A város lakóház-állományának kb. 25%-a 1960 előtt épült, és csak alig 12% a rendszerváltás utáni időszakban. A lakóházak döntő része földszintes, az emeletes házak aránya alig több mint 6%.

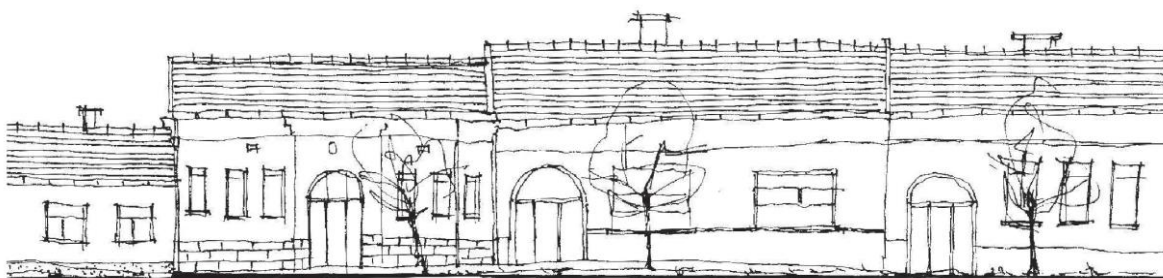
Az épületek nagy többsége lakófunkcióval rendelkezik, üdülőépület a településen nem található. A hegyoldali szőlőbirtokokon csak 1-1 nagyobb pincészet rendelkezik üzemi funkcióval, a nagy része melléképületként került nyilvántartásra. A belvárost lakó- és intézményi épületek alkotják, míg a gazdasági funkció a belváros peremén, az ipari területekre jellemző.

71. ábra: Siklós épületeinek funkcióvizsgálata, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség), Magasság, szintszám, tetőidom, Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A történelmi belvárosra zárt sorú, és hézagosan zárt sorú beépítés jellemző, kb. 50%-os beépítettséggel, és kisvárosias polgári épületekkel. Itt a lakóépületek egyes utcák mentén egy-egy szolgáltató rendeltetéssel egészülnek ki földszinti üzlet kialakításával. Az épületek díszesek, historizáló homlokzattal rendelkeznek, jellemző a nagyméretű kapuk és az ablakok szimmetrikus elhelyezése és téglá- és kőarchitektúra alkalmazása. A zárt sorú beépítés mellett jellemző az oldalkerti telekhatárra befordított épületszárny, keretes, vagy félkeretes beépítéssel, ahol a tetők az utcával párhuzamosan kerültek kialakításra.

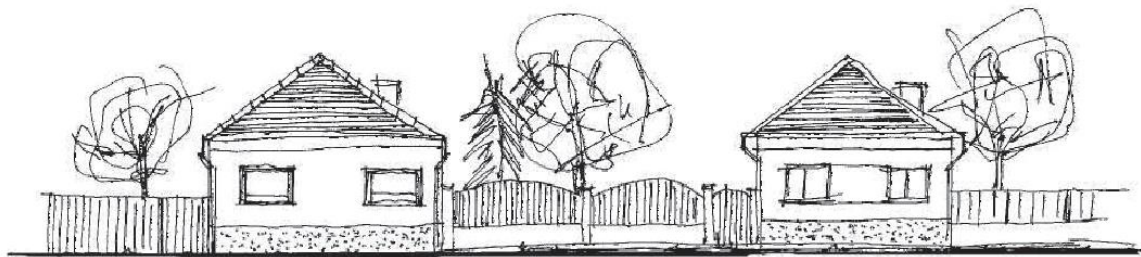
Forrás: Településképi Arculati Kézikönyv

A történelmi belvárostól távolabb a falusias, mezővárosi karakter jelenik meg, ahol a szalagtelkes telekkialakítás a jellemző. Az épületek az utcával merőlegesen épültek, jellemzően kontyolt, vagy anélküli nyeregtető kialakításával. Oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző beépítés, ahol főként egy szintes épületek alkotják az utcaképet. A főépületeket gyakran egészítették ki mezőgazdasági- és állattartó építményekkel, melyeket az épületek mögött helyeztek el. A kert végében gyümölcsös, kiskert került kialakításra. A telkeket gyakran tömör kerítéssel határolták, melyen fa-, vagy fémkapuzatokat alakítottak ki.

Forrás: Településképi Arculati Kézikönyv

Az 1950-80-as évekre a sátoztetős lakóházak építése terjedt el leginkább, mely területekre a szellős, széles kialakítású utcák párosultak. Az oldalhatáron álló beépítés mellett a kertvárosias beépítésre jellemző, ritkább, 20-30%-os beépítési nagyság terjedt el. A jellemzően földszinti épületek párkánymagassága a hagyományos beépítéshez igazodik, azonban az épületek 10-12 méteres szélessége sok esetben aránytalan tömegeket eredményezett.

Forrás: Településképi Arculati Kézikönyv

A lakótelepek körül gyakori az ikerházas beépítés, ami már többalakos lakóépületeket eredményez, utcával párhuzamos beépítéssel. Egyedülálló karakterű rész a Zenthe Ferenc tér keskeny téglalakú telekosztású, többszintes tetőteres csoportosított terület. A Harkányi út felől fésűs, lépcsőzetes telepítéssel utcával párhuzamos gerinccel kutyaól jellegű tetőkiemeléssel. A belső Zenthe tér felé Hansa városi karakter, fűrészfogas nyeregtetőssal, utcára merőleges gerinccel oromfalas kialakítással, erős tetőtúlnyúlással. A tér kialakításakor létesített telkeknél az előkertben a főépülethez hasonló karakterű összevont garázsok találhatók, a köztük lévő tömör kerítésben a főbejárattal.

Az 1970-es évektől kezdődően épültek a város lakótelepei eltérő szintszámú és szerkezetű lapostetős tömegekkel úszótelteken, soros vagy pavilonos elrendezéssel a közöttük kiadódó jelentős zöldfelületekkel, játszóterekkel. A város első lakótelepe a Köztársaság téren létesült, a Harkányi úttal párhuzamos soros elhelyezéssel, épületek közötti kis síkugrásokkal. Hasonló elrendezéssel és épületekkel épült ki a Béke tér és a Sallai utcai rész is, de garázsszint nélkül, a magassíkföldszint alatt alagsori tárolószinttel. A garázsszint hiánya itt erősen érezhető, mind a Sallai utcában mind a Béke téren épült a tér arculatát erősen lerontó hatású garázssor. Panelos szerkezettel épültek a Hajdú Imre út és az Iskola utca középső épületei. Szintén 5 lakószinttel és 1 garázsszinttel rendelkező téglány tömegűek, de már a tömegből kiugró erkélyekkel. Sajnos itt is szükség volt különálló garázsok építésére, ami a Hajdú utcai teret keleti, az Iskola utcánál a nyugati oldal lezárásaként készült el.

Az 1990-es éveket követően új építésű, szabadonálló, összetett tömegűek találhatók alacsonyabb hajlásszögű tetővel, többnyire beton cseréppel fedve, az épületek a mai modern anyagokból készültek beton lábazattal, nagyméretű sokszor műanyag nyílászárókkal.

A Matty felé vezető út mentén, a Vásártér környékén található településrészen tanyás jellegű, szórt beépítésű porták találhatók. Kisebb nagyobb méretű sok helyütt tetőteres lakóépületek gazdasági épülettel, általában állattartással. A többnyire a telek oldalhatárához igazodó, de ezzel együtt mégis szórt jellegű beépítésnek köszönhetően a köztől való távolságuk is változó, de mindig előkerttel létesültek.

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A Siklói vár 2022-ben került a történelmi emlékhelyek közé a Nemzeti Örökség Intézetének közlése szerint. Nem található világörökség és nincs olyan objektuma, amely fent lenne a világörökségi várományosi listán. Ennek ellenére számos épített környezeti értékkel rendelkezik.

A Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása szerint a településen 46 db régészeti lelőhely került lehatárolásra. Siklós műemléki környezetét a szabályozási tervek határvonallal feltüntetik.

Siklós történeti kertje a Siklói Várkert, melyet a szabályozási terv feltüntet. Az értékvédelmi terület (bővebb belváros, a temető környéke, váraljai rész) a szabályozási tervlapon lehatárolásra került.

Siklós helyi építészeti értékeit épületeit, utcáit és pincesorait a város településképi rendeletének melléklete tartalmazza, a védendő épületek ingatlanjainak hrsz-val, címével, fotóval beazonosítható módon, a szabályozási terv pedig tájékoztatólag ábrázolja.

1.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

(Tájékoztató irodalom:

- Vonyó József (szerk.): *Város a Tenkes alján (Siklós évszázadai)*. Siklós 2000
- Andrásfalvy B.: *A Duna mente népének ártéri gazdálkodása*. Budapest 2007
- Bándi G. (szerk.): *Baranya megye története az őskortól a honfoglalásig*. Pécs 1979.
- Csánki D.: *Magyarország történelmi földrajza II*. Budapest 1894
- Dövényi Z. (szerk.): *Magyarország kistájainak katasztere I; IV-V*. Budapest 2010
- Pesti F.: *Baranya megye földrajzi nevei I*. Pécs 1982.
- Gyenizse Péter: *A természeti adottságok hatása a délkelet-dunántúli települések fejlődésére*. PTE TTK Földrajzi Intézet, Pécs 2010
- Gyenizse Péter: *természeti adottságok hatása az utak futásirányára - térinformatikai vizsgálatok egy D-dunántúli mintaterületen* - In: Barton G.-Dormány G. (szerk.): *A magyar földrajz kurrens eredményei, A II. Magyar Földrajzi Konferencia CD kötete, SZTE TTK Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék, Szeged 2004*
- Györffy Gy.: *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza I*. Budapest 1963.
- Káldy-Nagy Gy.: *Baranya megye XVI. századi török adóösszeírásai*. Budapest 1960
- Kiss Eszter: *Siklós város fejlődésének és településszerkezetének vizsgálata*. *Studia Ignatiana* 5. évf. 1. sz. (2013.), 119-46.
- Kiss L.: *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. Budapest 1988
- T. Mérey Klára: *Baranya megye útjai és útmenti települései a 19. sz. elején. Tanulmányok és források Baranya megye történetéből VI*. Pécs, 2000)

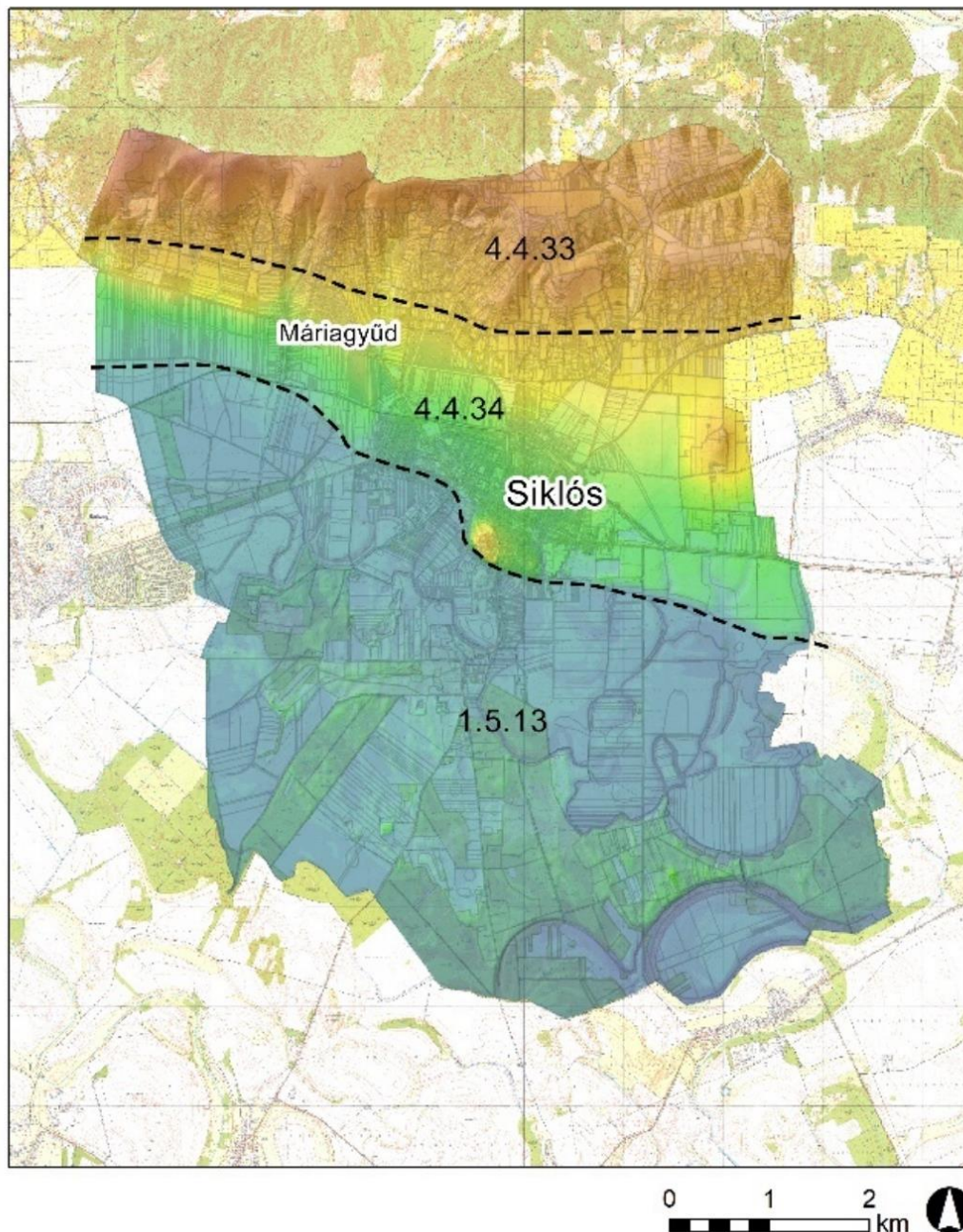
Siklós táji adottságai és régészeti érintettsége

Siklós városa Baranya vármegye déli részén, a Villányi-hegység előterében fekszik. Annak ellenére, hogy lakosságszáma alapján csupán egy kisváros méretével büszkélkedhet, fekvése, táji adottságai miatt a történelem bizonyos időszakában kiemelkedő jelentőséggel bírt.

A település fontosságát hangsúlyozza, hogy három táj metszetében fekszik: déli előterében a Nyárad-Harkányi-sík az Alföldhöz tartozó síksági terület, Siklós északi előterében a Villányi-hegység fekszik, míg maga a település a Dél-Baranyai-dombság részét képezi. Ennek megfelelően Siklóstól délre a Dráva mederváltozásainak nyomaival találkozunk, a hullámos síksági felszínen számos helyen azonosíthatók az egykori folyókanyarulatok, övzátonyok és sarlólaposok vonalai. A patakok a ma már délebbre futó Dráva irányában követhetők a tájban. A térség mélyebben fekvő területének jelentős részén található erdő, valamint a rétgazdálkodás helyszínei, de szántóföldeket is találunk. Ezekről a mélyebben fekvő részekről egy kiemelkedő perem határolja a Dél-Baranyai-dombság területét, amelyen Siklós városa is fekszik.

Az enyhén tagolt felszínű területből a siklói várhegy tömbje sasbércként emelkedik ki, emellett a tőle északnyugatra található a Göntér-domb magasodik ki környezetéből.

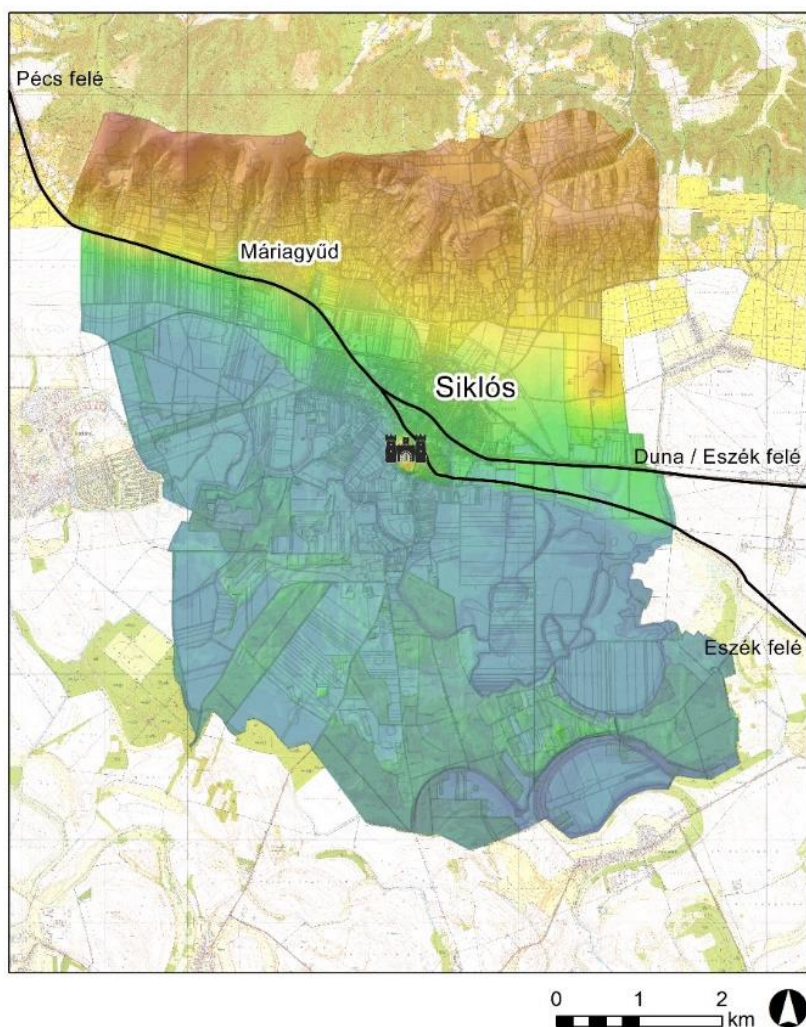
72. ábra: Siklós közigazgatási területének domborzati térképe a tájhatárok jelölésével. 1.5.13 – Nyárád-Harkányi-sík; 4.4.33 – Villányi-hegység; 4.4.34 – Dél-Baranyai-dombság (Készítette: Szabó Máté)

A síkság és dombság tájhatárán fekvő Siklós mellett még Máriagyűd tartozik a település közigazgatási területéhez, de utóbbi már a Villányi-hegység lábánál, részben annak oldalába felkúszva található. A domblábi felszín a szigetszerűen kiemelkedő alacsony hegységből lefolyó patakok völgyei keresztezik. Míg a síksági részek művelési módját alapvetően befolyásolja a vízjárás, a település környezetében döntően szántóterületek találhatók, a Villányi-hegység és a kiemelkedések irányában pedig egyre inkább a szőlőtermesztés veszi át a vezető szerepet. A Villányi-hegység magasabb régióiban és a meredekebb oldalakon erdőket találunk. A térség Magyarország legdélebbi részén található, fekvésének köszönhetően főként délies kitettséggel találkozhatunk, amely a mediterrán jellegű klíma-hatásokban is megmutatkozik.

A tájhatáron fekvő Siklós környezetére jellemző tagoltság az emberi megtelepedés természetes lehetőségét adta, a várhegy természetes kiemelkedése pedig a környezetet uraló magaslatként stratégiai jelentőséget is kölcsönzött a térségnek. Siklós központi helyzetét ezen kívül az úthálózat fejlődésében játszott szerepe is meghatározta. A Dráva völgyétől északra, az ártérből kiemelkedő peremterületen fekvő település egy természetes kelet-nyugati irányú közlekedési folyosón fekszik, amelyet ezen a részen a tőle északra, ezzel párhuzamosan futó Villányi-hegység is hangsúlyoz. Így egyrészt a hegység előterében futó, keleti irányban a mohácsi (Duna) útvonal fontos állomáshelyét adta a település. Ennél fontosabb közlekedési vonalat jelez az észak-déli irány. Pécs irányából Túrnyony és Máriagyúdon keresztül haladt a történeti időkben is létező főút, majd Siklóst elhagyva a délies irányt Eszék felé folytatta. A rendelkezésre álló adatok alapján ezt kétféleképpen lehetett megtenni: egyrészt a Dráva-völgy és a Karasica közötti háton, vagyis Beremend felé haladva, Dárda és Bellye irányában, vagy Lapáncsa térségében átkelve a Karasicán, és onnét Dárda felé folytatva az utat. Napjainkban a fentiek közül a Beremend felé haladó út már jelentőségét veszítette, holott ennek egykori szerepét erősítheti a Szársomlyó lábánál fekvő jelentős római kori település (Nagyharsány - Kopáralja) és késő római palota elhelyezkedése, csomóponti szerepe is (Sopianae - Mursa útvonal). A többi útvonal régiós szinten továbbra is fontos szerepet tölt be.

73. ábra: A térség fő közlekedési folyosóit mutató térkép (Készítette: Szabó Máté)

74. ábra: A Siklós – Eszék útvonalvariációk a történeti adatok tükrében (Készítette: Szabó Máté)

75. ábra: Mamutcsontok feltárása Máriagyűdön 2022-ben
(Forrás: bama.hu)

Siklós régészeti múltja az utolsó jégkorszakig követhető vissza, ekkor a kőkorszaki Gravetti kultúra mamutvadászai járták e tájat. Nyomaikat nem csak kőeszközeik jelzik, de az időszakra jellemző fauna képviselői, elsősorban a mamutcsontok sem ritkák a területen. A pleisztocén löszben fekvő leleteket Siklós település belterülete mellett a Villányi-hegység oldalában is több helyen megtalálták már, legutóbb 2022-ben, Máriagyűdön folyt mamutcsontokat is a felszínre hozó ásatás. Lényeges elem, hogy míg az ezt az időszakot jellemző üledékréteg számos helyen előfordul Baranyában, és így a korszakra jellemző élővilág maradványait is megtalálhatjuk bennük, ismereteink szerint a Villányi-hegység déli oldalán és előterében ezek a jelenségek a kőkorszaki ember nyomaival együtt is napvilágot láttak.

A kőkorszaki vándorló csoportokkal ellentétben az újkőkori leletek és jelenségek már a letelepült életmódot folytató emberek nyomait mutatják, amelyeknek példaként a Starčevo-kultúra kiterjedt településnyomát tárták fel a siklói elkerülőút építésekor. A késő neolitikumhoz tartozó Lengyeli-kultúra szintén ismert Siklósról, bár egyelőre csupán töredékes emlékanyagát hozta felszínre a kutatás a kórház mögötti, valamint a Baross Gábor utcában folyt építkezések során. A töredékes információkhoz tartozó előkerülési helyek közelsége alapján egy lengyeli telepet feltételezhetünk a város déli részén.

Siklóson a rézkor nyomai is előkerültek. A Balaton-Lasinja kultúrához köthető emlékanyagot a 2. számú téglagyár agyagbányájában tárhatták fel a régészek a 20. század második felében, de az elkerülőút építésekor is rögzíthettek rézkori jelenségeket a kutatók. Ezen a részen, a Göntér alatt egy erődített telep maradványai láttak napvilágot. A késő rézkorhoz tartozó Pécel-Badeni leletek is ismertek Siklóson, de szórvány voltak miatt a korszakhoz tartozó lelőhely azonosítására még nem került sor.

A bronzkori kultúrák több példáját ismerjük a város közigazgatási területéről. Szórvány leletek mellett a megtelepedés nyomai, valamint temetkezések is napvilágot láttak Siklós belterületén (Baross Gábor u., temető, Tapolca utca, 2. sz. téglagyár), illetve tágabb környezetében is (Orgoványos, Széchenyi-dűlő, Máriagyűd-Alsókövesföld). Ezek között megtaláljuk a mészbetétes kerámia, halomsíros, vagy urnamezős kultúrák anyagait is.

A vaskort csupán bizonytalan, de köztük jelentősebb leletek is jelzik (pl. ún. „siklói kincs” hengerded tekercsei, fibulái és karperece, amelyek valószínűleg csak egy részét képezték az előkerült kelta leletegyüttesnek).

A római kor első emlékeit magángyűjtemények anyagai jelentették Siklóson, de Pannonia tartomány megszilárdulása után a Villányi-hegység előterében fontos kereskedelmi út haladt Eszékről (Mursa) Pécs (Sopianae) irányába, így a korszak népességével is számolhatunk a területen. Habár a várban található római szarkofág eredete és pontos lelőhelye nem ismert, a vár alatt római temetőt ismer a kutatás, amihez nyilvánvalóan település is tartozhatott (és amelynek telepítő tényezői között feltételezhetjük a melegvizes forrást). Máriagyűd déli előterében szintén napvilágot látott római leletanyag az Alsóköves-dűlőben, illetve egy nőalakot ábrázoló szobor is előkerült a gyűdi templom előterében. Pontos adatok ugyan még nincsenek, de a leletek alapján feltételezhető, hogy a Villányi-hegység forrására, valamint a hegylábánál futó útra települhettek a korszakban.

A népvándorlás kora és a honfoglaláskor csupán szórványleletekkel képviselteti magát a térségben.

A magyar államalapítás korától számos forrás áll rendelkezésünkre Siklós történetének és régészeti örökségének megismeréséhez. A város stratégiai jelentősége, a várhegy és környezetének adottságai miatt azonban a régészeti lelőhelyek és leletek legnagyobb része a mai város alatt fekszik, így kutathatóságuk korlátozott.

Siklós neve először a 13. században jelenik meg az okleveles adatok között. Habár a település Árpád-kori létrejötte ennél korábbra tehető, írott forrást jelenleg nem ismerünk az ennél korábbi időszakról. Siklós nevét ezek az adatok Soclous, Suklous írásmóddal említik leggyakrabban, eredete, etimológiája azonban még nem teljesen tisztázott, de leginkább családnévként találkozunk velük. A 13. század első feléből származó forrás a Kán nemzetség egyik ágaként beszél a Siklósiakról, akik birtokolták a területet, és a település minden bizonnyal birtokközpont volta miatt örökölhette meg a családnevet. A vár építésének kezdete is erre századra adatolható, hiszen egy 1294-es oklevél már említi az erősséget.

A Siklósi család a 14. század végére egyre inkább elszegényedett, és az országos politikában is előnytelen helyzetbe került. Helyzetükre Zsigmond király (1387-1437) hatalomra jutása tett pontot, ugyanis a király elleni állásfoglalásuk miatt hűtlenség címén elkoboztatott a birtok, majd a család kihalásával végképp új család folytathatta az életet a területen.

Egy rövid átmeneti időszakot követően egy birtokcsere folytán került a Garai családhoz a birtok, és ezzel együtt Siklós vára is. Ifjabb Garai Miklós végig Zsigmond király pártját fogta, számos esetben megsegítette, fogságából kiszabadítva is Siklós várába vitte. Szolgálatiért nádori címet kapott, az országos méltósággal járó távollétek miatt pedig Siklós várnagyok révén irányította. Az ország vezetésében betöltött címhez tartozó vagyoni háttér lehetőséget adott a siklósi vár fejlesztésére, így a korai vár helyett egy gótikus várkastélyt hoztak létre, valamint az egész várhegyet körbevették védelmi rendszerrel. A vár egyaránt szolgált kényelmes otthonként és korszerű erődként is, utóbbit a Hunyadiak 1441-es (sikertelen) ostromakor próba alá is vetették. A Garai család építkezéseinek legépebben megmaradt emléke a gótikus várkapolna.

1481-ben, Garai Jób halálával új birtokosa lett a várnak. Mátyás király (1458-1490) ekkor fiának, Corvin Jánosnak adományozta az erősséget, aki 1494-ben familiárisának, Bajnai Both Andrásnak és testvérének adta el. A család egészen 1507-ig volt tulajdonosa Siklósnak, amikor is Perényi Imre nádor vívta el a birtokot.

A Perényi érát ismét az építkezések jelzik Siklós várán. Egyrészt az ostrom miatti pusztítást is helyre kellett állítani, másrészt a hadügyi reform is megkívánta az újításokat. A lőfegyverek megjelenéséhez igazodóan ágyúteraszok kialakítására került sor, új bástyákat építettek, valamint a lakórészek reneszánsz átalakítása is megtörtént. A török veszély, majd az 1526-os vereség tovább fokozta a védelem bővítésének igényét, ennek ellenére 1543-ban háromnapos ostrom után szerezte meg a török a várat.

Siklós meghatározó és központi eleme a vár, a település terjeszkedése és beépítettsége miatt ugyanakkor kevesebbet tudunk a várat övező, és vele együtt fejlődő településről. Az uradalom központi települése már 1294-ben vásáros helyként szerepel a forrásokban, ami a központi szerepét erősítette és a lakosságszám növekedését is magával hozta. A siklósi uradalom központja mezőváros volt, az oppidum jelző először a 15. században tűnik fel, egyszer civitas-ként is említik, az 1490-es években pedig pénzváltóhelyként is működött. A források szerint Siklósnak a 14. században már két temploma volt. A középkori plébániatemplom a maival azonos helyen állt, amelyet restaurálásakor lehetett nyomon követni. A településen Ágoston rendi kolostor is működött (1333-tól), amelyet később a ciszterciek kezébe került.

A település szerkezetéről kevesebb információval rendelkezünk, de a topográfia alapvető meghatározó elemei megfigyelhetők a város mai szerkezetén. Egyrészt a várhegy domborzati viszonyai és a térségben játszott szerepe alapján a fő útvonalak vonalvezetése megegyezhetett a mai helyzettel, hiszen a nyugati irányt egyrészt a tájhatár vízjárta részei keretezték, másrészt Máriagyűd irányában is meghatározónak tekinthető a nyomvonal, kelet felé pedig a Szársomlyó tömbje, vagy onnét visszatekintve a siklósi várhegy tájjegyként uralja a környezetet, és lehetett hatással az utak vonalvezetésére. Eszék felé a közvetlen útvonal esetében pedig szintén a tájhatár utalhat a nyomvonalra. Siklós belső szerkezete organikusan fejlődhetett a vár környezetében, a fő utakhoz és a település szintén meghatározó helyszíneihez igazodva (templom, piactér, stb.).

A régészeti kutatások ezeknek a helyszíneknek, vagy a város körüli temetkezéseknek a nyomait kisebb-nagyobb részletekben és mozaikosan tárhatta/tárhatja fel, de egyértelműen utal arra, hogy a vár tágabb környezetében a folyamatosan fejlődő település elemeinek előkerülése várható.

Az 1543-as ostromot követően Siklós oszmán fennhatóság alá került. A várban török katonaság állomásozott, a környezetében pedig a mindennapi életükhöz szükséges építészeti és társadalmi átalakulás nyomait is felfedezhetjük. A lakosság részben kicserélődött, illetve a keresztény lakosság kiszorult a váraljáról, és a keleti – tömésfallal védett – városrészbe települt. Építészeti szempontból a vallásgyakorláshoz szükséges épületek átalakítása és építése (pl. Malkocs bej dzsámija) mellett a török fürdőkultúrát érdemes kihangsúlyozni (amely minden bizonnyal a siklói melegvizes forrásnál lehetett), amelyhez – illetve a kutakhoz, csörgőkhoz – kapcsolódó vízvezetékcsövek is több helyen napvilágot láttak a városban.

A korai oszmán megszállást követően hosszú ideig elkerülték a katonai események Siklóst, Zrínyi 1664-es hadjárata során is csupán elvonultak a vár alatt a keresztény sereg katonái. A felszabadító háborúk során Siklóst megerősítették a törökök, de rövid ostrom után a keresztény seregek bevették a várat 1686-ban. 1687-ben még megindultak a törökök a vár visszaszerzésére, de a nagyharsányi csata pontot tett a térség birtoklásának kérdésére, és a vár végleg felszabadult az oszmán uralom alól. A várt béke és a terület felvirágzása azonban váratott magára, mert a rácok dúlása sokáig fenyegette a térséget és ritkította a lakosságot. Hiába volt a terület a császárhű Caprara család birtoka 1698-1728 között, eleinte ők sem tudták megakadályozni a rác fosztogatást. Erre a szatmári békét követő időig kellett várni, amikor a lakosságszám újra növekedni kezdetett. A felszabadító háborúk után a katolikus egyház megpróbálta visszaszerezni birtokait a reformátussá vált területen, de a rekatolizáció nem járt sikerrel. 1729-től a szabadságharc végéig a Batthyány család igazgatta a siklói birtokot, a mezőváros lakosszáma pedig folyamatosan növekedett.

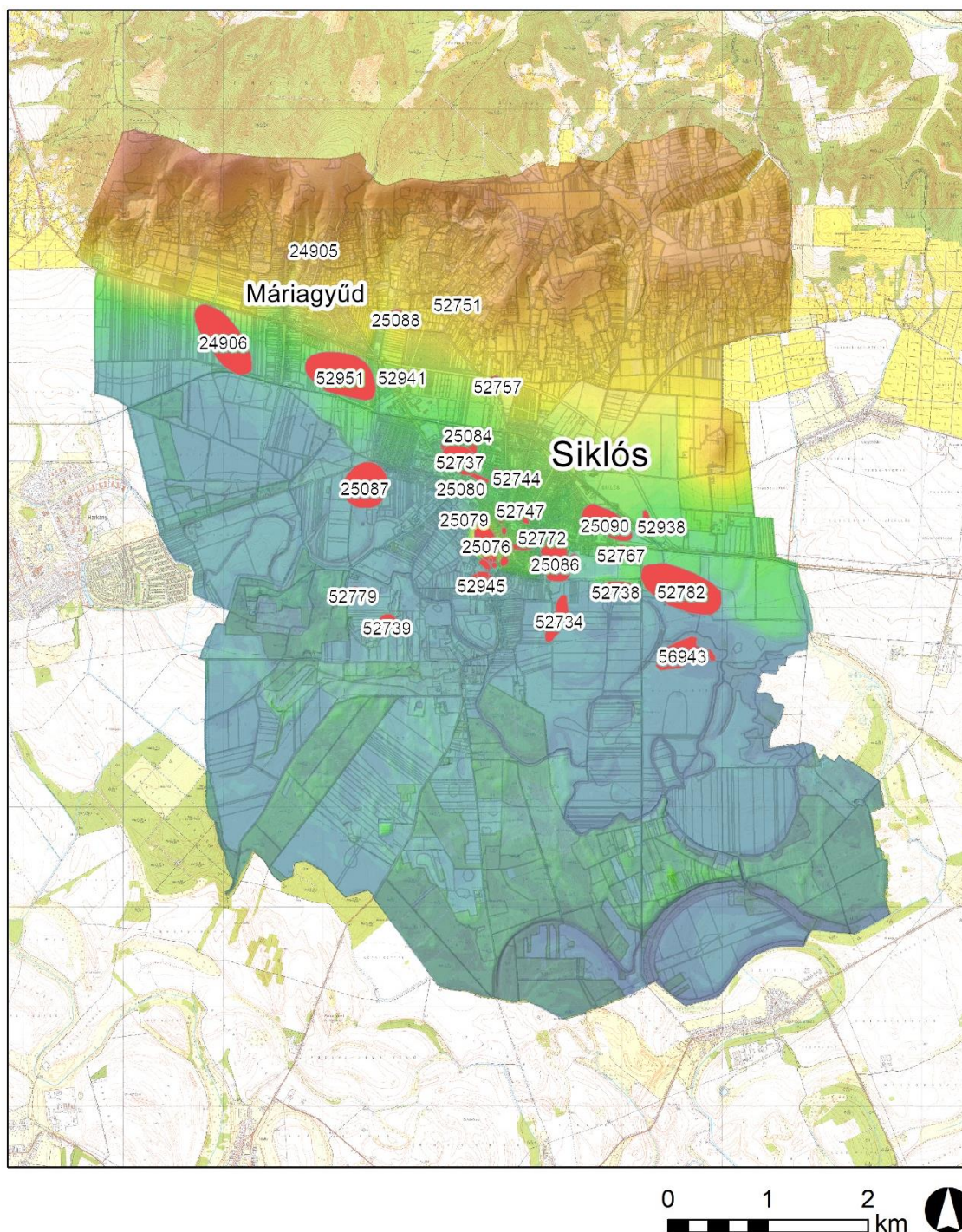
A Siklós területéhez tartozó Máriagyúd területéről pleisztocén kori mamut leletek is előkerültek több esetben, legutóbb 2022-ben. A falu környezetében őskori, római kori, valamint középkori és török kori lelőhelyek is ismertek, a belterületről pedig szintén vannak adatok az Árpád-kori és középkori megtelepedésről. A Mária-jelenésekről híressé vált gyűdi kegyhely közeléből római kori lelet is ismert, szórvány volta azonban nem szolgáltat adatot az ottan lelőhely szerkezetéről, bár a helyszín környezeti viszonyai és a forráshely miatt római villagazdaságot is valószínűsíthetünk ott.

Összefoglalóan meg kell jegyezni, hogy Siklós a Dráva és Pécs között, táji adottságainak és történelmének köszönhetően központi helyzetben fekszik, amelynek jelentősége változó mértékben, de adatolható volt a történelem folyamán. A területen a pleisztocén üledékben őslénytani anyag rejtőzik, amelyhez a kőkorszaki ember jelenlétének a lenyomata is társul, így egy különleges időszak környezeti és humán viszonyai is vizsgálhatók.

Siklós régészeti örökségének elsősorban az Árpád-korig visszavezethető maradványai – a vár és környezete – jelenleg is meghatározó szerepet játszanak a városképben, annak mindennapi életében és turisztikai jelentőségében. A településen fennmaradt romok, valamint az organikusan fejlődő városkép számos eleme műemléki védelmet is élvez. Habár a település alatt, illetve környezetében számos, az őskortól adatolható régészeti lelőhelyet ismer a nyilvántartás, ezek jobbára elfedve, vagy részletesebb kutatás nélküli ismeretanyagot adnak. A Siklóshoz tartozó Máriagyúd alatt és környezetében szintén ismertek régészeti lelőhelyek.

A jelenleg rendelkezésre álló adatok mind azt mutatják, hogy a terület régészeti öröksége és műemlékei számottevőek, és turisztikai szempontból is kiemelt jelentőséggel bírnak, de a továbbiakban is számítani kell régészeti lelőhelyek előkerülésére, illetve cél lehet speciális jellegű régészeti lelőhelyek felkutatása is (pl. kőbányák).

76. ábra: A nyilvántartott régészeti lelőhelyek elterjedését mutató térkép a domborzati viszonyok összevetésével
(Készítette: Szabó Máté)

77. ábra: Egykori út nyoma a gabonátáblán Siklós délkeleti előterében, az 52734 – Rákóczi-dűlő lelőhely területén
(Forrás: MEPAR 2023)

További – Siklós értékeit bemutató - fotók a mellékletek között kerültek csatolásra.

Siklós régészeti érintettsége - összefoglalás

Siklós közigazgatási határán belül mintegy negyven régészeti lelőhelyről őriz adatokat a nyilvántartás. Ez a szám önmagában magasnak tekinthető, a lelőhelyek elterjedését és a vizsgált területen belüli szóródását tekintve viszont jól tükrözi a kutatási hiányokat. A lelőhelyek jelentős részét ugyanis nem szisztematikus régészeti felderítésnek, hanem adatközlőknek, leletbeszolgáltatónak, vagy a településeken folyó munkáknak köszönhetjük. Ebből kifolyólag tekintettel kell lenni arra, hogy nem csak az ismert lelőhelyekről rendelkezésünkre álló adatok válhatnak pontosabbá a jövőben, de új lelőhelyek előkerülésére is számítani kell.

A várhegy térségében az Árpád-kortól folyamatosan fejlődő erősség és település a korábbi korszakokra rátelepült, sokszor az építkezéseivel minden bizonnyal elpusztította a megelőző időszakok jelenségeit, leletanyagát, így ezen a részen korlátozott a lehetőség azok felderítésére. Siklós belterületén ugyanakkor jól nyomon követhető a különböző kultúrák megtelepedése és temetkezési nyoma, amelyeket elsősorban az építkezések és közműfektetések munkálatai hoztak/hoznak felszínre, illetve korábban különlegesebb leletanyagok gyűjteményekbe, vagy szórványleletként múzeumba kerülése hozható fel példaként.

A domborzati és a vízrajzi adottságok szerint a várhegyre települt erősség mérete az idő előrehaladtával egyre nőtt, ennek nyomaként a hegyfokon állt várat többszöri átépítés és fejlesztés nyomai tarkítják, a 16. században pedig ezt a központi tömböt a részben a napjainkban is jól megőrződött külsővár egészítette ki. Ennek falai sok helyen ma is állnak, de vonalvezetése a hiányzó részekben is jól követhető. A kibővített rendszerhez bástyák és ágyúteraszok tartoztak, így érte az oszmán kor az erősséget. A várat övező és organikusan fejlődő településkép a török korban a tömésfallal körülvett keleti külső várossal egészült ki (helyesebben ezt a városrészt övezte védmű), amelynek kiterjedése nagyjából a mai Berzsényi u. – Deák u. – Stefán Stiljanovity köz – Ady u. vonalával határolható területet övezte.

A vár alatt fakadó melegvizet forráshely használatát folyamatosnak tekinthetjük (török fürdő helye), a várhegy északi, északkeleti előterében pedig az utak mentén szintén számolnunk kell települési nyomokkal, valamint ezeken túl a temetkezési helyekkel. A település térképi ábrázolását a felszabadító háborúk idejéből (Joseph Haüy felmérése), vagy azt követően ismerjük, és ezek alapján rekonstruálható a 18. századtól egyre népesebb mezőváros szerkezetének fejlődése. Ahogy a mai városképen is tükröződik, a természeti adottságokhoz igazodóan elsősorban a Dráva síkjából kiemelkedő területen folyt a megtelepedés, amelynek meghatározó tényezője a vár és a középkori – török kori város, valamint a fő útvonalak voltak, itt alakultak ki a piachelyek is (pl. Mária utca, Kossuth tér). Így a vártól északkeleti, északi irányokban figyelhető meg a bővülés, ahogy a mai település kiterjedése is ezek mentén folytatódott, gyakorlatilag napjainkig megőrizve történelmi magját. A temető a város keleti határán jött létre, de a korábbi időszakok temetkezési helyeit akár a mai város alatt is megtalálhatjuk (pl. Hajdú I. u.). A jelenleg nyilvántartott régészeti lelőhelyek ezt a képet tükrözik vissza. A várhegy térségében főként az Árpád-kortól a jelen felé mutató lelőhelyek különböző fajtáit és részleteit ismerjük. Ezek minden bizonnyal egyetlen, és kiterjedtebb lelőhely egyes mozaikjait jelzik, hiszen a beépítettség miatt a kutatási lehetőségek korlátozzák a régészeti felderítést, a jelenleg ismeretlen, vagy csak közvetett módon adatolt (pl. török kiűzése kori térkép) helyszíneket az örökségvédelmi nyilvántartás pedig nem tartalmazza. Habár a vár térségében más időszakok régészeti anyaga is ismert (pl. római kori temető a vár területén, vagy őskori lelőhely a fürdőnél), ezek pontosabb feltérképezésére csak a középkori település határán kívül, az egykor beépítetlen és akkor bolygatatlan részekben van lehetőség. Így váltak megismerhetővé kiterjedtebb lelőhelyek az ipari beruházások (téglagyárak), vagy a siklósi elkerülőút környékén.

A Siklóshoz tartozó Máriagyúd esetében a beépítettség hasonlóan korlátozza a régészeti lelőhelyek felderítését. A nyilvántartási adatokon jól látható, hogy a településen található templomok, a forráshely, illetve a hegylábi főút mind meghatározók a régészeti lelőhelyek tekintetében, a belterületi részen pedig a legújabb, 2022-es régészeti feltárás is megerősítette, hogy további lelőhelyek, lelőhely-részek előkerülése várható. Szintén fontos megfigyelés, hogy nem csupán régészeti leletekre számíthatunk errefelé, de a pleisztocén kor őslény-leletei is felszínre kerülhetnek.

Siklós térségében a táji adottságokhoz igazodó gazdálkodási formák nyomait találjuk. A síksági részen a mezőgazdasági területek, a mélyebben fekvő részekben a rét- vagy erdőgazdálkodás nyomainak jellemzők, míg a Villányi-hegység déli oldalán évszázados múlttal rendelkezik a szőlőtermesztés, ami a térség híres borvidéki múltjához is hozzájárul. A hegységben egykor a legeltetés is jelentős volt, de ezen kívül fontos kő nyersanyag-lelőhely is. Építő és díszítő köveket egyaránt találunk a területen, ennek történeti vonatkozásai, még inkább régészeti háttere egyelőre kiaknázatlan, és félő, hogy az egykori kőbányák, anyagnyerő helyek feltérképezése a mai művelés áldozatául esik. Ilyen szempontból a római kori kőfejtők, vagy a középkori kőbányászat helyszíneinek azonosítását a bányafejlesztési kérdéseknél is célszerű szem előtt tartani.

A térség déli, a Dráva síkjához tartozó területe szintén régészetileg feltérképezetlen területnek számít. Siklós városának déli előterében ugyan ismert néhány lelőhely, de Maty, Alsószentmárton és Egyházasharaszti felé gyakorlatilag egyetlen lelőhely sem szerepel a nyilvántartásban. A természeti környezet valóban jelentősen megváltozik, és a vízrajz is befolyással lehetett a különböző korszakok megtelepedési lehetőségeire, valamint a folyómeder változásával elpusztításukra, elfedésükre. Napjainkban kiterjedt erdőségek borítják a térséget, ami szintén nehezíti a lelőhelyfelderítést. Mindezek ellenére kizártnak tarthatjuk, hogy egyetlen régészeti lelőhely se legyen arra, így újak előkerülésére itt is számítani kell.

21. táblázat: Siklós nyilvántartott régészeti lelőhelyei

Lelőhely azonosító	Név	Korszak	Helyadat
24905	Máriagyúd-Templom	ismeretlen kor	igen
24906	Siklós - Máriagyúd- Alsókövesföld	bronzkor, római kor, ismeretlen kor	igen
25076	Vár	római kor, Árpád-kor, középkor, török kor	igen
25077	Perényi bástya	középkor, török kor	igen
25078	Ferences kolostor	középkor, török kor	igen
25079	Vár - Gyúdi torony	neolitikum	igen
25080	Iskola u. 13.	római kor	igen
25081	2. sz. téglagyár	bronzkor, ismeretlen kor	igen
25082	Felszabadulás útja 14-16.	török kor	igen
25083	Járási Tanács	török kor	igen
25084	Kállai Éva u.	római kor	igen
25085	Tapolca u. 4.	bronzkor	igen
25086	Temető	bronzkor	igen
25087	Csukma dűlő	Árpád-kor	igen
25088	Csukma dűlő - Andorfalvi József telke	római kor, török kor	igen
25090	Vida féle téglagyár	vaskor	igen
40280	Váralja	középkor, kora újkor	igen
52734	Rákóczi-dűlő	középkor	igen
52737	Sziklai Sándor u.-Iskola u.	ismeretlen korú	igen
52738	Széchenyi-dűlő	bronzkor	igen
52739	Orgoványos, régi homokbánya	bronzkor	igen
52742	Máriagyúd, Református templom	késő középkor	igen
52744	Hajdú I. u.	középkor	igen
52747	Dózsa Gy. U.	ismeretlen korú	igen
52751	Csukma-dűlő II.	paleolitikum	igen
52757	Akasztfő-dűlő, elkerülő út	paleolitikum	igen
52767	2. sz. téglagyártól É-ra	őskor	igen
52772	Széchenyi u.	ismeretlen korú	igen
52773	Vajda János tér, Milleniumi emlékmű	kora újkor	igen
52779	Schneider-tanya környéke	őskor	igen
52782	Nyerges-dűlő	kora újkor	igen
52937	Kossuth tér 15.	késő középkor	igen
52938	Göntér, elkerülő út	rézkor	igen
52941	Csukma-dűlő, elkerülő út	neolitikum	igen
52945	Baross Gábor u. 35. és 49.	neolitikum, bronzkor, középkor	igen

Lelőhely azonosító	Név	Korszak	Helyadat
52946	Ady E. u.	kora újkor	igen
52951	Postaút alja	középkor	igen
56943	Basasarok	neolitikum, bronzkor	igen
72349	Jókai- liget, Török fürdő	török kor	igen
72537	Kórház	középkor, török kor	igen

További részletek és térképi ábrázolás a mellékletek között került csatolásra.

A régészeti lelőhelyek a kulturális örökségünk részét képezik. Megóvásuk, tudományos kutatásuk, és a belőlük kinyerhető, társadalmunk számára és jövőnk tervezéséhez segítségül hívható tudás-anyaga mindannyiunk öröksége, amelynek megőrzése törvényben foglalt cél, és közös felelősségünk is.

Ezeknek a helyszíneknek, illetve a különböző nemű földmunkák kapcsán előkerülő régészeti örökségünk védelme érdekében a terület- és településfejlesztéssel és rendezéssel kapcsolatos beruházások tervezését ezzel összhangban kell végezni. A régészeti lelőhelyeket érintő intézkedéseknek ebből kifolyólag főként megelőző, szükség esetén mentő jellegűnek kell lenniük.

A régészeti lelőhelyek veszélyeztetettségét több kategóriába sorolhatjuk. A külterületi, mezőgazdasági és erdőgazdasági művelés alatt álló területek állapotára a gépekkel történő munkavégzés, illetve az illegális lelőhely-fosztogatás (fémkeresőzés) állandó veszélyforrást jelent. Siklós fejlesztéséhez kapcsolódóan a földmunkák során lehet a lelőhely részleges pusztulást okozó veszélyeztetésével számolnunk.

A fenti munkarész a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok, valamint a táji adottság és azok változásának kiértékelése alapján készült. A település közigazgatási területén időközben előkerülő újabb régészeti lelőhelyekről a Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztálya mellett a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatalának Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztálya, illetve a pécsi Janus Pannonius Múzeum vezet nyilvántartást, ezért minden tervezett beruházás és nagyobb földmunkával járó tevékenység előtt javasolt az érintett területen található vagy feltételezhető régészeti lelőhelyekről tájékozódni, amellyel elkerülhető a kulturális örökség elemeinek indokolatlan veszélyeztetése és pusztulása.

A régészeti feladatellátáshoz kapcsolódó törvényi előírások

A régészeti lelőhelyekkel kapcsolatos törvényi szabályozás alapját a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény adja. Ennek értelmében a köz- és magáncélú fejlesztéseket – így különösen a terület- és településfejlesztés, terület- és településrendezés, környezet-, természet- és tájvédelem és az ezzel kapcsolatos beruházások tervezését – e védelemmel összhangban kell végezni (3.§), illetve a nyilvántartott régészeti lelőhelyeken a földmunkával járó beruházásokat a jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni. Amennyiben azok mégis szükségesek, a régészeti feltárási munkák költségeit annak kell fedeznie, akinek a fejlesztés érdekében áll (19.§).

Nagyberuházás esetén a feltárást megelőzően előzetes régészeti dokumentációt kell készíttetni (23.§), melynek feltárási projektterve tartalmazza a régészeti feladatellátásra vonatkozó információkat: a feltárási módját, várható idejét, költségeit, kockázatelemzését.

Nagyberuházás esetén a Magyar Nemzeti Múzeumot kell értesíteni a beruházási szándékról, amely koordinálja a területileg illetékes múzeummal a szerződéskötést. Siklós területén a Janus Pannonius Múzeum a területileg illetékes, vármegyei gyűjtőkörrel rendelkező múzeum (7621 Pécs, Káptalan u. 5., e-mail: jpm@jpm.hu, telefon: +36 72/514-040, www.jpm.hu; régészeti osztályvezető: Neményi Réka, e-mail: nemenyi.reka@jpm.hu, telefon: +36 30/2575170). Amennyiben régészeti leletek, emlékek kerülnek elő földmunka során, nem nyilvántartott lelőhelyen, úgy a területen a földmunkákat be kell szüntetni, és a feltárást mentő feltárás keretében a területileg illetékes múzeumnak el kell végeznie (24.§). Siklós területén a földmunkával járó beruházások engedélyezési folyamata során a régészeti lelőhelyekkel kapcsolatos szakhatósági állásfoglalást a Baranya Vármegyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatalának Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztálya adja.

1.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A **történelmi belváros**, a fő átmenő közlekedési útvonalak menti zárt sorú polgári városi karakter melyet mai formájában a mezőváros iparos-kereskedő rétege hozott létre. A többszintes épületek a földszinten a lakosság ellátását szolgáló üzletekkel, szolgáltatásokkal, az emeleti és udvari részeken lakásokkal létesültek. Az épületek mívesen díszítettek, zömében vakolt architektúrával, de megjelenik a látszó téglabetétes homlokzat kialakítás is. A nagyméretű kapukat kis kiülésű rizalitok emelik ki, jellemzőek végigfutó öv-, parapet-, szemöldök- és főpárkányok, az emeleti ablakok karakteres keretezései, a falmezők sávozása, az oszlopfejek ornamentikus díszítései. Szinte az összes városainkra jellemző stílus megtalálható az utcásortokban, romantikus, klasszicizáló, szecessziós és eklektikus épületek sorában rejtőznek a modernebb, általában dísztelen társaik.

A **Váralja** egyedi hangulatát sajátos karakter mellett a háttérben megjelenő Vár és annak tövében kanyargó utcát szegélyező „kisházak” épületek láncolata adja. A beépítés igazodott a változó terepszint magassághoz, mely változatossá tette az utcaképeket.

A falusias megjelenésű keskeny, földszintes házak, zegzugos utak és a helyenként felbukkanó szűk kis tereplépcsők visszaidézik a középkor hangulatát. A török időben ide bosnyákok telepedtek le. A siklói putur-lak, a városfalat követő hosszú teraszokon épült ki, apró házai, apró kertjei mediterrán hangulatú együttest alkotnak. Hagyományos oldalhatáron álló, az utcára merőleges gerincű, egyszerű nyeregtetős beépítés jellemző, az épületek többnyire előkert nélkül, az utcafrontra települtek, mögöttük általában azonos oldalhatárra, azzal többnyire egybeépült, soros elrendezésű gazdasági épülettel. A hagyományos lakóépületek egyszerű, arányos tömegűek, egy lakószinttel, az utcára merőleges 38-42°-os hajlásszögű nyeregtetővel fedettek, a tornác nem jellemző, ha mégis találkozunk vele, az egyszerű konzolos kialakítású, általában konty nélküli ormfalas, ahol a tető túlnyúlása legfeljebb egy cserépnyi, de előfordulnak szép arányú csonkakontyos épületek is.

Siklós belterületének a történelmi belvárost övező, néhol attól kissé távolabb eső, a régies, **hagyományos falusias** utcaképet őrző területei ezek. Legfőképpen a falvakra jellemző jegyeket hordozzák, azaz a korábbi mezőgazdasági jellegű telekhasználatot, a szabályos elrendezésű szalagtelkes falvakhoz hasonlóan az egymás mellett fekvő keskeny, hosszú telkeknek az utcára néző végében helyezkednek el a lakóházak, ezektől távolodva pedig az állatokat kiszolgáló épületek, majd a veteményeskert, gyümölcsöskert. Az itt lakók csaknem kizárólag a mezőgazdaságból éltek. Ezt tükrözi az utca képe is: a lakóházakhoz közvetlenül csatlakoztak az ólak, istállók, gabonátárolók. Ezek közül még sok ma is megvan. Jellemzően hagyományos megjelenésű, egyszerűbb tömegű, többnyire földszintes, utcafronti épületek helyezkednek el, oldalhatáron álló beépítéssel.

A belvárosi zajosabb területekhez képest békésebb életforma a meghatározó, ahol a falvakhoz hasonló életmód is jellemzőbb, vagyis az emberek közötti kapcsolat kissé szorosabbnak mondható. Mivel kissé kiesőbb területről van szó, az építkezések sem olyan gyakoriak, melléképületek, kisebb bővítések, tetőtér-beépítések fordulnak elő nagyrészt. Itt-ott még megmaradtak a hagyományos vályogházak, fafödémekkel. Többségében a lakóépületeket a közterülettől tömör kerítés választja el, fém vagy fa kapuzattal kialakítva. A Kálvin utca bizonyos szempontból központi része ennek a területnek, ugyanis itt található a református templom, mellette a paplak, illetve a hozzá kapcsolódó iskola és óvoda. Mivel ezek a legrégebben épült utcák, a település helyi védelemre érdemes épületei közül sokat ezen a területen találunk, melyek a földszintes, oromzatos népi lakóházak jellegzetes arányait őrzik. Az utcaképet jelenleg igen meghatározzák az elmúlt idők eltérő építkezési szokásai. Sok helyen még láthatjuk a hagyományos, hosszanti elrendezésű, beépített tornácos épületeket, majd a később épült sátozott lakóépületek is felbukkannak, illetve néhány helyen már újabb, akár emeletes, összetettebb tömegű, modernebb családi házak is felfedezhetők. A hagyományos falusias lakóépületek később igény szerint pince, műhely, garázs épületrészekkel bővültek, így ma már a négyzetes alaprajznál változatosabb alaprajzú épületek helyezkednek el.

A település egyik egyedi értéke az elszórt pincékből és pincesorokból álló álló **szőlőhegyi településrész**, amelyet szépen gondozott szőlőültetvények kereteznek. A turizmus egy része a szőlőhegy köré szerveződik, a helyi kedvelt borok és jellegzetes magyar ételek mellett a gyönyörű, városra néző kilátás is csalogató. A szőlőhegyi területen laza hálózatot, heterogén struktúrát alkotva találhatóak a régi pincék, présházak, mezőgazdasági tárolók és az újabb építésű nyaraló- és lakóépületek. Utcaképről, jellemző elhelyezésről nem beszélhetünk, bár a megközelítésre szolgáló dűlők mentén kialakultak utcás jellegű részek, nagyjából a terepadottságok által kirajzolt helyen és módon épültek ezek az épületek, hol a szintvonalakkal párhuzamosan, hol azokra merőlegesen, néhol az út közelében néhol éppen a legtávolabbi részen.

Az épületállomány szintén nagyon vegyes képet mutat, a régi épületek mind méretükben, mind anyaghasználatukban jól tükrözik eredeti funkciójukat (présház, tárolás, pihenés), közös jellemzőjük a hagyományos magastetős kialakítás, apró egyszerű tömeggel, de akad itt hullámpalával fedett tároló is, csupán itt-ott ékelődik be néhány lakóházzá felbővített épület.

A hegyoldaliombok közül kiemelkedő két templomtorony már messziről uralja a látképet, csalogatja az érdeklődő turistákat és irányt mutat a zarándokoknak, akik rendszeresen fel is keresik, hisz **Máriagyúd** a Tenkes déli lábánál elhelyezkedő, nemzetközi hírű Mária-kegyhely, búcsújáró hely, a Magyar Zarándokút végállomása. Ezen a területen hagyományosan oldalhatáron álló, az utcára merőleges gerincű, egyszerű nyeregtetős beépítés jellemző. Az épületek többnyire előkert nélkül, az utcafrontra települtek, mögöttük általában azonos oldalhatárra, azzal többnyire egybeépült, soros elrendezésű gazdasági épülettel. A telkeken a keresztcsűrök, telekrészt lezáró gazdasági épületek ritkák, de találhatóak szép példák. A hagyományos lakóépületek egyszerű, arányos tömegűek, egy lakószinttel, az utcára merőleges 38-42°-os hajlásszögű nyeregtetővel fedettek, jellemző az oszlopokkal alátámasztott vagy egyszerű konzolos tornác, általában konty nélküli oromfalas kialakítással találkozunk, ahol a tető túlnyúlása legfeljebb egy cserépnny, de előfordulnak szép arányú csonkakontyos épületek is. A település helyi védelemre érdemes utcarészletei, épületei a hegyre, a templomhoz vezető két ősi utca, a Járó Péter és az Arany János mentén találhatóak. Az utcák a táji adottságok következtében szélesebbek a megszokottnál, elválasztásukat csapadékvíz levezető árok biztosítja.

Az Arany János utca vége még jobban kiszélesedik, szép előteret létrehozva a templom előtti nagyobb teresedéshez. Az épületek többnyire utcára merőleges gerincű parasztházak tornáccal, néhol a telek közepén beforduló gazdasági épülettel. Találhatóak köztük szépen felújítottak, karbantartottak, modern funkciókkal létesülve.

1.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület

Siklós nem rendelkezik világörökségi és világörökségi várományos területtel.

1.14.6.5 Műemlék, műemlékegyüttes

Siklós örökségének fontos elemei a fennmaradt műemlékei, melyek közül a siklós vár és Malkocs bej dzsámija a legnépszerűbb a látogatók körében, azonban ezen kívül egyéb műemléki értékekkel is büszkélkedhet.

22. táblázat: Siklós város műemlékei

Megnevezés	Cím	Hrsz.
Vár	Vajda János tér	1174
Szentháromság (v. Ferences) templom	Vajda János tér	1103/2, 1103/4
Alkotóház, volt ferences kolostor	Vajda János tér	1103/2, 1103/5-6
Postaépület	Flóriát tér 1.	1213/1
Ferences kegytemplom	Vajda János tér	2193/1
Ferences zárda	Máriagyűd	2193/2
Református templom	Máriagyűd, Arany János u.	2271
Görög keleti templom	Táncsics u.	684/1
Református Templom	Kálvin utca 18., Magyar utca 29.	754
Malkocs bej dzsámija	Kossuth Lajos tér 15.	789, 790, 791/4-5
Római katolikus Temetőkápolna	Deák Ferenc u.	893

78. ábra: Siklós műemlékei és műemléki környezete, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.6.6 Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Siklós történeti kertje a Vár által körülölelt kert, melyet 2021-ben újítottak fel. A várkert ad helyszínt a kültéri közösségi programoknak, valamint itt található a 2011-ben felújított Rózsakert is. A Siklói Várat ugyan sok támadás érte az elmúlt hét és fél században, de tulajdonosai időről-időre rekonstruálták, fejlesztették, így az utókor (szinte eredeti) pompájában élvezheti látványát úgy kívül, mint belül. A Vár különböző részein a gótika, a reneszánsz vagy a barokk jegyek sajátosságai is fellelhetők.

A várkert felújításának részeként megújultak a sétányok és a zöld felületek, egy új szolgáltatóház épült, illetve a turisták igényeit kiszolgáló egyéb funkciók (kerékpártároló, parkolóhelyek). Egy ivókutat is telepítettek, illetve a bástya falszerkezetének kibontásával egy új gyalogos közlekedési útvonalat hoztak létre a belváros és a várkert között.

1.14.6.7 Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása alapján Siklóson két műemléki környezet került lehatárolásra, melyek közül az egyik a Vár és környezete, míg a második a Flórián téren található Postaépület és környezete.

Siklói Vár műemléki környezete

A település legmeghatározóbb eleme a város feletti dombon elhelyezkedő várkastély, melynek látványa uralja és egyben védelmezi a várost. A helyi szívnek oly kedves Siklói Vár hazánk egyik fontos történelmi nevezetessége. Erődjének első falait még a XIII. században, 1260 körül rakták le, az első írásos emléke 1294-ből való. Eredetileg román, gótikus stílusban épült, az évszázadok során többször átépítve. Minden tulajdonosa igyekezett a saját illetve a kor igényeire formálni, alakítani az erődítményt, így alakult ki a ma is látható szabálytalan alaprajzú belső udvaros vár. A belső várudvar kétemeletes zárt tömegű várkastély öleli körbe középkori, reneszánsz, barokk részletekkel. A legkorábbi románkori épületből a pincében találhatóak részletek. A Garai család gótikus építkezésének legjelentősebb eleme a várkápolna. Perényi nádor idejében reneszánsz szellemében fejlesztették lakályosabbá az együtttest, ekkor alakították ki a jelenlegi megközelíthetőséget is. A török idők után Caprara Eneas majd a Batthyányiak fejezték be a várkastély építését, már barokk stílusban. A vár utolsó birtokosa a Benyovszky család már csak belső átalakításokat hajtott végre. A II. világháború után a már állami kézben lévő várban a korábban tervezett tiszti üdülő nem valósult meg, sokáig üresen, kifosztva állt az értékes épületegyüttes. 1955 körül indult meg régészeti felmérése, feltárása és ez alapján a rekonstrukciója és új funkcióinak kialakítása. Ekkor múzeumot, szállodát, turisztaszállót és a pincében éttermet hoztak létre mely a rendszerváltoztatásig üzemelt. Ezután sokáig ismét elhagyottan várta sorsát, amíg 2000 májusában alá nem írták az önkormányzattal a hasznosítási szerződést, eltökélt szándék volt a Vár kiemelt turisztikai célponttá fejlesztése. Azóta több ütemben újult meg mind külsőleg, mind a belső szerkezetét tekintve, elkészült a kápolna bejáratát védő építmény, átalakult a belső várudvar, ismét régi pompájában virágzik Kanizsai Dorottya kertje. A turisták özönét kulturált módon fogadni képes Látogatóközpont a korábbi parkoló helyén került elhelyezésre, a Vár és várfalak látványát legkevésbé zavaró terepbe süllyesztett épületben. A teljes alapterületre kiterjedő hasznosítás és belső felújítás befejező üteme még hátravan.

Postaépület és környezete

A két világháború közötti időszakra egyre növekvő forgalmat lebonyolító siklói postahivatal kinőtte régi épületét, ezért helyette 1944 körül új, korszerű egyemeletes postapalotát építettek, a város képviselőtestülete 1938-ban ajándékozott területen, a Flórián téren. Az épületre, amelyet Hidegkuti Andor postamérnök tervezett, 1943-ban adta ki a siklói főszolgabíró az építési engedélyt. A földszinten helyezkedtek el a hivatali helyiségek, az emeletre került az automata központ, a hivatalvezető postamester lakása és a kiadó szobák. A XX. sz. közepének jellegzetes épülete egységes, arányos tömeggel, kislejtésű kontyolt cseréptetővel, szépen megoldott ökörszem ablakokkal, erőteljesen kiugró vízszintes párkánnyal készült. A terméskő a lábazaton, a kerítésen és a homlokzaton teljes egységet képvisel. Az oldalhomlokzaton a zsalugátterek nyitott állapotban szalagszerűen végigfutnak. A szemöldök feletti egyszerű, félköríves vakolattükrök növelik a földszinti ablakok magasságát. Körbejárható, közterület határolja minden oldalról. Az épület 2015-ben teljes belső és külső felújításon, átalakításon esett át, aminek keretében többek között akadálymentessé tették a bejáratát.

1.14.6.8 Nemzeti emlékhely

Magyarországon jelenleg 60 történelmi emlékhelyet tartanak nyilván. 2022 nyarán a Siklói Vár is bekerült a jeles helyszínek közé. A kezdeményezés során bizonyítani kellett, hogy a Siklói Várban is történtek olyan események, amelyek meghatározóak voltak az egész ország történelmére. Ilyen történés volt például, hogy amikor a magyar főurak fellázkodtak Zsigmond király ellen, ifj. Garai Miklós, a király híve és támogatója, a Várba hozatta Őt. Az uralkodó fél évig tisztas őrizetben volt itt. Miután pedig Zsigmond visszaszerezte a hatalmát, Garait 1402-ben nádorrá nevezte ki. A Garai család idejében Siklós és a Siklói Vár központi helyet foglalt el az országban. A Perényiek korában szintén jelentős események történtek a Várban.¹⁵

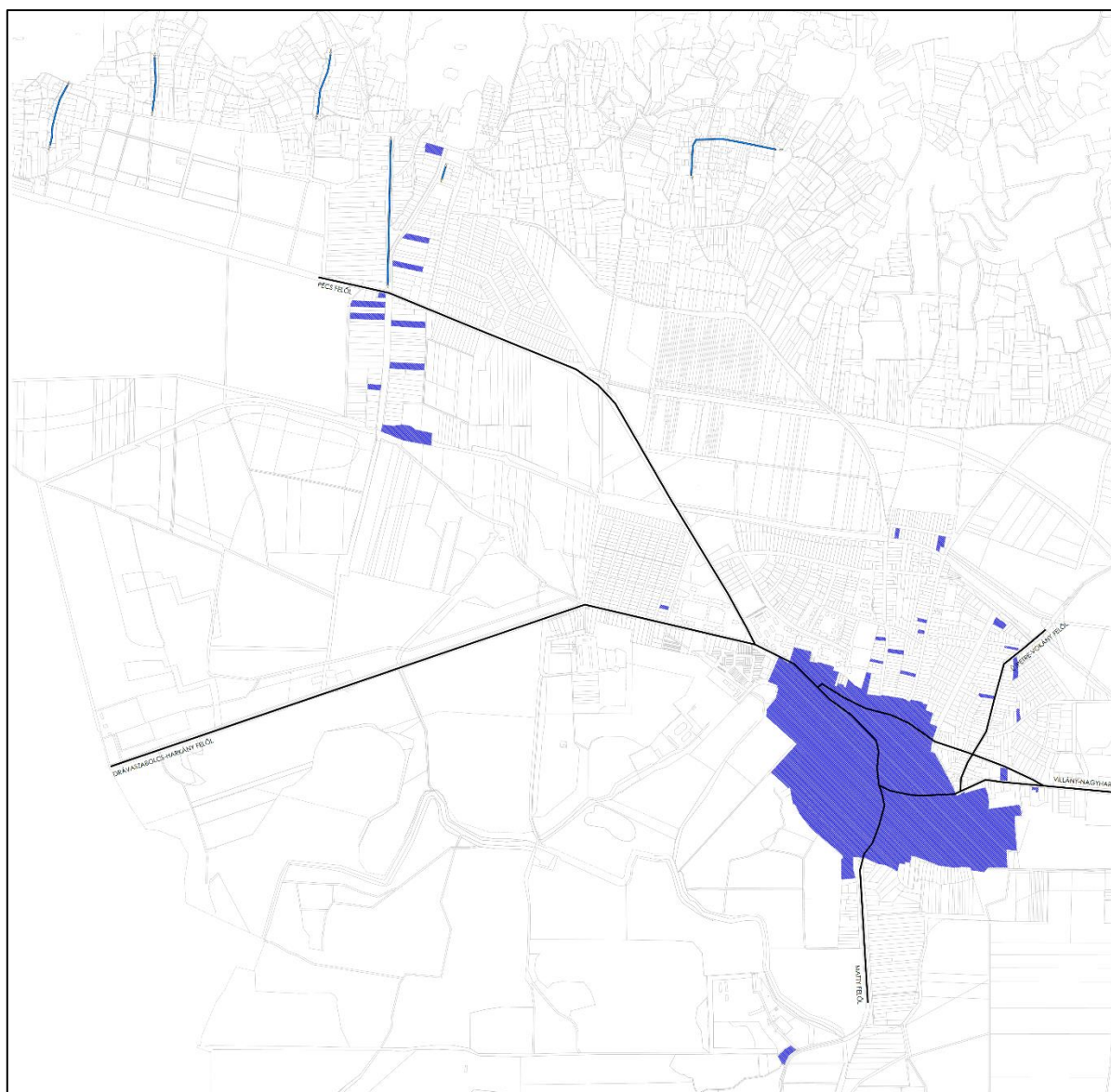
1.14.6.9 Helyi védelem

Siklós helyi védett építészeti értékeinek jegyzékét a 28/2017. (XII.22.) számú önkormányzati rendelet tartalmazza. Településképi szempontból kiemelt területek a:

- helyi területi védelem alatt álló terület
- helyi területi védelem alatt álló utcásorok
- helyi területi védelem alatt álló pincesorok
- helyi területi védelem alatt álló területen kívül található helyi egyedi védelem alatt álló építészeti elemek

¹⁵ Forrás: bama.hu

79. ábra: Helyi területi és egyedi védelem, forrás: saját szerkesztés

23. táblázat: Helyi egyedi védelem alatt álló építészeti elemek

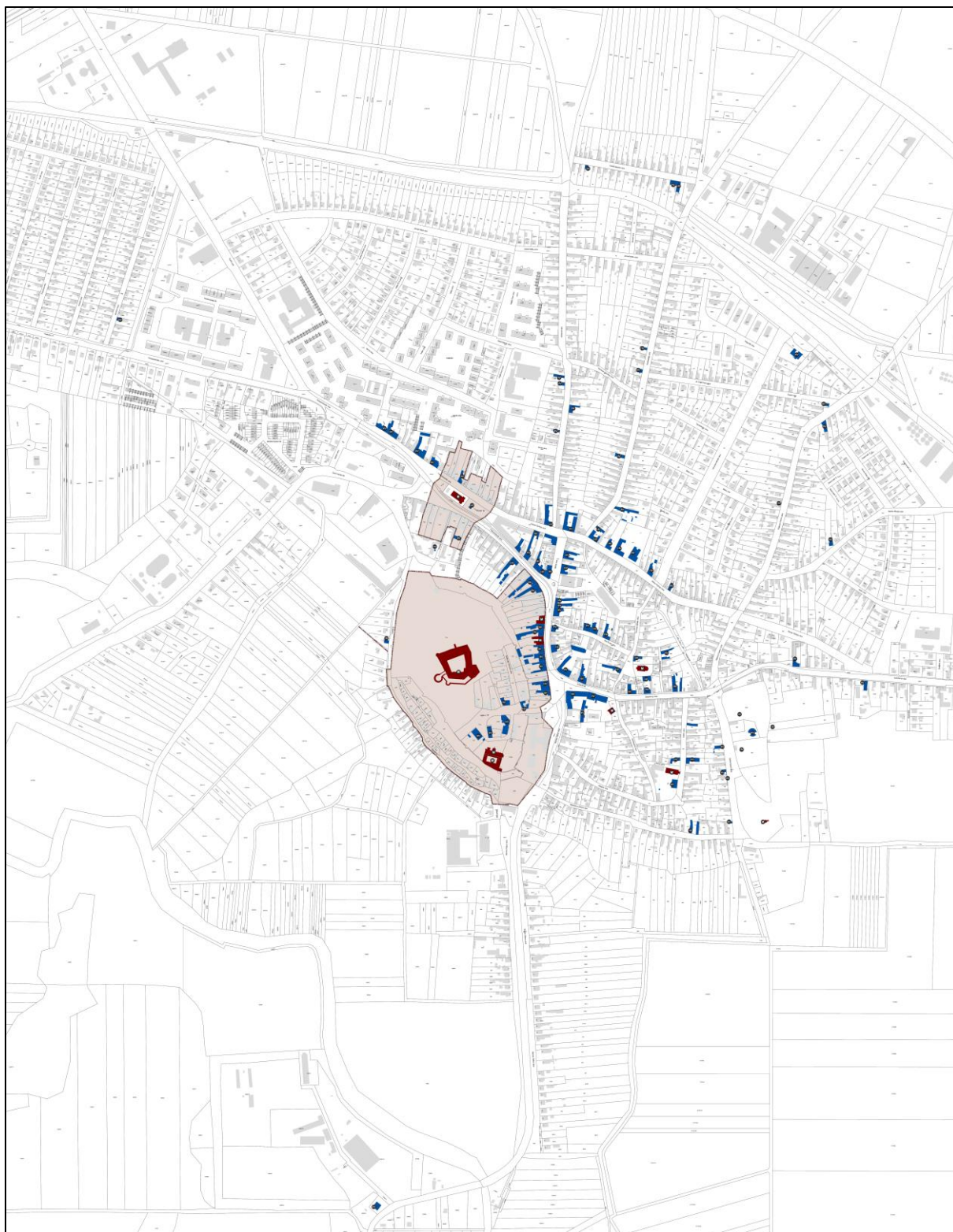
hrs.	Cím
631	Ady Endre u. 11.
632	Ady Endre u. 15.
1125	Batthányi K. u.-Vajda tér 2.
741	Berzsenyi Dániel u. 25.
715	Deák Ferenc u. 14.
1237	Dózsa György u. 15.
154	Dózsa György u. 19.
209	Dózsa György u. 25.
211	Dózsa György u. 29.
212	Dózsa György u. 33.
219	Dózsa György u. 39.
1134	Felszabadulás u. 1.
1135	Felszabadulás u. 3.
1136	Felszabadulás u. 5.

661/1	Felszabadulás u. 6.
1138	Felszabadulás u. 9.
1139	Felszabadulás u. 11.
658	Felszabadulás u. 12.
623	Felszabadulás u. 16.
1142	Felszabadulás u. 17.
622	Felszabadulás u. 18.
619	Felszabadulás u. 20.
1145	Felszabadulás u. 21.
1146	Felszabadulás u. 23.
1147	Felszabadulás u. 25.
1128	Felszabadulás u. 26.
1227	Felszabadulás u. 28.
1226	Felszabadulás u. 30.
1151	Felszabadulás u. 31.
1224	Felszabadulás u. 34.
1221	Felszabadulás u. 38.
1438	Felszabadulás u. 66.

1440/1	Felszabadulás u. 74.
1442	Felszabadulás u. 78.
1447	Felszabadulás u. 86.
688	Hunyadi u. 8.
759	Kálvin u. 16.
754	Kálvin u. 18.
718	Kálvin u. 19.
791/1	Kossuth tér 1. Városháza
1129	Kossuth tér 4.
1130	Kossuth tér 5.
655	Kossuth tér 8.
665	Kossuth tér 10.
791/2	Kossuth tér 15.
614	Mária u. 4.
611	Mária u. 8.
205	Szabadság u. 8.
676	Széchenyi u. 5.
678	Széchenyi u. 9.
694	Széchenyi u. 19-21.
669	Táncsics Mihály u. 3.
684/2	Táncsics Mihály u. 4.
1107	Vajda János tér 3.
1105	Vajda János tér 4.
1108/2	Vajda J. tér Rendőrség
1113	Vajda János tér 9.
629	Ady E. u. 9.
435	Bartha M. u. 13.
720	Deák F. u. 20.
722	Deák F. u. 22.
724	Deák F. u. 24.
1214/3	Flórián tér
209	Dózsa Gy. u. 25.
352/2	Dózsa Gy. u. 45.
1159	Felszabadulás u. 47.
1148/5	Felszabadulás u. 88.
25	Petőfi S. u. 3.
27	Petőfi S. u. 5.
39	Petőfi S. u. 29.
381/3	Rákóczi F. u. 45.
404	Rákóczi F. u. 66.
397	Rákóczi F. u. 73.
169	Szabadság u. 25.
92	Szabadság u. 47.
89/2	Szabadság u. 53.
1171	Szent István tér 1./Perényi köz 2.
541/2	Széchenyi u. 45.
918/8	Széchenyi u. 48.
1177/5	Váraljau. 59.
325/1	Vasút u. 9.
1253	Vértanúk u. 19.
1260	Vértanúk u. 33.
137	Vértanúk u. 34.
1261	Vértanúk u. 35.
1699	Zombori u. 37.
0360/18	Baross G. u.
2279	Arany J. u. 7.
2283	Arany J. u. 13.
2284	Arany J. u. 15.
2288/2	Arany J. u. 25.
2291	Arany J. u. 29.
2296	Arany J. u. 33.
2298	Arany J. u. 35.
2310	Arany J. u. 51.
2152	Járó P. u. 8.

2154/4	Járó P. u. 12.
2159/1	Járó P. u. 22.
2222/1	Járó P. u. 35.
2086/7-8	Kossuth L. u. 2.
20828	Kossuth L. u. 4.
2024	Kossuth L. u. 9.
2079	Kossuth L. u. 10.
2033	Kossuth L. u. 29.
2063	Kossuth L. u. 36.
2053	Kossuth L. u. 57.
893, 900/1	Deák F. u.
900/2	Deák F. u. (temető)
896	I. világháborús síremlékek
893	Domorád síremlék
893	Klein síremlék
893	Teleki N.A. síremlék
893	Angyalszobor
893	Grosits síremlék
900	sírkőcsoport
894	
895	Spitzer kriptá
rk. temető	útiszent
rk. temető	útiszent
rk. temető	útiszent
rk. temető	útiszent
rk. temető	Stefan Stiljanovity síremlék

80. ábra: Siklós – Belváros és környékének védett épületei, Forrás: Saját szerkesztés

81. ábra: Siklós – Máriagyűd védett épületei, Forrás: Saját szerkesztés

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az elmúlt években az önkormányzati kezdeményezésekre megindult fejlesztések már érzetetik a pozitív hatásukat. Legjelentősebb ilyen elem a Felszabadulás utca, Mária utca és köznyezetében végbement közterület-rehabilitáció, melynek megújító hatása már az utca térfalait képező épületeken, funkciókon is érezhető. A váralja térségében megkezdett közterületi és épületmegújítások elindították a területet a minőségi átalakulás, a funkcióváltás irányába, az egyedi karakter megőrzése mellett. Fontos kezdeményezés és eszköz a homlokzatmegújítási program is.

Előző kedvező folyamatokon túl ugyanakkor az új építésű lakások száma alacsony, a meglévő lakásállomány karbantartására, korszerűsítésére a források hiányában a tulajdonosok egy része nem képes, ezért a lakásállomány várható megújulása jelentős időtávot ölel fel (általános gazdasági környezet). A lakóépületekhez tartozó ingatlanok rendezése is vegyes, a lakosság egy része környezet iránt igényes és azt próbálja tisztán, rendezetten fenntartani, óvni, míg mások erre nem fordítanak kellő energiát, amely konfliktusokhoz vezet.

Az épített környezetben az elhagyott, nem vagy nem teljes mértékben használt/hasznosított területek (egykori autó, kipakoló és állatvásártér területe Matty felé vezető út mellett, Harkány határában lévő Ifjúsági tábor), vagy forráshiány miatt félbehagyott fejlesztések is problémát jelentenek, amelyek közül Siklóson a legjelentősebb a volt laktanya megmaradt épületének torzója. Épített környezeti konfliktusként is jelentős a szőlőhegyi kiköltözés (gazdasági épületnek tűnő családi házak építése) és az életvitelszerűen ott lakók fejlesztési igényeinek fokozódása.

A helyi értékvédelemi törekvéseket nehezíti a fenntartásukhoz, fejlesztésükhöz esetlegesen kapcsolódó plusz forrásigények, az Önkormányzat ösztönző politikája és közterület megújításai ellenére.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Siklós város közúti közlekedési szempontból is központi szerepkört tölt be, külső megközelítése az alábbi öt országos kezelésben lévő út irányából lehetséges:

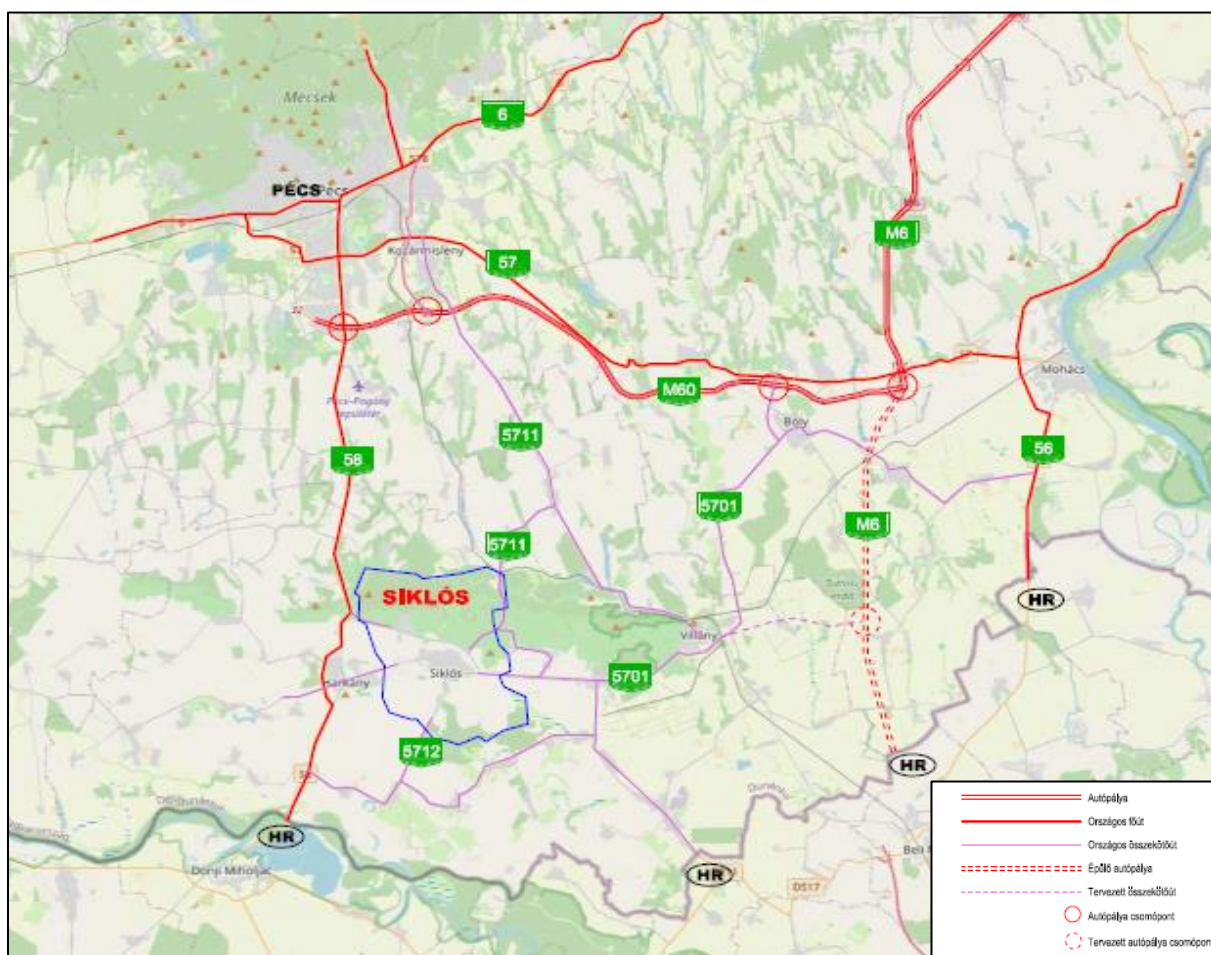
1. Harkány felől az 57133. j. bekötőúton, amely városközpont felé történő meghosszabbítása már a helyi közúthálózat része (Harkányi út, Felszabadulás u.). Ezen az útvonalon érhető el az 58. sz. főúton keresztül Drávaszabolcs és a horvát határátkelőhely (13 km).
2. Máriagyűd várossz résznek a várossal az 5701. j. ök. út felől van közlekedési kapcsolata. Az összekötő út nyugati irányban csatlakozik az 58. sz. főúthoz, amelyen keresztül a vármegyeszékhely, Pécs is elérhető (28 km). A főút M60 j. autópályával alkotott csomópontja (Pécs-Dél) 22 km-re található.
3. Újpetre irányából az 5711. j. ök. út az 5701. j. ök. út siklói elkerülő szakaszán lévő körforgalomban csatlakozik. Az 5711. j. ök. úton az újpetrei csatlakozást követően szintén elérhető Pécs, valamint M6 j. autópálya kozármislenyi csomópontja (Pécs-Kelet).
4. Villány város irányába az 5701. j. ök. úton keresztül az országos közúthálózathoz tartozó összekötő utak több településsel létesítenek kapcsolatot. Az 5701. j. ök. út kezdőszelvénye környékén, Bóly város mellett található az M60 j. autópálya csomópontja, jelenleg ezen keresztül biztosított Budapest elérése az M6-os autópályán (232 km).

Az 5701. j. ök. úthoz több jelentős útirány is csatlakozik, így az 5703-5702. j. ök. utak Moháccsal (46 km) és az udvari határátkelőhellyel (48km), míg az 5708. j. ök. út Beremenddel és az ottani határátkelőhellyel (18 km) létesít kapcsolatot.

Az M6 autópálya, valamint ezen térség (Villány, Mohács) elérésében- az utazási idő valamint forgalombiztonság tekintetében- jelentős előrelépést fog eredményezni a jelenleg Bóly és Ivándárda között épülő M6 j. autópálya új szakasza, valamint az autópályán létesítendő csomópont és a BA/60-499-30/2022. számon végleges útépitési engedéllyel rendelkező, az M6 autópálya és Villány város között tervezett „Villányi bekötőút” megvalósítása. Az M6 j. autópálya elérési távolsága ezzel 30 km-ről 22 km-re, míg az eljutási idő 26 percről 18 percre csökken.

5. Matty irányából az 5712. j. ök. út a várostól délre eső több településsel teremt kapcsolatot, de Drávaszabolcs és a határátkelőhely ugyanúgy elérhető, mint Harkányon keresztül. Az útvonalon azonban jelenleg a 12 tonnánál nehezebb összsúlyú járművek átmenő forgalmának tilalma van érvényben.

82. ábra: A város térségi közúti kapcsolatai

1.15.2 Közúti közlekedés

A várost vasúti közlekedés nem érinti, a közigazgatási területén jelenleg üzemelő vasútvonal nem halad keresztül. Az egykori 62. sz., Középrigóc és Sellye közötti vasúti személy- és áruszállítás 2007. március 4-én ideiglenesen megszűnt. A megszüntetés indoka az alacsony utasforgalom volt.

A legközelebbi vasútállomások, amelyek közúton közelíthetők meg:

- Villány vasútállomás (14 km), ahonnan csak Pécs és Mohács városok érhetők el jelentős utazási idővel.
- Pécs vasútállomás (28 km), ahonnan kedvező utazási idővel több nagyobb település is elérhető (Budapest, Dombóvár, Siófok, Szombathely).

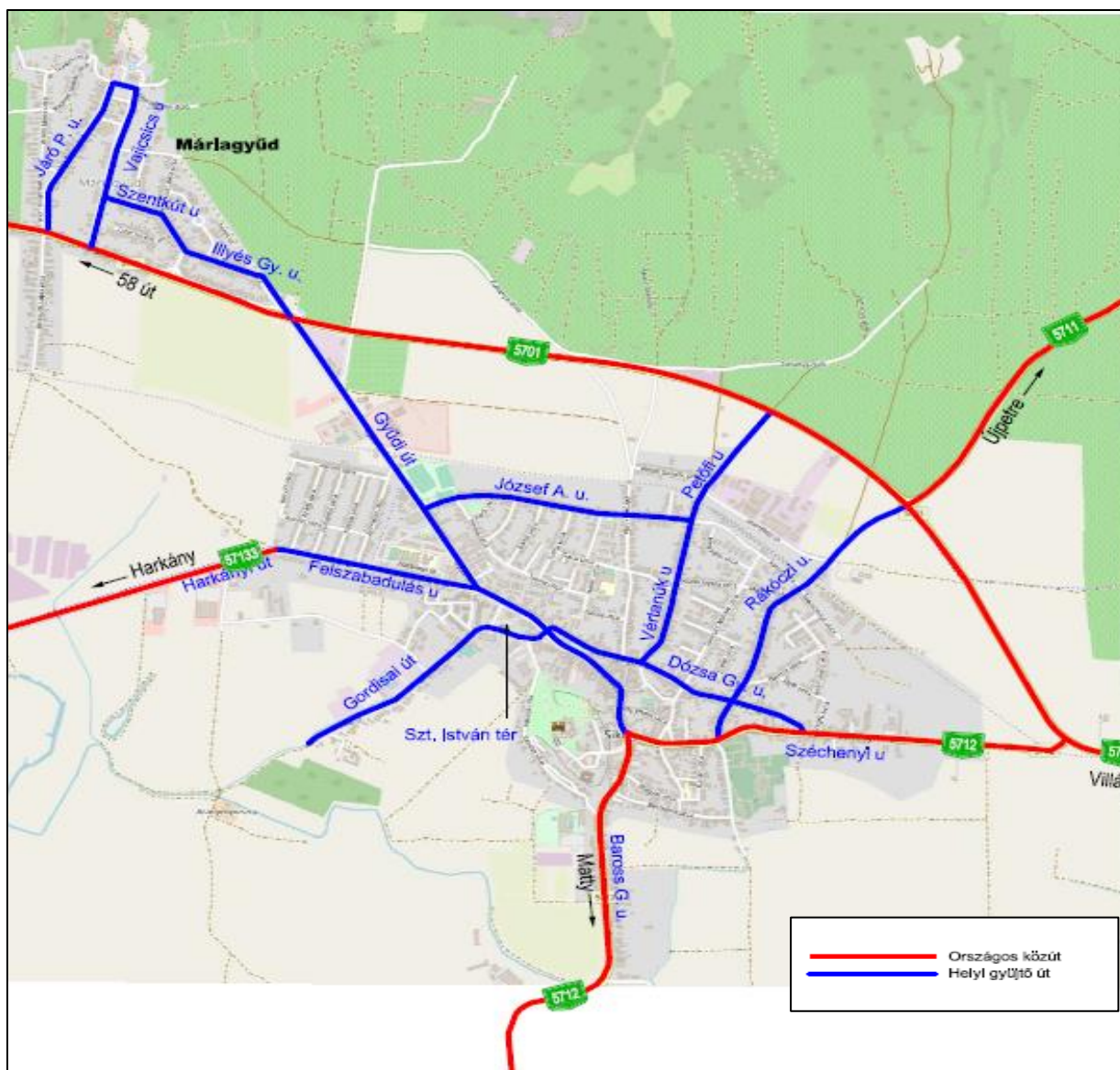
1.15.2.1 Belső úthálózat

Az országos közutakról érkező forgalom városon belüli elosztásában, továbbá a fontosabb forgalomvonzó létesítmények megközelítésében elsősorban a gyűjtőutak játszanak szerepet. Ezek közül is kiemelkedik a Gyűdi út, a Rákóczi utca, a Harkányi út és a Felszabadulás út, amelyek a településen az országos főutak folytatásaként jelennek meg. Ezek az 5701.j. északi elkerülő út 1999. évi átadásáig az országos közúthálózat részei voltak.

24. táblázat: Gyűjtőutak és főbb jellemzőik összefoglaló táblázata

A gyűjtőút neve	Útszakasz kezdő- és végpontja	Hossz (m)	Jellemző szélesség (m)
Siklós			
Harkányi út	Lakott terület kezdete – Zombori u.	1100	6,0-10,5 (csomópontok)
Felszabadulás u.	Zombori u. - Dózsa Gy. u.	730	6,0-10,5 (csomópontok)
	Dózsa Gy. u. - 5712.j. ök. út	580	6,0
Gyűdi út	5701. út körforgalom-Zombori út	740	6,0
	Zombori u.-Felszabadulás u.	610	9,0
József A. u.	Gyűdi út-Szabadság u.	1010	6,0
Vértanúk u.	Dózsa Gy.u.-5701. j. ök. út.	1350	6,0
Szabadság u.	Dózsa Gy.u.- Petőfi u.	860	6,0
Rákóczi u.	5712.j.ök.út-5701. j. körforgalom	1310	6,0, 7,0
Dózsa Gy. u.	Felszabadulás u. körf. -5712. j. ök. út	1120	7,0, 6,0
Deák F. u.	Széchenyi u. – Berzsényi u.	340	5,5 4,0
Szent István tér	Felszabadulás u. körf. - Malom u.	230	7,0
Gordisai út	Malom u. - Nyomda	310	6,0, 4,0
5712.j.ök. út belterületi szakasz (Baross G.u.)	Felszabadulás u. - Postaszállás	1100	6,0
5712. j. ök. út belterületi szakasz (Széchenyi u.)	Felszabadulás u. - Rákóczi u.	340	8,0-10,0
	Rákóczi u. - 5701. j. ök. út	1350	6,0
Máriagyűd			
Járó P. u.	5701. j. ök út (Pécsi út) – Tenkes u.	710	4,5
Tenkes u.	Járó P. u. – Vujcsics u.	90	4,0
Vujcsics u.	Tenkes u. – 5701. j. ök. út	720	4,5
Szentkút u.	Vujcsics u. – Illyés Gy. u.	240	5,0
Illyés u.	Szentkút u. – 5701. j. körforgalom	570	3,0

83. ábra: A város úthálzatának szerkezete

1.15.2.2 Az úthálózat forgalmi terhelése

A település úthálózatán csak az országos közutakon történik rendszeres forgalomszámlálás, a forgalomszámlálási helyeken a Magyar Közút törvényszerűségi tényezőikkel évenként képzett értékekkel állítja elő az adatokat.

Siklós város közigazgatási területén az alábbi forgalomszámlálási helyek találhatók:

- 5701. j. ök. út 27+850 km sz. (az 5701. és az 5712. j. ök. utak Villány felőli elágazása előtt).
- 5701. j. ök. út 34+796 km sz. (Máriagyűd és az 58. sz. főút között).
- 5712. j. ök. út 1+502 km sz. (Széchenyi u. Táncsics utcai csatlakozása mellett).

A helyi közutak forgalomnagysága az országos közúti adatokhoz viszonyítva, becsült értékekkel jellemezhetők.

25. táblázat: A forgalomszámlálási helyek adatai

Sorszám	Út száma	Szelvény (km+m)	Határ-szelvények (km+m)	Fekvés	Típusa	Utolsó számlálás éve	Adat forrása
1.	5701.	27+850	22+978-29+828	K	M2	2014	felszorozott
2.	5701.	34+796	29+828-36+046	K	M2	2014	felszorozott
3.	5712.	1+502	0+000-3+250	K	M2	2013	felszorozott

K = külterület

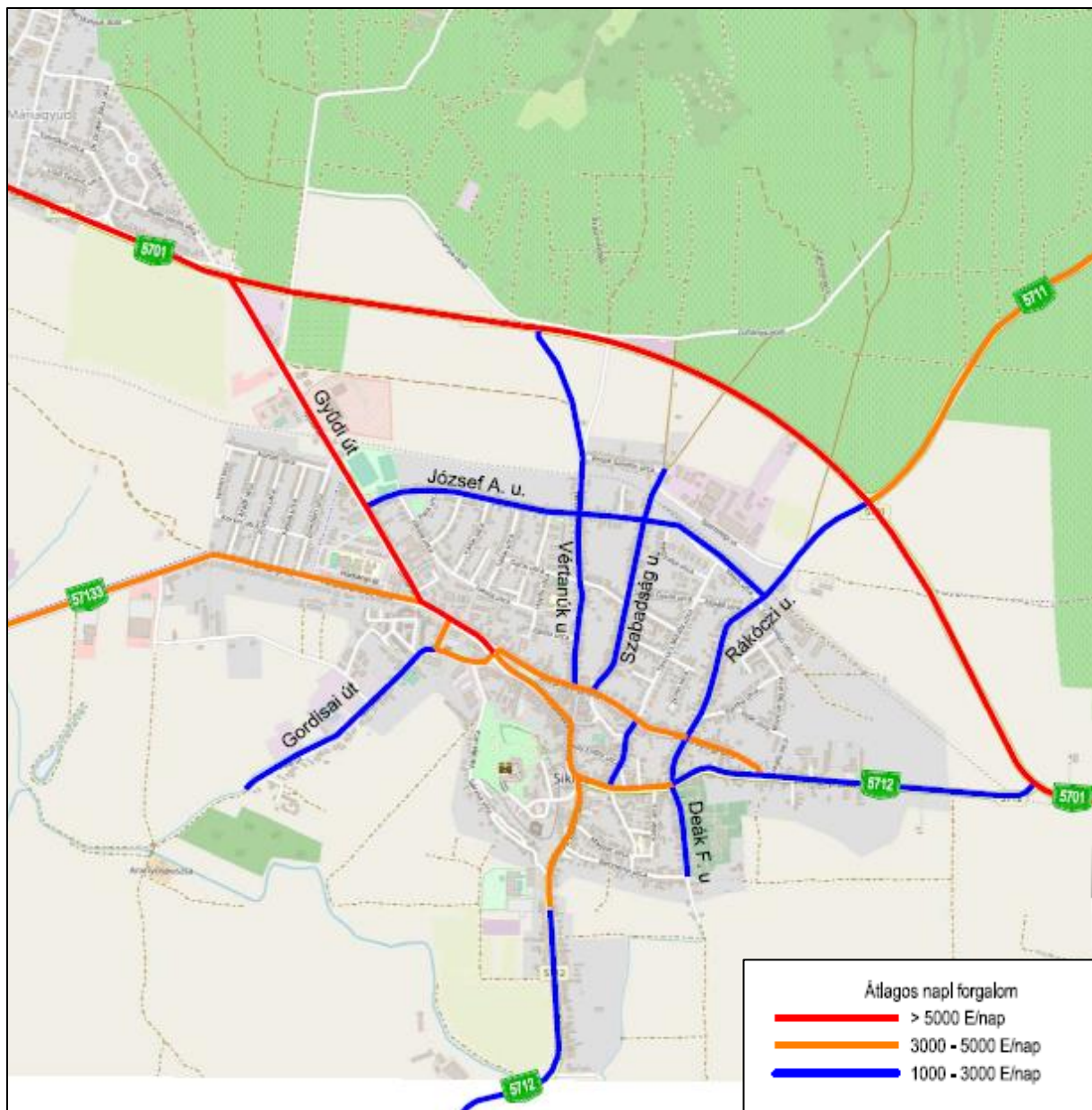
M2 = kézi üzemeltetési mellékállomás (másodrendű)

26. táblázat: A forgalomszámlálás adatai az OKA adatbázis alapján járműkategóriánként

Sorszám	Összes forgalom		Személy-gépjármű	Kisteher-gépkocsi	Tehergép-kocsi	Autóbusz	Motor-kerékpár	Kerékpár	Lassú jármű	Kapacitás kihasználtság
	j/nap	Ej/nap								
1.	5835	6450	4291	1020	272	148	51	38	25	32 %
2.	5265	5988	3683	965	301	139	54	50	73	30 %
3.	2928	3035	2187	369	82	113	58	98	21	23 %

A forgalmi adatok alapján megállapítható, hogy mind az országos közúthálózat, mind pedig a gyűjtőutak kapacitása hosszú távon is elegendő a várható forgalom megfelelő forgalomminőség melletti lebonyolódásához.

84. ábra: Az úthálózat forgalmi terhelése

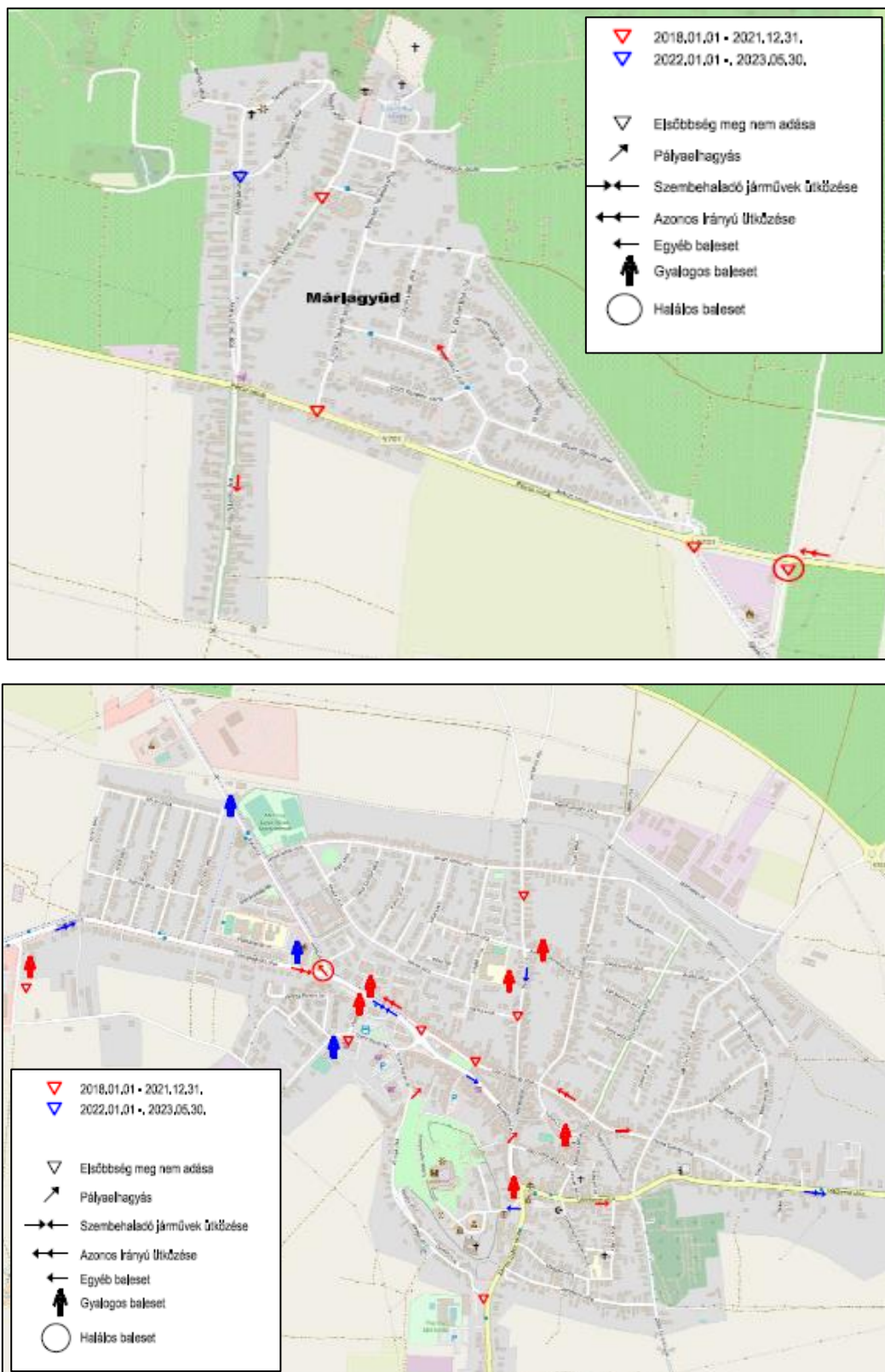

1.15.2.3 Az úthálózat baleseti helyzete

A személyi sérüléses közlekedési balesetek nyilvántartását – mint az országos, mint pedig a helyi közutakra vonatkozóan – a WIN-BAL adatbázis tartalmazza. A baleseti adatokat elemzése a 2018. 01.01. – 2023. 05. 31. közötti időszakra vonatkozóan történt. A közel öt és fél éves időszakban a város közigazgatási területén 54 db közúti közlekedési baleset történt (csak személyi sérüléses), ebből 15 db lakott területen kívüli, míg 39 db lakott területen belüli szakaszon. A leggyakoribb baleseti okok az elsőbbség meg nem adása (11 db) és a gyalogosok elütése (9 db) volt, míg 3 db baleset végződött halálos kimenetellel.

Az úthálózaton baleseti gócpont nem található (gócpont: ahol 1 év alatt, 300 méteres szakaszon legalább 3 személyi sérüléses baleset történt). Kiemelendő azonban a Harkányi u. – Felszabadulás u. útvonal, ahol ezen az 1,7 km hosszú szakaszon a vizsgált időszakban, 11 db baleset történt. A személyi sérüléses balesetek helyszíneit és típusait az alábbi térképek tüntetik fel.

85. ábra: A balesetek helyszínei és típusai

1.15.3 Községi közlekedés

A település valamennyi, 5 bejövő országos közút tekintetében érintett menetrend szerinti autóbuszjáratokkal.

A belterületi szakaszon Harkány irányából 2 pár, Máriagyúd irányából 1 pár, Újpetre irányából 1 pár, Villány irányából 2 pár, míg Matty irányából 1 pár autóbusz-megállóhely található. Ezen felül a város rendelkezik egy központi autóbusz-pályaudvarral, amely valamennyi járat érkezési és indulási helyét jelenti.

Két olyan megállóhely is található a városban, amely csak iskolai szállításokat bonyolítja le, napi 2-2 db járatral, az egyik a Köztársaság téri, a másik a Hajdú utcai megállóhely.

A máriagyúdi városrészen a helyi járatok funkciók kiszolgálása érdekében 4 db megállóhely található, ezek közül 3 db körjáratos kiszolgálást biztosít.

A helyközi járatok városon belül helyi funkciókat is ellátnak, míg a távolabbi városokba közlekedő helyközi és távolsági járatok - azok különböző útvonala miatt - több településsel létesítenek kapcsolatot.

A legsűrűbb tömegközlekedési kapcsolata a városnak a vármegyeszékhellyel, Péccsel van. Munkanapokon ez irányonként 56 db autóbusz járatot jelent, amelyek különböző útvonalakon, így több települést érintve közlekednek, az alábbiak szerint:

- Harkány – 58. sz. főútvonalon (31,2 km): 31 db
- Máriagyúd – 58. sz. főútvonalon (27,8 km): 12 db
- Harkány – Görcsöny – Pellérd útvonalon (41,7 km): 7 db
- Újpetre – Kozármisleny útvonalon (34,9 km): 5 db
- Harkány – Baksa – Szentlőrinc útvonal (55,0 km): 1 db

Mohács város munkanapokon 29 db menetrend szerinti járatral érhető el az alábbiak szerint:

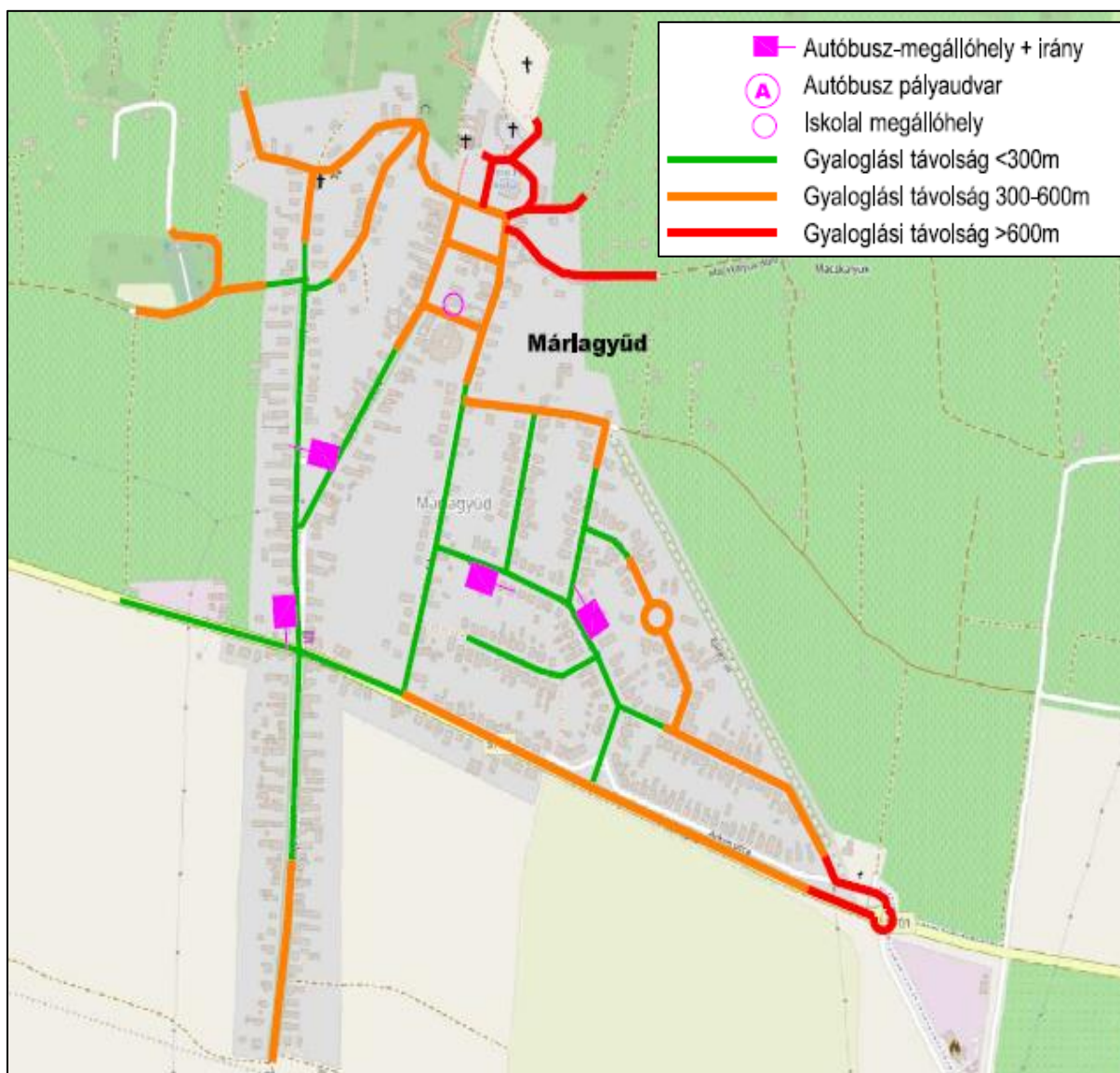
- Harkány-58. sz. főút – Pécs – 57. sz. főút, Pécsi átszállással (72,8 km): 13 db
- Villány – Bóly – 57. sz. főút (44,2 km): 8 db
- Villány – Magyarbóly - Majs útvonalon (50,5 km): 4 db
- Újpetre- Kozármisleny – 57. sz. főút (67,9 km): 2 db
- Görcsöny – Pécs – 57. sz. főút (86,0 km): 1 db

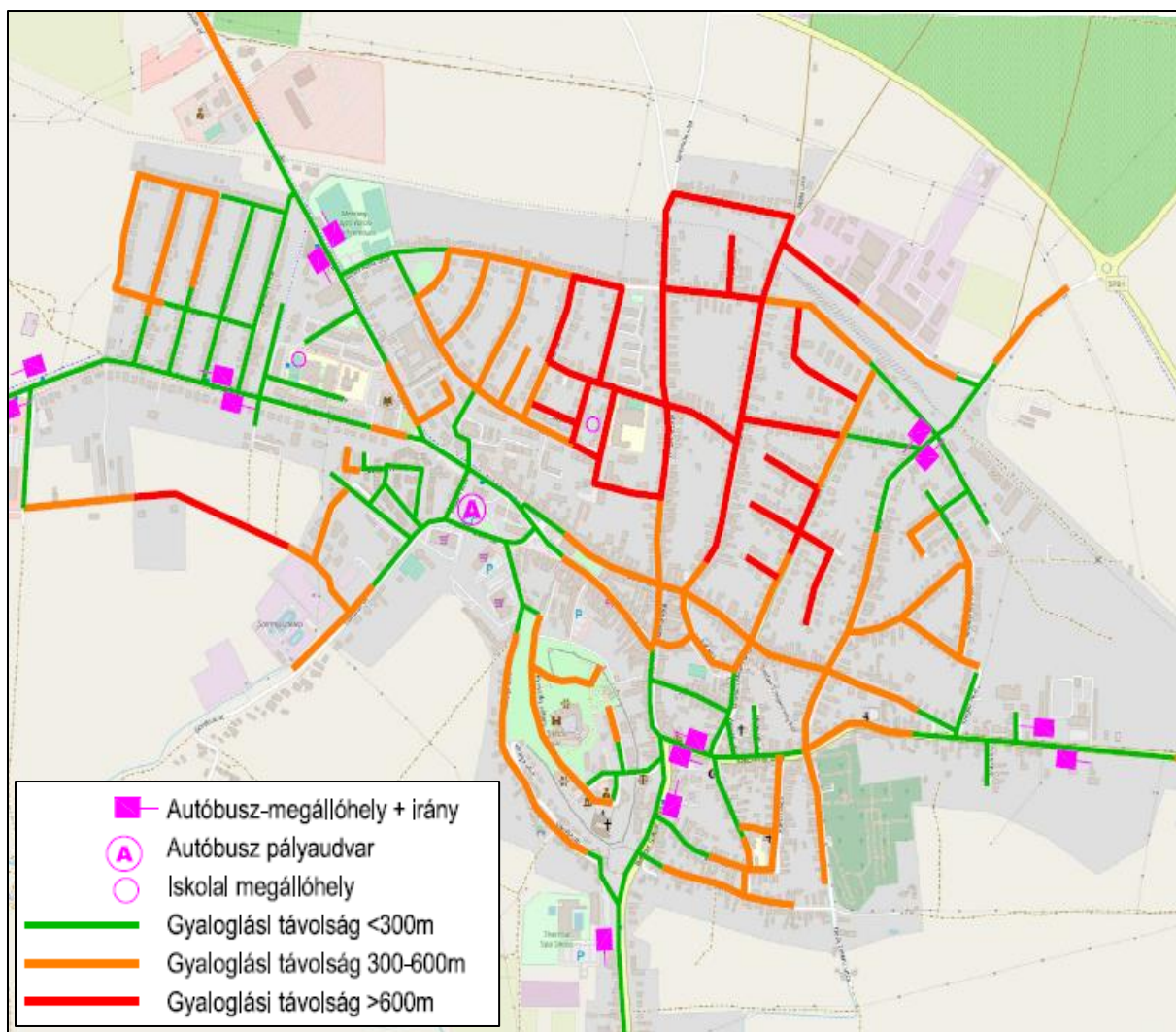
A közeli Villány városba munkanapokon 23 db járat közlekedik irányonként, ebből 12 db Mohácsig, míg 11 db járat közvetlenül Siklós és Villány között.

A szomszédos vármegyeszékhelyek közül Szekszárdra és Kaposvárra is napi 24 járatpár közlekedik, ezek jelentős része távolabbi városokba (Budapest, illetve Zalaegerszeg, Keszthely, Siófok, Balaton, Nagykanizsa,) irányul. A Budapestre történő eljutás naponta 16 db menetrendszerinti autóbuszjárat igénybevételével lehetséges, azonban ebből csak 2 db a közvetlen járat, 14 esetben Pécs városban történő átszállás szükséges.

A városban lévő autóbusz-megállóhelyeket, valamint azok gyalogos elérhetőségét a következő térképek tüntetik fel. Ennek alapján megállapítható, hogy a város területének jelentős részéről a megállóhelyek kedvező (300 méter), vagy megfelelő (600 méter) gyaloglási távolságon belül található. Ennél nagyobb gyaloglási távolságok csak Siklós város északi részén, a Sallai u. - Garai u. – Tánácsics u. – Petőfi u. által határolt területen, míg Máriagyúd városrészben, ugyancsak az északi részen, a Bazilika térségében.

86. ábra: Az autóbusz-megállóhelyek gyalogos elérhetősége

1.15.4 Kerékpáros- és gyalogos közlekedés

1.15.4.1 Kerékpáros közlekedés

A városban több helyen található kerékpáros létesítmény, amelyek azonban jelenleg nem alkotnak összefüggő hálózatot. A kerékpáros kapcsolat két szomszédos településsel (Harkány és Nagytótfalu) biztosított.

A Harkány irányába vezető gyalog- és kerékpárút a Köztársaság tér nyugati oldalán és a Gyúdi úton haladva kapcsolatot teremt az 5701. j. ök. út körforgalmú csomópontjával, illetve eléri Máriagyűd településrész határát is. A körforgalom térségében önálló kerékpárút található, amelynek megépült egy keleti irányba, a Márványbánya bejáratáig történő továbbvezetése is. Kész tervek vannak ezen kerékpárút meghosszabbítására az 5701. j. ök. út északi oldalán, az 5711. j. ök. út (Újpetre) körforgalmú csomópontjáig. Ettől a körforgalmú csomóponttól jelenleg Nagytótfalu irányába egy szilárd burkolatú út csatlakozásáig kiépített kerékpárút található, amely az összekötő utat keresztezve, 80 méteres szilárd burkolatú utat követően kerékpárút formájában Nagytótfaluig halad tovább.

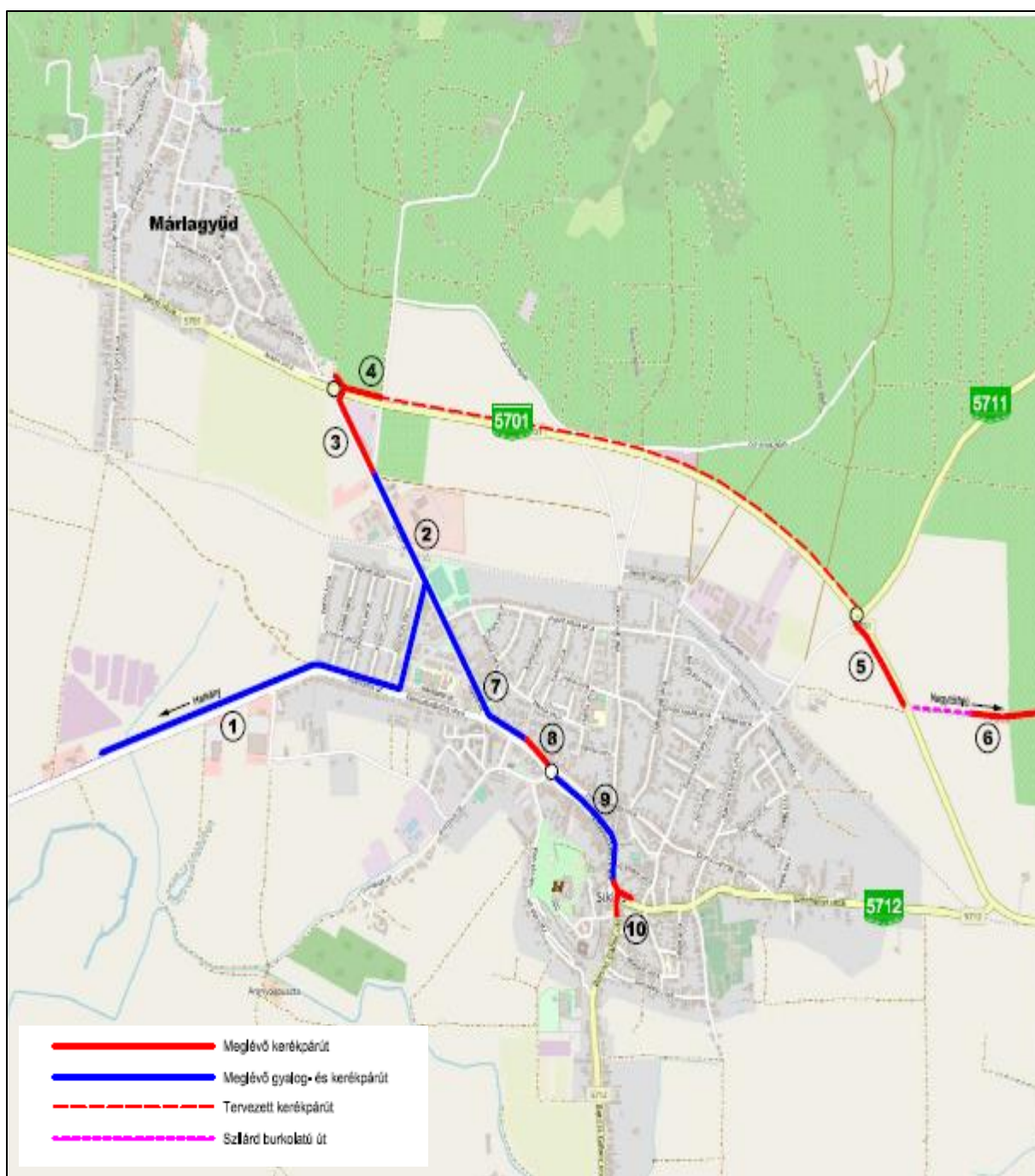
A belvárosban lévő Felszabadulás utcában a Gyűdi út és a Kossuth tér között, teljes hosszában található kerékpáros létesítmény, egyrészt kerékpárút, másrészt gyalog- és kerékpárút formájában. AGyűdi úti csomóponttól azonban Harkány felé nincs folyamatos kerékpáros kapcsolat, míg a Gyűdi út melletti folytatás jelenleg csak az ellenkező irányból van kijelölve.

A város kerékpárforgalmi létesítményeinek főbb adatait az alábbi táblázat foglalja össze, illetve azokat az alábbi térkép tüntetni fel.

27. táblázat: A város kerékpárforgalmi létesítményei és jellemző adatai

A kerékpáros létesítmény				
sor-száma	helye	típusa	hossza (m)	szélessége (m)
1.	Harkány (közig.határ)-Siklói út-Harkányi út-Köztársaság tér	gyalog- és kerékpárút	2.650	2,3
2.	Köztársaság tér (Harkányi úti csatlakozása)-Gyűdi út-Tűzoltóság csatlakozása	gyalog- és kerékpárút	890	2,0-2,3
3.	Gyűdi út (Tűzoltóságcsatlakozása)-5701. j. ök. út keresztezése-Máraigyúd, Herenvölgyi út	kerékpárút	380	2,0
4.	Gyűdi úti körforgalom (5701. j. ök. út)-Márványbánya útcsatlakozás	kerékpárút	175	2,0
5.	5701. – 5711. j. ök. utak körforgalmú csomópontja – Nagytótfalu, Kossuth utcához vezetőút csatlakozása	kerékpárút	380	2,0
6.	5701. j. út-Nagytótfalu, Kossuth utcához vezető út (közig.határig)	kerékpárút (70 m szilárd burkolatú út után)	1.100	2,0
7.	Felszabadulás u.-Gyűdi út csomópont-Felszabadulás u. virágbódé	gyalog- és kerékpárút	180	1,7
8.	Felszabadulás u.-(virágbódé)-Szent István téri körforgalom	kerékpárút	170	2,0
9.	Szent István téri körforgalom-Felszabadulás u.-Felszabadulás u. 2.	gyalog- és kerékpárút	540	2,0
10.	Felszabadulás u. 2.-Kossuth tér, Ügyészség	kerékpárút (egyirányú)	30	1,2
	Batthyány u. felé (gyalogos átkelőhely)	kerékpárút	45	2,0

87. ábra: A város meglévő kerékpárforgalmi létesítményei

1.15.4.2 Gyalogos közlekedés

A város belterületi úthálózatán az utak mellett, a beépítéssel érintett oldalakon közel teljes kiépítettséggel található gyalogos járda. A járda hiánya egy gyűjtőutat érint, a József A. u. déli oldalát, a Gyűdi út és a Hajdú u. közötti 700 méter hosszúságban.

Két fontos gyalogút jelentősen lerövidíti a gyaloglási távolságokat:

- Piac és Dózsa Gy. utca között (70 méter),
- Iskola és Dózsa Gy. u. között (80 méter).

A gyalogosok biztonsága érdekében kiemelt szerepe van a nagyobb forgalmú utakon lévő kijelölt gyalogos-átkelőhelyeknek. Ezek száma 24 db, az utak szerinti alábbi megoszlásban:

- Harkányi út: 3 db (Aldi, Tesco, Zombori út csatlakozása)
- Felszabadulás u.: 7 db (Gyűdi úti csomópont, Malom u. csatlakozása, Dózsa u. - Szent I. u. csomópont 2 db, Belvárosi parkoló bejárata, Mária u csatlakozása, Ady u. csatlakozása, Kossuth tér)
- Kossuth tér: 2 db (Keleti ág, Déli ág)
- Széchenyi u.: 2 db (Deák u. csatlakozása, Rákóczi u. csatlakozása)
- Baross G. u.: 1 db (kórház)
- Gyűdi út: 3 db (Felszabadulás u. csatlakozása, Köztársaság tér csatlakozása, Sport telep)
- Szent István tér: 1 db (Felszabadulás utcai körforgalom)
- Dózsa Gy. u.: 4 db (Felszabadulás utcai körforgalom, park, Vértanúk út csatlakozása, Mária u. csatlakozása)

1.15.5 Parkolás

A városközpontban és annak közelében lévő számos forgalomvonzó létesítmény, valamint az idegenforgalmi és a helyi parkolási igények kielégítése érdekében több helyszínen található kiépített, különböző befogadó képességű parkoló. Az elfogadható gyaloglási távolságon belüli jármű elhelyezési igények kielégítése érdekében, parkolás szabályozás bevezetése vált szükségessé, először 2014. évben (városközponti fizetés parkolási rendszer). A jármű elhelyezési igények további növekedése érdekében ennek teljeskörű felülvizsgálatára 2020. évben került sor. A módosítási javaslatokat egy részletes parkolás vizsgálat előzte meg a parkolóhelyek kihasználtságának, valamint a járműtartózkodások idejének felmérésével.

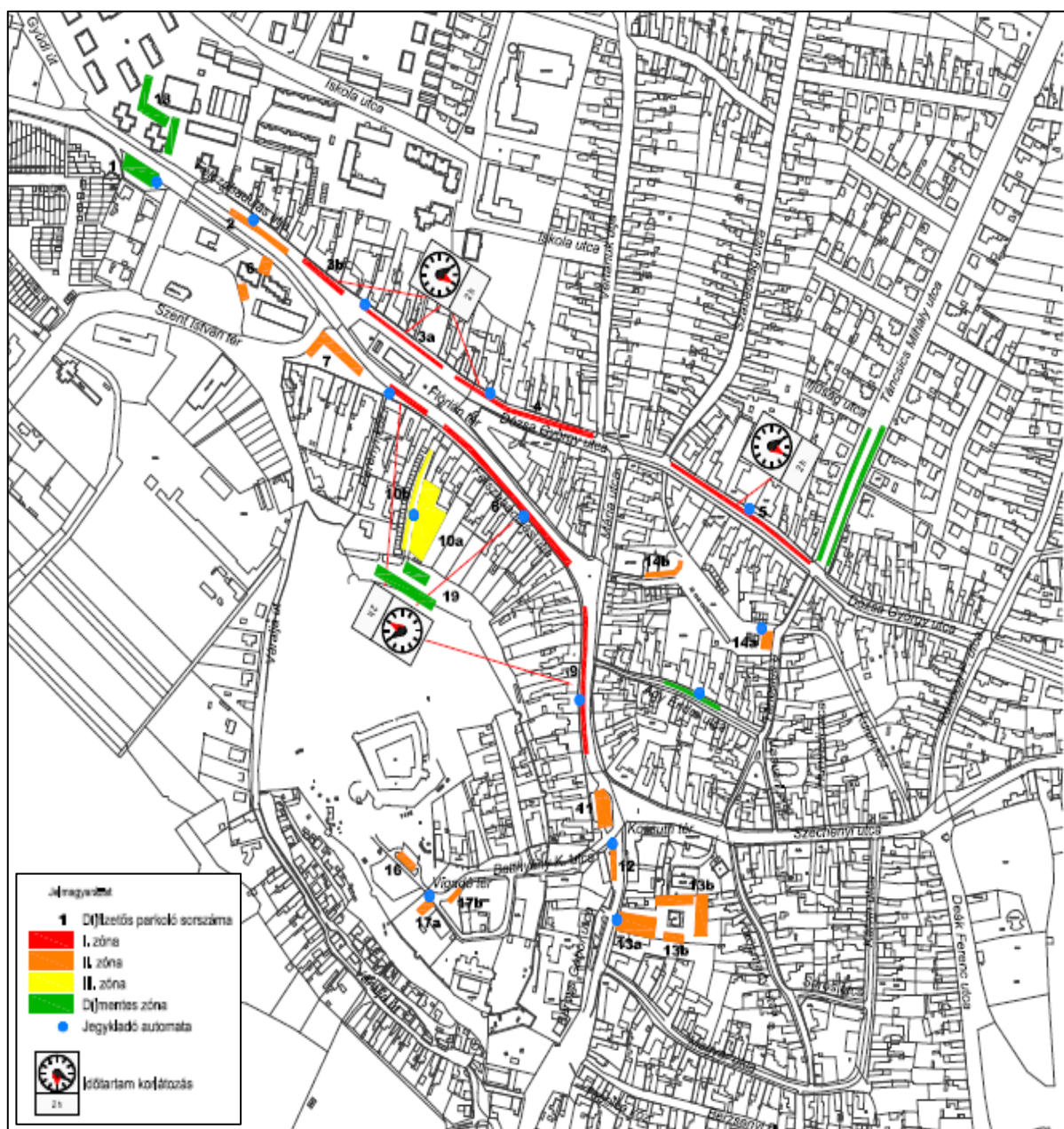
A kedvezőbb parkolás eloszlás érdekében 3 különböző díjzóna került bevezetésre, de a legfrekvenciáltabb parkolóknál a maximális tartózkodási idő is szabályozásra került. A városközponttól távolabbra eső parkolóhelyek díjmentes zónába kerültek a városközpont további tehermentesítése érdekében (Táncsics M u. és Malom u. – Pizzéria között, Táncsics u., UNIX környéke).

28. táblázat: Városközponti parkolóhelyek és férőhelyek

Sorszám	Parkolóhelyek megnevezése	Férőhely (db)
1.	Malom u. – Pizzéria között (volt benzinkút)	32
2.	Felszabadulás u. 80.-88. (TOM Market)	13
3.a	Felszabadulás u. 52. – 74. (OTP -Posta között)	23
3.b	Felszabadulás u., 74. – 78. (DRV előtt)	5
4.	Dózsa Gy. u. 1. – 15. (KISGÉP -Vértanúk u.)	19
5.	Dózsa Gy. u. 25.-41. (Szabadság u. -Táncsics u.)	21
6.	Felszabadulás u. 1211/11 hrsz. (Zsé-Zsé körül)	17
7.	Felszabadulás u. 51. – 59. (TSz iroda)	24
8.	Felszabadulás u. 19. – 49. (Perényi köz – Mária u.)	34
9.	Felszabadulás u. 1. – 17. (Mária u. Kossuth tér)	15
10.a	Belvárosi parkoló, kiépített	55
10.b	Belvárosi parkoló, járda melletti	18
11.	Kossuth tér 2. – 5. (AGORA Hotel)	18
12.	Baross G. 1. – 5. (Városházával szemben)	12
13.a	Kórház parkoló, kiépített (Baross G. u. mellett)	26
13.b	Kórház parkoló, keleti oldal (volt ABC körül)	36

Sorszám	Parkolóhelyek megnevezése	Férőhely (db)
14.a	Piactér parkoló, kiépített (Táncsics u. mellett)	20
14.b	Piactér parkoló, kijelölt (Piac körül)	24
15.	Ady Endre utca	7
16.	Siklói vár, látogató központ mellett	13
17.a	Vajda János tér, Szent István szobor mellett	17
17.b	Vajda János tér, Rendőrség épülete mellett	7
18.	UNIX környéke	27
19.	Várkert	37

88. ábra: A városközponti parkolók elhelyezkedése és szabályozása

1.15.6 Fenntartható mobilitás

A városi mobilitás minőségét elsősorban az határozza meg, hogy a meglévő közlekedési létesítmények és szolgáltatások használata során a közlekedők úti céljukat mekkora utazási idővel és mennyire biztonságosan tudják elérni.

Ezt elsősorban a hálózati szempontból jelentősebb utak megfelelő kapacitása, a csomópontok biztonságos használata és a helyválasztási módok közötti arány határozza meg.

A célok elérése érdekében a kritikus területeken korlátozni kell a forgalmat, ugyanakkor nem szabad akadályozni a szükséges áruszállítást és közlekedést.

A városi mobilitás színvonala összefüggésében van a környezeti minőséggel, ugyanis a légszennyezés és az üvegház hatású gázkibocsátás egyik fő oka a közúti közlekedés. Ez a környezetbe jutó mono-nitrogén-oxid (NO és NO₂) legnagyobb, illetve a szén-monoxid-szennyezés és a szilárd halmazállapotú szennyezőanyag-kibocsátás második legnagyobb forrása.

A levegőminőségen kívül fontos cél a legkisebb zajkibocsátás és a nagyobb energiahatékonyság elérése. A jobb elérhetőségek és az életminőség javításához szükséges elmozdulás eszköze a fenntartható városi mobilitás tervezés.

A város mobilitás tervezés alapelvei:

- „Funkcionális várostérségre” kell tervez a fenntartható mobilitást
- Intézményi határokon átnyúló együttműködésre van szükség
- Be kell vonni a lakosságot és az érdekelteket
- Értékelni kell a jelenlegi és jövőbeli teljesítményt
- Hosszú távú jövőképet és egyértelmű megvalósítási tervet kell kidolgozni
- Valamennyi közlekedési módot integráltan kell fejleszteni
- Gondoskodni kell a nyomon követésről és értékelésről
- Biztosítani kell a minőséget

A fenntartható mobilitás javításának lehetőségei Siklós városban:

1. A közlekedési igények jelenlegi és jövőbeni megismerése
 - forgalomszámlálási rendszer kialakítása,
 - lakossági igények felmérése.
2. A közlekedési hálózat fejlesztése
 - Harkányi út – 5701. j. ök. út közötti elkerülő út megépítése,
 - 5712. j. ök. út déli szakasza – 5701. j. ök. út villányi irány közötti elkerülő út megépítése.
 - Hiányzó gyűjtőút szakaszok megépítése a József A. u. Táncsics utcáig történő meghosszabbításával, valamint Máriagyúd városrész keleti oldalán, a körforgalomtól kezdődően.
3. Kerékpáros közlekedés fejlesztése
 - a meglévő kerékpáros hálózat hiányzó kapcsolatainak megépítése,
 - a kerékpáros hálózat további ütemezett fejlesztése,
 - kerékpárkölcsonzó rendszer kiépítése a városon belül, valamint csatlakozva az Ős-Dráva elektromos rendszerhez (Harkány-Sellye térsége).

4. A közösségi közlekedés fejlesztése

- a tömegközlekedéshez kapcsolódó kerékpáros forgalom erősítése a kerékpáros elhelyezési lehetőségek biztosításával a buszmegállókban,
- utas tájékoztató rendszer kialakítása az autóbusz-közlekedéshez kapcsolódó, valós idejű adatokra alapozva.

5. Parkolási rendszer fejlesztése

- a parkolási lehetőségek mennyiségi fejlesztésével együtt a parkolási igények folyamatos figyelemmel kísérése, a meglévő parkolás szabályozás rugalmas módosítása (fizetési övezetek, parkolási időstartam),
- okos parkolási rendszer kiépítése szenzorok beépítésével.

A rendszer megszünteti a parkolóhelyek utáni felesleges keresgélést, csökkenti a belvárosi forgalmat. Ezáltal mérsékli a belvárosi zajszennyezést, ami javítja az ott lakók életminőségét, és jelentősen kisebb lesz a károsanyag-kibocsátás is, ami pedig a jobb levegőminőséghez járul hozzá a városban.

A beépítés és a kalibrálás után az érzékelők folyamatosan frissülő adatokat küldenek az okostelefonokra ingyen telepíthető, Parkolási Mobil Alkalmazás nevű applikáció számára. A felhasználók így mindig aktuális információkat kapnak arra vonatkozóan, hogy a rendszerbe bevont területeken hol van szabad parkolóhely. Ha az adott helyszínen nincs ilyen, akkor oda nem is kell behajtani, ha van, akkor pedig célirányosan arra tudják venni az irányt a járművezetők.

6. Környezetbarát járművek elterjedése

Magyarországon az elektromos (zöld rendszámú) járművek nagyobb mértékű elterjedése 2018. évtől kezdődött, jelenleg mintegy 42 ezer jármű van forgalomban. Az elektromos járművek térhódítása jelentős mértékben csökkenti az üvegházhatású gázok általános kibocsátását és a légszennyezettséget.

Siklós városban a TOP-2.2.1-16-BAI-2017-00001 azonosítószámú „Zöldváros Zöldváros – A siklói Várkert környezettudatok és fenntartható fejlesztése” című sikeres beruházás során egy elektromos járművek használatához szükséges, alapvető töltő-infrastruktúra kiépítése is megvalósult.

A projekt átfogó célja Siklós város általános környezeti állapotnak javítása, a település fenntartható fejlődési pályára állítása, olyan technológiák, módszerek alkalmazásával, amelyek környezet- és természetvédő módon biztosítják a megépített infrastruktúra, a természeti környezet és a település működését elősegítő fenntartható fejlődést.

Az elektromos autók további elterjedésére számítva fontos feladat a városban további elektromos töltőhelyek megvalósításának előkészítése.

1.16 Közművesítés

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A település ivóvízhálózatnak üzemeltetését a DRV Zrt. végzi. Ivóvíz bekötéseket illetően a lefedettség 100 %, a bekötött háztartások száma 2747 db. Az átlagos vízfogyasztás 1000 m³/d, ami éves szinten 365 000 m³ vízfelhasználást jelent. A hálózat NA 40 - 315 KM-PVC. KPE, ac, acél nyomóvezetésekből áll, hossza 74,541 km.

A település vízigényét a Harkány-siklói karsztvízbázis helyi vízadói biztosítják. Átadási pontjuk a Siklós-Harkányi regionális vezetékről, a Siklós 2358 hrsz-on lévő vízmérő akna.

Az ivóvíz I. kategóriájú tisztítás nélküli karsztvíz.

Az ivóvíz mennyisége és minősége a távlati igényeknek megfelel (engedélyezett vízmennyiség: 2200 m³/d).

A település D-i - DNY-i részét érinti még a kisharsányi karsztvízbázis hidrogeológiai „B” védőövezete.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A településen teljesen kiépült a szennyvíz csatornahálózat, amelyet 2008 és 2014 között EU által finanszírozott projektből rekonstruáltak. A csatornahálózat üzemeltetője a DRV Zrt. Az átlagos szennyvíz mennyiség 860 m³/d. A szennyvizek befogadója a Siklós városi szennyvíztisztító telep, majd tisztított formában a Lanka-csatorna 15+991 km szelvénye. A keletkezett szennyvíziszap elhelyezése Bólyban a lajosmajori szennyvíziszap komposztáló telepen történik (mennyisége 586 kg sz.a./d). A szennyvíz rákötési lehetőség csaknem az egész település területén megoldott, a rákötési arány 81% (belterületen 100%).

A gravitációs csatornahálózat elválasztó rendszerű, ennek teljes hossza 39 554 m. A gravitációs módon nem elvezethető nyomóvezetékek hossza pedig 2 327 m.

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Siklós és Siklós-Máriagyűd Baranya vármegye déli részén, a Villányi-hegységtől délre a Tenkes-hegy déli lábánál fekszik, az Alföld legnyugatabbi kiszögellésén, a Nyárád-Harkányi síkon.

Siklós a Földrajzi Tájbeosztás szerint a Dunántúl-dombság nagytájba, ezen belül a Mecsek és Tolna - Baranyai dombvidék középtájba, a Baranyai — dombság kistáj csoportba, ezen belül pedig a Dél - Baranyai-dombság kistájba tartozik. A kistáj éghajlatában érzékelhető a mediterrán hatás a Földközi-tenger közelsége miatt. A belterület felett közvetlenül kertes művelésű telkek, zártkertek helyezkednek el, gyümölcs és szőlő művelésű területekkel. Az átlagos éves csapadék a kistájataszter szerint 650-700 mm, de előfordulnak extrémítások is a környéken (min.: 405 mm, max.: 981 mm).

Siklós város területén található felszíni vízfolyás a Lanka csatorna, a településen más természetes felszíni víz nem található, teljes hossz: 25 km, teljes vízgyűjtő területe: 132 km². A Lanka-csatorna a Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében van. A közelmúltban a Lanka csatorna Siklós településhez tartozó részét kotrással jókarba helyezték. A partszakaszok nyírása, kaszálása rendszeres.

A területet annak magas belvizei miatt lecsapolták a mesterséges vonalvezetésű Lanka-csatornával, mely a Dráva felé vezeti a belvizeket és csapadékvizeket.

A városi belterület a csapadékvizek lefolyásának és szabályozott levezetésének szempontjából az időjárásnak és a szélsőséges csapadék eseményeknek kitett. A Tenkes-hegy felől az intenzív csapadékok heves felszíni lefolyással részben a városi belterületen kiépült vízelvezető hálózatokon részben pedig megkerülve azt folyik le a várostól délre vezetett befogadó Lanka- csatorna felé. A város csapadékvizeinek elvezetése is ezen vízelvezető árok felé történik.

A jelenlegi szabályozás alapján a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolását a legveszélyeztetettebb településrész határozza meg. „A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról” szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint a nyilvántartott települések között Siklós nem szerepel, azaz nincs benne se az enyhén, se a közepesen, se az erősen veszélyeztetett kategóriában.

A hatályos Baranya megyei területrendezési terv térségi övezetei közül a 3.15. melléklet „Vízérózióknak kitett terület” övezetbe a település egésze beletartozik. A vízérózió a domborzatilag veszélyeztetett északi részekén jelentkezik leginkább, fokozottabban a még mindig sok helyen szintvonalakra merőlegesen művelt szőlőknél. A talaj felső rétegének kopásával és sárfolyamokkal járó jelenség régóta része a település történetének, az alsóbb területekre mindig is jobb (magasabb aranykorona értékű) termőterületnek minősültek, ma főként gyümölcs-ültetvények vannak ezeken a részekén. A belterület ezektől a leginkább veszélyeztetett területektől (Tenkes hegy oldala) távolabb vannak, így a tényleges veszélyeztetettség nem jelentős.

Felszíni csapadékvíz elvezető árok és kiépített csatornahálózatok, üzemeltetője

Siklós város önkormányzata. A vízelvezetők vízjogi üzemeltetési engedéllyel nem rendelkeznek. A város külterületein összegyülekező csapadékvizek jellemzően földmedrű és helyenként burkolt medrű csapadékvíz elvezető árkokon keresztül kerülnek elvezetésre a területről, melynek végső befogadója a Lanka csatorna. A földmedrű csapadékelvezető árkokban vezetett csapadékok egy része annak mennyiségének függvényében elszikkadnak, illetve a befogadóba kerül bevezetésre a Lanka csatornába. A külterületekről induló árkok áthaladnak a Siklós belterületein, ahol becsatlakoznak a belterületi árkok és csapadék csatornák.

Belterületen a csapadékvizek elvezetése a közlekedési utak mentén kialakított csapadékelvezető árkokon, illetve zárt csatornákon keresztül történik. A város sík területein lévő árkok csatornák kis lejtéssel rendelkeznek, ezért jellemző rájuk, azok feliszapolódása, így tisztításukra, karbantartásukra fokozottan figyelemmel kell lenni.

Siklós hatályos vízkárelhárítási terve szerinti csapadékvíz-elvezetési problémák

1. Tenkes hegy - Vértanúk útja tengely

Hevesebb csapadék tevékenységek során a Tenkes hegy dűlőútjai felől összegyűlő hordalékkal terhelt csapadékvizek a vízelvezető műveket eldugítva, az elkerülő úton átfolyva egészen a Vértanúk útig jutnak, ahol ingatlanokat veszélyeztetnek és a szállított hordalékaikat lerakják.

2. Deák F. utca - Baross Gábor utca kertek felőli oldala

A Deák Ferenc utca - Berzsenyi Dániel utca csapadékvizei déli irányban a Baross Gábor utca ingatlanjai mögötti árkokban jutnak el a Lanka-csatorna 16+022 km szelvényének torkolatáig. Az árok fenntartottsági / üzemeltetési hiányosságok miatt nem látja el funkcióját, és időről-időre pangó vizeket, belvizes helyzetet idéz elő.

3. Dózsa György utca - Rákóczi Ferenc utca kereszteződése

A helyszín vélhetően a zárt csapadékvízvezető rendszer fenntartottsági problémái, illetve az arra jutó kis valószínűségű csapadékmennyiség miatt az utóbbi időben rendszeresen veszélyforrást jelent a környező ingatlanok lábazatára, udvaraira, pincéire.

4. Magyar utca mélypontja

Az utca csapadékvízvezetése alulméretezett, az utca közepén található egyetlen víznyelő nem képes a megnövekedett csapadékmennyiségek egyidejű elvezetésére, így az itt felgyülemelő vizek veszélyeztetik a környező ingatlanok lábazatát, udvarait, pincéit.

5. Szabadság utca, Széchenyi utca csapadékvizei

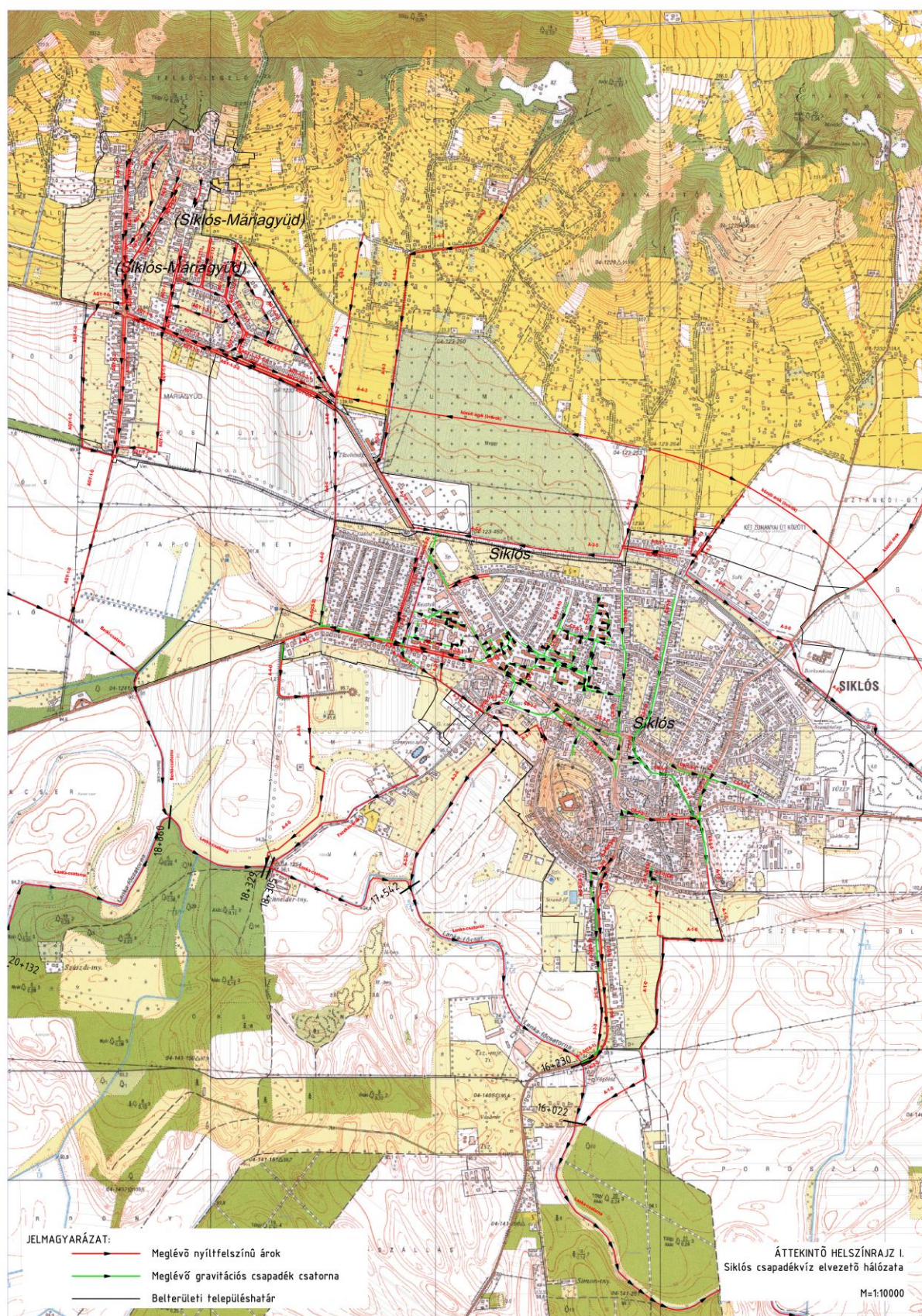
Az utcák csapadékvizei a burkolaton, kiemelt szegélyek között lepelszerűen folynak a Rákóczi Ferenc - Deák Ferenc utcák irányába, balesetveszélyes helyzeteket előidézve a közlekedésben.

Fentiekén túl, általános csapadékvíz-elvezetési probléma a város elhelyezkedéséből, a megnövekedett és egyidőben leeső csapadékvizek, a karbantartás hiánya vagy esetlegesen a helyhiány miatt fordulhatnak elő. A település alapvetően két részre osztható a problémák típusainak szempontjából.

I. Az enyhe É-D-i lejtésű terepviszony, az elvezető árokhálózat kis esése, illetve a város déli határában folyó Lanka-csatorna miatt a Harkány – Villány közlekedési tengelytől délre eső terület magas vízállásúnak tekinthető, ezért nehézkes a csapadékvizek bejutása a befogadóba. A visszaduzzasztás, a feliszapolódás és a hely hiánya (a méretezendő vízvezetők nem férnek el) miatt jönnek elő a problémák.

II. A Tenkes-hegyről hevesen lezúduló, nagy mennyiségű csapadékvizek elvezetése nem megoldott. A kiépült árkok, vízvezető műtárgyak vízmésztoőképessége általában nem elegendő, a hordalékfogás szintén nem megoldott.

89. ábra: Siklós csapadékvíz elvezető hálózat, Forrás: Siklós vízkárelhárítási terve

90. ábra: Siklós közműhálózata, Forrás: S aját szerkesztés

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

A villamos energiaellátás jelenlegi állapota

Siklós energiaellátási szempontból az E.ON Zrt. ellátási körzetébe tartozik.

A város villamos energiaellátását az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. a siklósi SIKL nevű NAF/KÖF azaz a 132/22kV-os feszültségű alállomásából biztosítja.

A Pécs irányából vezetett 132kV-os nagyfeszültségű hálózat nyomvonala térségileg olyan megépítettségű, hogy elhelyezkedésével a város közigazgatási területét a nagyfeszültségű hálózat nem érinti.

Az energiaellátást üzemviteli szempontból a nevezett alállomás 22kV-os celláiból kivezetett 22kV-os 3x95mm²-es keresztmetszetű ún. gerinc szabadvezetékes hálózatról leágaztatott, névlegesen 20/0,4kV-os KÖF/KIF transzformátor állomások szolgáltatják.

A villamos energiaellátás jelenlegi állapota a város folyamatos fejlődésével járó energia igényének biztosításával, illetve az elmúlt időszakok Áramszolgáltatói hálózatépítésének, illetve fejlesztéseinek eredményeként alakult ki.

A várost ellátó meglévő 22kV-os középvezetékű hálózatoknak és a típus, névlegesen 20/0,4kV-os transzformátor állomásainak állapota a következőképpen jellemezhető:

- A SIKL nevű alállomásból kivezetett 3x95mm²-es keresztmetszetű AASC 22kV-os szabadvezetékes gerinc hálózatok, illetve annak a különböző típusú KÖF/KIF oszlop transzformátor állomásokat ellátó 3x50mm²-es keresztmetszetű AASC 22kV-os leágazásai - az esztétikai megítéléstől eltekintve - megfelelőnek minősíthetők.
- A belvárosban a különböző típusú földre telepített - kompakt betonházas, illetve építhet házas - KÖF/KIF transzformátor állomások 22kV-os betáplálásai a gerinc légvezetékéről leágaztatott 3x1xNA2XS(F) 2Y95mm² típusú földkábel hálózatokkal kerültek betáplálásra.
- A bel-és külterületek villamos energiaellátást jelenleg összesen 92 db 20/0,4kV-os KÖF/KIF transzformátor állomás szolgáltatja.
- Tulajdonviszonyok szerint 60db KÖF/KIF transzformátor állomás, mely az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati ZRT. Pécsi Régióközpontjának tulajdonában és kezelésében van, a következő:

1. Pécs, 10218, IFJUSÁGI TÁBOR nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/63típusú állomás,
2. Pécs, 10221, BENZINKÚT nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
3. Pécs, 10204, KÖBÁNYA OTR nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR FA-2200 típusú állomás,
4. Pécs, 10208, NAGYÁROK SZÖLŐHEGY nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
5. Pécs, 10229, HARKÁNYI ÚT nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
6. Pécs, 10200, MÁRIAGYÚD III. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
7. Pécs, 10202, MÁRIAGYÚD I. nevű, Rácsos acéloszlopos egytörzsű, VOTR 20/400 típusú állomás,
8. Pécs, 10201, MÁRIAGYÚD II. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
9. Pécs, 10198, HATÁRŐRSÉG nevű, Rácsos acéloszlopos egytörzsű, VOTR 20/250 típusú állomás,
10. Pécs, 10251, ZOMBORI U. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
11. Pécs, 10212, RÓZSABÁNYA VÍZMŰ nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
12. Pécs, 10215, ASZFALTKEVERŐ ÜZEM nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
13. Pécs, 10214, SZENNYVÍZTELEP nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,

14. Pécs, 10259, CSUKMA PUSZTA nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
15. Pécs, 10254, PATYOLAT nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) EHTR 20/630 típusú állomás,
16. Pécs, 10250, ISKOLA ÚT nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (épület részeként) PHTR 20/630 típusú állomás,
17. Pécs, 10249, BÉKE TÉR nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) KTW 630-R1 típusú állomás,
18. Pécs, 10255, POSTA nevű, Kompakt alumíniumházas, AHTR 20/630 típusú állomás,
19. Pécs, 10316, POSTASZÁLLÁS (SIMONT.) nevű, Ipari-szabadtéri, ISZTR 20/1600 típusú állomás,
20. Pécs, 10256, KOLOSTOR (KERÁMIA) nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) EHTR 20/630 típusú állomás,
21. Pécs, 10242, VÁR nevű, Kompakt betonházas, UK 1250-36 típusú állomás,
22. Pécs, 10248, JÓZSEF U. nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) EHTR 20/630 típusú állomás,
23. Pécs, 10267, PETŐFI nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
24. Pécs, 10247, VÉRTANUK UT nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (épület részeként) PHTR 20/630 típusú állomás,
25. Pécs, 10216, KORVIN O. U. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
26. Pécs, 10239, SPORTPÁLYA nevű, Kompakt betonházas, KTW 630-S típusú állomás,
27. Pécs, 10225, GYÚDI ÚT nevű, Kompakt alumíniumházas, AHTR 20/630 típusú állomás,
28. Pécs, 10205, CSUKMADÚLÓ nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
29. Pécs, 10317, VINIS TANYA nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
30. Pécs, 10251, ABC LAKÓTELEP nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) EHTR 20/630 típusú állomás,
31. Pécs, 10252, KÖZTÁRSASÁG TÉR nevű, Kompakt betonházas, KTW 630-S típusú állomás,
32. Pécs, 10253, SÁGVÁRI nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) EHTR 20/630 típusú állomás,
33. Pécs, 10207, SZŐLŐHEGY II. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR AF-1400 típusú állomás,
34. Pécs, 10246, HAJDÚ U. nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) EHTR 20/630 típusú állomás,
35. Pécs, 1023, BAROS G. U. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
36. Pécs, 10257, KÓRHÁZ I. nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) KTW 630-R1 típusú állomás,
37. Pécs, 10268, HEGYALJA U. nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) KTW 630-R1 típusú állomás,
38. Pécs, 19001, IPARTELEPI U. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR FA-2200 típusú állomás,
39. Pécs, 10258, KÓRHÁZ II. nevű, Kompakt lemezházas, KTW 630-R1 típusú állomás,
40. Pécs, 10245, PIACTÉR nevű, ÉPÍTETTHÁZAS (önálló épületben) EHTR 20/630 típusú állomás,
41. Pécs, 10211, SZŐLŐHEGY 1. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
42. Pécs, 10244, TÁNCICS U. nevű, Kompakt betonházas, KTW 630-R1 típusú állomás,
43. Pécs, 10210, ZUHÁNYA DÜLŐ nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
44. Pécs, 10231, ÁRPÁD U. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
45. Pécs, 10235, SZÉCHENYI U. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
46. Pécs, 10243, TEMETŐ U. nevű, Rácsos acéloszlopos egytörzsű, VOTR 20/400 típusú állomás,
47. Pécs, 10238, ATTILA U. LÁNCGYÁR nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
48. Pécs, 10232, CONCORDIA RAKTÁRTELEP nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
49. Pécs, 10233, BARTA M. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
50. Pécs, 10270, SIKLÓS TV-ÁTJÁTSZÓ nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/160 típusú állomás,
51. Pécs, 10269, VÁROSHEGY 1. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
52. Pécs, 10209, VÁROSHEGY II. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
53. Pécs, 19939, MAKÁR TR nevű, Kompakt betonházas, UK 1250-34 típusú állomás,
54. Pécs, 50190, VÁRALJA nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR AF-1400 típusú állomás,
55. Pécs, 19439, IPARTELEP 2. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
56. Pécs, 51187, BONUS TR nevű, Kompakt betonházas, KTW 1000-S típusú állomás,
57. Pécs, 51515, GÖNTÉR II. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/160 típusú állomás,
58. Pécs, 50303, NAPE GÁBOR 0726-9 nevű, Kierőmű nap – földre telepített, KSZ 21-29 típusú állomás,
59. Pécs, 50304, NAPE MIKLÓS 0726-10 nevű, Kierőmű nap – földre telepített, KSZ 21-29 típusú állomás,
60. Pécs, 19676, SZŐLŐHEGY III. nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR FF-1400 típusú állomás.

- Tulajdonviszonyok szerint az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati ZRT. szempontjából úgynevezett idegen 32db KÖF/KIF transzformátor állomás a következő:

1. Pécs, 10213, MATTYI TERMÁL KÚT nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/63 típusú állomás,
2. Pécs, 10228, TESCO nevű, ÉPÍTETHÁZAS (önálló épületben) épített nem típusos állomás,
3. Pécs, 10189, MK KATONAI FELDERÍTŐ HIV nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
4. Pécs, 10217, BÜDÖS TAPÖLCA VÍZMŰ nevű, Fa bakoszlopos, FOTR 20/125 típusú állomás,
5. Pécs, 10265, TÁVHŐ nevű, Kiserőmű gázmotor, Épületben épített nem típusos állomás,
6. Pécs, 10240, STANDARD VÍZMŰ nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
7. Pécs, 10199, TÚZOLTÓ LAKTANYA nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
8. Pécs, 10264, HORVÁTH TŰZÉP nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
9. Pécs, 10260, 506sz. SPAR nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/400 típusú állomás,
10. Pécs, 19143, TERMÁLFÜRDŐ nevű, Kompakt betonházas, ABB Orion 1000M típusú állomás,
11. Pécs, 10263, RICZU TŰZÉP nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
12. Pécs, 10236, PANNON VOLÁN nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
13. Pécs, 10230, BORKOMBINÁT nevű, Ipari-szabadtéri, ISZTR 20/1600 típusú állomás,
14. Pécs, 10266, SIKLÓS MATÁV nevű, Beton áttört egytörzsű, OTR 20/250 típusú állomás,
15. Pécs, 10262, GÖNTÉR PINCE nevű, Rácsos acéloszlopos egytörzsű, VOTR 20/160 típusú állomás,
16. Pécs, 50231, NAPER-048 KA nevű, KÖF Kapcsoló állomás, Egyéb megújuló energia,
17. Pécs, 50230, NAPER 048 26TR nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, Egyéb megújuló energia,
18. Pécs, 50229, NAPER 048 25TR nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, Egyéb megújuló energia,
19. Pécs, 50228, NAPER 048 24TR nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, Egyéb megújuló energia,
20. Pécs, 50227, NAPER 048 23TR nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, Egyéb megújuló energia,
21. Pécs, 50666, KISVASUTAK KA 048-21, KÖF Kapcsoló állomás, ZKSN típusú állomás,
22. Pécs, 50564, TAVAK NE 048-21 nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, KSZ 630 típusú állomás,
23. Pécs, 50565, KISVASUTAK NE 048-22 nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, KSZ 630 típusú állomás,
24. Pécs, 50529, NAPE-EU-SOLAR nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, UK 1700-28 típusú állomás,
25. Pécs, 50305, NAPE-FÉNY-BER1 nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, KSZ 21-29 típusú állomás,
26. Pécs, 50306, NAPE-FÉNY-BER2 nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, KSZ 21-29 típusú állomás,
27. Pécs, 50307, NAPE-FÉNY-BER3 nevű, Kiserőmű nap – földre telepített, KSZ 21-29 típusú állomás,
28. Pécs, 50029, NAPE-KAPCS2 ALL nevű, Kapcsoló állomás, nincs adat,
29. Pécs, 50030, NAPE-ANDRÁS-TR (0726-5) nevű, Kiserőmű nap – Földre telepített, KTW 630-S típusú állomás,
30. Pécs, 50031, NAPE-LEA-TR (0726-6) nevű, Kiserőmű nap – Földre telepített, KTW 630-S típusú állomás,
31. Pécs, 50032, NAPE-PETRA-TR (0726-7) nevű, Kiserőmű nap – Földre telepített, KTW 630-S típusú állomás,
32. Pécs, 50182, NAPE-KAPCS nevű, KÖF Kapcsoló állomás, KSZ 21-29.

Technikai adatok, alkalmazott érintésvédelem:

Középfeszültségen (22kV): Védőföldelés

Kisfeszültségen (0,4kV): NULLÁZÁS

Siklós város villamos energiaellátásának jellemzése a meglévő KÖF/KIF hálózatok kialakítása és a transzformátor állomások műszaki állapota, kiterheltsége, elhelyezkedése ill. telepítése szerint:

- A város a közelmúlt évtizedeinek fejlesztéseit a belvárosi városrészek – utcák, terek átépítésével és parkosítással, valamint utcabútorozással esztétikussá tételével - villamos hálózati kialakításai a korszerűsítéssel egyúttal esztétikai szempontból is követték.

A belváros frekvenciált utcáiban és tereiben a villamos hálózatok földre telepített, illetve épületekben lévő transzformátor állomásokat ellátó 22kV-os KÖF hálózatok, a 0,4kV-os KIF kommunális, valamint a közvilágítási hálózatok földkábel hálózati szereléstechnikával létesültek.

A közvetlen belvároson kívül eső belterületi utcákban és terekben már légvezetékes, illetve helyenként légkábeles szerelésteknológiák találhatók, mint a közép feszültségű, mint a kisfeszültségű és a közvilágítási hálózatok vonatkozásában is.

- A transzformátor állomások ellátó 22kV-os hálózatok hálózatképi kialakításán látszik, hogy eredendően a fogyasztói igények ellátása volt a létesítési igények elsőrendű szempontja. Az így létesült 22kV-os hálózati nyomvonalak a település több évtizedes fejlődése során – a fogyasztói igényekhez hozzárendelt transzformátorokkal – alakították ki a jelenlegi hálózatképeket.
- A földre telepített, valamint az oszloptranzsformátor állomások lehetőség szerint fogyasztói súlypontokban kerültek telepítésre és bizonyos nagyságrendi igényekig rendelkeznek tartalék kapacitásokkal.
- A kisfeszültségű 0,4 kV-os erősáramú kommunális villamos energia hálózatok kiépítettsége gyakorlatilag 100 % -os, többségében megfelelő állagú és megfelelő műszaki minőségű.
- A villamos energiaellátás jelenleg mindenütt megoldott és a hálózatok, valamint a transzformátor kapacitások alkalmasak az egyedileg jelentkező kisebb energiaigények 3x32A-ig a hálózatra történő rácsatlakoztatásra. Az esetlegesen új igényként jelentkező családi házak, vagy egyéb fogyasztók ellátása folyamatosan biztosított.
- Nagyobb - 3x32A feletti - új igények esetén az E.ON ZRT. -hoz benyújtandó előzetes igénybejelentések elbírálásra kerülnek a csatlakozási feltételek meghatározásával.

Villamos hálózatok védőtávolságai:

Közép feszültségű 22kV-os szabad / légvezetékes hálózatok függőleges vetület szerinti oldaltávolsága: 2,5m

Kisfeszültségű 0,4kV-os szigetelt és kötegelt légvezetékes hálózatok védőtávolsága: 1m

A bel-és külterületek hatályos terv szerinti villamosenergia ellátása

Az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. a már ez idáig bejelentett és visszaigazolt, valamint az esetlegesen újonnan jelentkező energiaigények teljesítése és a hálózatok karbantartása, állagmegóvása szándékán túlmenően hálózatépítést – a jelen információink alapján - nem tervez.

Az E.ON Zrt. tervezett, illetve megvalósulási tervezési-létesítési folyamatban lévő fejlesztései az Áramszolgáltató adatszolgáltatása alapján:

- Siklós Szőlőhegy több pontján légvezetékes hálózat építése várható. (Siklós TV-átjátszó, Csukma dűlő, Szőlőhegy III. körzetek),
- Siklós Ipari park építés során 2db TR állomás 1db kapcsolóállomás kerül létesítésre és 2db gerincvezeték átépítése az ipari park területén,
- Siklós Ipari parkban kiejárlás alatt van egy új TR állomás építése a Rákóczi utcai oldalon.

A jelenleg hatályos aktuális szabályozási, ill. településfejlesztési terv szerint megnevezett és épített környezet lévén villamos energiaellátást igénylő területek, illetve beépítések energiaellátása a meglévő hálózatról biztosított.

A jelenleg még nem igényelt, de a későbbiek során esetlegesen a város bel - illetve külterületein mégis jelentkező nagyobb villamosenergia ellátást igénylő beruházások esetében az energiaellátást a meglévő 22kV-os hálózatról szerelt leágazásokkal létesítendő új – az energia igények függvényében – a jelenleg is földkábelrel szerelt belvárosi területeken földre telepített típus transzformátor állomásokkal, a közvetlen belterületeken kívül pedig típus OTR 20/250, illetve 400 típusú transzformátor állomásokkal, illetve ezen OTR állomásokból kivezetett 0,4kV-os hálózatokkal lehetséges biztosítani.

Igény esetén a város meglévő kisfeszültségű és közvilágítási hálózatai új KIF 0,4kV-os kommunális légvezetékes és közvilágítási hálózatok létesítésével fejleszthetők.

Közvilágítás

Siklós városában a közvilágítás üzemeltetését, illetve korszerűsítését nem az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt., hanem az Önkormányzat részéről megbízott vállalkozó végezte.

Siklóson jelenleg közel 1500 db lámpatest van ennek több mint 90% korszerű LED fényforrású lámpatest, a maradék régi típusú, főként "Na" lámpatest.

A korszerűsítés folyamatos, 2014 nyarától kezdve több lépcsőben valósult meg.

A közvilágítási lámpatestek a belvárosban földkábeles hálózatokkal megtáplált közvilágítási acél tartóoszlopokra, a közvetlen belvárosi területeken kívül és a peremkerületi városrészekben pedig a 0,4kV-os kommunális hálózat tartóoszlopaire kerültek felszerelésre.

Gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek

Siklós városában a lakossági és ipari vezetékes hőenergia ellátása földgáz alapú, a távhőellátást is földgáz üzemű kazánok és gázmotor biztosítja. A földgázhálózat üzemeltetője az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. A vezetékes földgázellátás 1999-2001 években került kiépítésre a városban.

A vezetékes földgáz hálózat az országos rendszerbe van kötve a Pécs II. átadóállomásról induló nagyközépnomású vezetéken keresztül. A nagyközépnomású vezeték a várost déli irányba érinti. A várost ellátó körzeti gáznyomás szabályozó állomás az 5712-es közút mellett a 0296/27 hrsz-ingatlanon található.

Siklós város földgáz elosztóhálózata teljesen kiépült melynek hossza 64.336 m. A lakossági igényeket teljes egészében képes kiszolgálni. Azok az ingatlanok is amik eddig nem csatlakoztak rá az elosztóhálózatra rövid „leágazó” vezetékekkel kis beruházással beköthetők. Jelenleg több mint 1300 háztartási fogyasztó aktív használója a földgáz hálózatnak. 2022-ben az egy háztartási fogyasztóra jutó havi átlagos vezetékes földgáz felhasználása 1056 m³ /év.

A távfűtésű rendszer ellátását kettő kazánház biztosítja, egy darab 5 MW-os és egy darab 8 MW-os teljesítménnyel, mintegy 3000 GJ/év hőmennyiséggel. A városi távfűtő hálózat üzemeltetését a Siklósi-Hő Kft. (Veolia csoport tagja) végzi.

A vezetékes elosztóhálózat kiépítettségének ellenére a szilárd tüzelésű (fa, szén) fűtési módok is nagy számban működnek.

91. ábra: Siklós elektromos hálózata, Forrás: E.ON

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A városban ilyen energiaforrások nagyüzemi viszonylatban döntő mértékben az E.ON Zrt. szempontjából ún. idegen tulajdonban lévő naperőmű rendszerek üzemelnek a hálózati villamos energiaellátások csökkentése érdekében, melyek intézményi szinten létesültek.

Lásd a Tulajdonviszonyok szerint az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati ZRT. szempontjából 32db ún. idegen KÖF/KIF transzformátor állomás a következő fejezetben a 16. ponttól a 32. pontig tartó felsorolást.

A jövőben - akár rövid, vagy középtávon – több napelempark létesítése prognosztizálható.

Megjegyzendő, hogy a – Villamos Energia Törvény adta lehetőségeken belül - a Háztartási Kiserőmű (50kW energiatermelés nagyságrendig) kategóriájába tartozó, valamint a háztetőkre telepített fotovoltanikus napelem rendszerek létesítése, illetve megjelenése a lakossági igények végett itt is általánossá vált.

1.16.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A város területén megtalálhatók a vezeték nélküli (mikrohullám), ill. a vezetékes hálózatok is. A vezetékes telefon a mobiltelefonok térhódításával és az internetes telefonszolgáltatók megjelenésével – eredeti funkcióját tekintve – egyre kisebb jelentőségű. A vezetékes telefonhálózat szerepe a szélessávú Internet-hozzáférés kiszolgálásában jelentős, bár az egyéb technológiák terjedése miatt csökkenő. A kábeltelevíziós hálózatnak ugyancsak jelentős a szerepe, hisz a televíziós jeleken kívül internetes és telefonos szolgáltatások lebonyolítására is alkalmas.

Az alábbi elektronikus hírközlési szolgáltatókat kerestük meg meglévő hálózataik, rendszereik, fejlesztési elképzeléseik és meglévő építményeik miatti építési korlátozásokat illetően:

Helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatók Siklós közigazgatási területén:

Magyar Telekom

Vinet

DIGI

Vodafone Magyarország (+UPC)

Drávanet

ZNET

Giganet

Műsorszórás:

Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Zrt.

Az egyes szolgáltatások előfizetési számának alakulását a szolgáltatók akciói, csomagkínálata és hűségidős konstrukciója nagyban befolyásolja, így sokszor a csomagajánlat miatt kedvezőbb olyan szolgáltatást is megvásárolni, amelyet az előfizető valójában nem használ (pl. vezetékes telefon).

Mobil rádiótelefon szolgáltatás:

Magyar Telekom

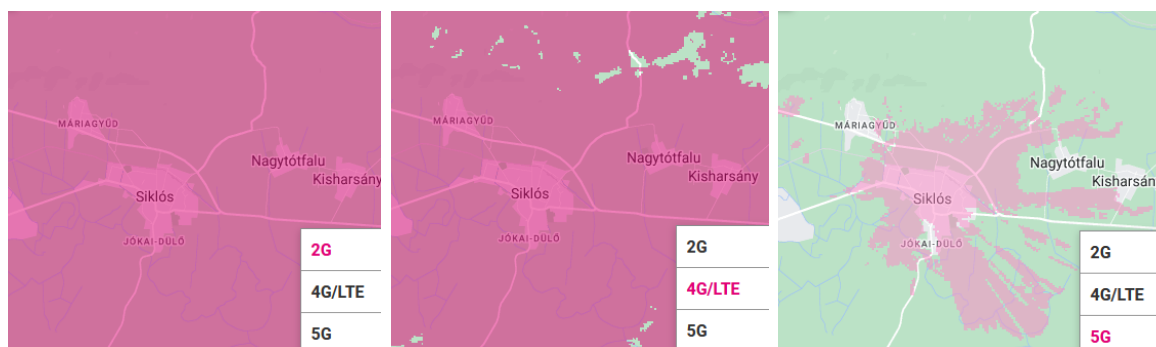
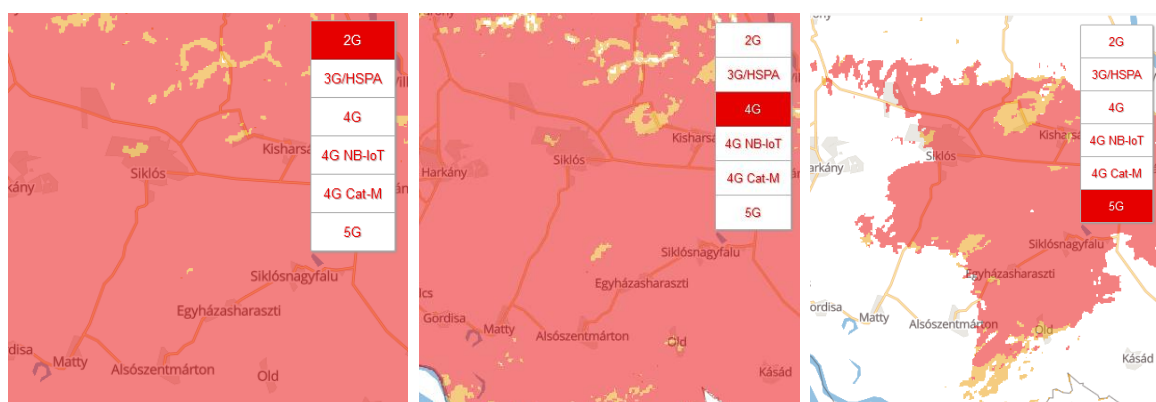
Yettel

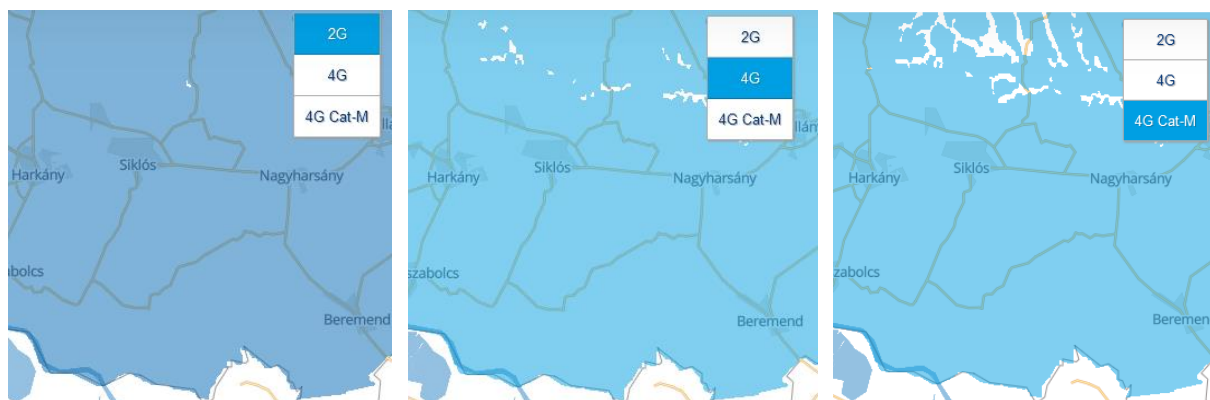
Vodafone Magyarország

Mobil hálózati lefedettségek

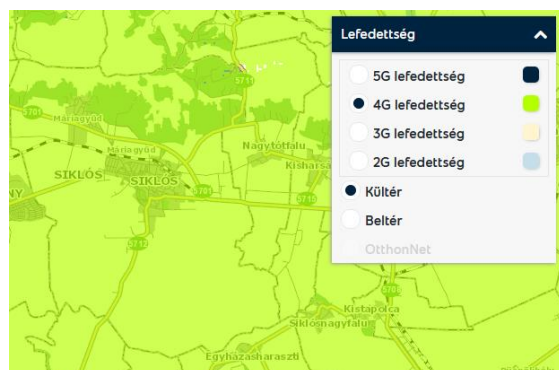
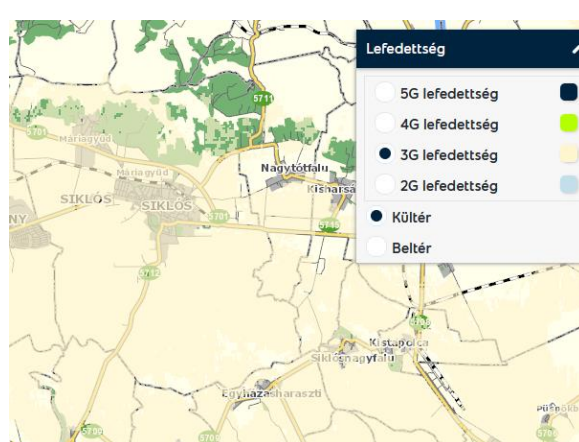
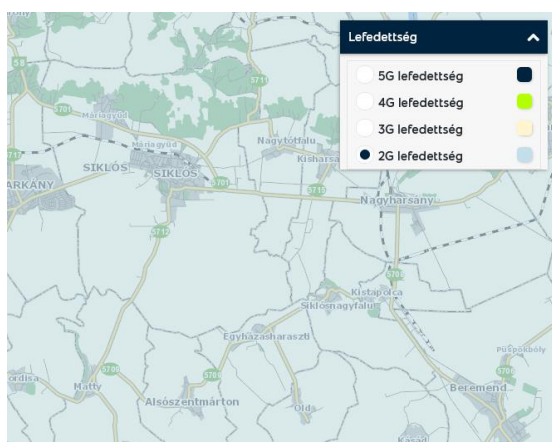
- **2G / GPRS hálózat:** átlagosan 20-40 kbit/s letöltési sebesség. Az analóg hanghívásoknál fejlettebb minőségű, digitális hanghívásokat biztosít, illetve rövid szöveges üzenetek (SMS) küldésére alkalmas.
- **3G / HSPA hálózat:** átlagosan 2-10 Mbit/s letöltési sebesség. Szélessávú mobil internet használatot biztosít.
- **4G hálózat:** átlagosan 15-70 Mbit/s letöltési sebesség. Nagy méretű multimédiás fájlok, például videók megtekintését biztosítja.
- **Narrowband-IoT hálózat:** 200 kbit/s maximális letöltési sebesség. A hagyományos mobilkommunikációs technológiákhoz képest nagyságrendekkel alacsonyabb energiaigényű és jóval nagyobb hatótávolságú. Jellemzően olyan üzleti célú felhasználási módoknál optimális, ahol sok, akár nehezen hozzáférhető vagy áramellátással nem rendelkező helyszínen működő szenzorral kell kevés adatot begyűjteni.
- **5G hálózat:** átlagosan 150-600 Mbit/s letöltési sebesség. Nagy méretű videós tartalmak letöltését, gondtalan videóhívást és akadózás nélküli videójátékokat tesz lehetővé. Például egy full HD film letöltése körülbelül 3 percet vesz igénybe.

92. ábra: Mobil hálózati lefedettségek

Magyar Telekom Távközlési Nyilvánosan Működő Részvénytársaság szolgáltató mobil lefedettsége
(Forrás: www.telekom.hu, 2023.10.01.)Vodafone Magyarország Zrt. mobil szolgáltató hálózati lefedettsége (Forrás: www.vodafone.hu, 2023.10.01.)

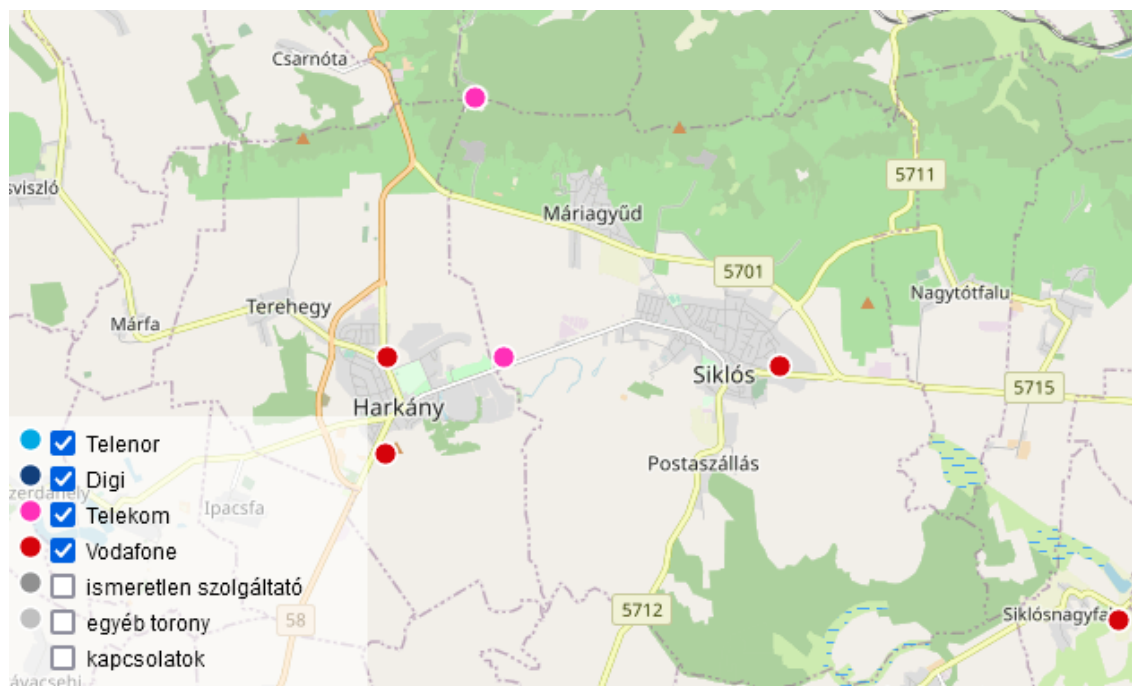

DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. mobil szolgáltató hálózati lefedettsége (forrás: www.digi.hu, 2023.10.01.)

Yettel Magyarország Zrt. mobil szolgáltató hálózati lefedettsége (Forrás: www.yettel.hu, 2023.06.01.)

93. ábra: Átjátszó tornyok térképe Siklós környékén, Forrás: openstreetmap.hu

Összefoglalás, megoldandó problémák javaslatok

A településen mind a vezetékes, mind a mobil hálózati elérhetőségek jónak mondhatók. Új antennatorony telepítése nem merült fel.

A településen a távközlési vállalat saját oszlopon lévő hírközlési hálózat oszlopai és vezetékei a meglévő villamoshálózati vezetékekkel együtt az utcaképet, a településképet negatívan befolyásolja.

Javasolt az utcák kialakítása során a vezetékek föld alatti elvezetése. Továbbá kívánatos, hogy a hírközlési vezetékek fokozatosan a föld alá, de legalábbis az elektromos hálózat oszlopaira kerüljenek áthelyezésre, ezzel az utcakép javulás mellett a település fásítását is elősegítene.

Hírközlési létesítményekre vonatkozó főbb jogszabályok

- az elektronikus hírközlésről szóló **2003. évi C. törvény**
- az elektronikus hírközlési építmények elhelyezéséről és az elektronikus hírközlési építményekkel kapcsolatos hatósági eljárásokról szóló **20/2020. (XII.18.) NMHH rendelet**

1.17 Környezetvédelem

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény az ellátandó helyi önkormányzati feladatokként nevesíti a helyi környezet- és természetvédelmet, vízgazdálkodást, vízkárelhárítást, környezet-egészségügyi feladatok elvégzését. A helyiek érzékenységet mutatja, hogy az önkormányzatok mellett a térségben számos civil szervezet is feladatának tekinti a helyi természeti értékek védelmét, illetve a környezeti elemek szennyeződésének megszüntetését, illetve a szennyezés megelőzését.

Az önkormányzatok környezetvédelmi feladatait a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt) határozza meg, amelyben a települési környezetvédelmi program készítése kiemelt szerepet kap. Siklós Város Önkormányzata a településre vonatkozó 2009-2014-es időszak programját, 2012-ben felülvizsgáltatta, amit a Képviselő-testület 205/2012. (VIII.23.) K.t. határozattal fogadott el. Mindezek mellett 2012-ben elkészült a Local Agenda 21 is, amely a fenntartható fejlődés helyi programjaként igyekszik a város fejlődését segíteni. A környezetvédelmi program további felülvizsgálatáról nincs információ. A Local Agenda 21 nagyobb távlatokat ölel fel, így meghatározó a Város működésében.

Az alfejezetek többsége a helyi programok, hatályos HÉSZ és a Baranya megyére vonatkozó fejlesztési dokumentumok alapján a környezetre vonatkozó, a városra és a tágabb térségére is érvényes legfontosabb megállapításokat foglalják össze.

1.17.1 Talaj

Siklós és szűkebb környezetének talajtípusa csermoztom barna erdőtalaj. A pleisztocén időszakban, a hideg, száraz éghajlatú glaciális stádiumokban kialakult lösz és löszszerű „lejtőüledék” (deluvium) képezi a megye területének legnagyobb részén a talajok anyakőzetét.

Laza szerkezetéből és mészből való gazdagságából adódóan könnyen aprózódik és mállik, ezért rajta mélyrétegű, jó vízgazdálkodású, és ezért termékeny takaró jött létre. A csermoztom barna erdőtalaj a mezőség és az erdőövezet határán, mint átmeneti képződmény alakul ki. Természetes növénytakarója a ligeterdő. Ennek fejlett gyepszintje a humusz felhalmozódás révén a legmaradandóbb bélyegét nyomja rá a szelvényre. Humuszos szintje jó szerkezetű, morzsalékos mull.

A talajfizikai, talajkémiai és talajbiológiai degradációs folyamatok az intenzív szántóföldi művelés, illetve a szőlőművelés alatt álló területeken – az ország más intenzív hasznosítású területeihez hasonlóan – jelentős mértékűek. A humusztartalom lassú csökkenést mutat, amelyet sokszor még a rendszeres szerves trágyázással sem sikerül megállítani. Fennáll a veszélye annak, hogy ez a folyamat hosszabb távon a talaj tápanyag-szolgáltató képességének kimerüléséhez vezethet.

A talaj termőrétegének kopását a szél és víz erózió is gyorsítja. A hatályos megye területrendezési terv térségi övezetei közül a település egésze „Víz erózióknak kitett terület „Szél erózióknak kitett terület” övezetekbe tartozik.

A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) informatikai adatbázisban nyilvántartott nitrátérzékeny területbe tartozik a település egésze, amelyen be kell tartani a vonatkozó rendeletek kötelező előírásait (vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet).

1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

A Dunántúli-dombsághoz tartozó Siklós és környékéről a felszíni lefolyó vizek a Drávába, közvetve a Dunába ömlenek.

A Villányi-hegység másod-harmadidőszaki karbonátos kőzetű vonulatai jól vezetnek és tárolják a vizet, felszíni vízkészletekkel a hegység nem rendelkezik. Löszös lejtőin jellegzetesek az erősen fejlődő 5 m-nél is mélyebb árkos vízmosások (helyi nevén: szurdokok). Bennük csapadékos időszakban híg iszap- és sárfolyás formájában rohan le a dombsági felszínek csapadékának lefolyó hányada.

Északi oldalon a Villányi-Pogányi vízfolyáshoz csapódik le, amit a Karasica szállít a Dunába. A déli oldalon a Drávába siető Lanka csatorna vezeti el a felszíni vizeket.

A felszíni víznek a településen a Lanka csatorna minősül (teljes hossz: 25 km, teljes vízgyűjtő terület: 132 km²). A város tisztított szennyvizét a csatornába vezetik. vízminőséget a Lanka vízhozama jelentősen befolyásolja. A vízfolyások jelenlegi vízminőségét a vízfolyás középvíz-hozama és összegzett közületi-, ipari-, mezőgazdasági szennyvízterhelése közötti viszony határozza meg.

A közigazgatási terület a hatályos megye térségi övezetek közül a „Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe” övezetébe nem tartozik bele.

A Lanka csatorna Siklós településhez tartozó részének fenntartásával időszakosan problémák jelentkeznek (kaszálások elmaradás, meder kotrások elmaradása), ami a nagyobb esőzések esetén a csapadék elvezetésében gondot okoz.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a települési önkormányzatok feladatává teszi a vízgazdálkodást, vízkárelhárítást. A fentiek is indokolták, hogy Siklós 2022-ben elkészítette a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet szerinti települési vízkárelhárítási tervét. A tervet évente szükséges felülvizsgálni és a bekövetkezett változásokat át kell vezetni.

A felszín alatti vizeket a művelésben tartott területeken mezőgazdasági eredetű terhelések érik. Mezőgazdasággal összefüggésben Siklóson meghatározó a szántóföldi növénytermesztés és a szőlőterületek művelése. Ahogy a talajnál már kifejtésre került Siklós és környéke nitrátérzékeny területek közé sorolt.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Siklós város a felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő település. A hatályos országos területrendezési terv térségi övezetei közül a 3.7. „Országos vízminőség-védelmi terület” övezete a Tenkes hegyi vízbázis közigazgatási határon átnyúló részét és a vízáadó kutakat, azok környékét jelöli.

Siklós Város sérülékeny ivóvízbázisának biztonságba helyezése megtörtént. A belső védő terület kialakítása, víztermelő kutak tisztítása.

A külső védő területek megvalósításának köszönhetően kialakításra került a csapadékvíz elvezetés, valamint ahol szükséges volt, új vízvezetékeket helyeztek ki. Ezen felül a város 9 pontján elhelyezett monitoring kutakba új PTC szondák kerültek, melyek a víz szennyezettségét ellenőrzik. A beruházásnak köszönhetően Siklós városa hosszú távon képes biztosítani a lakosság magas minőségű, jogszabály által előírt, védőterülettel körülvett forrásokból biztosított ivóvízellátását.

A vízbázisok védelme érdekében a területen a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997.(VII: 18.) kormányrendelet előírásait kell alkalmazni. A fejlesztések tervezése, a terület igénybevétele és a kivitelezése során figyelembe kell venni a lehatárolt védőterületekre vonatkozó korlátozásokat a rendelet 5. számú melléklete szerint.

Nitrátérzékenység miatt be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) kormányrendelet és a vizek mező-gazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védeleméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” kötelező előírásait.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

A levegőminőségi állapotot jellemzően a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás határozza meg. Jelentős környezetterhelő hatású légszennyezőanyag-kibocsátó - A Duna-Dráva Beremendi Cementgyára és bányái kivételével - nincs a térségben.

A bejelentés köteles légszennyezők közül a fosszilis energiahordozó felhasználásból eredő és a jármű-karbantartókból adódó oldószer, illetve a mezőgazdasági tevékenységre jellemző kibocsátás a regisztrált kibocsátás, amelyek azonban a levegőminőségre nem gyakorolnak jelentős hatást.

A település levegőminőségét az egyedi fűtések, a közlekedés és az egyéb tevékenységek (ipar, mezőgazdaság) emissziója határozza meg). A településen jellemzően távfűtéssel, földgáz és vegyes tüzeléssel oldják meg a fűtéseket. A növekvő energiaárak miatt az elmúlt években sokan a fűtési rendszert egyedi fűtési módra (szilárd tüzelőanyagok, vegyes tüzelés) is átalakították, ezzel téli időszakban növelve a légszennyezettséget.

A közlekedési eredetű légszennyezés a főbb utak térségében meghatározó. A települést elkerülő 5701 számú út megépítésével csökkent a városközpont közlekedési eredetű légszennyező-anyag terhelése.

A levegőminőség javítását szolgálja a több szakaszban kiépülő kerékpárút rendszer.

Siklóson a településen elhelyezett manuális mérőállomás nitrogén-dioxid mennyiségét méri. A rendelkezésre álló adatállomány alapján települések szerint éves határértékhez viszonyítva a légszennyezettségi index a NO₂ vonatkozásában jó minősítést kap. Szálló por koncentrációt nem méri a hivatalos mérőhálózaton belül, de legszennyezés.hu adatai alapján ennek mértéke már magasabb. A szálló por jelenlegi tűrhető szintje hosszú távon már okozhat egészségügyi problémákat, de azok nagyságrendje még nem jelentős.

Siklós város közigazgatási területe a légszennyezési agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002.(X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete szerint a 6. zónába tartozik (Pécs környéke), és szennyezőanyagoként a kén-dioxid, szén-monoxid, benzol, PM₁₀ Arzén (As), PM₁₀ Kadmium (Cd) PM₁₀ Nikkel (Ni) PM₁₀ Ólom (Pb) vonatkozásában F, valamint PM₁₀ D, PM₁₀ benz (a) piren (BaP) B, talajközeli ózon tekintetében „O-I” és nitrogén-dioxid esetében „C” zónacsoportba tartozik.

Az A-tól F irányába javuló minősítést alkalmazó besorolás szerint az „F” kategóriába olyan területek tartoznak, melyek esetében a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások,
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

A közlekedési eredetű zajforrások közül a közúti közlekedésből eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

A település zajhelyzetét a közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás is hatást gyakorol.

A közlekedési eredetű zajterhelés a főbb utak térségében meghatározó. A környezeti terhelés túlnyomó része a városon áthaladó közúti forgalomból származik, melyet nagymértékben befolyásol az út melletti beépítettség, az útburkolat kialakítása, az út emelkedése, és a közlekedési létesítmények (pl.: útkereszteződések) száma. A belvárosi átmenő forgalomból kitiltották a 3,5 tonna feletti gépjárműveket, ezáltal is csökkentve a közlekedésből származó zavaró hatásokat. A települést elkerülő 5701 számú út megépítésével csökkent a városközpont közlekedési eredetű zajterhelése.

A közlekedési utak zajterhelése jelenleg nem okoz zavaró zajterhelést, a zajterhelés mérséklése és jelenlegi helyzet fenntartása érdekében folyamatosan el kell végezni az utak műszaki karbantartását.

A településen kiépült a kerékpárút hálózat.

Az ipari jellegű zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezhet.

A város belső területein jelentős zajforrást üzemeltető telephely nem működik. A telepengedélyezés során ellenőrzésre kerülnek a zajterhelési határértékek teljesülései.

A városban a nagyobb ipari, gazdasági telephelyek a város kivezető utak mentén települtek, ezáltal a lakóterületeket nem zavarják. Ezen felül az Ipartelepi út mentén került kialakításra egy nagyobb, összefüggő úgynevezett „ipartelep”. A város kieső területén kialakított ipari parkban lévő ipari létesítmények zajterhelő hatása lakóterületet nem érint.

Az ipari tevékenységek kedvező elhelyezkedésére tekintettel nem okoznak zavaró zajterhelést a védendő létesítményeknél.

Az egyéb jellegű zajforrások közé tartoznak a szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (éttermek, italboltok, büfék) működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.

A jogszabály értelmében a szórakoztatóipari létesítmények, illetve hangosító berendezések is üzemi létesítménynek minősülnek, ezért a környezetükben is gondoskodni kell a zajterhelési határértékek betartásáról.

1.17.5 Sugárzás védelem

Bohunice, Krsko, Mohovce, Paks nukleáris erőműveinek Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónájába (300 km) tartozik Siklós és környéke. Súlyos nukleáris veszélyhelyzet bekövetkezésekor megállapított Általános Veszélyhelyzetet esetén ezen a területen szükségessé válik a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer-feldolgozó ipar ellenőrzése, tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása.

A város külterületének északnyugati csücskében, a Tenkes hegy második legmagasabb csúcsán található NATO radarállomás. A kutatások alapján ilyen létesítménynél az elektromágneses sugárzási értékek 2300 méteren belül lépik túl az EU-s határértékeket. A szakértői vélemények szerint a sugárzásának biológiai mérhető és várható hatása elenyésző, veszélytelen és az egészségügyi határértékeknél kisebb.

1.17.6 Hulladékkezelés

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- kommunális szilárd és folyékony hulladék
- termelési hulladék
- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény:

- a 32/A. § (1) bekezdés d.) pontja szerint az állam az, aki elkészíti az Országos Hulladékgazdálkodási Közzolgáltatási tervet, amely többek között meghatározza a közzolgáltatás ellátásának optimális területi lehatárolását és az adott területen minimálisan ellátandó közzolgáltatási feladatokat,
- a 32/A. § (3) bekezdés c.) pontja szerint a Koordináló szerv az, aki az érintett közigazgatási szervezeteknek javaslatot tesz a hulladékgazdálkodási közzolgáltatás szabályozására.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről, történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett lakossági hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

Jelenleg a településen megoldott a kommunális jellegű szilárd hulladékoknak engedéllyel rendelkező lerakóba való szervezett szállítása. A településen kialakításra került hulladékudvar és több a szelektív hulladékgyűjtő sziget.

Biztosított a rendszeres lomtalanítás és karácsony utáni időszakban a fenyőfák hasznosításra való elszállítása. Továbbá megoldott az állatieredetű és egészségügyi hulladékok szervezett ártalmatlanításra való elszállítása.

A település közzolgáltatóval kötött szerződés alapján biztosítja a hulladékok elszállítását.

A hulladékgazdálkodással összefüggő országos szabályozás módosításaival összefüggő változások végrehajtása folyamatban van, így ehhez kell igazítani a város közzolgáltatási rendszerét és a helyi szabályozást.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélhetünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre.

Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető, míg a közművezetékek, és nagyméretű földművek döntően közvetlen környezetükben zavaróak.

Siklós esetében nagy jelentőségű, távolról érzékelhető zavaró vizuális elemről a már említett tájsebeken és volt laktanya területén kívül nem beszélhetünk.

1.17.8 Árvízvédelem

A vízgazdálkodásról szóló 1995 évi LVII törvény 4 § (1) bekezdés f) pontja alapján a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés a helyi önkormányzat feladata.

Siklóson a vízelvezető rendszerek és a befogadó Lanka-csatorna karbantartásának hiánya is hozzájárul ahhoz, hogy a csapadék a lakott területekről nagyobb esőzéssel járó viharok után lassan vezetődik el. A múltban engedélyezett vizenyős, belvízveszélyes területek beépítése mára a védekezés feladatát és anyagi terheit rója a közösségre.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a települési önkormányzatok feladatává teszi a vízgazdálkodást, vízkárelhárítást.

Siklós 2022-ben elkészítette a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet szerinti települési vízkárelhárítási tervét. A tervet évente szükséges felülvizsgálni és a bekövetkezett változásokat át kell vezetni.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A települések fejlesztése, illetve fejlődése, építése, működése és fenntartása jelentős környezeti problémák forrása lehet. E problémák adódhatnak a települési és területi funkciók kialakításából, a létesítmények okozta alapvető környezeti változásokból, illetve számos esetben a település létesítményei maguk is környezetterhelő forrásokká válhatnak. A települési környezetben leggyakrabban előforduló főbb környezeti problémák származhatnak az építési tevékenységből, a beépítési módból, a település fenntartással és üzemeltetéssel együtt járó terhelésekből, szennyezésekből.

Siklóson az alábbi fő környezeti gyengeségeket és veszélyeket lehet beazonosítani:

- talajvíz készletek elszennyeződése felszín alatti vízszennyezés (illegális szikkasztások, túlzott műtrágya-használat, növényvédő szerek)
- talajszennyezettség növekedése, talajok fizikai és kémiai romlása
- szél és mind a víz által okozott erózió
- közüzemi hálózatok elöregedése
- településen átmenő utak mentén kialakuló zajszint és légszennyezettség (mezőgazdasági idényben porszennyezés)
- levegő allergén pollenmennyiségének növekedése

- illegális hulladéklerakások
- helyi utakról az elkerülő útra vezető csapadék, sárfolyam (balesetveszély), villámárvizek és belvíz veszély

1.18 Katasztrófavédelem (a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1 Építésföldtani korlátok

A település területe alatti földtani felépítést a geológiai korszámítás szerinti idős szilárd kőzetek és a jóval fiatalabb laza üledékek együttes előfordulása jellemzi. A terepszinten és annak közelében általános a fiatal geológiai korú üledékek jelenléte oly módon, hogy a kiemelt – vagyis az átlagosnál jóval magasabbnak tekinthető – helyszíneken inkább a szilárd kőzetek mutatkoznak a terepszinten. A szilárd kőzetek hangsúlyosabb felszíni és felszínhez közeli jelenléte a város északi – a Villányi-hegységhez tartozó – részletében igen jelentős, ám a történelmi városmagot alkotó vár és annak közvetlen környéke alatt is szilárd kőzetekből – a hegységi területtől látszólagosan elszakítottan mutatkozó – kisebb tömb jelenléte ismeretes.

Rétegtani jellemzők alapján a város északi részletében – vagyis a hegységi területen – a földtörténeti középkorban (elsősorban triász és jura időszakokban) nagyobb üledékhézagokat jelképezően keletkezett képződmények területi előfordulása a jelentős, de foltokban még a fiatalabb kréta időszak képződményei is előfordulnak. Az igazgatási területen és annak közelében a hegységi részletben a terepszinten összefüggően követhetők azon főleg karbonátos (tengeri üledékes) szilárd kőzetek, amelyek a hegység főtömegét alkotják szabályos, u.n. pikkelyes elrendeződésben. Utóbbi jellemző arra utal, hogy a főtömeget adó (triász és jura időszerű) képződmények sorozata a hegység területén többször is megismétlődik a tetőcserepekhez (zsindelekhez) is hasonlítható egymást követő megjelenéssel. A város területén legjelentősebbnek és területileg legelterjedtebbek a földtörténeti középkor triász időszakában keletkezett képződmények ismeretesei (Lapisi Mészke Formáció és Zuhányai Mészke Formáció, valamint a Csukmai Formáció rétegei). Közülük a mészkő és a dolomit nemcsak a település igazgatási területének északi részletén, hanem a vár alatti tömbben is megtalálható már a terepszinten. A jura időszak képződményei viszont már jóval alárendeltebbnek ismertek, hiszen azok csak a hegységi területen mutatkoznak meg a terepszinten. A korábban díszítőkként is igen közkedvelten felhasználható mészkőváltozatok a legismertebbek a jura időszakból (Villányi Mészke Formáció). A földtörténeti középkor utolsó nagy szakaszát jelentő kréta időszaknak – más villányi előfordulásokhoz viszonyítva – Siklóson nincs igazán rétegtani jelentősége, hiszen a terepszinten csak foltoszerű előfordulása ismeretes a Villányi hegység gerincének közelében, habár közeli más helyszíneken és a mélység irányában már jóval számottevőbb (pl. Nagyarsány, Beremend). A hegység déli előterében és a jelenlegi belterület alatt – történelmi mélyfúrások adatai alapján jóval fiatalabb üledékekkel fedetten – kerültek feltárára a földtörténeti középkor képződményei is. Felettük alakult ki azon takarás, amelynek egyes és kizárólag alsóbb helyzetű részletei pannóniai korúak, viszont a felsőbb részletet alkotó döntő hányaduk már a negyedidőszakba tartozó (pleisztocén és holocén) képződményekből áll. A takarás képződményeinek többsége változó mértékben törmelékeny, hiszen szinte valamennyi önállóan tekinthető rétegük (homok, közettörmelékeny agyagok és iszapok stb.) a lejtői áthalmozásokkal kerültek jelenlegi helyükre. Így nem meglepő azon helyi jellemző, hogy a területen néhány tízezer éve általánosan jelen lévő kőzetliszt (löss) takaró a Villányi-hegység déli oldaláról napjainkra jelentős mértékkel lepusztult és az átmozgatott anyaga a szilárd

kőzetek törmelékével keveredve a hegyláb környezetében felhalmozásra került. Ennek eredményként a város belterületének jelentős – leginkább északi – részlete alatt közvetlenül a helyben – eredeti településében – maradt kőzetlisztre kerültek az áradmányos rétegek. Így a város északi részletének egyik építésföldtani jellemzője, hogy eredeti helyzetű kőzetliszt feletti kőzettörmelékes rétegek délre tartóan elenyésznek. A város délebbi – jellemzően a belterület alatti – részletében viszont az egykori Dráva üledékei jutnak szerephez, hiszen az egykori folyómeder peremvonala a vár alatti tömböt is elérte. Így a belterületről délre – jellemzően a 100 m-es abszolút magasság alatti területre – értelmezve – a talajtakaró alatt a drávai szemcsés üledékek jelenléte a meghatározó.

Az előbbiekben említett valamennyi képződményre – elsősorban a belterületi és a beépítésre került részleteken – összefüggő területi elterjedéssel ám változó vastagsággal települt azon holocén korú takarósáv, amely a történelmi időszakokban alakult ki változó vastagsággal. Az antropogén feltöltés jellemzően szürke alapszínű helyenként (tégla- és kőtörmelékes) sáv nagyon egyenlőtlen vastagságú. A történelmi városmagban vastagsága pontszerűen vagy egyes telkeken elérheti/meghaladhatja akár a 3 m-t is, hiszen a jelenlegi lakóterületi egység beépítése keretében árkokat, valamint időszakos patakok medervonalát is feltöltötték.

A város igazgatási területén és annak közvetlen környezetében érvényes földtani jellemzők, valamint az aktuális morfológiai viszonyok alapján megállapítható, hogy a jelenlegi felszínen nem ismeretesek a már meglévő és a jövőbeni épített környezet fennmaradását veszélyeztető hegységszerkezeti elemek által kezdeményezett veszélyeztető tényezőket eredményező jelenségek. Nem ismert határozott süllyedést vagy emelkedést eredményező aktív törésvonal jelenléte az igazgatási területen, az egyes – idős geológiai korú – képződményeket is átjáró vetővonalak mentén nem tapasztalható újabb változás. A terepszinten nincs olyan morfológiai forma, amelynek jelenléte összefüggésbe hozható a település igazgatási területére jellemző – erős fedettséggel rendelkező – hegységszerkezeti elemek jelenlétével, vagy azok recens mozgásaival. Az egykori bányászati helyszíneken vizsgált törésvonalak zártnak mutatkoztak, recens mozgásokat jelző változások azok mentén napjainkig nem voltak felismerhetők. Előbbiek alapján megalapozottan kijelenthető, hogy a település igazgatási területe tektonikai szempontok alapján nyugodtnak minősül. A településen a földtani veszélyforrások kialakulása kizárólag a nem előre jelezhető klimatikus hatásoktól (elsősorban csapadékoktól), valamint az emberi jelenlétől függő, mivel az általános területi elterjedéssel jelen lévő pleisztocén takarósáv olyan gyors állapotváltozásokra hajlamos képződményből áll, amelynek elterjedési területén – a megismétlődő eróziós folyamatok mellett – koncentrált áztatások eredményeként esetlegesen (folyásos vagy szőnyegcsúszásos) tömegmozgások is kialakulhatnak.

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A történelmi időkben számos bányászati helyszínhez viszonyítva jelentősen lecsökkent a termelési helyek száma. Napjainkban folyamatosan végzett bányászati tevékenység helyszíne csak a város északkeleti (máriagyúdi) részletében található. Itt került lehatárolásra azon hatósági engedélyekkel rendelkező bányaterület (Máriagyúd-I. mészkő védnevű bányatelekként), ahol a földtörténeti középkorban (elsősorban triász időszakban) keletkezett szilárd kőzetek kitermelése történik. A művelés robbantásokkal is megvalósulhat, így a bányászat jelenléte a környezetben feszültségeket gerjesztő.

A település igazgatási területén korábban több esetben (jellemzően a XX. század közepén) végeztek kutatásokat díszítőkő feltárása céljából. A kiértékelések szerint -a hegységi és hegylábú területre – jelentős előfordulás került feltárássra, de a minőségi jellemzők viszont ingadozóan találtak.

A későbbiekben – XX. század végére – jelentősen visszaszorult a kereslet a helyi (siklói) kövek díszítőköként történő felhasználására, hiszen a külföldről származókkal bővült az országos kínálat. Így napjainkra szinte teljesen jelentőségét veszítette a siklói márványok országon belüli ismertsége és felhasználása. Ennek eredményeként a korábban közismert és a XIX. századtól indulóan művelésbe vont (Csukma és Zuhánya dűlői) bányászati helyszínek az utóbbi évtizedekben – az egyre inkább szigorodó környezetvédelmi előírások következményeként is – egymást követően bezárásra kerültek.

Az elmúlt évtizedekben bezárásra került siklói kőbányászati helyszínek közül kiemelkedő – a XIX. században közkedvelten használt díszítőkövek okán már építéstörténeti – jelentőségű volt a változatos színű (kávé, fehér- és vöröses-eres színeket is mutató tömött középső-triász időszi) kagylómészke a Zuhánya dűlőben bányászva (fénykorában a tulajdonosa Gröszmüller Antal). Mellette került kialakításra azon másik bányahely, ahonnan hasonló kőzeteket szállítottak ki (egykori tulajdonosa Hauszmann Sándor). Az egykoron városi tulajdont képező csukmai terület kőbányáiból szintén szállítottak a várostól távolra díszítőköveket. Már akkor gyakran használták a sajátos megjelenésű húsvörös, tömött, jura időszi mészkőt. Hasonlóan kedvelt volt a világos, okker-sárga, vörös-eres, tömött, felső-jura időszi mészkő az egykori Schulz János csukma-dűlői kőbányájából kiszállítva.

A XX. század közepén végzett útépitésekhez a valamikori Rigó-bánya területéről származó tömött mészkövet használták. Ennek eredményeként – még napjainkban is jól láthatóan – több ha-nyi területen végeztek feszítéseket és robbantásokat. A termelés utolsó időszakában (törő, döntő stb. jelenléte alapján) a zúzalékkő termelése volt a meghatározó.

A város belterületének keleti részletéhez – a Nagyhasány irányába vezető közlekedési út mellett – csatlakozóan alakult ki azon történelmi téglagyár, amelynek egykori fejtési gödrei közül még több is felismerhető napjainkban. Az egymás szomszédságában található (4-5 m mélységű) gödrökből pleisztocén kőzetlisztet termeltek, mint a téglagyártás alapanyagát. A gyártás megszűnését követően a gödörök jelentős részét feltöltötték és a későbbiekben a város egyik ipari parkjának fejlesztése kezdődött meg az egykori téglagyár területén.

A várostól délre az egykori drávai ártér jelenléte során lerakódott szemcsés képződmények biztosítottak lehetőséget a homok kitermelésére. Több kisebb nagyobb művelési helyet lehet jelenleg is még felismerni a belterülettől délre és nyugatra annak ellenére, hogy a volt bányászati helyszíneken már évtizedekkel korábban környezetbe illesztést végeztek, avagy azok spontánul benövényesedtek.

Karsztos jelenségek, barlangok

A földtörténeti középkorban (a triász és a jura, valamint a kréta időszakokban) keletkezett karbonátos tömegek (hideg- vagy melegvizes) korrózióra való hajlamához kötődnek azon karsztos jelenségek, amelyek közül több is jelentősnek minősül a Villányi-hegység területén. Ennek eredményeként Siklóra is vonatkozóan tartalmaz adatokat az Országos Barlangnyilvántartás, amely összegzi az országban előforduló kiemelten védett karsztos objektumokat. A kataszter felállításáról a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezik, tartalmát a 392/2017 Korm. rendelet tartalmazza. Vezetését a természetvédelemért felelős minisztérium végzi. A honlapon szereplő adatok – a napjainkban is zajló karsztfejlődés változásai miatt – viszont csak tájékoztató jellegűek, közhiteles adatok szolgáltatása csak egyedi megkeresések alapján lehetséges (nptf@am.gov.hu).

Jelenleg Siklós igazgatási területére vonatkozóan szerepelnek az Országos Barlangnyilvántartásban az alábbiak:

- Máriagyúdi barlang (0608/2 hrsz-on) mint több évtizede ismert helyszín, azonban napjainkra már jelentősen kirabolták cseppkőképződményeit
- Rózsabányai 2. sz. barlang (056/3 hrsz-on), amelynek egy részét – volt bejáratát és magasabb részletét – a bányászat teljesen leművelte,
- Siklói vár kútjának 1. sz. barlangja (1174 hrsz-on), a
- Siklói vár kútjának 2. sz. barlangja (1174 hrsz-on), a
- Siklói vár kútjának 3. sz. barlangja (1174 hrsz-on), amelyek igen régóta ismertek, mint kútszelvényből indulva található oldalüregek.
- Váraljai-barlang (1067 hrsz-on) a Váralja u. 38. sz. ingatlanon található bejáratral és tágabb környezetében részlegesen eltömött üregek jelenléte valószínűsíthető.
- Zuhánya-völgyi-barlang (0478/8 hrsz-on) külterületi helyzettel.

Az előbbieken felsoroltak előfordulási helyei, valamint az említett karsztobjektumok térbeli helyzete, tovább a keletkezési körülmények stb. alapján Siklóson inkább csak a melegvizes oldóhatással keletkezett barlangi terek jelenthetnek közvetett veszélyeztetést az épített környezetre. A hidegvizes karsztos jelenségek előfordulási területe jellemzően a város észak külterülete, így azok megmutatkozása inkább csak természeti érdekesség lehet akut veszélyeztetés nélkül, hiszen a terepszinten kezdetben kialakuló (fokozatosan mélyülő) víznyelőkbe építmények elhelyezése valószínűtlen. A belterületen – a vár alatti tömb területén és annak (déli és nyugati) peremén a Váralja utca környezetében – viszont olyan melegvizes karsztosodás történt egykoron, hogy a későbbi itteni beépítés során megpróbálták a felszálló melegvíz oldása során kialakult, majd terepszintig kinyílt üregeket véglegesen feltölteni. Ennek következménye lett, hogy a vár alatti – és az egykori Siklói karsztforrás közelében lévő – lazán betöltött üregek ismételt felszakadása helyenként barlang nagyságú terek ismételt jelentkezését eredményezte.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A település igazgatási területe alatti teherviselő kőzettér idős szilárd kőzetek, valamint igen fiatal geológiai korú képződmények együttese. Meghatározó jelentőségű az északi területen (a lejtős területsáv felső részén) a szilárd kőzetek, valamint alacsonyabban és kevésbé meredek lejtőkön az erózióra igen érzékeny takarósávot alkotó kőzetliszt jelenléte. Az előbbieknél alacsonyabb területrészek – a változatos hajlású lejtőoldalak nagy részén és azok aljában – a kőzetliszt és a szálkőzetek törmelékének keveredéséből álló takarósáv foglal helyet. A jelenlegi belterület alatt antropogén feltöltéssel fedetten a pleisztocén kőzetliszt a legelterjedtebb képződmény, hiszen csak a vár alatti triász tömb előfordulása jelent változatosságot elterjedési területén. A belterületről délre elhelyezkedő – abszolút magassági értékek a +100-as abszolút szint alatti értékkel jelezhető területrészeknek üledékföldtani jellemzői alapján – a legalacsonyabb területrészen a legutolsó jelentős üledékképződési ciklust jelképező finomszemű üledékek mutatkoznak.

A XX. században bekövetkezett és egyes településeken az épített környezetre is veszélyeztetést jelentő tömegmozgásos események, valamint az általuk érintetté vált helyszínek áttekintését biztosítva történt – az 1970-es évektől kezdődően – az Országos Felszínmozgásos Kataszter összeállítása. Elsősorban a károkozást eredményező gravitációs tömegmozgások kerültek számbavételre a kataszter összeállításakor. Az eseményekről nyilvántartólap készült a mozgástípus és a helyi viszonyok sajátosságait is ismertetve.

Az Országos Felszínmozgásos Kataszter tartalma szerint Siklós város igazgatási területére vonatkozóan nem került sor történelmi időkben bekövetkezett omlásra, vagy csúszásos tömegmozgásos helyszín rögzítésére. Napjainkban nem különíthető el olyan lejtős helyszín sem, ahol földtani veszélyforrás(ok) aktivizálódásaként gravitációs tömegmozgás (elsősorban csúszás) kialakulásra utaló terepi előjelek mutatkoznának. A volt bányászati helyszíneken visszahagyott kőzetfalaknál a mállási folyamat kezdeményezhet kisebb – pontszerűnek tekinthető – omlásokat. Ezek a jelenlegi állapotok ismeretében nem jelentenek veszélyeztetést, hiszen a felhagyott bányák falainak közvetlen előterében és közvetlen háttérében nincs épített környezet, vagy tartós jelenlétet igénylő területhasznosítás.

Korábban – leginkább a XX. század végén – a történelmi városmag területére értelmezve jelentkezett problémaként a kőzet- és támfalak állagromlása, valamint az alápincézettség. Ezen problémák valójában nem tekinthetők klasszikus földtani veszélyforrásnak, hiszen az emberi jelenlét és tevékenységhez kötődnek. A stabilitási problémákat mutató kőzet- és támfalak megerősítése vagy helyreállítása, továbbá a pincék általi veszélyeztetés kezelése a XX. század végén – akkori pályázati lehetőségeket jelentős mértékben kihasználva – megvalósult. A mesterséges falak a történelmi városrészben igényeltek kezelést, míg a pinceviszonyok feltárása a kőzetliszt elterjedési területén – a történelmi városrész alatt – történt, hiszen az üregek kialakításának célja részben a helyi építőanyag megszerzése volt. A beavatkozások során tisztázódott, hogy nincs olyan kiterjedt üregrendszer, amely a jelentősen veszélyeztethetné a közterületeket, inkább csak egyes telkeken belül maradónak jelentkezik a jövőben ezen probléma.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

A településre jellemző földtani felépítés és az aktuális morfológiai viszonyok ismeretében a jelenlegi és a további területhasználati célok megvalósulását alapvetően a szilárd kőzetek terepszintje, vagy ahhoz közeli jelenléte, valamint az igazgatási terület nagy részén különböző teherviselő képességgel rendelkező fiatal geológiai korú képződmények aktuális állapota és a felszíni formák jelenléte határozhatja meg. A jelenlegi belterülettől északra található hegyoldali területen inkább a morfológiai jellemzők a meghatározóak, hiszen ott jó és közepes teherviselő képességű kőzetek egyaránt mutatkozhatnak az alapozási síkokon. Kizárólag csak a terepfelszín erózió érzékenysége befolyásolhatja az építési adottságokat. A lejtőláb sávjában szintén megfelelőnek minősül a terepszinten vagy annak közelében található természetes helyzetű és kialakulású rétegek teherviselő képessége. A belterület nagyobb hányada alatt előforduló kőzetliszt erózió érzékenysége ellenére megfelelő alapozási lehetőségeket biztosít, hiszen nem igazán lejtős területen található. A város déli részletében előforduló drávai üledékek földtani szempontok alapján nem rendelkeznek teherviselő képességet is növelő földtani előterheléssel, így e terület rész természetes képződményei viszont csak alacsony teherviselő képességgel jellemezhetők. Építmények terheinek tartós elviselésére csak a tömörítetlen állapotú antropogén feltöltések lehetnek alkalmasnak, hiszen a város területén előforduló valamennyi természetes keletkezésű és helyzetű réteg (összetétel és szerkezeti helyzet, valamint eredeti állapotjellemzők alapján) alkalmasnak minősül a tartós teherviselésre.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes és belvízveszélyes területek

A jelenlegi szabályozás alapján a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolását a legveszélyeztetettebb településrész határozza meg.

„A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról” szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint a nyilvántartott települések között Siklós nem szerepel, azaz nincs benne se az enyhén, se a közepesen, se az erősen veszélyeztetett kategóriában. A város 2022-ben elkészítette a vízkárelhárítási tervét.

A hatályos megye területrendezési terv térségi övezetei közül a 3.15. melléklet „Vízérózióknak kitett terület” övezetbe a település egésze beletartozik. A vízérózió a domborzatilag veszélyeztetett északi részekén jelentkezik leginkább, fokozottabban a még mindig sok helyen szintvonalakra merőlegesen művelt szőlőknél. A talaj felső rétegének kopásával és sárfolyamokkal járó jelenség régóta része a település történetének, az alsóbb területekre mindig is jobb (magasabb aranykorona értékű) termőterületnek minősültek, ma főként gyümölcs-ültetvények vannak ezeken a részekén. A belterület ezektől a leginkább veszélyeztetett területektől (Tenkes-hegy oldala) távolabb vannak, így a tényleges veszélyeztetettség nem jelentős.

Az utóbbi az elmúlt években egyre gyakoribb a heves esőzéssel járó időjárás, a villámárvizek kialakulásának valószínűsége, Siklós közepesen veszélyeztetett. A hirtelen lezúduló csapadéknak nincs ideje a talajba szivárogni, illetve a belterületen a burkolt felületeken erre nincs is mód, így a vízmennyiség az alsóbb fekvésű területekre zúdul. A városban komoly vészhelyzet eddig nem alakult ki, a víz rövid időn belül visszahúzódik, lakóházakat nem veszélyeztet. Az északi elkerülő útra a helyi utakról ráfolyó saras esővíz, illetve a gépjárművek útfelületre ráhordott sárréteg azonban balesetveszélyes. A térség egyéb településein azonban már többször kellett a tűzoltóknak szivattyúzni a vizet az elöntött pincékből, ingatlanokból.

1.18.2.2 Mély fekvésű területek és árvíz és belvízvédelem

Siklóson a vízelvezető rendszerek és a befogadó Lanka-csatorna karbantartásának hiánya is hozzájárul ahhoz, hogy a csapadék a lakott területekről nagyobb esőzéssel járó viharok után lassan vezetődik el. A múltban engedélyezett vizenyős, belvízveszélyes területek beépítése (pl. Váralja, Gordisai út, Baross Gábor utca déli része) mára a védekezés feladatát és anyagi terheit rója a közösségre.

1.18.3 Egyéb

A települések fejlesztése, illetve fejlődése, építése, működése és fenntartása jelentős környezeti problémák forrása lehet. E problémák adódhatnak a települési és területi funkciók kialakításából, a létesítmények okozta alapvető környezeti változásokból, illetve számos esetben a település létesítményei maguk is környezetterhelő forrásokká válhatnak. A települési környezetben leggyakrabban előforduló főbb környezeti problémák származhatnak az építési tevékenységből, a beépítési módból, a település fenntartással és üzemeltetéssel együtt járó terhelésekből, szennyezésekből.

Siklóson az alábbi fő környezeti gyengeségeket és veszélyeket lehet beazonosítani:

- talajvíz készletek elszennyeződése felszín alatti vízszennyezés (illegális szikkasztások, túlzott műtrágya-használat, növényvédő szerek)
- talajszennyezettség növekedése, talajok fizikai és kémiai romlása
- szél és mind a víz által okozott erózió
- közüzemi hálózatok elöregedése
- településen átmenő utak mentén kialakuló zajszint és légszennyezettség

(mezőgazdasági idényben porszennyezés)

- levegő allergén pollenmennyiségének növekedése
- illegális hulladéklerakások
- helyi utakról az elkerülő útra vezető csapadék, sárfolyam (balesetveszély)

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

A bányaterületek a nyersanyag kitermelés (bányászat), nyersanyag elő-feldolgozás céljára szolgáló területek. A környéken megtalálható Tenkes-hegyből bányászott ásványok híre már a 18. században is ismert volt, így bányaművelési tevékenység gyökerekkel rendelkezik. A kitűnően faragható, formálható és változatos színű siklói márványból készült az Országház előcsarnokának egy része és egyik dísztermének falai, ezzel a helyi anyag híre nemzetközivé nőtt. 1901-től külföldre is eljutott a siklói márvány, de 1912-ig szállítási problémák, utána a háború, majd a hosszú politikai és gazdasági válság akadályozták a forgalom felfutását.

Siklós bányatelkeit HÉSZ KSZ szabályozási tervlapja feltünteti. A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóság nyilvántartása szerint érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati területek a városban a következők, melyek a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Pécsi Bányafelügyeleti Osztály korábbi tájékoztatása alapján az Ásványi- nyersanyagvagyon övezetébe is tartoznak:

- Máriagyűd I. - mészkő: külfejtés művelési módú, működő bánya (ásványi nyersanyag: díszítő mészkő)
- Siklói I. (Rózsabánya) - mészkő: külfejtés művelési módú, működő bánya (ásványi nyersanyag: díszítő mészkő)
- Siklós II. (Zuhányabánya) - mészkő: külfejtés művelési módú, működő bánya (ásványi nyersanyag: díszítő mészkő)

Habár az agyagkitermelésnek és téglagyártásnak voltak hagyományai a településen jelenleg nyilvántartott, érvényes hatósági engedéllyel rendelkező ilyen típusú bányaterület nem található Siklóson. A HÉSZ szerint a Siklós-Nagyharsányi út déli oldalán elterülő 2. sz. téglagyár északi és déli részeit, a jóváhagyott tájrendezési terv alapján rendezni szükséges. A terület lakóterületi felhasználása előtt a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Pécsi Bányafelügyeleti Osztályánál a tulajdonosnak kezdeményezni kell a „II. Téglagyár” nevű, nyilvántartott megkutatott falazó mészkő nyersanyag lelőhelynek az ásványi nyersanyag- gazdálkodási területeket tartalmazó nyilvántartásból való kivételét.

A város jövőbeni fejlesztései és céljai az összeegyeztethetlenség miatt nem támogatják a közigazgatási területen a bányászati tevékenységek fennmaradását, folytatását, bővülését.

1.20 Városi klíma

Az egyedi, városi klíma létrejöttének alapja az emberi tevékenység, melynek hatására a különböző éghajlati elemek jelentősen módosulhatnak a települést övező természetes környezethez képest. E változások nem függetlenek egymástól, hanem szoros ok-okozati összefüggésben állnak.

94. ábra: A városi klíma kialakulásának tényezői

Az egész folyamat kiindulópontja az emberi tevékenység, melynek hatására sajátos, mesterséges felszín jön létre. Ennek jellemzője az, hogy igen változatos, kis területen belül hirtelen módosulhat, a különféle éghajlati paramétereket pedig jelentősen befolyásolja. A városban lehulló csapadék a mesterséges, nem vízáteresztő felszíneknek és a csapadékelvezető csatornahálózatnak köszönhetően nagyon gyorsan lefolyik, így a városban a párolgás rövidebb ideig tart és kisebb mértékű, mint a városkörnyéki területeken. Ezáltal a városban a relatív nedvességtartalom is kisebb lesz.

A felszín másik fontos hatása a sugárzási paraméterek módosulásában nyilvánul meg. Azt, hogy egy adott felszín a ráeső napsugárzást milyen mértékben nyeli el, illetve veri vissza, a felszín tulajdonságai döntően meghatározzák. A változatos felszín, a nagyobb érdesség miatt a város felett nagyobb a sűrűség, ami a szélesebb csökkenéséhez és a turbulencia fokozódásához vezet.

Mindezek hatására megváltoznak a hőháztartási viszonyok: a város területén hőmérsékleti többlet alakul ki. Ezt kiegészíti az is, hogy a levegőszennyezés hatására fokozódik a különféle üvegházgázok koncentrációja a város fölött, ami erősíti az üvegházhatást.

Siklós városi klímáját befolyásoló tényezők

A közvetlenül a településről származó hőmérsékleti adatok nem állnak rendelkezésre, így azok idősoros összehasonlítása, elemzése, ún. középértékek eredeztetése nem lehetséges.

Siklós Baranya vármegye déli részén, a Villányi hegység lábánál, a már a legnyugatibb kiszögellésén, a Nyárád–Harkányi-síkon található. Baranya vármegye hazánk egyik legjellegzetesebb éghajlatú vidéke, amely a korai kitavasodásban, a hosszú őszben, a viszonylag enyhe télben, a csapadékjárásnak bizonyos szubmediterrán jellegű vonásában és a vegetációban is megmutatkozik. Hazánk éghajlatának kialakításában — a napsugárzáson kívül — a légáramlások útján a kontinentális, atlanti-óceáni és földközi-tengeri befolyások is érvényesülnek. Baranya vármegye éghajlatának egyik jellegzetességét elsősorban az adja meg, hogy a földközi-tengeri hatások erősebben érvényesülnek. A domborzat éghajlat-befolyásoló hatása közepes méretű. Helyi klímaadatok és egyéb megfigyelések szerint, a 250–300 m tengerszint feletti magasságot elérő vagy éppen meghaladó, erősen felszabdalt felszínek - a változatos lejtő-, következképpen a be- és kisugárzás-viszonyok következtében — igen tarka mezo- és mikroklimatikus feltételekkel rendelkeznek.

A talajadottságok, a növényzet, elsősorban a helyenként még megmaradt zárt fás állományok, vízfelületek vagy vízenyős térszínnek ugyancsak befolyást gyakorolnak a helyi éghajlat alakulására. A lejtők égtáji kitettségük és a lejtőszög nagysága szerint lényegesen eltérők. A Villányi-hegység nagykiterjedésű délies lejtőin, valamint a dombvidék egyes részein — kedvező kitettségük miatt — sok a napsütés.

1. Klímapartnerség és többszintű kormányzás a városokban

A városok számára széles körű és rendszeres, szervezett partnerség létrehozása ajánlatos, amely a következőket veszi figyelembe:

- *Együttműködés a város működését érintő nemzeti, regionális hatóságok és önkormányzatok között, összhangban az ágazati politikákkal is.*
- *A városi klímapolitikát széles körre épülő, tartós és jól szervezett partnerség keretében kell kialakítani, mely mind a lakosságot, mind a civil és gazdasági szereplőket magába foglalja.*
- *Integrálni kell a klímabarát szempontokat a szabályozásoktól a lakosság és a gazdasági szereplők tájékoztatásán és ösztönzésén keresztül egészen a közszolgáltatások működtetéséig minden téren. A városi önkormányzat minél több szakterületre támaszkodhat, annál erősebb városi klímapolitikát tud megvalósítani.*
- *A városi klímapolitika kialakításának egyik legfontosabb eszköze lehet a város gazdaságpolitikája, amennyiben az képes a zöld gazdaság céljait és elveit követni, valamint erősíteni a helyi erőforrásokra épülő helyi gazdaságot.*
- *Európai és nemzeti szinten biztosítani kell a városi és városhálózati klímapolitikai kezdeményezések megismerését, és hasznosítani azok tapasztalatait, lehetőleg városi hálózatokon keresztül.*

2. Klímatervezés az integrált stratégiákban

A városoknak az alábbi elvek szerint érdemes integrálniuk az éghajlati szempontokat saját stratégiáikba:

- *A városi klímatervezést a város más fejlesztési és irányítási folyamataihoz kell kötni egy integrált, többszintű megközelítéssel, mind a kibocsátás-csökkentés és megelőzés, mind az alkalmazkodás lehetőségeit figyelembe véve.*
- *A klímaváltozást a városok stratégiai tervezési folyamatának minden egyes lépésénél figyelembe kell venni (helyzetfeltárás, célok és eszközök kijelölése, a nyomon követés és a végrehajtás megtervezése).*

3. Klímabarát városszerkezet kialakítása a várostervezés és az övezeti tagolás révén

A városoknak törekedniük kell:

- *a kompakt városszerkezet megteremtésére, amelyben intenzívek a kölcsönhatások és együttműködések, mérsékeltek az utazási távolságok, korlátozott az urbanizált területhasználat kiterjedése és hatékony az energiafelhasználás;*
- *a városszerkezet tagolására beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és szellőztetést biztosító zónákkal;*
- *a városon belüli és város körüli utazási, közlekedési szükséglet mérséklésére; optimalizálni kell a munkahelyek, lakóterületek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedését;*

- a többközpontúság erősítésére nagytérégi, agglomerációs szinten, csakúgy, mint a városszerkezetben;
- a városi zöldterületek bővítésére és minőségi fejlesztésére, hálózatba kapcsolva őket;
- magánberuházások esetén a barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) hasznosítására, és kerülni kell a zöldmezős beruházásokat.

4. Város és vidéke (város és környéke) együttműködései

A helyi önkormányzatoknak és az érintett társadalmi szereplőknek érdemes együttműködniük annak érdekében, hogy:

- Erősítsék a város és vidéke munkamegosztáson alapuló együttműködését, úgy, hogy az a város szétterülését megfékezze, megelőzve így a beépített területek összenövését, a fokozott energiafogyasztást és ökológiai funkciójú területek elvesztését.
- Korlátozzák a városok szétterülését, megakadályozva a városkörnyéki vidékies területek és természetes zöldterületek beépítését, a város elkerülhetetlen növekedése a közösségi közlekedési útvonalakat kövesse.
- A városban élők élelmiszerszükségletét mind nagyobb arányban a környék mezőgazdasági termelői biztosítsák, az értékesítési lánc rövidüljön és lehetőleg maradjon a térségen belül.

5. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és társadalmi következmények

Annak érdekében, hogy a városok segítsenek a hátrányos helyzetű csoportokon, és hogy figyelembe vegyék a klímaváltozás társadalmi hatásait, az alábbiakat kell tenniük:

- Fokozottan figyelembe kell venni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok érdekeit és kockázatait, hiszen nekik további erőfeszítésekre van szükségük, hogy alkalmazkodjanak a változó körülményekhez.
- A városok legyenek fokozott figyelemmel a megelőző és alkalmazkodási intézkedésekkel járó lehetséges negatív társadalmi hatásokra, és ilyen esetben tegyenek ellensúlyozó intézkedéseket, különösen azokban a térségekben, ahol sokan élnek hátrányos helyzetben.

6. Klímabarát építészeti megoldások

A helyi építészeti szabályozás és építészeti kultúra fejlesztése során a városoknak a következőkre érdemes kiemelt hangsúlyt fektetni:

- Megelőzés – hatékony energetikai megoldások az építészetben, energiatudatos építészet (pl. passzívház, alacsony szén-dioxid-kibocsátású épületek).
- A háztartások energiafogyasztásának mérséklése (fűtés, hűtés, világítás), megújuló energiák felhasználása (pl. nap- és geotermális energiafelhasználás).
- Víztakarékoság és újrahasznosítási megoldások, újrahasznosítható, környezetbarát építőanyagok alkalmazása az építészetben.
- Az épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási helyzetekre.
- Holisztikus, mindenre kiterjedő (építőanyag-gyártás, építés, használat, bontás/újrahasznosítás) energia-, költség- és károsanyag-kibocsátás elemzés készítése az épületek teljes életciklus elemzése során.

7. Klímatudatos magatartás és életmód

A helyi hatóságok számára előnyös, ha növelik a lakosok környezeti felelősségét. A mindennapi életmód az oktatás, a kultúra, az ismeretterjesztő kampányok, események által is befolyásolható, annak érdekében, hogy megerősítsék:

- a közös felelősséget a városi környezet állapotáért és a közös társadalmi értékek kialakítását;*
- klíma- és környezettudatos életmódot: például utazási szokások, fogyasztási szokások és piaci kereslet kialakítása;*
- klímaváltozás következményeinek megismertetését, a tudásmegosztást;*
- helyi erőforrások hasznosításának ösztönzését, a helyi termelők marketingjét;*
- helyi közösségek kohézióját, összetartó erejét, ennek érdekében a társadalmi, kulturális és vallási intézmények lehetőségeinek bővítése szükséges.*

8. A klímabarát városok további főbb szektorális pillérei

- A városok sokat tehetnek a klímaváltozás megelőzéséért önmagában már azzal is, hogy mint helyi piacok megerősítik a helyi, részben önellátó gazdaságot, amelynek célja a helyi igények kielégítése helyi erőforrások által mind a városokban, mind annak vidéki környezetében.*
- Klímabarát, fenntartható, alacsony szén-dioxid kibocsátású, de versenyképes és biztonságos városi tömegközlekedés kialakítása, előtérbe helyezve a gyalogos és a kerékpáros közlekedést, valamint a változó klimatikus viszonyokhoz való alkalmazkodást (pl. árnyékolás, légkondicionálás, infrastrukturális elemek).*
- Biztosítani kell a hatékony és energiatakarékos energiagazdálkodást, kombinálva a zöld- és a helyi energia-előállítást a helyi gazdaság fejlesztésével, megújuló energiák felhasználásával és a városi hulladékból készült biogáz előállításával.*
- Fenntartható, természetközeli városi vízgazdálkodási rendszer kialakítására van szükség, szoros együttműködésben a vízgyűjtő terület többi településével. A műszaki infrastrukturális szolgáltatásokat fel kell készíteni a változó környezeti feltételekre, különösen az árvízvédelem, közlekedésbiztonság szempontjából.*
- Olyan katasztrófavédelmi intézkedéseket kell tenni és olyan egészségügyi szolgáltatásokat kell létrehozni, amelyek az egyre gyakoribb és jelentősebb környezeti kockázatokat sikeresen képesek kezelni (árvíz, hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék, tengerszint-emelkedés, hóhullámok, vízhiány, ipari katasztrófák, havária helyzetek). Növelni kell az ezzel foglalkozó intézmények, szervezetek felkészültségét és a lakosság tudatosságát.*

(Klímabarát városok, kézikönyv az európai városok klímaváltozással kapcsolatos feladatairól és lehetőségeiről – VÁTI)

Mindezek érdekében Siklós Város 2022-ben elkészítette Siklós Város Klímastratégiáját, mely részletesen elemzi az éghajlati szempontú analízist és problémákat, valamint a város klímastratégiai terveit, határozza meg a szükséges intézkedéseket.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A helyzetelemző munkarészek főbb megállapításai a helyzetértékelő munkarészben kerülnek összegzésre, majd ezek elemzése során megállapításra kerülnek azok a főbb pontok, melyek segítséget nyújtanak a település stratégiai irányainak meghatározásában.

Településhálózat

Siklós a Dél-Dunántúli Régióban, Baranya vármegyében, a vármegyeszékhelytől Pécsről mintegy 24 km-re helyezkedik el, a siklói járás központja. A település része Máriagyúd. A Siklói kistérséget 53 település alkotja. A településszerkezet alapvetően kedvezőtlen annak tekintetében, hogy jellemző a városhálózat fejletlensége, valamint nagy arányban fordulnak elő aprófalvak és kistelepülések. A vármegye városai Pécs, Mohács, Komló kivételével kisvárosok, Siklós vármegyei szinten népesség szerinti sorrendben az 5. helyen áll. Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk.

Siklós, mint a járás legnagyobb városa, járásközponti szerepet tölt be az alap-, és középfokúoktatás, egészségügy területén belül, azonban maga a járás többcentrumúnak mondható, ugyanis a három város (Siklós, Harkány, Villány), valamint legnagyobb területű és népességű községe Beremend között munka és foglalkoztatás tekintetében funkciómegosztás alakult ki. Emellett kulturális téren is központi szerepkört tölt be a település. A város közlekedési szempontból hátrányosnak mondható például Harkányhoz képest, mert a hazai főutak elkerülik a települést. Legközelebbi főút az 58-as számú főút, mely Pécsről Horvátország felé vezet.

Társadalom, humán infrastruktúra

A település népességdinamikáját alapvetően csökkenő tendencia jellemzi, mely a negatív vándorlási egyenleg, valamint a születések számának csökkenéséből ered. A gyermekkorúak arányának csökkenése, és az időskorúak arányának növekedése az egész térségre jellemző. Az elvándorlás mértékének visszaszorítására hatással lehetnek a folyamatos fejlesztések, a rendelkezésre álló magas szintű egészségügyi ellátás, a működő oktatási-, köznevelési intézmények, a kiszolgáló infrastruktúra, egyéb képzési lehetőségek. Az elvándorlók elsősorban a nagyobb városokba, többek között Pécsre, vagy egyéb nagyvárosba, illetve Budapestre költöznek, de napjainkban sokan mennek külföldre is. A környező települések közül elsősorban Harkány, Matty és Nagytótfalu lakói dolgoznak és tanulnak Siklós városában. A város iskolázottsági adatai járási viszonylatban jónak mondhatók.

Siklós városára jellemző az összefogás, így számos civil szervezet működik, főként az egészségügyi, kulturális, szociális szolgáltatások és a sport területén. Az önkormányzat a lehetőségeinek megfelelően támogatja a helyi civil szervezeteket. Elmondható, hogy a vallás, a sport, a megszervezett rendezvények, a kultúra és a civil szervezetek is hozzájárulnak a települési identitás erősítéséhez. A városban a sport jelentősége is nagy múltra tekint vissza, jelenleg is egy közösségépítő szerepe van.

A településen elérhető bölcsődei és óvodai ellátás is, melyek szinte teljes férőhelykihasználással működnek. A járási szerepkörű oktatási intézmények között állami intézmények és egyházi fenntartású intézmények is megtalálhatók. Néhány alapszintű oktatási intézményben nemzetiségi képzés is folyik. A városban két középfokú oktatási intézmény, a Siklói Táncsics Mihály Gimnázium, valamint a Baranya Megyei SZC Garai Miklós Technikum és Szakképző Iskola működik.

Utóbbi esetén a nappali oktatás mellett esti tagozaton is elsajátítható néhány szakma. A gimnázium tanulóinak több, mint a fele a technikumi szakképzésben résztvevők 87%-a más településről jár be. A szakképzés jó minőségű, de a képzettek nagy részének nehézséget okoz az elhelyezkedés, viszont a Villány, Harkány turisztikai irányultsága számos lehetőséget kínál, mely elősegíti a helyben maradást is.

A település egészségügyi rendszere jól kiépített. A Siklósi Kórház Nonprofit Kft. által üzemeltetett városi kórház a teljes járás lakosságát kiszolgálja a különböző szakellátások tekintetében. Siklóson több háziorvos és gyermekorvos is rendel, emellett pedig fogorvosi praxist is többen ellátnak.

A településen működő Siklósi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ biztosítja a szociális alapszolgáltatásokat és gyermekjóléti alapellátást. A máriagyúdi városrészben található Idősek Otthona 160 férőhelyes maximális kapacitással működik, így a helyi igényeket nehezen tudja kielégíteni. A szociális ellátás pénzbeli, természetbeni formája az önkormányzat gazdasági helyzete alapján kerül meghatározásra.

Gazdaság

Siklós gazdasági súlya kapcsán, a rendelkezésünkre álló adatok alapján megállapítható, hogy a település gazdasági teljesítménye a vármegyei és regionális szinttől elmaradást mutat. Mindez elsősorban az egy főre jutó iparüzési adóbevételek, a vállalkozások egy főre jutó jegyzett tőkéje, a száz lakosra jutó SZJA fizető, a nettó jövedelem terén mutatkozik meg. A település gazdasági felzárkózását leginkább az uniós források irányába való fokozott kitettség, a vállalatok alacsony tőkekoncentrációja, a KKV-k generációváltási problémái, az új fejlesztési területek bevonásának nehézségei, valamint a strukturális munkaerőhiány nehezítik. Pozitívként említhetjük azonban, hogy a 2014-2020-as uniós fejlesztési ciklus során a településen működő vállalkozások uniós forrásokból összesen 1,8 milliárd forint értékű vállalkozásfejlesztési beruházást hajtottak végre (GINOP), melyet további 1,8 milliárd forint összértékű mezőgazdasági termelői beruházás egészített ki (VP). Ennek következményeként a helyi vállalatok prosperitása erősödött, melynek eredményeként az önkormányzat iparüzési adóbevételei 2012 és 2022 között másfélszeres növekedést ért el. Ezzel párhuzamosan a városban megvalósított jelentős turisztikai fejlesztéseknek (vár, termálszálloda) köszönhetően Siklós turizmusában pozitív irányú léptékváltás következett be, így a növekvő turisztikai forgalom az önkormányzat számára már éves szinten 12-14 millió forint idegenforgalmi adóbevételt eredményez (a 2012-es 1,2 millió forinthez képest).

Városüzemeltetés, működtetés, okos város, digitális átállás

Siklós esetében elmondható, hogy a város irányítása és működése szervezetileg nem különül el markánsan egymástól. Az önkormányzat szervezeti és működési szabályzata értelmében az önkormányzat jogalkotó szerve a képviselő-testület, melynek feladatait a testület szervei (a polgármester, a képviselő-testület és bizottságai, az Önkormányzati Hivatal, a jegyző, továbbá a társulások) látják el. Jelenlegi felépítését tekintve Siklós képviselő-testülete két bizottságot működtet (Pénzügyi-Gazdasági és Településfejlesztési Bizottság, Jogi-Ügyrendi és Humánerőforrás Bizottság). A döntéshozatalban történő civil részvétel, valamint a lakossággal fenntartott kapcsolatok rendszeres biztosítása érdekében a képviselő-testület szükség szerint, de legalább évente egy esetben közmeghallgatást tart, melynek során az állampolgárok és a településen működő társadalmi szervezetek, civil szerveződések képviselői, közérdekű ügyben a képviselő-testülethez, az egyes települési képviselőkhez, a polgármesterhez, alpolgármesterhez vagy a jegyzőhöz kérdéseket intézhetnek, illetve közérdekű javaslatokat tehetnek.

A település működtetésének koordinációja szintén az önkormányzaton belül koncentrálódik, az ide vonatkozó feladatok ellátásáért a hivatal szakosztályai felelősek. Az önkormányzat külső céggént egyedül a Siklói Várszínház Nonprofit Kft-t működteti, mely a siklói vár turisztikai és kulturális célú hasznosítását látja el. A településen elérhető fontosabb közszolgáltatások tekintetében Siklós járásközpont szerepét szükséges hangsúlyozni, melynek köszönhetően mind a humán (bölcsőde, óvoda, alap- és középfokú oktatás, művelődési központ, könyvtár, kórház) mind pedig a közigazgatási szolgáltatások (járási kormányhivatal, önkormányzat) relatíve széles körben elérhetők a településen. Szintén hangsúlyozandó, hogy a település intézményeinek működtetése az energiaválság negatív hatásainak ellenére is fenntarthatónak kiszámíthatónak nevezhető, mely a felmerülő kihívások ellenére is stabil működtetési jövőképet kölcsönöz a város számára.

Táji- és természeti adottságok

Összességében elmondható, hogy a tájhasználat a turisztikai hasznosítással, valamint a mezőgazdasági termeléssel maximálisan alkalmazkodott a helyi klimatikus és domborzati viszonyokhoz. A természeti adottságok mellett maga a táj, tájkép is kiemelkedő értékű a térségben. A tájképi együttes a tájhasználat mai rendszerével nem csak helyi, de vármegyei és országos szinten is védendő érték. Egy értékes táj vonzereje, kondicionáló és élettani hatása alapvetően kedvező, de egy idegenforgalomra építő közösségben pláne fontos, így ezért ennek a védelemnek Siklós esetében fontos szerepe van. Mindezt kiegészítik az országos és helyi védelem alatt álló területek, természeti emlékek és az erdők többségét lefedő ökológiai hálózati elemek.

Zöldfelületek

Siklós településszerkezetét alapvetően meghatározza a történelmi múlt, ami a zöldfelületek eloszlásában és kialakításában is tetten érhető. Máriagyúdon és a Vár környezetében jelentős belterületi zöldfelület található. A település többi részének zöldfelületi hálózatát elsősorban a magánkertek, intézménykertek összessége adja, amely hálózat körben kapcsolódik a külterületi zöldfelületi hálózatához. A település zöldfelületi rendszere a sűrű beépítés ellenére alapvetően jól működő rendszer, mely leginkább a sok fasornak köszönhető. A zöldfelületi ellátottság országos viszonylatban átlagos.

Épített környezet

Siklós korai múltjából fennmaradt épített értékeinek többsége a 19. századi időszaknak az emlékeit őrzi, mely a településmagként megjelenő 18. századi Vár köré épült. A belváros középkorban kialakult organikus településszerkezetében jelentős változás mind a mai napig nem történt, az utóbbi évek fontos lépése a közterületek rehabilitációjának megindítása, a legfontosabb helyszíneken a megvalósulása és a folyamat folytatása, mely kihat a határoló épületekre, kapcsolódó területekre is. Történelmi település lévén, mindenkor fontos szándék a múltbéli építészeti értékek megőrzése. A Vár - mint legfontosabb építészeti érték és ma már történelmi emlékhely - megújulása is megindult, kulturális, közösségi ereje egyre nagyobb. A XX. század első felének beépítései már eltérnek a történelmi városmag utcahálózatának organikusságától, tervezettek, szabályosak, merevek, és kevésbé alkalmazkodnak a meglévő településrészek morfológiájához és a mikrodomborzati adottságokhoz.

Az épített környezet értékeinek fennmaradása érdekében fontos a belvárosi épületállomány felújításának további támogatása, a különböző szociális és oktatási intézmények további korszerűsítése. A házgári technológiával épített társasházak felújítása is időszerű, energetikai szempontból korszerűtlenek. E területeken különösen fontos a környező közterületek rehabilitációja.

A település vonzerejét a történelmi múltba ágyazódó, élhető kisvárosias lét, az épített és természeti adottságaira alapozott fejlesztések és rendezések, továbbá Pécs elérhető közelsége is adja. Siklós-Villány-Harkány kiemelkedő helyi adottságokkal rendelkező településhármas, melyek közül Siklós főként az építészeti örökségeivel emelkedik ki.

Az idegenforgalmi központként működő belváros az igazgatási, oktatási és egészségügyi intézményeknek is helyszínt nyújt, melyet ettől távolabb a Máriagyúdi idők otthona egészít ki. Településközponti funkcióként jelenik meg a Szolgáltatóház és környéke (fejlesztése folyamatban), valamint az egykori laktanya területe, mely azonban régóta funkcióját keresi, megújulásra, hasznosításra vár. A fürdő és szálloda jól integrálódott a településszerkezetbe, a térségbeli idegenforgalmi vonzereje folyamatos.

A település lakóterületein belül mind a nagyvárosi, kisvárosi és kertvárosi, valamint a falusias beépítés megjelenik. Felzárkóztatást igényel a régi vásártér területe, az Aradi út-Harkányi út menti kertvárosias lakótömb, Máriagyúd északi lakórésze, valamint a Váralja utca még nem rehabilitált részei. Ezen felül a szegregáció kialakulásának megelőzése fontos a Gordisai út végén lévő településrészben.

Az elmúlt évtizedek kedvezőtlen tendenciája a szőlőhegyi pinceterületek lakó-és szálláshasználatának elterjedése, mely átalakítja a szőlőhegyi területek használatát, átalakítja a tájképet.

Közlekedés

Siklós közúti megközelítésére vonatkozóan a középtávú fejlesztések a jelenlegi adottságaihoz képest pozitív változást prognosztizálnak. Az M6 autópálya, valamint ezen térség (Villány, Mohács) elérésében jelentős előrelépést fog eredményezni a jelenleg Bóly és Ivándárda között épülő M6 autópálya új szakasza, valamint az autópályán létesítendő csomópont és a jelenleg tervezés alatt álló villányi összekötő út megvalósítása.

A közúthálózat minősége a főközlekedési utakon közepes, a mellékutak, valamint a településeket a főutakkal összekötő bekötőutak minősége rosszabb, állaguk folyamatosan romlik. Hálózati szempontból a leginkább beavatkozást igényel az önkormányzati utak esetében a Felszabadulás-Széchenyi utca, mely az átmenő és egyben városi belső forgalmat is bonyolít.

A várost vasúti közlekedés nem érinti, a közigazgatási területén jelenleg üzemelő vasútvonal nem halad keresztül. Fejlesztési szándékként jelenik meg az egykori vasúti nyomvonal környező településekkel való kapcsolatba való bekapcsolása, illetve turisztikai célú hasznosítása.

A távolsági buszközlekedés szolgáltatási kínálata alkalmazkodik a lakossági igényekhez. A város területének jelentős részéről a megállóhelyek kedvező, vagy megfelelő gyaloglási távolságon belül található. Ennél nagyobb gyaloglási távolságok csak Siklós város északi részén, a Sallai u. - Garai u. – Táncsics u. – Petőfi u. által határolt területen, míg Máriagyúd városrészben, ugyancsak az északi részen, a Bazilika térségében. Rövidtávon több közlekedési csomópont fejlesztése is várható (Szolgáltatóház környezete, Máriagyúd bekötő szakasza mentén).

A városban több helyen található kerékpáros létesítmény, amelyek azonban jelenleg nem alkotnak összefüggő hálózatot. Szükséges a kerékpárutak kiépítése és a távolabbi szomszédos települések kerékpárutjaival való összekapcsolása, amely pozitív hatással lesz mind a helyi turizmusra, mind a szolgáltatások igénybevételére. A kerékpáros kapcsolat két szomszédos településsel (Harkány és Nagytótfalu) biztosított.

A Harkány irányába vezető gyalog- és kerékpárút a Köztársaság tér nyugati oldalán és a Gyűdi úton haladva kapcsolatot teremt az 5701. j. ök. út körforgalmú csomópontjával, illetve eléri Máriagyűd településrész határát is. Siklós domborzati adottságai kedveznek a kerékpáros közlekedés erősödésének, mellyel egyben csökkenhet a központi területek motrizációs és abból fakadó parkolási problémája. Ehhez kapcsolódó, közelmúltban megvalósult fejlesztés a bérelhető közroller rendszer kialakítása.

A város belterületi úthálózatán az utak mellett, a beépítéssel érintett oldalakon közel teljes kiépítettséggel található gyalogos járda. A járda hiánya egy gyűjtőutat érint, a József A. u. déli oldalát, a Gyűdi út és a Hajdú u. közötti 700 méter hosszúságban.

Közművek, energiaellátás

A településen a közművek kiépítettsége jó, a belterületen az ingatlanok ellátottsága megoldott, külterületi zártkertek egy része is ellátott ivóvízzel. A szennyvíz rákötési lehetőség csaknem az egész település területén megoldott, a rákötési arány 81 % (belterületen 100 %). Postaszálláson szükséges a hiányzó szennyvízhálózati szakasz kiépítése. A település felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik, ezért különösen veszélyes szennyező forrásnak tekinthető a talajba szivárgó szennyvíz.

Siklós város területén található felszíni vízfolyás a Lanka csatorna, melyet a közelmúltban kotrással rendeztek, valamint a partszakaszokat rendszeresen karbantartják. A csatorna biztosítja a település csapadékvíz levezetését. A településen más természetes felszíni víz nem található. A települési vízelvezetési árokrendszer a város több szakaszát érintően is bővítésre szorul, hogy a felszíni állóvizek okozta vizenyős területek felszámolására kerülhessenek. A város sík területein lévő árkok, csatornák kis lejtéssel rendelkeznek, ezért jellemző rájuk, azok feliszapolódása, így tisztításukra, karbantartásukra fokozottan figyelemmel kell lenni.

A villamos-energia hálózat és közvilágítás teljes mértékben kiépített. A közvilágítás korszerűsítése folyamatban van. Siklós Szőlőhegy több pontján légvezetékes hálózat építése várható, valamint fejlesztések vannak folyamatban az Ipari parkot érintően (transzformátor állomás, gerenczeviték átépítés).

A jelenleg még nem igényelt, de a későbbiek során esetlegesen a város bel - illetve külterületein mégis jelentkező nagyobb villamosenergia ellátást igénylő beruházások esetében az energiaellátást a meglévő 22kV-os hálózatról szerelt leágazásokkal létesítendő új a jelenleg is transzformátor állomásokkal, illetve ezen állomásokból kivezetett 0,4kV-os hálózatokkal lehetséges biztosítani.

A megújuló energetikai létesítmények tekintetében nagyüzemi viszonylatban döntő mértékben idegen tulajdonban lévő naperőmű rendszerek üzemelnek a hálózati villamos energiaellátások csökkentése érdekében, melyek intézményi szinten létesültek. A jövőben - akár rövid, vagy középtávon – több napelempark létesítése prognosztizálható.

Siklóson jelenleg a lámpatestek több mint 90% korszerű LED fényforrású, és további korszerűsítés prognosztizálható több lépcsős beruházásban.

A lakások kb. 1/3-át gázfűtéses, 26%-a távfűtő-hálózati csatlakozással rendelkezik.

Siklós termálvizes fürdője Egyházasharazti településen működő kútjával üzemeltetett. A település ivóvízellátását I. kategóriájú tisztítás nélküli karsztvíz biztosítja. A biztonságos ivóvízellátás érdekében új kút fúrása lenne indokolt.

Környezet- és klímavédelem, katasztrófavédelem

Siklóson jelenleg a település lakosságának életfeltételeit, a környezeti elemeket, a táji-, természeti értékeket veszélyeztető tartós környezeti terhelés nem áll fenn.

A talajfizikai, talajkémiai és talajbiológiai degradációs folyamatok az intenzív szántóföldi művelés, illetve a szőlőművelés alatt álló területeken – az ország más intenzív hasznosítású területeihez hasonlóan – jelentős mértékűek.

A levegőminőségi állapotot jellemzően a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás határozza meg. Jelentős környezetterhelő hatású légszennyezőanyag-kibocsátó - A távolabbi Duna-Dráva Beremendi Cementgyára és bányái kivételével - nincs a térségben. A közlekedési eredetű légszennyezés a főbb utak térségében meghatározó. A települést elkerülő 5701 számú út megépítésével csökkent a városközpont közlekedési eredetű légszennyező-anyag terhelése.

Az ipari jellegű zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezhet. A város belső területein jelentős zajforrást üzemeltető telephely nem működik. A telepengedélyezés során ellenőrzésre kerülnek a zajterhelési határértékek teljesülései.

A város külterületének északnyugati csücskében, a Tenkes hegy második legmagasabb csúcsán található radarállomás. A kutatások alapján ilyen létesítménynél az elektromágneses sugárzási értékek 2300 méteren belül lépik túl az EU-s határértékeket. A szakértői vélemények szerint a sugárzásának biológiai mérhető és várható hatása elenyésző, veszélytelen és az egészségügyi határértékeknél kisebb.

Jelenleg a településen megoldott a kommunális jellegű szilárd hulladékoknak engedéllyel rendelkező lerakóba való szervezett szállítása. A településen kialakításra került hulladékudvar és több a szelektív hulladékgyűjtő sziget.

A településen fennálló problémaforrásokat a talajvízszennyezés, a szél-és vízerózió, a közüzemi hálózatok elöregedése, a levegőpollen emelkedés, és a közutakat is veszélyeztető villámárvizek okozhatják. Ennek elkerülése érdekében a település 2022-ben elkészíttette a vízkárelhárítási tervét.

A településen három ásványi nyersanyaglelőhely is működik (mészkőbánya), mely Tenkes hegyi bányákból kitermelt márványok már a 18. századtól ismertekké váltak.

Siklós a településfejlesztéskor a klímavédelem szempontjait is figyelembe veszi. Egyrészt az élhető városi klíma megtartásához a zöldfelületek megtartása és fejlesztése, másrészt az energiahatékonyságot segítő projektek kidolgozása és megvalósítása révén. Az utóbbival az intézmények kevesebb energiafelhasználása a széndioxid kibocsátás csökkenését eredményezi, illetve gazdaságosabb működtetése valósítható meg, az így megtakarított források pedig lehetőséget adnak a klímavédelmet segítő újabb intézkedések végrehajtására.

Siklós klimatikus viszonyai igen kedvezőek, így elősegíti a mezőgazdaság és a turizmus fejlesztését.

Korlátozási elemként nem jelenik meg a HÉSZ-ben, de az Országos Felszínmozgás Kataszter nyilvántartásában szerepel egy Máriagyűd belterületén lévő 100*200 méteres felszínmozgásos rész. A mozgás valószínűsíthető oka: átázás. Az épített védmű: a templomépítéssel együtt támfalak, és részleges vízrendezés. Emellett szükséges a város alatt húzódó pincerendszer felmérése, így az esetleges beomlásveszély csökkenthető.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1 A folyamatok értékelése

Siklós társadalmában a már korábban is zajló folyamatok és tendenciák alapvetően nem változtak, népességfogyás és elöregedés jellemzi a települést. A vándorlási egyenleget tekintve is negatív eredmények tapasztalhatók, azonban a környező kisebb falvakban élők sok esetben megcélazzák a várost, mind megélhetés, mind lakhatás szempontjából. Az önkormányzat fejlesztései igyekeznek javítani ezeken a kedvezőtlen statisztikai adatokon, cél, hogy elősegítsék a népesség helyben maradását.

Képzettségi szinteket tekintve szintén egy csökkenő tendencia figyelhető meg. Az eredményes érettségi vizsgát tett tanulók száma csökkent a 2021-es évre vonatkozóan, viszont a sikeres szakmai vizsgát például rekordszámban tettek le a tanulók. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma továbbra is alacsonynak mondható a településen. Ezzel szemben viszont a munkanélküliek száma csökken Siklós városában. A jövedelmi viszonyok azonban kedvezőtlennek mondhatók. Ennek oka elsősorban az eladósodottság, a kevés munkahely, alacsony számban vannak jelen nagyobb foglalkoztató cégek.

A lakásállomány számában jelentős nagy változás nem tapasztalható, azonban fejlesztések és minőségi javulások egyértelműen azonosíthatók. Az elöregedő épületek rekonstrukciójára az önkormányzat is támogatást nyújt, konkrétan a belvárosi objektumok külső homlokzatának fejlesztését támogatják. Emellett a településen bérlakásprogram is működik. Siklós városában jellemző a szegregáció. Az előző időszakhoz képest egy társadalmi szegregációs probléma feloldódott a településen a Terület és Településfejlesztési Operatív Program keretében meghirdetett TOP-4.3.1-15 kódszámú „Leromlott városi területek rehabilitációja” című pályázati kiírás keretében, hiszen megújultak a Váralja utca zöldfelületei, kialakításra került közösségi tér és játszótér is. Emellett a közbiztonság érdekében kamerák kerültek kihelyezésre és az útburkolatok is ki lettek javítva.

Az oktatás/nevelés terén jelentős átalakulás történt a hatályos ITS készítése óta. Korábban a KLIK fenntartása alatt állt a legtöbb oktatási intézmény Siklóson, ma már ezt a szerepet átvette a Mohácsi Tankerületi Központ. Az általános iskolai tanulók száma esetén csökkenés, a gimnáziumi tanulók számában pedig növekedés figyelhető meg a 2021-es évre vonatkozóan. Az egyházi fenntartású általános iskolák továbbra is működnek a településen, ahogy a működtetett óvodák esetén sem történt jelentős változás. Az egészségügyben és az alapellátás tekintetében számottevő változások nem történtek az elmúlt években, mindössze a szociális ellátások és segítségnyújtás szolgáltatásai, valamint a pénzügyi és természetbeni támogatási formák iránt növekedett meg az igény. Ezen felül elmondható, hogy a bentlakásos idősok otthona iránti kereslet is megemelkedett, a kapacitáskihasználtság pedig jelenleg is teljes.

Kulturális területhez köthetően Siklós aktívnak mondható, állandó fejlesztések mennek végbe a településen. Jelenleg 28 db kulturális célzatú szervezet tevékenykedik, emellett fontos szerepet tölt be a Siklói Térségi Könyvtár és Ismeretközpont, mely a város elsőszámú közművelődési feladatellátó helye. Továbbá meg kell említenünk az önkormányzati tulajdonban álló Siklói Várszínház Kulturális és Idegenforgalmi Központ Nonprofit Közhasznú Kft.-t, amely számos történelmi, kulturális, néprajzi hagyományok bemutatásában és rendezvények szervezésében is közreműködik. Siklóson számos közösségépítő rendezvény kerül megszervezésre. A sportlétesítmények felújítása mellett konditermek, szabadtéri kondigépek telepítésére és ingyenesen használható szabadtéri sportterek és sportpályák kialakítására is sor került.

Annak ellenére, hogy Siklós gazdasági és földrajzi értelemben periférikus térségben található, illetve a város gazdasági felzárkózásának kérdései továbbra is megoldásra várnak, összességében megállapítható, hogy a település gazdasági ökoszisztémája egyre erősödő vállalati bázissal rendelkezik, melynek eredményeként 2012 és 2022 között az önkormányzat iparűzési adóbevételei másfélszeres növekedést produkáltak, miközben 1,8 milliárd értékű KKV fejlesztés valósult meg a GINOP forrásaiból 2014-2022 között. Külön hangsúlyozandó a Siklós imázsát nagyban erősítő helyi szőlőtermesztés és borkészítés, valamint az egyre nagyobb volument öltő turizmus (vár, termálfürdő) a lokális gazdaság növekedéséhez további lendületet kölcsönöz, mely egyben a jövőbeni fejlesztések számára is potenciális ebavatkozási lehetőséget kínál.

A város irányítása és működtetése letisztult szerkezeten alapul, melynek központi eleme Siklós Város Önkormányzati Hivatala, valamint a képviselő-testület. A hivatalban és a képviselő-testületben koncentrálódó kompetenciák és hatáskörök biztosítják egyszerre a döntéshozatali és végrehajtási feladatok összehangolt implementálását, mely ebben a formában nem teszi szükségessé feladatorientált önkormányzati vállalatok létrehozását (kivéve Siklói Várszínház Nonprofit Kft.). Tapasztalatok alapján ugyanakkor elmondható, hogy a 2021-2027-es uniós források felhasználása során a hivatali struktúrán belül szakemberhiány alakulhat ki (főként a projektmenedzsment terén), mely szükség szerint a működési struktúra racionalizációjának szükségességét vetheti fel.

Összességében elmondható, hogy a folyamatok tükrözik a városi stratégiákban, programokban lefektetett célokat, legfőképpen azokon a területeken, ahol az önkormányzat saját projekteket tudott megvalósítani. Az összefogás, a civil szervezetek, vállalkozások és az önkormányzat közötti partnerség a helyiek bevonásával egyaránt érvényesül.

3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Siklós város és környezete fejlesztését befolyásoló belső és külső tényezők összefoglaló értékelését az alábbi SWOT elemzés tartalmazza:

SWOT-analízis

Siklós helyzetfeltárásának és –elemzésének eredményeit tematikus SWOT-analízisben foglaljuk össze. Az ebben felsorolt erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek egyértelműen meghatározzák a város fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezőket.

29. táblázat SWOT analízis

Településhálózat	
Erősségek	Gyengeségek
- járásközponti szerep - határhoz való közelség - M6-M60 autópálya közelsége - Pécs-Pogány reptér közelsége	- sok kis méretű település a járásban - közutak romló minősége
Lehetőségek	Veszélyek
- működőképes összefogás kialakítása a környező nagyobb településekkel – hálózatosodás (Villány, Harkány, esetleg Palkonya)	- leszakadó területek kedvezőtlen tendenciája felerősödik - rivalizálás a nagyobb települések között

Társadalom, humán infrastruktúra	
Erősségek	Gyengeségek
- javuló képzettségi színvonal, bővülő szakirányok - kiépült intézményhálózat - a közoktatási intézmények minőségi jellemzői jók, - egészségügyi ellátórendszer megfelelően kiépült - idősek otthonának működése - aktív közösség, civil szervezetek jelenléte	- népességszám csökkenése - elöregedés - negatív vándorlási egyenleg - foglalkoztatási lehetőségek korlátozottak, a végzetek nem tudnak a városban elhelyezkedni - szakképzés nem teljesen alkalmazkodik a helyi vállalkozások igényéhez - kollégium hiánya - szegregáció jelenléte - tanárhiány, orvoshiány - férőhelyhiány az idősek otthonában
Lehetőségek	Veszélyek
- képzések bővítése a helyi igényeknek megfelelően, új szakmák bevezetése - IT és digitalizációra irányuló szakemberek számának növelése - soknemzetiség kihasználása - idősek otthonának fejlesztése, új intézmény létrehozása a megnövekedett igények és demográfiai folyamatoknak megfelelően - több önkormányzati bérlakás - munkahelyek teremtése, népességmegtartó erő növelése, fiatalok helyben tartása	- fokozódó kedvezőtlen demográfiai folyamatok - munkaerő elvándorlás - társadalmi feszültségek, szegregáció erősödése - közfoglalkoztatási rendszer megszüntetése - köznevelésben, egészségügyben dolgozók hiányának fokozódása

Gazdaság	
Erősségek	Gyengeségek
- versenyképes, több lábon álló gazdaság - gazdasági aktivitás magas - nagy vállalkozási kedv - működő mezőgazdaság és turizmus (borászat jelentősége is magas) - gazdaságot érintő beruházások megvalósulása (ipari park, fürdőfejlesztés stb.) - adott turisztikai vonzerő (vár, máriagyúdi kegyhely, fürdő) - elindult az együtt gondolkodás Villány és Harkány településekkel	- kevés nagy foglalkoztató - sok az ingázó - foglalkoztatottak száma alacsony - a helyi gazdaság a külső hatásokra nagyon érzékeny - minőségi szálláshelyek, vendéglátóegységek alacsony száma
Lehetőségek	Veszélyek
- Turizmusban való fejlődés - együttműködés erősítése a térség turisztikai szempontból meghatározó településeivel (Villány, Harkány) - helyi gazdaság (ipar, kereskedelem, szolgáltatás stb.) fejlesztése - helyi termékek népszerűsítése - helyben végzetek foglalkoztatása - önkormányzati fejlesztések - K+F - fejlődőképes helyi vállalatok - bővülő iparterületek - fokozott befektetői figyelem	- fizetőképes kereslet csökkenése - megnövekedett költségek - beruházások megvalósításának hiánya - régióon belüli versenytársaktól való lemaradás - uniós források kiszámíthatatlan felhasználhatósága - tartós munkaerőkínálati problémák - KKV-k generációváltása

Táji-, és természeti adottságok	
Erősségek	Gyengeségek
- kedvező táji és természeti adottságok - egyedi tájkarakter - mocsaras és erdőterületek megléte - kedvező klíma - védett természeti értékek - jelentős koros faállomány - a Vár és Máriagyúd kiemelkedő tájalkotó szerepe	- Arborétum jelenleg kiaknázatlan pufferterület - szélerezó, vízerózió - vízelvezető csatornák, vízfolyások karbantartása időszerű - kisparcellás szőlőterületeken sok a felhagyott telek - külszíni bányászat jelenléte - napelemparkok tájbaillesztése nem megoldott

Lehetőségek	Veszélyek
- esőkertek kialakítása - zöldfelületek további fejlesztése a turisztikai fejlesztésekkel egyszerre - Arborétum fejlesztése magasabb esztétikai élményt nyújtó tájképi kertté	- heves esőzések negatív hatása a szőlőterületeken - zártkert karakterének negatív változása a fejlesztések következtében - inváziós növényfajok szaporodása - beruházások, fejlesztések káros hatásai (beépítés növekedése, zöldterület csökkenése) - szőlőhegyi kiköltözés, ezzel a hagyományos és értékes tájhasználat veszélyeztetése

Épített környezet	
Erősségek	Gyengeségek
- jelentős épített értékek melyeket országos védelem övez (történelmi emlékhely is) - településkép védelem és önkormányzati ösztönzés rendszere működik - önkormányzat a rendelkezésre álló lehetőségeivel (szabályozás) igyekszik gátolni a kedvezőtlen folyamatokat fejlesztett, részben rehabilitált belváros - önkormányzat közterület megújításokkal ösztönzi a magánterületek megújítását - intézmények többsége könnyen elérhető, központi elhelyezkedésűek, korszerűsítésük folyamatos - Vár és környezetének felújítása megindult, Váralja rehabilitáció jórészt megtörtént	- öregedő épületállomány - történelmi, védett épületek felújításának elmaradása - védett, értékes pincesorok rejtett, turisztikai hasznosítást nehezítő elhelyezkedése - funkcióját veszített területek (laktanya, ifjúsági tábor) hasznosítása elmaradt
Lehetőségek	Veszélyek
- hasznosítás esetén a laktanya területe modern épületállománnyal gazdagodik, környéke felértékelődik - ipari terület fejleszthető, tartalékokkal rendelkezik - turisztikai fejlesztési területek rendelkezésre állnak - lakóterület fejlesztése mind a városközpont megújításával, mind új lakóterületek tekintetében rendelkezésre áll	- városközpont megújulása egyes területeket érintően elmaradt - szőlőhegyi területek további terhelésével, településképi, tájképi jelentőségét, értékét

Közlekedés	
Erősségek	Gyengeségek
- északi elkerülő út kiépült - települési utak többségében megfelelő állapotúak és szélességűek - jó autóbuszos kapcsolatok a különböző területi központokkal - Harkány és Villány felé kiépült kerékpárút - Máriagyűd körforgalom megvalósult - Megindult a városközpont közterületeinek megújulása	- nem működő vasútvonal, amelynek területe tartalék szerepe miatt nem hasznosítható - átmenő teherforgalom Máriagyűdön - déli részek megközelíthetőségi problémái - Máriagyűdre közlekedő helyi járat ritka - hiányos járdahálózat Máriagyűdön - Vár körüli parkolási lehetőség kevés - hegyi utak rossz állapota - elkerülő útra ráfutó hegyi utak csomópontjában csapadékvíz elvezetés probléma - gyalogos forgalom biztosítása a József A. utca déli oldalán és a Szent István tér kereszteződésben - kerékpárút és csomópontjainak kibővítése (5701.j. ök. út mentén, a Kossuth tér-Baross Gábor u. között, Felszabadulás u. Köztársaság téri szakasznál, 5701. j. ök. út Gyűdi utca – Szentkút utca közötti szakasz, 5701. j. ök. út máriagyűdi átkelési szakasz) - csomópont fejlesztések (5701 j. út elkerülőszakasza, Felszabadulás u. – Gyűdi út csomópont, Felszabadulás u.-Malom u.-UNIX felőli útszakasz csomópontja, 5701. j. ök. út – Arany J. u. csomópontja)
Lehetőségek	Veszélyek
- belvárost tehermentesítő elkerülőút megépült, a villányi M6 bekötőút megépülésével az útvonal közvetlenül kapcsolódik az autópályához - forgalomcsillapítás, akadálymentesítés, közlekedésbiztonságot szolgáló közútfejlesztések - vasút turisztikai hasznosítása - parkolók kiépítése, bővítése	- romló útminőség - tovább nő a település központjának gépjármű forgalma, terhelése - országos/megyei települést érintő útfejlesztések nem valósultak meg - A városközponti szakaszon a gyalogos forgalom előtérbe helyezését a jelenlegi jelentős járműforgalom korlátozza

- új határátkelő nyitásával élénkülő forgalom, ami gyorsítja az útépitési projektek megvalósítását - elkerülő út létesítése az 57133. j. bekötőút (Harkányi út) és az 5701. j. ök. út (Máriagyúd) között - elkerülő út létesítése az 5712. j. ök. út déli szakasza és az 5701. j. ök. út között - elkerülő útszakasz építése az 5701. j. ök. úti körforgalom és a Vujcsics Tihamér utca között	
---	--

Közművek, energiaellátás, zöld átállás	
Erősségek	Gyengeségek
- infrastruktúra-hálózatok kiépültek - közvilágítás korszerűsítése folyamatban - belvárosban föld alatt vezetettek a vezetékek - közcsonna belterületek kiépült - elkészült Siklós Klímastratégiája 2022-ben - elkészült Siklós vízkárelhárítási terve 2022-ben	- föld feletti hálózatok rontják a település arculatát - csapadékvíz elvezető rendszerek eliszapolódása - Lanka-főcsatorna karbantartása hiányos - heves esőzések több helyen villámárvíz kialakulását okozza (pl. Tüdőgyógyászat környéke., Magyar utca, valamint belvíz veszélyt okoz pl. Rákóczi u. – Dózsa György u.)
Lehetőségek	Veszélyek
- csapadékvíz hálózat karbantartása folyamatos - termálvíz hasznosítása a távfűtőhálózatban - megújuló energiák egyéb hasznosítási lehetőségei (pl. nap) - bel-és árvédelemi intézkedések betartása (uszadékok eltávolítása, kaszálás, iszapeltávolítás, burkolatjavítás, hó-és jégmentesítés) - belterületi szakaszon záportározó kialakítása - Intézmények világítóberendezéseinek cseréje - napelem park létrehozása	- gazdasági nehézségeinek hatására még kevesebben használnak vezetékes energiahordozót, amely kedvezőtlen légköri viszonyoknál rontják a környezeti állapotokat - villámárvizekkel új problémák jelennek meg - folyékony hulladéklerakó felszámolása

Környezet- és klímavédelem, katasztrófavédelem	
Erősségek	Gyengeségek
- környezet minősége, állapota összességében jó - nincs jelen a környezeti elemekre (víz, levegő, föld) veszélyes, jelentős környezetszennyező ipar - fejlesztések: hulladékgazdálkodás, szennyvíz, rekultiváció, ivóvízbázisának biztonságba helyezése - szabályozások megléte - elkészült Siklós Klímastratégiája 2022-ben - elkészült Siklós vízkárelhárítási terve 2022-ben	- a közüzemi hálózatok elöregedése - a településen átmenő utak mentén kialakuló zajszint és légszennyezettség - beszántott vízelvezető árok- belvizes beépített és egyéb területek - város alatt kiterjedt pincerendszer, emiatt több káresemény is volt
Lehetőségek	Veszélyek
- környezet- és természetvédelmi, valamint a megújuló energiaforrások támogatottságának növekedésével a forráslehetőségek bővülése és fejlesztések megvalósítása, meglévő rendszerek további korszerűsítése - belterületi szakaszon záportározó kialakítása - város alatti pincerendszer felmérése	- megyei útfejlesztések elmaradásával a közúti forgalomból adódó lég-, és zajszennyezés további fokozódása - klímaváltozás hatásainak fokozódása (villámárvizek) - földtani, hidrogeológiai, morfológiai és egyes művi adottságok figyelmen kívül hagyása egyes fejlesztéseknél - települési inert hulladéklerakó rekultivációjának elmaradása

Városüzemeltetés, működtetés, okos város, digitális átállás	
Erősségek	Gyengeségek
- fenntartható városfejlesztési döntések alkalmazása	- okos város alrendszerek alkalmazásának hiánya, digitális átállás előkészítésének, kezdeti lépéseinek elmaradása - bérletátszállomány (szociális- és piaci alapon bérbeadható) alacsony mértéke
Lehetőségek	Veszélyek
- turizmusához kapcsolódó „smart” fejlesztések relevanciája - többlépcsős otthonteremtési támogatás megvalósítása	- limitált projektmenedzsment kapacitás - növekvő energiaszámlák - az önkormányzati gazdálkodást befolyásoló tényezők kiszámíthatatlansága fokozódik

- megújuló energiaforrások fokozott kiaknázása - forrásszerzés aktív önkormányzati pályázati tevékenységgel - épületfenntarthatóságot célzó energetikai és digitalizációs fejlesztések megvalósítása	- működési hiányt termelő beruházások megvalósítása - digitális felkészültség alacsony szintje
--	---

Forrás: Saját szerkesztés, 2023. szeptember

3.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

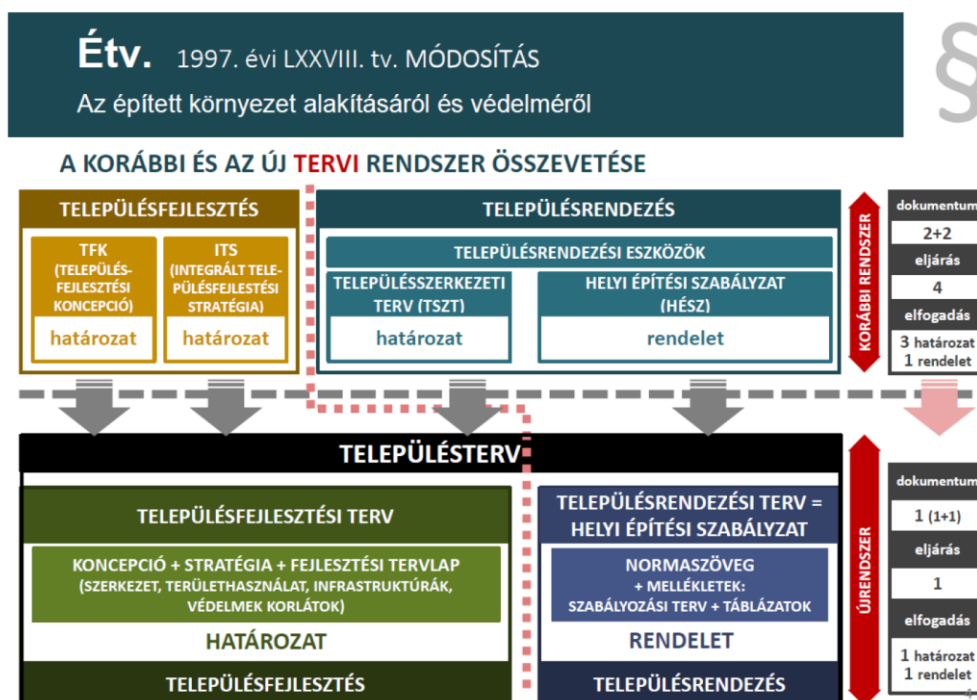
A településfejlesztés önkormányzati alapfeladat, amely a lakosság életminőségének javítását, a természeti-, táji- és épített környezet gyarapítását és védelmét, környezetbarát és kíméletes hasznosítását, a közérdek és a jogos magánérdek összhangjának biztosítását szolgálja.

A hatályos jogszabályok szerinti településfejlesztési terv a település jövőképeinek meghatározása mellett, a település fejlődésének meghatározására rögzíti azokat a rövid, közép- és hosszú távú célokat, feladatokat, településfejlesztési akciókat, fejlesztéseket, intézkedéseket, amelyeket a település a tervszerű, fenntartható és gazdaságos fejlődése és üzemeltetése érdekében megvalósítana. (419/2021. (VII.15.) Kormányrendelet)

Településterv: a településfejlesztési terv és a településrendezési terv együttes megnevezése.

A településfejlesztés és a településrendezés során, valamint a településrendezési sajátos jogintézmények alkalmazásával biztosítani kell a területek közérdeknek megfelelő felhasználását a jogos magánérdekekre tekintettel. Ennek során figyelembe kell venni pl. a népesség demográfiai változását, lakásszükségletét, a helyi népesség identitásának erősítését, kulturális örökségük sokféleségének és gazdagságának megőrzését, az egészséges lakó- és munkakörülmények, a népesség biztonságának általános követelményeit.

95. ábra: Településfejlesztés- és rendezés, a korábbi és az új tervi rendszer összevetése

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 60.§ értelmében:

„(8) Azon településeknek, amelyek a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: korábbi R.) tartalmi követelményei alapján nem készítettek településfejlesztési koncepciót, integrált településfejlesztési stratégiát és településrendezési eszközöket, az új településfejlesztési tervüket és településrendezési tervüket legkésőbb 2024. január 1-ig hatályba kell léptetniük, és a 2012. augusztus 6-án hatályos szabályoknak megfelelő településfejlesztési koncepciójuk, integrált településfejlesztési stratégiájuk vagy településrendezési eszközeik módosítására 2023. december 31-ig van lehetőségük.

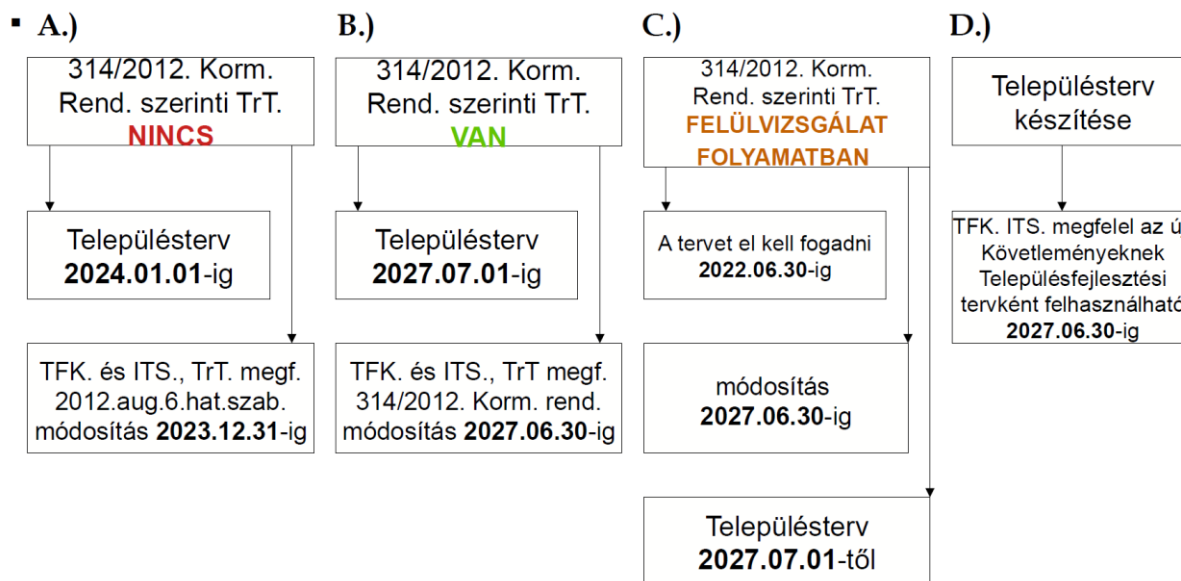
(9) Azon településeknek, amelyek a korábbi R. tartalmi követelményei alapján készítettek településfejlesztési koncepciót, integrált településfejlesztési stratégiát és településrendezési eszközöket, az új településfejlesztési tervüket és településrendezési tervüket legkésőbb 2027. július 1-ig hatályba kell léptetniük, és a korábbi R. tartalmi követelményeinek megfelelő településfejlesztési koncepciójuk, integrált településfejlesztési stratégiájuk és településrendezési eszközeik módosítására 2027. június 30-ig van lehetőségük.

(9a) Ha a korábbi R. alapján készült településrendezési eszköz olyan mértékű módosítása válik indokolttá, amely új településszerkezeti terv vagy helyi építési szabályzat elfogadását eredményezi, a (14) bekezdésben meghatározott határidőt követően is van lehetőség 2023. december 31-ig a korábbi R. tartalmi követelményeinek figyelembevételével településrendezési eszköz elfogadására.

(10) Ha a településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia és településrendezési eszköz készítését a korábbi R. tartalmi követelményei alapján 2021. június 30-ig megkezdték és legalább az előzetes tájékoztatási szakasz megindult, az új koncepció, stratégia, településrendezési eszközök készítésére irányuló eljárást 2022. december 31-ig önkormányzati döntéssel le kell zárni. A 2022. december 31-ig elkészített koncepció, stratégia és településrendezési eszköz 2027. június 30-ig maradhat hatályban és módosításukra eddig az időpontig lehetőség van.

(11) A településtervek 2021. július 1-jétől történő készítése, majd az elkészült tervek módosítása során a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló kormányrendelet (a továbbiakban: új R.) rendelkezéseit kell alkalmazni. 2021. július 1-jétől csak a település egészére készülhet településfejlesztési terv, valamint – a megyei jogú város és a fővárosi kerület kivételével – csak a település teljes közigazgatási területére készülhet településrendezési terv.”

96. ábra: Korábbi OTÉK és EljR. időállapotok által szabályozott tervek módosításának lehetőségei, valamint a településtervek készítése az Étv. átmeneti rendelkezései alapján

Forrás: Horváth Szabolcs BVMKH, Állami Főépítési Iroda

Fentiek alapján Siklós város esetében 2027.06.30-ig van lehetőség a meglévő fejlesztési stratégia (ITS) és a településrendezési eszközök használatára, felülvizsgálatára, módosítására, ezen időpontig azonban el kell készíteni a város új Településtervét.

3.2 Vizsgálati térképek: problématerkép/értéktérkép

Siklós azonosított értékeinek és problémáinak térképi formában való összefoglalását az ún. értéktérkép és problématerkép mutatja be. Az értéktérkép célja a város kedvező adottságainak térképi megjelenítése. Az értéktérkép a SWOT elemzés alapján vizuális formában foglalja össze a város erősségeinek és lehetőségeinek ábrázolható elemeit.

A problématerkép célja a város konfliktusos területeinek térképi megjelenítése. A problématerkép a SWOT elemzés alapján vizuális formában foglalja össze a város gyengeségeinek és a fejlesztési lehetőségek megvalósítása veszélyeinek ábrázolható elemeit.

A problématerkép/értéktérkép a mellékletek között kerül csatolásra.

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Siklós alapvetően két klasszikus városrészre bontható: Siklós és Máriagyűd. Ezen kívül talán még a nagyterjedésű szőlőhegy határolható le önállóan nevesíthető egységként.

Az egykor önálló településen Máriagyűdön belül a lakóterületek kialakulása alapján lehet megkülönböztetni az észak-déli tengelyre szerveződő nagytelkes ősi szerkezetet, és a hozzá keleti oldalon tapadó, szabályos szerkezetű, későbbi beépítéseket. Ezek az eltérő időben beépült területek nem jelentenek önálló városrészeket.

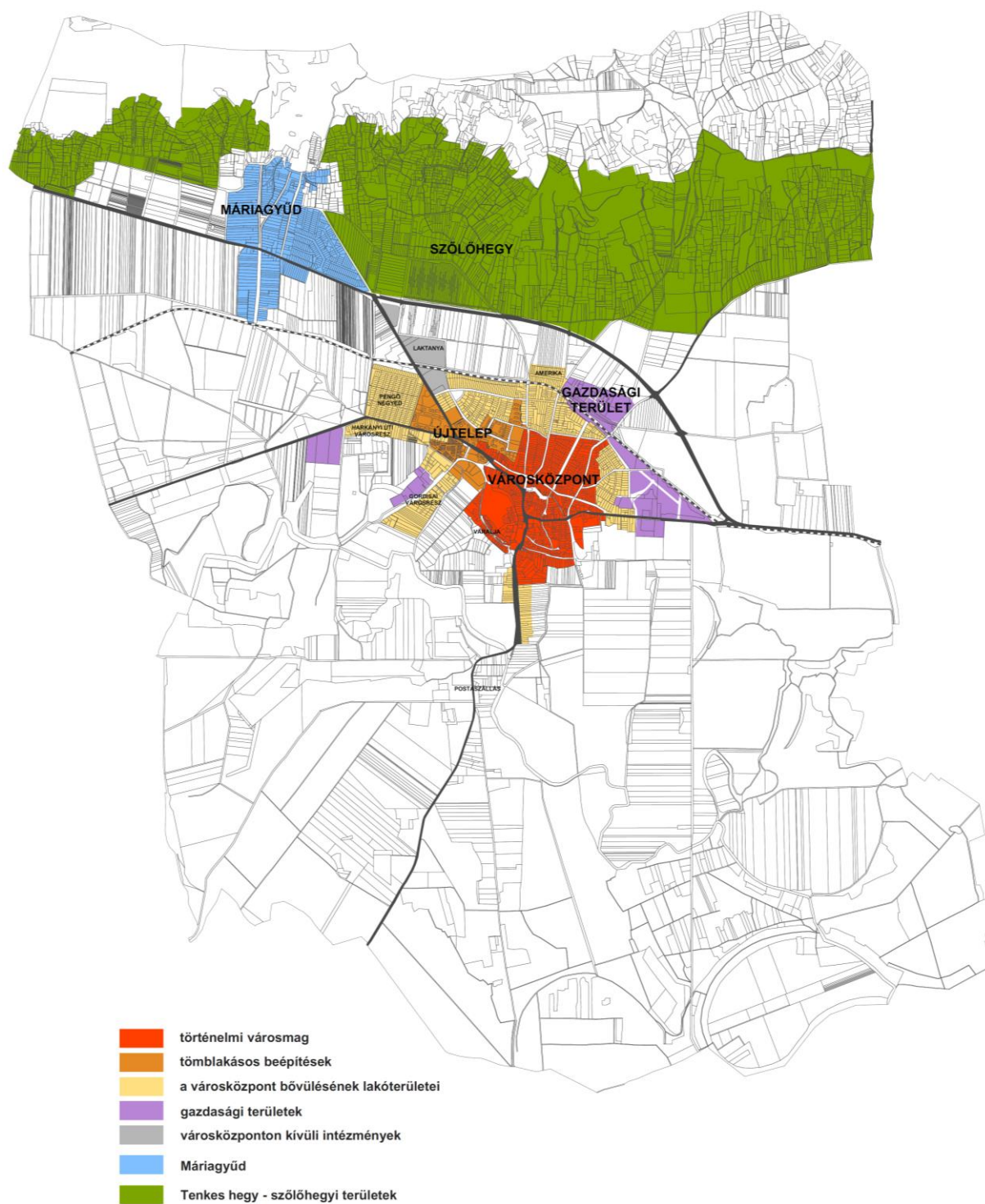
A Siklói településrész bár nagyobb kiterjedésű és összetettebb szerkezetű, településrészekre való bontása szintén inkább a kialakulásának ideje alapján megjelenő eltérő jellemzők, vagy a területhasználat alapján lehet. E tekintetben a városközpontot körülölelően, vagy a megközelítési útvonalak mentén fejlődött a város, ahol a korszak igényeinek megfelelő karakterű lakóterületek jelentek meg. E területeken belül és határozottan megkülönböztethető a tömbházas, úszótelkes beépítésű újtelep egyedi jellemzői, karaktere alapján. A közlekedési útvonalak mentén nevesíthetünk Harkányi út menti, Gordisai út menti, vagy Baross Gábor utca menti lakóterületeket.

Használatuk szerint pedig lehatárolhatók a gazdasági élet színterei, és a Gyúdi út menti intézményterületek (sporttelep, laktanya, tűzoltóság).

Az előzőekben nevesített területek kétségtelenül a város egyes részei, de nem nevesíthetők önálló településrészként, inkább az város valamilyen szempontú meghatározó területeiként.

A város szerkezetében meghatározó a Gyúdi út – Felszabadulás utca – Kossuth tér – Széchenyi utca vonala, melynek a Posta – Kossuth tér szakasza a szűken vett városközpont (főutca), ez ugyanakkor – a belvárosi szolgáltatások koncentráltóságát tekintve - mindkét irányban meghosszabbítható a Szolgáltatóházig, illetve a temetőig.

97. ábra: Siklós eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészei

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

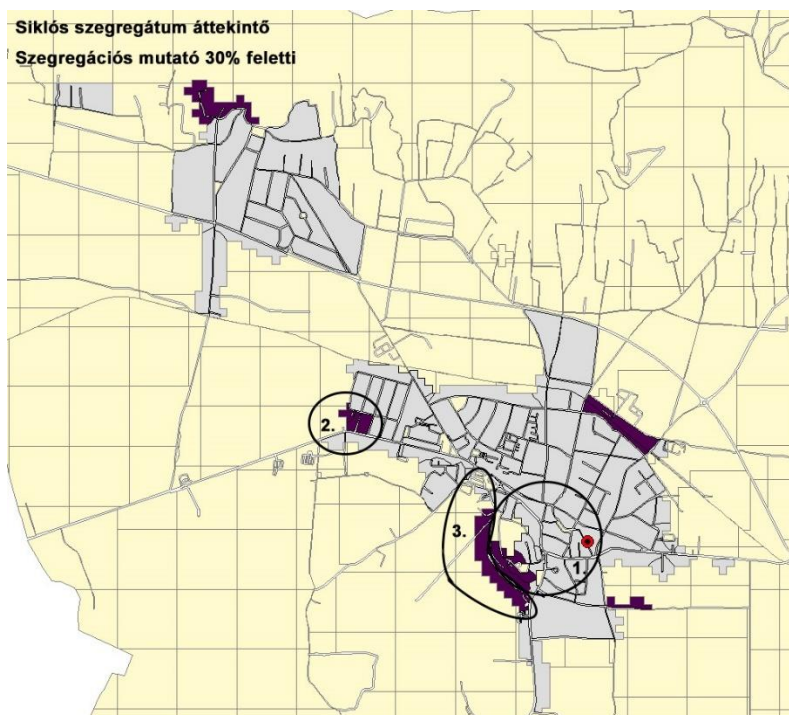
A szegregátumok a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján. A kormányrendelet értelmében a szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt, vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatóak, ezért a területen közösségi beavatkozás. Szegregációval érintett terület lehet önálló településrész, de részét képezheti más településrésznek is. A kormányrendelet 10. számú melléklete határozza meg a szegregációs mutató számítását, mely alapján azok a területek tekinthetők szegregátumoknak, melyekben a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül meghaladja az adott településtípusra vonatkozó határértéket. Járasszékhely esetében a szegregált terület esetén a szegregációs mutató nagyobb egyenlő, mint 35%, a veszélyeztetett terület esetén nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%.

A mutató számításának eredményeként a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.¹⁶

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) elvégezte Siklós városra vonatkozó szegregáció-szűrést, mind a szegregált, mind pedig a szegregációval veszélyeztetett területekre vonatkozóan. Az alábbi ábra azokat a területeket mutatja a településen belül, ahol a szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke 30% feletti, és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt. Az áttekinthető kartogram a szegregációs mutató 29%-os határértéke mellett együttesen mutatja a szegregátumokat és a szegregációval veszélyeztetett területeket. A térképek a település belterületén található szegregátumokat jelenítik meg. A térképek olyan területeket is megjelenítenek, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de alacsony népességszámuk, vagy intézeti háztartásban élők (pl.: kollégium, idősek otthona, hajléktalan szálló) miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

¹⁶ 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről, Letöltve: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200314.kor> Letöltés ideje: 2023.február

95. ábra: Siklós szegregátumai - Szegregációs mutató 30% feletti

Forrás: KSH által nyújtott adatszolgáltatás, 2015

Az érintett területek az alábbiak:

1. szegregátum (Váralja utca keleti része - Vajda János tér Batthyány Kázmér utcáig)

2. szegregátum: (Pozsonyi utca -
Korvin utca - belterületi határ -
Harkányi út)

3. szegregátum: (Váralja utca
nyugati rész)

Postaszállás szintén Siklós szegregátuma, azonban a KSH a külterületi szegregátumokat (azok lakosságától függetlenül) térképen nem ábrázolja.

Az 2. szegregátum területe voltaképpen a régi vásártér, mely a Harkány felé vezető út mentén, a település szélén helyezkedik el, jellemzően hátrányos helyzetűek, mélyszegénységben élők lakják. A területen az ivóvízzel ellátott lakások aránya megfelelő, a közvilágítás megoldott. A területet az önkormányzat nem szegregátumként, inkább fokozottan veszélyeztetett területként kezeli.

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján ezeken a területeken összesen 401 fő él, mely a város lakónépességének több, mint 4%-a. A korösszetételt vizsgálva megállapítható, hogy mind a négy szegregátum esetében a legnagyobb számban a 15-59 évesek (aktív korúak) vannak jelen. Az aktív, munkaképes korúakon (15-59 évesek) belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az 1., 2. szegregátumban, valamint Postaszállás területén több, mint 50%, de a 3. szegregátumban is jelentősen meghaladja a város területére jellemző értéket. A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában mutatót vizsgálva látható, hogy arányuk 3 szegregátum esetében 1,5 és 3,5 % között van, azonban meglepő módon a 3. szegregátum esetében megegyezik a város egészére jellemző értékkel (14,3%). A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező munkaképes korúak aránya minden szegregátum esetében meghaladja a településre jellemző 41%-os értéket, a 2. szegregátum esetén több, mint 80%.

Alacsony komfortfokozatú lakások főként a 2. szegregátumra, valamint Postaszállásra jellemzőek.

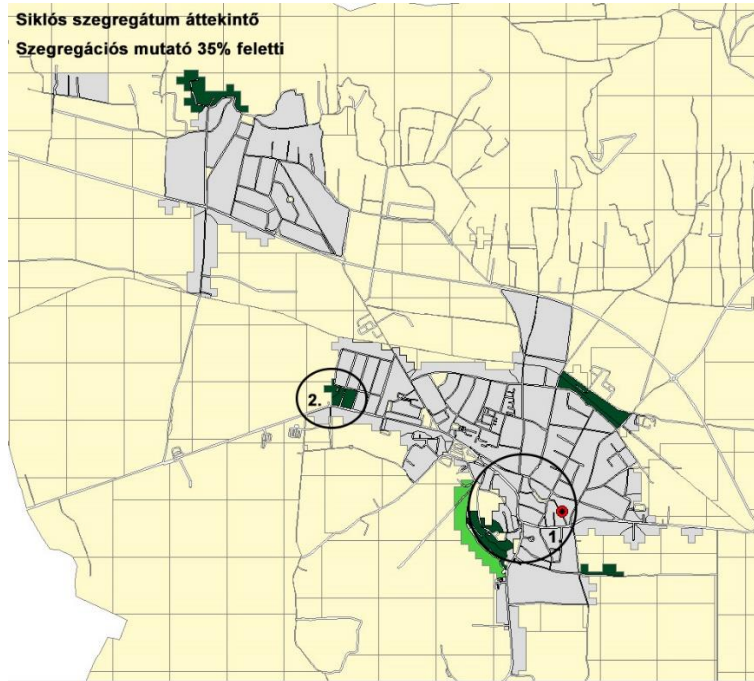
A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya meglehetősen magas, több, mint 66%-os értéket mutat az 1. és 2. szegregátumban. A munkanélküliségi ráta mind a négy terület esetén meghaladja a városi értéket.

30. táblázat: Szegregátumok adatai – szegregációs mutató 30% feletti, Forrás: KSH 2015 évi adatszolgáltatás

Mutató megnevezése	Siklós összesen*	1. szegregátum (Váralja utca keleti része - Vajda János tér Batthyány Kázmér utcáig)	2. szegregátum (Pozsonyi utca - Korvin utca - belterületi határ - Harkányi út)	3. szegregátum (Váralja utca nyugati rész)	Postaszállás (Külterület)
Lakónépesség száma	9574	85	99	112	105
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,6	10,6	18,2	17,9	21,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	61,2	78,8	66,7	68,8	65,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	25,2	10,6	15,2	13,4	12,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,9	55,2	56,1	41,6	58,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	14,3	3,2	1,7	14,3	3,2
Lakásállomány (db)	4041	33	25	35	32
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,0	27,3	8,0	20,0	31,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	41,1	74,6	80,3	57,1	58,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,6	44,8	54,5	31,2	39,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	54,2	24,6	18,8	41,2	41,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	40,1	66,7	66,7	47,4	46,9
Állandó népesség száma a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	9690	-	-	-	-
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	30,8	76,5	30,8	30,6	39,4
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	55,1	62,4	81,8	59,8	59,0
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	15,2	46,9	27,8	20,0	23,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,7	9,4	22,2	11,1	9,3
A komfort nélküli, félkomfortos és szükségslakások aránya a lakott lakásokon belül	4,1	28,1	8,0	18,8	26,7
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,9	9,4	4,0	3,1	6,7

Az alábbi ábra azokat a területeket mutatja, ahol a szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke 35% feletti, és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt.

98. ábra: Siklós szegregátumai - Szegregációs mutató 35% feletti

Forrás: KSH által nyújtott adatszolgáltatás, 2015

Az érintett területek az alábbiak (Postaszállás térképi megjelenítését a KSH nem biztosítja – külterület):

1. szegregátum (Váralja utca keleti része
- Vajda János tér Batthyány Kázmér
utcaig)

2. szegregátum: (Pozsonyi utca - Korvin
utca - belterületi határ - Harkányi út)

Az alábbi táblázatból látható, hogy a 2011. évi népszámlálás adatai alapján az érintett szegregátumokban összesen 289 fő él, a város lakónépességének 3%-a. A korösszetételt tekintve az látható, hogy mindegyikben a lakónépesség jelentős részét a munkaképes, aktív korúak képezik. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindhárom szegregátum esetén meghaladja az 50%-ot. A foglalkoztatottak aránya csak Postaszállás esetében közelíti meg a településre jellemző értéket, a másik két szegregátum esetén még a 25%-ot sem éri el. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak arány az 1. szegregátumban 76,5%, mely több, mint duplája a településre jellemző értéknek. A munkanélküliségi ráta mindhárom területen meghaladja a városra jellemző értéket, az 1. szegregátumban több, mint háromszorosa a városi értéknek. Összességében megállapítható, hogy a demográfiai mutatók mindegyike kedvezőtlenebb értéket mutat a teljes településre jellemző értéknél.

31. táblázat: Szegregátumok adatai – szegregációs mutató 35% feletti

Mutató megnevezése	Siklós összesen*	1. szegregátum (Váralja utca keleti része - Vajda János tér Batthyány Kázmér utcáig)	2. szegregátum (Pozsonyi utca - Korvin utca - belterületi határ - Harkányi út)	Postaszállás (Külterület)
Lakónépesség száma	9574	85	99	105
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,6	10,6	18,2	21,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	61,2	78,8	66,7	65,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	25,2	10,6	15,2	12,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,9	55,2	56,1	58,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	14,3	3,2	1,7	3,2
Lakásállomány (db)	4041	33	25	32
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,0	27,3	8,0	31,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	41,1	74,6	80,3	58,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,6	44,8	54,5	39,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	54,2	24,6	18,8	41,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	40,1	66,7	66,7	46,9
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	9690	-	-	-
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	30,8	76,5	30,8	39,4
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	55,1	62,4	81,8	59,0
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	15,2	46,9	27,8	23,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,7	9,4	22,2	9,3
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	4,1	28,1	8,0	26,7
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,9	9,4	4,0	6,7

Forrás: KSH által nyújtott adatszolgáltatás, 2015.

2017-ben Siklós Város Önkormányzata támogatást nyert társadalmi együttműködést elősegítő komplex programok, valamint az ehhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések megvalósítására. A TOP-4.3.1-15-BA1-2016-00004 kódszámú, Siklós - Váralja szegregátum rehabilitációja elnevezésű projekt célja a Váralja szegregátumban és szegregációval veszélyeztetett területen telepszerű körülmények között élők életkörülményeinek javítása, a hátrányos helyzetűek alapvető szociális készségeinek erősítése, valamint önszerveződésre, stratégiai jövőformálásra képes helyi és térségi közösségek kialakítása volt, ennek keretében 18 db önkormányzati szociális bérlet került felújításra. Ezenkívül megújultak a Váralja utca zöldfelületei, közösségi tér és játszótér került kialakításra. A közterületek biztonságos használata és rendezettségének érdekében közlekedési és közbiztonsági fejlesztések valósultak meg (pl. térfigyelő kamerák telepítése, útburkolat javítása), a vár alatti térség statikai biztonságát is javítandó megvalósult a hiányzó bel- és csapadékvíz-elvezető rendszerek kiépítése. Parkolóhelyek kerültek kialakításra, valamint az utcában gyalogos sétány, túraútvonal és pihenőtér is helyet kapott.

A leromlott városi területek rehabilitációját és az ott élő lakosság felzárkóztatását elősegítő projekt szorosan kapcsolódott a „Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló komplex program Siklós – Váralja szegregátum társadalmi, gazdasági integrációja érdekében” elnevezésű, TOP-5.2.1-15-BA1-2016-00003 kódszámú projekthez, melynek keretében az önkormányzat a Baranya Vármegyei Önkormányzattal, valamint a MIOK a hátrányos helyzetű emberekért Alapítvánnyal olyan programok megvalósítását tervezte, melyek célja a váraljai lakosság fizikai és társadalmi kirekesztettségének csökkentése, távlatosan ennek megszüntetése, társadalmi integrációja az alábbi tevékenységek által:

- közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése
- folyamatos szociális munka biztosítása
- foglalkoztatás elősegítése
- koragyermekkori, gyermekkori és formális oktatáson kívüli fejlesztés és oktatás fejlesztés
- egészségfejlesztő programok
- szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása
- közbiztonság javítását elősegítő, antidiszkriminációs programok

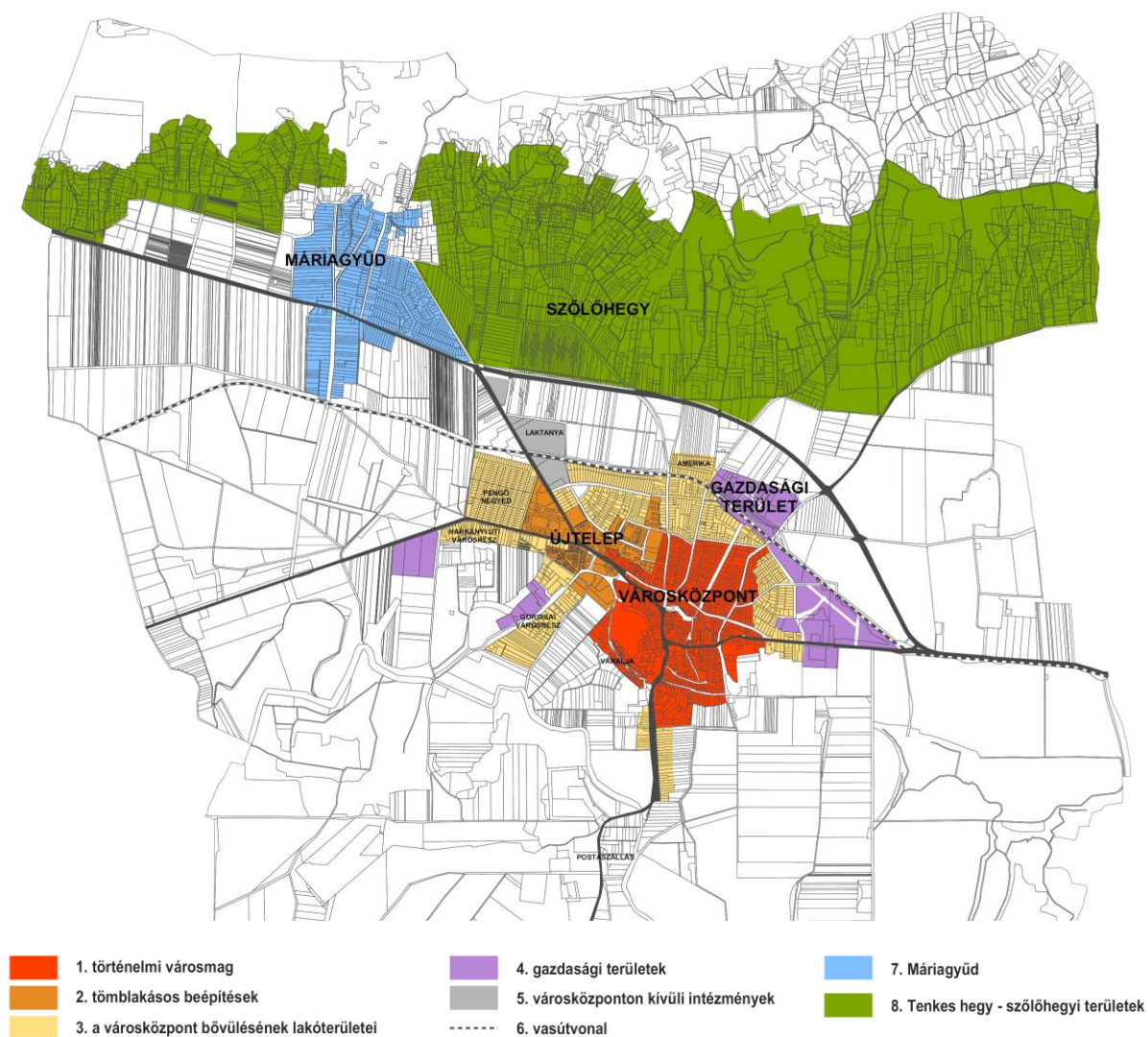
A projekt által érintett családok új életlehetőséget kaptak, azonban a munkaerőpiaci reintegráció nehéz feladat. A projekt hosszú távú fenntartása, további felzárkóztatást elősegítő programok megvalósítására lenne szükség.

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A legfontosabb, beavatkozást igénylő területeket a Siklós eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészeinél tett lehatárolásokhoz rögzítjük. E szerint a területek:

1. történelmi városmag
2. tömblakásos beépítések
3. a városközpont bővülésének lakóterületei
4. gazdasági területek
5. városközponton kívüli intézmények
6. vasútvonal
7. Máriagyúd
8. Tenkes hegy – szőlőhegyi területek

99. ábra: „Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása

1. történelmi városmag

A már megvalósult közterületrehabilitációs beavatkozások pozitív hatásai már egyértelműen érezhetők, ezek lehetőség szerinti folytatása javasolt. A területhez tartozik a Vár és a fürdő is, melyek további fejlesztésével növelhető a fő attrakciók vonzereje. A Váralján megindult városrehabilitáció fontos lépés volt, de még tovább fejleszthető a terület. E területet kiterjedt pincerendszer érinti, felmérésük, állapotuk nyomon követése, szükség szerinti beavatkozások megtétele javasolt.

2. tömblakásos beépítések

E területek jellemzője, hogy a lakó- és egyéb épületeket nagyterjedésű közterületek veszik körül. A területet használók, területen élők életminősége javulhat e területek fejlesztésével (zöldterületek, játszóterek, parkolók, közlekedés).

3. a városközpont bővülésének lakóterületei

A területet használók, a területen élők életminősége javítható a közterületfejlesztésekkel és közműfejlesztésekkel (csapadékvíz).

4. gazdasági területek

A meglévő ipari parkban a közlekedési és közműterületek rendezése szükséges, csakúgy, mint a felhagyott, illetve a későbbiekben a ma még működő inert hulladéklerakó rekultivációja. A terület környezetében jelentős tartalék gazdasági területek állnak rendelkezésre. Ezek megközelítésének, közműellátásának kiépítése a fejlődés alapja.

5. városközponton kívüli intézmények

A sportközpont területe az utóbbi időben megújult, további fejlesztésével a sportkínálat és minőség tovább növelhető. Az egykori laktanya területe és épülete régóta funkcióváltó hasznosításra vár.

6. vasútvonal

A közforgalmat évek óta nem bonyolító vasútvonal kistérségi használatának lehetőségeit érdemes megvizsgálni.

7. Máriagyúd

A területet használók, a területen élők életminősége javítható az intézményi- és közterületfejlesztésekkel, közlekedés- és közműfejlesztésekkel (csapadékvíz), lakóterület-bővítéssel pedig kielégíthető a városrész iránt érdeklődők, letelepedni vágyók igényei.

8. Tenkes hegy – szőlőhegyi területek

A szőlőhegyi területek a térség fő identitásának hordozói, közvetítői, fontos településképi és tájképi elem is. A területen a megőrzés és fejlesztés egymásnak néhol ellentmondó szándékai között a megfelelő értékek és határok mentén kell a terület jövőjét, változásának mértékét rögzíteni. A terület fejlesztését komplex módon kell kezelni.

4 MELLÉKLETEK

4.1 A GINOP keretében finanszírozott siklói projektek

Projekt azonosítója	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Projekt összköltsége (Ft)
GINOP-1.2.1-16-2017-00829	BONUS Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Gépbeszerzés és infrastrukturális fejlesztés a BONUS KFT.-nél, az export termelési kapacitás jelentős bővítése érdekében	549 842 379
GINOP-3.4.1-15-2018-00302	LRT-COM Távközlési Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Újgenerációs NGA és felhordó hálózatok fejlesztése a LRT-COM Távközlési Szolgáltató Kft.-nél a Siklói járásban (felhordó)	294 420 000
GINOP-4.1.4-19-2020-03540	SIKLÓSI THERMAL Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Siklói Thermál Kft. telephelyének naperőműves fejlesztése	137 422 000
GINOP-1.2.1-15-2015-00287	BONUS Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	BONUS Kft. termelési kapacitásának bővítése	106 313 667
GINOP-5.1.4-17-2019-00044	Ormánság Szíve Közhasznú Alapítvány	Kockaképző	59 356 565
GINOP-2.1.8-17-2018-03114	BONUS Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Innovatív technológia és új termék gyártásának kifejlesztése a Bonus Kft.-nél	58 800 000
GINOP-1.2.2-16-2017-00290	Gitta Nyomda Korlátolt Felelősségű Társaság	Kapacitásbővítő beruházás megvalósítása a Gitta Nyomda Kft.-nél	56 000 000
GINOP-5.3.5-18-2020-00222	Újratöltve Egyesület	Get UP!	50 000 000
GINOP-5.3.5-18-2020-00197	Szociális Háló Egyesület	Never Back Down	49 854 390
GINOP-6.1.6-17-2018-00857	TENKES-TÉRSÉGI FOGLALKOZTATÓ Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkahelyi képzések támogatása a TENKES-TÉRSÉGI FOGLALKOZTATÓ Kft. munkavállalói számára	49 801 953
GINOP-5.3.5-18-2018-00082	Baranya Uniós Felzárkózásáért Egyesület	Hiány-Pótló	48 042 222
GINOP-5.3.5-18-2019-00148	Szociális Háló Egyesület	Mi a pálya?	46 474 694
GINOP-5.3.5-18-2019-00140	Baranya Uniós Felzárkózásáért Egyesület	No Pain No Gain	46 474 694

Projekt azonosítója	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Projekt összköltsége (Ft)
GINOP-4.1.4-19-2020-01241	DJ & K Sütőipari Betéti Társaság	DJ & K Sütőipari Betéti Társaság épületenergetikai fejlesztése	41 251 202
GINOP-5.3.12-19-2020-00437	ROLAND-HOLZ Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	ROLAND-HOLZ Kft. foglalkoztatásbővítő beruházásának támogatása	36 556 800
GINOP-1.2.8-20-2020-01190	HOLLÓS Patika Betéti Társaság	Rowa Smart gyógyszerértékesítési expedíró automata rendszer beszerzése a HOLLÓS Patika Betéti Társaságnál	35 184 842
GINOP-5.3.12-19-2020-00561	SŐRÉS-BAU Építőipari Korlátolt Felelősségű Társaság	SŐRÉS-BAU Kft. foglalkoztatásbővítést ösztönző beruházása	34 272 000
GINOP-4.1.4-19-2020-00672	BONUS Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Napelemes rendszer telepítése a BONUS Kft.-nél	34 107 200
GINOP-1.2.8-20-2020-00452	Bern Expert Korlátolt Felelősségű Társaság	Új eszközök beszerzése a BERN Expert Kft.-nél	25 269 990
GINOP-2.1.8-17-2017-01113	ALDING & PARTNERS Korlátolt Felelősségű Társaság	Alding & Partners Kft. versenyképességének növelése adaptív technológiai innováció révén	14 670 900
GINOP-5.3.2-16-2016-00176	BERN Építő Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Rugalmas foglalkoztatási rendszer bevezetése az BERN Építő Zártkörűen Működő Részvénytársaságnál	14 313 826
GINOP-2.1.8-17-2017-00046	ROLAND-HOLZ Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Roland-Holz Kft Technológiai fejlesztése	12 800 000
GINOP-2.1.8-17-2017-01163	Gitta Nyomda Korlátolt Felelősségű Társaság	Innovációt eredményező eszközök beszerzése a Gitta Nyomda Kft.-nél	11 300 000
GINOP-5.2.4-16-2017-02590	Kovács Zoltán Egyéni Vállalkozó	Gyakornok alkalmazása a Kovács Autószerelő műhelyben	3 586 575
GINOP-4.1.3-19-2019-00119	OSZTER-LINIÁK Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Két Sirály étterem napelem telepítése	3 000 000
GINOP-4.1.3-19-2019-01126	pB pharma Gyógyszerinformációs és Kereskedelmi Betéti Társaság	Napelemes rendszer felszerelése a siklói Kígyó Patikában	2 000 000
Összesen			1 821 115 899

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. március

4.2 A VP keretében támogatott 15 legnagyobb összköltségű siklósi projekt listája

Projekt azonosítója	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Projekt összköltsége (Ft)
VP-3295401350	Siklós Város Önkormányzata	Külterületi hegyi utak fejlesztése Siklóson	206 314 682
VP-3297686333	LIPA-MAX Kereskedelmi Egyszemélyes Kft.	Lipa Max Kft Digitális átállása precíziós technológiára	146 202 598
VP-1811657302	KVS Borászati Kft.	Kalmár-Vin Kft. borászati feldolgozó üzemének korszerűsítése	110 238 737
VP-1806537916	Villányi Borbarátok Kft.	A Villányi Bor-Barátok Kft technológiai és energiahatékonysági fejlesztése	106 587 184
VP-3289773555	LIPA-MAX Kereskedelmi Egyszemélyes Kft.	Szarvasmarha istálló építése a Lipa-Max Kft. harkányi telepén	98 524 802
VP-3299895025	SIKAGRO Mezőgazdasági Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A SIKAGRO Kft. gazdaságának digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztése, gép	88 826 381
VP-1810362012	Fontányi Borászat Kft.	A Fontányi Borászat fejlesztése	86 649 735
VP-1807997483	Riczu Bor És Vendégház Szolgáltató És Kereskedelmi Kft.	Borászati Üzem létrehozása, fejlesztése	73 239 456
VP-9013383825	Agria-Bio Kft.	-	63 901 091
VP-1975916297	Ipacs-Szabó Birtok Kft.	Borászati technológia és kapacitás bővítése, új borászati raktár kialakítása az Ipacs-Sz	63 043 444
VP-1962491848	Riczu Bor És Vendégház Szolgáltató És Kereskedelmi Kft.	Riczu Borászat eszközbeszerzése és infrastruktúra fejlesztése	40 732 216
VP-3327098053	Cosic Pavo	-	39 010 797
VP-3326975665	Tóth Szilárd	-	33 257 212
VP-1926581741	Rejiji Wines Kft.	-	33 084 259
VP-9013316559	Fontányi Borászat Kft.	-	29 564 792

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. május

4.3 A város értékeit bemutató fotódokumentáció

A fotókat készítette: dr. Szabó Máté

A máriagyűdi kegyhely

Malkocs bej dzsámi Siklóson

A Siklói Vár bejárata

A külsővár szakasza a vártól északra

A Siklói Vár, a váralja, háttérben a Szársomlyó tömbjével

*A Siklói Várra tájolt út keletre a várostól
(A kép előterében balra az 52782 – Nyerges-dűlő lelőhely területe látható.)*

A várostól kelet felé futó, a Szársomlyó tömbjére tájolt főút képe a magasból

A siklói várhegy a fürdő irányából fényképezve

A város középkori és török kori területe a temető felől fényképezve

*A Vida-féle téglagyár rekultivált képe a magasból
(Ezek az ipari helyszínek sokszor segítették elő a régészeti lelőhelyek megismerését Siklóson.)*

*Az elkerülőút keleti szakasza, háttérben a Villányi-hegységgel
(Az útépités rámutatott, hogy a térségben aránylag sűrű leleőhely-hálózattal lehet számolni.)*

A város délkeleti előterében található 56943 – Basasarok lelőhely a magasból

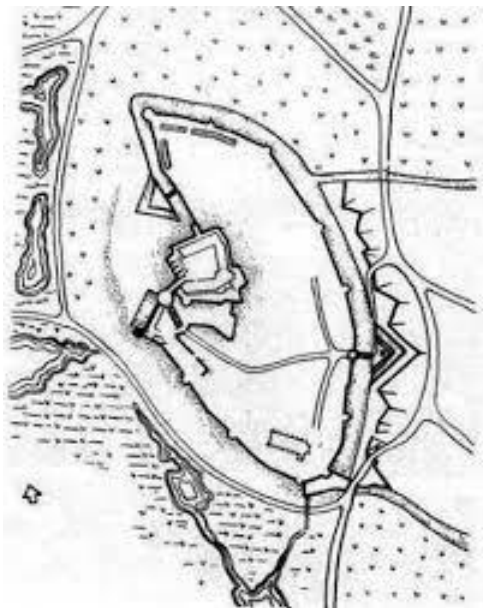
*Máriagyűd – Siklós útkereszteződése, háttérben a Villányi-hegység szőlői, illetve a kőbányászat „tájsebei”
(Utóbbi a régészeti és történeti kutatás kiaknázatlan területe.)*

Máriagyűd képe a 24906 – Alsókövesföld lelőhely irányából fényképezve

Máriagyűd – 52951 – Postaút alja lelőhely térsége

Joseph Haüy ábrája Siklós váráról
(Forrás: Kiss E. 2013.)

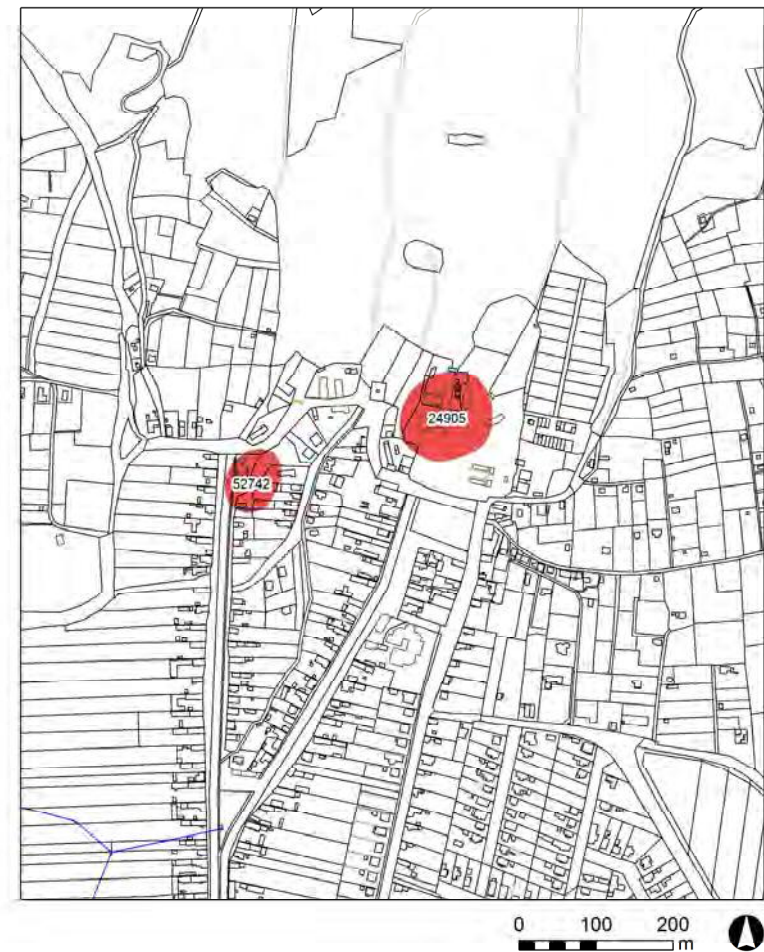
Siklós az Első Katonai Felmérés térképén
(Forrás: Mapire.eu)

Siklós a Második Katonai Felmérés térképén. (Forrás: Mapire.eu)

4.4 Siklós régészeti lelőhelyei

Azonosító: 24905	Máriagyúd-Templom (hrsz: 2193/1, 2193/2, 2193/3, 2194)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- bronzszobor, római kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Adásvételi szerződés a Máriagyúd, templom, bronzszobor megvétele - JPM Rég. Ad. 1179-83. Baranya megye földrajzi nevei II. - Pécs, 1982

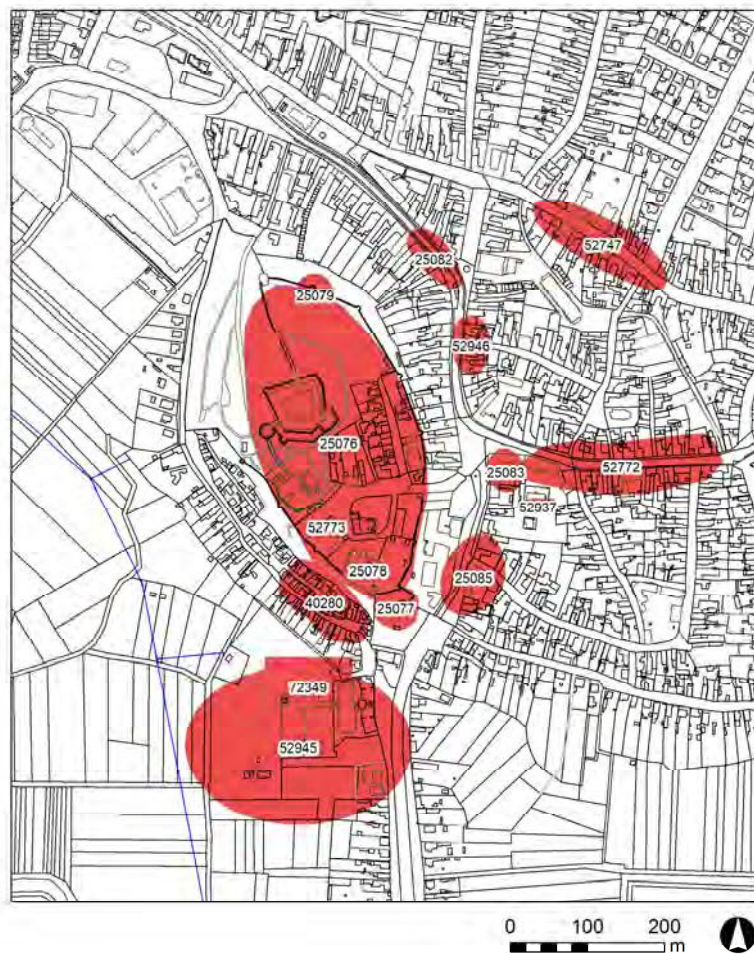

Azonosító: 24906	Máriagyúd-Alsókövesföld (hrsz: 0660/73, 0660/74, 0660/75, 0660/76, 0660/77, 0660/78, 0660/79, 0660/80, 0660/81, 0660/82, 0660/83, 0660/84, 0660/85, 0660/87, 0661, 0662/1, 0662/10, 0662/11, 0662/12, 0662/13, 0662/2, 0662/3, 0662/4, 0662/5, 0662/6, 0662/7, 0662/8, 0662/9, 0663, 0672, 0673)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- szórványlelet, bronzkor - szórványlelet, római kor - sír, ismeretlen korú
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Jelentés a Máriagyúd területén végzett helyszíni szemléről 1962. - MNM Rég. Ad. XIX. 420/1962. Jelentés a Máriagyúd kiszállása 1962. - JPM Rég. Ad. 423-79. Baranya megyei adatlapok a MNM Rég. Ad. - NyTI-2220/2003

Azonosító: 25076	Vár (Vajda János tér, Várkáporna, ún. Kanizsai Dorottya kert, 4150-20. Siklós vár kútjának 1. sz barlangja, 4150-21. Siklós vár kútjának 2. sz barlangja, 4150-22. Siklós vár kútjának 3. sz barlangja) (hrs: 1047, 1089/1, 1089/2, 1090, 1091, 1097, 1098, 1099, 1101, 1103/2, 1103/3, 1103/4, 1103/5, 1103/6, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108/1, 1108/2, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119/1, 1119/2, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1132, 1133, 1134, 1174)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, római kor - várfal, Árpád-kor - vár, őrtorony, árok, épület, palota, káporna, kályha, üveglelet; középkor - épület, paticsfalu ház; török kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár - JPM Rég. Ad. 1000-80. Jelentés régészeti megfigyelésről 1961. - MNM Rég. Ad. I. 14/1962. Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár - JPM Rég. Ad. 1002-80. Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár - JPM Rég. Ad. 999-80. Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár ásatásról 1966. - MNM Rég. Ad. XV. 234/1967. Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Fotógyűjtemény hagyatékából - MNM Rég. Ad. Ha 2000. VI. 33. Jelentés a Siklós, Vár fotódokumentációról - JPM Rég. Ad. 1003-80. Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár ásatásról 1967. - MNM Rég. Ad. XX. 333/1967. Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár ásatásról 1965. - MNM Rég. Ad. III. 23/1966. Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005 Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár - JPM Rég. Ad. 1001-80.

	Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár - JPM Rég. Ad. 970-80. Baranya megyei adatlapok a MNM Rég. Ad. - NyTI-2220/2003 Ásatási jelentés a Siklósi vár falkutatásáról, 2004. - KÖH 600/911/2006. Ásatási jelentés a Siklósi vár régészeti feltárásáról, 2006. - KÖH 600/2511/2006. Jelentés hitelesítő ásatásról, Siklós, Vár, Várkáporna, Kanizsai Dorottya kert, 2010. - KÖH 600/3400/2010 Dokumentáció megelőző feltárásról, Siklós, Vár, 2010. - KÖH 600/0994/2011 Dokumentáció megelőző feltárásról, Siklós, Vár, Látogatóközpont, 2010. - KÖH 600/2269/2011 Dokumentáció régészeti érintett barlangokról, 2013 - BPD/100/00810/2013
--	--

Azonosító: 25077	Perényi bástya (hrsz: 1088, 1089/1, 1089/2, 1090, 1091, 1103/6)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- őrtorony, mészegető, városfal, feliratos kő; középkor - alagút; török kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Perényi bástya ásatásról 1973. - MNM Rég. Ad. XIX. 172/1975. Ásatási dokumentáció a Siklós területén végzett ásatásról 1974. - MNM Rég. Ad. VIII. 43/1975. Ásatási dokumentáció a Siklós, Perényi bástya 1973. - JPM Rég. Ad. 997-80. Ásatási dokumentáció a Siklós, Perényi bástya 1974. - JPM Rég. Ad. 998-80. Baranya megyei adatlapok a MNM Rég. Ad. - NyTI-2220/2003

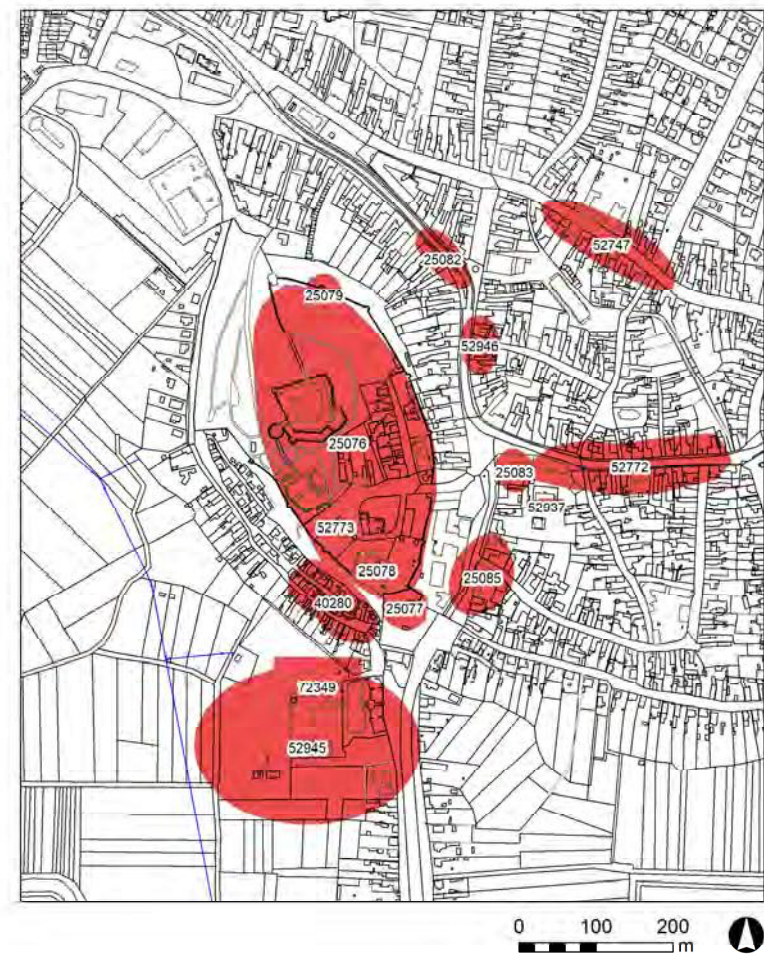
Azonosító: 25078	Ferences kolostor (hrs: 1103/2, 1103/3, 1103/4, 1103/6)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- templom, temető, pince, kolostor; középkor - település, török kor - kolostor, újkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Ásatási dokumentáció a Siklós területén végzett ásatásról 1974. - MNM Rég. Ad. VIII. 43/1975. Ásatási dokumentáció Siklós, Rk. plébánia templom (volt Ferences). 1987. Ásatási dokumentáció a Siklós, Ferences kolostor ásatásáról 1978. - MNM Rég. Ad. XVI. 213/1979. Ásatási dokumentáció a Siklós, Ferences kolostor ásatásáról 1976. - MNM Rég. Ad. XIX. 203/1977. Jelentés régészeti tevékenységről 1984. - MNM Rég. Ad. 72. VII/1985. Ásatási dokumentáció a Siklós, Ferences kolostor ásatásáról 1977. - MNM Rég. Ad. XIV. 144/1978. Ásatási dokumentáció a Siklós, Rk. plébániatemplom kutatásáról 1988. - MNM Rég. Ad. 214. XXII/1989. Ásatási dokumentáció a Siklós, Ferences kolostor 1984. - JPM Rég. Ad. 1853-86. Ásatási dokumentáció a Siklós, Perényi bástya 1974. - JPM Rég. Ad. 998-80. Ásatási dokumentáció a Siklós, Ferences kolostor 1976. - JPM Rég. Ad. 994-80. Ásatási dokumentáció a Siklós, Ferences kolostor 1977. - JPM Rég. Ad. 995-80. Ásatási dokumentáció a Siklós, Ferences kolostor 1978. - JPM Rég. Ad. 996-80. Baranya megyei adatlapok a MNM Rég. Ad. - NyTI-2220/2003

Azonosító: 25079	Vár – Gyüdi torony (hrs: 1173, 1174)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- szórványlelet, neolitikum
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Vár - JPM Rég. Ad. 1002-80.

Azonosító: 25080	Iskola u. 13. (hrs: 1334/10, 1334/11, 1334/12, 1334/13, 1334/14, 1334/15, 1334/16, 1334/17, 1334/18, 1334/19, 1334/2, 1334/20, 1334/21, 1334/22, 1334/23, 1334/24, 1334/25, 1334/26, 1334/27, 1334/28, 1334/29, 1334/3, 1334/30, 1334/31, 1334/32, 1334/33, 1334/4, 1334/5, 1334/6, 1334/7, 1334/8, 1334/9, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1354, 1355/2, 1356, 1357/1, 1358/1, 1358/2, 1372/1, 1372/2, 1374/2, 1375, 1376/1, 1376/2, 1392/1, 1420/1, 1420/2, 1421/1, 1421/25, 1422, 1423/2, 1424, 1445/19, 1445/2, 1445/31, 1445/32, 1445/4, 1445/5, 1445/6, 1448/2, 1451/39, 1451/40, 1451/55, 1451/58, 1451/6, 1451/61, 1451/7, 1451/8, 1452, 1453)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, római kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Iskola u. 13. leletmentésről 1975. - MNM Rég. Ad. XXI. 240/1977. Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Ásatási dokumentáció a Siklós, Iskola u 13. szám alatt leletmentésről - JPM Rég. Ad. 968-80. Baranya megyei adatlapok a MNM Rég. Ad. - NyTI-2220/2003

Azonosító: 25082	Felszabadulás útja 14-16. (hrsz: 1145, 1146, 1147, 1148, 1150/2, 1214/1, 1214/6, 1214/7, 1214/8, 1225/1, 1226, 1227)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- vízvezeték, török kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Felszabadulás útja vízvezetékcső leletmentéséről - JPM Rég. Ad. 976-80. Jelentés a Siklós, Felszabadulás útján végzett leletmentéséről - JPM Rég. Ad. 976-80.

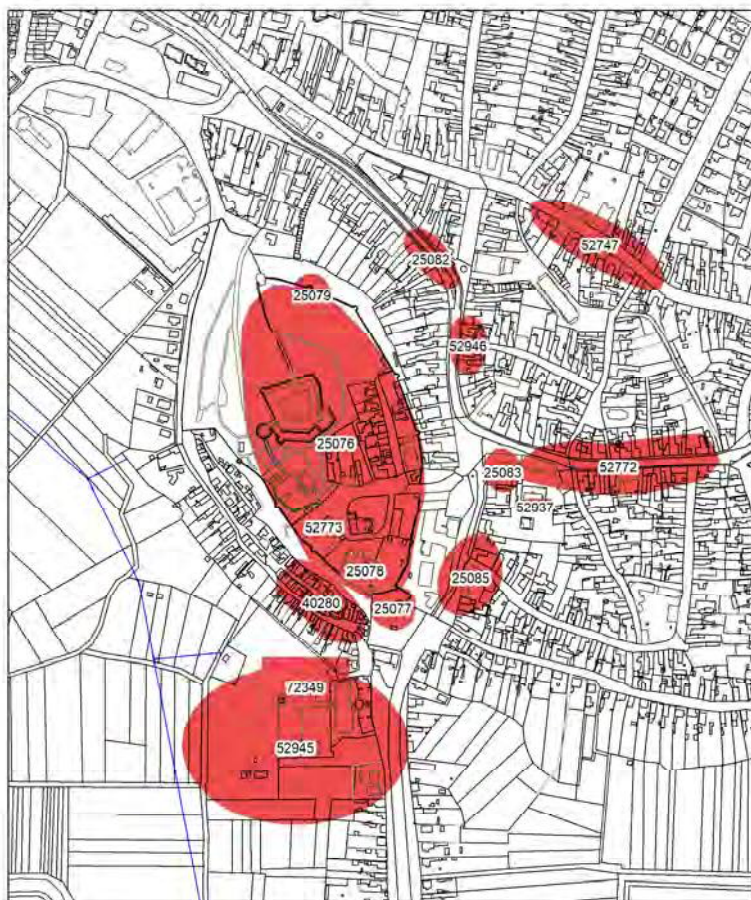

Azonosító: 25083	Járási Tanács (Malkocs-bej dzsámi) (hrsz: 788/3, 791/1, 791/4, 791/5, 792, 1094/1)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- mecset, épület, fal; török kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Malkocs-bej dzsámi ásatásról 1971. - MNM Rég. Ad. VIII. 120/1972. Ásatási dokumentáció a Siklós, Malkocs-bej dzsámi ásatásról 1970. - MNM Rég. Ad. XXIII. 363/1971. Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Jelentés a Siklós, Felszabadulás útján végzett leletmentésről - JPM Rég. Ad. 976-80.

Azonosító: 25084	Kállai Éva u. (hrsz: 1342, 1360, 1361/1, 1365/2, 1366/1, 1366/2, 1367, 1368/1, 1368/2, 1369/1, 1369/2, 1370/1, 1370/2, 1371/1, 1371/2, 1372/1, 1372/2, 1373, 1374/1, 1374/2, 1375, 1376/1, 1376/2, 1377, 1378, 1379/1, 1379/2, 1380/1, 1380/2, 1381/1, 1381/2, 1382, 1383, 1384/1, 1384/2, 1385/1, 1385/2, 1387/2, 1388/1, 1388/2, 1389/2, 1390/2, 1391, 1445/27, 1445/28, 1445/29, 1445/30, 1445/32)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, római kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Jelentés a Siklós, Kállai Éva utca helyszíni szemléről 1962. - MNM Rég. Ad. XIX. 441/1962. Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Ásatási dokumentáció a Siklós, Kállai Éva u. - JPM Rég. Ad. 969-80. Baranya megye földrajzi nevei II. - Pécs, 1982 Baranya megyei adatlapok a MNM Rég. Ad. - NyTI-2220/2003

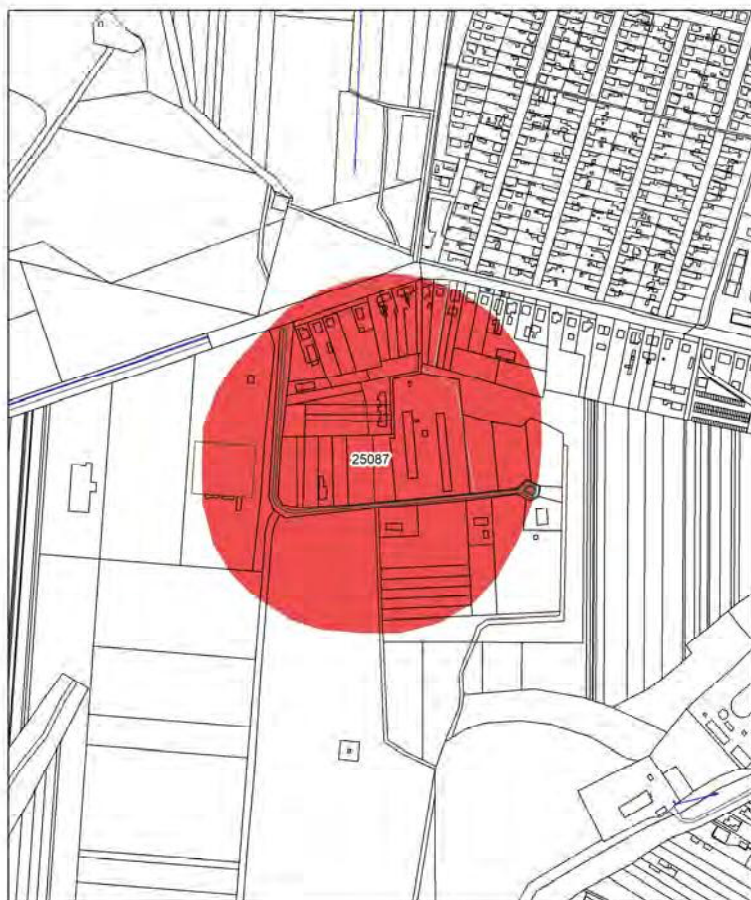
Azonosító: 25085	Tapolca u. 4. (hrsz: 1091, 1094/1, 1094/2, 1094/3, 1094/4, 753, 801, 802, 803, 838, 839, 840, 841, 843)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, bronzkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Tapolca u., bronzkori temető - JPM Rég. Ad. 960-80. Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Baranya megye földrajzi nevei II. - Pécs, 1982

Azonosító: 25086	Temető (hrsz: 0175/81, 0175/82, 0188, 0190/3, 0190/5, 892/1, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900/1, 901/1, 901/2, 902/1, 902/2, 902/3, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 918/10, 919/1, 919/3, 919/4, 920, 921)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- szórványlelet, bronzkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Jelentés a Síklós, Temető leltárkönyvi utalások - JPM Rég. Ad. 958-80.

Azonosító: 25087	Csukma dűlő (hrszt: 0383/46, 0383/47, 0383/8, 0387/1, 0387/10, 0387/12, 0387/13, 0387/14, 0387/15, 0387/18, 0387/21, 0387/22, 0387/23, 0387/24, 0387/25, 0387/26, 0387/27, 0387/29, 0387/3, 0387/32, 0387/34, 0387/37, 0387/38, 0387/39, 0387/4, 0387/40, 0387/41, 0387/42, 0387/43, 0387/44, 0387/45, 0387/47, 0387/48, 0387/5, 0387/8, 0388, 0389, 0390/1, 0392, 1709/10, 1709/11, 1709/19, 1709/2, 1709/20, 1709/3, 1709/6, 1710/1, 1710/2, 1711/2, 1711/3, 1711/4, 1711/5, 1712, 1713/1, 1713/11, 1713/12, 1713/17, 1713/18, 1713/19, 1713/2, 1713/3, 1713/4, 1713/7, 1713/9, 1714, 1715)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- szórványlelet, Árpád-kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Jelentés a Siklós, Csukma dűlő leltárkönyvi utalás lelőhelyazonosítás - JPM Rég. Ad. 973-80. Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Baranya megye X-XI. századi sírleletei. - Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983.

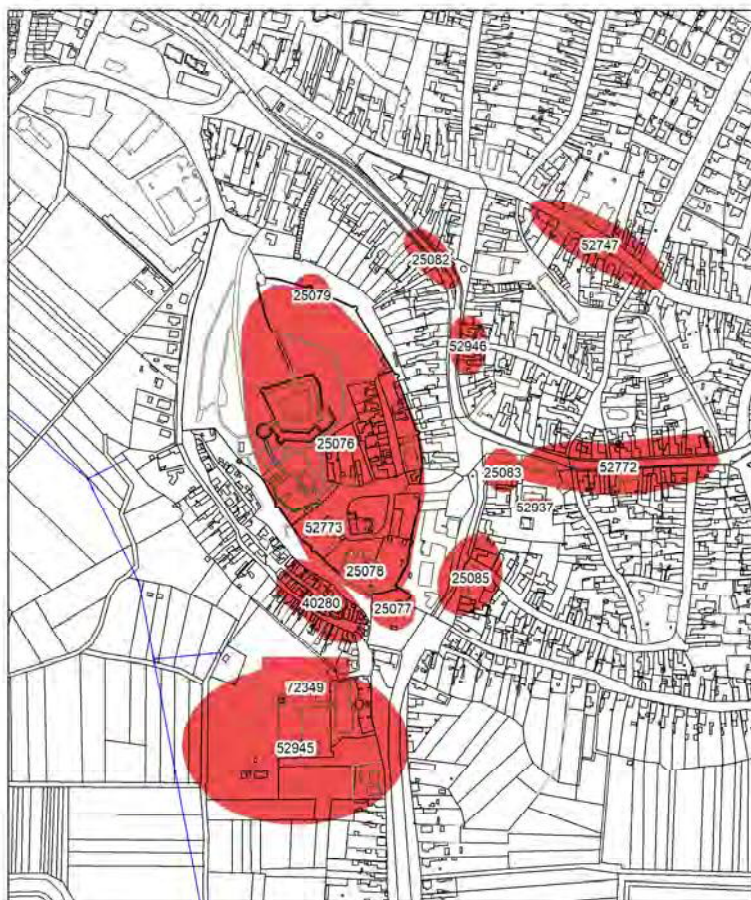
Azonosító: 25088	Csukma dűlő - Andorfalvi József telke (hrsz: 4795, 4796, 4798, 4799, 4800, 4801, 4810, 4811, 4812, 4813, 4814, 4815, 4816, 4817, 4818, 4819, 4820, 4821, 4822, 4823, 4824, 4825, 4826)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, neolitikum - vízvezeték, török kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció a Siklós, Csukma-dűlő leletmentéséről 1982. - MNM Rég. Ad. XXI. 187/1984. Ásatási dokumentáció a Siklós, Csukma dűlő vízvezeték - JPM Rég. Ad. 1531-83 Baranya megyei adatlapok a MNM Rég. Ad. - NyTI-2220/2003

Azonosító: 25090	Vida féle téglagyár (hrsz: 059/1, 059/3, 059/4, 467, 468/10, 468/11, 468/12, 468/13, 468/9, 469, 470/1, 470/2, 470/3, 470/4, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 479, 480/1, 480/2, 480/3, 480/4, 480/5, 500, 519)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- szórványlelet, vaskor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg részben belterület.
Irodalom:	Jelentés a Siklós, Vida féle téglagyár leltárkönyvi utalás - JPM Rég. Ad. 965-80.

Azonosító: 40280	Váralja (hrsz: 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1039, 1040, 1047, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, középkor - telepnyom, kora újkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Baranya megyei lelőhelyek revíziója. - KÖH 600/1346/2004. Síklós-Váralja lelőhelybejelentő adatlap. - NyTI-6628/2003

Azonosító: 52734	Rákóczi-dűlő (hrsz: 0175/102, 0175/103, 0175/72, 0175/81, 0175/82, 0175/85, 0175/87, 0175/88, 0175/89, 0175/90, 0175/91, 0175/93)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, középkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Síklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

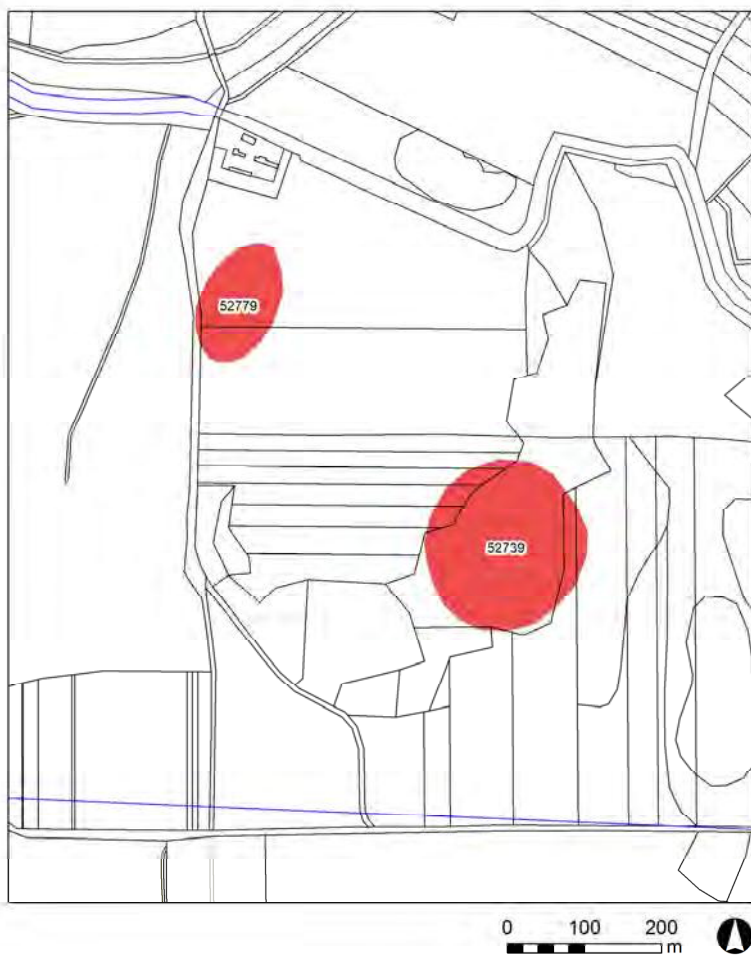
Azonosító: 52737	Sziklai Sándor u.-Iskola u. (hrsz: 1334/10, 1334/11, 1334/12, 1334/13, 1334/14, 1334/15, 1334/16, 1334/17, 1334/18, 1334/19, 1334/2, 1334/20, 1334/21, 1334/22, 1334/23, 1334/24, 1334/25, 1334/26, 1334/27, 1334/28, 1334/29, 1334/3, 1334/30, 1334/31, 1334/32, 1334/33, 1334/4, 1334/5, 1334/6, 1334/7, 1334/8, 1334/9, 1335, 1336, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1351/1, 1351/2, 1352, 1353/1, 1353/2, 1354, 1355/1, 1355/2, 1356, 1357/1, 1357/2, 1358/1, 1358/2, 1358/3, 1358/4, 1359, 1360, 1361/1, 1361/2, 1362/1, 1362/2, 1363, 1367, 1368/1, 1368/2, 1369/1, 1369/2, 1370/1, 1370/2, 1371/1, 1371/2, 1372/1, 1372/2, 1373, 1374/1, 1374/2, 1375, 1376/1, 1376/2, 1377, 1378, 1379/1, 1379/2, 1380/1, 1380/2, 1381/1, 1381/2, 1382, 1383, 1390/2, 1390/3, 1391, 1392/1, 1392/2, 1445/12, 1445/13, 1445/14, 1445/15, 1445/16, 1445/17, 1445/18, 1445/19, 1445/27, 1445/28, 1445/29, 1445/30, 1445/31, 1445/32, 1445/4, 1451/1, 1451/25, 1451/26, 1451/27, 1451/28, 1451/29, 1451/3, 1451/30, 1451/31, 1451/32, 1451/33, 1451/34, 1451/35, 1451/36, 1451/37, 1451/38, 1451/39, 1451/40, 1451/41, 1451/42, 1451/43, 1451/44, 1451/45, 1451/46, 1451/47, 1451/55, 1451/56, 1451/58, 1451/6, 1451/61, 1451/7, 1451/8, 1452, 1453)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, ismeretlen korú
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Siklós Örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

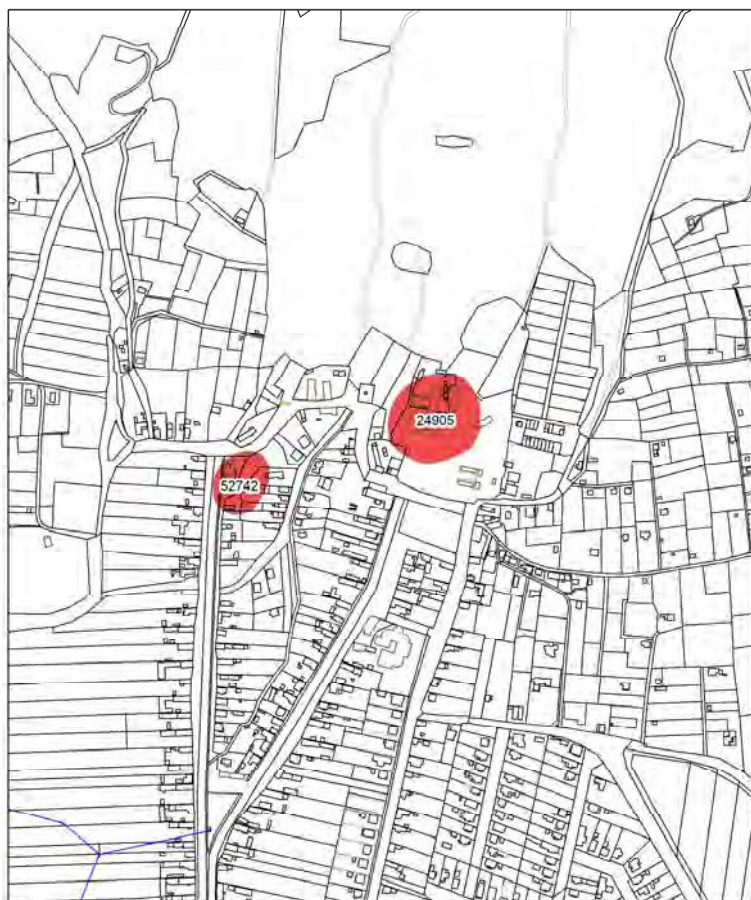
Azonosító: 52738	Széchenyi-dűlő (hrsz: 0175/56, 0175/57, 0175/58, 0175/59, 0175/60, 0175/61, 0175/62, 0175/63, 0175/64, 0175/65, 0175/86)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telenyom, bronzkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

Azonosító: 52739	Orgoványos, régi homokbánya (hrsz: 0355/5, 0355/6, 0355/12, 0355/15, 0355/16, 0355/17, 0355/18)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, bronzkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

Azonosító: 52742	Máriagyűd, Református templom (hrsz: 2215, 2258, 2259, 2260, 2261, 2263, 2264, 2265, 2267, 2271, 2272/2, 2272/3, 2272/6)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- kemence, késő középkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

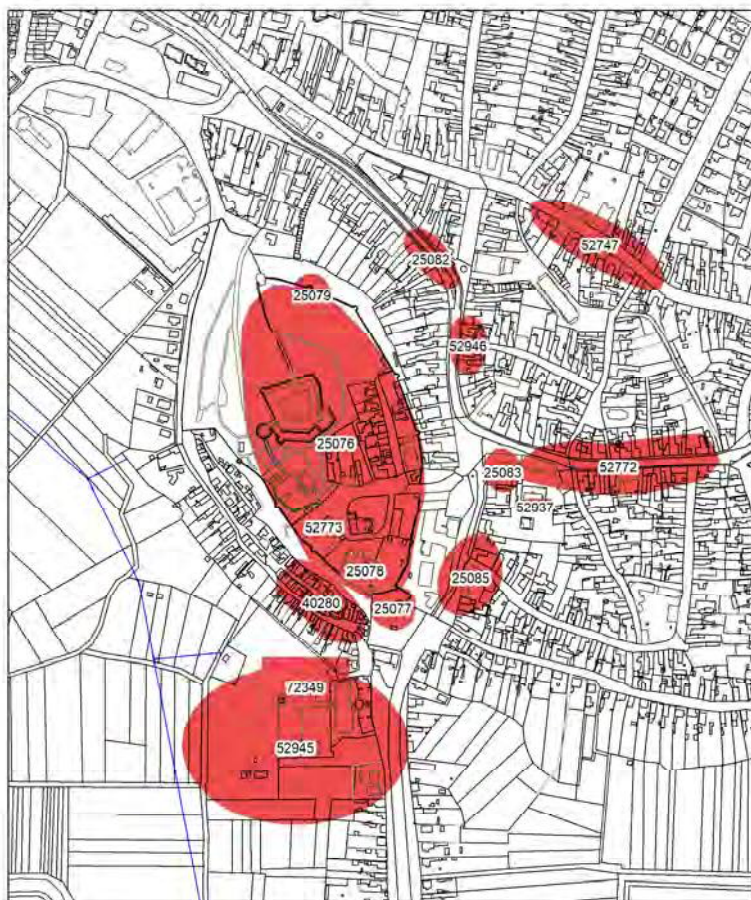
0 100 200
m

Azonosító: 52744	Hajdú I. u. (hrsz: 1264, 1412, 1424, 1425/2)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, középkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

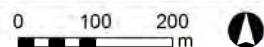

0 100 200
m

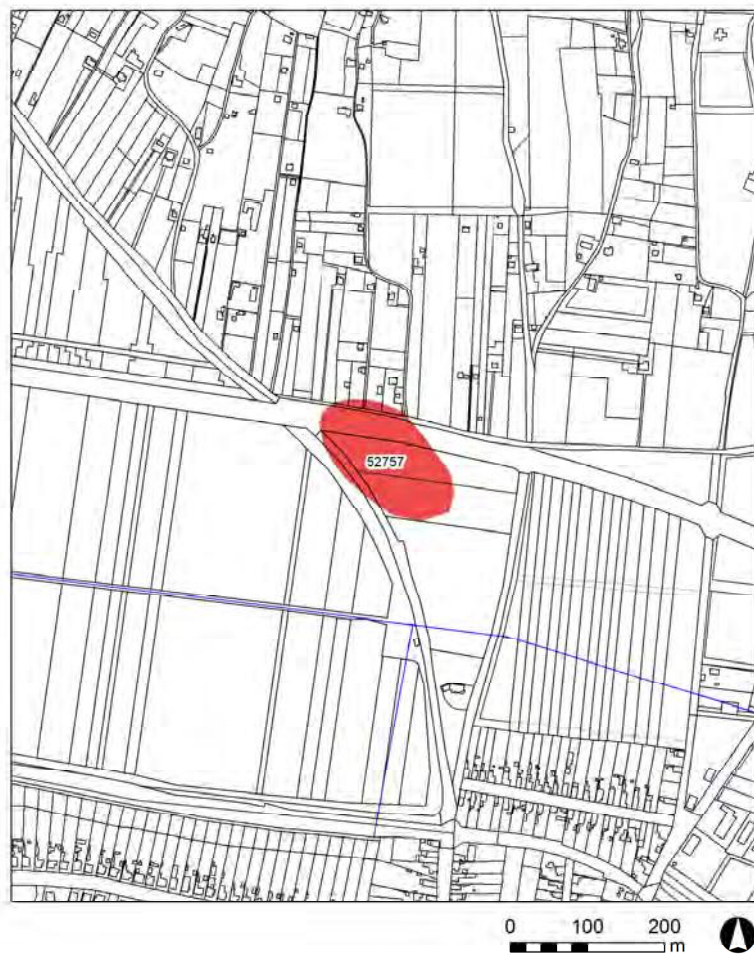
Azonosító: 52747	Dózsa Gy. u. (hrsz: 210, 211, 212, 215, 218, 219, 220/1, 331, 351/4, 352/2, 589, 590/2, 592, 593/1, 594, 595, 596, 597/1, 601, 602/4, 603/1, 604, 605, 606, 607)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- temető, ismeretlen korú
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005 Jelentés régészeti megfigyelésről (negatív) - Siklós, Dózsa Gy. u. 33. - KÖH 600/948/2012

Azonosító: 52751	Csukma-dűlő II. (hrs: 3577, 3578, 3579, 3593, 3618/1, 3619, 3620, 3621, 3622/1, 3622/2, 3846, 3864/2, 3865/6, 3869)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, felső-paleolitikum
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

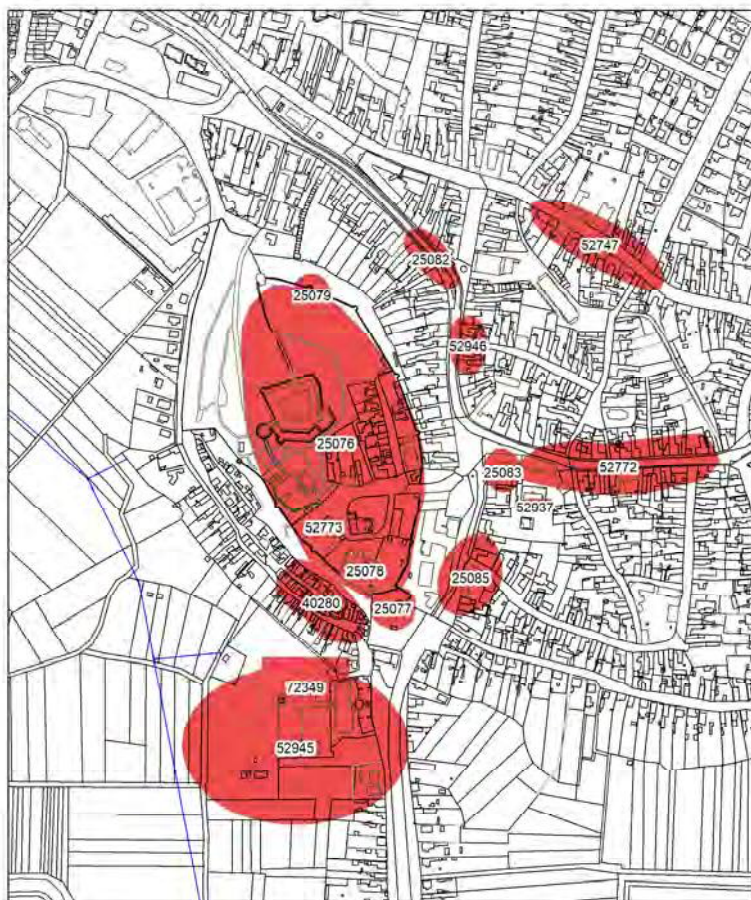
Azonosító: 52757	Akasztófa-dűlő, elkerülő út (hrsz: 02/1, 02/5, 0420/183, 0428/2, 0429, 3536/3, 3536/5, 3537/1, 3537/2)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- mamutcsont, paleolitikum
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Síklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

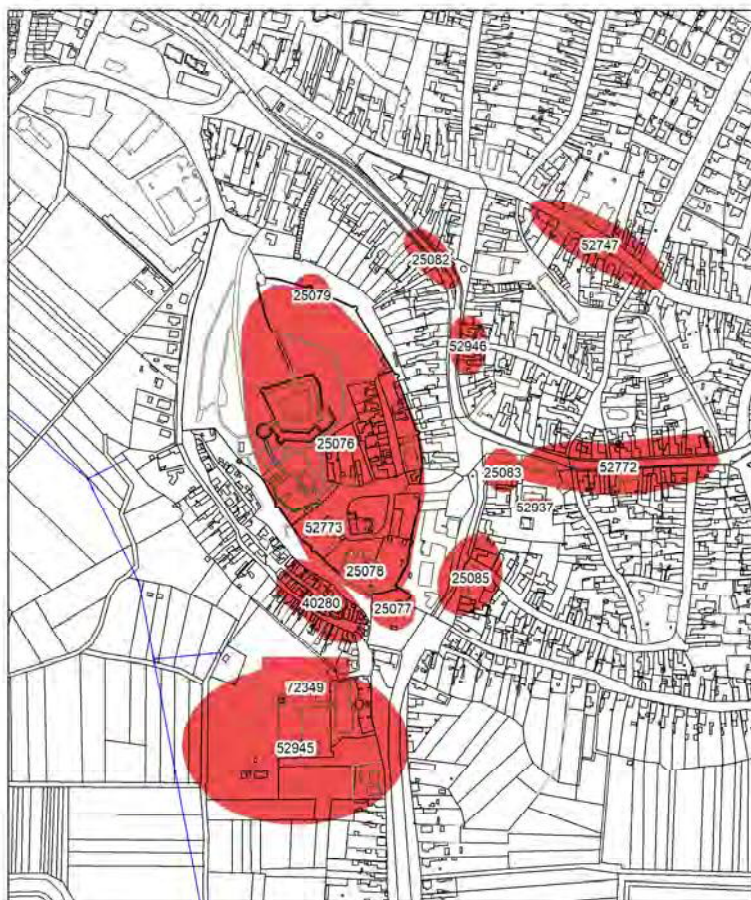
Azonosító: 52767	2. sz. téglagyártól É-ra (hrsz: 060/1, 063/1, 063/2)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, őskor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

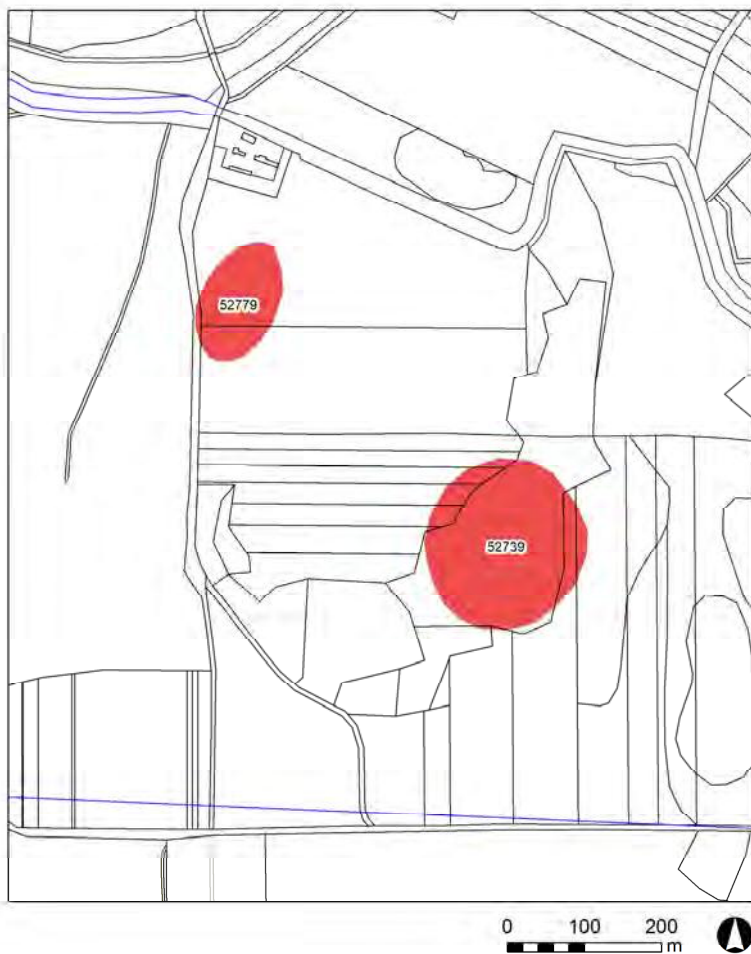
Azonosító: 52772	Széchenyi u. (hrsz: 593/1, 593/2, 667, 668, 671, 672, 673/1, 673/2, 676, 677/2, 678, 679, 686, 691, 693, 694, 695, 696, 697, 699/1, 699/2, 699/3, 700, 701, 758, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788/1, 788/2, 788/3, 789, 790, 791/5)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- épület, ismeretlen korú
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

Azonosító: 52773	Vajda János tér, Milleniumi emlékmű (hrsz: 1105, 1106, 1174)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, kora újkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Síklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

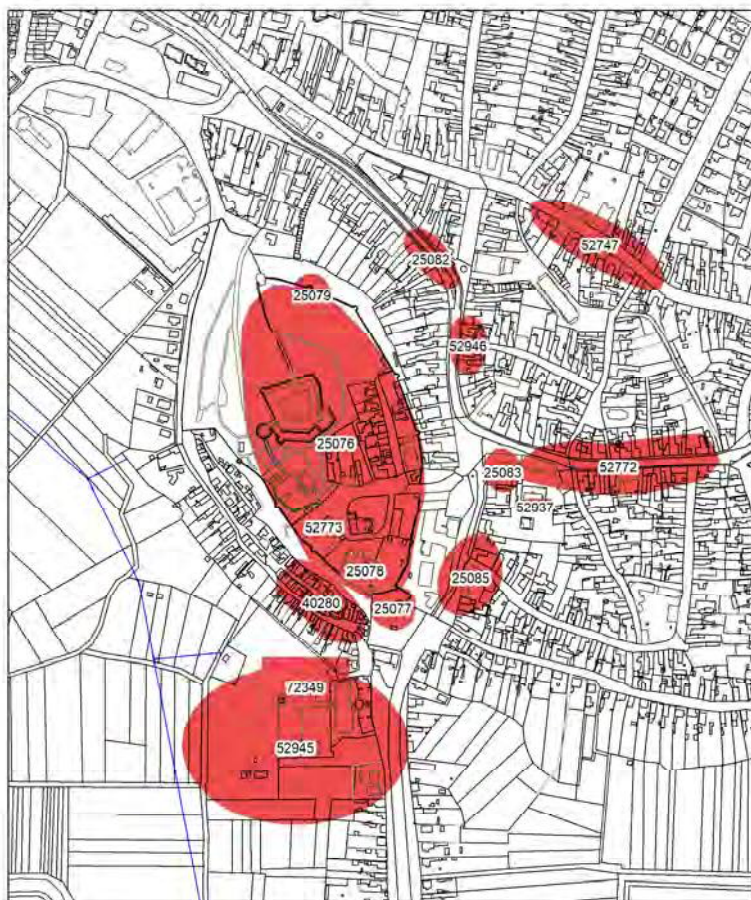
Azonosító: 52779	Schneider-tanya környéke (hrsz: 0351, 0357/6, 0357/7)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- szórványlelet, őskor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Síklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

Azonosító: 52782	Nyerges-dűlő (hrs: 064, 065, 066, 067, 073, 078)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, kora újkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Síklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

Azonosító: 52937	Kossuth tér 15. (hrsz: 791/3, 791/5, 793/7)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- késő középkor, épület
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

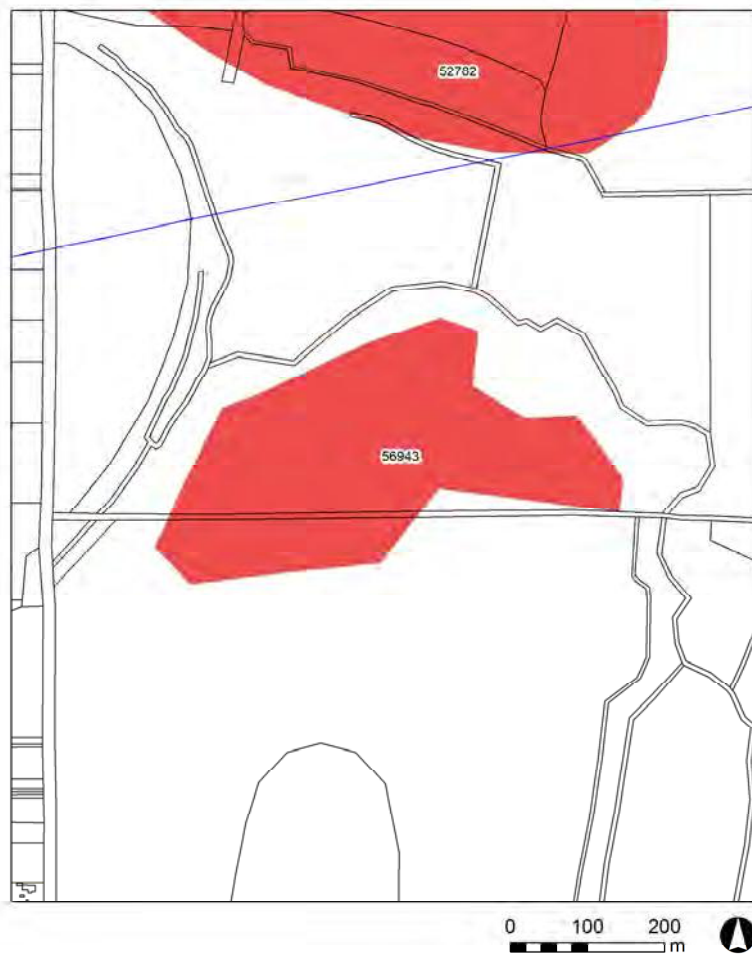
Azonosító: 52938	Göntér, elkerülő út (hrsz: 054/1, 056)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- erődített telep, rézkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

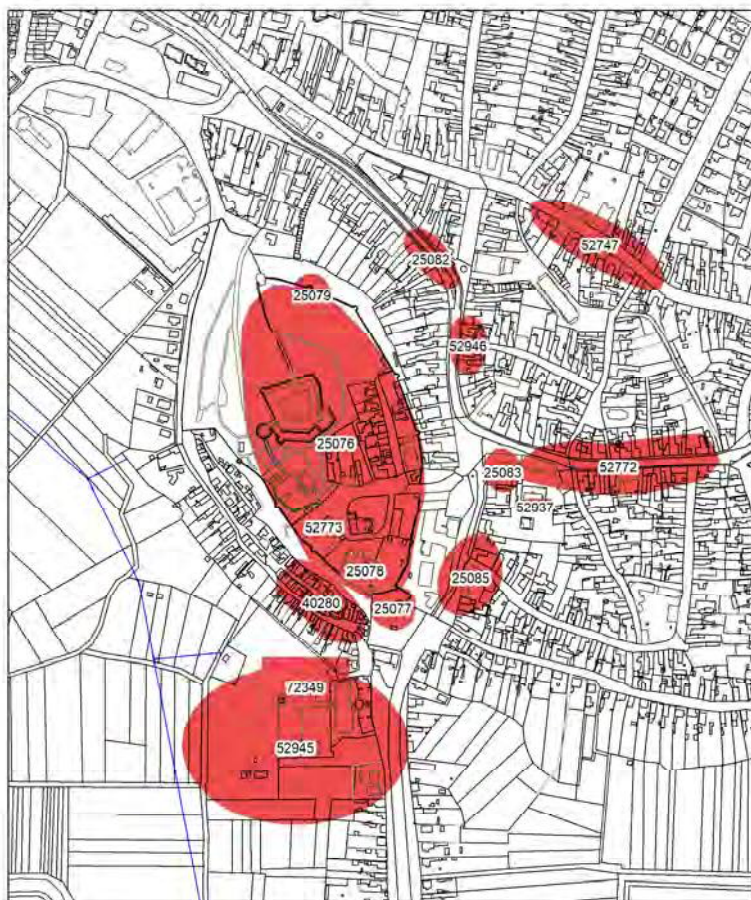
Azonosító: 52941	Csukma-dűlő, elkerülő út (hrsz: 0419/2, 0420/132, 0420/133, 0420/134, 0420/135, 0420/136, 0420/137, 0420/138, 0420/139, 0420/140, 0420/143, 0420/144, 0420/145, 0420/146, 0420/148, 0420/149, 0420/150, 0420/151, 2107/215)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, neolitikum
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Siklós örökségvédelmi hatástanulmánya. - KÖH 600/2606/2005

Azonosító: 52943	Basasarok (hrsz: 085, 086, 089)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- telepnyom, neolitikum - telenyom, bronzkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg külterület.
Irodalom:	Pécsi Kistérség terepbejárásához kapcsolódó lelőhelybejelentő adatlapok. - KÖH 600/1729/2007.

Azonosító: 72349	Jókai-liget, Török fürdő (hrsz: 1001, 1002/3, 1003, 1004, 1007, 1084)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- fürdő, török kor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védetség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Lelőhelybejelentő adatlap, Síklós, Jókai liget-Török fürdő, 2010. - KÖH 600/0206/2010 Jelentés régészeti megfigyelésről - Síklós, Törökfürdő - KÖH 600/44/2012

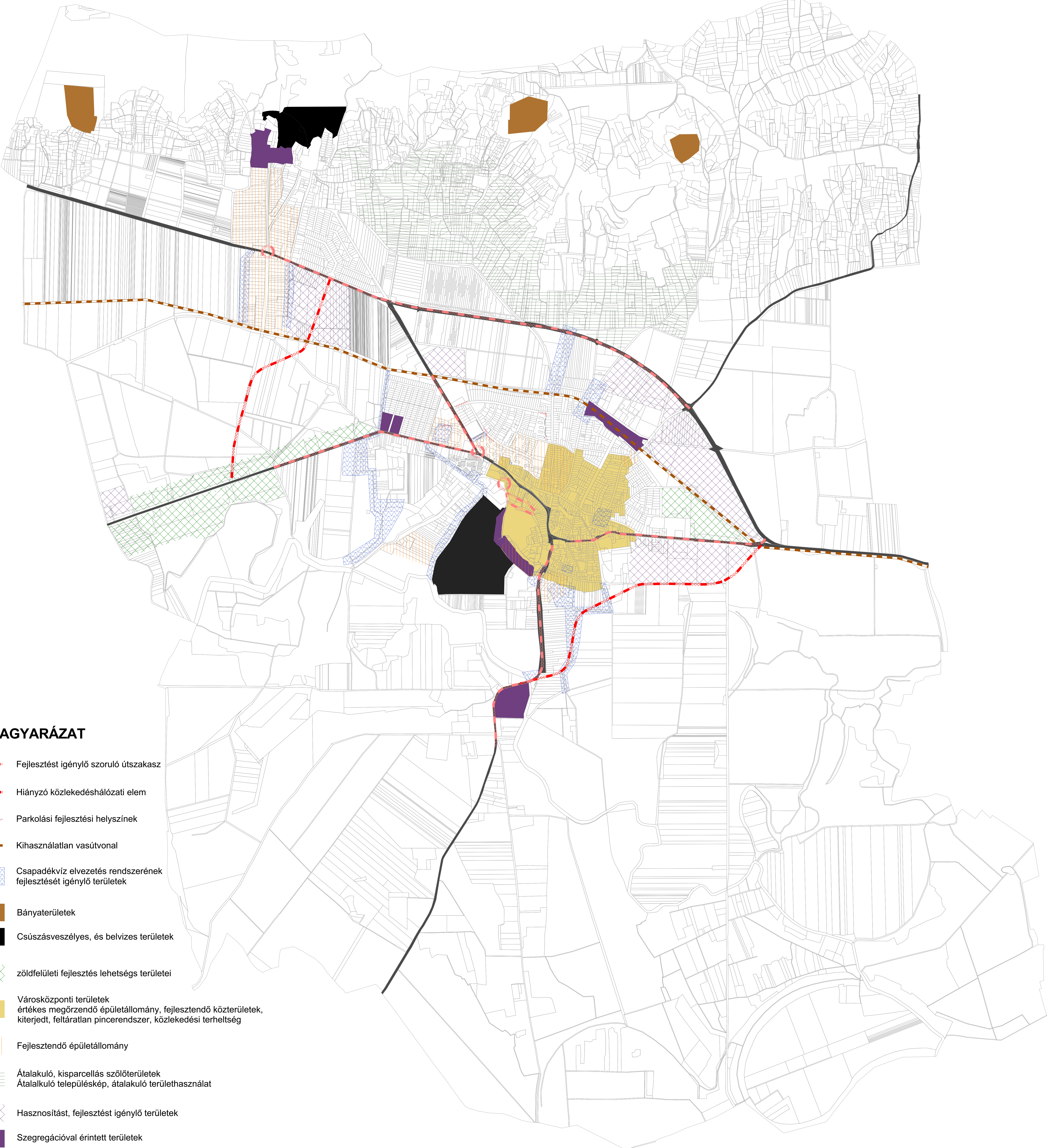

Azonosító: 72537	Kórház (Baross Gábor u. 6.) (hrsz: 1089/1, 1091, 1095, 1097, 1099, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134)
Elemzés: Megnevezés, kor (régészeti örökség)	- árok, középkor - árok, kora újkor
Védettség:	A nyilvántartott lelőhelyek általános régészeti védettség alatt állnak.
A lelőhely állapota, változtatási szándék ismertetése, hatáselemzés:	Jelenleg belterület.
Irodalom:	Ásatási dokumentáció, Siklós, Kórház, 2009. - KÖH 600/0377/2010 Leleltetőbejelentő adatlap- Siklós, Baross G. utca, 2013 - BPD/100/01402/2013

4.5 Problématérkép és értéktérkép

PROBLÉMATÉRKÉP

SIKLÓS VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

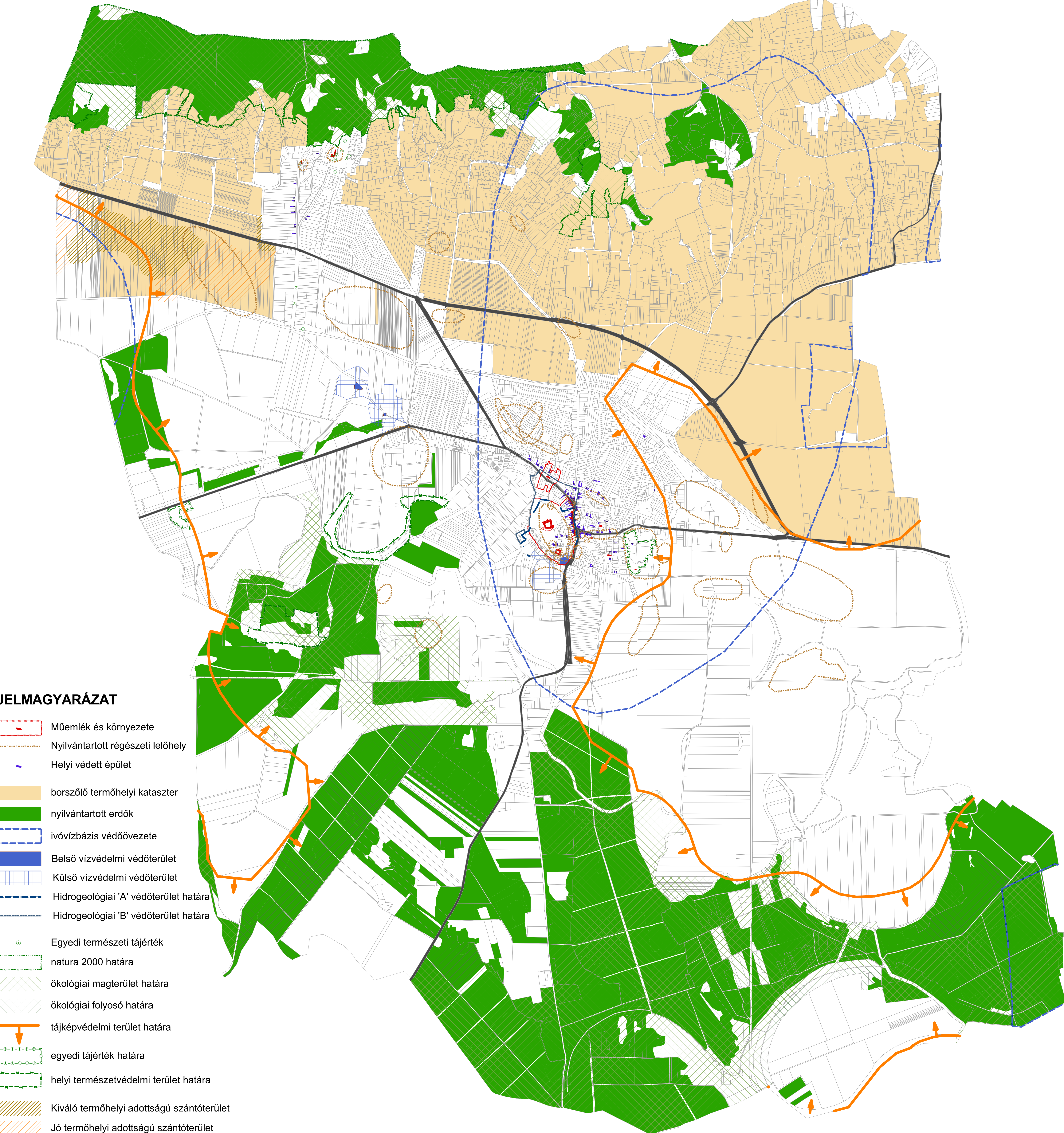

JELMAGYARÁZAT

- Fejlesztést igénylő szoruló útszakasz
- Hiányzó közlekedéshálózati elem
- Parkolási fejlesztési helyszínek
- Kihasználatlan vasútvonal
- Csapadékvíz elvezetés rendszerének fejlesztését igénylő területek
- Bányaterületek
- Csúszásveszélyes, és belvizes területek
- zöldfelületi fejlesztés lehetségs területei
- Városközponti területek
értékes megőrzendő épületállomány, fejlesztendő közterületek,
kiterjedt, feltáratlan pincerendszer, közlekedési terheltség
- Fejlesztendő épületállomány
- Átalakuló, kisparcellás szőlőterületek
Átalakuló településkép, átalakuló területhasználat
- Hasznosítást, fejlesztést igénylő területek
- Szegregációval érintett területek

ÉRTÉKTÉRKÉP

SIKLÓS VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

4.6 Főépítési záróvélemény és jóváhagyó határozat

Siklós város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának módosításával, felülvizsgálatával kapcsolatban keletkezett záró szakmai vélemény és végső önkormányzati jóváhagyó határozat:

- Baranya Vármegyei Kormányhivatal Állami Főépítési Iroda BA/40/00298-2/2024. iktatószámú záró szakmai véleménye, továbbá
- Siklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2024. március 28.-án megtartott ülésén meghozott végső jóváhagyó határozata.

BARANYA VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

ÁLLAMI FŐÉPÍTÉSZI IRODA

Siklós Város Polgármesteri Hivatal

Riegl Gábor

Polgármester Úr
részére

Elektronikus úton továbbítva

Iktatószám: BA/40/00298-2/2024.

Ügyintéző: Horváth Szabolcs

Tárgy: Siklós Város integrált
településfejlesztési stratégia
(továbbiakban: ITS) 2023. évi 1.
számú módosításának általános
egyeztetési eljárás szerinti
módosítása – záró szakmai vélemény

Tisztelt Polgármester Úr!

Az államigazgatási véleményezés után a véglegesített tervdokumentációról a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló **419/2021. (VII. 15.) Kormányrendelet (továbbiakban: EljR.) 67. § (2) bekezdés a) pontjában** foglalt általános egyeztetési eljárásra vonatkozó jogkör szerint a **záró szakmai véleményemet az alábbiakban adom meg:**

A tervi megoldásokkal a záró szakmai véleményezési eljárással kapcsolatos általános észrevételek, és az állami főépítész korábban adott szakmai véleményére tekintettel az ITS elfogadásához hozzájárulok.

A záró szakmai véleményezési eljárással kapcsolatos jogszabályon alapuló általános észrevételeim:

1. Felhívom figyelmét, hogy az **EljR. 72. § (1) bekezdésének b) pontja** alapján **„a polgármester a rendezési tervet (...) legkésőbb a hatálybalépése napján feltölti az E-TÉR felületre.”**
2. Ezzel összefüggésben tájékoztatom, hogy az **EljR. 73. § (2) bekezdésének értelmében „ha az E-TÉR üzemeltetője észleli az elfogadott önkormányzati rendelet vagy határozat 72. § (1) bekezdése szerinti határidőben történő feltöltésének elmaradását, a határidő lejártától számított 30 napon belül kezdeményezheti az önkormányzatnál az E-TÉR-be történő 15 napon belüli feltöltését, ennek elmaradása esetén 15 napon belül kezdeményezi a**

7623 Pécs, József A. u. 10/B. II. emelet

☎: +36 72 795 744

✉: foepitesz@baranya.gov.hu

Honlap: www.kormanyhivatalok.hu

miniszternél a mulasztás miatti törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását. A miniszter a törvényességi felügyeleti eljárást 30 napon belül kezdeményezheti a fővárosi és vármegyei kormányhivatalnál.”

3. Tájékoztatom, hogy az **EljR. 73 § (1) bekezdése** értelmében ***„ha az állami főépítész vagy az eljárásban részt vevő államigazgatási szerv szerint az elfogadott településtervezési szabályzatba ütközik, az E-TÉR-be történő feltöltéstől - feltöltés hiányában a helyben szokásos módon történő közzétételtől - számított 3 hónapon belül a fővárosi és vármegyei kormányhivatalnál - a polgármester egyidejű tájékoztatása mellett - törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményez.***
4. Tájékoztatom továbbá, hogy az **EljR. 74. § (1) bekezdése** szerint ***„ha az önkormányzat szerint az állami főépítész által kiadott záró szakmai vélemény jogszabályba ütközik, a záró szakmai vélemény E-TÉR-be történő feltöltésétől számított 15 napon belül kezdeményezi a miniszternél a záró szakmai vélemény jogi szempontú vizsgálatát, a jogszabálysértés konkrét megjelölésével és a jogszabálysértést tartalmazó irat megküldésével.***

Pécs, elektronikus dátumbélyegző szerint.

Tisztelettel:

Dr. Horváth Zoltán főispán felhatalmazásával kiadmányozta:

Lukáts István
állami főépítész

K I V O N A T

Siklós város képviselő-testületének 2024. március 28-i ülésének jegyzőkönyvéből

47/2024. (III. 28.) képviselő-testületi határozat:

1. Siklós Város Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy dönt, hogy jóváhagyja a TOP_Plusz-1.2.1-21-BA1-2022-00030 és a TOP_Plusz-1.2.1-21-BA1-2022-00031 azonosító számú projektek keretén belül elkészített, az állami főépítész által elfogadásra javasolt Integrált Településfejlesztési Stratégia és Megalapozó vizsgálat dokumentumokat, az abban foglalt 2021-2027 között megvalósítandó stratégiai irányokkal, fejlesztési elképzelésekkel egyetért.
2. Siklós Város Önkormányzatának Képviselő-testülete felkéri Riegl Gábor polgármestert, hogy az elkészült dokumentumok Siklós város honlapjára történő kihelyezésével biztosítsa annak nyilvánosságát, egyúttal tájékoztassa a Lechner Tudásközpontot, az eljárásban résztvevő partnereket, továbbá az állami főépítészt a dokumentumok elfogadásáról.
3. Siklós Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az Integrált Településfejlesztési Stratégiája jóváhagyásáról szóló 225/2015. (IX. 24.) képviselőtestületi határozatot hatályon kívül helyezi.

Határidő: azonnal

Felelős: Képviselő-testület
Riegl Gábor polgármester

K. m. f.

Riegl Gábor
polgármester

Nádoriné dr. Rohi Éva
jegyző